

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

$$= \text{Prob. } \frac{111}{2}$$

$$2213 \quad \text{e. } \frac{96}{2}$$

174 03 03
**BIBLIOTHECA
SCRIPTORUM GRAECORUM ET ROMANORUM
TEUBNERIANA.**

**HERODOTI
HISTORIARUM LIBRI IX.**

EDIDIT

HENR. RUDOLPH. DIETSCH.

EDITIO ALTERA.

CURAVIT

H. KALLENBERG.

VOL. II.

**LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.**

MDCCLXXXV.

BIBLIOTHECA

SCRIPTORUM GRAECORUM ET ROMANORUM TEUBNERIANA.

	M. 2.		M. 2.
Aelianus ed. Hercher. 2 voll.	9.—	Cicero ed. Müller Pars I Opera	
— varia historia	—90	rhetorica ed. Friedrich. Vol. I	1.35
Aeneas comment. ed. Hug	1.35	— Pars II. Vol. I. II., Pars IV.	
Aeschines ed. Franks.	—90	Vol. I. II. III, jeder	2.10
Aeschylus ed. Dindorf	1.20	— ed. Klotz. 5 part. 11 voll., kplt.	22.35
— einzelne Stücke30	— orat. selectae ed. Klotz. 2 part.	1.50
— tragoediae ed. Weil	1.50	— orationes sel. edd. Eberhard	
— Einzelne Stücke30	et Hirschfelder	2.—
Alberti Trolus ed. Mersdorf	3.—	— epistolae selectae ed. Dietsch.	
Ammianus M. ed. Gardthausen. 2 voll.	7.20	2 partes.	2.50
Anacreon ed. Ross. Ed. II	1.—	— epistolae ed. Wesenberg. 2 voll.	6.—
Andocides ed. Blafs. Ed. II	1.20	Commodianus ed. Ludwig. I & II	2.70
Annae comnenae porphyrogenitae		Cornelius Nepos ed. Fleckelsen30
Alexias ed. Reifferscheid. 2 voll.	7.50	Cornutus ed. Lang	1.50
Anthimus ed. Rose	1.—	Curlius Rufus ed. Vogel	1.20
Anthologia latina ed. Riese. I. 1. 2.	7.50	Dares Phrygius ed. Meister	1.20
— lyrica ed. Bergk. Ed. III.	3.—	Demosthenes ed. Dindorf. 3 voll.	4.50
Antiphon ed. Blafs. Ed. II	2.10	— Auch in 6 Partes, à pars75
Antoninus ed. Stieh	1.80	— Editio maior. Vol. I.	2.40
Apollodorus ed. Bekker	1.—	Dictys Cretensis ed. Meister	1.50
Apollon. Rhodius ed. Merkel	1.—	Dinarchus ed. Blafs	1.—
Applan ed. Mendelssohn. 2 voll.	9.—	Dio Cassius ed. Dindorf. 5 voll.	13.50
Archimedis opera omnia. Ed.		Dio Chrysost. ed. Dindorf. 2 voll.	5.40
Heiberg. 3 voll.	18.—	Diod. Siculus ed. Dindorf. 5 voll.	15.75
Aristophanes ed. Bergk. 2 voll.	3.—	Dionysius ed. Kiefling. 4 voll.	10.80
— einzelne Stücke45	Dracontius ed. de Duin	1.20
Aristoteles de partibus animal.		Eclogae poet. latin. ed. Brandt	1.—
ed. Langhavel	1.80	— poet. graec. ed. Stadtmüller.	2.70
— de arte poetica ed. Christ60	Epicorum Graecorum fragm. ed.	
— physica ed. Prantl	1.50	Kinkel. Vol. I	3.—
— Ethica Nicomachea ed. Sussemitz	1.80	Erotici script. ed. Hercher. 2 voll.	7.50
— Ethica Eudemia ed. Sussemitz	1.80	Euclidis elem. ed. Heiberg. I, II u. IV	
— de coelo etc. ed. Prantl	1.20	Eudociae violarium ed. Flach	7.50
— de coloribus, audibilibus,		Euripides ed. Nauck. Ed. III. Vol. I & II	1.50
physiognomonica ed. Prantl60	— Vol. III. Fragmenta	2.70
— politica ed. Sussemitz	2.40	— Einzelne Stücke à30
— magna moralia ed. Sussemitz	1.20	Eusebius ed. Dindorf. 4 voll.	15.—
— de anima libri III ed. Biehl	1.20	Eutropius ed. Dietsch.30
— ars rhetorica ed. Römer		Fabulae Aesopicae ed. Halm90
Arriani expeditio ed. Abicht	1.20	Fabulae Romanae ed. Eberhard. Vol. I	3.75
— scripta min. ed. Eberhard		Florus ed. Halm	1.—
Athenaeus ed. Meineke. 4 voll.	12.—	Frontinus ed. Dederich	1.50
Augustinus iter. ed. Dombart. 2 voll.	6.—	Gaius ed. Huschke	2.70
Aulularia ed. Peiper	1.50	Galen scripta minora. Vol. I	
Autolycus ed. Hultsch		ed. Marquardt	2.10
Avenius ed. Breyzig	1.—	Gellius ed. Hert. 2 voll.	3.30
Babrius ed. Schneidewin60	Helliodor ed. Bekker	2.40
Boetius de inst. math. ed. Friedlein	5.10	Herodian ed. Bekker	1.20
— de consolatione ed. Peiper	2.70	Herodotus ed. Dietsch. 2 voll.	1.35
— comm. in libr. Aristotelis <i>ἠθικὰ</i>		— Auch in 5 einz. Fasc.:	
<i>ἠθικὰ</i> rec. Meister. 2 voll.	8.70	Vol. I. fasc. I. lib. I. II.75
Bucolici Graeci ed. Ahrens60	" I. " II. lib. III. IV.75
Caesar ed. Dinter, kplt.	1.50	" II. " I. lib. V. VI.60
— ed. Dinter. 3 voll.	1.—	" II. " II. lib. VII.45
— de bello Gallico. Ed. min.75	" II. " III. lib. VIII. IX.60
— civili. Ed. min.60	Hesiodus ed. Flach45
Cassius Felix ed. Rose	3.—	Hesychius Milesius ed. Flach.75
Catullus ed. Müller45	Hieronymus ed. Herding	2.40
Catullus, Tibullus, Propertius	2.70	Historia Apollonii ed. Riese	1.—
tis tabula ed. Drosihn60	Historici Graeci minores ed. Din-	
— ed. Darenberg	3.—	dorf. 2 voll.	8.25
— ed. Hultsch	1.20	Historicorum Rom. reli. ed. Peter.	4.50

HERODOTI

HISTORICIARUM LIBRI IX.

EDIDIT

HENR. RUDOLPH. DIETSCH.

EDITIO ALTERA.

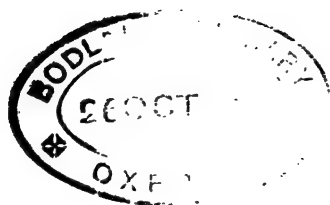
CURAVIT

H. KALLENBERG.

VOL. II.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI
MDCCCLXXXV.

LIPSIAS: TYPIS B. G. TAUBNERI

PRAEFATIO.

Novae editionis criticae Herodoti quae apud Weidmannos sub finem proximi anni prodiiit Steinius mihi tam mature mittendum curavit exemplar, ut ex ea ad verba huius editionis constituenda fructum capere mihi liceret; qua liberalitate me maxime sibi obligavit. Quas igitur lectiones illum virum doctissimum seu codicum auctoritatem secutum recepissem seu ut coniectura repertas proposuisse in sequentibus adnoto, eas ex illa editione petivi.

In indice qui hoc volumen claudit nonnullas res a Dietschio receptas delevi, multa correxi, plura etiam e Steinii indice addidi.

Berolini m. Mart. a. MDCCCLXXXV.

H. Kallenberg.

LIBER V.

1. ἐπολεον [οἱ Παλιονες] Cob. — τὸ ἔργον Pr(sv)z; τὸ om. cet. libri, Stein; fortasse recte. — 2. τὸν στρατὸν ὁ Μεγάβας Prsz, Μεγ. τὸν στρατὸν cet. libri; suspicor Μεγ. (ὁ Μεγ.) e margine irrepsisse. — Θρηίκην καταστρέφεισθαι del. Mehler, Cob. — 3. [κατὰ] τώντῳ Krueg. — κατὰ πάντα; Krueg. suspic. τὰ πάντα vel πάντα vel καὶ τὰ πάντα (rs). — 4. ἐπιτελέουσι, Cob. ἐπιτηδεύουσι. — ἀνηγεόμενοι, Bek. ἀπηγ. — 6. δὲ et καὶ (bis) om. rsv, del. Gomperz, Cob. (conf. II 35); ὠνέονται [τὰς γυναῖκας] Stein. — πολέμου τε καὶ suspic. Stein (ed. IV). — 8. χέαντες, Naber χώσαντες. — 9. ἔτι τῆς χώρης Prsz; τῆς χώρης ἔτι cet. libri, Stein. — αὐτήν (post οἰκείοντες) et verba τὰ πέρην ἤδη τοῦ Ἰστρον (τὰ et ἤδη om. ABCd) secl. Stein. — ἐσθῆτι δέ; Prsz δὲ om., Gomperz del. — ἀπειρος; Bek. suspic. ἀπορος. — verba σιγόννας usque ad finem capitis damnat Wessel. — 11. Bek. δημότης δέ. — 12. ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἀσίην Pr(sv)z (conf. VII 33); ἐς τὴν Ἀσίην ἐκ τῆς Εὐρώπης cet. libri, Stein (conf. VII 174). — [ἦν] Πύργης et [οἱ] ἐπέιτε Cob. — πρὸς τῶν; Stein. suspic. πρὸς ἄλλων. — τῶν τινὰς διαφόρων Krueg. suspic. — 13. τίνες δὲ libri, τίνες τε Abicht. — εἰησαν in Pr(sv)z extat ante αὐτόθι, in cet. libris (Stein) post γυναῖκας. — 14. γράφει γρ. Μεγαβάξω, Prsz γράφει γρ. πρὸς Μεγάβαζον. — τέκνα τε καὶ γυναῖκας Pr(sv)z; τὰ τέκνα τε (B¹ds om. τε) καὶ τὰς γυν. cet. libri, Stein. — 15. ἐσβάλλοντας scripsi; ἐμβάλλοντας ABC, Stein; ἐσβαλόντας cet. libri. — Μεγαβάζον στρατὸν secl. Naber. — Σιροπαλιονες rs, σειροπαλιονες vel -αῖονες cet. libri; Σιριοπαλιονες Holsten, Stein. — 16. περὶ τε Πάγγαιον ABCd, περὶ τὸ π. cet. libri; verba καὶ Δόβηρας κτλ. cum Steinio seclusi. —

κατοικημένους ἐξαίρειν ὧδε; Abicht ἐξ. κατ. δ., Cob. κατ. δ. ἐξ. — καταπακτής; Reiske suspic. καταρρακτής, Wessel. καταπηκτής, Stein καταπακτής. — 17. πρῶτα Prsvz; πρῶτον cet. libri, Stein. — ὑπερβάντα libri, ὑπερβάντι Abicht. — 18. Δαρείω βασιλέϊ om. s, del. Gomperz; βασιλέϊ om. rv, quod solum deleverim; neque minus offensionis habet Δαρείω β. in c. 17. Stein paucis infra Δαρείω post βασιλέϊ secl. — ἡμῖν γὰρ νόμος Krueg. suspic. — 19. σὺ μὲν, ὃ πάτερ Prsvz; ὃ πάτερ, σὺ μὲν cet. libri, Stein. — πρῆσσειν ABCd, Stein; πρῆξειν cet. libri et edd. — 20. ταῦτα εἰπας Ἀλέξανδρος; ABd, Stein ταῦτα εἰπας ὁ Ἀ. — τῷ λόγῳ (in Ppr. ante ὡς γυναῖκα) in suspicionem vocat Valck. — 21. τῷ στρατηγῷ Valck., τῶν στρατηγῶν libri. — 22. [οὕτω] τυγχάνω Krueg. — ὥς εἰσι Ἕλληνες del. Cobet. — ἀγῶνα Ἑλλήνων rsv; ἀγῶνα Ἑλληνοδίκαι cet. libri, Stein. — 23. ἐς Σάρδεις r(sv)z; ἐς τὰς Σ. cet. libri, Stein. — μισθὸν δωρεήν libri; δωρεήν aut ante μισθὸν collocandum aut delendum censent Dobree et Cob.; δωρεήν secl. Gomperz, Stein. — δεινῷ τε ἔονται καὶ σοφῷ? — 24. ἄγγελον πέμψας Pr(sv)z, πέμψας ἄγγελον cet. libri; ἄγγελον nonne est delendum (conf. I 91; IV 80; V 72, 84; VI 37)? — ἀπικομένῳ δέ οἱ; ABCd om. οἱ, s γε pro οἱ; an ἀπικομένου δέ? — Krueg. suspic. καὶ σὲ ἐς λόγους μοι, Cob. καὶ ἐς λ. σοί. — 25. ἀνθρωπίνην Dind. (ἀνθρωπῆν Pollux), ἀνθρωπηϊήν libri. — 27. post τελευτᾷ aliquid intercidisse putat Valck.; μισούμενοι ὑπὸ πάντων (Xen. Hell. I 7, 35) suppl. Cob. — τὸν post στρατὸν om. ABCd, del. Gomperz, Cob., Stein. — λιποστρατίου Cob. pro λιποστρατίης. — 28. οὗτος μὲν νυν Pr(sv)z; οὗτος δὲ cet. libri, Stein. — ἄνεσις de la Barre, ἄνεως vel ἄνεος libri. — ἐν ἀνεστηκυῇ Reiske; ἐν in libris deest; ἀνεστηκυῆς τῆς χάρις suspic. Dietsch. — 29. εὐρόντες τοιούτους suspic. Stein. — τοὺς πρὶν στασιάζοντας del. Gomperz. — 30. τὸν Δαρείῳ ABCd, τὸν ὁ Δ. cet. libri, edd. — δύναμιν τινα, Cob. δύναμιν ἵνα [καί]. — ὑμῖν (post Ἄρταφ.) om. Pr(sv)z, plerique edd., servavit Stein. — 31. φυγάδας ἐξ αὐτῆς; aut ἐξ αὐτῆς delendum (= Cob.) aut τοὺς adiciendum censet Krueg.; an φεύγοντας? — ταῦτα μὲν γὰρ δίκαιον, Prs ταῦτα μὲν γὰρ δίκαια. — παρέχειν Prsvz;

παρέχειν ἐστὶ cet. libri, Stein. — ἐξηγητῆς libri, ἐσηγητῆς Madvig. — 33. ἐκ Μιλήτου τὸν τε Ἀριστ. Pr(sv), τὸν τε Ἀριστ. ἐκ τῆς Μιλήτου cet. libri; ἐκ (τῆς) Μιλήτου nonne delendum est? — πρόφασιν μὲν Naber. — κεφαλὴν ποιῶντας; Stein suspic. κερ. διέλκοντας. — ταῦτα εἶπε Ἀρισταγόρης Pr(sv)z; τ. ε. ὁ Ἀρ. cet. libri, Stein. — 34. οὐδέν τι πάντως suspic. Krueg. — κατὰ τάχος Dietsch; „καὶ σιτία καὶ ποτὰ καὶ τὸ τεῖχος ἐσάξαντο SPFa (= sBCP), καὶ τεῖχος Ald. et edd. seqq. quae qui defenderunt, ita explicaverunt, ut καὶ σῖτα καὶ ποτὰ cum παρεσκευάσαντο coniungerent, et ἐσάξαντο (ab σάττειν ductum) idem esse atque ἐφράξαντο dicerent, quod ipsum restituendum censuit Hoeger Actt. Mon. III p. 492 sq. at ei rationi id obstat, quod σάττεισθαι de refarciendo nusquam alibi dictum est (nam aliud est ἀποσάττειν, quod afferunt Harporation, false Herodoti locum libri VI laudans, et Suidas). quare alii καὶ eiciendum censuerunt et τὸ τεῖχος cum ἐσάξαντο coniunxerunt, false id ab ἐσάγειν factum putantes, cum aor. I verbi ἄγειν apud antiquiores Graecos in usu non fuisse dudum demonstraverit Lob. ad Phryn. p. 287 (cfr. eiusdem Parerg. p. 736, Buttm. Gr. Gr. I p. 521, Bred. p. 351). iam cum καὶ ante τὸ τεῖχος omnes libri tueantur, nec tamen casu ortum videatur, cum Herodotus saepius σιτία σάττεισθαι dixerit (vid. Schweigh. Lex. s. v.), cum denique σῖτα καὶ ποτὰ plerumque coniungantur, non disiungantur (cfr. c. 65), equidem κατὰ τάχος emendandum censeo, quam coniecturam quondam probavit Hermannus.“ — 35. ἀρρωδέων δέ; nonne δή? — σημήναι [ἀποσῆναι] Gomperz. — 36 βασιλέϊ τῷ Περσέων Bek.; β. τῶν II. libri, Stein; τῶν II. del. Gomperz. — ναυκρατίες [τῆς θαλάσσης] Krueg., ναυκρατορες [τ. θ.] Cob. — τὴν δύναμιν τὴν Μιλ. AB cod. Cantabr., τὴν δ. τῶν M. Cs; τὴν δ. τὴν τῶν M. cet. libri (auctt. Schweigh. et Gaisf.); τὴν δ. τῶν M. Stein variis lectt. non adnotatis. — εἶχε ἐλπίδας, Cob. ἔχειν ἐλ. — τοῖσι χορήμασι Stein; artic. in libris deest. — 39. ἔξο Schaefer, ἐκ σίο vel ἐκ σίο libri; ἔξες Eltz. — 41. post ἀληθέϊ λόγῳ addendum ἐν γαστρὶ aut ἔχουσαν mutandum in κνέουσαν censet Cob. — Κλεόμβροτόν τε s; τε om. cet. libri, Stein. — [τὸ]

δεύτερον Stein; pro καὶ quod antecedit Krueg. ἡ suspic.; verba καὶ τὸ δ. ἐπ. γυνή del. Cob. — 42. ἐς Κίνυπα, Stein ἐς Λιβύην; idem Κίνυπα ante ποταμὸν adiecit; Krueg. suspic. ποταμὸν Κίνυπα. — Μανίων τε Λιβύων Niebuhr, M. τε καὶ A. libri. — 44. χρηστὰ secl. Krueg. — ταῦτα δ' αὖ Bek., ταῦτα δὲ οὐχ vel οὐκ libri; ταῦτα δὲ Wessel., Stein; ταῦτα δὲ ὦν De la Barre, Schaefer; ταῦτα μὲν οὕτω λέγουσι Gomperz. — 45. Κράθιν et Κραθίη Wessel., κράστιν et κρασίη libri. — 48. ἐβασίλευσε Krueg., ἐβασίλευε libri. — 49. ἀρετῆς [πέρι] Krueg. — αὐτοὶ ἂν σχολίητε suspic. Stein. — ὑποκρινέσθαι et c. 50 ὑποκρίσιος Bek., ἀποκρ. libri. — 50. ἀγαγεῖν, Gomperz ἀναγαγεῖν. — 51. ἐς οὐ libri (ἰσοῦσα C), Stein; ἐς δ plerique edd. — 52. οὐραν τῶν Κιλικίων; nonne οὐρ. τ. Κιλίκων? — post σταθμοὶ εἰσι τέσσαρες De la Barre suppl. καὶ τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ ἑπτὰ καὶ τριήκοντα καὶ ἑκατόν; Stein verba ἐκ δὲ ταύτης [τῆς Ἀρμενίης] ἐσβάλλοντι ἐς τὴν Ματινηνὴν γῆν σταθμοὶ εἰσι τέσσαρες una cum verbis a De la Barre suppletis transposuit post φυλακτήριον ἐν αὐτοῖσι. — καὶ τῆς Ἀρμενίης (post Κιλικίης) om. sv, del. Gomperz; malim τε addere. — 55. τῷ ἔωντοῦ πάθει del. Jacobs, Gomperz, Stein, Abicht. — 57. Φοινίκων secl. Stein. — οὐ ante πολλῶν addendum censet Madvig; ὀλίγων postulant Scheibe, Cob. — 58. τῶν χώρων (χωρίων Cd, χωρῶν AB) delendum censet Krueg., secl. Stein; τῶν χωρίων Wessel. — μετέβαλλον ABd, Stein; μετέβαλον cet. libri. — οἱ ante Ἴωνες (om. Cdz) seclusi. — 59. τρισὶ Dobree, plerique edd.; τισι libri, Stein. — in hexametro ἔων libri, ἔων Bergler, ἔοντ' Valck., alii alia. — ἂν εἴη Pz; εἴη ἂν cet. libri, Stein. — 61. Stein suspic. ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ. — τρίποδ' αὐτὸς Schweigh., τριπ. αὐτόν libri; τρίποδ' αὐτόθ' suspic. Stein. — Ἑγγελέας L. Dind., ἐγγέλεας libri. — 62. δεῖ δὲ Psz, δεῖ δὴ cet. libri; δεῖ δὲ δὴ suspic. Stein. — κἀνοδος libri, ἡ κἀνοδος Schaefer; κατ. delendum censet Krueg. — λειψύδριον, Cob. λιψύδριον. — τε (ante νηδὺν) cum Kruegero seclusi. — συγκείμενον, Krueg. et Cob. συγκείμενον. — 63. οἱ Ἀθηναῖοι, Schweigh. οἱ Λακεδαιμόνιοι. — προφέρειν, Bek. προφαίνειν. — ξείνους Schaefer (conf. Bred. p. 67); ξεινίους libri, Stein. — Γονναῖον

Wachsmuth, Abicht; *Κονιαῖον* libri; *Κονιναῖον* suspic. Stein. — *ἐμμηχανῶντο* Lhardy, *ἐμμηχανέατο* libri; *ἐμμηχανέατο* suspic. Matthiae, Stein. — ante *Ἀγχιμολίου* Valck. suppl. τῶν δὲ *Λακεδαιμονίων* vel τῶν δὲ *Ἑλλων*, post *Ἀγχ.* Cob. καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ. — 65. ἐπὶ τούτου δὲ καὶ τὸ ὄνομα suspic. Stein. — 67. ἐκβάλοι, Dobree et Cob. ἐκβάλλη. — κείνον δὲ *λευστήρα* Stein. — 69. *Κλεισθένης* (post *Ἀθηναῖος*) et post pauca *Κλεισθένεα* del. Cob. — τότε πάντων plerique libri (τότε πάντων κύριον A² marg., τότε πάντα s); πάντων, τότε Schaefer et Gomperz; τότε πάντως Bek.; τότε ἐπανιών Abicht; μεταδιδούς vel aliquid simile excidisse suspic. Stein. — δέκα δὲ delendum censent Madvig, Krueg.; καὶ δὴ pro δέκα δὲ Bake, Cob. — κατένεμε, Stein et Cob. κατένειμε. — 70. ἐκ διδαχῆς τοῦ Ἰσαγόρεω; malim ἐκ δ. τῆς Ἰ. — 72. τῆς Θεοῦ, Pd τοῦ Θεοῦ. — κληδόνι Dind.; κληδόνι libri, Stein. — Δελφὸν Paulmier, ἀδελφεὸν libri. — 73. πρὸς delevit Schweigh., retinuerat Dietsch. — κοῦ γῆς Stein, πῇ γῆς sv, ποῦ γῆς cet. libri. — αὐτοῦς (post ἀπαλλάσσεσθαι) om. sv, del. Gomperz. — 74. Ἰσαγόρην [βουλόμενος] Cob. — τὸν Ἀθηναίων Stein; τὸν Ἀθηναῖον AB, τῶν Ἀθηναίων cet. libri. — 75. τὰ δίκαια, Stein δίκαια. — μετεβάλλοντο, Pz non male μετέβαλλον. — 76. post ὀρθῶς Abicht Naberum secutus πρῶτος adiecit; melius, ut opinor, Cob. γενόμενος πρῶτος. — 77. στρατήην; ABd στρατιήν, fortasse recte. — βοηθοὺς rsv; Βοιωτοὺς cet. libri, Stein. — ἐν πέδαις A² rsv (ἐς πέδας cet. libri) in suspicionem vocat Krueg., secl. Stein; mea quidem sententia in verbis ἐς πέδας (ἐν πέδαις correctoris videtur) aliquid latet. — ἀντίον [δὲ] Krueg. — πρῶτα ἐσιόντι Prsvz; πρῶτον ἐς. cet. libri, recentt. edd. (conf. c. 17). — 80. ἀγχιστίων Pr(sv)z; ἀγχίστων cet. libri, Stein. — 81. ἐσίνοντο A²; ἐσινύοντο A¹ B¹, Stein; ἐσινέοντο cet. libri. — 82. ἐν Ἀθήνῃσι; Pr(sv)z ἐν om., ABCd ἐν Ἀθήναις; glossema videtur; idem censet Cob. — ἔφερε AB¹ Cd; ἔφερε καρπὸν cet. libri, Stein. — 83. ὥστε δὴ Pr(sv); δὴ om. cet. libri, Stein. — τῆς τε Δαμίας καὶ τῆς Αὔξησις et paucis supra οἱ Αἰγινῆται (post ἐλάμβανον) del. Cob. — κερτόμοισι Pr(sv)z; κερτομίοισι ABd (-ίγσι C), Stein. — 84. οὐκ ἐπετέλεον; Schweigh. οὐκέτι ἐτ.,

Palm οὐκέτι ἐπετ. — δίκαιοι Bek., alii; δίκαιον libri, Stein. — πρήσσεσθαι ἐκέλευον del. Cob. — 85. τούτους cum Kruegero seclusi; τριηκοσίους coniecit Abicht. — πεμφθέντες rsv, Gomperz; ἀποπεμφ. cet. libri, edd.; locus est valde corruptus. pro μὴ legitur in rsv νῆς, pro τούτους in B²rsv τουτέων, pro ἐπειράωντο in AB¹Cd πειράων. — 86. Ἀθηναῖοι μὲν νυν οὕτω λέγουσι γενέσθαι Pr(sv)z (conf. I 21, 171, 181); νυν om. et γενέσθαι ante λέγουσι collocatum (= IV 150) cet. libri, Stein. — ἀπαμύνασθαι rsv; ἀπαμύνεσθαι cet. libri, Stein. — ἐς οὐ libri, Stein; ἐς δ plerique edd. — Ἀλγινῆται λέγουσι del. Cob. — 87. pro πνυθόμενας δὲ τὰς γυν. B²rsv τὰς δὲ γυν. sine πνυθομ.; praeterea om. rsv ἀνδρῶν et καὶ ante κεντεύσας et τι post δεινότερον; quae omnia non desiderari concedendum est. — ὅκη vel ὅκη Prsz (οἴκη v); ὅκον cet. libri, Stein. — αἱ τῶν Ἀθ. γυναῖκες; artic. τῶν nonne est delendus (conf. c. 92 η)? — 88. [καὶ] πρὸς ταῦτα [ἔτι] τόδε ποιῆσαι Abicht; ἔτι τόδε ποιῆσαι secl. Stein. — ἐκ τόσου Krueg.; ἐκ τότε s, ἐκ τε τόσου cet. libri. — 89. πρὸς Ἀλγινητέων rsv; ὅπ. Ἀλγ. cet. libri, Stein. — 90. ἔτι τε; Krueg. suspic. ἔτι δέ. — Ἀθηνέων ἀκροπόλιος? — καταλειφθέντας δὲ ὁ Κλ. ἀνέλαβε del. Gomperz. — 91. πειθαρχέεσθαι, Cob. πειθαρχεῖν. — ἂν γίνοιτο rsvz; ἂν om. cet. libri, transposuit post ἰσόροπον Stein. — μαθόντες [δὲ] Gomperz; δὲ om. B¹Prsvz; μαθ. δὴ Krueg. — ἐς δ καταφ. οἱ Πισ. del. Wessel. — ὡς γε ἐκμεμαθήκασι Abicht; ὥσπερ ἐκμ. Stein suspic. — σφας ἅμα ὑμῖν ἀκεόμενοι B²rsv; σφας in σφεα correxit Eltz, quod probant Krueg., Cob., Gomperz; σφας ἅμα ὑμῖν ἀπικόμενοι τίσασθαι cet. libri, Stein. — 92. Σωσιλέης B²Prsvz; Σωκλῆς cet. libri, Stein (eadem varietas est in libris c. 93); utra forma sit praeferenda, decerni non potest. — ἔλεξε τάδε; rs ἔλεγε τάδε, fortasse rectius. — 92 β. οὔτοι Βανχ.; Madvig suspic. οἱ B. vel οἱ τότε B. — 92 γ. Ἡετίων Pr(sv)z; ὁ Ἡ. cet. libri, Stein. — τὸ παιδίον (post λαβόντα) om. rsv, Gomperz. — αὐτῶ δὲ διεξῆλθε; in sv τε, in z δὴ (sic Stein 1884) extat pro δέ; hoc fortasse recte. — ἐγγινομένου; Stein suspic. ἐγγενομένου. — 92 δ. τὰ δὴ καὶ ἐγένετο sv; τὰ δὴ καὶ ἐγένετο cet. libri, Stein. — ἐσελθοῦσι B²Prsvz, Cob.; ἐλθοῦσι cet. libri,

Stein. — *οἶά τε* rsv; *τε* om. cet. libri, Stein. — 92ε. *ἀνὴρ ἐγένετο* B¹Rsvz, *ἦν ἀνὴρ* ACd. — *δέ τι* Krueg.; *δὲ* ABd, *δ' ἔτι* Pr(sv)z; Bek. suspic. *δ' ἔτι πλείους* vel *πλείυνας*. — 92η. *ὑπερόχους* s, Bred.; *ὑπειρόχους* cet. libri, Stein. — *ἱματίων*; Prsv, Cob. *εἱμάτων*. — 93. *οἶά τε* rsv; *τε* om. cet. libri, Stein. — 94. *οὕτω μὲν ταῦτα* Pr(sv); *οὕτω μὲν τοῦτο* cet. libri, Stein. — *ὁ Μακεδὼν* rsv; *ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς* cet. libri, Stein. — [τὸν] *ἰωντοῦ* Stein. — *ἐπὶ χρόνον συχρόν*; z non male *χρόνον ἐπὶ συχρόν*. — *συνεπρήξαντο*, Krueg. et Cob. *συνεξεπρήξαντο*. — 96. *ἀποφ. Ἀθηναῖοι*; ABd, Stein *ἀποφ. οἱ Ἀθ.* — 97. *ταῦτά* Schweigh., *ταῦτα* libri. — *πολλοὺς γάρ*; Gomperz π. *ἄρα*. — *ἀρχὴ κακῶν*, Prsvz *ἀρχαὶ κακῶν*; Cob. *ἀρχέτακοι* (Plut.). — 98. *παῖδας καὶ γυναῖκας*; fortasse rectius rsv *τέκνα καὶ γυν.* — 99. *τῶν ἄλλων ἀστῶν*; ABCd, Stein *τῶν ἀστῶν ἄλλον*. — 100. *τῆς ὁδοῦ* om. Pr(sv)z. — 101. *ἔχοντες* Wessel., *ἔχοντος* libri. — *τὸ Τρωῶλον καλ.* z; *τὸν Τ. καλ.* libri, Stein. — 102. *σκηπτόμενοι Πέρσαι* ABC; *σκηπτ. οἱ Π.* cet. libri, Stein. — 103. *ἐπικαλεσμένου* Gronov, *ἐπικαλεσμένους* libri. — *τιμωρήσειν σφι* Stein („an σφι ἔτι?“), *τιμ. σφίσι* libri. — 105. *ἐμπειρησθαι*, Prsz *ἐμπρησθῆναι*. — 106. *τὸν δ' Δ. κατ. χρόνον ἤδη πολλὸν* secl. Stein. — *ἀπεστέργηκε* rsv; *ἀπεστέργησε* cet. libri, Stein. — *τοιούτῳ τι ἐπρήχθη*; Prsv, Stein *τούτων τι ἐπ.* — *ἐκδύσεσθαι* Naber, Cob., Krueg.; *ἐκδύσασθαι* libri, Stein. — 108. *ταῦτα Ὀνήσιλος* ABCds; *ταῦτα δ' Ὀν.* cet. libri, edd. — 109. *ἢ Πέρσῃσι ἢ Φοίνιξι* seclusi cum Cobeto et Gomperzio; om. rsv. — 111. *ὀπίων* Dind.; *ὀπάων* libri, Stein. — *προσφερέστερον*, s *προφερέστερον*; Stein suspic. *προσφορέστερον*. — *ἀξιοχρέον* Stein, *ἀξιοχρεω* libri. — 112. *συνήλθον* rsv; *συνήλθε* cet. libri, Stein; an *συμπεσόντες*? idem Stein (1884) suspic. — [αὐτόν] *τὸν Ἀρτύβιον* Gomperz; *αὐτόν* om. rsv. — 113. *μαχ. δὲ καὶ τῶν ἄλλων* εὖ Gomperz. — *ἐπόλεον* Prsv; *ἐπόλεε* cet. libri, Stein. — 114. *ἐνέπλησε*; s, Schaefer, Dietsch, Gomperz *ἐνέπλησαν*. — 117. *ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη* AB¹Cd, Stein, Abicht (ed. Tauchn.); idem ex coniectura Krueg.; *ἐπ' ἡμέρης ἐκάστης* B¹Prsvz; *ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστην* Madvig; *μίαν excidiase* suspic. Stein. — 118. *ἀρίστη*; Krueg. suspic. *ἡ ἀρίστη*. — *λογιζόμενος* vel simile aliquid ante

δηλαδὴ excidisse suspic. Stein. — 119. τῶν Περσέων τὸν Μαλάνδρον rs, τὸν M. τῶν Π. cet. libri; τῶν Π. nonne delendum est? — δὲ ὦν AB, τῶν C; ὦν cet. libri, Gomperz. — ὀκότερα [ἦ] Gomperz. — 121. ἐν Πηδάσῳ H. Stephanus, Stein; ἐπὶ Μυλάσοισι Wessel.; ἐν πιδάσῳ AB¹, ἐμπιδάσῳ C, ἐπὶ δάσῳ Pz, ἐπὶ λασοῖσι rsv. — ἐμπεσόντες; fortasse rectius ἔσπεσόντες. — 122. τὴν Μυσίην; nonne τῆς Μυσίης? — αὐτός τε, Prsvz αὐτὸς μὲν; Gomperz αὐτὸς γε μὲν. — 124. δε in suspicionem vocat Krueg. — ἄγοι (dz ἄγει), Dobree ἄγγ. — 126. πλείστη ἢ suspic. Stein. — αὐτός τε ὁ Ἀρισταγόρης; sv ὁ om., Gomperz del. —

LIBER VI.

2. κατεργάσεσθαι P; κατεργάσασθαι cet. libri, Stein. — ἐς αὐτούς; R(sv)z ἐς ἑαυτούς. — ὡς πολέμιος εἴη βασιλεὺς del. Cob. — 3. ἰδειμάτων; Krueg., qui antea interpunxit ἐπιστελλεῖς, οὐδέν, scripsit δειματῶν; Dobree del. ἰδειμ. τοὺς Ἴωνας. — 4. Ἀταρνέιτω; ABCd, Stein Ἀταρνίτω; idem c. 29 Ἀταρνίτιδος (AB). — 5. ἐγένετο ταραχὴ τοιαύτη vel πολλή? — οἶά τε Rsv; τε om. cet. libri, Stein. — τῆς ἑωυτοῦ Stein; ἐκ τῆς ε. Prvz, ἐκ ἑωυτοῦ s. — 6. ναυτικὸς τε suspic. Stein. — τε post Κλίμης om. ABCd, del. Cob. — 7. ἐστράτεον AB¹C; ἐστρατεύοντο cet. libri, Stein. — μὴ συλλέγειν; B¹PRsz, Stein μηδένα συλλ. — Μιλήτου Pr(sv)z; τῆς M. cet. libri, Stein. — 8. οἱ Λέσβον B²P^mRsv, ὅσοι τὴν αἰολίδα γῆν cet. libri; ὅσοι Λέσβον Stein. — Μυήσιοι et Μυησίαν libri, Stein; Μνούσιοι et Μνουσίαν H. Stephanus, plerique edd. — πάντων δὲ τούτων ABCd, Stein; πασέων δὲ τουτέων B²PR(sv)z, plerique edd. — 9. ἔλεγον σφι; PRsz σφι om. — πείσσονται τε; Krueg. suspic. τι pro τε. — τάδε ἦδη; PR(sv)z ἦδη om. — καὶ ante κατέξει suppl. Gomperz. — 10. ἔλεγον τάδε; PR(sv)z ἔλ. ταῦτα. — ἑαυτοῖσι δὲ Stein; ἑων. τε PR(sv)z, plerique edd. — 11. ἡγορόωντο; Lhardy ἡγορεύοντο. — στρατηγὸς seclusi; om. cod. Cantabr., Longin. — ἐλασσώσεσθαι B²Pvz (ἐλάσσασθαι s, ἐλασσώσθαι R); ἐλασσωθήσεσθαι cet. libri, Stein. — 12. πεί-

σεσθαι PRsvz; *πείσεισθαί* εἰσι cet. libri, Stein. — *οἷα στρατιή*; Krueg. suspic. *οἷως* pro *οἷα*, Dobree *οἷα ἀστρατηγῆς*; ceterum in B²Rs extat *στρατιῇ*. — 13. *ταῦτα γινόμενα* B²Rsv, cod. Cantabr.; *ταῦτα τὰ γιν.* cet. libri, Stein. — *λόγους Αἰάκης* PRsz; *λόγους ὁ Αἰ.* cet. libri, Stein. — Cob. transposuit verba *ἔδενοντο τοὺς λόγους* post *Συλοσῶντος* deleto *λόγους* quod extat post *ἔπεμπε*. — *εὖ τε ἐπιστάμενοι* Rsvz (εὖτε P); δὲ pro τε cet. libri, εὖ [δὲ] Stein; γε suspic. Gomperz. — *τὸν Δαρεῖον* secl. Wessel., Stein; *τὸ Δαρεῖον* Eltz, *τοῦ Δαρεῖον* Reiske. — *ἄλλο σφι*; Krueg. suspic. *ἀλλ' ἄλλο σφι*. — *οὐ βουλομένους* Stein; *ἀρνευμένους* Rsv, Valla, plerique edd. — *ἔδενοντο οἱ Σάμιοι* Stein; *οἱ Σ.* om. PRsz. — 14. *ἡ ἀγαθὸι* del. Cob. — *τὸ κοινὸν τὸ Σαμίων* Rsv; *τὸ κοινὸν τῶν Σ.* cet. libri, edd. — *τὰ αὐτὰ ταῦτα* del. Cob. — 15. *οἱ παρείχοντο μὲν* PRsz, Gomperz; *οἱ μὲν γὰρ παρ.* cet. libri, edd. — *τοῖσι κακοῖσι αὐτῶν*; Schweigh. suspic. *αὐτοῖ* pro *αὐτῶν*, Gomperz *αὐτῶν* delendum censet. — *νεῶν* (post *σφετέρων*) om. ABCd, Stein. — 16. *νυκτὸς τε γάρ*; Stein optime adiecit γὰρ et interpunxit *θεσμοφορίων, ἐνθαῦτα*; in libris *θεσμοφορίων. ἐνθαῦτα*. — *οὗτοι μὲν νυν*; ABC, Stein *οὗτοι μὲν τοίνυν*. — 18. *καὶ ὑπορύσσοντες*; Rsv om. *καί*, fortasse recte. — 19. *ὅτε γε* Rsv, *ὁπότε* cet. libri, *ὀκότε* Stein. — *ὁ νηὶς* PR(sv)z; *καὶ ὁ νηὶς* cet. libri, Stein. — 20. *καλεομένη* om. ABCd. — 21. *Λῆον* Stein (Strab. p. 253), *λάον* vel *λαὸν* libri. — *τούτῳ τῷ δράματι*; Dobree *τῷ* delendum censet; Krueg. *μηδὲν* suspic. pro *μηδένα*. — 22. *τοῖσι τι ἔχουσι*, Rs *τοῖσι τε ἔχ.*; Krueg. aut γε pro *τι* aut cum Valck. *τοῖσι παχέσι* scribendum censet. — 23. *Σάμιοι τε* B²Rsv, Gomperz; *Σ. γὰρ* cet. libri, Stein; *Σάμιος τε γὰρ* Bek. — *τότε*; Rsz *ὅστε*, P *ᾧστε*; Abicht *ᾧστε τότε*. — *τὴν πόλιν ἑωυτῶν*; om. *ἑωυτῶν* Rsv, Krueg., Gomperz. — *πεδήσας*; Naber et Krueg. suspic. *ἐν πέδησι δήσας*. — *Ἴνυκα* Stein, *Ἰνυκον* libri. — *μεταλαβεῖν*, B²PRsz *λαβεῖν*. — 25. *τὴν ἐν τῇ ναυμαχίῃ* Reiske, *τῶν* pro *τὴν* libri; Stein del. *τῶν*. — 26. *περὶ Μάητον*, Stein *περὶ τὴν Μάητον*; artic. om. Steinio auctore ABCd, Schweigh. et Gaisf. auctt. cet. libri. — 28. *λιμαινούσης* Reiske, *δειμαινούσης* libri. — *ἐκ τοῦ Ἀταρνέος*;

B²Rsvz ἐς τοῦ Α., a Dietschio olim receptum. — 29. τό τε δῆ; CPz, Krueg. τότε δῆ. — μετιεῖς Rsv; μετεῖς cet. libri, Stein. — συγκεντηθήσεσθαι; Krueg. suspic. συγκεντήσεσθαι. — μετιεῖς Rsv; μετεῖς cet. libri, Stein. — 30. ἄχθη ἀγόμενος, Krueg. ἦλθε ἀγ., Dindorf. et Cob. (ἀνήχθη Bred.) ἀνάχθη ἀγ. — 31. τινὰ τῶν; Krueg. suspic. τῶν τινα. — αἰρέοντες, Cob. αἰρεον. — 32. ἀντὶ εἶναι libri, Stein; ἀντὶ τοῦ εἶναι Valck., plerique edd. — τοῖσι post αὐτοῖσι del. Bek. — οὕτω δῆ z, οὕτω δὲ PR; οὕτω τε ABCd, Stein. — 33. αὐτοῖσι Πέρσῃσι ABCds; αὐτοῖσι τοῖσι Π. cet. libri, Stein. — εἰσι δὲ αῖ, PRsvz B corr. om. αῖ. — οἰκησαν, Schaefer οἰκισαν. — προσσχόντες Schaefer, προσχόντες libri. — ἐσπλόου; Pz ἐσπλόου τούτου, B²Rs τούτου ἐσπλόου; cet. libri τούτου om. — 35. ἐδυνάστευέ τε ABCd; τε om. cet. libri, γε correxit Reiske. — πᾶν οἱ τὸ μαντ. B²Rsv; οἱ om. cet. libri, Stein. — ποιέοι Dietsch; ποιοῖ Rsv, ποι εἴη d; ποιοίη cet. libri, Stein; ποιῇ Dobree, ποιέη Dindorf. — ἔπεισε ὁ λόγος, Rs ὁ om. — 36. Ὀλυμπιάδα ἀναφαρισηκώς? — 37. τὸ θέλει libri, Stein; τί θ. H. Stephanus, alii; εἶπαι Abicht; εἶναι libri, Stein. — [ἀπέλλε] ἐκτρέφειν Cob. — 38. παιδί seclusi cum Cobeto. — ἐγγίνεται; B², Cob. ἐκγίνεται. — 39. ἐπὶ Χερσονήσου; Stein. suspic. τὰ ἐπὶ X. — αὐτοῦ Κίμωνος Rsv, K. αὐτοῦ cet. libri; secl. Κίμωνος Stein et Cob. — κατ' οἶκον (vel κατοίκον) ABCd; κατ' οἶκους cet. libri, edd.; an κατ' οἶκον? — ἐπιτιμέων, Cob. πενθέων. — συλλυπηθησόμενοι, Cob. συλλυπησόμενοι. — τὴν ante θυγατέρα om. Rsv, fortasse recte. — 40. οὗτος δέ; Krueg. suspic. οὗτος δῆ. — τῶν κατεχόντων PR(sv)z; τῶν καταλαβόντων cet. libri, Stein. — τρίτῳ μὲν γὰρ ἔτεῖ τούτων libri; πρὸ ante τούτων Stein inseruit. — ἔφενγε Cd, ἔφενγε Χερσονήσον PRsz, Stein; ἔφ. ἀπὸ Χερσονήσου AB; iam Schweigh. Χερ. (ἀπὸ Χερ.) ex scholio irrepsisse suspicatus est. — καὶ μιν οἱ Δόλογοι Rsv, καὶ ἐκείνον οἱ Δ. C; καὶ ἐκείνον Δ. AB, Stein. — 41. κατεῖλον διώκοντες; Krueg. suspic. εἶλον καταδιώκοντες. — κελύων secl. Cob., Krueg. — 42. δοσίδικοι; s. δωσίδικοι, quod probat Cob. — σφέων μετρήσας PR(sv)z; μετρήσας σφέων cet. libri, Stein. — τοὺς καλέουσι οἱ Π. τὰ τριήκοντα στάδια Naber expunxit; mihi artic. οἱ offensionem est.

— τὰ ante καὶ πρότερον delevit Stein. — 43. τὸν στρατὸν τοῦτον Μαργδόνιος; in s τοῦτον om., in P post M. collocatum (lectio ex codice R a Steinio non allata est); nescio an Gomperz pronomen recte deleverit. — ἄλλῃσι om. Rsv, del. Gomperz. — ἀποδεχομένοισι; Naber ἐνδεκ., fortasse recte. — 44. λέγεται γὰρ κατὰ sv; γὰρ om. R; κατὰ om. cet. libri, Stein. — 45. Μαργδονίῳ δέ; nonne M. δέ τε? — οὐ μὲν οὐδὲ Rsv, Krueg. (conf. IV 205, VI 72); οὐ μέντοι οὐδὲ cet. libri, Stein. — περὶ τὸν Ἄθων z; fortasse recte. — 46. τὸ τεῖχος; Stein suspic. τό τε τεῖχος. — 47. ἐπὶ τοῦ Θάσου P¹Rsv; ἀπὸ τοῦ Θ. cet. libri, Stein. — τὰς πάσας; om. τὰς PRsvz, Gomperz. — 49. δοκούντες τε Stein; τε om. Pz, plerique edd. — ἔχοντας Psz, Eust., Stein; ἔχοντες R; ἐπέχοντας cet. libri, Abicht; ἔχοντα suspic. Krueg. — τῶν ante Αἰγυπτίων (om. PRsz) seclusi. — 52. τότε ἔοντας; Krueg. suspic. τότε ἄρχοντας, Stein τότε ἐν τέλει ἔοντας. — λέγειν ταῦτα (ante βουλομένην) secl. Krueg.; idem adnotat expectare se ἀρνευμένην vel aliquid simile aut λέγειν δ' οὐ τι βουλομένην, εἰ; Cob. οὐ βουλομένην. — ἡγήσασθαι, Cob. στήσασθαι. — τὸν γεραίτερον; Stein suspic. τὸ γερ. — ὀκότερον τῶν παιδίων Rsv; ὀκ. τῶν παιδων cet. libri, Stein. — καὶ θέλουσι ἐξευρεῖν spuria esse cens. Stein. — νεωτέρῳ B³R(sv)z; om. cet. libri, Stein; iam Schweigh. id ex scholio irrepsisse suspicatus est. — 53. γὰρ δὴ om. PRsz, Gomperz, Stein, Krueg. — μέχρι μὲν PR(sv)z; μ. μὲν δὴ cet. libri, Stein. — τοῦ θεοῦ ἀπεόντος del. Gomperz. — Ἀμφιτρώων, Cob. Ἀμφιτρώωνος. — τῶν Δωριέων; artic. delere malim (conf. Plut. mor. p. 857). — 55. κατελάβοντο, Cob. κατέλαβον. — 56. πόλεμόν γε Rsv; γε om. cet. libri, Stein. — ἐξοδίῃσι, sz ἐξοδίοισι; Cob. ἐξόδοισι. — ὀκόσοισι ἂν ὦν Stein; ὦν om. PRsz, plerique edd. — ἀπάντων PR(sv)z; πάντων cet. libri, Stein. — 57. θυσιῇ PR(sv) et δημοτελῆς B³PRsvz, θυσιῇν et δημοτελῆ cet. libri. — πρῶτον ἀρχεσθαι, Reiske et Gomperz πρῶτων ἀρχ. — δαιτυμόνεσι (AB σσ) libri, Stein; δαιτυμόσι Dindorf, alii. — ἀνὰ πάσας B³Psrvz; ἀνὰ om. cet. libri (R quoque), Stein. — πατρούχον, Cob. παμούχον. — 58. τοῦ κοινοῦ τοῦ AB¹d; τοῦ κοινοῦ τῶν cet. libri, edd. — καταμαίνεσθαι,

Cob. κατατάμνεσθαι. — ἀριθμῶ, Gomperz ἀριθμόν. — καὶ αὐτῶν Σπαρτ. om. Rsv, Dietsch, Gomperz. — τοῦτω δέ, Reiske τοῦτον δέ. — οὐκ ἴσταται; Krueg. suspic. οὐ κατίσταται. — 59. συμφέρονται δὲ ἄλλο ABCd; συμφ. δὲ ἄλλο οὔτοι cet. libri, Stein. — 60. οὐ κατὰ λαμπ., Krueg. οὐδὲ κατὰ λαμπ. — 61. προσεργαζόμενον Eltz, προσεργ. libri. — φθόνῳ τε καὶ suspic. Stein. — ἱσοῦ post Φοιβήλου susp. hab. Krueg. — φορέει (ABCd φέρει) post παιδίων del. Cob. — 62. ἔρως ABCd; ὁ ἔρως cet. libri, Stein. — 63. συμβαλλόμενος AB; συμβαλλ. cet. libri, Stein. — ὁ δὲ παῖς, Rs ὁ τε παῖς; fortasse ὁ δέ τε π. — ἔθετο οὐνομα αὐτῷ ABCd; αὐτῷ οὐν. ἔθ. cet. libri, edd. — 64. δι' & Struve; διὰ τὸ Rs, διὰ τὰ cet. libri; διὰ τὰ... „expleverim διὰ τοιήνδε (τινὰ) αἰτίην“ Stein. — 65. μάλιστα; Krueg. suspic. ἐς τὰ μάλ. — κατόμννται Δημαρχήτῳ ABCd, Stein; κατ. Δημαρχήτον PR(sv)z, plerique edd. — 66. ὁ Δημάρχης; Rs ὁ om. — ἀνολιστον B³, ἀνωλίστον cet. libri. — λέγεσθαι susp. hab. Stein. — 67. αὐτὸς seclusi; om. CPpr.sd, extat in AB post βασιλεύς, in P corr. Rz ante βασιλεύς. — 68. λέγων τοιάδε; ABd, Stein τοιάδε λέγων (C τρία δὲ λ.). — 69. ὁ μοι δοὺς PR(sv)z; μοι ὁ δοὺς cet. libri, Stein. — βούλει; Rsv, Cob. ἐβούλεο. — τῇ δέ σευ, Abicht τὰ δέ σευ. — ὡς αὐτὸς ὁ Ἀρίστων; Gomperz αὐτὸς ὁ (om. Rsv) del. — τοὺς δέκα μῆνας del. Gomperz, retinuit Stein. — καὶ αὐτὸς Ἀρίστων PRz, (sv καὶ om.); καὶ αὐτὸς ὁ Ἀρ. cet. libri, Stein. — ἀνολῆ libri, Stein; ἀγνοίη Valck., plerique edd. — sub finem capitis παιδας secl. Naber, Mehler, Cob. — 70. τῷ λόγῳ φάς, Rsv τῷ λ. φήσας; ἀν τὸν λόγον φήσας; — πορεύεται; Rs πορεύεσθαι, fortasse rectius; Cob. ὡς deletο infinitivum recipi iubet. — αὐτὸν ἀπαιρέονται Rsv; αὐτοῦ ἀπ. cet. libri, Stein. — 71. ἔοδσαν Μενίου μὲν B³PR(sv)z; τὴν ἔοδσαν Μενίου cet. libri, Stein; et τὴν et μὲν delendum censeo. — 72. χειρὶδι (Cob. χειρῖδι) πλήη Wessel., χειρὶ διπλῇ libri. — ἔφωγε δὲ ἐς Τεγέην (ἐν Τεγέῃ Rsv); fortasse ἔφωγε δὲ ἐν Τεγέῃ. — ἐν ταύτῃ; Krueg. suspic. ἐνθαῦτα vel ταύτῃ. — 73. ὠδῶθη ABR, Stein; ὠρθῶθη s, Krueg.; εὐδῶθη C, εὐωδῶθη P; εὐ ὠδῶθη Abicht. — ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν; om. γῆν sv, Gomperz, Dietsch. — κατατίθενται PRs;

παραιτθ. cet. libri, Stein. — 74. *ἐξορκούν* A², Reiske; *ἐξόρκον* A¹B¹, *ἐξόρκον* d, *ἐξορκῶν* cet. libri. — *ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ πόλει* suspic. Stein. — *λέγεται εἶναι τῶν Ἀρκάδων* AB¹d, ὅπ' *pro* τῶν cet. libri; ὅπὸ τῶν Ἀρ. Wessel., Stein (1884); τῶν Ἀρκ. glossema videtur. — 75. *Λακεδαιμόνιοι Κλεομένεια* PR(sv)z; *Κλεο. Λακεδ.* cet. libri, Stein; *Κλεο.* nonne est delendum? — *ἐς Σπάρτην* (in s *ἐν Σπάρτῃ* idque ante *δεῖσαντες* collocatum) seclusi cum Cobeto. — *αὐτὸν post κατελθόντα* δὲ om. Rsv, del. Gomperz. — *μανίη* (C *μανίηι*), B²PRsz *μανίης*; Cob. *μανιάς*. — *τοῦ φυλάκου τὰ πρῶτα* ABCd, *τὰ πρῶτα τοῦ φυλάκου* (R *τοῦ πρ. τ. φ.*) cet. libri; seclusi *τοῦ φυλάκου*. — *λυθεῖς* B², plerique edd.; *αἰτίς* CPz, Stein, *αἰθίς* cet. libri. — *ποιήσῃ* Schweigh., *ποιήσε(ν)* libri. — *ἦν γάρ*; Stein suspic. *ἦν δέ*. — *περὶ Δημάρετον*; AB(C?), Stein *περὶ Δημαρήτον*. — *γενόμενα λέγειν* PR(sv)z, *λέγειν γενόμενα* AB (λ. *γινόμενα* Cd); seclusi *γενόμενα* cum Gomperzio (item Stein 1884). — *Ἀθηναῖοι* ABCd; *Ἀθ. μούνοι* cet. libri, Stein. — 76. *Στυμφηλῆς* Rsv; *Στυμφαλίδος* cet. libri, Stein; *Στυμφηλίδος* plerique recentt. edd. — *ἀφανές*, Cob. *ἀχανές*. — *ἀπικόμενος ὦν* PRsvz, Krueg., Gomperz; *ἀπ. δ' ὦν* cet. libri, Stein. — *ταῦτα* seclusi post *μετὰ δέ*; extat in Rs ante *δέ*, in cet. libris post *δέ*. — 77. *Σήπεια* Rsv; *ἡσίπεια* A, ||| *σίπεια* B, *ἡ σίπεια* CPz; *Ἡσίπεια* Stein. — *τούτῳ* ante *τῷ κέεται* del. Cob. — *ἐπεσσομένων*; z, Cob. *ἐπ' ἐσσομένων*. — *τριέλκτος*; AB¹Cd, Stein *ἀέλκτος*. — 78. *ὁ κῆρυξ* (post *σημήνη*) secl. Naber. — *πολλῶ δ' ἔτι* P(sv?)z; *π. δέ τι* R, Stein; *π. δέ* cet. libri. — 81. *βουλόμενον δὲ αὐτὸν . . . ἀπηγόρευε*; Cob. *ἀπειργε*; fortasse scribendum est *βουλομένον δὲ αὐτοῦ* vel *βουλομένον δὲ omisso αὐτοῦ*. — 82. *εἴλε* P corr. Rsv; *εἴλον* cet. libri, Stein (1884). — *πρὶν γε δῆ*; Krueg. suspic. *πρὶν ἦ*. — *ταῦτα λέγων* ABCd; *δέ*, quod in cet. libris extat, cum Steinio delevi. — *ἀπέφυνε* PRsvz; *διέφυνε* cet. libri, Stein. — 84. *ἐσβαλεῖν* dz, *ἐκβαλεῖν* C; *ἐμβαλεῖν* cet. libri, Stein. — *πειρᾶν ἐσβάλλειν*; Krueg. suspic. *πειρᾶν* ex *περᾶν* ortum et *ἐσβάλλειν* delendum esse. — *τοὺς Σκύθας post αὐτοὺς μὲν et τοὺς Σπαρτιήτας κελεύειν* del. Cob.; *κελεύειν* Krueg. quoque in suspicionem vocat. — 85. *Θεασίδης*;

B², Cob. Θεαρίδης. — ἀνὴρ δόκιμος ex Rs recepti (conf. III 75, V 63, VI 88); δόκιμος ἀνὴρ cet. libri, Stein. — βούλεσθε CPz, βουλεύεσθαι B, βουλεύεσθε ARsd, Stein. — ἐσβάλωσι, Csn ἐκβ.; ABd, Stein ἐμβ.; Krueg. ἐσβαλεῦσι. — 86. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ABC, Stein; δ' om. cet. libri. — παραθήκη in hoc capite quater constanter Rsn (B² ter, teste Stobaeo bis); παρακαταθήκη cet. libri, quod Stein recepit nisi quod, invitatus ut videtur, primo loco κατα- om. — 86α. δικαιοσύνης βουλόμενος PR(sv)z; βουλ. δικ. cet. libri, Stein. — 86β. τάδε τὰ σύμβολα; Gomperz τὰ del. — οὔτε με; Bek. et Krueg. οὐδέ με. — βούλομαι τε; Krueg. suspic. βούλ. δέ. — 86γ. ποιούμενοι PR(sv)z; ποιησάμενοι cet. libri, Stein. — ἴσχειν ABCd, Stob., Stein; σχεῖν cet. libri, ἔχειν Cob. — 87. πεντετηρὺς B²Rsn, Schoemann ex coniectura; πεντήρης cet. libri. — λοχήσαντες [ὄν] Stein. — 88. μηχανήσασθαι, B²Rsn μηχανᾶσθαι; an μηχανήσεσθαι? — προτέρην; z, Krueg. πρότερον. — 89. δατήνην Rsn; δωρεήν cet. libri, Stein. — 90. οἰκῆσαι; Naber ἐνοικῆσαι. — 91. τὴν θεόν; Rsn τὸν θεόν, fortasse recte. — χεῖρες δὲ κεῖναι B²PR(sv)z; αἱ χεῖρες δὲ ἐκεῖναι cet. libri, Stein. — ἐπισπαστήρσι B²PRsz; ἐπισπάστροισι AB¹d (ἐπιπάστροισι C), Stein. — 92. σφέας αὐτοῦς; PRsnz αὐτοῦς om., Gomperz del. — τοὺς αὐτοῦς καὶ Rs, Struve, Stein (1884); τοὺς αὐτοὺς τοὺς καὶ cet. libri, plerique recentt. edd. — διὰ δὴ ταῦτα PRsz; διὰ δὴ ὦν σφι ταῦτα cet. libri, Stein. — verba ἀνὴρ ᾧ ὄνομα om. PRsz, reiecit Struve; item Stein (1884), qui ante πεντάεθλον inseruit ἀνὴρ. — ἐπασκέων corruptum videtur. — 93. art. et ante Ἀθηναίοισι et ante ἀνδράσι om. PR(sv)z, retinuit Stein. — 94. ἀδελφιδέον δὲ ἑωντοῦ suspic. Stein. — 95. ἐς τὰς νέας om. B²Rsn, del. Gomperz. — Ἰκάριον, Gebhardt Ἰκαρον vel Ἰκαρίην; Stein suspic. παρὰ τὸ vel παρὰ τε τὸ Ἰκάριον. — μάλιστα (post δεισαντες) om. P¹Rsn, fortasse recte. — τῷ προτέρῳ ἔτει, Dobree τρίτῳ πρότερον ἔτει. — 96. post πρότερον supplendum censet Stein ἐπαθον ὅπ' αὐτῶν, ἐνθαῦτα. — 97. πρὸς τὴν νῆσον; B²PRsz, Stein πρὸς τὴν Δῆλον. — καὶ ἄπιτε, Cob. κάτιτε. — 98. verba καὶ ἐν χρησμοῦ usque ad ξοῦσαν om. AB¹Cd, reiecit iam Gronov; verba sequentia secl. Wessel,

alii, servavit Stein. — μέγας ἀρήμιος; Bek. suspic. μέγα ἀρ. — 99. στρατεύεσθαι; Dobree, Naber, Cob. στρατεύσεσθαι. — 100. τοὺς ante κληρουχέοντας adiecit Krueg. — ὁ Νόθωνος; ABCd ὁ om., fortasse recte. — 101. Ταμέντας Valek., plerique edd.; Τέμενος libri, Stein. — Ἀλγίλια PR(sv)z, plerique edd.; Ἀλγίλεια cet. libri, Stein; an Ἀλγίλια? — ἐς ταῦτα τὰ χωρία PRsvz; ἐς om. cet. libri, Stein; nescio an verba ἐς ταῦτα τὰ χωρία delenda sint. — Κυνέω Dind., Bred.; Κυνέον libri, Stein. — 102. ὀλλύγας ἡμέρας; fortasse rectius Rs ἡμέρας ὀλλύγας. — ἐς τὴν Ἀττικὴν PR(sv)z(C?); ἐς γῆν τὴν Ἀ. cet. libri, Stein. — κατέρχοντες; Dietsch κατοργέοντες, Madvig καταγρόντες; „an forte κατεπιγόντες (aut κατασπέργοντες cum ONitzschio) τε τὸν πλόον;“ Stein. — artic. ante Μαράδων delevi; om. Rsv, ὁ P corr. z, ἡ cet. libri. — χωρίον in suspicionem vocat Stein. — 103. τῷ Κίμωνι; om. τῷ Rsv, Gomperz. — Μιλτιάδεω Μιλτιάδης, Krueg. M. Μιλτιάδην (sic R). — 104. καὶ ὑπὸ δικαστήριον Rsv; καὶ om. cet. libri, Stein. — αὐτὸν ante ἀγαγόντες om. Rsv, Suidas, Gomperz. — 105. Φειδιππίδην; Rsv, Valla Φιλίππίδην, quam formam commendat Spengel. — ἡμεροδρόμον dsz; ἡμεροδρόμην cet. libri (v quoque), Stein. — αὐτός τε; Krueg. suspic. αὐτός γε. — ἥδη σφι Schaefer, ἥδη σφίσι vel σφίσι ἥδη libri; σφι ἥδη Stein. — καταστάντων σφι; Stein καταστ. σφίσι. — 106. εἰνάτη, εἰνάτη δέ; Cob. εἰνάτη, οἱ δέ (Plut. εἰνάτη om.). — 107. ἐν τῷ ὕπνῳ seclusi cum Gomperzio (item Stein 1884); haec verba om. ABCd, extant post τοιήνδε in Ppr., ante τοιήνδε in cet. libris. — Ἀλγίλειαν B³PR(sv)z; Ἀλγίλειν cet. libri, Stein. — δέ τί μοι; Stein suspic. δ' ἔτι μοι. — 108. ἀναραιέατο Bek.; ἀναιρέατο Rsv, ἀνερέοντο B¹, ἀνερέατο B², ἀναιρέοντο cet. libri. — paucis supra artic. ante Ἀθηναῖοι om. B²sv, Gomperz; artic. nonne etiam paucis infra ante Πλαταιέες delendus est? — κατὰ εὐνοίην PR(sv)z, κατὰ τὴν εὐνοίαν Ad; κ. τ. εὐνοίην C, Stein; κατὰ ||| εὐνοίαν B; an κατὰ εὐ. οὕτω τὴν Πλ.? — ἑστράτεον P¹Rs; ἑστρατεύοντο cet. libri, edd. — Ἀσωπὸν αὐτόν; nonne Ἀ. ποταμόν? — 109. Stein (1884) συμβαλεῖν (ὀλλύγους γὰρ εἶναι) στρατιῇ τῇ Μήδων [συμβάλλειν]. — ἦν δὲ τότε; Bek. ἦν τε τότε. — λείπουσι secl. Stein,

Cob. — *δέδεται* B², ex coniectura Reiske, quem secuti sunt Eltz, Dietsch, Cob.; *δέδοκται* libri, Stein. — *ἐς σέ τοι* Eltz, Dietsch, Stein; *ἐς σέ τι* libri. — *τῶν μὲν κειλεόντων συμβάλλειν* (vel *συμβαλεῖν*, -εῖν), *τῶν δὲ οὐ* Dietsch, Bred., Krueg., Cob.; inf. *συμβάλλειν* sequitur *κειλεόντων* in Rsv, om. in cet. libris; post *οὐ* in omnibus libris *συμβάλλειν* vel *ξυμβ.* vel *συμβαλεῖν* legitur; Stein *τῶν μὲν κελ.*, *τῶν δὲ οὐ συμβάλλειν*. — *τὴν* ante *τῶν ἀποσπευδόντων* Reiske adiecit; *τῇ* addendum et *ἐλγ* delendum Cob. censet. — 111. *ἀπὸ ταύτης γάρ*; Stein *γάρ* secl., *δ' ἄρα* Krueg. suspic. — *ἐς τὰς πανηγύριαις* ABCd, Stein; *τὰς* om. PRz; *καὶ πανηγύριαις* s, plerique edd. — 112. *ἄνδρας τοὺς* Krueg.; *τοὺς ἄνδρας* libri, Stein; *τοὺς* del. Cob.; *ἄνδρας* om. d. — 113. *ἀμφοτέρω* seclusi, om. PRsz. — *ἐπὶ τὴν θάλασσαν* PRsvz; *ἐς τὴν θ.* cet. libri, Stein. — 114. *Καλλίμαχος* R(sv)z; om. cet. libri, del. Stein. — *ἐπιλαβόμενος* PR(sv)z; *ἐπιλαμβανόμενος* cet. libri, Stein. — 115. *αἰτίη* B²Rsvz, *αἰτίην* cet. libri, Plut.; *ἔσχε* B²Psvz, *ἔσχον* Plut., *ἔσχε* cet. libri; *ἐν Ἀθηναίοις* ABd, *ἐν* om. cet. libri; *αἰτίην δὲ ἔσχε ἐν* Stein (1884); *αἰτίη δὲ ἔσχε ἐν* plerique edd. — 116. *τάχιστα*, quod iam Valck. in suspicionem vocavit, del. Mehler, Cob. — 118. *νῆι*, quod extat in PR(sv)z post *Φοινίσση*, in cet. libris ante *Φ.*, seclusi; om. Suidas. — 119. *ἀρόσσονται*; L. Dind. *ἀρόσσονται*, Cob. *ἀρόσσονται*, Matthiae et Krueg. *ἀρόνται*. — *τὸ δὲ ἔλαιον*; Cob. „τὸ δὲ ἔλαιον . . . (ἔλαιον) οἱ Πέρσαι; repetitum ἔλαιον peperit lacunam.“ in sz post *ἔλαιον* legitur *συνάγουσι ἐν ἀγγείοις* τὸ et post *καλέουσι* in eisdem libris *τοῦτο* omissum est. — cap. 122 om. AB¹Cd¹, secl. plerique edd. — 123. *τοὺς λοιποὺς* (τ. ὑπολοίπους R, τ. ὑπολοίπους Psz) iam Wessel. in suspicionem vocavit. — 124. *ἐκ γε ἄν*; ABd *ἄν* om., Cob. *ἐκ γε δὴ*. — 125. post *κοθόρον* requiritur *τε* (sic Stein 1884) vel *δέ*. — *πλησάμενοι χρυσοῦ* PR(sv)z; *πλ. τοῦ χρυσοῦ* cet. libri; *τοῦ χρ.* secl. Stein. — *καὶ πρὸς ἑτέρα δωρεῖται οὐκ ἐλάσσω* AB¹Cd; κ. π. *ἐτέροις μιν δωρ. οὐκ ἐλάσσω* cet. libri. — 126. *ὁ Σικυῶνος* cod. Cantabr., Schaefer, plerique edd.; *ὁ Σικυώνιος* cet. libri, Stein, quod si rectum est, vox *τύραννος* nonne est delenda? — *πρότερον ἤν*; om. *ἤν*

ABCD, fortasse recte. — 127. verba οὗτος δὲ ἐκ τοῦ Ἰ. κόλκον secl. Krueg.; μούνος addendum censet post κόλκον Stein; δὴ pro δὲ et hoc loco et infra (οὗτος δὲ ἀπ' Εὐβοίης) Gomperz postulat. — 128. τῇ συνιστῇ Bred.; συνεστοῖ Rv, συνετοῖ B², συνέσει s; συνεστῇ (vel ξυνεστῇ) cet. libri, Stein; τῇσι λιστῇσι L. Dind.; τῇ συνιστῇσι ἐπειράτο suspic. Stein. — πάντα ἐπόλεε; Stein suspic. πάντα τε ταῦτα ἐπ.; Madvig post ἐπόλεε suppl. ἐπισίλους. — ἡρέσκοντο οἱ libri, ἡρέσκοντό οἱ οἱ Bek. — 129. κατέχων, Madvig καθελών. — ἀποστρυγέων γαμβρόν AB¹Cd; ἀπ. γαμ. ἂν cet. libri, Stein. — 131. κρίσι P, κρίσει B²Rsz; κρίσιος cet. libri, Stein. — ἐδόκεε δέ; Krueg. suspic. ἐδ. δή. — 132. μᾶλλον; Stein suspic. καὶ μᾶλλον. — ἐπιστρατεύεται R (στρατεύεται s), ἐπιστρατεύεται cet. libri. — λέγων τοσαῦτα? — παρέδωσαν, Cob. ἔδωσαν. — 133. ὁπῆρξαν πρότεροι ἀδικίης suspic. Stein. — τριήρεϊ Rsv; τριήρεσι cet. libri, Stein. — λόγον s, plerique edd.; λόγων cet. libri, Stein. — ἐς τὴν ἐπλεε; ABCd, Stein ἐπ' ἦν ἐπ. — μή οἱ δῶσι B¹PRsvz; μιν οὐ δῶσι cet. libri, Stein, qui suspic. μὲν οὐ δῶσι. — οὐκ ἀπαναστήσειν svz, οὐκ ἀπαναστήσιν R, οὐκ ἀπονοστήσειν cet. libri. — ἀργύριον οὐδὲ ABCd, Cob., Stein; ἀργυρίου οὐδὲν cet. libri; [ἀργυρίου] οὐδὲ Krueg. — τοῦτο (ante ἐμνηξ.) om. sv, del. Gomperz. — 134. ἐς ὄψιν Μιλτιάδεω; nonne ἐς ὄψιν τὴν Μ.; — διερχόμενον Stein, qui suspic. διέρποντα; ἀπικόμενον PRsz, plerique edd. — ἔρκος libri, τὸ ἔρκος Schaefer. — γενέσθαι; Stein suspic. γίνεσθαι. — 135. καταχρήσονται BRs, Dobree, Stein; καταχρήσονται cet. libri, plerique edd. — τὴν ἐξηγησαμένην ABCd, ὡς ἐξ. cet. libri. — 136. ἔσχον; Krueg. suspic. εἶχον. — προκ. δὲ αὐτοῦ; Cob. del. αὐτοῦ; καὶ τὴν Ἀθήμων αἵρεσιν del. Valck., Cob. — 137. τὴν σφίσι(ν) αὐτοῖσι(ν) libri, Stein; αὐτοῖσι del. plerique edd.; σφι pro σφίσι Krueg. — Πελαγοῖσι suppl. post ἔδωσαν Stein. — αὐτοὶ Ἀθηναῖοι; Rsv αὐτοὶ om., Gomperz del. — τε καὶ τοῦς παῖδας om. s., plerique edd. — ἐπιχειρήσειν; B², Reiske ἐπιχείρησιν. — παρεὼν αὐτοῖσι libri, παρεὼν ἑωυτοῖσι Stein. — 138. τὰς τῶν Ἀθηναίων γυναῖκας; nonne τῶν vel τῶν Ἀθ. est delendum? — 139. δικάσωσι, Cob. δικαίωσι. — πάντων; Gomperz (Suidas) παντοίων. — τοῦτο

εἶπαν PRsvz; om. cet. libri, Stein. — 140. τοσαῦτα PRsvz; τοιαῦτα cet. libri, Stein. — ἐν Ἑλλησπόντῳ Rsv; ἐπ' Ἑλλ. cet. libri, Stein. — artic. ante Πελαγοὶ (om. Rs) delevi.

LIBER VII.

1. ἡ ἀγγελίῃ dz; art. om. cet. libri, Stein. — παρῆχον Rs; παρέχειν cet. libri, Stein; an utrumque est delendum? — καὶ πλοῖα (om. ABCd), secl. Dietsch, retinuit Stein. — στρατευομένων Rsv, στρατευσομένων cet. libri, secl. Stein. — 2. Γαβρόσω θυγατρὸς; Stein δὲ excidisse suspic. — νομιζόμενον libri, Stein; νομιζόμενα B³, Eust., plerique edd. — 3. βασιλεύοντί τε Stein suspic. — βασιλεύσαι δὲν Stein; ἐβασίλευσε(ν) δὲν Rsv; δονέει pro δονέειν CPz. — 4. Δαρεῖον secl. Stein; fortasse melius paucis supra Δαρεῖος (extat in CPz ante Ξ., in cet. libris post Ξ.) deletur. — 5. ἀλλ' εἰ ABCd, Stein; ἀλλὰ cet. libri. — ὁ λόγος; art. om. sv, del. Gomperz. — περικαλλῆς PRsvz; περικαλλῆς εἴη cet. libri, Stein. — 6. ἀνέπεισε Ξέρξεα PRsvz, Ξέρξην idque post ποιεῖν ταῦτα cet. libri; suspicor μιν intercidisse, cuius loco Ξ. in margine archetypi scriptum fuerat. — τῶν καὶ Ἀλενάδαι' recepi ex PRs; τῶν καὶ οἱ Ἀ. cet. libri, edd. — Ἀθήνῳ Krueg., λήμνον libri. — ἀφανισολάτο libri, ἀφανισολάτο Naber, ἀφανισολάτο Krueg. — σφάλμα; Stein suspic. ἐς σφάλμα. — 7. πᾶσαν om. PRs, del. Cob. — 8α. κατεργάσαντό τε Naber. — πατήρ τε ἐμὸς libri, Stein; πατήρ τε ὁ ἐμὸς Dion., plerique edd. — θρόνον τοῦτον Rs, Dion. (cod. Ambr.), Stein; θρόνον, τοῦτο cet. libri. — κῦδος ἡμῖν Rs, Dion.; κῦδος ἡμῖν τε cet. libri, κ. τε ἡμῖν Stein. — 8β. Δαρεῖον ἰθὺόντα Rsv, Dion.; quae in cet. libris antecedunt πατέρα τὸν ἐμὸν Stein recepit. — ἐξεγένετό οἱ s, Paris. 1634 et 2933 (conf. c. 4); ἐξ. αὐτῷ cet. libri, Stein. — ἀπινόμενοι om. Dion., secl. Krueg.; ἀπισταμένῳ Reiske. — ἐπίστασθε Dion., Krueg.; τὰ ἐπίστασθε libri, Stein. — 8γ. τούτων μέντοι libri, Dion.; τ. μὲν δὲ Bek., τ. μὲν Krueg., τ. μὲν τούτων Stein. — νέμονται χάριν, Krueg. suspic. ν. τὴν χάριν. — 8δ. ἰδιοβουλεύειν Rs, Bred., Dietsch quondam, Cob.; ἰδιοβουλεύειν cet. libri, plerique

odd.; *ιδίῃ βουλευεῖν* Lobeck. — 9. *γενομένων*; Stein suspic. *προγενομένων*; idem paucis infra καὶ ὅτι Ἰωνας. — *δούλους* ante *ἐχομεν* secl. Naber. — 9β. *γε* post *καίτοι* om. ABCd, secl. Krueg. — *Μακεδονίης* Rs; *Μακ. γῆς* cet. libri, Stein. — 9γ. *προσφέρων* plerique libri, Stein; *προσφέρων* s, cet. edd. — *ἐγὼ τε* Bek., *ἐγὼ* PRsz; *ἐγωγε* cet. libri, Stein. — 10. *πίσυνος ἑών*, Krueg. π. ἦν. — 10α. *ἐλέσθαι*, Madvig *ἔχασθαι*. — *ἡγόρευον*, Cob. *ἀπηγόρευον*. — *Σκύθας τοὺς νομάδας* secl. Stein. — *πολλὸν ἔτι ἀμείνωνας* Rsv; *ἔτι* om. cet. libri, Stein. — 10β. *συνήνεικέ σε* Stein. — *Δάτι τε* Naber. — *ἐμβάλωσι*; Stein *σuarβάλωσι* suspic. — 10γ. *κατήρ σός*; Bek. π. ὁ σός. — *ἡντιώθη* PRsz; *ἡναντιώθη* cet. libri, Stein. — 10η. *Μαρθόνιε* seclui cum Nabero. — *παρεόντος* PR, *παρεόντα* s, *παρεόντων* v; *παρεόντι* cet. libri, Stein; *παρεόντι ἐπηγορεύων* Abicht. — 10θ. *ἀναβαλῆν*, Cob. *ἀποβαλῆν*. — 11. *κακῶ τε καὶ* Rs; *τε* om. cet. libri, Stein. — post *Ἀριαράμνεω τοῦ Τεῖσπεω* excidisse τοῦ Καμβόσσεω Stein suspic. — 18. *ἔλεγε* PRsz; *ἔλεξε* cet. libri, Stein. — *ἀκούσαντι μέντοι* libri, *ἀκ. μὲν δὴ* Bek. suspic. — *ἡ χρεὼν* del. Naber, secl. Stein. — 14. *ποιεύμενος* Rsv; *ποιησάμενος* cet. libri, Stein. — *ἀκούσας*; εἰ Stein interpunxit. — 15. *Ἀρτάβανον καλέοντα* PRsz; *ἐπὶ Ἀρ. καλ.* cet. libri, Stein; *καλέοντα* secl. Krueg. — *ἀπικομένῳ δέ οἱ*; PRsz om. οἱ, fortasse recte; an *ἀπικομένον δέ*? — *ἐφρόνεον* ABCd; *ἑσφρόνεον* cet. libri, Stein. — *ἐγνων δὲ* secl. Mehler, Cobet. — *οὐκ ὦν*; Krueg. suspic. *οὐδ' ὦν*. — *συνέπαινον ἔδν* Rsv; *συνεπαινέον* cet. libri, Stein. — 16. *τῷ πρώτῳ οἱ* Rsv; *τῷ et οἱ* om. cet. libri, Stein. — 16α. *ἀναιρέο*, Cob. *αἰρέο*. — 16β. *ἔῶντα*, Cob. *ἔῶν*. — *πεπλανῆσθαι αὐταί* Reiske, π. *αὐταί* libri. — *τά τις*, Reiske *περὶ τά τις*. — 10γ. *Θεῖον* Schweigh.; *Θεοῦ* libri, Stein. — *οὐ καὶ* Schaefer, *οὐκ* vel *οὐκ* vel *οὐχ* libri. — *σὲ δὲ* Rs; *οὐδὲ* cet. libri, Stein. — *ἡδὴ δεῖ ἐμὲ* Schaefer, *εἰ δὴ δεῖ ἐμὲ* Eltz, *ἡ δεῖ ἐμὲ* Bek.; *ἡδὴ ἡ ἐμὲ* ABCd, *ἡδὴ ἔημι* (vel *ἔημι*) PRsz. — 17. *εἶπε τάδε* PRsz; *τάδε* om. cet. libri, Stein. — *ἄρα* (om. sv) *σὺ δὴ*; suspicionem movet *ἄρα*; Stein suspic. *εἶπε ἄρα* "σὺ δὴ". — 18. *ταῦτά τε δὴ* z; *δὴ* om. Rsv, Stein; *τε* om. ABCd; *τε*, supra scr. *δὴ* P. — *τούτων λεχθέντων* PRsz; *τούτων δὲ* λ

cet. libri, Stein. — *φθορή τις καταλ.*; ABCd, Stein *καταλ. τις φθορή*. — *συστρατευόμενος*; Stein suspic. *συστρατευσάμενος*. — 19. *κρινάντων δὲ ταύτη* R(sv)z (P?); *κρ. δὲ ταῦτα* cet. libri, Stein; conf. I 120. — 20. *κατὰ τὰ λεγόμενα* Krueg. in suspicionem vocat. — *τὸ πρὸς μεσαμβ.* Bek., *τοῦ π. μ.* libri. — 21. *οὐδ' ἔτεραι* PRsvz; *οὐδ' εἰ ἔτεραι* cet. libri, Stein. — *γυνομέναι* PR(sv)z; *προσγεγόμεναι* cet. libri, Stein, qui suspic. *προγ.* — *οὐκ ἄξια* libri, Stein; *οὐκ* del. Cob., Gomperz. — *μιν* om. PRsz, secl. Valck. et Krueg. — *ἅμα* (om. ABCd) *στρατευσόμενοι*, Madvig *τοῖσι στρατ.* — 25. *ἄλλον ἄλλη* Rsv; *ἄλλα ἄλλη* cet. libri, Stein. — *τὸν δὲ ὦν πλεῖστον*; Stein suspic. *τὸν δὴ ὦν σῖτον* ol μὲν ἐς. — 26. *πόνον*; Rsv *πόρον*, quod Cob. tuetur. — *παρεγέγοντο* PR(sv)z; *ἀπίκοντο* cet. libri, Stein. — *ἐν τῇ πόλει* secl. Valck. — 27. *τὴν βασιλέος*; Stein suspic. *τὴν τε β.*; idem *τῇ τε πλατανίστῳ*. — 28. *αὐτὸς δεύτερα*, Krueg. *αὐτὶς δ.*, Tournier *αὐτὸν δ.* — *ἐξέμαθον*, Stein *ἐξεμάνθανον*. — *γεωπεδῶν*; Ps, Stein *γεωπέδων* (R *γεοπέδων*). — 30. *αἰεὶ τὸ πρόσω* (= IV 123, IX 57); ABCd, Stein *τὸ πρόσω αἰεὶ*. — *τῶν Φρυγῶν καὶ Λυδῶν*, Rsv *τῶν λ. καὶ φρ.*; Stein suspic. *τε καὶ*. — 31. *μελεδωνῶ ἀθανάτῳ ἀνδρὶ*; Cob. *ἀνδρὶ* del., Stein *ἀθανάτῳ* secl. — 32. *ἀκριβέως* Cob. del.; om. Rv (in s verba *βουλόμενος* usque ad finem capitis desunt), *ἀκριβῶς* cet. libri. — 33. *παχέα* Stein, qui suspic. *πλατεία*; Rsv(Valla) *τραχεία*, Tzetz. *τραχεῖα*, plerique edd. *τρηχεία*. — *Ἀβύδῳ*, Krueg. *Ἀβύδου*. — *Ἀθηναίων* libri, *Ἀθηναῖοι* Stein. — *ἔργα* om. ABC, Stein. — 34. *τὴν δὲ* Rsv, Gomperz; *τὴν δ' ἐτέρην* cet. libri, edd. — 35. *ἐπικέσθαι* corruptum videtur. — *δὲ ὦν* ABd, Bek. ex coniectura; *δὴ ὦν* cet. libri. — *θολερῶ* Eldick, *δολερῶ* libri. — 36. *ἀνακωχεύῃ*, Reiske *ἀνακωχέωσι*. — *εἴρου* libri; *ζεφύρου* homo quidam doctus (Allgem. Litteraturz. a. 1802 p. 26), Stein. — *καὶ τριχοῦ* libri; *καὶ τριηρέων τριχοῦ* Petavius; *καὶ τριηρέων* Allgem. Litteraturz. a. 1802, Stein. — *ἡ αὐτή* Reiske; *ἦν ἡ αὐτή* A³ marg., Stein; *ἦν αὐτὴ* libri; nescio an etiam in sequenti versu *ἦν* delendum sit (legitur in PR(sv)z post *ἐμβρ.*, in cet. libris ante *ἐμβρ.*). — *καὶ ol ἵπποι* secl. Stein. — 38. *ἔν τι σεῦ* Rs, Eltz, Stein; *ἔν τι τεῦ* (vel *τί τευ*) cet. libri;

ἄν τευ Suevern, plerique edd. — ἦ τό; Stein suspic. ἦ τό περ. —
 ἄγε PRsz; ἄγευ cet. libri, Stein. — 39. σέο, Krueg. σοῦ. —
 40. τοῦτο post τούτων om. ABCd, fortasse recte. — στρατός
 ABCd; σύμμικτος στρατός cet. libri, Stein. — οὐ διακεκρι-
 μένοι in suspicionem vocant Valck., Naber, Cob. — βασιλέϊ
 secl. Krueg. — προσηγεύοντο μὲν δῆ; Psz, Stein περ. μὲν γάρ,
 R περ. μὲν. — verba ἐς τὴν γῆν ex c. 41 adiecta videntur
 (conf. c. 55); pro τρέφαντες Stein suspic. τράποντες. — ἀναβαίνει
 PH(sv)z; ἐπιβαίνει cet. libri, Stein. — παῖς ἀνδρός Πέρσεω
 PR(sv)z; ἀνδ. Π. π. cet. libri, Stein. — 41. διέλειπτο
 Schweigh., διέλειπτο Schaefer; διέλειπε PRsz, Stein; διέλειπε
 τε ABd (διέλειπτε τε C). — 42. Καρήνην Steph. Byz., καρήνην
 vel κάρην libri. — 43. τὸν Σκάμανδρον Rsv, plerique edd.;
 ποταμὸν Σκ. cet. libri, Stein. — ἐνέπεσε, ABCd ἐσέπεσε. —
 'Ρότιον Pdз(sv?); 'Ρότιον cet. libri, Stein. — 44. ἐν Ἀβύδῳ
 μέσῃ; Rsv, Stob. om. μέσῃ; Stein „μέσῃ fortasse corruptum.“
 — αὐτῷ ταύτῃ, Abresch αὐτοῦ ταύτῃ. — 45. κατὰ τὸ πλῆθος
 (conf. I 77); ABRsv, Stein τὸ om. — 46. στρατὸν τοῦτον;
 Stein suspic. στρατοῦ τούτου. — τὸν λιμένα secl. Krueg. —
 ἀλλὰ; Stein suspic. ἀλλὰ πολλούς. — γῇ δῆ s, Wessel., Krueg.;
 γῇ δὲ cet. libri; γῇ Herold, Stein. — εὐπρηξίης δὲ Rsv, Stob.,
 Stein; εὐπερ. γάρ cet. libri. — 50. παθεῖν; Krueg. suspic.
 ποιεῖν. — προηγάζοντο; Krueg. suspic. προήγαγον. — 51. Ἀθη-
 νέων (Valla) Schaefer, alii; Ἀθηναίων libri, Stein. — 52. ἡ
 περιποιῆσαι Naber. — τέκνα τε καὶ cod. Cantab., τε καὶ om.
 Rsz; τε om. cet. libri, Stein. — 53. γίνεσθαι PR(sv)z; γενέσθαι
 cet. libri, Stein. — τῶνδε δέ; Stein suspic. τῶνδε δῆ. — Περ-
 σίδα γῆν R(sv)z (usitatus Π. τὴν γῆν); Πέρσας cet. libri,
 Stein. — 54. ἐθέλοντες Krueg. secl. — 55. ἐπεῖτε R(sv)z;
 ἐπεὶ cet. libri, Stein. — 56. τῇδε τοῦτο; PR(sv)z om. τοῦτο;
 non desideratur. — ἀγανρότατα, Cob. γανρότατα; Naber τε καὶ.
 — 59. ἐξαριθμῆσαι; sv ἐναριθμῆσαι, quod tuentur Schaefer et
 Cob. — τελευταία, Stein τελευτᾶ. — 60. συναγαγόντες Rs,
 συναγάγοντο v, συνηγάγοντο Pz, ξυνηγάγοντο C; συνήγαγόν τε
 AB, Stein. — συννάξαντες Reiske; συνάξαντες ABRsv, συν-
 (ξυν)άφαντες cet. libri. — 61. ante λεπίδος suppl. Biel καὶ

θώρηκας, Reiske ὃν ὑπεράνω ἐφόρεον θώρηκας ἀπό, Stein ὅπῃ
 δὲ θώρηκας πεποιημένους. — τοῦτου δὴ Stein, τοῦτου δὲ libri.
 — 63. τῇσι Αἰγυπτίῃσι; Stein supplendum censet *μαχαίρησι*
 (conf. c. 91). — καλέονται; PR(sv)z ἐκαλέοντο. — τούτων δὲ
 μετ. Χαλδ. secl. Stein. — Ἀρταχάειω Stein, Ἀρταχάου libri. —
 64. ἀξίνας Wessel. suspect. hab., Naber del. — 67. ἔχοντες
 ἐνέπρεπον PR(sv)z (conf. c. 83); ἐνέπ. ἔχ. cet. libri, Stein. —
 Ἰθαμίτρεω Schweigh.; Ἰθαμάτρεω ABd, θαμάτρεω C, Ἰταμίτρεω
 cet. libri. — 69. τόξα δὲ εἶχον; Krueg. secl. δέ; idem c. 65
 initio δὲ secl. — τὸ δὲ ἡμῖν scripsi; τὸ δὲ (vel δ') ἕτερον ἡμ.
 PR(sv)z; τὸ δὲ ἄλλο ἡμ. cet. libri, Stein. — Δαρσείου τε καὶ
 suspic. Stein. — 72. ἐστρατεύοντο nonne est transponendum
 post κράνεα πεπλ. ἔχοντες? videtur in archetypo excidisse (om.
 Rsv). — ἀσπίδας δὲ et αἰχμὰς δὲ PR(sv)z, utroque loco τε cet.
 libri; δέ — τε Stein. — Σύριοι Bred., σύροι libri. — 73. ἐς
 Φρύγας deleui cum Gomperzio. — 76. lacunam esse primus co-
 gnovit Pauw; Πισίδας δὲ ἀσπίδας excidisse putat Stein. —
 λυκιοεργέας Athen. (XI p. 486) emendavit; λυκοεργέας PRsvz,
 λυκεργέας cet. libri. — 81. ἦρχον μὲν; PRsvz μὲν om., for-
 tasse recte. — 82. καὶ Σμερδομένης ὃ Ὀτάνεω rectius infra
 post ἀνεψιοι legi Stein censet. — 83. ἐξέλιπε; Stein suspic.
 ἐκλίποι. — 84. ἔπνευε; Stein suspic. ἔπνευε. — μετεξέτεροι
 Wessel., plerique recentt. edd.; μετεξέτεροι ἔνιοι R8; ἔνιοι cet.
 libri, Stein. — 85. post φωνῇ adiciendum esse *χρεώμενον Περ-
 σικῇ* Stein censet. — ταύτησι πύσσονοι, PRs τῇσι πύσσονοι. —
 86. Κάσπιοι, Reiz Κάσπειροι, Larcher Κάσιοι, Stein Πάντρες. —
 ταχυτήτα; PRsz, Cob. ταχυτήτι. — 88. περιέπεσε, PRsz ἐν-
 έπεσε; Abicht συμφορῇ ἐνέπεσε ἀνεθλήτω. — PRsvz ἐποίησαν
 οἱ οἰκέται ὥς ἐκέλευε· ἐς τὸν χῶρον ἐν τῷ περ κατέβαλε τὸν
 δεσπότην (-εα z) ἀπαγαγόντες (ἀγαγόντες Rsv) σὺν τοῖσι γού-
 νασι. — 89. Σύροισι Bred., συρλοῖσι libri. — τόνους CPd; τό-
 χους cet. libri, Stein. — 90. ἐσταλάτο Dobree; ἐσταλάδατο
 Rsv, Eust.; ἐστελάδατο cet. libri. — κισθῶνας; Pauw κισάριας
 (Pollux X 163). — 91. λαισήιά τε libri, λαισ. δὲ Stein; quod
 sequitur εἶχον post κεφαλήσι transponendum mihi videtur;
 c. 79 post κερ. idem verbum videtur intercidisse. — καὶ κί-

δᾶνας; Valck., Krueg. καὶ secl. — μὲν seclusi (om. Rs); Stein δέ. — Ἀμφιλόχῳ καὶ Κάλχαντι; nonne τε adiciendum? — 92. δέρματα et αἰωρεύμενα PRsvz, Eust.; δέρμα et αἰωρεύμενον cet. libri, Stein. — 95. verba κατὰ τὸν αὐτὸν usque ad Ἀθηναίων del. Gomperz. — λοιποὶ οἱ Wessel., λοιποὶ libri. — 96. ἐπάξιοι v, Portus ex coniectura; ἀπάξιοι cet. libri. — στρατηγοὶ οἱ sv, στρατ. γε οἱ R, στρατ. τε οἱ cet. libri; στρατ. οἱ τε Stein suspic. — 97. οἷδε om. ABCd, del. Stein. — post ἱππαγωγὰ πλοῖα in Rs(v?) συμκρά, in cet. libris μακρὰ legitur; utrumque mihi suspicionem movet. — 98. οἱ ὀνομαστότατοι cod. Cantabr., plerique edd.; οἱ om. cet. libri, Stein. — Ματτῆν BCd, ματῆν A, μάπην cet. libri. — 99. verba τῶν μὲν νῦν usque ad ἀναγκαζόμενος suspectae originis videntur Steinio. — [τῆς] μάλιστα Stein. — ἔστρατεύετο, Cob. συνεστρ. — 100. ἡριθμήθη Schaefer, ἡριθμήσε libri. — 101. χρήσωμαι AB, Bek. ex coniectura; χρήσομαι cet. libri. — 102. κελεύεις ABC, Stob.; με κελεύεις cet. libri. — 103. οἶον, Krueg. κοῖον. — εἰρημένος PR(sv)z; λεγόμενος cet. libri, Stein. — 103. περὶ ἓνα, Valck. παρὰ ἓνα. — ἐλάσσονες ἴοντες; Krueg. suspic. ἐλ. ἴοντες. — παρ' ἡμῖν ABCd, παρ' ἡμῖν μὲν μούνοισι cet. libri; Stein suspic. μόνους μούνοισι. — 104. post ἑστοργῶς ἐκείνους intercidisse aliquid (velut δὲ μισέων vel δὲ ἀποστογέων) suspic. Stein. — πατὴρ δὲ σός, Bek. π. δὲ ὁ σός. — ἑκαστός φησι; Valck., alii ἕκ. φασι. — τᾶλλα (ABCd ἄμα), Reiske ἄλλά. — νῦν δὲ PR(sv)z; νῦν τε cet. libri, Stein. — 106. μόνῳ om. ABCd, secl. Stein. — ἐν τῇ Θρηλίῃ; Stein suspic. ἐν τε Θ. — διὰ τοῦτο δέ, Stein διὰ τοῦτο δή. — 107. μάλιστα om. P^tRs v z. — αἰνης μεγάλης suspic. Krueg. — ὑπὸ Ἀθηναίων τε καὶ suspic. Stein. — 108. ἐσπέρης Stein; ἐσπέρην dz, ἐσπέρη vel ἐσπέρη plerique libri. — 109. Μαρωνείης τε suspicor. — εἰσεῖσι Schweigh., ἰσεῖσι libri. — Τραῦδος; Stein suspic. Τραῦδος. — ἰών; Stein suspic. Θασίων. — 115. τοῦτων τε ἑκαστον suspic. Stein. — οἰκημένους secl. Krueg. — 116. ὀρέων αὐτοῦς Rsv, ὀρ. καὶ τοῦς cet. libri; ὀρ. καὶ αὐτοῦς Reiske, Stein. — in fine capitis excidisse suspic. Larcher ἤδη γενόμενον, Gomperz σπεύδοντας, Stein ὡς ἔσπευσαν ὥστε γενέσθαι; Krueg. del.

ἀκούων. — 118. *δκον γε* PR(sv)z; *γε* om. cet. libri. — *δοχεὺς ἀραιρημένος* suspic. Stein. — 119. *ἐκ πολλοῦ τε* Stein suspic. — *παραπλησίως* secl. Krueg. — *ποιευνμένων* Stein ex libris, Madvig ex Siesybii coniectura; *ποιεόμενον* PR(sv)z. — *ἐσίτευον*, Rsv *σιτεύεσκον*. — *ἔσσε* seclusi (om. ABCd); Stein suspic. *μένεσκε*. — *ἀγάγοιεν*, Naber *διαγάγοιεν*. — *ἀλλ' ἅπαντα φερόμενοι* suspic. Stein. — 121. *ὅμως* (Valla „tamen“) Reiske, *ὁμοίως* libri. — *τὸν ναυτικὸν στρατόν*, Stein *τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ*. — 122. *ἀπιέμενος*; Krueg. suspic. *ἀπειμένος*. — *Ἑλληνίδας τε* ABRs, *τε* om. cet. libri; *Ἑλλ. γε* Stein. — 123. *ναυτ. στρατ. ὁ ἑξέσω* secl. Stein. — *Καναστραῖον* R (*κανάστραιον* s); *Καναστραίην* cet. libri, Stein. — *Λισαί*, Stein *Λισα*. — 124. *Ἐχέιδωρον* Is. Vossius, *χείδωρον* libri (c. 127 *ἐχείδωρος* Rsv, *χείδωρος* cet. libri); *Χείδωρον* (-ος) Stein. — *διὰ Μυγδονίης τῆς χ.?* — 127. *ἀπὸ τε Θέρεως* suspicor. — *Λυδίω*, Cob. *Λουδίω*. — *ῥέεθρον* seclusi (conf. c. 129). — *ἀντέχρησε*, Madvig *ἀπέχρησε* vel *ἀντέσχε* (item c. 187). — 128. *ἐς Περραιβούς*, AB *ἔστε* pro *ἐς*; Stein suspic. *ἔστ' ἐπὶ*; an *ἐς τε* (dz) est recipiendum? — 129. *τὸ δὲ παλαιόν*, Rsv *τὸ δὲ πάλαι*. — *ἐφαίνετο* Rsv; *φαίνεται* cet. libri, Stein. — 130. *ἦδε αὐτῇ Abresch*, *ἀλλ' ἦ αὐτῇ Matthiae*, *ἦδε αὐτῇ* libri. — *ἔξω*, Schaefer *ἔσω*. — *ὀποβρυχα* Rs; *ὀποβρυχεία* (B *ὀποβρότεια*) cet. libri, Stein; fortasse *ὀποβρόγια* (conf. I 189). — *ἀπὸ παντός*; Rsv, Cob. *ὀπὸ παντός*. — 132. *ἀειράμενος*, Naber *ἀνταειράμενος*. — 133. *αἰτησιν κήρυκας*, d *κήρυκας αἰτησιν*; s (solus?) om. *κήρυκας*, fortasse recte. — *ἐσβαλόντες* ABC; *ἐμβ.* cet. libri, Stein. — *εἰπαι*; ABd, Stein *εἰπαί τι*. — 134. *Ταλθυβίου* Rsvz; om. cet. libri, Stein. — *τίσαι*, Rsv *τίσειν*. — *τῶν Λαρσίου* Reiske, *τῷ Δ.* libri. — 135. *εἰρετο λέγων* Rsv; *λέγων* om. cet. libri, Stein. — *ὀράτε γάρ*; Stein secl. *γάρ*. — 136. *πρὸς αὐτῶν* Rsv; *ὀπ' αὐτῶν* cet. libri, Stein. — *οὐδ' ὠθεόμενοι* Valck. — *λέγουσι δὴ* Krueg. — 137. *Νικόλαν*; Bred. *Νικόλεων*. — *ἐκ τῆς μῆνιος* del. Gomperz. — *οἷ [γὰρ] πεμφθέντες* Gomperz, Stein (1884); *γὰρ* om. Rs. — 138. *γῆν τε καὶ* H. Steph.; *τε* om. libri, Stein. — 139. *τὸ ἀληθές*; PR(sv)z *τάληθές*; Schaefer, plerique edd. *τάληθέος*. — *τοῦτο* (Rs *τοῦ*) *τὸ Ἑλλ.*; Cob. del.

τοῦτο. — 140. φεύγ', Reiske φύγ' ἐς. — ἄζηλα, Blomfield ἀίδηλα. — δεόμενοι, Clem. Alex. δεέόμενοι. — 141. ἰκετηρίας Rsv; ἰκετηρίην (vel -αν) cet. libri, Stein. — ταῦτα δέ; Krueg. ταῦτα δὴ (Rsz δὲ om., in A rasum). — ἔτι τοί; Stein suspic. ἔτι οί. — 142. αἰδε αἰ suspic. Krueg. — τῶν Ἀθηναίων Schaefer; τῶν Ἀθηναίων libri, Stein; del. Cob. — κατὰ τὸν φραγμὸν del. Gomperz, κατὰ solum Krueg. deletum volebat. — τὰ δύο; Stein suspic. ἔπια δύο. — 143. πᾶν ὀρθῶς; Krueg. suspic. πᾶν ὀρθῶς. — ἰόντως Reiske, ἰόν πως libri. — ἀντὶ τοῦ Ὡ θεῇ Σ. del. Cob. — σύμπαν εἶπαι Gomperz, σύμπαν εἶναι libri. — 144. Krueg. interpunxit δραχμάς, τότε; Cob. ἕκαστος del. — ἔσωσε τότε PRz (s om.); ἔσωσε ἐς τὸ τότε cet. libri, Stein. — 145. τῶν Ἑλλήνων τῶν Schaefer, verba Ἑλλήνων τῶν, quae in libris post Ἑλλάδα extant, secl. Bek.; Ἑλλάδα Ἑλλήνων [τῶν] Valck., Stein. — βουλευομένοισι αὐτοῖσι, Rs αὐτ. βουλ.; fortasse αὐτοῖσι delendum est. — ἐγκεκημένοι (vel ἐγκεχειρημένοι vel ἐγκεχυμένοι) Reiske, ἐγκεκημένοι libri; ἐγγεγεμένοι Bek., ἐνηγγμένοι Madvig. — πέμπειν (post ἄλλους) et φρονήσαντες del. Cob. — Ἑλληνικῶν τῶν; Krueg. suspic. Ἑλλ. ὅτων. — 147. σφέας τὴν ἰδίην ἐλ.; Krueg. σφέων τὴν ἐλ. — τῇδε ἄλλῃ suspic. Schweigh., recepit Matthiae, plerique edd.; τῇ γε ἄλλῃ libri, Stein. — 148. γίνεσθαι PR; γενέσθαι cet. libri, Stein. — Λακεδαιμονίων τε καὶ suspic. Stein; melius fortasse ὅπό τε Α. καὶ. — μετὰ δέ; Stein suspic. τότε δέ. — 149. καὶ περ secl. Stein. — artic. ante Ἀργεῖοι seclusi; om. ABCd. — 150. λέγεται (ante εἰπεῖν) del. Cob. — nonne γεγονότα δέ? — 151. ἐμμένει PR(sv)z; ἐμμένειν ἐθέλουσι ABCd; ἐμμένει ἐθέλουσι Stein. — 152. Ἀργεῖοι λέγουσι; Rsv om. λέγουσι, fortasse recte. — ἐγκύψαντες Rsv, Stob.; ἐγκ. P, ἐσκ. cet. libri. — ἐσηνεύκοντο, Stein ἐσενεικαλοτο. — οὕτω οὐδ' Gomperz; οὕτω οὐκ Rsv, οὕτω δὴ οὐκ cet. libri; οὕτω δὲ οὐδ' Stein (οὐδὲ pro οὐκ iam Krueg.). — artic. ante Λακεδαιμονίους delevi; om. PRsz. — 153. ὁ ἐν Γέλῃ; Schaefer ἐὼν Γέλης, Reiske ἐν Γέλῃ; Stein suspic. ὁ οἰκίτωρ γενόμενος ἐν Γέλῃ. — Ἀντιφήμεν Jos. Scaliger; ἀντιοφήμεν libri. — ἡ αὐτός; Krueg. suspic. ἡ εἰ (vel πῇ) αὐτός. — θῶμα μὲν ᾧν κάρτα suspic.

Krueg. — artic. ante ἅπαντος secl. Valck., Krueg. — οὕτω μὲν νυν libri, οὕτος μὲν νυν Stein. — 154. post Ἱπποκράτους aliquid intercidisse putant Valck., Bek., alii; δς del. Reiske; post Παταλίου supplendum Θήρωνος δὲ πατρὸς vel simplicius υἱός Stein censet. — τούτων πλήν; Rs, Valla πασέων πλήν; an τούτων πασέων πλήν? — ἀπέφυγε Eltz, πέφυγε libri, διέφυγε Stein. — 156. οἱ πάντα Reiske, ἅπαντα libri. — ἀνέβλαστον CPvz, ἐκβλαστον Rs; ἔβλαστον AB, Stein. — ἀγαγὼν ἐς τὰς Σ. Bek., ἄγων ἐς τὰς Σ. libri. — 157. τε καὶ Ἀθηναῖοι Rs (v τε om.); om cet. libri, del. Stein. — τὸν γὰρ ἐπιόντα; Koen γὰρ post πάντως collocandum censet. — ἦκεις libri, γὰρ adiciendum Bek. suspic., Stein adiecit. — ἦκεις μεγάλως Reiske, ἦ. μεγάλης libri. — ἡμέων οἱ μὲν; ABCd, Stein οἱ μὲν ἡμέων. — 158. ἐπαυρέσεις v (ἐπαυρέσκες R, ἐπαυρέσεις s), ἐπαυρέσεις C; ἐπαυρήσεις cet. libri, Stein. — καὶ ἀπύεται del. Cob. — 159. οὐ δὲ μὴ βοηθέειν Rsv, βοηθεῖ pro βοηθεῖν cet. libri; μὴ δὲ pro μὴ ABqz; οὐ δὲ μηδὲ βοηθεῖ Stein. — 160. initio ἐπεστραμμένος Valck. — πείσεις; Rsv, Stob. ἐπεισας, fortasse recte. — ἐπιῆ Stein, ἐπῆ libri. — 162. ἀμείβεται scripsi, ἀμείβετο libri. — verba οὕτος δὲ usque ad finem capitis damnant Wessel., alii; τὸ ἐθέλει λέγειν ceteris servatis eicienda censent Eltz, Stein; τὸ δὲ ῥῆμα vel τοῦτο δὲ ῥῆμα τόδε (sic Rs) ἐθέλει λέγειν scriptum fuisse suspic. Dietsch. — 163. τοσαῦτα PR(sv)z; τοιαῦτα cet. libri, Stein. — τῇ πεσφεται Struve; ῥ libri, Krueg. κῇ pro τῇ; item c. 168. — 164. ἀλλὰ ἀπὸ ABCd, Thom.; ἀλλ' ὁπὸ cet. libri, fortasse recte. — μετὰ Σαμίων R(sv); παρὰ Σαμίων cet. libri, Stein; an μετὰ Σαμίους? — συνήδεε ἐνεοῦσαν Naber. — κρατήσας γάρ; Herold γὰρ del. — ἅπαντα τὰ χρ. Schaefer; πάντα τὰ χρ. Rsv; ἀπὸ πάντα τὰ χρ. cet. libri, Stein. — 165. τῶν ἐν Σικελίῃ PR(sv)z; τῶν ἐν τῇ Σ. cet. libri, Stein. — Σαρδονίων Valck., σαρδόνων libri. — 166. πυνθάνομαι del. Cob. — 167. οἰκόντι Koen, εἰκόνι vel εἰκῶνι libri. — ἐν τῇ Σικ. seclusi cum Cobeto; om. P^tRs. — ἐθόετο καὶ secl. Abicht; καὶ ἐκαλλιερέετο secl. Krueg., Stein. — ὡς Καρχ. καὶ Συρ. seclusi cum Steinio; καὶ Συρ. om. PRsz. — ἐν πάσῃσι; Stein suspic. ἐν πολλῇσι. — 168. ἀπύκατο Rsv;

ἀπίκοντο cet. libri, Stein. — δουλεύουσιν, Cob. δουλεύειν. — ἀντιοῦσθαι Rv; ἐναντιοῦσθαι cet. libri, Stein. — 169. ἐπιμέμφεσθε (Rsv μέμφεσθε), Reiske οὐ τι μέμφεσθε. — Μενέλεφ εν (μενέλεω R); Μενελάου cet. libri, Stein. — 170. nonne ζήτησιν τήν? — Θεοῦ σφείας cod. Cantabr., Reiske; θ. σφι z, Stein; θ. σφε cet. libri. — οἰκίσαι Schaefer, οἰκῆσαι libri. — ἀναγκαζόμενοι; Madvig ἀναχαζόμενοι vel φεύγειν ἀναγκαζόμενοι. — τριαχίλιοι οὕτω libri; οὕτω del. Reiske; οὗτοι suspic. Gomperz, ἀριθμῶ vel ἔοντες Stein. — 171. ἀντὶ τούτων Rsv; ἀπὸ τ. cet. libri, Stein. — in fine capituli Stein suspic. νέμεσθαι. Κρήτας μὲν. — 172. οὐ γὰρ τοι sz; οὐ γὰρ τι cet. libri, Stein. — 173. μεταξὺ δὲ Ὀλ. κτλ.; aut ἔοντα cum Steinio aut δὲ cum Kruegero secludendum est. — οὐ (ante τοῦ βασιλίου) om. z, del. Cob. — verba σημαίνοντας usque ad νέας del. Naber. — 175. ἅμα μία Rsv; μία om. cet. libri, Stein, qui post ἑωυτῶν intercidisse putat χώρας καὶ μοῖνῃ. — 176. τοῦτο μὲν τὸ Ἀρτεμίσιον interpunxit Stein. — τὸ (ante στεινότατον) secl. Krueg. — τῆς ἄλλης; Stein suspic. τῆς Μηλίδος. — ὑψηλὸν del. Valck. — ἐς τὴν χώραν Rsv; ἐπὶ τ. χ. cet. libri, Stein. — 177. ἅπαντα; ABCd, Stein πάντα. — 178. ὁπέρ τε ἑωυτῶν suspic. Stein. — 179. ὁ ἄεξεω suspic. Krueg. — 180. τὴν πρόφρην Rsv; τῆς πρ. cet. libri, Stein. — διαδέξιόν, Madvig ὄρνιθα δέξιον. — 182. ἐκβολὰς Bek.; ἐμβ. Rsz, εἴβ. P, ἐσβ. cet. libri. — 183. λείποντες (λειπόντες C); Dulac, Cob. λιπόντες. — ἐπέπλεον, PRsv ἔπλεον. — πανήμεροι Krueg. — 184. εἰρέθη, z μοι εἰρέθη. — 185. οἱ ἐκ τῶν νήσων Stein. — 186. ἐκείνοισι om. s, ἐκείνησι z. — 188. ὄρμεον τὸ scripsi, ὠρμέοντο vel ὀρμέοντο libri. — 189. περὶ τὸν Ἄθων? — καὶ πρότερον τότε suspic. Stein. — ἀπελθόντες, Krueg. κατελθόντες. — 190. αὕτη ἐγένετο χρηστή Rs, ἐγένετο χρηστή αὕτη Ppr.; αὕτη om. ABCd, del. Abicht, retinuit Stein. — χρύσεια del. Valck. — 191. διαφθειρομένων secl. Stein. — βοῆσι Madvig, χοῆσι Reiske, γοῆσι Bek.; γόησι libri, Stein. — πρὸς τε, Rsv πρὸς δέ. — 193. εἶτε, libri εἶτ'. — ἀπήσειν Dind.; ἀφῆσειν libri, Stein. — Ἀφεται Dind.; Ἀφέται libri, Stein. — 194. ἔσεσθαι, Reiske περιέσεσθαι, Madvig ἦδεσθαι. — 195. ὁ Παφίων

στρατηγός aut ὁ Πάριος [στρατηγός] scribendum videtur. — 196. ἀπίκοντο, Rsvdz ἀπίκετο. — τῶν τε ἑωυτοῦ Stein. — τῆς Θεσσαλίας; Bek. suspic. τῆς Θεσσαλικῆς. — ἐλείποντο Bek., ἐλίποντο libri. — 197. δε ἄν αἰεὶ Naber. — λήϊτον Valck., πρυτανήϊον libri. — artic. οἱ (ante Ἀχαιοὶ) seclui; om. Rs. — ὧς τε ἔτι Borh.; ὧς τ' ἔτι Schaefer, Stein; ὥστε R, ὥστε τι vel ὧς τέ τι cet. libri. — artic. τῶν (ante μελλόντων) seclui; om. Rv (τούτων om. s); τῶν μελλόντων τούτων P; τούτων τ. μ. cet. libri, Stein. — ἐστέλλοντο; Rs ἐσελθόντες. — ὡς θύεται τε ἐξηγέοντο; verba sunt corrupta; Krueg. [ὡς θύεται τε] ἐξήγοντο; idem ὡς (ante σὺν) secl. — 198. ἄβατα, Reiske ἄβατα τά. — Ἡρακλῆϊ PRsz; τῷ Ἡ. cet. libri (v quoque), Stein. — 200. μούνη μία PR, μία μούνη s; μία om. ABd, Valla, Stein. — Φοίνικός τε suspic. Stein. — 201. οἱ δὲ [δῆ] Stein. — νότον τε Naber. — 202. τῆς Ἀρκαδίας; suspicor τῆς Ἀρκαδικῆς. — Μυκηναίων Stein suspic., μυκηναίων libri. — 203. πρὸς τε τούτοις suspic. Stein. — τῶν ἐς; Stein suspic. τῶν ἄλλων τῶν ἐς. — ἄν (post πεσεῖν) Krueg. secl. — 204. κατὰ πόλιν, Rs κ. πόλεις; cet. libri, Stein κ. πόλιας. — ἐκάστων; Stein suspic. ἐκάστοις. — ὁ Λακεδαιμόνιος suspic. Stein. — Λεωβότῳ Stein, λεωβότῳ libri. — 205. τῆς φροντίδος; malim φροντίδος τῆς. — ἔοντος, Naber περιέοντος. — τοῦς (ante κατεστεῶτας) seclui cum Gomperzio. — 207. περισπερχθέντων Valck.; περισπερχέοντων libri, Stein; περισπερχέων ἔοντων Schaefer. — 208. ὀκόσοι (ABCd ὄσοι); qz ὀκόσοι τε, fortasse recte. — ἐκύρῃς Valck.; ἐνεκύρῃς libri, Stein. — 209. παρσκεινάζοντο revocavi ex Rs(v?) pro παρσκεινάζουντο. — ἀπικόμενον δέ μιν; Rsv μιν om.; fortasse ἀπικομένου δέ. — λέγοντα τῇ περ Wessel., λ. τά περ (R τά om.) libri; λ. κατὰ περ Reiske. — τὰ πρήγματα Krueg. — ἔχων οὕτω; PR(sv) οὕτω ἔχων, C. ἔχων om.; fortasse in archet. fuerat οὕτος. — τούτους γε, PR(sv)z τούτους τε. — βασιλήην τε καλλίστην Rs, Valla; βασ. τε καὶ καλλ. πόλιν cet. libri. — 210. παρῆνε(sv) Rsv; παρῆνε cet. libri, Stein. — ἀπήλυνον Rs; ἀπηλάυνοντο (vel ἀπελ.) cet. libri, Stein. — 211. τε χώρῳ om. Rs, fortasse recte; idem Krueg. videtur sensisse. — 212. πρὸςδοῖσι; Stein

suspici. περιόδοις. — εὐρισκον del. Madvig. — 213. ὡς μέγα libri, ὅς μέγα Stein; ὅστε μέγα Krueg. suspici. — τῶν Ἀμφικτυόνων ἐς τὴν Π. σὺλλ. ex margine irrepsisse Reiske censuit; Ἀμφικτυόνων secl. Stein. — 214. verba τῶν Ἑλλήνων suspicionem movent. — φυγόντα Ἑπ. διὰ ταύτην suspici. Stein. — ἀτραπὸν Ὀνήτης, Cob. ἀτραπὸν τις; Reiske οὐκ ἔων pro ἔων μὴ. — 215. artic. ante Ἐπιδάτης delevi; om. ABCd. — κατεργάσασθαι; BRsd, Stein κατεργάσασθαι. — οἱ ἐπιχώριοι οἱ Μ. suspici. Stein. — 216. τῷ τε ὄρεϊ suspici. Stein. — artic. ante Μηλιέων (om. PRsvz) seclusi. — Μελαμπόγον Leopardus, μελάμπυγον libri. — artic. ante στεινότατον secl. Krueg. — 217. καὶ οἷ, Rs οἷ om. — εἴρηται ABCd, δεδήλωται cet. libri. — 218. οὐδέν σφι AB(C?); οὐδένα σφι cet. libri, Stein. — 219. ἐπὶ δὲ Valck., ἐπεὶ δὲ libri. — 220. λέγεται δὲ καὶ Bek., καὶ om. libri. — αὐτῷ δέ; nonne τε adiciendum est? — γνώμην (vel τὴν γν.) πλείστος Valck., Gomperz; τῇ γνώμῃ πλ. libri. — ᾗσθετο libri, αἰσθετο Lhardy; ἐφράσθη suspici. Krueg. — ἐλείπετο, Krueg. ἐπέλειπετο. — ἐκέχρηστο z; ἐκέχρητο libri, fortasse recte. — χρᾶ ἔχοντα ὥδε Schweigh.; in libris extat ἔχοντα (om. s) χρᾶ λέγοντα ὥδε (s τὰδε pro ὥδε); Stein χρᾶ λέγοντα ὥδε. — Ἡρακλῆος PRsvz; Ἡρακλέους cet. libri, Stein. — οὖρος; Stein suspici. οὖρον. — 221. τοῦτον τὸν Bek.; τοῦτον libri, Stein. — ἀπέλιπε PRs (κατέλιπε qz), ἀπελείπετο ABC. — 222. artic. οἱ (ante ἀποπεμπ.) seclusi; om. ABCd, Plut. — 223. οἱ δὲ ἀνὰ τὰς πρ. ἡμέρας; Stein „οἱ δὲ aptius post ἡμέρας legentur.“ — 224. ἀξίων damnabat Valck., Krueg., qui idem genetivum requirit; Stein suspici. ἀξίων λόγου vel ἀξιολόγων. — 225. καὶ ὅπερ Schaefer, ὅπερ libri. — 226. ἄριστος ἀνὴρ PRsz; ἀνὴρ ἄριστος cet. libri, Stein. — τοσοῦτο; P τοσοῦτό τι, Valck. τοσοῦτο τό. — 228. ἡ ὀπό; Schaefer ἡ τοὺς ὀπό; Krueg. suspici. τοὺς οἰχομένους post οἴχεσθαι intercidisse. — κλεινοῖο, Rsv κλειτοῖο. — ἡγεμόνας, Stein ἡγεμόνα. — verba ἔξω usque ad ἐπίγραμμα secl. Krueg. — 229. μεμετιμένοι τε PRsz; μεμ. γε cet. libri, Stein. — ἄγειν ἑωυτὸν suspici. Krueg., recepit Stein. — λιποψυχέοντα AB, λειποψ. cet. libri, φιλοψυχ. Valck. — ἦν μοῦνον libri, ἦ μοῦνον Stein. — ἀλογήσαντα CPv; ἀλογήσαντα

ABRs, Stein. — *ὅν δὲ* Rs, Krueg.; *ὅν δὲ* cet. libri, Stein. — 231. *Λακεδαιμόνα Ἀριστοδήμος* PRsz; *Λακ. ὁ Ἀρ.* cet. libri, edd. — *ὄνειδος τε εἶχε*; ABd, Stein *εἶχε ὄνειδος τε*; paucis infra Stein *ὄνειδος δέ*. — 233. *ἀναγκαίης [ἐχόμενοι]* utroque loco Cob. — *βασιλέϊ. ὥστε*; Plut. *ὥστε* om., *βασιλέος τε* Rs; *β. ὥς τε* Bek. — 234. *ὁ δὲ εἶπε*; libri et edd. *ὁ δ' εἶπε*. — *μάλιστα κη· οὗτοι* Schaefer. — 235. *Λάκαιναν χώραν, ἔστι [δὲ]* Krueg. — *μέζον ἂν* Stein. — *οἶόν τοι* ABP, *οἶόν τι* cet. libri; *an τι* est recipiendum et post *τοιοῦτο* collocandum? — *ἐκ ταύτης*, R(sv)z *ἐκ ταύτης ὧν*. — *οἰκηλόν* ex margine videtur irrepsisse. — 236. *τῶν νέες* corruptum videtur; τῷ Valck., τῷ γε vel τοῦ γε Dietsch, *ἐκ τῶν* Bähr., *τῇσι τοι νέες* vel *τῇσι τῶν νεῶν* Stein. — *τιθέμενος εἰ γνώμην ἔχε* (sic sz, plerique edd.); *ἔχων* PRz, *ἔχω* cet. libri; *τιθέμενον* et *ἔχω* Stein; suspicor τὰ *σεωτοῦ* δὲ *τιθέμενος*, *εἰ γνώμην ἔχεις*, κτλ. — *οὐδὲν* (ABC οὐδὲ ἐν); Stein suspic. *οὐ μή*. — *ἀνεῦνται* Stein (*ἀκέσονται* Reiske), *ἀνιῦνται* libri. — 237. *κακολογίης πέρι*, ABCd *περὶ κακ.*; Krueg., quem Stein secutus est, *del. περὶ*. — *ἔχεσθαι* Rsv (*ἀπέχεσθαι* A²), *περιέχεσθαι* cet. libri; *πέρι, ἔχεσθαι* Stein. — 238. *θῆλα δέ μοι* suspic. Krueg. — 239. totum caput secl. Krueg. — *κνᾶν*, Naber *ἐκκνᾶν*.

LIBER VIII.

2. *ἦσαν μὲν ὧν* (PR οὖν); ABd, Stein om. *ὧν*. — *πληθος* Abicht (*ὄσον* τὸ *πλ.* Reiske); *ὥς τὸ πλ.* libri, Stein. — 3. *ἐπὶ συμμαχίην*, Rsv *ἐπὶ τὴν σ.*; *an τὴν ἐπὶ συμμαχίην?* — *μέγα τε πεκ.* suspic. Stein. — *διωσάμενοι* Bek.; *δὴ ὥς* libri, Stein. — 4. *ἐβούλευον* Rsv, Plut.; *ἐβουλεύοντο* cet. libri, Stein; *an ἐβδύλευον τὸν* vel *τό?* — 5. *Κορίνθιος στρατηγῶν τῶν λοιπῶν* scripsi; *Κορίνθιος στρατηγὸς* libri (*τῶν λοιπῶν* om. PRsv); *ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς τ. λ.* Suid., Stein; *Κορινθίων στρατηγὸς τ. λ.* Schaefer. — *πληγέντες* Rs z; *πάντες* cet. libri, Stein. — *Ἀθηναίων* Bek., *ἀθηναίων* libri. — in fine capitis τὰ *χρήματα* (om. Rs) seclusi. — 6. *ἐκφθέξασθαι*; Stein suspic. *φθέξασθαι*. — 7. *ὀφθαλμῶν* ABCd, *ὀφθαλμοῖς* cet. libri. — 8. *ἕως τότε* Cob. pro *ὥς*

τότε. — ἐσήμαινε PRsvd; ἐσήμηνε cet. libri, Stein. — 11. nescio an ἄνδρα (om. Rsv) delendum sit; ne τῶν βαρβάρων quidem, in eisdem codicibus om., desideratur. — Ἀίσχραίου ABsv, αἰσχροῦ cet. libri; Ἀίσχρώ Bred. — αὐτῶ seclusi cum Cobeto. — χῶρον, Rs χώραν. — 12. ἐξεφορέοντο Rsv; ἐξεφέροντο cet. libri, Stein. — 13. τοιαύτη ἢ πῶς Schaefer, Stein. — ἐγένετο R(sv)z; ἐγίνετο cet. libri, Stein. — 15. δεινόν τε ποιησάμενοι? — οὕτω σφι, Rsv οὕτω σφέας. — τὰς αὐτάς ταύτας ἡμέρας Rs (conf. VII 151), ταῖς αὐταῖς ἡμέραις plerique libri; τὰς αὐτάς ἡμέρας v, Stein. — 16. ἀγωνιζόμενοι, Schweigh. ἀγωνισάμενοι. — 19. artic. ante Θεμ. (om. Rs) seclusi. — εἰησαν ἄν Werfer. — θάλασσαν, ταύτη Rs; θάλασσαν ταύτην cet. libri, Stein. — εἶναι σφι PRsz; σφι εἶναι cet. libri, Stein; an σφι delendum? — τὴν σφετέρην στρατιήν suspic. Stein. — τοῖσι ἑωυτοῦ ἕκαστον Cob.; idem paucis infra πυχὰ ἀνακινεσάμενοι. — 20. προσεσάξαντο R(sv)z; προσεσάξαντο cet. libri, Stein. — 21. κατήρες [ἔτοιμον] Bek. — εἰ παλήσειε, Valck. εἴ τι πταίσειε. — Λεωνίδην τε? — 22. ἐπελέξαντο; Krueg. ἐπιλέγονται; idem suspic. Ἰξεσθε pro ἔξεσθε. — ὁμῆς δὲ ἐν, PR(sv)z γε pro δέ. — 24. καὶ ἐλθόντα; Rs om. καί, fortasse recte. — 25. πάντας δὲ ἠπιστέατο τοὺς κειμένους εἶναι [πάντας] Cob. — νεκροὶ secl. Stein; idem suspic. μῦθοι. — τέσσερες χιλιάδες del. Heraeus, retinuit Stein. — 26. τὸ ἀέθλον secl. Stein; an artic. solus est delendus? — αἰεὶ διδόμενον Gomperz. — Τριτανταίχμης Rs, Valla; Τυγράτης cet. libri, Stein. — 27. ἐνέχοντες svz; ἔχοντες cet. libri, Stein. — 30. recepi ex Rs οἱ ταῦτα; cet. libri, edd. om. οἱ. — 32. οἰκημένην Stein, οἰκομένην libri. — 33. νῦν ἔστι Rsv, cod. Cantabr.; νῦν ἔτι cet. libri, Stein. — 34. ἐς Βοιωτοὺς καὶ Βοιωτῶν ἐς suspicor. — Βοιωτοὶ delendum censet Krueg. — 35. τὸ ἐν Δελφοῖσι molste repetitum. — ἔλιπε; Krueg. suspic. ἐπιπλε. — 36. θεός σφεα suspic. Stein. — 37. ἀγχοῦ τε R(sv)dz; τε om. cet. libri, Stein. — κατέλαβον; Reiske, Stein κατέβαλον. — 38. ἔχοντας del. Reiske, ἰόντας pro ἔχοντας Koen; μέζονα ἢ κατ' ἀνθρώπον φύσιν ἔχοντας Wessel.; φύσιν ἔχοντας del. Cob. — 40. ποιήσεσθαι PR(sv)z; ποιήσασθαι cet. libri, Stein. — τὴν Πε-

λοπόννησον Schaefer, plerique edd.; καὶ τὴν π. Rs, ἐς vel εἰς τὴν π. cet. libri, ὡς τὴν Π. Stein. — 41. ὑπεκθίσθαι del. Gomperz. — καὶ δὴ καὶ ὡς Rsv; καὶ δὴ ὡς cet. libri, Stein. — μελιτόσασά ἐστι, Rs ἐστὶ μελιτ.; an ἐστὶ est delendum? — αὕτη δ' ἡ, Stein αὕτη δὴ ἡ. — Τροίξῃνα et c. 42 Τροίξῃνος Cb; Τροίξῃνα, -ος cet. libri, Stein. — 42. Εὐρυκλείδω Cs; ὁ Εὐρ. cet. libri, Stein. — γένεός γε Rsv; γε om. cet. libri, Stein. — 43. τῶντὸ Bred.; τὸ αὐτὸ libri, edd. (conf. c. 45). — τὸ καὶ ἐπ' Ἀρτ. R(sv)z, δ καὶ κτλ. cet. libri; τὸ om. Stein, fortasse rectius (conf. c. 45). — 44. ὀνομαζόμενοι δέ? — ἐκλήθησαν, Rsv ἐπεκλ. — 46. δυοκαίδεκα intercidisse post πεπληρωμένοι νέες suspic. Stein, δέκα Cob. — γεγονότες seclusi. — Κόθνιοι Wessel.; κύνθιοι vel κίνθιοι libri. — πρὸς δὲ τούτοις καὶ Σερίφιοι suspic. Stein. — 47. Θεσπρωτῶν τε? — 50. ἐληλύθε Werfer, ἐλήλυθε libri. — 53. ἔξοδος Gomperz, ἱσοδος libri. — τὴν ἐν (Rsv ἐπὶ) τῇ ἡπίεφ; nonne τὴν γε ἐν? — πρὸ om. Rsv, Cob.; fortasse recte. — κατὰ ταῦτα; Stein suspic. κατὰ τοῦτο. — καίτοι περ; seclusi cum Cobeto τοι (om. Rsv). — ἐπὶ (ἐς Rs) τὴν ἀκρόπολιν seclusi cum Cobeto. — 54. ἐνετίλλετο ταῦτα secl. Krueg. — 56. Ἀθηναίων Bek.; Ἀθηναίων libri, Stein. — ὥστε Rsv; ὡς cet. libri, Stein. — 57. οὗτοι Bek., οὔτοι Rsv; οὔτ' cet. libri, Stein. — τὰς νέας (post ἀπαίρωσι) secl. Stein. — οὐδὲ περὶ μῆς Plut. — 58. κάρτα τε Rs, Stein; κάρτα δὴ z, κάρτα δὲ cet. libri; fortasse κάρτα τε δὴ (conf. I 189). — κοινόν τι; Krueg. suspic. κοινοδυνά τι. — ἀνέγνωσέ μιν suspic. Stein. — 59. τὸν ante λόγον del. Cob., Gomperz. — ἐν (ante τοῖσι λόγοισι) secl. Krueg. — Κορινθίων scripsi, κορίνθιος libri. — 60. ἡπίως [πρὸς] Krueg.; aut πρὸς spurium aut ἀμείψατο censet Stein. — λόγοισι ἀναξεύξης Krueg., λέγουσι ἀν. libri. — ἐς τὸ (libri δ) ἤμιστα Struve; ἐς deletum volebat Krueg.; ἀνάγειν supplendum ante νέας Stein censet; idem βραδυτέρας suspic. pro βαρυτέρας, Matthiae βραχυτέρας. — ἑμα γὰρ libri, ἑμα δὲ Stein. — 60β. ἐκ τοῦ πολέμου secl. Stein. — 60γ. γίνεσθαι εἰδ suspic. Krueg. — 61. Ἀδείμαντος secl. Stein. — 62. μὲν μενέειν Werfer. — 63. ἀνεδιδάσκειτο seclusi cum Cobeto. — ἀνάγη Rsv; ἀγάγη

cet. libri, Stein. — ταύτην δέ; Krueg. ταύτην δὴ (sic s); Stein
 suspic. τ. δὲ ὦν. — 65. μεταρσιωθέν, Cob. μεταρσιον ἀρθέν. —
 ἐπὶ τὸ στρατ.; Rsv ἐς τὸ στρατ., fortasse rectius. — οὕτω δὲ
 Stein, οὕτω δὲ libri. — 66. ἀπικόμενοι (om. Rs) seclusi. —
 Θεσπιέων τε καὶ CPbz; τε om. cet. libri, Stein. — ἐπεμνήσθη;
 ABC, Stein ἐπεμνήσθημεν. — 67. βασιλεὺς seclusi cum Co-
 beto. — 68α. κακίστην γενομένην et ἀποδεξαμένην ABC. —
 ἀνδρῶν secl. Stein. — 68β. Ἀθηνέων libri, Ἀθηναίων Plut. —
 69. ἔα Reiske, ἔξ libri. — ἀγαιόμενοι; BCPpr.sv, Stein ἀγεό-
 μενοι. — ἀνακρίσι, Rsv κρίσει. — 71. τὰ θονατὰ secl. Krueg.
 — ἔσεφορέοντο Rsv; ἔσεφέροντο cet. libri, Stein. — 73. νῦν
 τῇ Schaefer; νῦν τε libri, Stein, qui secl. οἴκισον. — γῆν ἄλλο-
 τρίην suspic. Krueg. — Ἑρμιῶν (vel -ῶν) ABR; ἑρμιῶνη A³C,
 ἑρμιόνη Psvbz. — ἀρχόμενοι del. Cob.; ὅπδ ante τοῦ χρόνου
 inserendum censet Schweigh. — περίοικοι Rsv, οἱ περίοικοι
 cet. libri; καὶ οἱ περ. Stein secl. — 74. τὸν δρόμον Eust.,
 δρόμον libri; del. Lobeck, Stein. — τίως Reiske, ἕως libri. —
 ποιούμενοι; PRsvz, Cob. ποιούμενος. — τῶν αὐτῶν; Krueg.
 suspic. τῶν πρακτέων vel ποιητέων. — 75. ἔργων, Rsvz ἔργον.
 — οὐτ' ἔτι Schaefer; οὐτέτι R (οὐτέ τι sv); οὔτε cet. libri,
 Stein. — τοὺς τε τὰ ὑμέτερα suspic. Stein. — 76. Ποττάλειαν
 seclusi cum Cobeto. — ἀπεβίβασαν Rsv; ἀπεβιβάσαντο cet.
 libri, Stein. — τῆς ante ναυμαχίης (om. PRsz) seclusi. — 77.
 totum caput seclusi cum Kruegero et Gomperzio. — πρήγματα;
 Stein suspic. δῆματα. — πιθέσθαι AP, πείθεσθαι B, τίθεσθαι
 Cb, πνθέσθαι z (in B lacuna); πείσθαι Düntzer. — ἐς τοιαῦτα
 μὲν ἐσβλέψας suspic. Stein; idem paucis infra τολμέω οὔτε τι
 vel τολ. οὐδέν. — 79. προακηχόες Matthiae, προακήκοι libri. —
 80. τὰδε ποιούμενα suspic. Krueg. — ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα
 seclusi cum Kruegero. — 81. ταῦτα ἔλεγε; Krueg., Stein ἐν-
 θαῦτα ἔλεγε. — διεκπῶσαι Naber. — 82. ἀνὴρ Τήνιος Krueg.,
 ἀνὴρ libri. — σὺν δὴ ὦν suspic. Krueg. — 83. δῆμασι secl.
 Stein. — τε δὴ διέφαινε Wessel., τε δὴ ἔφαινε AB; τε διέφαινε
 cet. libri, Stein. — πάντα τὰ Dobree, Gomperz; τὰ om. libri,
 edd. — οὗτοι μὲν δὴ; Stein suspic. οὗτοί τε δὴ. — ἀπάσας οἱ
 Ἑλληνες sv(R?)z; οἱ om. ABC(P?), Stein. — 84. ἐπὶ secl. Bek,

defendit Stein. — ἀνακρούσασθε Naber, (Valla). — 85. τοῦδε δὲ Reiske, τοῦδε vel τοῦ δὲ libri. — χάρη et πολλῇ P, χάρη et πολλῇ cet. libri; χάρη οἱ ἐδ. πολλῇ z, non male. — 86. καὶ κατὰ τάξιν Stein; in libris καὶ deest. — οὔτε τεταγμ. Baiter, οὐ τεταγμ. libri. — 87. μετεξετέρους secl. Stein. — ἀνδρῶν δὲ Καλυνδέων; — ἔχω γε, s. ἔγωγε ἔχω. — 88. ὥστε διαφυγεῖν suspic. Stein. — 89. ἤρξατο δὲ ἰών; — οἱ μὴ Krueg.; καὶ μὴ libri, Stein. — 90. τινες Φοινίκων H. Stephanus, τινες φοίνικες libri. — ἄτε δὲ P^m, Krueg.; ἄτε δὴ libri. — δέ τι Bek., δ' ἔτι vel δὲ ἔτι libri. — φίλος ἰών, Abresch φίλος Ἰώνων ἰών. — Ἰσχερόου H. Stephanus, Ἰσχερόου libri. — 92. ἡ νηὶς ἡ Σιδ. Stein. — 93. verba ἦσαν δὲ καὶ usque ad finem capitis secl. Krueg. — 94. τὸν Κορινθίων Naber (Plut. mor. p. 870); τὸν Κορίνθιον libri, Stein. — τὰ ἱστία; artic. secl. Krueg. — τῇδε δέ; Stein et Madvig suspic. τῇ δὴ. — ὥς αὐτοί; Stein suspic. καὶ ὥς αὐτοί. — ἐπικρατῆσαι libri, ἐπικρατήσαντες Stein. — τε post οἶοι del. Cob. — 96. ἀποπλησθῆναι Stein, ἀποπλησθαι Buttman, ἀποπεπλησθαι Abicht, ἀποπλησαι libri. — φροξοῦσι Kuhn, φροξοῦσι libri. — 97. εἰ secl. Krueg. — 98. ἡ ἡ Schaefer, ἡ libri. — κατ' ἄλλον καὶ ἄλλον suspic. Krueg., in textum recepit Stein (Valla „aliud atque aliud“). — ἐν Ἑλλήσι Stein. — 99. ὥς τὰς τε; Cob. requirit ὥστε; an τε quod sequitur τὰς transponendum est? — κατερρήξαντο, Cob. κατηρῆξαντο. — ἐπεσελθοῦσα Reiske, Stein; ἐπεξελθοῦσα libri. — Stein requirit καὶ ante βοῇ et τε post τοῦς; facilius fortasse βοῇ δέ τε. — 100. τὸν πάντα τὸν Krueg. — γινόμενον pro γενόμενον Bek.; γινόμενα suspic. Stein. — ποίει; R ποιέειν (ποίειν s), fortasse rectius. — ἐν Πέρσῃ τοί τι Valck., ἐν π. τοῖσι libri (ἐν τοῖσι π. Rs); antea οὐδὲ γὰρ Stein, οὐδὲν γὰρ libri. — 101. ἀποκρινέσθαι Bred., ἀποκρινεῖσθαι libri. — νῦν τε; Krueg. τε in suspicionem vocat; Stein suspic. νῦν ἄγε. — 102. νοέειν λέγει suspic. Stein. — εἰ κειμένων Wessel. pro ἐκείνων. — περὶ οἶκον τὸν σὸν aut dele cum Steinio et Abichtio aut insere τῶν cum Kruegero. — 103. verba καὶ πᾶσαι suspecta videntur. — 104. verba οἱ δὲ Πηδασέες usque ad Ἐρμότιμος ἦν del. Valck. — 105. κατεστήσατο; Cob., Krueg. κατεκλήσατο. — ἐκτάμνων,

Reiske *ἐκταμών*. — 106. *μὲν* seclusi (om. Rsv). — *τῶν ἐμῶν* τις Rsv, rectius fortasse *τῶν τις ἐμῶν*; cet. libri, Stein *τῶν ἐμῶν τίς σε προγόνων*. — *μέμφεσθαι* Cob., Madvig; *μέμφασθαι* libri, edd. — 107. *ἐκέλευε* Rsv; *ἐκέλευσε* cet. libri, Stein. — *πειρώμενον* secl. Krueg. — *τῆς ἡπείρου ταύτης*; Rsv *τῆς ἡπείρου, ταύτας*; an *τῆς ἡπείρου ταύτη*? — 108. *σφεῖς* (sic z, *σφέας* Rsv; *σφι* cet. libri, Stein) *κακῶν* (sic Rsv; *κακῶν* cet. libri, Stein) *τὴν Ἑλλάδα* plerique edd.; *ἐργασαίετο* Dind. (*ἐργάσατο* R, *-σαιντο* sz, *-σαιτο* cet. libri, Stein). — *μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ*, Rs *ἐν τῇ Εὐρ. μ.*; verba *ἐν τ. Ε.* ex fine capituli addita videntur. — *τὸν Ἑλλήνων καρπὸν* scripsi; *τὸν τῶν Ἑ. κ. ΑΒ*, Stein; *τῶν Ἑ. κ.* cet. libri et edd. — *ἔλθῃ*; ABCb, Stein *ἔλθοι*. — *ἐκέλευε* del. Cob. — 109. *ποιήσεσθαι*; BRs, Stein *ποιήσασθαι*. — 110. *οἱ ἐπειδὴ* PRsz; *οἱ ἐπέλτε* cet. libri, Stein. — *ὁ Ἀθηναῖος* seclusi; *Θεμ. ὁ Ἀθ. σοι* plerique libri, Stein; *Θεμ. τοι Ἀθ.* omisso *σοι* R(?)sv. — 111. *αἱ Ἀθῆναι*; artic. om. Rsv, fortasse rectius. — *εὐδαίμονες, αἱ καὶ* Stein. — *οὐδέποτε γὰρ ἂν* Dobree; in libris *ἂν* deest. — *οὐ δόντες χρήματα*; ABC, Stein *οὐ δ. τὰ χρ.* — 112. *χρεώμενοι τοῖσι καὶ πρὸς βασιλέα* ABCb, Stein; *χρ. λόγοισι τ. κ. π. Ἀνδρόλους* cet. libri et edd.; *χρεώμενοι* del. Cob., Madvig (Gronov). — 113. *ἀνωρίην* PRsvz; *ἀνωρίη* cet. libri, Stein; *ἀωρίη* Cob. — *καὶ τὴν ἔκκον* Rsv; *καὶ τὴν ἄλλην ἔκκον* cet. libri, Stein. — *ἐν δέ*; B²R, Stein *ἐν δέ (AB¹ ἐν δέ)*. — *πλήθος μὲν* PR(sv)z; *τὸ πλήθος μὲν* cet. libri, Stein. — 115. *καὶ κατ' οὐστίνας ἀνθρ.* secl. Krueg. — *τὸν τε φλοιδὸν* suspic. Stein. — verba *ταῦτα δ' ἐπόλεον ὑπὸ λιμοῦ* mihi suspicionem movent. — *ἐπιλαβὼν*, Cob. *ὑπολαβὼν*. — *διέφθειρες* z, *ἐφθειρες* cet. libri, Stein. — 116. *Θρηξ* secl. Stein. — 117. *καὶ οὐδένα τε κόσμον* Stein; *καὶ* in libris deest; an *τε* quod extat post *σιτία* (om. PRsz) delendum et *οὐδένα δὲ* scribendum est? — 118. *ἐπ' Ἡϊόνα*; nonne *ἐς Ἡϊόνα*? — *χρυσέῳ στεφάνῳ* Rsv; *χρυσέῃ στεφάνῃ* cet. libri, Stein. — 119. *ἄλλως* R(sv?), *ἄλλος* cet. libri; *ὁ ἄλλος* suspic. Stein. — *ἐκ τοῦ καταστρ.* Rsv; *ἐπὶ τοῦ καταστρ.* cet. libri, Stein. — *ὅπως*, Madvig *ὡς*. — 120. *τοῦ τε Σερυμόνος*? sed et hoc caput et antecedens suspicionem movent magnam (conf. Krueg). — 124. ante *Εὐροβιάδῃ* sup-

plendum ἀνδραγαθίης μὲν vel ex Plut. Them. 17 ἀνδρείης μὲν censet Stein. — καλλιστεθόντι Rsv; καλλιστεύσαντι cet. libri, Stein. — 127. Βοττιαῖοι ol R(sv)z; ol om. cet. libri, Stein. — 128. περὶ τὰς γλυφίδας Valck. ex Aenea. — καταπλήξαι, Rs καταπλέξαι. — 129. καὶ τῆς πλημμυρίδος secl. Valck. — ἐς τοῦ Ποσειδώνος ex Rs recepi; τοῦ Π. ἐς cet. libri, edd. — 130. ὁ περιγενόμενος Krueg.; ὁ om. libri, Stein. — Ἀρταχάσω Stein, ἀρταχάου libri. — Ἰθαμίτης Wessel., ὁ ἀμίτης vel ὁ ἀμίτης libri; Ἀρταῦντεω αὐτοῦ suspic. Krueg. — 131. Χαρίλω Stein, χαρίλου vel χαρίλλου libri. — Πολυδέκτεω Valck., πολυδέκτεος libri. — Εὐρυφῶντος, Valck. Εὐρυπῶντος; post hoc nomen τοῦ Σόου inseruit Borh. (Meursius). — ἐπὶ pro θυῶν Paulmier, Stein. — 132. καταπλῶσαι; Stein suspic. ἀναπλῶσαι. — 133. ἐχείμας; Krueg. suspic. ἐχειμέρισε. — Εὐρωπία; Stein suspic. Εὐρωμέα. — 135. τότε δὲ Wessel.; τότε δὲ libri, Stein. — ἐλθεῖν γὰρ Gomperz. — ἐπεσθαι δέ ol; Rsvz om. ol. — ἐν θώματι ἐνέχεσθαι suspic. Krueg. — 136. τὸ ὄνομα τὸ μητροπάτορος PRsv. — Ἀλάβανδα, Steph. Byz. Ἀλάβαστρα. — ἅμα δὲ cod. Cantabr., Wessel.; ἅμα τε cet. libri. — post εὐεργέτης Reiske suppl. Ἀθηναίων; facilius Stein πρόξεινός τε σφι εἴη. — 137. ἦσαν δὲ Rsv; ἦσαν γὰρ cet. libri, Stein, qui verba ἡ δὲ γονῇ . . . ἐπεσσε ante ἦσαν γὰρ κτλ. transposuit. — ὀπιῶν AB, ὀπιῶτο cet. libri. — φέροι ἐς R(sv)z; om. ἐς cet. libri, Stein. — ἐκ γῆς τῆς ἑωυτοῦ; Rsvd om. γῆς. — δέξας ἐς suspic. Stein. — 138. τις τῶν παρέδωκεν; Krueg. suspic. τῶν τις π.; at verba τῶν παρ. suspicionem movent. — ἀπ' Ἀργεος aut delendum aut in ἀπ' ἀρχῆς mutandum censet Krueg. — 139. ἐγένετο, Rsvz ἐγεγόνε. — 140. Ἀλέξανδρος Apr. Rsvz; ὁ Ἀλ. cet. libri, Stein. — 140α. ἐς ἐμὲ ἐξ ἐκείνων, Rsz ἐξ ἐκείνων ἐς ἐμὲ; an delendum est ἐξ ἐκείνων? — αἴτιον libri, ἀντίον Valck. — νῦν· τί interpunxit Bek.; νῦν τί Stein. — ἀνταειρόμενοι R(sv)z; ἀειρόμενοι cet. libri, Stein. — καὶ νικήσητε del. Cob. — καταλύσασθαι secl. Stein. — 140β. ἐξαίρετον μεταίχιμιόν τε ABPsv; ἐξαίρετον· τὸ μετ. R; ἐξαίρετόν τι μετ. z. — ταῦτα ἔλεξε, Rsv τσαῦτα ἔλεξε. — 141. πυθόμενοι τε; nonne δέ? — 142. οὔτε γε (R γε om.), Werfer οὔτι γε. — ἀρχὴν Schaefer,

ἀρχῆς libri; ἀρχήθεν Wessel., Stein. — τούτων ἀπάντων (Rav πάντων); Krueg. suspic. τ. ἀπεόντων, Schaefer τ. ἀπαντάντων; Reiske suppl. ἀνευ, Stein suspic. πάρεξ vel χωρίς pro ἄλλως. — ὁμῖν δέ γε Rsv; γε om. cet. libri, Stein. — 143. ἐλευθερίης γλιχόμενοι, P¹Rsv)z ἐλευθερίην σκεπτόμενοι. — ὡς Ἀθ. λέγονται del. Cob. — ἔη τήν περ Cob. — 144. ἐς (vel εἰς) ἡμέας ἔχουσαν Rsv; πρὸς ἡμ. ἐοῦσαν cet. libri, Stein. — ἐπειὰν Bred.; ἐπειδὴν libri, Stein. — ὁμείας καιρός ἐστι Wessel.

LIBER IX.

2. καὶ συνεβ. αὐτῷ del. Cob. — καταστρέφεται Steger, ναυαποστρέφεται libri. — χαλεπά; Stein suspic. χαλεπαίς. — ἔπαντα; ABCb, Stein πάντα. — βουλευματα ABCb; ἰσχυρά βουλευματα cet. libri, Stein; an σχέσεις pro ἔξεις? — 3. διενός τις Rsv; τις om. cet. libri, Stein. — ὅς; Stein suspic. ὁ δέ; Krueg. aliquid intercidisse putat. — 4. προέχων; Krueg. suspic. προσδοκῶν. — ἐλπίσας Rsv; ἐλπίζων cet. libri, Stein. — Rsv πάσης τῆς Ἀττικῆς χώρας καὶ ἐούσης ἥδη ὅπ' ἐωυτῷ. — 5. ὡς of excerpt. Paria; of om. libri, Stein. — προσφέρει Krueg.; προσφέρει libri, Stein. — 6. ἐσβαλόντα qz; εἰβ. P; ἐμβ. cet. libri, Stein. — 7. καὶ ἥδη; Schaefer καὶ δὴ; Madvig τὰ ταῖχος σφι τὸ ἐν τῷ Ἰ. ἐτειχίστο. — ἀνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης secl. Stein. — τὸ διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ suspic. Stein. — τὰν Πύρσην secl. cum Kruegero. — ἐσβαλόντα; AB προσαβαλόντα, Stein προσαβαλόντα. — ἐμμάχισσασθαι Rsv; μαχίσσασθαι cet. libri, Stein. — 8. ὑποκρινέσθαι Cob., ὑποκρίνεσθαι AB; ὑποκρίνασθαι cet. libri, Stein. — 9. τὸν δὴ of Ἀθ. ἔλεγον secl. Stein. — ἀκούσας δὲ ABCb; ἀκούσας δὲ ταῦτα cet. libri. — 10. ἐν φρενὶ λαβόντες Rsz. — καὶ ἐπὶ . . . εἰλώτων om. Rsv, del. Wessel. — μὲν νυν Rsv; νυν om. cet. libri, Stein. — πολλὸν τινα χρόνον Rs, Cob.; π. χρ. τ. cet. libri, Stein, qui suspic. ἐπὶ χρ. — 11. ἐπὶ τὴν (Pz τῆς) ἐωυτοῦ ἕκαστος secl. Krueg. — τῇ ἂν s, Struve; ἐπὶ τὴν PRz, ἐπὶ ἣν ABCb, ἐπ' ἣν Stein. — ὥστε οὐκ εἰδότες suspic. Krueg. — τῶνδ' τοῦτο ἐποίειον suspecta hab. Stein; ὀπλῖται om. Rsv. — 13. τοῦ χρόνου om. s, del.

Cob. — πάντα λέγον ABC; τὸν π. 1. cet. libri. — καὶ ὀλίγους R(sv)z; καὶ om. cet. libri, Stein. — ἐν χώρῃ Schweigh.; ἐν in libris deest. — 14. πρόδρομον Schweigh., πρόδρομος libri. — θέλων (om. Paris. 1635 et 2933) del. Schaefer, Krueg., Cob. — 15. ἐχόμενος seclusi cum Cobeto; ἐχόμενος βουλόμενος P^mR(sv)z; ἐχόμενος sine βουλ. cet. libri, Stein. — στρατοπέδῳ; B³CP b, Stein στρατῷ. — τοῦτο ἐποιέσθαι del. Cob.; τῶντὸ [ἐποιέσθαι] suspic. Krueg., τῶντὸ τοῦτο ἐπ. Gomperz. — τεταγμένον, Reiske τεταμένον. — 16. κλῖναι, Reiske κλιθῆναι. — [τοὺς] περιγενομένους Cob. — τε ἄμα Rs; ἄμα τε cet. libri, Stein. — ἐστὶ (post ὀδύνη) seclusi; om. P^t, post ἀνθρώποισι extat in Rs. — τοῦ Ὀρχομενίου Θερασάνδρου R(sv)z; art. om. cet. libri, Stein. — 17. (ἐμῆδιζον γὰρ δὴ σφόδρα καὶ οὗτοι) οὐκ ἐκόντες Stein; idem ἤδη suspic. pro θή. Schweigh. σφόδρα delendum censet. καὶ οὗτοι οὐ σφόδρα, ἀλλ' ὅπ' ἀναγκαιῆς Gomperz. — ἱκπίας seclusi; ἱκπίας ὁ M. ἐκέλευε Rs; ὁ M. ἱκπίας ἐκέλευσε cet. libri, Stein. — ὡς δὲ ἐποίησαν Rsv; ἐπεὶ δὲ ἐπ. cet. libri, Stein. — 18. ἐπεῖτε Rsv; ἐπεὶ cet. libri, Stein. — ἔστασαν Pz (ἔστασαν Cb); ἔστησαν ABRsv, Stein. — 19. Ἀκαδαϊστικῶν secl. Stein. — τῶν ἱρῶν secl. Krueg. — ἐκαλλιέρεε, τὸ Suevern, ἐκαλλιερέτο libri. — φρασθῆντες τε Schaefer. — 20. χρυσάλευόν τε καὶ R(sv)z; τε om. cet. libri (P τε suprascr.), Stein. — προσβάλλοντες v, Eust., Stein; προσβαλόντες cet. libri. — 21. Μεγαρεῖς λέγουσι ὥδε suspic. Stein. — 22. τὸν γε νεκρὸν Rsv; γε om. cet. libri, Stein. — 23. ἀλλ' ἄμα πάντας Rsv; ἀλλὰ πάντας cet. libri, Stein. — δύο στάδια; Krueg. suspic. δέκα στάδια. — 25. ἐτίμων ἀποθανόντα Rs, ἀποθανόντα ἐτίμων cet. libri. — ἐθάρσυσαν Rsv; ἐθάρσυσάν τε cet. libri, Stein. — τῶν δὲ εἵνεκα καὶ [ταῦτα ἐποίησαν] ἐκλείποντες Krueg. — εὐσφράτερος ἔων suspic. Krueg. — 26. πολλὸς ὠθισμὸς Rsv Psuprascr.; πολλῶν ὠθ. cet. libri, Stein. — πίων; Krueg. suspic. νῦν; idem τότε δ' εὐρόμεθα. — ἀγορεύσασθαι, Grashof ἀγορήσασθαι. — κάτωδον τὴν ἐς Πε.; — ἐν πάντων τῶν συμ. ABd, Stein; artic. om. cet. libri. — Φηγίος; Stein suspic. Κηφίος. — ἐν Πελοποννησίῳ; ABC ἐν Πελοποννησίῳ τε; Stein ἐν Π. γε. — 27. καὶ παλαιὰ suspic. Stein. — καὶ post

ἀναγκαιώς et artic. ante Ἰσθμῷ requiro. — τούτους πρότερον Rs; τοῦτο μὲν τούτους πρ. cet. libri, Stein. — 28. ἔστασαν (vel ἔστασαν) bis PRsvz pro ἔστησαν. — 29. συνάπαντες Rsv; σύμπαντες cet. libri, Stein. — τῶν ἀπάντων τῶν μαχίμων Stein. — ὡς ἔόντων ἐπὶ περὶ ἕκαστον ἄνδρα delere malim. — 30. τοῦ δὲ σύμπαντος Ἑλληνικοῦ Rsv, τοῦ δὲ συμπ. τοῦ Ἑλλ. cet. libri; τοῦ δὲ συμπ. στρατοῦ τοῦ Ἑλλ. suspic. Stein. — 31. verba τὸν ταύτην ῥέοντα nonne sunt delenda? — καὶ τοὺς Τεγεῆτας Rs; καὶ om. cet. libri, Stein. — ἦν αὐτῶν Pauw, ἦν αὐτοῦ libri. — Μηλιάς καὶ PRsz; M. τε καὶ cet. libri, Stein. — 32. τε καὶ Μουσῶν καὶ Θρηίκων Rs; τε καὶ Θ. καὶ M. cet. libri, Stein. — ἀπεικᾶσαι PRsd; ἐπεικᾶσαι cet. libri, plerique edd. — 33. κατὰ τε ἔθνεα Rsv; τε om. cet. libri, Stein. — Κλυτιάδην del. Valck. — λεωσφέτερον (AB λεὼ σφέτερον); Reiske λεῶ σφέτερον, Cob. πολιήτην σφετ., Naber νεωστὶ σφετ. — δεινὰ τε ἐπ. suspic. Stein. — 34. αἰτεόμενον Reiske, αἰτεομένους Stein, αἰτεόμενος libri. — πολλῶν πλεῖνες τῶν γ. R(sv)z. — 35. πάντα συνεχώρει Schaefer; πάντως συν. libri, Stein, qui suspic. μάντιος, συν. — Ἰθώμῃ Paulmier, Ἰσθμῷ vel τῷ Ἰσθμῷ libri. — οὔτος δὲ ὕστ. κατ. τῶν π. ἀγώνων secl. Krueg. — 37. ὅπ' αὐτοῦ; malim πρὸς αὐτοῦ. — ταρσὸν ἑωυτοῦ; Krueg. secl. ἑωυτοῦ, Stein suspic. αὐτοῦ. — ὥστε φυλασσόμενος Rsv; ὡς φυλ. cet. libri, Stein. — οὕτω ὥστε; ABC, Stein οὕτω ὡς. — συγκεκρημένον Reiske; συγκεχωρη(σ)μένον Rsv; συγκεκυρημένον cet. libri, Stein. — 38. μὲν νυν Rs; μέντοι cet. libri, Stein. — 39. οὐ ante φειδόμενον om. Rsz, del. Cob. et Gomperz. — 41. πολλὸν δὲ καὶ (sic CPdz, καὶ om. cet. libri) ἄργυρόν τε (ν om. τε) καὶ ἐκπ.; Stein suspecta hab. τε καὶ ἐκπώματα. — 42. αὐτὸς Μαροδ.; Rsv αὐτός τε M., Gomperz αὐτός γε M. — οὐδὲ ἀπολεόμεθα Gomperz. — 43. ἐστὶ post μάχην om. C (auctore Schweigh.), in z extat post Βάνιδι; del. Schweigh., Stein. — 45. λέγω δὴ ὦν suspic. Krueg. — οἱ βάρβαροι Rsv, οἱ βάρβ. ἐξαίφνης Ppr.; ἐξ. οἱ β. cet. libri, Stein. — 46. πρόσφερετε Cob. — ἀλλὰ γὰρ Rs; γὰρ om. cet. libri, Stein. — 48. τάξιν ἐκλ. Rsv; στάσιν ἐκλ. cet. libri, Stein. — μούνοι μούνοισι Koen. — 49. ὑπεκρίνετο Rsv; ὑπεκρίνατο cet. libri, Stein. —

ἔστοξεύοντες Rsv; τοξεύοντες cet. libri, Stein. — τοῦ Ἀσωποῦ, CP ἀπὸ τοῦ Ἀ. — 51. μὴ ποιούμενοι Rsv; μὴ om. cet. libri, Stein. — [ὁ] ποταμὸς Stein; verba νῆσος δὲ usque ad τῶντὸ secl. Krueg. — 52. ἐς τὴν δὴ Rsv; δὴ om. cet. libri, Stein. — 53. Πιτανήτεω Koen; Πιτανητέων libri, Stein. — ταῦτ' ἀναινομένον, Rsv ταῦτα νεωμένον. — 54. παρηγόρεον libri omnes, Stein. c. 55 παρηγόρεον PRsz, Cob.; παρηγορέοντο cet. libri, Stein. — 55. μούρους Λακεδαιμονίων Schaefer, μούρους λακεδαιμονίους libri. — ξείνους, ξείνους λέγων τοὺς βαρβάρους Rs; alterum ξείνους om. cet. libri, Stein; ξείν. λ. τ. β. del. Werfer, alii. — τὸν Ἀθηναῖον κήρυκα ABC corr., Stein; idem supplementum suspic. τραπόμενος; Krueg. secl. πρὸς τε et ὁ Πανσανίης. — 57. ἀρχὴν γε Schweigh., ἀρχὴν τε libri. — ἰδέη τέχνη; aut τέχνη delendum aut ἰδέη μὴ τέχνη scribendum censet Madvig. — 58. ἔτι τί, Krueg. ἔτι τι. — καταρρωδήσαντα δὲ suspic. Krueg. — 59. κατὰ στίβον τὸν Ἑλλήνων? — ἕκαστος εἶχον R(sv)bz; ἕκαστοι εἶχον cet. libri, Stein; ἕκαστος εἶχε Cob. — 60. δέδεκται Cob.; δέδονται libri, Stein. — 61. ἐπιπτον δὲ libri (δ' AB, δι' C), Stein; ἐπιπτόν τε vulgo. — 62. κοτὲ ἐγένετο AB; κ. ἐγένετο cet. libri, Stein. — μάχη ἰσχυρῇ Ppr.Rs; ἡ μάχη ἰσχ. cet. libri, Stein (conf. c. 70). — ἀντίλοι ἕστασαν suspic. Stein. — [πρὸς] ἀνεπιστήμονες ἦσαν Krueg.; malim ἦσαν delere. — 63. ἀγῶνα (Rs ἀγῶνας) ἐποιεῦντο; Stein suspic. τὸν ἀγῶνα ἐπ. — 64. τὸ τοῖσι Σπαρτιήταις Rs; fortasse excidit γενόμενον. — Ἀριμνήστου Rs, Plut. Arist. 19; Ἀειμνήστου cet. libri, Stein. — 65. ἐς τε τὸ στρατ. suspic. Stein. — ἐν τῷ βεβήλῳ; artic. fortasse est delendus (conf. Thuc. IV 97). — τὸ ἱρὸν del. Valck., ἀνάκτορον (P corr. Rsv ἀνακτόριον) del. Bred., utrumque retinuit Stein. — 66. ἑστρατήγεε Ἀρτάβαξος ABC; ἑστρ. ὁ Ἀρτ. cet. libri, Stein. — verba ἀπὸ τῆς μάχης nonne delenda sunt? — κατηρημένως AB (-ος CPb), κατηρησιμένως R (-ος sv?). — ξύλινον τεῖχος s; om. τεῖχος cet. libri, Stein; rectius abest τεῖχος, ut opinor, post Θηβαίων. — 67. ante καὶ τῶν ἄλλων Stein non interpunxit; Krueg. suspic. διαμαχεσάμενοι et ἀποδεξάμενοι. — 68. ὅτε καὶ τοὺς Πέρσας suspic. Stein. — 69. οἱ Θηβαίων ἱκνύται Rs; οἱ τῶν Θ. ἱκ. cet. libri,

Stein. — 70. ἤρειπον dz; ἤριπον cet. libri, Stein. — οὐδέ τις αὐτῶν ἀλκῆς Stein. — χῶρον (C pr. R χρόνον) secl. Krueg. — 71. ἰσχυρότατον PRsz; ἰσχυρότερον cet. libri, Stein. — ὀνειδός τε καὶ suspic. Stein. — Σπαρτιῆται Krueg.; ὁ Σπαρτιήτης ABC, Stein, qui suspic. ὁ Πιτανήτης; σπαρτιήτης cet. libri. — ἐκλιπόντα Rsv; ἐκλείποντα cet. libri, Stein. — 73. ἐὼν δήμον Koen; ἐκ δήμον libri (s om. ἐκ), Stein. — 74. ἀπικνεόμενοι ἐς μάχην suspic. Stein. — ἐπίσημον ἄγκυραν Rsv; ἐπίσημον om. cet. libri, Stein. — 75. ὅτε περικατημένων Rs, Krueg. ex coniectura; ὅτι περ. cet. libri, Stein. — 76. αἱ ἀμφέπολοι Reiske. — [ἐς] τόδε Krueg. — Stein adnot. ἐν Kō z, ἐκ κῶ R, ἐν κῶ ceteri; Schweigh. ἐκ Kō F (= C), ἐκ Kō Pb (= d) ἐν Kō ceteri; Gaisfordio auctore in s εἶχεν legitur ante ἐν Kō; si deleveris ἐν Kō, non repugno. — ταῦτα εἶπας sv(R?); ταῦτα δὲ εἶπας cet. libri, Stein. — τότε μὲν μιν suspic. Bek. — ἀπικέσθαι (om. Rs) seclusi cum Kruegero. — 77. μετὰ ταῦτα secl. Krueg. — 78. ὁ Πυθίω R(sv); ὁ om. cet. libri, Stein. — ἐὼν τὰ πρῶτα Cob., Stein; ἐὼν deest in libris. — τετιμωρῆσαι Suevern, τετιμώρησαι libri. — 79. ταῦτά Bek.; ταῦτα libri, Stein. — τετιμωρῆσθαι ψυχῆς γε Gomperz. — 80. οὐδὲ εἰς Rsv; οὐδέις cet. libri, Stein. — 81. τὸν ἄγγυρον PR(sv)z; τὸν om. cet. libri, Stein. — τάλαντα; Stein suspic. ἄρματα. — τε καὶ ἐδόθη om. Rsv, del. Cob.; forsitan recte. — 82. τὴν M. κατασκευὴν, Athen. τὴν M. παρασχ.; Schweigh. suspic. τὴν M. σκηνὴν. — ἀγοτόπους, Cob. ἀγοτόπους (Athen. ἀγοποιοῦς). — καθὼς del. Abicht, Gomperz; καὶ Schaefer, κατὰ Bred., ὡς καὶ Stein. — τοῦ δελίνου τὴν παρασκευὴν R(sv) Athen.; τὴν om. cet. libri, Stein. — τὸν Πανσανίην (post εἰπεῖν) del. Cob. — τοῦ Μήδου Schaefer; τοῦ Μήδου ἡγεμόνος s; τοῦ Μήδων ἡγεμόνος cet. libri, Stein; τοῦ Μήδων βασιλῆος z; τοῦδε quod antecedit in plerisque libris om. Rs, Athen., retinuit Stein. — ἐς ἡμέας; suspicor ὡς ἡμέας; an ἀπαιρησόμενος est delendum? — 83. ἔτι τούτων Valek., ἐπὶ τούτων libri; τούτων ἐπὶ τῶν νεωρῶν κτλ. Stein. — κατὰ τὸ ἄνω [τῆς γνάθου] et paucis infra τοὺς τε προσθίους καὶ γομφίους Stein; verba ἐφάνη δὲ καὶ τόδε usque ad (c. 84) τρόπον τοιοῦτον ἐφάνη secl. Krueg.

(Gomperz). — 85. *ἱρένας* et *ἱρένες* Valck., *ἱρέας* et *ἱρέες* libri (ιρ-AB). — *δοοῖς καὶ φαίνονται* suspic. Krueg. — *δεηθέντων Αἰγυνητέων* PRsz; *δεηθ.* τῶν Αἰγ. cet. libri, Stein. — 86. *στρατεύεσθαι*, ABC *στρατεύειν*. — 87. *ἡμεῖς δὲ ἡμέας* Krueg. — 88. *διωθίεσθαι*, Rs *διώσασθαι*, Cob. *σωθήσεσθαι*. — 89. *οἴετο* secl. Cob. — *κατὰ τάχος τὴν* scripsi; *κατὰ τάχιστα* s, *κατὰ ταχίστην* cet. libri; *κατὰ τάχος* Stein. — *κατὰ πόδας ἑμεῦ*, Krueg. κ. π. μεν; fortasse *ἑμεῦ* (om. Rs) est delendum. — *Θρηίκων τε* R(sv); *τε* om. cet. libri, Stein. — 90. *τὸ ἐν Μυκάλῃ* suspic. Krueg. — *ἐπειδὴ γὰρ* PRsz; *ἐπεὶ γὰρ δὴ* cet. libri, Stein. — 91. *ὁ ξείνος ὁ* (CP ὁ om.) *Σάμιος* et *θεοῦ ποιῶντος* del. Gomperz. — *τί τοι τὸ οὐνομα*; Rs τὸ om., fortasse recte. — *τὸν ἡγησίστρατον* (sic Rs; *τὸν ἡγησιστράτον* cet. libri, Stein) suspecta hab. Valck., Naber, Gomperz, Cob. — 92. *οἱ μὲν δύο* suspic. Bek.; „nec peius μὲν ἄλλοι: ni potius verba μετὰ — ποιούμενος abicienda sunt“ Stein. — *τοῦ τὸν πατέρα* Rsv; *τούτου τὸν πατέρα* cet. libri, Stein; *Εὐήνιον* quod nomen sequitur nonne melius abest? Stein transposuit *Εὐήνιον κατέλαβε*. — 93. *παρὰ Χῶνα ποταμὸν* Stein (ex Theognosto). — *χώρης* secl. Stein. — *κατακοιμίσαντας* (s pr.) et *κατακοιμίσαντα* (R) Reiske. — *τὴν φυλακὴν παρὰθόντες* R(sv) Psuprascr. — *ἀλλ’ ὥς*; Krueg. *ἀλλ’* secl. (s ὥς δέ); Stein suspic. *ἀλλά* κως. — *καρπὸν* (om. Rs) seclusi cum Abichtio. — *ἐπεῖτε* Reiske, *ἔπειτα* libri. — verba *ἔπειτα* usque ad *ἔφραξον* secl. Krueg.; *τοῖς προφῆταις* et *οἱ δὲ ἀντοῖσι ἔφραξον* secl. Stein; idem secl. paucis infra *καὶ δικαιοῖ*. — *Εὐήνιον* (post *προβάτων*) suspectum videtur. — *τελομένων*; Stein suspic. *ἐπιτελ.* — 94. *προέθεσαν*, Cob. *προσέθεσαν*. — *τῶν ἀστῶν ἀνδράσι τρισὶ* Gomperz. — *δώσειν* secl. Stein. — *τὸ ἐνθεῦτεν* suspic. Krueg.; *ἐπόλεε*, *τὸ ἐνθεῦτεν* Stein. — 96. *Καλάμοισι* Larcher ex Athenaeo; *λαμίοισι* Rs; *Καλαμίσοισι* cet. libri, Stein. — *Ἰωνίην τε* R; fortasse aliquid intercidit. — *ἔφρυμά τε* Stein. — 97. nonne melius *παρὰ τῶν Ποτινίων τὸ ἱρὸν*? — *Γαῖσωνά τε ποταμὸν* suspic. Stein. — *ἔστι ἱρὸν* Rsv; *ἔστι* om. cet. libri, Stein. — *καὶ ὥς νικήσαντες κτλ.* secl. Krueg.; *γὰρ παρσεκ.* secl. Stein. — 98. *ἐν ἀπορίῃ* Rsv; *ἐν* om. cet. libri, Stein. — *τὰ ἄλλα* Rsv; *τὰ* om. cet. libri, Stein. —

ἐπὶ τῆς Μυκάλης; malim ἐπὶ τὴν Μυκάλην vel ἐπὶ Μυκάλης. — ὅσοι Rsv; οἱ cet. libri, Stein. — Ἥρης Roscher; Ἥβης libri, edd. — ἐπακούσας Bek.; ἑσακούσας ABC, ἀκούσας cet. libri; paucis infra ἐπακούσαντος Rsv, Bek.; ἀκούσαντος cet. libri; Stein utroque loco praepositionem om. — αὐτὸς δὲ τοῦτον ἐὼν τυγχ. νόος τοῦ κηρύγματος suspic. Stein; verba αὐτὸς δὲ οὗτος usque ad finem capitis seclusi cum Kruegero. — 99. ἐποίηον δὲ τοῦτο τοῦδε suspic. Krueg., recepit Stein; verba ἐποίηον usque ad finem enuntiati del. Gomperz. — 100. παρεσκευάστο Reiske, Bek.; παρεσκευάδατο libri, Stein. — αὐτῆς secl. Krueg.; συμπύκτοντος pro συμπικτούσης Reiske, alii. — 101. πρὶν ἢ Rsv. — ὡς τῶν Ἑλλήνων; Krueg. suspic. ὡς τῶν ἄλλων Ἑλλ. vel ὡς τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι Ἑλλ., Stein ἐκέλεν vel ἄλλων supplendum censet. — 102. ἔτι del. Schaefer, ante περιήσαν transponendum censet Steger. — ὁρθία, Stein ὁρθά. — ἡμύνοντό τε; Krueg. suspic. οἱ δ' ἡμύνοντο. — οὕτω φερόμενοι Gomperz. — [συν]επισπόμενοι Cob. — 103. ὁ στρατηγὸς Περ. suspic. Krueg., Σικωνίων (vel ὁ Σικωνίος) στρατηγὸς Περ. Stein. — τῶν δὲ Σαμίων Rsv; τῶν τε Σ. cet. libri, Stein. — 104. ἐκ τῶν Περσέων Valck.; ἐκ deest in libris. — δὴ ἔφερον z, διέφερον libri. — κτείνοντες del. Gomperz.. — 105. Εὐθόθινου, AB εὐθόθονου, Rs εὐθόθονου. — 106. ἐμπόρια (ABCb ἐμπόλια), Stein ἐμπολαῖα; idem antea suspic. ἐγκρατίες εἴησαν. — οὐδὲ Πελοποννησίους Schweigh., οὐδὲ πελοποννησίοισι libri; „an deest προσήκειν?“ Stein. — ἐς τὸ συμμ. ἔσεποιήσαντο suspic. Krueg.; idem ἢ μὲν ἐμμενέειν. — 107. τὰ ἄκρα τε Rsv; τε om. cet. libri, Stein. — Ἀγαυόντεω secl. Stein. — δορυφόροι Μασίστεω R(sv)bz, fortasse rectius. — Κιλικίης; Krueg. suspic. Λυκίης. — 108. προσέφερε Rsv; προσεφέρετο cet. libri, Stein. — 109. αἰτῆσαι ὑπισχνέετο, Rs αἰτήσεσθαι ὑπισχνέεται; Cob. αἰτήσειν ὅπ.; Madvig πᾶν ἂν et αἰτῆσαι. — εἰκαζούση z; εἰκαζονσα libri, quod tuetur Gomperz. — 110. ἐν ἡμέρῃ Rsv, Athen.; ἐν om. cet. libri, Stein. — 111. σὺ γὰρ εἰς suspic. Stein. — 112. τὴν γυναῖκα τὴν Μασίστεω R(sv)z; τ. γ. τοῦ Μ. cet. libri, Stein; pro τοῦ ἑρέξω malim cum Kruegero τοῦς ἑ. — 113. ἔστεργόν τε R(sv)bz; τε om. cet. libri, Stein. — 114. δια-

βαλόντες Rs; διαβάντες cet. libri, Stein. — 116. δεινός τε CRs; δεινός δὲ cet. libri, Stein; an δέ τε? — χρήματα τὰ ἐξ Ἑλ. suspic. Stein; idem διέβαλε pro διεβάλετο et τῆς δίκης pro δίκης. — δοῦναι ἀνδρὸς οἶκον seclusi cum Gomperzio. — ἀφυλάκτω sv (ἀφυλάκτω R); ἀφύκτως cet. libri, Stein. — 117. ἐπεὶ δὲ πολιορκέουσι suspic. Krueg. — ἡσχαλλον Rbsv; καὶ ἡσχαλλον cet. libri, Stein. — 118. τὸ δπισθε suspic. Stein. — πόλιν ἔσχον suspic. Krueg. — 119. ἐκφυγόντα Rsv; ἐκφεύγοντα cet. libri, Stein. — ἄλλῳ τρόπῳ del. Gomperz. — ὡς καταλαμβάνοντο z, edd. vett., Gomperz, Stein; καὶ ὡς κατ. libri. — 120. τίνεσθαι; v σίνεσθαι, Rs σινέεσθαι, Valck. τίνυσθαι. — ἀποινά οἱ τ. ἐθ. ἐπιθεῖναι; Pauw μοι pro οἱ; ABC ἐπιχθῆναι pro ἐπιθεῖναι, Eltz ὑποστήναι, Dietsch ἀντιθεῖναι, Krueg. ἀποτῖσαι. — τῶν ἔλαβον χρημάτων suspic. Stein. — ὁ νόος z; ὁ om. libri, Stein. — πρὸς σανίδας Dobree, πρὸς deest in libris; σανίδι Reiske. — τοῦ Ἀρταῦκτεω; fortasse αὐτοῦ Ἀρταῦκτεω; an τοῖσι Ἀρτ.? — 121. ἐπὶ πλέον Werfer, ἔτι πλέον libri. — 122. κατελὼν Ἀστυάγεα del. Gomperz; pro σοὶ s, cod. Palat. 152 σύ. — σχόντες; Rsv, Gomperz ἔχοντες. — μαλακοῦς ἀνδρας Rsv; ἀνδρας om. cet. libri, Stein.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΔΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΠΕΜΠΤΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΤΕΡΨΙΧΟΡΗ.

ΟΙ ΔΕ ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν Περσέων καταλειφθέντες 1
ὑπὸ Δαρείου, τῶν ὁ Μεγάβαξος ἤρχε, πρώτους μὲν
Περινθίους Ἑλλησποντίων οὐ βουλομένους ὑπηκόους
εἶναι Δαρείου κατεστρέψαντο, περιεφθέντας πρότερον
καὶ ὑπὸ Παιόνων τρηχέως. οἱ γὰρ ὧν ἀπὸ Στρυμόνος
ΠΑΪΟΝΕΣ χρησάντος τοῦ θεοῦ στρατεύεσθαι ἐπὶ Περιν-
θίους, καὶ ἦν μὲν ἀντικατιζόμενδι ἐπικαλέσωνται σφεας
οἱ Περὶνθιοι ὀνομαστὶ βώσαντες, τοὺς δὲ ἐπιχειρέειν,
ἦν δὲ μὴ ἐπιβώσωνται, μὴ ἐπιχειρέειν, ἐποίηον οἱ
ΠΑΪΟΝΕΣ ταῦτα. ἀντικατιζόμενων δὲ τῶν Περινθίων
ἐν τῷ προαστείῳ, ἐνθαῦτα μοννομαχίῃ τριφασίῃ ἐκ
προκλήσιός σφι ἐγένετο· καὶ γὰρ ἄνδρα ἀνδρὶ καὶ
ἵππον ἵππῳ συνέβαλον καὶ κύνᾳ κυνί. νικῶντων δὲ
τὰ δύο τῶν Περινθίων, ὥς ἐπαιώνιζον κεχαρηκότες,
συνεβάλοντο οἱ ΠΑΪΟΝΕΣ τὸ χρηστήριον. αὐτὸ τοῦτο
εἶναι καὶ εἰπὴν κου παρὰ σφίσι αὐτοῖσι· Νῦν ἂν εἴῃ
ὁ χρησμὸς ἐπιτελεόμενος ἡμῖν, νῦν ἡμέτερον τὸ ἔργον.
οὕτω τοῖσι Περινθίοισι παιωνίσασι ἐπιχειροῦσι οἱ
ΠΑΪΟΝΕΣ καὶ πολλόν τε ἐκράτησαν καὶ ἔλιπόν σφεων
ὀλίγους. τὰ μὲν δὴ ἀπὸ Παιόνων πρότερον γενόμενα 2

ὧδε ἐγένετο· τότε δὲ ἀνδρῶν ἀγαθῶν περὶ τῆς ἐλευθερίας γινομένων τῶν Περινθίων οἱ Πέρσαι τε καὶ ὁ Μεγάβαξος ἐπεκράτησαν πλήθει. ὥς δὲ ἐχειρώθη ἡ Πέρινθος, ἤλαυνε τὸν στρατὸν ὁ Μεγάβαξος διὰ τῆς Θρηίκης, πᾶσαν πόλιν καὶ πᾶν ἔθνος τῶν ταύτῃ οἰκημένων ἡμερούμενος βασιλεῖ· ταῦτα γὰρ οἱ ἐνετέταλτο ἐκ Δαρείου, Θρηίκην καταστρέφεισθαι.

- 3 ΘΡΗΙΚΩΝ δὲ ἔθνος μέγιστόν ἐστι μετὰ γε Ἰνδοῦς πάντων ἀνθρώπων. εἰ δὲ ὑπ' ἐνὸς ἄρχοιτο ἢ φρονέοι κατὰ τὐντό, ἄμαχόν τ' ἂν εἴη καὶ πολλῷ κράτιστον πάντων ἔθνέων κατὰ γνώμην τὴν ἐμήν. ἀλλὰ γὰρ τοῦτο ἄπορόν σφι καὶ ἀμήχανον μὴ κοτε ἐγγένηται· εἰσὶ δὴ κατὰ τοῦτο ἀσθενέες. οὐνόματα δ' ἔχουσι πολλὰ κατὰ χώρας ἕκαστοι, νόμοισι δὲ οὗτοι παρακλησίοισι πάντες χρεώνται κατὰ πάντα, πλὴν Γετέων καὶ Τραυνῶν
- 4 καὶ τῶν κατύπερθε Κρησιτωναίων οἰκόντων. τούτων δὲ τὰ μὲν Γέται οἱ ἀθανατίζοντες ποιεῦσι, εἰρηταί μοι· Τραυνοὶ δὲ τὰ μὲν ἄλλα πάντα κατὰ ταῦτα τοῖσι ἄλλοισι Θρηίξι ἐπιτελέουσι, κατὰ δὲ τὸν γινόμενόν σφι καὶ ἀπογινόμενον ποιεῦσι τοιάδε· τὸν μὲν γενόμενον περιζόμενοι οἱ προσήκοντες ὀλοφύρονται, ὅσα μιν δεῖ ἐπεῖτε ἐγένετο ἀναπλῆσαι κακά, ἀνηγεόμενοι τὰ ἀνθρωπήσια πάντα πάθει, τὸν δ' ἀπογενόμενον καίζοντές τε καὶ ἡδόμενοι γῇ κρύπτουσι, ἐπιλέγοντες ὅσων
- 5 κακῶν ἑξαπαλλαχθεῖς ἐστι ἐν πάσῃ εὐδαιμονίῃ. οἱ δὲ κατύπερθε Κρησιτωναίων ποιεῦσι τοιάδε· ἔχει γυναικας ἕκαστος πολλὰς· ἐπεὰν ὧν τις αὐτῶν ἀποθάνῃ, κρίσις γίνεται μεγάλη τῶν γυναικῶν καὶ φίλων σπουδαὶ ἰσχυραὶ περὶ τοῦδε, ἥτις αὐτέων ἐφιλέετο μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀνδρός· ἢ δ' ἂν κριθῇ καὶ τιμηθῇ, ἐγκωμιασθεῖσα

ὑπό τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν σφάζεται ἐς τὸν τάφον ὑπὸ τοῦ οἰκηιοτάτου ἑωυτῆς, σφαχθεῖσα δὲ συνθάπτεται τῷ ἀνδρί· αἱ δὲ ἄλλαι συμφορὴν μεγάλην ποιεῦνται· ὄνειδος γάρ σφι τοῦτο μέγιστον γίνεται.

Τῶν δὲ δὴ ἄλλων Θρηίκων ἐστὶ ὁδε νόμος· πω- 6
λέουσι τὰ τέκνα ἐπ' ἐξαγωγῇ. τὰς [δὲ] παρθένους οὐ φυλάσσουσι, ἀλλ' ἐῷσι τοῖσι αὐταὶ βούλονται ἀνδράσι μίσεσθαι. τὰς δὲ γυναῖκας ἰσχυρῶς φυλάσσουσι· [καὶ] ὠνέονται τὰς γυναῖκας παρὰ τῶν γονέων χρημάτων μεγάλων. [καὶ] τὸ μὲν ἐστίχθαι εὐγενὲς κέκριται, τὸ δὲ ἄστικτον ἀγεννές. ἀργὸν εἶναι κάλλιστον, γῆς δὲ ἐργάτην ἀτιμότατον. τὸ ζῆν ἀπὸ πολέμου καὶ ληιστύος κάλλιστον. οὗτοι μὲν σφεων οἱ ἐπιφανέστατοι νόμοι εἰσί. θεοὺς δὲ σέβονται μόνους τούσδε, Ἄρεα καὶ 7
Διόνυσον καὶ Ἄρτεμιν· οἱ δὲ βασιλεῖς αὐτῶν, πάρεξ τῶν ἄλλων πολιητέων, σέβονται Ἑρμῆν μάλιστα θεῶν καὶ ὁμνύουσι μόνον τοῦτον καὶ λέγουσι γεγρονέναι ἀπὸ Ἑρμῆος ἑωυτούς. ταφαὶ δὲ τοῖσι εὐδαίμοσι αὐτῶν 8
εἰσὶ αἷδε· τρεῖς μὲν ἡμέρας προτιθεῖσι τὸν νεκρὸν καὶ παντοῖα σφάζαντες ἱρήια εὐωχεῖνται, προκλαύσαντες πρῶτον· ἔπειτα δὲ θάπτουσι κατακαύσαντες ἢ ἄλλως γῇ κρύψαντες, χῶμα δὲ χέαντες ἀγῶνα τιθεῖσι παντοῖον, ἐν τῷ τὰ μέγιστα ἄεθλα τίθεται κατὰ λόγον μουννομαχίης. ταφαὶ μὲν δὴ Θρηίκων εἰσὶ αἷδε.

Τὸ δὲ πρὸς βορέῳ ἔτι τῆς χώρας ταύτης οὐδεὶς 9
ἔχει φράσαι τὸ ἀτρεκές, οἵτινές εἰσι ἄνθρωποι οἰκέοντες αὐτήν, ἀλλὰ τὰ πέρην ἤδη τοῦ Ἰστροῦ ἔρημος χώρα φαίνεται ἑοῦσα καὶ ἄπειρος. μόνους δὲ δύνamai πυθέσθαι οἰκέοντας πέρην τοῦ Ἰστροῦ ἀνθρώπους τοῖσι οὐνομα εἶναι Σιγύννας, ἐσθῆτι δὲ χρεωμένους Μηδικῇ.

- τοὺς δὲ ἵππους αὐτῶν εἶναι λασίους ἅπαν τὸ σῶμα,
 ἐπὶ πέντε δακτύλους τὸ βάθος τῶν τριχῶν, σμικροὺς
 δὲ καὶ σιμοὺς καὶ ἀδυνάτους ἄνδρας φέρειν, ζευγνυ-
 μένους δὲ ὑπ' ἄρματα εἶναι ὀξυτάτους· ἄρματηλατέειν
 δὲ πρὸς ταῦτα τοὺς ἐπιχωρίους. κατήκειν δὲ τούτων
 τοὺς οὕρους ἀγχοῦ Ἐνετῶν τῶν ἐν τῇ Ἀδρίῃ. εἶναι
 δὲ Μήδων σφέας ἀποίκους λέγουσι· ὅπως δὲ οὗτοι
 Μήδων ἄποικοι γεγόνασι, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω ἐπιφράσα-
 σθαι, γένοιτο δ' ἂν πᾶν ἐν τῷ μακροῷ χρόνῳ. σιγύννας
 δ' ὧν καλέουσι Αἰγυες οἱ ἄνω ὑπὲρ Μασσαλῆς οἰκόν-
 10 τες τοὺς καπήλους, Κύπριοι δὲ τὰ δόρατα. ὥς δὲ
 Θρήικες λέγουσι, μέλισσαι κατέχουσι τὰ πέτρην τοῦ
 Ἰστρου, καὶ ὑπὸ τούτων οὐκ εἶναι διελθεῖν τὸ προ-
 σωτέρω. ἐμοὶ μὲν νυν ταῦτα λέγοντες δοκέουσι λέγειν
 οὐκ οἰκότα· τὰ γὰρ ζῷα ταῦτα φαίνεται εἶναι δύσριγα·
 ἀλλὰ μοι τὰ ὑπὸ τὴν ἄρκτον ἀοίκητα δοκεῖ εἶναι διὰ
 τὰ ψύχρα. ταῦτα μὲν νυν τῆς χώρας ταύτης πέρι
 λέγεται, τὰ παραθαλάσσια δ' ὧν αὐτῆς Μεγάβαζος
 Περσέων κατήκοα ἐποίησε.
- 11 Δαρεῖος δὲ ὥς διαβὰς τάχιστα τὸν Ἑλλήσποντον
 ἀπίκητο ἐς Σάρδεις, ἐμνήσθη τῆς ἐξ Ἰστιαίου τε τοῦ
 Μιλησίου εὐεργεσίης καὶ τῆς παραινέσιος τοῦ Μυτι-
 ληναίου Κῶεω, μεταπεμφάμενος δὲ σφεας ἐς Σάρδεις
 ἐδίδου αὐτοῖσι αἵρεσιν. ὁ μὲν δὴ Ἰστιαῖος, ὅτε τυραν-
 νεύων τῆς Μιλήτου, τυραννίδος μὲν οὐδεμιῆς προσ-
 εχρήζε, αἰτέει δὲ Μύρκινον τὴν Ἥδωνῶν, βουλόμενος
 ἐν αὐτῇ πόλιν κτίσαι. οὗτος μὲν δὴ ταύτην αἰρέεται,
 ὁ δὲ Κῶης, οἷά τε οὐ τύραννος δημότης τε ἑὼν, αἰτέει
 Μυτιλήνης τυραννεῦσαι. τελεωθέντων δὲ ἀμφοτέροισι
 12 οὗτοι μὲν κατὰ εἶλοντο ἐτράποντο, Δαρεῖον δὲ συνήνεικε

πρῆγμα τοιόνδε ἰδόμενον ἐπιθυμῆσαι ἐντείλασθαι Μεγα-
 βάξω Παίονας ἐλόντα ἀνασπάστους ποιῆσαι ἐκ τῆς Εὐρώ-
 πης ἐς τὴν Ἀσίην· ἣν Πίργης καὶ Μαντύης ἄνδρες
 Παίονες, οἳ ἐπέιτε Δαρεῖος διέβη ἐς τὴν Ἀσίην, αὐτοὶ
 ἐθέλοντες Παίωνων τυραννεύειν ἀπικνέονται ἐς Σάρδις,
 ἅμα ἀγόμενοι ἀδελφεὴν μεγάλην τε καὶ εὐειδέα. φυλά-
 ξαντες δὲ Δαρεῖον προκατιζόμενον ἐς τὸ προάστειον
 τὸ τῶν Λυδῶν ἐποίησαν τοιόνδε· σκευάσαντες τὴν
 ἀδελφεὴν ὥς εἶχον ἄριστα ἐπ' ὕδαρ ἐπεμπον ἄγγος
 ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἔχουσιν καὶ ἐκ τοῦ βραχίονος ἵππον
 ἐπέλκουσαν καὶ κλώθουσιν λίνον. ὥς δὲ παρεξήιε ἡ
 γυνή, ἐπιμελὲς τῷ Δαρείῳ ἐγένετο· οὔτε γὰρ Περσικὰ
 ἦν οὔτε Λύδια τὰ ποιεύμενα ἐκ τῆς γυναικός, οὔτε
 πρὸς τῶν ἐκ τῆς Ἀσίης οὐδαμῶν. ἐπιμελὲς δὲ ὥς οἱ
 ἐγένετο, τῶν δορυφόρων τινὰς πέμπει κελεύων φυλάξαι
 ὃ τι χρήσεται τῷ ἵππῳ ἢ γυνή. οἱ μὲν δὴ ὀπισθε
 εἶποντο, ἡ δὲ ἐπέιτε ἀπῆκετο ἐπὶ τὸν ποταμόν, ἤρσε
 τὸν ἵππον, ἄρσασα δὲ καὶ τὸ ἄγγος τοῦ ὕδατος ἐμπλη-
 σαμένη τὴν αὐτὴν ὁδὸν παρεξήιε, φέρουσα τὸ ὕδαρ
 ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐπέλκουσα ἐκ τοῦ βραχίονος τὸν
 ἵππον καὶ στρέφουσα τὸν ἄτρακτον. θωμάζων δὲ ὁ 13
 Δαρεῖος τὰ τε ἤκουσε ἐκ τῶν κατασκόπων καὶ τὰ
 αὐτὸς ὥρα, ἄγειν αὐτὴν ἐκέλευε ἑωυτῷ ἐς ὄψιν. ὥς
 δὲ ἄχθη, παρῆσαν καὶ οἱ ἀδελφεοὶ αὐτῆς οὗ κη πρόσω
 σκοπιὴν ἔχοντες τούτων. εἰρωτῶντος δὲ τοῦ Δαρείου
 ὁποδαπῇ εἴη, ἔφασαν οἱ νεηνίσκοι εἶναι Παίονες καὶ
 ἐκείνην εἶναι σφέων ἀδελφεήν. ὁ δ' ἀμείβετο, τίνες
 δὲ οἱ Παίονες ἄνθρωποι εἰσὶ καὶ κοῦ γῆς οἰκημένοι,
 καὶ τί κείνοι ἐθέλοντες ἔλθοιεν ἐς Σάρδις. οἱ δὲ οἱ
 ἔφραζον ὥς ἔλθοιεν μὲν ἐκείνῳ δῶσοντες σφέας αὐτούς,

εἶη δὲ ἡ Παιονίη ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ πεπολι-
 σμένη, ὃ δὲ Στρυμὼν οὐ πρόσω τοῦ Ἑλλησπόντου,
 εἶησαν δὲ Τενκρῶν τῶν ἐκ Τροίης ἄποικοι. οἱ μὲν
 δὴ ταῦτα ἕκαστα ἔλεγον, ὃ δὲ εἰρώτα εἰ καὶ πᾶσαι
 εἶησαν αὐτόθι αἱ γυναῖκες οὕτω ἐργάτιδες. οἱ δὲ καὶ
 τοῦτο ἔφασαν προθύμως οὕτω ἔχειν· αὐτοῦ γὰρ ὦν
 14 τούτου εἵνεκα καὶ ἐποιέετο. ἐνθαῦτα Δαρεῖος γράφει
 γράμματα Μεγαβάζῳ, τὸν ἔλιπε ἐν τῇ Θρηίκῃ στρα-
 τηγόν, ἐντελλόμενος ἔξαναστῆσαι ἐξ ἡθέων Παίονας
 καὶ παρ' ἑωυτὸν ἀγαγεῖν καὶ αὐτοὺς καὶ τέκνα τε καὶ
 γυναῖκας αὐτῶν. αὐτίκα δὲ ἱππεὺς ἔθεε φέρων τὴν
 ἀγγελίην ἐπὶ τὸν Ἑλλησπόντον, περαιωθεὶς δὲ διδοὶ τὸ
 βιβλίον τῷ Μεγαβάζῳ. ὃ δὲ ἐπιλεξάμενος καὶ λαβὼν
 ἡγεμόνας ἐκ τῆς Θρηίκης ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Παιο-
 15 νίην. πυνθόμενοι δὲ οἱ Παίονες τοὺς Πέρσας ἐπὶ σφέας
 ἰέναι, ἀλισθέντες ἔξεστρατεύσαντο πρὸς θαλάσσης, δο-
 κέοντες ταύτῃ ἐπιχειρήσειν τοὺς Πέρσας ἐσβάλλοντας.
 οἱ μὲν δὴ Παίονες ἦσαν ἔτοιμοι τὸν Μεγαβάζου στρατὸν
 ἐπιόντα ἐρύκειν, οἱ δὲ Πέρσαι πυνθόμενοι συναλίσθαι
 τοὺς Παίονας καὶ τὴν πρὸς θαλάσσης ἐσβολὴν φυλάσ-
 σοντας, ἔχοντες ἡγεμόνας τὴν ἄνω ὁδὸν τράπονται,
 λαθόντες δὲ τοὺς Παίονας ἐσπίπτουσι ἐς τὰς πόλιας
 αὐτῶν, εἰούσας ἀνδρῶν ἐρήμους· οἷα δὲ κεινῇσι ἐπι-
 πεσόντες εὐπετέως κατέσχον. οἱ δὲ Παίονες ὥς ἐπύ-
 θοντο ἔχομένας τὰς πόλιας, αὐτίκα διασκεδασθέντες
 κατ' ἑωυτοὺς ἕκαστοι ἐτράποντο καὶ παρεδίδosan σφέας
 αὐτοὺς τοῖσι Πέρσησι. οὕτω δὴ Παιόνων Σιροπαίονες
 τε καὶ Παιόπλαι καὶ οἱ μέχρι τῆς Πρασιάδος λίμνης
 16 ἐξ ἡθέων ἔξαναστάντες ἤγοντο ἐς τὴν Ἀσίην. οἱ δὲ
 περὶ τε Πάργαιον ὄρος [καὶ Δόβηρας καὶ Ἀγριᾶνας

καὶ Ὀδομάντους] καὶ αὐτὴν τὴν λίμνην τὴν Πρασιάδα οὐκ ἐχειρώθησαν ἀρχὴν ὑπὸ Μεγαβάζου. ἐπειρήθη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῇ λίμνῃ κατοικημένους ἐξαιρέειν ὧδε· ἱκρία ἐπὶ σταυρῶν ὑψηλῶν ἐξευγμένα ἐν μέσῃ ἔστηκε τῇ λίμνῃ, ἔσοδον ἐκ τῆς ἡπείρου στενὴν ἔχοντα μὴ γεφύρῃ. τοὺς δὲ σταυροὺς τοὺς ὑπεστεῶτας τοῖσι ἱκρίοισι τὸ μὲν κου ἀρχαῖον ἔστησαν κοινῇ πάντες οἱ πολιῆται, μετὰ δὲ νόμῳ χρεώμενοι ἰστιάσι τοιῶδε· κομίζοντες ἕξ ὄρεος τῷ οὐνομά ἐστι Ὅρβηλος κατὰ γυναῖκα ἐκάστην ὁ γαμέων τρεῖς σταυροὺς ὑπίστησι· ἄγεται δὲ ἕκαστος συχνὰς γυναῖκας. οἰκέουσι δὲ τοιοῦτον τρόπον, κρατέων ἕκαστος ἐπὶ τῶν ἱκρίων καλύβης τε ἐν τῇ διαιτᾷ καὶ θύρης καταπακτῆς διὰ τῶν ἱκρίων κάτω φερούσης ἐς τὴν λίμνην. τὰ δὲ νήπια παῖδιά δέουσι τοῦ ποδὸς σπάρτω, μὴ κατακυλισθῇ δειμαίνοντες. τοῖσι δὲ ἵπποισι καὶ τοῖσι ὑποξυγίοισι παρέχουσι χόρτον ἰχθυῶν· τῶν δὲ πληθὸς ἐστὶ τοσοῦτο ὥστε, ὅταν τὴν θύρην τὴν καταπακτὴν ἀνακλίνῃ, κατιεῖ σχολίνῳ σφυρίδα κεινὴν ἐς τὴν λίμνην καὶ οὐ πολλὸν τινα χρόνον ἐπισχῶν ἀνασπᾷ πλήρεα ἰχθύων. τῶν δὲ ἰχθύων ἐστὶ γένεα δύο, τοὺς καλέουσι πάπρακας τε καὶ τίλωνας. Παιόνων μὲν δὴ οἱ χειρωθέντες ἤγοντο ἐς τὴν Ἀσίην, 17 Μεγάβαζος δὲ ὥς ἐχειρώσατο τοὺς Παίονας, πέμπει ἀγγέλους ἐς Μακεδονίην ἄνδρας ἐπὶ Πέρσας, οἳ μετ' αὐτὸν ἐκείνῳ ἦσαν δοκιμώτατοι ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἐπέμποντο δὲ οὗτοι παρὰ Ἀμύντην αἰτήσοντες γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ βασιλεῖ. ἐστὶ δὲ ἐκ τῆς Πρασιάδος λίμνης σύντομος κάρτα ἐς τὴν Μακεδονίην. πρῶτα μὲν γὰρ ἔχεται τῆς λίμνης τὸ μέταλλον ἕξ οὗ ὕστερον τούτων τάλαντον ἀργυρίου Ἀλεξάνδρῳ ἡμέρης ἐκάστης

- ἐφοίτα, μετὰ δὲ τὸ μέταλλον Δύσωρον καλεόμενον
 18 ὅρος ὑπερβάντα εἶναι ἐν Μακεδονίῃ. οἱ ὦν Πέρσαι
 οἱ πεμφθέντες οὗτοι παρὰ τὸν Ἀμύντην ὥς ἀπίκοντο,
 αἷτεον ἐλθόντες ἐς ὄψιν τὴν Ἀμύντεω Δαρεῖφ βασιλεῖ
 γῆν τε καὶ ὕδωρ. ὁ δὲ ταῦτά τε ἐδίδου καὶ σφεας
 ἐπὶ ξείνια καλέει, παρασκευασάμενος δὲ δεῖπνον μεγα-
 λοπρεπὲς ἐδέκετο τοὺς Πέρσας φιλοφρόνως. ὥς δὲ
 ἀπὸ δεῖπνου ἐγίνοντο, διαπίνοντες εἶπαν οἱ Πέρσαι
 τάδε· Ξεῖνε Μακεδῶν, ἡμῖν νόμος ἐστὶ τοῖσι Πέρσῃσι,
 ἐπεὰν δεῖπνον προτιθώμεθα μέγα, τότε καὶ τὰς παλ-
 λακὰς καὶ τὰς κουριδίας γυναῖκας ἐσάγεσθαι παρέδρους·
 σύ νυν, ἐπεὶ περ προθύμως μὲν ἐδέξαιο, μέγας δὲ
 ξεινίζεις, διδοῖς δὲ βασιλεῖ Δαρεῖφ γῆν τε καὶ ὕδωρ,
 ἔπεο νόμῳ τῷ ἡμετέρῳ. εἶπε πρὸς ταῦτα Ἀμύντης·
 ὦ Πέρσαι, νόμος μὲν ἡμῖν γέ ἐστι οὐκ οὗτος, ἀλλὰ
 κεραιόσθαι ἀνδρας γυναικῶν· ἐπεῖτε δὲ ὑμεῖς ἐόντες
 δεσπότηαι προσχρηρίζετε τούτων, παρέσται ὑμῖν καὶ
 ταῦτα. εἶπας τοσαῦτα ὁ Ἀμύντης μετεπέμπετο τὰς
 γυναῖκας. αἱ δ' ἐπεῖτε καλεόμεναι ἦλθον, ἐπεξῆς ἀν-
 τία ἴζοντο τοῖσι Πέρσῃσι. ἐνθαῦτα οἱ Πέρσαι ἰδό-
 μενοι γυναῖκας εὐμόρφους ἔλεγον· πρὸς Ἀμύντην φά-
 μενοι τὸ ποιηθὲν τοῦτο οὐδὲν εἶναι σοφόν· κρέσσον
 γὰρ εἶναι ἀρχῇθεν μὴ ἐλθεῖν τὰς γυναῖκας ἢ ἐλθούσας
 καὶ μὴ παριζομένας ἀντίας ἴζεσθαι ἀλγηδόνας σφίσι
 ὀφθαλμῶν. ἀναγκαζόμενος δὲ ὁ Ἀμύντης ἐκέλευε παρ-
 ἰζειν· πειθομένων δὲ τῶν γυναικῶν αὐτίκα οἱ Πέρσαι
 19 μαστῶν τε ἄπτοντο οἷα πλεόνως οἰνωμένοι καὶ κού τις
 καὶ φιλέειν ἐπειράτο. Ἀμύντης μὲν δὴ ταῦτα ὁρέων
 ἀτρέμας εἶχε, καίπερ δυσφορέων, οἷα ὑπερδαιμαίνων
 τοὺς Πέρσας· Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Ἀμύντεω παρεῶν τε

καὶ ὁρέων ταῦτα, ὅτι νεὸς τε ἐὼν καὶ κακῶν ἀπαθής, οὐδαμῶς ἐτι κατέχειν οἶός τε ἦν, ὥστε δὲ βαρέως φέρον εἶπε πρὸς Ἀμύντην τάδε· Σὺ μὲν, ὦ πάτερ, εἶκε τῇ ἡλικίῃ ἀπιῶν τε ἀναπαύεο μηδὲ λιπάρες τῇ πόσι· ἐγὼ δὲ προσμένωνν αὐτοῦ τῇδε πάντα τὰ ἐπιτήδεα παρέξω τοῖσι ξείνοισι. πρὸς ταῦτα συνιείς Ἀμύντης ὅτι νεώτερα πρήγματα πρήσσειν μέλλοι Ἀλέξανδρος, λέγει· ὦ παῖ, σχεδὸν γάρ σευ ἀνακαιομένου συνιήμι τοὺς λόγους, ὅτι ἐθέλεις ἐμὲ ἐκπέμψας ποιεῖν τι νεώτερον· ἐγὼ δὲν σευ χρηρίζω μηδὲν νεοχμῶσαι κατ' ἄνδρας τούτους, ἵνα μὴ ἐξεργάσῃ ἡμέας, ἀλλὰ ἀνέχευ ὁρέων τὰ ποιούμενα· ἀμφὶ δὲ ἀπόδω τῇ ἐμῇ πείσομαι τοι. ὥς δὲ ὁ Ἀμύντης χρησίνας τούτων οἰχώκεε, λέγει 20 ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς Πέρσας· Γυναικῶν τούτων, ὦ ξεῖνοι, ἔστι ὑμῖν πολλὴ εὐπτεσίη, καὶ εἰ πάσῃσι βούλεσθε μίσγεσθαι καὶ ὁκόσῃσι ὦν αὐτέων. τούτου μὲν πέρι αὐτοὶ ἀποσημανέετε· νῦν δέ, σχεδὸν γὰρ ἤδη τῆς κοίτης ὥρη προσέρχεται ὑμῖν καὶ καλῶς ἔχοντας ὑμέας ὁρέω μέθης, γυναῖκας ταύτας, εἰ ὑμῖν φίλον ἐστί, ἅπτετε λούσασθαι, λουσαμένας δὲ ὀπίσω προσδέκεσθε. εἰπας ταῦτα, συνέπαινοι γὰρ ἦσαν οἱ Πέρσαι, γυναῖκας μὲν ἐξελθούσας ἀπέπεμπε ἐς τὴν γυναικίην, αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἴσους τῇσι γυναιξὶ ἀριθμὸν ἄνδρας λειογενεῖους τῇ τῶν γυναικῶν ἐσθῇτι σκευάσας καὶ ἐργχειρίδια δοὺς παρήγε ἔσω, παράγων δὲ τούτους ἔλεγε τοῖσι Πέρσῃσι τάδε· ὦ Πέρσαι, οἴκατε πανδαισίῃ τελέῃ ἰστιῆσθαι· τὰ τε γὰρ ἄλλα ὅσα εἰχομεν, καὶ πρὸς τὰ οἷά τε ἦν ἐξευρόντας παρέχειν, πάντα ὑμῖν πάρεστι, καὶ δὴ καὶ τότε τὸ πάντων μέγιστον, τὰς τε ἑωυτῶν μητέρας καὶ τὰς ἀδελφεὰς ἐπιδαψιλευόμεθα

ὑμῖν, ὥς παντελέως μάθητε τιμώμενοι πρὸς ἡμέων
τῶν πέρ ἐστε ἄξιοι, πρὸς δὲ καὶ βασιλεῖ τῷ πέμψαντι
ἀπαγγεῖλητε ὥς ἀνὴρ Ἑλλήν, Μακεδόνων ὑπαρχος, εὖ
ὑμέας ἐδέξατο καὶ τραπέξῃ καὶ κολίτῃ· ταῦτα εἰπας
Ἀλέξανδρος παρῖζει Πέρσῃ ἀνδρὶ ἄνδρα Μακεδόνα ὥς
γυναιῖκα τῷ λόγῳ· οἱ δέ, ἐπεῖτε σφέων οἱ Πέρσαι ψαύειν
ἐπειρώντο, διεργάζοντο αὐτούς.

- 21 Καὶ οὗτοι μὲν τούτῳ τῷ μὀρῳ διεφθάρησαν, καὶ
αὐτοὶ καὶ ἡ θεραπήνῃ αὐτῶν· εἶπετο γὰρ δὴ σφι καὶ
ὀχήματα καὶ θεράποντες καὶ ἡ πᾶσα πολλὴ παρασκευή·
πάντα δὴ ταῦτα ἅμα πᾶσι ἐκείνοισι ἠφάνιστο. μετὰ
δὲ χρόνῳ οὐ πολλῷ ὕστερον ζήτησις τῶν ἀνδρῶν
τούτων μεγάλη ἐκ τῶν Περσέων ἐγίνετο, καὶ σφεας
Ἀλέξανδρος κατέλαβε σοφίῃ, χρήματά τε δοὺς πολλὰ
καὶ τὴν ἑωυτοῦ ἀδελφεὴν τῇ οὐνομα ἦν Γυγαίῃ· δοὺς
δὲ ταῦτα κατέλαβε ὁ Ἀλέξανδρος Βουβάρῃ ἀνδρὶ Πέρσῃ,
τῶν διζημένων τοὺς ἀπολομένους τῷ στρατηγῷ. ὁ μὲν
νυν τῶν Περσέων τούτων θάνατος οὕτω καταλαμφθεὶς
- 22 ἐσιγήθη. Ἑλλήνας δὲ εἶναι τούτους τοὺς ἀπὸ Περ-
δίκκew γεγονότας, κατὰ περ αὐτοὶ λέγουσι, αὐτὸς τε
οὕτω τυγχάνω ἐπιστάμενος καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖσι ὀπισθε
λόγοισι ἀποδέξω ὥς εἰσὶ Ἑλληνες, πρὸς δὲ καὶ οἱ τὸν
ἐν Ὀλυμπίῃ διέποντες ἀγῶνα Ἑλλήνων οὕτω ἔγνωσαν
εἶναι. Ἀλεξάνδρου γὰρ ἀεθλεύειν ἐλομένου καὶ κατα-
βάντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο οἱ ἀντιθευσόμενοι Ἑλλήνων
ἔξεργόν μιν, φάμενοι οὐ βαρβάρων ἀγωνιστέων εἶναι
τὸν ἀγῶνα ἀλλὰ Ἑλλήνων. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπειδὴ
ἀπέδεξε ὥς εἴη Ἀργεῖος, ἐκρίθη τε εἶναι Ἑλλήν καὶ
ἀγωνιζόμενος στάδιον συνεξέπιπτε τῷ πρώτῳ. ταῦτα
μὲν νυν οὕτω κη ἐγένετο.

Μεγάβαζος δὲ ἄγων τοὺς Παίονας ἀπίκετο ἐπὶ 23
τὸν Ἑλλήσποντον, ἐνθεῦτεν διαπεραιωθείς ἀπίκετο ἐς
Σάρδις. ἅτε δὲ τειχέοντος ἤδη Ἰστιαίου τοῦ Μιλη-
σίου τὴν παρὰ Δαρείου αἰτήσας ἔτυχε μισθὸν [δωρεήν]
φυλακῆς τῆς σχεδίας, ἐόντος δὲ τοῦ χώρου τούτου
παρὰ Στρυμόνα ποταμόν, τῷ οὕνομά ἐστι Μύρκινος,
μαθὼν ὁ Μεγάβαζος τὸ ποιούμενον ἐκ τοῦ Ἰστιαίου,
ὥς ἦλθε τάχιστα ἐς τὰς Σάρδις ἄγων τοὺς Παίονας,
ἔλεγε Δαρεῖω τάδε· ὦ βασιλεῦ, κοῖόν τι χρήμα ἐποίη-
σας, ἀνδρὶ Ἑλληνι δεινῷ τε καὶ σοφῷ δοὺς ἐγκτί-
σασθαι πόλιν ἐν Θρηίκῃ, ἵνα ἴδῃ τε ναυπηγήσιμος
ἐστὶ ἄφθονος καὶ πολλοὶ κωπέες καὶ μέταλλα ἀργύρεα,
ὄμιλός τε πολλὸς μὲν Ἑλλήν περιοικέει, πολλὸς δὲ
βάρβαρος, οὗ προστάτῃ ἐπιλαβόμενοι ποιήσουσι τοῦτο
τὸ ἂν κεῖνος ἐξηγήται καὶ ἡμέρης καὶ νυκτός. σύ
νυν τοῦτον τὸν ἄνδρα παῦσον ταῦτα ποιέοντα, ἵνα
μὴ οἰκῇ πολέμῳ συνέχῃ. τρόπῳ δὲ ἡπίῳ μεταπεμ-
ψάμενος παῦσον· ἐπεὰν δὲ αὐτὸν περιλάβῃς, ποιέειν
ὅπως μηκέτι κεῖνος ἐς Ἑλλήνας ἀπίζεταί. ταῦτα λέγων 24
ὁ Μεγάβαζος εὐπετέως ἐπειθε Δαρεῖον ὥς εὖ προορέων
τὸ μέλλον γίνεσθαι. μετὰ δὲ πέμψας ἄγγελον ἐς τὴν
Μύρκινον ὁ Δαρεῖος ἔλεγε τάδε· Ἰστιαῖε, βασιλεὺς
Δαρεῖος τάδε λέγει· ἐγὼ φροντίζων εὐρίσκω ἐμοὶ τε
καὶ τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι εἶναι οὐδένα σεῦ ἄνδρα
εὐνοέστερον, τοῦτο δὲ οὐ λόγοισι ἀλλ' ἐργοῖσι οἶδα
μαθόν. νῦν ὦν, ἐπινοέω γὰρ πρήγματα μεγάλα κατ-
εργάσασθαι, ἀπικνεό μοι πάντως, ἵνα τοι αὐτὰ ὑπερ-
θέωμαι. τούτοις τοῖσι ἐπεσι πιστεύσας ὁ Ἰστιαῖος
καὶ ἅμα μέγα ποιούμενος βασιλέος σύμβουλος γενέ-
σθαι ἀπίκετο ἐς τὰς Σάρδις. ἀπικομένῳ δέ οἱ ἔλεγε

Δαρειὸς τάδε· Ἴστιαῖε, ἐγὼ σε μετεπεμφάμην τῶνδε
 εἵνεκα· ἐπεῖτε τάχιστα ἐνόστησα ἀπὸ Σκυθῶν καὶ σύ
 μοι ἐγένεο ἐξ ὀφθαλμῶν, οὐδὲν κω ἄλλο χρῆμα οὕτω
 ἐν βραχεί ἐπεξήτησα ὥς σε ἰδεῖν τε καὶ ἐς λόγους μοι
 ἀπικέσθαι, ἐγνωκὼς ὅτι κτημάτων πάντων ἐστὶ τιμιώ-
 τaton ἀνὴρ φίλος συνετός τε καὶ εὖνοος, τὰ τοι ἐγὼ
 καὶ ἀμφοτέρω συνειδὼς ἔχω μαρτυρεῖν ἐς πρήγματα
 τὰ ἐμά. νῦν ὦν, εὖ γὰρ ἐποίησας ἀπικόμενος, τάδε
 τοι ἐγὼ προτείνομαι· Μίλητον μὲν ἔα καὶ τὴν νεό-
 κτιστον ἐν Θρηίκῃ πόλιν, σὺ δέ μοι ἐπόμενος ἐς Σοῦσα
 ἔχε τὰ περ ἂν ἐγὼ ἔχω, ἐμός τε σύσσιτος ἔων καὶ
 25 σύμβουλος. ταῦτα Δαρειὸς εἶπας καὶ καταστήσας Ἀρτα-
 φρένεα ἀδελφεὸν ἑωυτοῦ ὁμοπάτριον ὑπαρχον εἶναι
 Σαρδίῳ, ἀπήλανε ἐς Σοῦσα ἅμα ἀγόμενος Ἴστιαῖον,
 Ὅτάνεα δὲ ἀποδέξας στρατηγὸν εἶναι τῶν παραθαλασ-
 σίων ἀνδρῶν, τοῦ τὸν πατέρα Σισάμνην βασιλεὺς
 Καμβύσης γενόμενον τῶν βασιλῆων δικαστέων, ὅτι
 ἐπὶ χρήμασι δίκην ἄδικον ἐδίκασε, σφάξας ἀπέδειρε
 πᾶσαν τὴν ἀνθρωπείην, σπαδίξας δὲ αὐτοῦ τὸ δέρμα
 ἱμάντας ἐξ αὐτοῦ ἔταμε καὶ ἐνέτεινε τὸν θρόνον ἐς
 τὸν ἕζων ἐδίκασε· ἐντανύσας δὲ ὁ Καμβύσης ἀπέδεξε
 δικαστὴν εἶναι ἀντὶ τοῦ Σισάμνεω, τὸν ἀποκτείνας
 ἀπέδειρε, τὸν παῖδα τοῦ Σισάμνεω, ἐντειλάμενός οἱ
 26 μεμνήσθαι ἐν τῷ κατίζων θρόνῳ δικάζει. οὗτος ὦν
 ὁ Ὅτάνης, ὁ ἐγκατιζόμενος ἐς τοῦτον τὸν θρόνον, τότε
 διάδοχος γενόμενος Μεγαβάξω τῆς στρατηγίης Βυξαν-
 τίους τε εἶλε καὶ Καλχηδονίους, εἶλε δὲ Ἄντανδρον
 τὴν ἐν τῇ Τρωάδι γῇ, εἶλε δὲ Λαμπώνιον, λαβὼν δὲ
 παρὰ Λεσβίων νέας εἶλε Αἰμυρόν τε καὶ Ἴμβρον, ἀμφο-
 27 τέρας ἔτι τότε ὑπὸ Πελασγῶν οἰκομένης. οἱ μὲν δὴ

Λήμνιοι καὶ ἐμαχέσαντο εὖ καὶ ἀμυνόμενοι ἀνὰ χρόνον ἐκακώθησαν, τοῖσι δὲ περισυῖσι αὐτῶν οἱ Πέρσαι ὑπαρχον ἐπιστάσι Λυκάρητον τὸν Μαιανδρίου τοῦ βασιλεύσαντος Σάμου ἀδελφεόν. οὗτος ὁ Λυκάρητος ἄρχων ἐν Λήμνῳ τελευτᾷ. . . . αἰτίη δὲ τούτου ἦδε· πάντας ἠνδραποδίζετο καὶ κατεστρέφετο, τοὺς μὲν λιποστρατίης ἐπὶ Σκύθας αἰτιώμενος, τοὺς δὲ σίνεσθαι τὸν Δαρείου στρατὸν [τὸν] ἀπὸ Σκυθίων ὀπίσω ἀποκομιζόμενον.

Οὗτος μὲν νυν τοσαῦτα ἐξεργάσατο στρατηγήσας, 28 μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον ἄνεσις κακῶν ἦν, καὶ ἤρχετο τὸ δεύτερον ἐκ Νάξου τε καὶ Μιλήτου Ἴωσι γίνεσθαι κακά. τοῦτο μὲν γὰρ ἡ Νάξος εὐδαιμονίῃ τῶν νήσων προέφερε, τοῦτο δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡ Μίλητος αὐτῇ τε ἐωυτῆς μάλιστα δὴ τότε ἀκμάσασα καὶ δὴ καὶ τῆς Ἰωνίης ἦν πρόσχημα, κατύπερθε δὲ τούτων ἐπὶ δύο γενεὰς ἀνδρῶν νοσήσασα ἐς τὰ μάλιστα στάσι, μέχρι οὗ μιν Πάριοι κατήρτισαν· τούτους γὰρ καταρτιστήρας ἐκ πάντων Ἑλλήνων εἵλοντο οἱ Μιλήσιοι. κατήλλαξαν δέ 29 σφεας ὧδε Πάριοι· ὥς ἀπίκοντο αὐτῶν ἄνδρες οἱ ἄριστοι ἐς τὴν Μίλητον, ὧρων γὰρ δὴ σφεας δεινῶς οἰκοφθορημένους, ἔφασαν αὐτῶν βούλεσθαι διεξιελθεῖν τὴν χώραν. ποιεῦντες δὲ ταῦτα καὶ διεξιόντες πᾶσαν τὴν Μιλησίην, ὅπως τινὰ ἴδοιεν ἐν ἀνεστηκυίῃ τῇ χώρῃ ἄγρον εὖ ἐξεργασμένον, ἀπεγράφοντο τὸ ὄνομα τοῦ δεσπότεω τοῦ ἀγροῦ. διεξελάσαντες δὲ πᾶσαν τὴν χώραν καὶ σπανίους εὐρόντες τούτους, ὥς τάχιστα κατέβησαν ἐς τὸ ἄστυ, ἀλίην ποιησάμενοι ἀπέδεξαν τούτους μὲν τὴν πόλιν νέμειν τῶν εὐρον τοὺς ἀγροὺς εὖ ἐξεργασμένους· δοκέειν γὰρ ἔφασαν καὶ τῶν δημοσίων οὕτω δὴ σφεας

ἐπιμελήσεσθαι ὥσπερ τῶν σφετέρων· τοὺς δὲ ἄλλους
 Μιλησίους τοὺς πρὶν στασιάζοντας τούτων ἔταξαν πεί-
 30 θεσθαι. Πάριοι μὲν νυν Μιλησίους οὕτω κατήρτισαν·
 τότε δὲ ἐκ τούτων τῶν πολιῶν ὧδε ἤρχετο κακὰ γίνεσθαι
 τῇ Ἰωνίῃ. ἐκ Νάξου ἔφυγον ἄνδρες τῶν παχέων ὑπὸ
 τοῦ δήμου, φυγόντες δὲ ἀπίκοντο ἐς Μίλητον. τῆς δὲ
 Μιλήτου ἐτύγχανε ἐπίτροπος ἔων Ἀρισταγόρης ὁ Μολ-
 παγόρεω, γαμβρός τε ἔων καὶ ἀνεψιὸς Ἰστιαίου τοῦ
 Λυσσαγόρεω, τὸν Δαρεῖος ἐν Σούσοισι κατεῖχε. ὁ γὰρ
 Ἰστιαῖος τύραννος ἦν Μιλήτου καὶ ἐτύγχανε τοῦτον τὸν
 χρόνον ἔων ἐν Σούσοισι, ὅτε οἱ Νάξιοι ἦλθον, ξεῖνοι
 πρὶν ἔόντες τῷ Ἰστιαίῳ. ἀπικόμενοι δὲ οἱ Νάξιοι ἐς τὴν
 Μίλητον ἐδέοντο τοῦ Ἀρισταγόρεω, εἰ κως αὐτοῖσι παρά-
 σχοι δύναιμι τινα καὶ κατέλθοιεν ἐς τὴν ἑωυτῶν. ὁ δὲ
 ἐπιλεξάμενος ὥς, ἦν δι' αὐτοῦ κατέλθωσι ἐς τὴν πό-
 λιν, ἄρξει τῆς Νάξου, σκῆψιν δὲ ποιεύμενος τὴν ξεινίην
 τὴν Ἰστιαίου, τόνδε σφι λόγον προσέφερε· Αὐτὸς μὲν
 ὑμῖν οὐ φερέγγυός εἰμι δύναμιν παρασχεῖν τοσαύτην
 ὥστε κατὰγειν ἀεκόντων τῶν τὴν πόλιν ἐχόντων Να-
 ξίων· πυνθάνομαι γὰρ ὀκτακισχιλίην ἀσπίδα Ναξίοισι
 εἶναι καὶ πλοῖα μακρὰ πολλά· μηχανήσομαι δὲ πᾶσαν
 σπουδὴν ποιεύμενος. ἐπινοέω δὲ τῇδε. Ἀρταφρένης
 μοι τυγχάνει ἔων φίλος· ὁ δὲ Ἀρταφρένης ὑμῖν Ἰστά-
 σπεος μὲν ἐστὶ παῖς, Δαρείου δὲ τοῦ βασιλέως ἀδελφεός,
 τῶν δ' ἐπιθαλασσίων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ ἄρχει πάντων,
 ἔχων στρατιὴν τε πολλὴν καὶ πολλὰς νέας. τοῦτον ὦν
 δοκέω τὸν ἄνδρα ποιήσειν τῶν ἂν χρηζώμεν. ταῦτα
 ἀκούσαντες οἱ Νάξιοι προσέθεσαν τῷ Ἀρισταγόρῃ πρήσ-
 σειν τῇ δύναιτο ἄριστα καὶ ὑπὸσχεσθαι δῶρα ἐκέλευον
 καὶ δαπάνην τῇ στρατιῇ ὥς αὐτοὶ διαλύσοντες, ἐλπίδας

πολλὰς ἔχοντες, ὅταν ἐπιφανέωσι ἐς τὴν Νάξον, πάντα ποιήσῃν τοὺς Ναξίους τὰ ἂν αὐτοὶ κελεύωσι, ὥς δὲ καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας· τῶν γὰρ νήσων τούτων τῶν Κυκλάδων οὐδεμία καὶ ἦν ὑπὸ Δαρείῳ. ἀπικόμενος δὲ 31 ὁ Ἀρισταγόρης ἐς τὰς Σάρδεις λέγει πρὸς τὸν Ἀρταφρέ-
 νεα ὡς Νάξος εἴη νήσος μεγάθει μὲν οὐ μεγάλη, ἄλλως δὲ καλὴ τε καὶ ἀγαθὴ καὶ ἀγχοῦ Ἰωνίης, χρήματα δὲ ἐνὶ πολλὰ καὶ ἀνδράποδα. Σὺ ὦν ἐπὶ ταύτην τὴν χώραν στρατηλάτεις, κατάγων ἐς αὐτὴν τοὺς φυγάδας ἐξ αὐ-
 τῆς. καὶ τοὶ ταῦτα ποιήσαντι τοῦτο μὲν ἐστὶ ἔτοιμα παρ' ἐμοὶ χρήματα μεγάλα πάρεξ τῶν ἀναισιμωμάτων τῇ στρατιῇ (ταῦτα μὲν γὰρ δίκαιον ἡμέας τοὺς ἄγοντας παρέχειν), τοῦτο δὲ νήσους βασιλεῖ προσκτήσῃαι αὐτήν τε Νάξον καὶ τὰς ἐκ ταύτης ἡρτημένας, Πάρον καὶ Ἄνδρον καὶ ἄλλας τὰς Κυκλάδας καλευμένας. ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμώμενος εὐπετέως ἐπιθῆσῃαι Εὐβοίῃ, νήσῳ μεγάλῃ τε καὶ εὐδαίμονι, οὐκ ἐλάσσονι Κύπρου καὶ κάρτα εὐπετέϊ αἰρεθῆναι. ἀποχρῶσι δὲ ἑκατὸν νέες ταύτας πάσας χειρώσασθαι. ὁ δὲ ἀμείβετο αὐτὸν τοισίδε· Σὺ ἐς οἶκον τὸν βασιλέος ἐξηγητῆς γίνεαι πρηγμάτων ἀγα-
 θῶν καὶ ταῦτα εὖ παραινέεις πάντα, πλὴν τῶν νεῶν τοῦ ἀριθμοῦ. ἀντὶ δὲ ἑκατὸν νεῶν διηκόσιαί τοι ἔτοι-
 μοι ἔσονται ἅμα τῷ ἔαρι. δεῖ δὲ τούτοισι καὶ αὐτὸν βασιλέα συνέπαινον γίνεσθαι. ὁ μὲν δὴ Ἀρισταγόρης 32 ὡς ταῦτα ἤκουσε, περιχαρὴς ἔων ἀπήιε ἐς Μίλητον, ὁ δὲ Ἀρταφρένης, ὥς οἱ πέμψαντι ἐς Σοῦσα καὶ ὑπερ-
 θέντι τὰ ἐκ τοῦ Ἀρισταγόρεω λεγόμενα συνέπαινος καὶ αὐτὸς Δαρεῖος ἐγένετο, παρεσκευάσατο μὲν διηκοσίας τριήρεας, πολλὸν δὲ κάρτα ὅμιλον Περσέων τε καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, στρατηγὸν δὲ τούτων ἀπέδεξε Μεγα-

βάτην ἄνδρα Πέρσῃν τῶν Ἀχαιμενιδέων, ἑωυτοῦ τε καὶ
 Δαρείου ἀνεψιόν, τοῦ Πανσανίης ὁ Κλεομβρότου Λακε-
 δαιμόνιος, εἰ δὴ ἀληθής γέ ἐστι ὁ λόγος, ὅστερῳ χρόνῳ
 τούτων ἡρμόσατο θυγατέρα, ἔρωτα σχῶν τῆς Ἑλλάδος
 τύραννος γενέσθαι. ἀποδέξας δὲ Μεγαβάτην στρατηγὸν
 83 Ἀρταφρένης ἀπέστειλε τὸν στρατὸν παρὰ τὸν Ἀριστα-
 γόρην. παραλαβὼν δὲ ὁ Μεγαβάτης τὸν τε Ἀρισταγόρην
 ἐκ τῆς Μιλήτου καὶ τὴν Ἰάδα στρατιὴν καὶ τοὺς Ναξίους
 ἐπλεε πρόφασιν ἐπ' Ἑλλησπόντου, ἐπεῖτε δὲ ἐγένετο ἐν
 Χίῳ, ἔσχε τὰς νέας ἐς Κανύκασα, ὥς ἐνθεῦτεν βορέῃ
 ἀνέμῳ ἐς τὴν Νάξον διαβάλοι. καὶ οὐ γὰρ ἔδεε τούτῳ
 τῷ στόλῳ Ναξίους ἀπολέσθαι, πρῆγμα τοιόνδε συνη-
 νείχθη γενέσθαι· περιούτος Μεγαβάτεω τὰς ἐπὶ τῶν
 νεῶν φυλακὰς ἐπὶ νεὸς Μυνδίας ἔτυχε οὐδεὶς φυλάσσω·
 ὁ δὲ δεινὸν τι ποιησάμενος ἐκέλευσε τοὺς δορυφόρους
 ἐξευρόντας τὸν ἄρχοντα ταύτης τῆς νεός, τῷ οὖνομα ἦν
 Σκύλαξ, τοῦτον δῆσαι διὰ θαλαμῆς διελόντας τῆς νεός
 κατὰ τοῦτο, ἔξω μὲν κεφαλὴν ποιεῦντας, ἔσω δὲ τὸ
 σῶμα. δεθέντος δὲ τοῦ Σκύλακος ἐξαγγέλλει τις τῷ
 Ἀρισταγόρῃ ὅτι τὸν ξεινὸν οἱ τὸν Μύνδιον Μεγαβά-
 τῆς δῆσας λυμαίνοιτο. ὁ δ' ἐλθὼν παραιτέτο τὸν Πέρ-
 σην, τυγχάνων δὲ οὐδενὸς τῶν ἐδέετο αὐτὸς ἐλθὼν
 ἔλυσε. πυθόμενος δὲ κάρτα δεινὸν ἐποιήσατο ὁ Μεγα-
 βάτης καὶ ἐσπέρχετο τῷ Ἀρισταγόρῃ. ὁ δὲ εἶπε· Σοὶ δὲ
 καὶ τούτοισι τοῖσι πρῆγμασι τί ἐστι; οὐ σε ἀπέστειλε
 Ἀρταφρένης ἐμέο πείθεσθαι καὶ πλέειν τῇ ἂν ἐγὼ κε-
 λεύω; τί πολλὰ πρήσσεις; ταῦτα εἶπε Ἀρισταγόρης. ὁ
 δὲ θυμωθεὶς τούτοισι, ὥς νῦν ἐγένετο, ἐπεμπε ἐς Νάξον
 πλοῖον ἄνδρας φράσσοντας τοῖσι Ναξίοισι πάντα τὰ παρ-
 84 εόντα σφί πρῆγματα. οἱ γὰρ ὧν Νάξιοι οὐδὲν πάντως

προσεδέκοντο ἐπὶ σφέας τὸν στόλον τοῦτον ὁρμήσεσθαι. ἐπεὶ μέντοι ἐπύθοντο, αὐτίκα μὲν ἐσηνείκοντο τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὸ τεῖχος, παρεσκευάσαντο δὲ ὡς πολιορκησόμενοι καὶ σῖτα καὶ ποτὰ κατὰ τάχος ἐσάξαντο. καὶ οὗτοι μὲν παρεσκευάζοντο ὡς παρεσομένου σφι πολέμου, οἱ δ' ἐπεῖτε διέβαλον ἐκ τῆς Χίου τὰς νέας εἰς τὴν Νάξον, πρὸς πεφραγμένους προσεφέροντο καὶ ἐπολιόρκειον μῆνας τέσσερας. ὥς δὲ τὰ τε ἔχοντες ἦλθον χρήματα οἱ Πέρσαι, ταῦτα κατεδεδαπάνητό σφι, καὶ αὐτῷ τῷ Ἀρισταγόρῃ προσαναισίμωτο πολλά, τοῦ πλεῦνός τε ἐδέετο ἢ πολιορκίῃ, ἐνθαῦτα τείχεα τοῖσι φυγάσι τῶν Ναξίων οἰκοδομήσαντες ἀπαλλάσσοντο εἰς τὴν ἡπειρον, κακῶς πρήσσοντες. Ἀρισταγόρης δὲ οὐκ εἶχε τὴν ὑπόσχεσιν 35 τῷ Ἀρταφρένῃ ἐκτελέσαι· ἅμα δὲ ἐπέβη μιν ἡ δαπάνη τῆς στρατιῆς ἀπαιτεομένη, ἀρρώδεε τε τοῦ στρατοῦ πρήξαντος κακῶς καὶ Μεγαβάτῃ διαβεβλημένος, ἐδοκεε τε τὴν βασιλίην τῆς Μιλήτου ἀπαιρεθήσεσθαι. ἀρρωδέων δὲ τούτων ἕκαστα ἐβουλεύετο ἀπόστασιν· συνέπιπτε γὰρ καὶ τὸν ἐστιγμένον τὴν κεφαλὴν ἀπὶχθαι ἐκ Σούσων παρὰ Ἰστιαίου, σημαίνοντα ἀπίστασθαι Ἀρισταγόρην ἀπὸ βασιλέος. ὁ γὰρ Ἰστιαῖος βουλόμενος τῷ Ἀρισταγόρῃ σημῆναι ἀποστῆναι ἄλλως μὲν οὐδαμῶς εἶχε ἀσφαλές σημῆναι ὥστε φυλασσομένων τῶν ὁδῶν, ὁ δὲ τῶν δούλων τὸν πιστότατον ἀποξυρήσας τὴν κεφαλὴν ἐστιξε καὶ ἀνέμεινε ἀναφῆναι τὰς τρίχας, ὥς δὲ ἀνέφυσαν τάχιστα, ἀπέπεμπε εἰς Μίλητον ἐντειλάμενος αὐτῷ ἄλλο μὲν οὐδέν, ἐπεὰν δὲ ἀπίκηται εἰς Μίλητον, κελεύειν Ἀρισταγόρην ξυρῆσαντά μιν τὰς τρίχας κατιδέσθαι εἰς τὴν κεφαλὴν· τὰ δὲ στίγματα ἐσήμαινε, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἀπόστασιν. ταῦτα

δὲ ὁ Ἰστιαῖος ἐποίεε συμφορὴν ποιούμενος μεγάλην τὴν ἑωυτοῦ κατοχὴν τὴν ἐν Σούσοισι· ἀποστάσιος ὦν γινομένης πολλὰς εἶχε ἐλπίδας μετήσεσθαι ἐπὶ θάλασσαν, μὴ δὲ νεώτερόν τι ποιούσης τῆς Μιλήτου οὐδαμὰ ἐς αὐτὴν ἦξειν ἔτι ἐλογίζετο.

- 36 Ἰστιαῖος μὲν νυν ταῦτα διανοούμενος ἀπέπεμπε τὸν ἄγγελον, Ἀρισταγόρῃ δὲ συνέπιπτε τοῦ αὐτοῦ χρόνου πάντα ταῦτα συνελθόντα. ἐβουλεύετο ὦν μετὰ τῶν στασιωτέων, ἐκφήνας τὴν τε ἑωυτοῦ γνώμην καὶ τὰ παρὰ τοῦ Ἰστιαίου ἀπιγμένα. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι πάντες γνώμην κατὰ τὸντὸ ἐξεφέροντο, κελεύοντες ἀπίστασθαι, Ἐκαταῖος δ' ὁ λογοποιὸς πρῶτα μὲν οὐκ ἔα πόλεμον βασιλεῖ τῷ Περσέων ἀναιρέεσθαι, καταλέγων τὰ τε ἔθνεα πάντα τῶν ἤρχε Δαρεῖος καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ· ἐπεῖτε δὲ οὐκ ἔπειθε, δεύτερα συνεβούλευε ποιεῖν ὅπως ναυκρατές τῆς θαλάσσης ἔσονται. ἄλλως μὲν νυν οὐδαμῶς ἔφη λέγων ἐνορᾶν ἐσόμενον τοῦτο (ἐπίστασθαι γὰρ τὴν δύναμιν τὴν Μιλησίων ἐοῦσαν ἀσθενέα), εἰ δὲ τὰ χρήματα καταιρεθείη τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Βραγχίδῃσι, τὰ Κροῖσος ὁ Λυδὸς ἀνέθηκε, πολλὰς εἶχε ἐλπίδας ἐπικρατήσειν τῆς θαλάσσης, καὶ οὕτω αὐτοὺς τε ἔξειν (τοῖσι) χρήμασι χρᾶσθαι καὶ τοὺς πολέμους οὐ συλήσειν αὐτά. τὰ δὲ χρήματα ἦν ταῦτα μεγάλα, ὥς δεδήλωταί μοι ἐν τῷ πρώτῳ τῶν λόγων. αὕτη μὲν δὴ οὐκ ἐνίκα ἢ γνώμη, ἐδόκεε δὲ ὅμως ἀπίστασθαι, εἴνα τε αὐτῶν πλώσαντα ἐς Μυοῦντα ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἀπὸ τῆς Νάξου ἀπελθόν, ἔον ἐνθαῦτα, συλλαμβάνειν πειρᾶσθαι τοὺς ἐπὶ τῶν νεῶν ἐπιπλέοντας στρατηγούς. ἀποπεμφθέντος δὲ Ἰητραγόρεω κατ' αὐτὸ τοῦτο καὶ συλλαβόντος δόλῳ Ὀλίaton Ἰβανώλλιος Μυλασέα
- 37

καὶ Ἰστιαίων Τύμνεω Τερμερέα καὶ Κώην Ἐρξάνδρου, τῷ Δαρεῖος Μυτιλήνην ἐδωρήσατο, καὶ Ἀρισταγόρην Ἡρακλείδew Κυμαίων καὶ ἄλλους συχνούς, οὕτω δὴ ἐκ τοῦ ἐμφανέος ὁ Ἀρισταγόρης ἀπεστήκει, πᾶν ἐπὶ Δαρείῳ μηχανώμενος. καὶ πρῶτα μὲν λόγῳ μετεῖς τὴν τυραννίδα ἰσονομίην ἐποίησε τῇ Μιλήτῳ, ὥς ἂν ἐκόντες αὐτῷ οἱ Μιλήσιοι συναπισταίητο, μετὰ δὲ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ τῶντο τοῦτο ἐποίησε, τοὺς μὲν ἐξελαύνων τῶν τυράννων, τοὺς δ' ἔλαβε τυράννους ἀπὸ τῶν νεῶν τῶν συμπλευσασέων ἐπὶ Νάξου, τούτους δὲ φίλα βουλόμενος ποιέεσθαι τῇσι πόλισι ἐξεδίδου, ἄλλον ἐς ἄλλην πόλιν παραδιδούς, ὅθεν εἴη ἕκαστος. Κώην μὲν νυν Μυτι- 38 ληναῖοι ἐπεῖτε τάχιστα παρέλαβον, ἐξαγαγόντες κατέλευσαν, Κυμαῖοι δὲ τὸν σφέτερον αὐτῶν ἀπῆκαν· ὥς δὲ καὶ ἄλλοι οἱ πλεῦνες ἀπίεσαν. τυράννων μὲν νυν κατάπανσις ἐγένετο ἀνὰ τὰς πόλεις, Ἀρισταγόρης δὲ ὁ Μιλήσιος ὥς τοὺς τυράννους κατέπαυσε, στρατηγούς ἐν ἐκάστῃ τῶν πόλεων κελεύσας ἐκάστους καταστῆσαι, δεύτερα αὐτὸς ἐς Λακεδαιμόνα τριήρεϊ ἀπόστολος ἐγένετο· ἔδεε γὰρ δὴ συμμαχίης τινός οἱ μεγάλης ἐξευρεθῆναι.

Τῆς δὲ Σπάρτης Ἀναξανδρίδης μὲν ὁ Λέοντος οὐκ- 39 ἔτι περιεὼν ἐβασίλευε ἀλλὰ ἐτετελευτήκει, Κλεομένης δὲ ὁ Ἀναξανδρίδew εἶχε τὴν βασιληίην, οὐ κατ' ἀνδραγαθήν σχῶν ἀλλὰ κατὰ γένος. Ἀναξανδρίδῃ γὰρ ἔχοντι γυναῖκα ἀδελφεῆς ἑωυτοῦ θυγατέρα καὶ εἰσότης ταύτης οἱ καταθυμίας παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. τοῦτον δὲ τοιούτου ἔοντος οἱ ἔφοροι εἶπαν ἐπικαλεσάμενοι αὐτόν· Εἰ τοι σὺ σεωυτοῦ μὴ προορᾷς, ἀλλ' ἡμῖν τοῦτό ἐστι οὐ περιοπτεόν, γένος τὸ Εὐρυσθένεος γενέσθαι ἐξίτη-

λον. σύ νυν τὴν μὲν ἔχεις γυναῖκα, ἐπέλτε τοι οὐ τίκτει, ἔξεο, ἄλλην δὲ γῆμον· καὶ ποιέων ταῦτα Σπαρτιήτησι ἀδήσεις. ὁ δ' ἀμείβετο φᾶς τούτων οὐδέτερα ποιήσειν, ἐκείνους τε οὐ καλῶς συμβουλεύειν παραινέοντας, τὴν ἔχει γυναῖκα, ἐοῦσαν ἀναμάρτητον ἑωυτῷ, ταύτην ἀπὸ 40 ἐντα ἄλλην ἐσαγαγέσθαι· οὐδὲ σφι πείσεσθαι. πρὸς ταῦτα οἱ ἔφοροι καὶ οἱ γέροντες βουλευσάμενοι προσέφερον Ἀναξανδριδῇ τάδε· Ἐπεὶ τοίνυν τοι περιεχόμενόν σε ὀρῶμεν τῆς ἔχεις γυναικός, σύ δὲ ταῦτα ποίεις καὶ μὴ ἀντίβαινε τούτοισι, ἵνα μὴ τι ἄλλοίον περὶ σεῦ Σπαρτιῇται βουλεύσωνται. γυναικὸς μὲν τῆς ἔχεις οὐ προσδεόμεθά σευ τῆς ἐξέσιος, σύ δὲ ταύτῃ τε πάντα ὅσα νῦν παρέχεις πάρεχε καὶ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐσά- 41 γαγε γυναῖκα τεκνοποιόν. ταῦτά κη λεγόντων συνεχώρησε ὁ Ἀναξανδριδῆς, μετὰ δὲ γυναῖκας ἔχων δύο διῆξας ἰστίας οἶκεε, ποιέων οὐδαμῶς Σπαρτιτικά. χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος ἡ ἐσύστερον ἐπελθοῦσα γυνὴ τίκτει τὸν δὴ Κλεομένεα τοῦτον. καὶ αὕτη τε ἔφεδρον βασιλέα Σπαρτιήτησι ἀπέφαινε καὶ ἡ προτέρη γυνὴ τὸν πρότερον χρόνον ἄτοκος ἐοῦσα τότε κως ἐκύησε, συν- 42 τυχήν ταύτην χρησαμένη. ἔχουσαν δὲ αὐτὴν ἀληθεῖ λόγῳ οἱ τῆς ἐπελθούσης γυναικὸς οἰκῆιοι πυθόμενοι ὥχλειον, φάμενοι αὐτὴν κομπέειν ἄλλως βουλομένην ὑποβαλέσθαι. δεινὰ δὲ ποιούντων αὐτῶν, τοῦ χρόνου συντάμνοντος, ὑπ' ἀπιστίας οἱ ἔφοροι τίκτουσαν τὴν γυναῖκα περιεζόμενοι ἐφύλαξαν. ἡ δὲ ὥς ἔτεκε Δωριέα, ἰθὺς ἴσχει Λεωνίδην καὶ μετὰ τοῦτον ἰθὺς ἴσχει Κλεόμβροτον· οἱ δὲ καὶ διδύμους λέγουσι Κλεόμβροτόν τε καὶ Λεωνίδην γενέσθαι. ἡ δὲ Κλεομένεα τεκοῦσα καὶ [τὸ] 43 δεύτερον ἐπελθοῦσα γυνή, ἐοῦσα θυγάτηρ Πρινητάδεω

τοῦ Δημαρμένου, οὐκέτι ἔτικτε τὸ δεύτερον. ὁ μὲν δὲ 42
 Κλεομένης, ὥς λέγεται, ἦν τε οὐ φρενήρης ἀκρομανῆς
 τε, ὁ δὲ Δωριεὺς ἦν τῶν ἡλίκων πάντων πρῶτος, εὖ
 τε ἐπίστατο κατ' ἀνδραγαθήν αὐτὸς σχήσων τὴν βασι-
 λήν. ὥστε ὦν οὕτω φρονέων, ἐπειδὴ ὁ τε Ἀναξανδρί-
 δης ἀπέθανε καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι χρεώμενοι τῷ νόμῳ
 ἐστήσαντο βασιλέα τὸν πρεσβύτατον Κλεομένεα, ὁ Δω-
 ριεὺς δεινὸν τε ποιεύμενος καὶ οὐκ ἀξιῶν ὑπὸ Κλεομέ-
 νος βασιλεύεσθαι, αἰτήσας λεῶν Σπαρτιήτας ἦγε ἐς
 ἀποικίην, οὔτε τῷ ἐν Δελφοῖσι χρηστηρίῳ χρησάμενος
 ἐς ἦντινα γῆν κτίσων ἦν, οὔτε ποιήσας οὐδὲν τῶν νομι-
 ζομένων. οἷα δὲ βαρέως φέρων, ἀπείε ἐς τὴν Λιβύην τὰ
 πλοῖα· κατηγέοντο δὲ οἱ ἄνδρες Θηραῖοι. ἀπικόμενος δὲ
 ἐς Κίνυπα οἶκισε χῶρον κάλλιστον τῶν Λιβύων παρὰ
 (Κίνυπα) ποταμόν. ἐξελασθεῖς δὲ ἐνθεύτην τρίτῳ ἔτει
 ὑπὸ Μακέων τε Λιβύων καὶ Καρχηδονίων ἀπίκητο ἐς
 Πελοπόννησον. ἐνθαῦτα δὲ οἱ Ἀντιχάρης ἀνὴρ Ἑλεώνιος 43
 συνεβούλευσε ἐκ τῶν Λαῶν χρησμῶν Ἡράκλειαν τὴν
 ἐν Σικελίᾳ κτίζειν, φὰς τὴν Ἑρμῆος χώραν πᾶσαν εἶναι
 Ἡρακλιδέων αὐτοῦ Ἡρακλέος κτησαμένου. ὁ δὲ ἀκούσας
 ταῦτα ἐς Δελφοὺς οἶχeto χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ, εἰ
 αἰδέει ἐκ' ἣν στέλλεται χώραν· ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ αἰ-
 ρήσειν. παραλαβὼν δὲ Δωριεὺς τὸν στόλον τὸν καὶ ἐς
 Λιβύην ἦγε ἐκομίζετο παρὰ τὴν Ἰταλίην. τὸν χρόνον 44
 δὲ τοῦτον, ὥς λέγουσι Συβαρίται, σφέας τε αὐτοὺς καὶ
 Τῆλυν τὸν ἐωυτῶν βασιλέα ἐπὶ Κρότωνα μέλλειν στρα-
 τεύεσθαι, τοὺς δὲ Κροτωνιήτας περιδεῖας γενομένους
 δεηθῆναι Δωριέος σφίσι τιμωρῆσαι καὶ τυχεῖν δεηθέν-
 τας· συστρατεύεσθαι τε δὴ ἐπὶ Σύβαριν Δωριέα καὶ
 συνελεῖν τὴν Σύβαριν. ταῦτα μὲν νυν Συβαρίται λέγουσι

ποιῆσαι Δωριέα τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, Κροτωνιῆται δὲ οὐδένα σφίσι φασὶ ξεῖνον προσεπιλαβέσθαι τοῦ πρὸς Συβαρίτας πολέμου εἰ μὴ Καλλίην τῶν Ἰαμιδέων μάντιν Ἥλειον μῦνον, καὶ τοῦτον τρόπῳ τοιῷδε· παρὰ Τήλως τοῦ Συβαριτέων τυράννου ἀποδράντα ἀπικέσθαι παρὰ σφέας, ἐπεῖτε οἱ τὰ ἱρὰ οὐ προεχώρεε χρηστὰ

45 θυομένῳ ἐπὶ Κρότωνα. ταῦτα δ' αὖ οὗτοι λέγουσι. μαρτύρια δὲ τούτων ἑκάτεροι ἀποδεικνύουσι τάδε, Συβαρίται μὲν τέμενός τε καὶ νηὸν ἔοντα παρὰ τὸν ξηρὸν Κραῆθιν, τὸν ἰδρύσασθαι συνελόντά τὴν πόλιν Δωριέα λέγουσι Ἀθηναίῃ ἐπωνύμῳ Κραθίῃ, τοῦτο δὲ αὐτοῦ Δωριέος τὸν θάνατον μαρτύριον μέγιστον ποιεῦνται, ὅτι παρὰ τὰ μεμαντευμένα ποιέων διεφθάρη· εἰ γὰρ δὴ μὴ παρέπρηξε μηδέν, ἐπ' ὃ δὲ ἐστάλη ἐποίησε, εἴλε ἂν τὴν Ἐρυνκίνην χώραν καὶ ἑλὼν κατέσχε, οὐδ' ἂν αὐτός τε καὶ ἡ στρατιὴ διεφθάρη. οἱ δ' αὖ Κροτωνιῆται ἀποδεικνύσι Καλλίῃ μὲν τῷ Ἥλειῳ ἑξαίρετα ἐν γῇ τῇ Κροτωνιήτιδι πολλὰ δοθέντα, τὰ καὶ ἐς ἐμὲ ἔτι ἐνέμοντο οἱ Καλλίεω ἀπόγονοι, Δωριεῖ δὲ καὶ τοῖσι Δωριέος ἀπογόνοις οὐδέν. καίτοι εἰ συνεπελάβετό γε τοῦ Συβαριτικοῦ πολέμου Δωριεύς, δοθῆναι ἂν οἱ πολλαπλήσια ἢ Καλλίῃ. ταῦτα μὲν νῦν ἑκάτεροι αὐτῶν μαρτύρια ἀποφαίνονται· καὶ πάρεστι, ὁκοτέροισί τις πείθεται αὐ-

46 τῶν, τούτοις προσχωρεῖν. συνέπλεον δὲ Δωριεῖ καὶ ἄλλοι συγκτισταὶ Σπαρτιητέων, Θεσσαλὸς καὶ Παραιβάτης καὶ Κελέης καὶ Εὐρυλέων, οἳ ἐπεῖτε ἀπίκοντο παντὶ στόλῳ ἐς τὴν Σικελίην, ἀπέθανον μάχῃ ἐσσωθέντες ὑπὸ τε Φοινίκων καὶ Ἑγεσταιῶν· μῦνος δὲ Εὐρυλέων τῶν συγκτιστέων περιεγένετο τούτου τοῦ πάθους. συλλαβὼν δὲ οὗτος τῆς στρατιῆς τοὺς περιγενομένους

ἔσχε Μινῶν τὴν Σελινουσίων ἀποικίην καὶ συνελευ-
 θέρου Σελινουσίου τοῦ μονάρχου Πειθαγόρου. μετὰ
 δέ, ὥς τοῦτον κατεῖλε, αὐτὸς τυραννίδι ἐπεχείρησε Σε-
 λινούντος καὶ ἐμονάρχησε χρόνον ἐπ' ὀλίγον· οἱ γάρ
 μιν Σελινούσιοι ἐπαναστάντες ἀπέκτειναν καταφυγόντα
 ἐπὶ Διὸς ἀγοραίου βωμόν. συνέσπετο δὲ Δωριεὶ καὶ 47
 συναπέθανε Φίλιππος ὁ Βουτακίδεω Κροτωνιήτης ἀνὴρ,
 ὃς ἀρμოსάμενος Τήλυος τοῦ Συβαρίτεω θυγατέρα ἐφυγε
 ἐκ Κρότωνος, ψευσθεὶς δὲ τοῦ γάμου οἶχετο πλέων ἐς
 Κυρήνην, ἐκ ταύτης δὲ ὀρμώμενος συνέσπετο οἰκῇ τε
 τριήρει καὶ οἰκῇ ἀνδρῶν δαπάνῃ, ἑὼν τε Ὀλυμπιονί-
 κης καὶ κάλλιστος Ἑλλήνων τῶν κατ' ἑωυτόν. διὰ δὲ
 τὸ ἑωυτοῦ κάλλος ἠνεύκατο παρὰ Ἑγεσταίων τὰ οὐδεὶς
 ἄλλος· ἐπὶ γὰρ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἠρώϊον ἰδρυσάμενοι
 θυσίησι αὐτὸν ἱλάσκονται. Δωριεὺς μὲν νυν τροπῇ 48
 τοιούτῳ ἐτελεύτησε· εἰ δὲ ἠνέσχετο βασιλευόμενος ὑπὸ
 Κλεομένεος καὶ κατέμενε ἐν Σπάρτῃ, ἐβασίλευσε ἂν
 Λακεδαιμόνος· οὐ γάρ τινα πολλὸν χρόνον ἤρξε ὁ Κλεο-
 μένης, ἀλλ' ἀπέθανε ἅπαις, θυγατέρα μούνην λιπών,
 τῇ οὖνομα ἦν Γοργώ.

Ἀπικνέεται δ' ὧν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραν- 49
 νος ἐς τὴν Σπάρτην Κλεομένεος ἔχοντος τὴν ἀρχήν·
 τῷ δὴ ἐς λόγους ἦιε, ὥς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων
 χάλκεον πῖνακα ἐν τῷ γῆς ἀπάσης περιόδου ἐνετέμνητο
 καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες. ἀπικνεόμενος
 δὲ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε·
 Κλεόμενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμάσης τῆς
 ἐνθαῦτα ἀπίξιός· τὰ γὰρ κατήκοντά ἐστι τοιαῦτα· Ἰώ-
 νων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευθέρων ὄνειδος καὶ
 ἄλγος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔτι δὲ τῶν λοιπῶν

ὑμῖν, ὅσῳ προέστατε τῆς Ἑλλάδος. νῦν ὦν πρὸς θεῶν
 τῶν Ἑλληνίων ρύσασθε Ἴωνας ἐκ δουλοσύνης, ἀνδρας
 ὁμαίμονας. εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα οἶά τε χωρεῖν ἐστί·
 οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοί εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν
 πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. ἥ τε μάχη
 αὐτῶν ἐστὶ τοιήδε, τόξα καὶ αἶχμη βραχέα· ἀναξυρίδας
 δὲ ἔχοντες ἐρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῆσι
 κεφαλῇσι. οὕτω εὐπετέες χειρωθῆναί εἰσι. ἐστὶ δὲ καὶ
 ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἡπειρον ἐκείνην νεμομένοισι ὅσα οὐδὲ
 τοῖσι συνάπασι ἄλλοισι, ἀπὸ χρυσοῦ ἀρξάμενοισι, ἄργυ-
 ρος καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθῆς ποικίλη καὶ ὑποζύγια τε καὶ
 ἀνδράποδα· τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε.
 κατοίκηνται δὲ ἀλλήλων ἐχόμενοι ὥς ἐγὼ φράσω,
 Ἴώνων μὲν τῶνδε οἶδε Λυδοί, οἰκέοντές τε χώραν
 ἀγαθὴν καὶ πολυαργυρώτατοι ἐόντες. δεικνὺς δὲ ἔλεγε
 ταῦτα ἐς τῆς γῆς τὴν περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ
 πίνακι ἐντετμημένην. Λυδῶν δέ, ἐφη λέγων ὁ Ἀριστα-
 γόρης, οἶδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς τὴν ἡῶ, πολυ-
 προβατώτατοι τε ἐόντες πάντων τῶν ἐγὼ οἶδα καὶ
 πολυκαρπώτατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς
 ἡμεῖς Συρίους καλέομεν· τούτοις δὲ πρόσουροι Κίλικες,
 κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήνδε, ἐν τῇ ἦδε Κύπρος
 νῆσος κέεται· οἱ πεντακόσια τάλαντα βασιλεῖ τὸν ἐπέ-
 τειον φόρον ἐπιτελεῦσι. Κιλικῶν δὲ τῶνδε ἔχονται
 Ἀρμένιοι οἶδε, καὶ οὗτοι ἐόντες πολυπρόβατοι, Ἀρμε-
 νίων δὲ Ματηνηοὶ χώραν τήνδε ἔχοντες. ἔχεται δὲ
 τούτων γῆ ἡδε Κισσίη, ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόνδε
 Χοάσπην κείμενά ἐστι τὰ Σοῦσα ταῦτα, ἐνθα βασι-
 λεὺς τε μέγας δῖαιταν ποιέεται, καὶ τῶν χρημάτων οἱ
 θησαυροὶ ἐνθαῦτά εἰσι· ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν

θαρσέοντες ἤδη τῷ Διὶ πλούτου πέρι ἐρίζετε. ἀλλὰ
 περὶ μὲν χώρας ἄρα οὐ πολλῆς οὐδὲ οὕτω χρηστῆς
 καὶ οὖρων σμικρῶν χρεὼν ἐστὶ ὑμέας μάχας ἀνα-
 βάλλεσθαι πρὸς τε Μεσσηνίους ἐόντας ἰσοπαλέας καὶ
 Ἀρκάδας τε καὶ Ἀργεῖους, τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἐχόμενόν
 ἐστὶ οὐδὲν οὔτε ἀργύρου, τῶν πέρι καὶ τινα ἐνάγει
 προθυμίῃ μαχόμενον ἀποθνήσκειν· παρέχον δὲ τῆς
 Ἀσίνης πάσης ἄρχειν εὐπετέως, ἄλλο τι αἰρήσεσθε;
 Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε, Κλεομένης δὲ ἀμείβετο
 τοισίδε· ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀναβάλλομαί τοι ἐς τρίτην
 ἡμέρην ὑποκρινέεσθαι. τότε μὲν ἐς τοσοῦτο ἤλασαν· 50
 ἐπεῖτε δὲ ἡ κυρὴ ἡμέρῃ ἐγένετο τῆς ὑποκρισίας καὶ
 ἦλθον ἐς τὸ συγκείμενον, εἶρετο ὁ Κλεομένης τὸν
 Ἀρισταγόρην ὁκόσων ἡμερέων ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων
 ὁδὸς εἰη παρὰ βασιλέα. ὁ δὲ Ἀρισταγόρης, τᾶλλα ἐὼν
 σοφὸς καὶ διαβάλλων ἐκείνον εὖ, ἐν τούτῳ ἐσφάλῃ· χρεὼν
 γὰρ μιν μὰ λέγειν τὸ ἐόν, βουλούμενόν γε Σπαρτιήτας
 ἐξαγαγεῖν ἐς τὴν Ἀσίνην, λέγει δ' ὦν τριῶν μηνῶν
 φάς εἶναι τὴν ἄνοδον. ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον
 λόγον τὸν ὁ Ἀρισταγόρης ὥρμητο λέγειν περὶ τῆς ὁδοῦ,
 εἶπε· ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσο ἐκ Σπάρτης πρὸ
 δύντος ἡλίου· οὐδένα γὰρ λόγον εὐεπία λέγεις Λακε-
 δαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν
 ὁδὸν ἀγαγεῖν. ὁ μὲν δὴ Κλεομένης ταῦτα εἶπας ἦε 51
 ἐς τὰ οἰκία, ὁ δὲ Ἀρισταγόρης λαβὼν ἱκετηρίην ἦε ἐς
 τοῦ Κλεομένεος, ἐσελθὼν δὲ ἔσω ἅτε ἱκετεύων ἐπα-
 κοῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα, ἀποπέμψαντα τὸ παι-
 δίον· προσεστήκαε γὰρ δὴ τῷ Κλεομένει ἡ θυγάτηρ,
 τῇ οὖνομα ἦν Γοργώ· τοῦτο δὲ οἱ καὶ μόνον τέκνον
 ἐτύγχανε ἐὼν ἐτέων ὀκτὼ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης

δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε τὰ βούλεται μὴδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδίου εἵνεκα. ἐνθαῦτα δὴ ὁ Ἀρισταγόρης ἄρχετο ἐκ δέκα ταλάντων ὑπισχνόμενος, ἣν οἱ ἐπιτελέσῃ τῶν ἐδέετο. ἀνανεύοντος δὲ τοῦ Κλεομένεος προσέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης, ἐς δὲ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑπεδέδεκτο καὶ τὸ παιδίον ἠϋδάξατο· Πάτερ, διαφθερέει σε ὁ ξείνος, ἣν μὴ ἀποστάς ἴης. ὃ τε δὴ Κλεομένης ἡσθεὶς τοῦ παιδίου τῇ παραινέσι ἦε ἐς ἕτερον οἶκημα καὶ ὁ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσετο τὸ παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδέ οἱ ἐξεγένετο ἐπὶ πλέον ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλέα.

- 52 Ἐχει γὰρ ἅμφι τῇ ὁδῷ ταύτῃ ὧδε· σταθμοὶ τε πανταχῇ εἰσι βασιλήιοι καὶ καταλύσεις κάλλισται, διὰ οἰκεομένης τε ἡ ὁδὸς ἅπασα καὶ ἀσφαλὲς. διὰ μὲν γε Λυδίας καὶ Φρυγίας σταθμοὶ τείνοντες εἰκοσὶ εἰσι, παρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ ἐνενήκοντα καὶ ἥμισυ. ἐκδέκεται δὲ ἐκ τῆς Φρυγίας ὁ Ἄλυσ ποταμός, ἐπ' ᾧ πύλαι τε ἔπεισι, τὰς διεξελάσαι πᾶσα ἀνάγκη καὶ οὕτω διεκπερᾶν τὸν ποταμόν, καὶ φυλακτήριον μέγα ἐπ' αὐτῷ. διαβάντι δὲ ἐς τὴν Καππαδοκίην καὶ ταύτῃ πορευομένῳ μέχρι οὖρων τῶν Κιλικίων σταθμοὶ δυῶν δέοντές εἰσι τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ ἑκατόν· ἐπὶ δὲ τοῖσι τούτων οὖροισι διξᾶς τε πύλας διεξελᾶς καὶ διξὰ φυλακτήρια παραμείψαι. ταῦτα δὲ διεξελάσαντι καὶ διὰ τῆς Κιλικίας ὁδὸν ποιευμένῳ τρεῖς εἰσι σταθμοί, παρασάγγαι δὲ πεντεκαίδεκα καὶ ἥμισυ. οὗρος δὲ Κιλικίας καὶ τῆς Ἀρμενίας ἐστὶ ποταμός νηυσιπέρητος, τῷ οὐνομα Εὐφρότης. ἐν δὲ τῇ Ἀρμενίῃ σταθμοὶ μὲν εἰσι καταγωγέων πεντεκαίδεκα,

παρασάγγαι δὲ ἕξ καὶ πεντήκοντα καὶ ἥμισυ, καὶ φυλα-
 κτήριον ἐν αὐτοῖσι. ποταμοὶ δὲ νηυσιπέρητοι τέσσερες
 διὰ ταύτης ῥέουσι, τοὺς πᾶσα ἀνάγκη διαπορθμεῦσαι
 ἔστι, πρῶτος μὲν Τίγρης, μετὰ δὲ δευτέρως τε καὶ
 τρίτος ὧντὸς ὀνομαζόμενος, οὐκ ὧντὸς ἔων ποταμὸς
 οὐδὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥέων· ὁ μὲν γὰρ πρότερος αὐτῶν
 καταλεχθεὶς ἐξ Ἀρμενίων ῥέει, ὁ δ' ὕστερος ἐκ Ματιη-
 νῶν. ὁ δὲ τέταρτος τῶν ποταμῶν οὐνομα ἔχει Γύνδης,
 τὸν Κῦρος διέλαβέ ποτε ἐς διώρυγας ἐξήκοντα καὶ τριη-
 κοσίας. ἐκ δὲ ταύτης τῆς Ἀρμενίης ἐσβάλλονται ἐς τὴν
 Ματιηνὴν γῆν σταθμοὶ εἰσι τέσσερες ἐκ δὲ
 ταύτης ἐς τὴν Κισσίην χώραν μεταβαίνοντι ἔνδεκα
 σταθμοί, παρασάγγαι δὲ δύο καὶ τεσσεράκοντα καὶ
 ἥμισυ ἔστι ἐπὶ ποταμὸν Χοάσπην, ἔοντα καὶ τοῦτον
 νηυσιπέρητον, ἐπ' ᾧ Σοῦσα πόλις πεπόλισται. οὗτοι
 οἱ πάντες σταθμοὶ εἰσι ἔνδεκα καὶ ἑκατὸν. καταγωγὰι
 μὲν νυν σταθμῶν τοσαῦταί εἰσι ἐκ Σαρδίων ἐς Σοῦσα
 ἀναβαίνοντι· εἰ δὲ ὀρθῶς μεμέτρηται ἡ ὁδὸς ἡ βασι- 53
 λήῃ τοῖσι παρασάγγῃσι καὶ ὁ παρασάγγης δύναται
 τριήκοντα στάδια, ὥσπερ οὗτός γε δύναται ταῦτα, ἐκ
 Σαρδίων στάδια ἔστι ἐς βασιλῆα τὰ Μεμνόνια καλεό-
 μενα πεντακόσια καὶ τρισχίλια καὶ μύρια παρασαγγέων
 ἔόντων πεντήκοντα καὶ τετρακοσίων. πεντήκοντα δὲ
 καὶ ἑκατὸν στάδια ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη διεξιούσι ἀναισι-
 μοῦνται ἡμέραι ἀπαρτὶ ἐνετήκοντα. οὕτω τῷ Μιλη- 54
 σίῳ Ἀρισταγόρῃ εἶπαντι πρὸς Κλεομένεα τὸν Λακε-
 δαιμόνιον εἶναι τριῶν μηνῶν τὴν ἄνοδον τὴν παρὰ
 βασιλέα ὀρθῶς εἰρητο. εἰ δέ τις τὸ ἀτρεκέστερον τού-
 των ἔτι δίδηται, ἐγὼ καὶ τοῦτο σημανέω· τὴν γὰρ ἐξ
 Ἐφέσου ἐς Σάρδις ὁδὸν δεῖ προσλογίσασθαι ταύτη.

καὶ δὴ λέγω σταδίους εἶναι τοὺς πάντας ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἑλληνικῆς μέχρι Σούων (τοῦτο γὰρ Μεμνόνιον ἄστν καλεῖται) τεσσαράκοντα καὶ τετρακισχιλίους καὶ μυρίους· οἱ γὰρ ἐξ Ἐφέσου ἐς Σάρδεις εἰσὶ τεσσαράκοντα καὶ πεντακόσιοι στάδιοι, καὶ οὕτω τρισὶ ἡμέρησι μηχανύεται ἡ τρίμηνος ὁδός.

- 55 Ἀπελαινόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐκ τῆς Σπάρτης ἦε ἐς τὰς Ἀθήνας γενομένης τυράννων ὧδε ἐλευθέρως. ἐπεὶ Ἰκπαρχον τὸν Πεισιστράτου, Ἰκπίεω δὲ τοῦ τυράννου ἀδελφεόν, ἰδόντα ὄψιν ἐνυπνίου [τῷ ἑωυτοῦ παθεῖ] ἐναργεστάτην κτείνουσι Ἀριστογείτων καὶ Ἀρμόδιος, γένος ἰόντες τὰ ἀνέκαθεν Γεφυραῖοι, μετὰ ταῦτα ἐτυραννεύοντο Ἀθηναῖοι ἐπ' ἔτεα τέσσερα οὐδὲν ἥσσον
- 56 ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἢ πρὸ τοῦ. ἡ μὲν νυν ὄψις τοῦ Ἰκπαρχου ἐνυπνίου ἦν ἡδε. ἐν τῇ προτέρῃ νυκτὶ τῶν Παναθηναίων ἐδόκεε ὁ Ἰκπαρχος ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα μέγαν καὶ εὐειδέα αἰνίσσεσθαι τάδε τὰ ἔπεα·

Τλῆθι λέων ἄτλητα παθὼν τετληότι θυμῷ.

Οὐδείς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτίσει.

ταῦτα δέ, ὥς ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, φανερός ἦν ὑπερτιθέμενος ὀνειροπόλοισι· μετὰ δὲ ἀπειπάμενος τὴν ὄψιν ἔπεμπε τὴν πομπήν, ἐν τῇ δὴ τελευτᾷ.

- 57 Οἱ δὲ Γεφυραῖοι, τῶν ἦσαν οἱ φονέες οἱ Ἰκπαρχου, ὥς μὲν αὐτοὶ λέγουσι, ἐγεγόνεσαν ἐξ Ἑρετρίης τὴν ἀρχήν, ὥς δὲ ἐγὼ ἀνακυνθανόμενος εὗρίσκω, ἦσαν Φοίνικες τῶν σὺν Κάδμῳ ἀπικομένων Φοινίκων ἐς γῆν τὴν νῦν Βοιωτὴν καλεομένην, οἴκεον δὲ τῆς χώρας ταύτης ἀπολαχόντες τὴν Ταναγρικὴν μοῖραν. ἐνθεῦτεν δὲ Καδμεῖων πρότερον ἐξαναστάντων ὑπ' Ἀργείων οἱ Γεφυραῖοι οὗτοι δεύτερα ὑπὸ Βοιωτῶν ἐξαναστάντες

ἐπράποντο ἐπ' Ἀθηνέων. Ἀθηναῖοι δὲ σφεας ἐπὶ ῥη-
τοῖσι ἐδέξαντο σφέων αὐτῶν εἶναι πολιήτας, πολλῶν
τεσων καὶ οὐκ ἀξιαπηγήτων ἐπιτάξαντες ἐργεσθαι. οἱ 58
δὲ Φοίνικες οὗτοι οἱ σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενοι, τῶν ἦσαν
οἱ Γεφυραῖοι, ἅλλα τε πολλὰ οἰκήσαντες ταύτην τὴν
χώρην ἐσήγαγον διδασκάλια ἐς τοὺς Ἑλλήνας καὶ δὴ
καὶ γράμματα, οὐκ ἔοντα πρὶν Ἑλλήσι ὥς ἐμοὶ δοκέειν,
πρῶτα μὲν τοῖσι καὶ ἅπαντες χρέωνται Φοίνικες· μετὰ
δὲ χρόνου προβαίνοντος ἅμα τῇ φωνῇ μετέβαλλον καὶ
τὸν ῥυθμὸν τῶν γραμμάτων. περιοίκεον δὲ σφεας τὰ
πολλὰ τῶν χώρων τοῦτον τὸν χρόνον Ἑλλήνων Ἴωνες·
οὐ παραλαβόντες διδαχὴν παρὰ τῶν Φοινίκων τὰ γράμ-
ματα, μεταρρυσθίσαντές σφεων ὀλίγα ἐχρέωντο, χρεώ-
μενοι δὲ ἐφάτισαν, ὥσπερ καὶ τὸ δίκαιον ἔφερε ἔσαγα-
γόντων Φοινίκων ἐς τὴν Ἑλλάδα, Φοινικῆια κεκληθῆσθαι.
καὶ τὰς βίβλους διφθέρας καλέουσι ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ
[οἱ] Ἴωνες, ὅτι κοτὲ ἐν σπάνι βίβλων ἐχρέωντο διφθέ-
ρησι αἰγέησί τε καὶ οἰέησι· ἐτι δὲ καὶ τὸ κατ' ἐμὲ
πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἐς τοιαύτας διφθέρας γράφουσι.
εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς Καδμήια γράμματα ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ 59
Ἀπόλλωνος τοῦ Ἰσμηνίου ἐν Θήβησι τῇσι Βοιωτῶν
ἐπὶ τρίποσι τρισὶ ἐγκεκολαμμένα, τὰ πολλὰ ὁμοια
ἔοντα τοῖσι Ἴωνικοῖσι. ὁ μὲν δὴ εἰς τῶν τριπόδων
ἐπίγραμμα ἔχει

Ἀμφιτρύων μ' ἀνέθηκεν ἔων ἀπὸ Τηλεβοάων.
ταῦτα ἡλικίην ἄν εἴη κατὰ Λάϊον τὸν Λαβδάκου τοῦ
Πολυδώρου τοῦ Κάδμου. ἕτερος δὲ τρίπους ἐν ἑξα- 60
μέτρῳ τόνῳ λέγει·

Σκαῖος πυγμαχέων με ἐκηβόλῳ Ἀπόλλωνι
Νικήσας ἀνέθηκε τεῖν περικαλλὲς ἄγαλμα.

Σκαῖος δ' ἂν εἴη ὁ Ἴπποκόωντος, εἰ δὴ οὗτός γε ἐστὶ ὁ ἀναθελὺς καὶ μὴ ἄλλος τῶντ' οὖνομα ἔχων τῷ Ἴππο-
 61 κόωντος, ἡλικίην κατὰ Οἰδίπουν τὸν Λαίου. τρίτος δὲ τρίπους λέγει καὶ οὗτος ἐν ἑξαμέτρῳ·

Λαοδάμας τρίποδ' αὐτὸς ἐϋσκόπῳ Ἀπόλλωνι

Μουναρχέων ἀνέθηκε τεῖν περικαλλὲς ἄγαλμα.

ἐπὶ τούτου δὴ τοῦ Λαοδάμαντος τοῦ Ἐτεοκλέους μου-
 ναρχέοντος ἐξανιστάται Καδμεῖοι ὑπ' Ἀργείων καὶ τρά-
 πονται ἐς τοὺς Ἑγχελέας, οἱ δὲ Γεφυραῖοι ὑπολει-
 φθέντες ὕστερον ὑπὸ Βοιωτῶν ἀναχωροῦσι ἐς Ἀθήνας·
 καὶ σφι ἱρά ἐστι ἐν Ἀθήνῃσι ἰδρυμένα, τῶν οὐδὲν
 μετὰ τοῖσι λοιποῖσι Ἀθηναίοισι, ἄλλα τε κεχωρισμένα
 τῶν ἄλλων ἱρῶν καὶ δὴ καὶ Ἀχαιΐης Διήμητρος ἱρὸν
 τε καὶ ὄργια.

62 Ἡ μὲν δὴ ὄψις τοῦ Ἰππάρχου ἐνυπνίου καὶ οἱ
 Γεφυραῖοι ὄθεν ἐγεγόνεσαν, τῶν ἦσαν οἱ Ἰππάρχου
 φρονέες, ἀπήγγηται μοι· δεῖ δὲ πρὸς τούτοις ἐτι ἀνα-
 λαβεῖν τὸν κατ' ἀρχὰς ἦμα λέξων λόγον, ὥς τυράννων
 ἐλευθερώθησαν Ἀθηναῖοι. Ἰππῆσω τυραννεύοντος καὶ
 ἐμπικραινομένου Ἀθηναίοισι διὰ τὸν Ἰππάρχου θάνατον
 Ἀλκμεωνίδαι, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι καὶ φεύγοντες Πει-
 σιστρατίδας, ἐπεῖτε σφι ἅμα τοῖσι ἄλλοις Ἀθηναίων
 φυγάσι πειωμένοις κατὰ τὸ ἰσχυρὸν οὐ προεχώρει
 [κάτοδος], ἀλλὰ προσέπτατον μεγάλως πειρώμενοι κατ-
 εἶναι τε καὶ ἐλευθεροῦν τὰς Ἀθήνας, Λειψύδριον τὸ
 ὑπὲρ Παιονίης τειχίσαντες, ἐνθαῦτα οἱ Ἀλκμεωνίδαι
 πᾶν ἐπὶ τοῖσι Πεισιστρατίδῃσι μηχανώμενοι παρ' Ἀμφι-
 κτυόνων τὸν νηὸν μισθοῦνται τὸν ἐν Δελφοῖσι, τὸν
 νῦν ἐόντα, τότε δὲ οὐκῶ, τοῦτον ἐξοικοδομῆσαι. οἷα
 δὲ χρημάτων εὖ ἤκοντες καὶ ἐόντες ἄνδρες δόκιμοι

ἀνέκαθεν ἔτι, τὸν [τε] νηὸν ἐξεργάσαντο τοῦ παρα-
δείγματος κάλλιον, τὰ τε ἄλλα καὶ συγκειμένου σφι
παρίνου λίθου ποιεῖν τὸν νηόν, Παρίου τὰ ἐμπροσθε
αὐτοῦ ἐξεποίησαν. ὥς ὢν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι λέγουσι, 63
οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐν Δελφοῖσι κατήμενοι ἀνέπειθον τὴν
Πυθίην χρήμασι, ὅπως ἔλθοιεν Σπαρτιητέων ἄνδρες
εἴτε ἰδίῳ στόλῳ εἴτε δημοσίῳ χρησόμενοι, προφέρειν
σφι τὰς Ἀθήνας ἐλευθεροῦν. Λακεδαιμόνιοι δέ, ὥς
σφι αἰεὶ τὸντὸ πρόφαντον ἐγένετο, πέμπουσι Ἀγχι-
μόλιον τὸν Ἀστέρος, ἑόντα τῶν ἀστῶν ἄνδρα δόκιμον,
σὺν στρατῷ ἐξελῶντα Πεισιστρατίδας ἐξ Ἀθηνέων,
ὅμως καὶ ξείνους σφι ἑόντας τὰ μάλιστα· τὰ γὰρ τοῦ
θεοῦ πρεσβύτερα ἐποιεῦντο ἢ τὰ τῶν ἀνδρῶν. πέμ-
πουσι δὲ τούτους κατὰ θάλασσαν πλοίοισι. ὁ μὲν δὴ
προσσχὼν ἐς Φάληρον τὴν στρατιὴν ἀπέβησε, οἱ δὲ
Πεισιστρατίδαι προπυνθανόμενοι ταῦτα ἐπεκαλέοντο
ἐκ Θεσσαλῆς ἐπικουρίην· ἐπεποιήτο γάρ σφι συμμα-
χίη πρὸς αὐτούς. Θεσσαλοὶ δέ σφι δεόμενοισι ἀπ-
έπεμψαν κοινῇ γνώμῃ χρεώμενοι χιλίην τε ἵππον καὶ
τὸν βασιλέα τὸν σφέτερον Κινέην ἄνδρα Γονναῖον·
τούς ἐπεῖτε ἔσχον συμμάχους οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐμμη-
νῶντο τοιάδε· κείραντες τῶν Φαληρέων τὸ πεδίον καὶ
ἱππάσιμον ποιήσαντες τοῦτον τὸν χῶρον ἐπῆκαν τῷ
στρατοπέδῳ τὴν ἵππον· ἐμπεσοῦσα δὲ διέφθειρε ἄλλους
τε πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ δὴ καὶ τὸν Ἀγχι-
μόλιον, τοὺς δὲ περιγενομένους αὐτῶν ἐς τὰς νέας
κατέρξαν. ὁ μὲν δὴ πρῶτος στόλος ἐκ Λακεδαιμόνος
οὕτω ἀπῆλλαξε, καὶ Ἀγχιμολίου εἰσὶ ταφαὶ τῆς Ἀττι-
κῆς Ἀλωπεκῆσι, ἀγχοῦ τοῦ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Κυνο-
σάργει. μετὰ δὲ Λακεδαιμόνιοι μέξω στόλον στείλαντες 64

ἀπέπεμψαν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, στρατηγὸν τῆς στρατιῆς ἀποδέξαντες βασιλέα Κλεομένεα τὸν Ἀναξανδρίδω, οὐκ ἐτι κατὰ θάλασσαν στείλαντες ἀλλὰ κατ' ἡπειρον· τοῖσι ἐσβαλοῦσι ἐς τὴν Ἀττικὴν χώραν ἢ τῶν Θεσσαλῶν ἵππος πρώτη προσέμιξε καὶ οὐ μετὰ πολλὸν ἐτράπετο, καὶ σφειων ἔπεσον ὑπὲρ τεσσεράκοντα ἄνδρας· οἱ δὲ περιγενόμενοι ἀπαλλάσσοντο ὥς εἶχον ἰθὺς ἐπὶ Θεσσαλίας. Κλεομένης δὲ ἀπικόμενος ἐς τὸ ἄστυ ἔμαθ' Ἀθηναίων τοῖσι βουλομένοισι εἶναι ἐλευθέροισι ἐπολιόρκει τοὺς τυράννους ἀπεργμένους ἐν τῷ Πελασγικῷ τείχει. καὶ οὐδέν τι πάντως ἂν ἐξείλον τοὺς Πεισιστρατίδας οἱ Λακεδαιμόνιοι· οὔτε γὰρ ἐπέδρην ἐπενόεον ποιήσασθαι, οἳ τε Πεισιστρατίδαι σίτοισι καὶ ποτοῖσι εὖ παρεσκευάδατο· πολιορκήσαντές τε ἂν ἡμέρας ὀλίγας ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν Σπάρτην. νῦν δὲ συντυχίῃ τοῖσι μὲν κακὴ ἐπεγένετο, τοῖσι δὲ ἡ αὐτὴ αὕτη σύμμαχος· ὑπεκτιθέμενοι γὰρ ἔξω τῆς χώρας οἱ παῖδες τῶν Πεισιστρατιδῶν ἤλωσαν. τοῦτο δὲ ὥς ἐγένετο, πάντα αὐτῶν τὰ πρήγματα συνετετάρακτο, παρέστησαν δὲ ἐπὶ μισθῷ τοῖσι τέκνοισι, ἐπ' οἷσι ἐβούλοντο οἱ Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐν πέντε ἡμέρησι ἐκχωρήσαι ἐκ τῆς Ἀττικῆς. μετὰ δὲ ἐξεχώρησαν ἐς Σίγειον τὸ ἐπὶ τῷ Σκαμάνδρῳ, ἄρξαντες μὲν Ἀθηναίων ἐπ' ἔτεα ἕξ τε καὶ τριήκοντα, ἔόντες δὲ καὶ οὗτοι ἀνέκαθεν Πύλιοι τε καὶ Νηλεῖδαι, ἐκ τῶν αὐτῶν γεγονότες καὶ οἱ ἀμφὶ Κόδρον τε καὶ Μέλανθον, οἳ πρότερον ἐπήλυδες ἔόντες ἐγένοντο Ἀθηναίων βασιλεῖς. ἐπὶ τούτου δὲ καὶ τῶντὸ οὖνομα ἀπεμνημόνευσεν Ἰπποκράτης τῷ παιδὶ θῆσθαι τὸν Πεισίστρατον, ἐπὶ τοῦ Νέστορος Πεισιστράτου ποιούμενος τὴν ἐπωνυμίην. οὕτω μὲν

Ἀθηναῖοι τυράννων ἀπαλλάχθησαν· ὅσα δὲ ἐλευθερωθέντες ἔρξαν ἢ ἔπαθον ἀξιοχρεα ἀπηγγήσιος πρὶν ἢ Ἰωνίην τε ἀποστῆναι ἀπὸ Δαρείου καὶ Ἀρισταγόρην τὸν Μιλήσιον ἀπικόμενον ἐς Ἀθήνας χρήσαι σφέων βοηθέειν, ταῦτα πρῶτα φράσω.

Ἀθῆναι, ἐοῦσαι καὶ πρὶν μεγάλαι, τότε ἀπαλλα- 66
χθεῖσαι τυράννων ἐγίνοντο μέζονες. ἐν δὲ αὐτῇσι δύο ἄνδρες ἐδυνάστευον, Κλεισθένης τε ἀνὴρ Ἀλκμεωνίδης, ὃς περ δὴ λόγον ἔχει τὴν Πυθίην ἀναπεῖσαι, καὶ Ἰσαγόρης Τισάνδρου οἰκίης μὲν ἔων δοκίμου, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν οὐκ ἔχω φράσαι· θύουσι δὲ οἱ συγγενεὲς αὐτοῦ Διὶ Καρίῳ. οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐστασίασαν περὶ δυνάμιος, ἐσσοῦμενος δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν δῆμον προσεταιρίζεται. μετὰ δὲ τετραφύλους ἐόντας Ἀθηναίους δεκαφύλους ἐποίησε, τῶν Ἰωνος παίδων Γελέοντος καὶ Αἰγικόρεος καὶ Ἀργάδεω καὶ Ὀπλητος ἀπαλλάξας τὰς ἐπωνυμίας, ἐξευρὼν δὲ ἐτέρων ἡρώων ἐπωνυμίας ἐπιχωρίων, πάρεξ Αἰαντος· τοῦτον δέ, ἅτε ἀστυγείτονα καὶ σύμμαχον, ξεῖνον ἐόντα προσέθετο. ταῦτα δέ, δοκέειν ἐμοί, ἐμιμέετο ὁ Κλεισθένης οὗτος 67
τὸν ἑωυτοῦ μητροπάτορα Κλεισθένεα τὸν Σικυῶνος τύραννον. Κλεισθένης γὰρ Ἀργείοισι πολεμήσας τοῦτο μὲν φαφωδοῦς ἔπαυσε ἐν Σικυῶνι ἀγωνίζεσθαι τῶν Ὀμηρείων ἐπέων εἵνεκα, ὅτι Ἀργεῖοί τε καὶ Ἄργος τὰ πολλὰ πάντα ὑμνέεται· τοῦτο δέ, ἡρώιον γὰρ ἦν καὶ ἔστι ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορῇ τῶν Σικυωνίων Ἀδρήστου τοῦ Ταλαοῦ, τοῦτον ἐπεθύμησε ὁ Κλεισθένης ἐόντα Ἀργεῖον ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρας. ἐλθὼν δὲ ἐς Δελφοὺς ἐχρηστηριάζετο εἰ ἐκβάλῃ τὸν Ἀδρηστον· ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ φᾶσα Ἀδρηστον μὲν εἶναι Σικυωνίων βασιλέα,

ἐκεῖνον δὲ λευστήρα. ἐπεὶ δὲ ὁ θεὸς τοῦτό γε οὐ
 παρεδίδου, ἀπελθὼν ὀπίσω ἐφρόντιζε μηχανὴν τῇ αὐτὸς
 ὁ Ἄδρηστος ἀπαλλάξεσθαι. ὥς δὲ οἱ ἐξευρησθαι ἐδόκεε,
 πέμψας ἐς Θήβας τὰς Βοιωτίας ἔφη θέλειν ἐπαγαγέσθαι
 Μελάνιππον τὸν Ἀστακοῦ· οἱ δὲ Θηβαῖοι ἔδοσαν. ἐπ-
 αγαγόμενος δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν Μελάνιππον τέμενός
 οἱ ἀπέδεξε ἐν αὐτῷ τῷ πρυτανίῳ καὶ μιν ἴδρυνε ἐν-
 θαῦτα ἐν τῷ ἰσχυροτάτῳ. ἐπηγάγετο δὲ τὸν Μελάν-
 ιππον ὁ Κλεισθένης (καὶ γὰρ τοῦτο δεῖ ἀπηγῆσθαι)
 ὥς ἐχθιστον ἐόντα Ἀδρήστῳ, ὅς τόν τε ἀδελφεόν οἱ
 Μημιστέα ἀπεκτόνεε καὶ τὸν γαμβρὸν Τυδέα. ἐπεῖτε
 δὲ οἱ τὸ τέμενος ἀπέδεξε, θυσίας τε καὶ ὀρτὰς Ἀδρή-
 στου ἀπελόμενος ἔδωκε τῷ Μελάνιππῳ. οἱ δὲ Σικνω-
 νιοὶ ἐώθεσαν μεγαλωσθὶ κάρτα τιμᾶν τὸν Ἀδρηστον·
 ἡ γὰρ χώρα ἦν αὕτη Πολύβου, ὁ δὲ Ἀδρηστος ἦν
 Πολύβου θυγατριδεὸς, ἅπαις δὲ Πόλυβος τελευτῶν
 διδοῖ Ἀδρήστῳ τὴν ἀρχήν. τὰ τε δὴ ἄλλα οἱ Σικνω-
 νιοὶ ἐτίμων τὸν Ἀδρηστον καὶ δὴ πρὸς τὰ πάθια αὐτοῦ
 τραγικοῖσι χοροῖσι ἐγέραιρον, τὸν μὲν Διόνυσον οὐ
 τιμῶντες, τὸν δὲ Ἀδρηστον. Κλεισθένης δὲ χοροὺς
 μὲν τῷ Διονύσῳ ἀπέδωκε, τὴν δὲ ἄλλην θυσίην Με-
 68 λανίππῳ. ταῦτα μὲν ἐς Ἀδρηστόν οἱ ἐπεποίητο, φυλὰς
 δὲ τὰς Δωριέων, ἵνα δὴ μὴ αἱ αὐταὶ ἔωσι τοῖσι Σικνω-
 νίοισι καὶ τοῖσι Ἀργείοισι, μετέβαλε ἐς ἄλλα οὐνόματα.
 ἐνθα καὶ πλείστον κατεγέλασε τῶν Σικωνίων· ἐπὶ
 γὰρ ὅς τε καὶ ὄνον τὰς ἐπωνυμίας μετατιθεῖς αὐτὰ
 τὰ τελευταῖα ἐπέθηκε, πλὴν τῆς ἑωυτοῦ φυλῆς· ταύτη
 δὲ τὸ οὐνομα ἀπὸ τῆς ἑωυτοῦ ἀρχῆς ἔθετο. οὗτοι
 μὲν δὴ Ἀρχέλαοι ἐκαλέοντο, ἕτεροι δὲ Ὑᾶται, ἄλλοι
 δὲ Ὀνεᾶται, ἕτεροι δὲ Χοιρεᾶται. τούτοις τοῖσι οὐνό-

μασι τῶν φυλέων ἐχρέωντο οἱ Σικυῶνιοι καὶ ἐπὶ Κλεισθένης ἄρχοντος καὶ ἐκείνου τεθνεώτος ἔτι ἐπ' ἔτεα ἐξήκοντα· μετέπειτα μέντοι λόγον σφίσι δόντες μετέβαλον ἐς τοὺς Ἑλλέας καὶ Παμφύλους καὶ Δυνανάτας, τετάρτους δὲ αὐτοῖσι προσέθεντο ἐπὶ τοῦ Ἀδρήστου παιδὸς Αἰγιαλέος τὴν ἐπωνυμίην ποιεύμενοι κεκλησθαι Αἰγιαλέας.

Ταῦτα μὲν νυν ὁ Σικυῶνιος Κλεισθένης ἐπεποιή- 69
κε, ὁ δὲ δὴ Ἀθηναῖος Κλεισθένης, ἔων τοῦ Σικωνίου τούτου θυγατριδὸς καὶ τὸ οὖνομα ἐπὶ τούτου ἔχων, δοκέειν ἐμοὶ καὶ οὗτος ὑπεριδὼν Ἰωνας, ἵνα μὴ σφίσι αἱ αὐταὶ ἔωσι φυλαὶ καὶ Ἰῶσι, τὸν ὁμώνυμον Κλεισθέnea ἐμιμήσατο. ὥς γὰρ δὴ τὸν Ἀθηναίων δῆμον πρότερον ἀπωσμένον τότε πάντων πρὸς τὴν ἑωυτοῦ μοῖραν προσεθήκατο, τὰς φυλάς μετωνόμασε καὶ ἐποίησε πλεῦνας ἐξ ἐλασσόνων. δέκα τε δὴ φυλάρχους ἀντὶ τεσσέρων ἐποίησε, δέκα δὲ καὶ τοὺς δῆμους κατένευε ἐς τὰς φυλάς. ἦν τε τὸν δῆμον προσθέμενος πολλῷ κατ' ὑπερθε τῶν ἀντιστασιωτῶν. ἐν τῷ μέρει δὲ ἐσσούμενος ὁ Ἰσαγόρης ἀντιτεχνᾷται 70
τάδε· ἐπικαλέεται Κλεομένεα τὸν Λακεδαιμόνιον, γενόμενον ἑωυτῷ ξεῖνον ἀπὸ τῆς Πεισιστρατιδῶν πολιορκίης. τὸν δὲ Κλεομένεα εἶχε αἰτίη φοιτᾶν παρὰ τοῦ Ἰσαγόρεω τὴν γυναῖκα. τὰ μὲν δὴ πρῶτα πέμπων ὁ Κλεομένης ἐς τὰς Ἀθήνας κήρυκα ἐξέβαλλε Κλεισθέnea καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους πολλοὺς Ἀθηναίων, τοὺς ἐναγέας ἐπιλέγων. ταῦτα δὲ πέμπων ἔλεγε ἐκ διδαχῆς τοῦ Ἰσαγόρεω· οἱ μὲν γὰρ Ἀλκμεωνίδαι καὶ οἱ συσταῖσθαι αὐτῶν εἶχον αἰτίην τοῦ φόνου τούτου, αὐτὸς δὲ οὐ μετεἶχε οὐδ' οἱ φίλοι αὐτοῦ. οἱ δ' ἐναγέες 71

Ἀθηναίων ὧδε ὠνομάσθησαν· ἦν Κύλων τῶν Ἀθηναίων ἀνὴρ Ὀλυμπιονίκης. οὗτος ἐπὶ τυραννίδι ἐκόμησε, προσποιησάμενος δὲ ἑταιρικήν τῶν ἡλικιωτέων καταλαβεῖν τὴν ἀκρόπολιν ἐπειρήθη, οὐ δυνάμενος δὲ ἐπικρατῆσαι ἰκέτης ἔβητο πρὸς τὸ ἄγαλμα. τούτους ἀνιστάσι μὲν οἱ πρυτάνεις τῶν ναυκράρων, οἱ περ ἔνεμον τότε τὰς Ἀθήνας, ὑπεγγύους πλὴν θανάτου· φονεῦσαι δὲ αὐτοὺς αἰτίη ἔχει Ἀλκμεωνίδας. ταῦτα πρὸ τῆς Πεισιστράτου ἡλικίης ἐγένετο.

- 72 Κλεομένης δὲ ὡς πέμπων ἐξέβαλλε Κλεισθέnea καὶ τοὺς ἐναγέας, Κλεισθένης μὲν αὐτοὺς ὑπεξέσχε· μετὰ δὲ οὐδὲν ἥσσον παρῆν ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Κλεομένης οὐ σὺν μεγάλῃ χειρὶ, ἀπικόμενος δὲ ἀγηλατέει ἐπτακόσια ἐπίστια Ἀθηναίων, τὰ οἱ ὑπέθετο ὁ Ἰσαγόρης. ταῦτα δὲ ποιήσας δεύτερον τὴν βουλὴν καταλύειν ἐπειρᾶτο, τριηκοσίοισι δὲ τοῖσι Ἰσαγόρεω στασιώτησι τὰς ἀρχὰς ἐνεχείριζε. ἀντισταθείσης δὲ τῆς βουλῆς καὶ οὐ βουλομένης πείθεσθαι ὃ τε Κλεομένης καὶ ὁ Ἰσαγόρης καὶ οἱ στασιῶται αὐτοῦ καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν. Ἀθηναίων δὲ οἱ λοιποὶ τὰ αὐτὰ φρονήσαντες ἐπολιόρκειον αὐτοὺς ἡμέρας δύο· τῇ δὲ τρίτῃ ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται ἐκ τῆς χώρας ὅσοι ἦσαν αὐτῶν Λακεδαιμόνιοι. ἐπετελέετο δὲ τῷ Κλεομένει ἡ φήμη· ὥς γὰρ ἀνέβη ἐς τὴν ἀκρόπολιν μέλλων δὴ αὐτὴν κατασχήσειν, ἦι ἐς τὸ ἄδυτον τῆς θεοῦ ὥς προσερέων· ἡ δὲ ἱρεὶ ἐξαναστᾶσα ἐκ τοῦ θρόνου πρὶν ἢ τὰς θύρας αὐτὸν ἀμείψαι εἶπε· Ὡς ξεῖνε Λακεδαιμόνιε, πάλιν χώρει μηδὲ ἔσιθι ἐς τὸ ἱρόν· οὐ γὰρ θεμιτὸν Δωριεῦσι παριέναι ἐνθαῦτα. ὁ δὲ εἶπε· Ὡς γύναι, ἀλλ' οὐ Δωριεὺς εἰμι ἀλλ' Ἀχαιὸς. ὁ μὲν δὴ

τῇ κληδόνι οὐδὲν χρεώμενος ἐπεχείρησέ τε καὶ τότε
 πάλιν ἐξέπιπτε μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων· τοὺς δὲ
 ἄλλους Ἀθηναῖοι κατέδησαν τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ἐν δὲ
 αὐτοῖσι καὶ Τιμησίθεον τὸν Δελφόν, τοῦ ἔργα χειρῶν
 τε καὶ λήματος ἔχοιμ' ἂν μέγιστα καταλέξαι. οὗτοι μὲν
 νυν δεδεμένοι ἐτελεύτησαν, Ἀθηναῖοι δὲ μετὰ ταῦτα 73
 Κλεισθένεα καὶ τὰ ἑπτακόσια ἐπίστια τὰ διωχθέντα
 ὑπὸ Κλεομένεος μεταπεμφάμενοι πέμπουσι ἀγγέλους ἐς
 Σάρδεις, συμμαχίην βουλόμενοι ποιήσασθαι πρὸς Πέρ-
 σας· ἠπιστέατο γάρ σφι [πρὸς] Λακεδαιμονίους τε καὶ
 Κλεομένεα ἐκπεπολεμῶσθαι. ἀπικομένων δὲ τῶν ἀγ-
 γέλων ἐς τὰς Σάρδεις καὶ λεγόντων τὰ ἐντεταλμένα
 Ἀρταφρένης ὁ Ὑστάσπεος Σαρδίων ὑπαρχος ἐπειρώτα
 τίνες ἔοντες ἄνθρωποι καὶ κοῦ γῆς οἰκημένοι δεοῖατο
 Περσέων σύμμαχοι γενέσθαι, πυνθόμενος δὲ πρὸς τῶν
 ἀγγέλων ἀπεκορύφον σφι τάδε· εἰ μὲν διδοῦσι βασιλέϊ
 Δαρεῖῳ Ἀθηναῖοι γῆν τε καὶ ὕδωρ, ὁ δὲ συμμαχίην
 σφι συνετίθετο, εἰ δὲ μὴ διδοῦσι, ἀπαλλάσσεσθαι αὐτοὺς
 ἐκέλευε. οἱ δὲ ἄγγελοι ἐπὶ σφέων αὐτῶν βαλόμενοι
 διδόναι ἔφασαν, βουλόμενοι τὴν συμμαχίην ποιήσα-
 σθαι. οὗτοι μὲν δὴ ἀπελθόντες ἐς τὴν ἑωυτῶν αἰτίας
 μεγάλας εἶχον.

Κλεομένης δὲ ἐπιστάμενος περιυβρίσθαι ἔπεσι καὶ 74
 ἔργοισι ὑπ' Ἀθηναίων συνέλεγε ἐκ πάσης Πελοπον-
 νήσου στρατόν, οὐ φράζων ἐς τὸ συλλέγει, τίσασθαι
 δὲ ἐθέλων τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἰσαγόρην
 βουλόμενος τύραννον καταστήσαι· συνεξῆλθε γάρ οἱ
 οὗτος ἐκ τῆς ἀκροπόλιος. Κλεομένης τε δὴ στόλῳ
 μεγάλῳ ἐσέβαλε ἐς Ἐλευσίνα καὶ οἱ Βοιωτοὶ ἀπὸ συν-
 θήματος Οἰνόην αἰρέουσι καὶ Ὑσιάς, δῆμους τοὺς ἐσχά-

τους τῆς Ἀττικῆς, Χαλκιδέες τε ἐπὶ τὰ ἕτερα ἐσίνοντο
 ἐπιόντες χώρους τῆς Ἀττικῆς. Ἀθηναῖοι δέ, καίπερ
 ἀμφιβολίῃ ἐχόμενοι, Βοιωτῶν μὲν καὶ Χαλκιδέων ἐσ-
 ύστερον ἐμελλον μνήμην ποιήσεσθαι, Πελοποννησίοισι
 75 δὲ ἐοῦσι ἐν Ἐλευσίνι ἀντία ἔθεντο τὰ ὅπλα. μελλόν-
 των δὲ συνάψειν τὰ στρατόπεδα ἐς μάχην Κορίνθιοι
 μὲν πρῶτοι σφίσι αὐτοῖσι δόντες λόγον ὥς οὐ ποιεῖοιεν
 τὰ δίκαια μετεβάλλοντό τε καὶ ἀπαλλάσσοντο, μετὰ
 δὲ Δημάργτος ὁ Ἀρίστωνος, ἐὼν καὶ οὗτος βασιλεὺς
 Σπαρτιητέων, καὶ συνεξαγαγὼν τε τὴν στρατιὴν ἐκ
 Λακεδαιμόνος καὶ οὐκ ἐὼν διάφορος ἐν τῷ πρόσθε
 χρόνῳ Κλεομένει. ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς διχοστασίης
 ἐτέθη νόμος ἐν Σπάρτῃ μὴ ἐξεῖναι ἔπεσθαι ἀμφοτέ-
 ρους τοὺς βασιλέας ἐξιούσης στρατιῆς· τέως γὰρ ἀμφο-
 τεροὶ εἶποντο· παραλυομένου δὲ τούτων τοῦ ἑτέρου
 καταλείπεσθαι καὶ τῶν Τυνδαριδέων τὸν ἕτερον· πρὸ
 τοῦ γὰρ δὴ καὶ οὗτοι ἀμφοτέροισι ἐπὶ κλητοῖ σφι ἐόντες
 εἶποντο. τότε δὴ ἐν τῇ Ἐλευσίνι ὁρῶντες οἱ λοιποὶ
 τῶν συμμάχων τοὺς τε βασιλεῖς τῶν Λακεδαιμονίων
 οὐκ ὁμολογέοντας καὶ Κορινθίους ἐκλιπόντας τὴν τάξιν
 76 οἶχοντο καὶ αὐτοὶ ἀπαλλασσόμενοι, τέταρτον δὴ τοῦτο
 ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἀπικόμενοι Λωριέες, δις τε ἐπὶ πολέμῳ
 ἐσβαλόντες καὶ δις ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πλήθους τοῦ Ἀθη-
 ναίων, πρῶτον μὲν ὅτε καὶ Μέγαρα κατοίκισαν (οὗτος
 ὁ στόλος ἐπὶ Κόδρου βασιλεύοντος Ἀθηναίων ὁρῶς
 ἂν καλέοιτο), δεύτερον δὲ καὶ τρίτον ὅτε ἐπὶ Πεισι-
 στρατιδῶν ἐξέλασιν ὁρμηθέντες ἐκ Σπάρτης ἀπίκοντο,
 τέταρτον δὲ τότε ὅτε ἐς Ἐλευσίνα Κλεομένης ἄγων
 Πελοποννησίους ἐσέβαλε· οὕτω τέταρτον τότε Λωριέες
 77 ἐσέβαλον ἐς Ἀθήνας. διαλυθέντος ὧν τοῦ στόλου

τούτου ἀκλεῶς ἐνθαῦτα Ἀθηναῖοι τίνυσθαι βουλόμενοι
 πρῶτα στρατήην ποιεῦνται ἐπὶ Χαλκιδέας. Βοιωτοὶ δὲ
 τοῖσι Χαλκιδεῦσι βοηθέουσι ἐπὶ τὸν Εὐριπον. Ἀθη-
 ναίοισι δὲ ἰδοῦσι τοὺς βοηθοὺς ἔδοξε πρότερον τοῖσι
 Βοιωτοῖσι ἢ τοῖσι Χαλκιδεῦσι ἐπιχειρεῖν. συμβάλ-
 λουσί τε δὴ τοῖσι Βοιωτοῖσι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πολλῶ
 ἐκράτησαν, κάρτα δὲ πολλοὺς φονεύσαντες ἐπτακοσίους
 αὐτῶν ἐξώγησαν. τῆς δὲ αὐτῆς ταύτης ἡμέρης οἱ
 Ἀθηναῖοι διαβάντες ἐς τὴν Εὐβοίαν συμβάλλουσι καὶ
 τοῖσι Χαλκιδεῦσι, νικήσαντες δὲ καὶ τούτους τετρακισ-
 χιλίους κληρούχους ἐπὶ τῶν ἱπποβοτέων τῇ χώρῃ λεί-
 πουσι· οἱ δὲ ἱπποβόται ἐκαλέοντο οἱ παχέες τῶν Χαλ-
 κιδέων. ὅσους δὲ καὶ τούτων ἐξώγησαν, ἅμα τοῖσι
 Βοιωτῶν ἐξωγρημένοισι εἶχον ἐν φυλακῇ [ἐν πέδαις]
 δῆσαντες· χρόνῳ δὲ ἔλυσάν σφεας δίμνεως ἀποτιμη-
 σάμενοι. τὰς δὲ πέδας αὐτῶν, ἐν τῇσι ἐδεδέατο, ἀν-
 εκρέμασαν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, αἷ περ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ
 ἦσαν περιεῶσαι, κρεμάμεναι ἐκ τειχέων περιπεφλυ-
 σμένων πυρὶ ὑπὸ τοῦ Μήδου, ἀντίον δὲ τοῦ μεγάρου
 τοῦ πρὸς ἐσπέρην τετραμμένου. καὶ τῶν λύτρων τὴν
 δεκάτην ἀνέθηκαν ποιησάμενοι τέθριππον χάλκεον· τὸ
 δὲ ἀριστερῆς χειρὸς ἔστηκε πρῶτα ἐσιόντι ἐς τὰ προ-
 πύλαια τὰ ἐν τῇ ἀκροπόλει· ἐπιγέγραπται δὲ οἱ τάδε·

Ἔθνεα Βοιωτῶν καὶ Χαλκιδέων δαμάσαντες

Παῖδες Ἀθηναίων ἔργμασιν ἐν πολέμου

Δεσμῶ ἐν ἀχλυόεντι σιδηρῶ ἔσβεσαν ὕβριν·

Τῶν ἵππους δεκάτην Παλλάδι τάσδ' ἔθεσαν.

Ἀθηναῖοι μὲν νυν ἠϋξήντο· δηλοῖ δὲ οὐ κατ' ἐν 78
 μοῦνον ἀλλὰ πανταχῇ ἡ ἰσηγορίη ὥς ἐστὶ χρῆμα σπου-
 δαῖον, εἰ καὶ Ἀθηναῖοι τυραννεύόμενοι μὲν οὐδαμῶν

τῶν σφέας περιοικούντων ἦσαν τὰ πολέμια ἀμείνους,
 ἀπαλλαχθέντες δὲ τυράννων μακροῦ πρώτοι ἐγένοντο.
 δηλοῖ ὧν ταῦτα ὅτι κατεχόμενοι μὲν ἐδελοκάκεον ὥς
 δεσπότη ἐργαζόμενοι, ἐλευθερωθέντων δὲ αὐτοὺς ἔκα-
 79 στος ἑαυτοῦ προεθυμέετο κατεργάζεσθαι. οὗτοι μὲν
 νυν ταῦτα ἐπρησσον, Θηβαῖοι δὲ μετὰ ταῦτα ἐς θεὸν
 ἐπεμπον, βουλόμενοι τίσασθαι Ἀθηναίους. ἡ δὲ Πυ-
 δίη ἀπὸ σφέων μὲν αὐτῶν οὐκ ἔφη αὐτοῖσι εἶναι
 τίσιν, ἐς πολύφημον δὲ ἐξενείκαντας ἐκέλευε τῶν ἄγχι-
 στα δέεσθαι. ἀπελθόντων ὧν τῶν θεοπρόπων ἐξέφερον
 τὸ χρηστήριον ἀλήην ποιησάμενοι· ὥς ἐπυνθάνοντο δὲ
 λεγόντων αὐτῶν τῶν ἄγχιστα δέεσθαι, εἶπαν οἱ Θηβαῖοι
 ἀκούσαντες τούτων· Οὐκ ὧν ἄγχιστα ἡμῶν οἰκέουσι
 Ταναγραῖοι τε καὶ Κορωναῖοι καὶ Θεσπιάες; καὶ οὗτοι
 γε ἅμα ἡμῖν αἰεὶ μαχόμενοι προθύμως συνδιαφέρουσι
 τὸν πόλεμον. τί δεῖ τούτων γε δέεσθαι; ἀλλὰ μᾶλλον
 80 μὴ οὐ τοῦτο ἢ τὸ χρηστήριον. τοιαῦτα ἐπιλεγομένων
 εἶπε δὴ κοτε μαθὼν τις· Ἐγὼ μοι δοκέω συνιέναι τὸ
 θέλει λέγειν ἡμῖν τὸ μαντήιον. Ἀσωποῦ λέγονται γε-
 νέσθαι θυγατέρες Θήβη τε καὶ Αἰγίνα· τούτων ἀδελ-
 φῶν ἐουσέων δοκέω ἡμῖν Αἰγινητέων δέεσθαι τὸν
 θεὸν χρῆσαι τιμωρητῆρων γενέσθαι. καὶ οὐ γάρ τις
 ταύτης ἀμείνων γνώμη ἐδόκεε φαίνεσθαι, ἀντίκα πέμ-
 ψαντες ἐδέοντο Αἰγινητέων, ἐπικαλεόμενοι κατὰ τὸ
 χρηστήριόν σφι βοηθέειν, ὥς ἐόντων ἀγχιστέων, οἱ δὲ
 σφι αἰτέουσι ἐπικουρίην τοὺς Αἰακίδας συμπέμπειν
 81 ἔφασαν. πειρησαμένων δὲ τῶν Θηβαίων κατὰ τὴν
 συμμαχίην τῶν Αἰακιδέων καὶ τροχέως περιεφθέντων
 ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐτίς οἱ Θηβαῖοι πέμψαντες τοὺς
 μὲν Αἰακίδας σφι ἀπεδίδουσιν, τῶν δὲ ἀνδρῶν ἐδέοντο.

Αἰγινῆται δὲ εὐδαιμονίῃ τε μεγάλη ἐπαερθέντες καὶ ἐχθρῆς παλαιῆς ἀναμνησθέντες ἐχούσης ἐς Ἀθηναίους, τότε Θηβαίων δεηθέντων πόλεμον ἀπήρκετον Ἀθηναίοισι ἐπέφερον. ἐπικειμένων γὰρ αὐτῶν Βοιωτοῖσι ἐπιπλώσαντες μακρῆσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν κατὰ μὲν ἔσυραν Φάληρον, κατὰ δὲ τῆς ἄλλης παραλίης πολλοὺς δήμους, ποιεῦντες δὲ ταῦτα μεγάλως Ἀθηναίους ἐσίοντο.

Ἡ δὲ ἐχθρὴ ἡ προοφειλομένη ἐς Ἀθηναίους ἐκ 82 τῶν Αἰγινητέων ἐγένετο ἐξ ἀρχῆς τοιῆσδε. Ἐπιδαυροῖσι ἡ γῆ καρπὸν οὐδένα ἀνεδίδου. περὶ ταύτης ὧν τῆς συμφορῆς οἱ Ἐπιδάυριοι ἐχρέωντο ἐν Δελφοῖσι· ἡ δὲ Πυθίῃ σφέας ἐκέλευε Δαμῖης τε καὶ Αὐξησίης ἀγάλματα ἰδρῦσασθαι καὶ σφι ἰδρυσάμενοισι ἄμεινον συνοίσεσθαι. ἐπειρώτεον ὧν οἱ Ἐπιδάυριοι κότερα χαλκοῦ ποιέωνται τὰ ἀγάλματα ἢ λίθου· ἡ δὲ Πυθίῃ οὐδέτερα τούτων ἔα, ἀλλὰ ξύλου ἡμέρης ἐλαίης. ἐδέοντο ὧν οἱ Ἐπιδάυριοι Ἀθηναίων ἐλαίην σφι δοῦναι ταμέσθαι, ῥωτάτας δὴ κείνας νομίζοντες εἶναι· λέγεται δὲ καὶ ὥς ἐλαῖαι ἦσαν ἄλλοθι γῆς οὐδαμοῦ κατὰ χρόνον ἐκείνον ἢ ἐν Ἀθήνησι. οἱ δὲ ἐπὶ τοισίδε δώσειν ἔφασαν ἐπ' ᾧ ἀπάξουσι ἔτος ἐκάστου τῇ Ἀθηναίῃ τε τῇ Πολιάδι ῥα καὶ τῷ Ἐρεχθεῖ· καταινέσαντες δὲ ἐπὶ τούτοις οἱ Ἐπιδάυριοι τῶν τε ἐδέοντο ἔνυχον καὶ ἀγάλματα ἐκ τῶν ἐλαιέων τούτων ποιησάμενοι ἰδρῦσαντο· καὶ ἡ τε γῆ σφι ἔφερε καὶ Ἀθηναίοισι ἐπετέλεον τὰ συνέθειντο. τοῦτον δ' ἔτι τὸν χρόνον καὶ πρὸ τοῦ 83 Αἰγινῆται Ἐπιδαυρίων ἤκουον τὰ τε ἄλλα καὶ δίκας διαβαίνοντες ἐς Ἐπίδαυρον ἐδίδοσάν τε καὶ ἐλάμβανον παρ' ἀλλήλων οἱ Αἰγινῆται. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦδε νῆας τε

πηξάμενοι καὶ ἀγνωμοσύνη χρησάμενοι ἀπέστησαν ἀπὸ
 τῶν Ἐπιδαυρίων. ἅτε δὲ ἔόντες διάφοροι ἐδηλέοντο
 αὐτούς, ὥστε δὴ θαλασσοκράτορες ἔόντες, καὶ δὴ καὶ
 τὰ ἀγάλματα ταῦτα τῆς τε Δαμῖνης καὶ τῆς ΑὐξΗΣΙΝΗΣ
 ὑπαιρέονται αὐτῶν, καὶ σφεα ἐκόμισάν τε καὶ ἰδρύ-
 σαντο τῆς σφετέρης χώρας ἐς τὴν μεσόγαιαν, τῇ Οἰη
 μὲν ἐστὶ οὖνομα, σταδία δὲ μάλιστά κη ἀπὸ τῆς πόλιος
 ὥς εἴκοσι ἀπέχει. ἰδρυσάμενοι δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ
 θυσίῃσι τέ σφεα καὶ χοροῖσι γυναικείοισι κερτόμοισι
 ἱλάσκοντο, χορηγῶν ἀποδεικνυμένων ἑκατέρῃ τῶν δαι-
 μόνων δέκα ἀνδρῶν· κακῶς δὲ ἡγόρευον οἱ χοροὶ
 ἄνδρα μὲν οὐδένα, τὰς δὲ ἐπιχωρίας γυναῖκας. ἦσαν
 δὲ καὶ τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι αἱ αὐταὶ ἱροεργαί· εἰσὶ δὲ
 84 σφι καὶ ἄρρητοι ἱροεργαί. κλεφθέντων δὲ τῶνδε τῶν
 ἀγαλμάτων οἱ Ἐπιδαυριοὶ τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰ συν-
 ἔθεντο οὐκ ἐπετέλεον. πέμψαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐμῆ-
 νιον τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι· οἱ δὲ ἀπέφαινον λόγῳ ὥς
 οὐκ ἀδικέουσιν· ὅσον μὲν γὰρ χρόνον εἶχον τὰ ἀγάλ-
 ματα ἐν τῇ χώρῃ, ἐπιτελέειν τὰ συνέθεντο, ἐπεὶ δὲ
 ἐστερησθαι αὐτῶν, οὐ δίκαιοι εἶναι ἀποφέρειν ἔτι, ἀλλὰ
 τοὺς ἔχοντας αὐτὰ Αἰγινήτας πρήσσεσθαι ἐκέλευον.
 πρὸς ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Αἰγιναν πέμψαντες ἀπ-
 αίτεον τὰ ἀγάλματα· οἱ δὲ Αἰγινῆται ἔφασαν σφίσι τε
 85 καὶ Ἀθηναίοισι εἶναι οὐδὲν πρῆγμα. Ἀθηναῖοι μὲν
 νυν λέγουσι μετὰ τὴν ἀπαίτησιν ἀποσταλῆναι τριήρει
 μιῇ τῶν ἀστῶν [τούτους] οἳ πεμφθέντες ἀπὸ τοῦ
 κοινοῦ καὶ ἀπικόμενοι ἐς Αἰγιναν τὰ ἀγάλματα ταῦτα
 ὥς σφετέρων ξύλων ἔόντα ἐπειρῶντο ἐκ τῶν βάντων
 ἔξανασπᾶν, ἵνα σφέα ἀνακομίσωνται. οὐ δυναμένους
 δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ αὐτῶν κρατῆσαι, περιβαλόντας

σχοινία ἔλκειν τὰ ἀγάλματα, καὶ σφι ἔλκουσι βροντήν
 τε καὶ ἅμα τῇ βροντῇ σεισμὸν ἐπιγενέσθαι· τοὺς δὲ
 τριηρίτας τοὺς ἔλκοντας ὑπὸ τούτων ἀλλοφρονῆσαι,
 παθόντας δὲ τοῦτο κτείνειν ἀλλήλους ὥτε πολεμίους,
 ἐς ὃ ἐκ πάντων ἓνα λειψθέντα ἀνακομισθῆναι αὐτὸν
 ἐς Φάληρον. Ἀθηναῖοι μὲν νυν οὕτω λέγουσι γενέ- 86
 σθαι, Αἰγινῆται δὲ οὐ μὴ νηὶ ἀπικέσθαι Ἀθηναίους
 (μίαν μὲν γὰρ καὶ ὀλίγῳ πλεῦνας μῆς, καὶ εἰ σφίσι
 μὴ ἔτυχον ἐοῦσαι νέες, ἀπαμύνασθαι ἂν εὐπετέως),
 ἀλλὰ πολλῆσι νηυσὶ ἐπιπλέειν σφίσι ἐπὶ τὴν χώραν,
 αὐτοὶ δὲ σφι εἶξαι καὶ οὐ ναυμαχῆσαι. οὐκ ἔχουσι
 δὲ τοῦτο διασημῆναι ἀτρεκέως, οὔτε εἰ ἦσσανες συγ-
 γινωσκόμενοι εἶναι τῇ ναυμαχίῃ κατὰ τοῦτο εἶξαν,
 οὔτε εἰ βουλόμενοι ποιῆσαι οἷόν τι καὶ ἐποίησαν.
 Ἀθηναίους μὲν νυν, ἐπεῖτε σφι οὐδεὶς ἐς μάχην κατ-
 ἰστατο, ἀποβάντας ἀπὸ τῶν νεῶν τράπεσθαι πρὸς τὰ
 ἀγάλματα, οὐ δυναμένους δὲ ἀνασπάσαι ἐκ τῶν βάθρων
 αὐτὰ οὕτω δὴ περιβαλομένους σχοινία ἔλκειν, ἐς ὃ
 ἐλκόμενα τὰ ἀγάλματα ἀμφοτέρω τῶντ' ἐποιῆσαι, ἔμοι
 μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, ἄλλω δέ τ' ἐς γούνατα γὰρ
 σφι αὐτὰ πεσεῖν, καὶ τὸν ἀπὸ τούτου χρόνον δια-
 τελέειν οὕτω ἔχοντα. Ἀθηναίους μὲν δὴ ταῦτα ποιεῖν,
 σφέας δὲ Αἰγινῆται λέγουσι πυθομένους τοὺς Ἀθη-
 ναίους ὥς μέλλοιεν ἐπὶ σφέας στρατεύεσθαι, ἐτοίμους
 Ἀργεῖους ποιεέσθαι. τοὺς τε δὴ Ἀθηναίους ἀποβεβάναι
 ἐς τὴν Αἰγιναίην καὶ παρεῖναι βοηθέοντας σφίσι τοὺς
 Ἀργεῖους καὶ λαθεῖν τε ἐξ Ἐπιδαύρου διαβάντας ἐς
 τὴν νῆσον καὶ οὐ προακηκοῦσι τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπι-
 πεσεῖν ὑποταγομένους τὸ ἀπὸ τῶν νεῶν, ἅμα τε ἐν
 τούτῳ τὴν βροντήν τε γενέσθαι καὶ τὸν σεισμὸν

- 87 αὐτοῖσι. λέγεται μὲν νυν ὑπ' Ἀργείων τε καὶ Αἰγινητέων τάδε, ὁμολογέεται δὲ καὶ ὑπ' Ἀθηναίων ἕνα μῦθον τὸν ἀποσωθέντα αὐτῶν ἐς τὴν Ἀττικὴν γενέσθαι· πλὴν Ἀργεῖοι μὲν λέγουσι αὐτῶν τὸ Ἀττικὸν στρατόπεδον διαφθειράντων τὸν ἕνα τοῦτον περιγενέσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ τοῦ δαιμονίου· περιγενέσθαι μέντοι οὐδὲ τοῦτον τὸν ἕνα, ἀλλ' ἀπολέσθαι τρόπῳ τοιῷδε· κομισθεὶς ἄρα ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπήγγελλε τὸ πάθος· πυθομένας δὲ τὰς γυναῖκας τῶν ἐπ' Αἰγίναν στρατευσαμένων ἀνδρῶν, δεινὸν τι ποιησαμένους καῖνον μῦθον ἐξ ἀπάντων σωθῆναι, πέριξ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον λαβούσας καὶ κεντεύσας τῇσι περόνησι τῶν ἱματίων εἰρωτᾶν ἐκάστην αὐτέων ὅκῃ εἴη ὁ ἐωνυγῆς ἀνήρ. καὶ τοῦτον μὲν οὕτω διαφθαρήναι, Ἀθηναίοισι δὲ ἔτι τοῦ πάθους δεινότερόν τι δόξαι εἶναι τὸ τῶν γυναικῶν ἔργον. ἄλλω μὲν δὴ οὐκ εἶναι ὅτεφ' ζημιώσωσι τὰς γυναῖκας, τὴν δὲ ἐσθῆτα μετέβαλον αὐτέων ἐς τὴν Ἰάδα· ἐφόρεον γάρ ῥα δὴ πρὸ τοῦ αἰ τῶν Ἀθηναίων γυναῖκες ἐσθῆτα Δωρίδα, τῇ Κορινθίῃ παραπλησιωτάτην· μετέβαλον ὦν ἐς τὸν λίνεον κιθῶνα, ἵνα δὴ
- 88 περόνησι μὴ χρέωνται. ἔστι δὲ ἀληθεὶς λόγῳ χρεωμένοισι οὐκ Ἰὰς αὕτη ἢ ἐσθῆς τὸ παλαιὸν ἀλλὰ Κάειρα, ἐπεὶ ἢ γε Ἑλληνικὴ ἐσθῆς πᾶσα ἢ ἀρχαίη τῶν γυναικῶν ἢ αὕτη ἦν τὴν νῦν Δωρίδα καλέομεν. τοῖσι δὲ Ἀργεῖοισι καὶ τοῖσι Αἰγινῆτησι καὶ πρὸς ταῦτα ἔτι τόδε ποιῆσαι νόμον εἶναι παρὰ σφίσι· ἑκατέροισι τὰς περόνας ἡμιολίας ποιέεσθαι τοῦ τότε κατεστεῶτος μέτρου, καὶ ἐς τὸ ἱρὸν τῶν θεῶν τούτων περόνας μάλιστα ἀνατιθέναι τὰς γυναῖκας, Ἀττικὸν δὲ μήτε τι ἄλλο προσφέρειν πρὸς τὸ ἱρὸν μήτε κέραμον, ἀλλ' ἐκ

χυτρίδων ἐπιχωριέων νόμον τὸ λοιπὸν αὐτόθι εἶναι πίνειν. Ἀργείων μὲν νυν καὶ Αἰγινητέων αἱ γυναῖκες ἐκ τόσου κατ' ἔριν τὴν Ἀθηναίων περόνας ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἐφόρεον μέζοντας ἢ πρὸ τοῦ.

Τῆς δὲ ἐχθρας τῆς πρὸς Αἰγινήτας ἐξ Ἀθηναίων 89
γενομένης ἀρχὴ κατὰ εἰρηται ἐγένετο. τότε δὴ Θηβαίων ἐπικαλεομένων προθύμως τῶν περὶ τὰ ἀγάλματα γενομένων ἀναμιμνησκόμενοι οἱ Αἰγινῆται ἐβοήθησαν τοῖσι Βοιωτοῖσι. Αἰγινῆται τε δὴ ἐδήλιον τῆς Ἀττικῆς τὰ παραθαλάσσια, καὶ Ἀθηναίοισι ὀρμημένοισι ἐπ' Αἰγινήτας στρατεύεσθαι ἦλθε μαντήιον ἐκ Δελφῶν ἐπισχόντας ἀπὸ τοῦ Αἰγινητέων ἀδικίου τριήκοντα ἔτεα τῷ ἐνὶ καὶ τριηκοστῷ Αἰακῷ τέμενος ἀποδέξαντας ἄρχεσθαι τοῦ πρὸς Αἰγινήτας πολέμου, καὶ σφι χωρήσειν τὰ βούλονται· ἦν δὲ αὐτίκα ἐπιστρατεύωνται, πολλὰ μὲν σφεας ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ χρόνου πείσεσθαι, πολλὰ δὲ καὶ ποιήσειν, τέλος μέντοι καταστρέφεσθαι. ταῦτα ὥς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι, τῷ μὲν Αἰακῷ τέμενος ἀπέδεξαν τοῦτο τὸ νῦν ἐπὶ τῆς ἀγορῆς ἴδρυται, τριήκοντα δὲ ἔτεα οὐκ ἀνέσχοντο ἀκούσαντες ὅπως χρὸν εἶη ἐπισχεῖν πεπονθότας πρὸς Αἰγινητέων ἀνάρσια. ἐς τιμωρίην δὲ παρασκευαζομένοισι αὐτοῖσι 90
ἐκ Λακεδαιμονίων πρῆγμα ἐγειρόμενον ἐμπόδιον ἐγένετο. πνυθόμενοι γὰρ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐκ τῶν Ἀλκμεωνιδέων ἐς τὴν Πυθίην μεμηχανημένα καὶ τὰ ἐκ τῆς Πυθίης ἐπὶ σφέας τε καὶ τοὺς Πεισιστρατίδας συμφορὴν ἐποιεῦντο διπλῆν, ὅτι τε ἄνδρας ξείνους σφίσι ἐόντας ἐξεληλάκεσαν ἐκ τῆς ἐκείνων, καὶ ὅτι ταῦτα ποιήσασι χάρις οὐδεμία ἐφαίνετο πρὸς Ἀθηναίων. ἔτι τε πρὸς τούτοις ἐνῆγόν σφεας οἱ χρησμοὶ

λέγοντες πολλά τε καὶ ἀνάρσια ἔσεσθαι αὐτοῖσι ἐξ Ἀθηναίων, τῶν πρότερον μὲν ἦσαν ἀδαέες, τότε δὲ Κλεομένεος κομίσαντος ἐς Σπάρτην ἐξέμαθον. ἐκτίσματο δὲ ὁ Κλεομένης ἐκ τῆς Ἀθηναίων ἀκροπόλιος τοὺς χρησμούς, τοὺς ἐκτιντο μὲν πρότερον οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐξελαυνόμενοι δὲ ἔλιπον ἐν τῷ ἱερῷ· κατα-
91 λειφθέντας δὲ ὁ Κλεομένης ἀνέλαβε. τότε δὲ ὡς ἀνέλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς χρησμούς καὶ τοὺς Ἀθηναίους ὥρων ἀνέχομένους καὶ οὐδαμῶς ἐτοίμους ἔοντας πείθεσθαι σφίσι, νόῳ λαβόντες ὡς ἐλεύθερον μὲν εἶναι τὸ γένος τὸ Ἀττικὸν ἰσόρροπον τῷ ἑαυτῶν ἂν γίνοιτο, κατεχόμενον δὲ ὑπὸ τυραννίδος ἀσθενὲς καὶ πειθαρχέσθαι ἔτοιμον, μαθόντες [δὲ] τούτων ἕκαστα μετεπέμποντο Ἰπκίην τὸν Πεισιστράτου ἀπὸ Σιγείου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἐς δὲ καταφεύγουσι οἱ Πεισιστρατίδαι]. ἐπεῖτε δὲ σφι Ἰπκίης καλεόμενος ἦκε, μεταπεμψάμενοι καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ἀγγέλους ἔλεγόν σφι Σπαρτιῆται τάδε· ἄνδρες σύμμαχοι, συγγινώσκομεν αὐτοῖσι ἡμῖν οὐ ποιήσασι ὀρθῶς· ἐπαερθέντες γὰρ κιβδήλοισι μαντηίοισι ἄνδρας ξείνους ἔοντας ἡμῖν τὰ μάλιστα καὶ ἀναδεκομένους ὑποχειρίας παρῆξιν τὰς Ἀθήνας, τούτους ἐκ τῆς πατρίδος ἐξηλάσαμεν, καὶ ἔπειτα ποιήσαντες ταῦτα δῆμῳ ἀχαρίστῳ παρεδώκαμεν τὴν πόλιν, ὃς ἐπεῖτε δι' ἡμέας ἐλευθερωθεῖς ἀνέκυψε, ἡμέας μὲν καὶ τὸν βασιλέα ἡμῶν περιυβρίσας ἐξέβαλε, δόξαν δὲ φύσας ἀξάνεται, ὥστε ἐκμεμαθήκασιν μάλιστα μὲν οἱ περίοικοι αὐτῶν Βοιωτοὶ καὶ Χαλκιδεεῖς, τάχα δὲ τις καὶ ἄλλος ἐκμαθήσεται ἀμαρτῶν. ἐπεῖτε δὲ ἐκεῖνα ποιήσαντες ἡμάρτομεν, νῦν πειρησόμεθα σφεα ἅμα ὑμῖν ἀκεόμενοι· αὐτοῦ γὰρ

τούτου εἵνεκεν τόνδε τε Ἰππίην μετεπεμψάμεθα καὶ
 ὑμέας ἀπὸ τῶν πολιῶν, ἵνα κοινῶ τε λόγῳ καὶ κοινῶ
 στόλῳ ἐσαγαγόντες αὐτὸν ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποδῶμεν τὰ
 καὶ ἀπειλόμεθα. οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον, τῶν δὲ συμ- 92
 μάχων τὸ πλῆθος οὐκ ἐνεδέκετο τοὺς λόγους. οἱ μὲν
 νυν ἄλλοι ἡσυχίην ἤγον, Κορίνθιος δὲ Σωσικλῆς
 ἔλεξε τάδε· Ἡ δὴ ὃ τε οὐρανὸς ἐνερθεῖ ἐστὶ τῆς γῆς α
 καὶ ἡ γῆ μετέωρος ὑπὲρ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἄνθρωποι
 νομὸν ἐν θαλάσῃ ἔξουσιν καὶ ἰχθύες τὸν πρότερον
 ἄνθρωποι, ὅτε γε ὑμεῖς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰσοκρατίας
 καταλύοντες τυραννίδας ἐς τὰς πόλεις κατὰγειν παρα-
 σκευάζεσθε, τοῦ οὔτε ἀδικώτερόν ἐστι οὐδὲν κατ'
 ἀνθρώπους οὔτε μαιφονώτερον. εἰ γὰρ δὴ τοῦτό γε
 δοκέει ὑμῖν εἶναι χρηστὸν ὥστε τυραννεύεσθαι τὰς
 πόλεις, αὐτοὶ πρῶτοι τύραννον καταστησάμενοι παρὰ
 σφίσι αὐτοῖσι οὕτω καὶ τοῖσι ἄλλοισι δίξῃσθε κατ-
 ιστάναι· νῦν δὲ αὐτοὶ τυράννων ἄπειροι ἐόντες καὶ
 φυλάσσοντες τοῦτο δεινότατα ἐν τῇ Σπάρτῃ μὴ γενέ-
 σθαι, παραχρᾶσθε ἐς τοὺς συμμάχους· εἰ δὲ αὐτοὶ
 ἔμπειροι ἔατε κατὰ περ ἡμεῖς, εἴχετε ἂν περὶ αὐτοῦ
 γνώμας ἀμείνονας συμβαλέσθαι ἢ περ νῦν. Κοριν-
 θίοισι γὰρ ἦν πόλις κατάστασις τοιγύδε· ἦν ὀλιγαρχία, β
 καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἐνεμον τὴν πόλιν,
 ἐδίδοσαν δὲ καὶ ἤγοντο ἐξ ἀλλήλων, Ἀμφίονι δὲ ἐόντι
 τούτων τῶν ἀνδρῶν γίνεται θυγάτηρ χωλή· οὐνομα
 δέ οἱ ἦν Λάβδα. ταύτην Βακχιαδέων γὰρ οὐδείς ἠθελε
 γῆμαι, ἰσχει Ἡετίων ὁ Ἐχεκράτεος, δήμου μὲν ἐὼν ἐκ
 Πέτρης, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν Λαπίθης τε καὶ Καινείδης.
 ἐκ δὲ οἱ ταύτης τῆς γυναικὸς οὐδ' ἐξ ἄλλης παῖδες
 ἐγίνοντο. ἐστάλη ὦν ἐς Δελφοὺς περὶ γόνου. ἐσιόντα

δὲ αὐτὸν ἰθέως ἡ Πυθίη προσαγορεύει τοισίδε τοῖσι
ἔπεσι·

Ἑτίων, οὔτις σε τῖει πολύτιτον ἔοντα.

Λάβδα κύει, τέξει δ' ὀλοοίτροχον· ἐν δὲ πεσεῖται

Ἀνδράσι μουνάρχοισι, δικαίῳσει δὲ Κόρινθον.

ταῦτα χρησθέντα τῷ Ἑτίωνι ἐξαγγέλλεται κως τοῖσι
Βακχιάδησι, τοῖσι τὸ μὲν πρότερον γενόμενον χρηστή-
ριον ἐς Κόρινθον ἦν ἄσημον, φέρον τε ἐς τῶντὸ καὶ
τὸ τοῦ Ἑτίωνος καὶ λέγον ὧδε·

Αἰετὸς ἐν πέτρῃσι κύει, τέξει δὲ λέοντα

Καρτερόν ὠμηστήν· πολλῶν δ' ὑπὸ γούνατα λύσει.

Ταῦτά νυν εὖ φράζεσθε, Κορίνθιοι, οἱ περὶ καλὴν

Πειρήνην οἰκεῖτε καὶ ὀφρυόεντα Κόρινθον.

γ τοῦτο μὲν δὴ τοῖσι Βακχιάδησι πρότερον γενόμενον
ἦν ἀτέκμαρτον, τότε δὲ τὸ Ἑτίωνι γενόμενον ὥς
ἐπύθοντο, αὐτίκα καὶ τὸ πρότερον συνῆκαν ἐὼν συν-
φδὸν τῷ Ἑτίωνος. συνέντες δὲ καὶ τοῦτο εἶχον ἐν
ἡσυχίῃ, ἐθέλοντες τὸν μέλλοντα Ἑτίωνι γίνεσθαι
γόνον διαφθεῖραι. ὥς δ' ἔτεκε ἡ γυνὴ τάχιστα, πέμ-
πουσι σφέων αὐτῶν δέκα ἐς τὸν δῆμον ἐν τῷ κατ-
οίκητο Ἑτίων ἀποκτενέοντας τὸ παιδίον. ἀπικόμενοι
δὲ οὗτοι ἐς τὴν Πέτρην καὶ παρελθόντες ἐς τὴν αὐλὴν
τὴν Ἑτίωνος αἰτεοῦν τὸ παιδίον· ἡ δὲ Λάβδα εἰδυῖά
τε οὐδὲν τῶν εἵνεκα ἐκεῖνοι ἀπικολάτο καὶ δοκέουσά
σφας φιλοφροσύνης τοῦ πατρὸς εἵνεκα αἰτέειν φέρουσα
ἐνεχείρισε αὐτῶν ἐνί. τοῖσι δὲ ἄρα ἐβεβούλευτο κατ'
ὁδὸν τὸν πρῶτον αὐτῶν λαβόντα τὸ παιδίον προσουδί-
σαι. ἐπεὶ ὧν ἔδωκε φέρουσα ἡ Λάβδα, τὸν λαβόντα τῶν
ἀνδρῶν θείῃ τύχῃ προσεγέλασε τὸ παιδίον, καὶ τὸν φρα-
σθέντα τοῦτο οἶκτός τις ἰσχεῖ ἀποκτείνει, κατοικτεῖρας

δὲ παραδιδοῖ τῷ δευτέρῳ, ὃ δὲ τῷ τρίτῳ. οὕτω δὴ διεξήλθε διὰ πάντων τῶν δέκα παραδιδόμενον, οὐδενὸς βουλομένου διεργάσασθαι. ἀποδόντες ὦν ὀπίσω τῇ τεκούσῃ τὸ παιδίον καὶ ἐξελθόντες ἔξω, ἐστεῶτες ἐπὶ τῶν θυρέων ἀλλήλων ἄπτοντο καταιτιώμενοι καὶ μάλιστα τοῦ πρώτου λαβόντος, ὅτι οὐκ ἐποίησε κατὰ τὰ δεδογμένα, ἐς δὲ δὴ σφι χρόνον ἐγγινομένου ἔδοξε αὐτῖς παρελθόντας πάντας τοῦ φόνου μετίσχειν. ἔδει δὲ ἐκ τοῦ Ἡετίωνος γόνου Κορίνθῳ κακὰ ἀναβλαστῆναι. ἡ Λάβδα γὰρ πάντα ταῦτα ἤκουε ἐστεῶσα πρὸς αὐτῆσι τῇσι θυρήσι· δείσασα δὲ μὴ σφι μεταδόξῃ καὶ τὸ δεύτερον λαβόντες τὸ παιδίον ἀποκτείνωσι, φέρουσα κατακρύπτει ἐς τὸ ἀφραστότατόν οἱ ἐφαίνετο εἶναι, ἐς κυψέλην, ἐπισταμένη ὥς εἰ ὑποστρέψαντες ἐς ζήτησιν ἀπικνεοίατο, πάντα ἐρευνήσῃν μέλλοιεν· τὰ δὴ καὶ ἐγένετο. ἐσελθοῦσι δὲ καὶ διζημένοισι αὐτοῖσι ὥς οὐκ ἐφαίνετο, ἐδόκεε ἀπαλλάσσεσθαι καὶ λέγειν πρὸς τοὺς ἀποπέμψαντας ὥς πάντα ποιήσειαν τὰ ἐκείνοι ἐνετείλαντο. οἱ μὲν δὴ ἀπελθόντες ἔλεγον ταῦτα· Ἡετίωνι δὲ μετὰ ταῦτα ὁ παῖς ἠϋξάνετο, καὶ οἱ διαφυγόντι τοῦτον τὸν κίνδυνον ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυμίην Κύπελος οὖνομα ἐτέθη. ἀνδρωθέντι δὲ καὶ μαντευομένῳ Κυψέλῳ ἐγένετο ἀμφιδέξιον χρηστήριον ἐν Δελφοῖσι, τῷ πίσυνος γενόμενος ἐπεχείρησέ τε καὶ ἔσχε Κόρινθον. ὃ δὲ χρησμὸς οὕτως ἦν·

Ὀλβιος οὗτος ἀνὴρ ὃς ἐμὸν δόμον ἐσκαταβαίνει,
 Κύπελος Ἡετίδης, βασιλεὺς κλειτοῖο Κορίνθου,
 Αὐτὸς καὶ παῖδες, παίδων γε μὲν οὐκέτι παῖδες.
 τὸ μὲν δὴ χρηστήριον τοῦτο ἦν, τυραννεύσας δὲ ὁ
 Κύπελος τοιοῦτος δὴ τις ἀνὴρ ἐγένετο· πολλοὺς μὲν

Κορινθίων ἐδίωξε, πολλοὺς δὲ χρημάτων ἀπεστέρησε, ἔ πολλῷ δέ τι πλείστους τῆς ψυχῆς. ἄρξαντος δὲ τούτου ἐπὶ τριήκοντα ἔτεα καὶ διαπλέξαντος τὸν βίον εὖ διάδοχος οἱ τῆς τυραννίδος ὁ παῖς Περίανδρος γίνεται. ὁ τοίνυν Περίανδρος κατ' ἀρχὰς μὲν ἦν ἡπιώτερος τοῦ πατρὸς, ἐπεῖτε δὲ ὠμίλησε δι' ἀγγέλων Θρασυβούλῳ τῷ Μιλήτου τυράννῳ, πολλῷ ἔτι ἐγένετο Κυψέλου μαιφονώτερος. πέμψας γὰρ παρὰ Θρασύβουλον κήρυκα ἐπυνθάνετο ὅντινα ἂν τρόπον ἀσφαλέστατον καταστησάμενος τῶν πρηγμάτων κάλλιστα τὴν πόλιν ἐπιτροπεύοι. Θρασύβουλος δὲ τὸν ἐλθόντα παρὰ τοῦ Περιάνδρου ἐξῆγε ἔξω τοῦ ἄστεος, ἐσβὰς δὲ ἐς ἄρουραν ἐσπαρμένην ἅμα τε διεξήιε τὸ λήιον ἐπειρωτέων τε καὶ ἀναποδίζων τὸν κήρυκα κατὰ τὴν ἀπὸ Κορίνθου ἄπιξιν, καὶ ἐκόλουε αἰεὶ ὅπως τινὰ ἴδοι τῶν ἀσταχύνων ὑπερέχοντα, κολούων δὲ ἔρριπτε, ἐς δὲ τοῦ ληίου τὸ κάλλιστόν τε καὶ βαθυτάτον διεφθειρε τρόπῳ τοιούτῳ. διεξελθὼν δὲ τὸ χωρίον καὶ ὑποθέμενος ἔπος οὐδὲν ἀποπέμπει τὸν κήρυκα. νοστήσαντος δὲ τοῦ κήρυκος ἐς τὴν Κόρινθον ἦν πρόθυμος πυνθάνεσθαι τὴν ὑποθήκην ὁ Περίανδρος. ὁ δὲ οὐδὲν οἱ ἔφη Θρασύβουλον ὑποθέσθαι, θωμάζειν τε αὐτοῦ παρ' οἷόν μιν ἄνδρα ἀποπέμψει, ὥς παραπλήγῃα τε καὶ τῶν ἑωυτοῦ σινάμωρον, ἀπηγεόμενος τὰ περ πρὸς Θρασυβούλου ὁπώπεε. ἡ Περίανδρος δὲ συνιελὺς τὸ ποιηθὲν καὶ νόφ ἰσχων ὥς οἱ ὑπετίθετο Θρασύβουλος τοὺς ὑπερόχους τῶν ἀστῶν φονεῦειν, ἐνθαῦτα δὴ πᾶσαν κακότητα ἐξέφαινε ἐς τοὺς πολίτας. ὅσα γὰρ Κύψελος ἀπέλιπε κτείνων τε καὶ διώκων, Περίανδρός σφρα ἀπετέλεε, μὴ δὲ ἡμέρῃ ἀπέδυσσε πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας διὰ τὴν ἑωυτοῦ

γυναῖκα Μελίσσαν. πέμψαντι γάρ οἱ ἐς Θεσπρωτοὺς ἐπ' Ἀχέροντα ποταμὸν ἀγγέλους ἐπὶ τὸ νεκρομαντήιον παρακαταθήκης πέρι ξεινικῆς οὔτε σημαίνειν ἔφη ἡ Μελίσσα ἐπιφανεῖσα οὔτε κατερέειν ἐν τῷ κέεται χώρῳ ἢ παρακαταθήκῃ· ῥιγοῦν τε γὰρ καὶ εἶναι γυμνή· τῶν γάρ οἱ συγκατέθεψε ἱματίων ὄφελος εἶναι οὐδὲν οὐ κατακαυθέντων· μαρτύριον δὲ οἱ εἶναι ὥς ἀληθέα ταῦτα λέγει, ὅτι ἐπὶ ψυχρὸν τὸν ἱπνὸν Περίανδρος τοὺς ἄρτους ἐπέβαλε. ταῦτα δὲ ὥς ὀπίσω ἀπηγγέλθη τῷ Περιάνδρῳ (πιστὸν γάρ οἱ ἦν τὸ συμβόλαιον, ὃς νεκρῷ ἐούσῃ Μελίσσῃ ἐμίγη), ἰδέως δὴ μετὰ τὴν ἀγγελίην κήρυγμα ἐποιήσατο ἐς τὸ Ἱεραιὸν ἐξιέναι πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας. αἱ μὲν δὴ ὥς ἐς ὀρθὴν ἤισαν κόσμῳ τῷ καλλίστῳ χρεώμεναι, ὁ δ' ὑποστήσας τοὺς δορυφόρους ἀπέδυσέ σφεας πάσας ὁμοίως, τὰς τε ἐλευθέρας καὶ τὰς ἀμφιπόλους, συμφορήσας δὲ ἐς ὄρυγμα Μελίσσῃ ἐπυγχόμενος κατέκαιε. ταῦτα δὲ οἱ ποιήσαντι καὶ τὸ δεύτερον πέμψαντι ἔφρασε τὸ εἰδωλὸν τὸ Μελίσσης ἐς τὸν κατέθηκε χώρον τοῦ ξείνου τὴν παρακαταθήκην. τοιοῦτο μὲν ὑμῖν ἐστὶ ἡ τυραννίς, ᾧ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τοιούτων ἔργων. ἡμέας δὲ τοὺς Κορινθίους τό τε αὐτίκα θῶμα μέγα εἶχε ὅτε ὑμέας εἰδομεν μεταπεμπομένους Ἰππίην, νῦν τε δὴ καὶ μεζόνως θωμάζομεν λέγοντας ταῦτα, ἐπιμαρτυρόμεθά τε ἐπικαλούμενοι ὑμῖν θεοὺς τοὺς Ἑλληνίους μὴ κατιστάναι τυραννίδας ἐς τὰς πόλεις. οὐκ ὦν παύσεσθε ἀλλὰ πειρήσεσθε παρὰ τὸ δίκαιον κατάγοντες Ἰππίην· ἴστε ὑμῖν Κορινθίους γε οὐ συναινέοντας.

Σωσικλέης μὲν ἀπὸ Κορίνθου πρεσβεύων ἐλεξε 93
τάδε, Ἰππίης δὲ αὐτὸν ἀμείβετο τοὺς αὐτοὺς ἐπικαλέσας

θεοὺς ἐκείνω, ἥ μὲν Κορινθίους μάλιστα πάντων ἐπι-
 ποθήσειν Πεισιστρατίδας, ὅταν σφι ἤκωσι ἡμέραι αἱ κύ-
 ριαι ἀνιᾶσθαι ὑπ' Ἀθηναίων. Ἰππῆς μὲν τούτοισι ἀμεί-
 ψατο οἷά τε τοὺς χρησμοὺς ἀτρεκέστατα ἀνδρῶν ἐξεπι-
 στάμενος· οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων τέως μὲν εἶχον
 ἐν ἡσυχίῃ σφέας αὐτούς, ἐπεῖτε δὲ Σωσιπλόος ἤκουσαν
 εἰπαντος ἐλευθέρως, ἅπας τις αὐτῶν φωνὴν ῥήξας
 αἰρέετο τοῦ Κορινθίου τὴν γνώμην, Λακεδαιμονίοισι
 τε ἐπεμαρτύροντο μὴ ποιεῖν μηδὲν νεώτερον περὶ
 94 πόλιν Ἑλλάδα. οὕτω μὲν ταῦτα ἐπαύσθη, Ἰππὴ δὲ
 ἐνθεῦτεν ἀπελαννομένῳ ἐδίδου μὲν Ἀμύντης ὁ Μακε-
 δῶν Ἀνθεμοῦντα, ἐδίδοσαν δὲ Θεσσαλοὶ Ἴωλκόν. ὁ δὲ
 τούτων μὲν οὐδέτερά αἰρέετο, ἀνεχώρεε δὲ ὀπίσω ἐς
 Σίγειον, τὸ εἶλε Πεισίστρατος αἰχμῇ παρὰ Μυτιλη-
 ναίων, κρατήσας δὲ αὐτοῦ κατέστησε τύραννον εἶναι
 παῖδα τὸν ἑωυτοῦ νόθον Ἠγησίστρατον, γεγονότα ἐξ
 Ἀργείης γυναικός, ὅς οὐκ ἀμαχητὶ εἶχε τὰ παρέλαβε
 παρὰ Πεισιστράτου. ἐπολέμεον γὰρ ἔκ τε Ἀχιλλήλου
 πόλιος ὀρμώμενοι καὶ Σιγέλου ἐπὶ χρόνον συχνὸν Μυ-
 τιληναῖοι τε καὶ Ἀθηναῖοι, οἱ μὲν ἀπαιτέοντες τὴν
 χώραν, Ἀθηναῖοι δὲ οὔτε συγγινωσκόμενοι ἀποδει-
 κνύντες τε λόγῳ οὐδὲν μᾶλλον Αἰολεῦσι μετεὸν τῆς
 Ἰλιάδος χώρας ἢ οὐ καὶ σφίσι καὶ τοῖσι ἄλλοις, ὅσοι
 Ἑλλήνων συνεπρήξαντο Μενέλεω τὰς Ἑλένης ἀρπαγὰς.
 95 πολεμεόντων δὲ σφεων παντοῖα καὶ ἄλλα ἐγένετο ἐν
 τῇσι μάχῃσι, ἐν δὲ δὴ καὶ Ἀλκαῖος ὁ ποιητὴς συμ-
 βολῆς γενομένης καὶ νικῶντων Ἀθηναίων αὐτὸς μὲν
 φεύγων ἐκφεύγει, τὰ δὲ οἱ ὅπλα ἴσχουσι Ἀθηναῖοι καὶ
 σφρα ἀνεκρέμασαν πρὸς τὸ Ἀθήναιον τὸ ἐν Σιγείῳ.
 ταῦτα δὲ Ἀλκαῖος ἐν μέλει ποιήσας ἐπιτιθεὶ ἐς Μυτι-

λήνην ἐξαγγελλλόμενος τὸ ἑωυτοῦ πάθος Μελανίπῳ ἀνδρὶ ἑταίρῳ. Μυτιληναίους δὲ καὶ Ἀθηναίους κατήλλαξε Περίανδρος ὁ Κυψέλου· τούτῳ γὰρ διαιτητῇ ἐπετράποντο· κατήλλαξε δὲ ὧδε, νέμεσθαι ἑκατέρους τὴν ἔχουσι. Σίγειον μὲν νυν οὕτω ἐγένετο ὑπ' Ἀθηναίοισι. Ἰππίας δὲ ἐπείτε ἀπίκετο ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος 96 ἐς τὴν Ἀσίην, πᾶν χρῆμα ἐκίνεε, διαβάλλων τε τοὺς Ἀθηναίους πρὸς τὸν Ἀρταφρένεα καὶ ποιέων ἅπαντα ὅκως αἱ Ἀθῆναι γενοίατο ὑπ' ἑωυτῷ τε καὶ Δαρείῳ. Ἰππίας τε δὴ ταῦτα ἐπρησσε καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πυνθόμενοι ταῦτα πέμπουσι ἐς Σάρδεις ἀγγέλους, οὐκ ἔδωτες τοὺς Πέρσας πείθεσθαι Ἀθηναίων τοῖσι φυγάσι. ὁ δὲ Ἀρταφρένης ἐκέλευέ σφεας, εἰ βουλοίατο σοοὶ εἶναι, καταδέκεσθαι ὀπίσω Ἰππίην. οὐκ ὦν δὴ ἐνεδέκοντο τοὺς λόγους ἀποφερομένους Ἀθηναῖοι· οὐκ ἐνδεκομένοισι δὲ σφι ἐδέδοκτο ἐκ τοῦ φανεροῦ τοῖσι Πέρσῃσι πολεμίους εἶναι.

Νομίζουσι δὲ ταῦτα καὶ διαβεβλημένοισι ἐς τοὺς 97 Πέρσας ἐν τούτῳ δὴ τῷ καιρῷ ὁ Μιλήσιος Ἀρισταγόρης ὑπὸ Κλεομένεος τοῦ Λακεδαιμονίου ἐξελασθεὶς ἐκ τῆς Σπάρτης ἀπίκετο ἐς Ἀθήνας· αὕτη γὰρ ἡ πόλις τῶν λοιπέων ἐδυνάστευε μέγιστον. ἐπελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον ὁ Ἀρισταγόρης ταῦτ' ἔλεγε τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ τοῦ πολέμου τοῦ Περσικοῦ, ὥς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ νομίζουσι εὐπετέες τε χειρωθῆναι εἶησαν. ταῦτά τε δὴ ἔλεγε καὶ πρὸς τοῖσι τάδε, ὥς οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων εἰσὶ ἄποικοι, καὶ οἰκὸς σφεας εἴη ῥύεσθαι δυναμένους μέγα. καὶ οὐδὲν ὃ τι οὐκ ὑπίσχετο οἷα κάρτα δεόμενος, ἐς ὃ ἀνέπεισέ σφεας. πολλοὺς γὰρ οἶκε εἶναι

εὐπετέστερον διαβάλλειν ἢ ἓνα, εἰ Κλεομένεα μὲν τὸν
 Λακεδαιμόνιον μῦνον οὐκ οἶδς τε ἐγένετο διαβάλλειν,
 τρεῖς δὲ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο. Ἀθηναῖοι
 μὲν δὴ ἀναπεισθέντες ἐψηφίσαντο εἰκοσι νέας ἀπο-
 στεῖλαι βοηθοὺς Ἴωσι, στρατηγὸν ἀποδέξαντες αὐτῶν
 εἶναι Μελάνθιον, ἄνδρα τῶν ἀστῶν ἐόντα τὰ πάντα
 δόκιμον. αὐταὶ δὲ αἱ νέες ἀρχὴ κακῶν ἐγένοντο Ἑλλησί
 98 τε καὶ βαρβάροισι. Ἀρισταγόρης δὲ προπλώσας καὶ
 ἀπικόμενος ἐς τὴν Μίλητον, ἐξευρὼν βούλευμα ἀπ' οὗ
 Ἴωσι μὲν οὐδεμία ἐμελλε ὠφελίῃ ἔσεσθαι (οὐδ' ὦν
 οὐδὲ τούτου εἵνεκα ἐποίησε ἄλλ' ὅπως βασιλέα Δαρεῖον
 λυπήσειε), ἐπεμψε ἐς τὴν Φρυγίην ἄνδρα ἐπὶ τοὺς
 Παίονας τοὺς ἀπὸ Στυρμόνος ποταμοῦ αἰχμαλώτους
 γενομένους ὑπὸ Μεγαβάζου, οἰκόντας δὲ τῆς Φρυγίης
 χῶρόν τε καὶ κώμην ἐπ' ἑωυτῶν, ὃς ἐπειδὴ ἀπίκετο ἐς
 τοὺς Παίονας, ἔλεγε τάδε· Ἄνδρες Παῖονες, ἐπεμψέ με
 Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραννος σωτηρίην ὑποθησό-
 μενον ὑμῖν, ἣν περ βούλησθε πεῖθεσθαι. νῦν γάρ
 Ἰωνίῃ πᾶσα ἀπέστηκε ἀπὸ βασιλέος, καὶ ὑμῖν παρέχει
 σῶζεσθαι ἐπὶ τὴν ὑμετέραν αὐτῶν· μέχρι μὲν θαλάσσης
 αὐτοῖσι ὑμῖν, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου ἡμῖν ἤδη μελήσει.
 ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οἱ Παῖονες κάρτα τε ἀσπαστὸν
 ἐποίησαντο καὶ ἀναλαβόντες παῖδας καὶ γυναῖκας ἀπ-
 εδίδρηνσκον ἐπὶ θάλασσαν· οἱ δὲ τινες αὐτῶν καὶ κατ-
 ἔμειναν ἀρρωδήσαντες αὐτοῦ. ἐπεῖτε δὲ οἱ Παῖονες
 ἀπίκοντο ἐπὶ θάλασσαν, ἐνθεῦτεν ἐς Χίον διέβησαν.
 ἐόντων δὲ ἤδη ἐν Χίῳ κατὰ πόδας ἐληλύθεε Περσέων
 ἵππος πολλὴ διώκουσα τοὺς Παίονας· ὥς δὲ οὐ κατ-
 ἔλαβον, ἐπηγγέλλοντο ἐς τὴν Χίον τοῖσι Παίοσι ὅπως
 ἂν ὀπίσω ἀπέλθοιεν. οἱ δὲ Παῖονες τοὺς λόγους οὐκ

ἐνεδέκοντο, ἀλλ' ἐκ Χίου μὲν Χιοί σφεας ἐς Λέσβον ἤγαγον, Λέσβιοι δὲ ἐς Δορίσκον ἐκόμισαν· ἐνθεῦτεν δὲ πεξῇ κομζόμενοι ἀπίκοντο ἐς Παιονίην.

Ἀρισταγόρης δέ, ἐπειδὴ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἀπίκοντο 99 εἰκοσι νηυσί, ἅμα ἀγόμενοι Ἑρετριέων πέντε τριήρεας, οἱ οὐ τὴν Ἀθηναίων χάριν ἐστρατεύοντο ἀλλὰ τὴν αὐτῶν Μιλησίων, ὀφειλόμενά σφι ἀποδιδόντες (οἱ γὰρ δὴ Μιλήσιοι πρότερον τοῖσι Ἑρετριεῦσι τὸν πρὸς Χαλκιδέας πόλεμον συνδιήνεικαν, ὅτε περ καὶ Χαλκιδεῦσι ἀντὶα Ἑρετριέων καὶ Μιλησίων Σάμιοι ἐβοήθουν), οὗτοι ὦν ἐπεῖτε σφι ἀπίκοντο καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι παρῆσαν, ἐποιέετο στρατηγὴν ὁ Ἀρισταγόρης ἐς Σάρδις. αὐτὸς μὲν δὴ οὐκ ἐστρατεύετο ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ, στρατηγούς δὲ ἄλλους ἀπέδεξε Μιλησίων εἶναι, τὸν ἑαυτοῦ τε ἀδελφεὸν Χαροπῖνον καὶ τῶν ἄλλων ἀστῶν Ἑρμόφαντον. ἀπικόμενοι δὲ τῷ στόλῳ τούτῳ Ἰωνες 100 ἐς Ἐφεσον πλοῖα μὲν κατέλιπον ἐν Κορησσῷ τῆς Ἐφεσίης, αὐτοὶ δὲ ἀνέβαινον χειρὶ πολλῇ, ποιεύμενοι Ἐφεσίους ἡγεμόνας τῆς ὁδοῦ. πορευόμενοι δὲ παρὰ ποταμὸν Καῦστριον, ἐνθεῦτεν ἐπεῖτε ὑπερβάντες τὸν Τμῶλον ἀπίκοντο, αἰρέουσι Σάρδις οὐδενός σφι ἀντιωθέντος, αἰρέουσι δὲ χωρὶς τῆς ἀκροπόλιος τὰλλα πάντα· τὴν δὲ ἀκρόπολιν ἐρρύνετο αὐτὸς Ἀρταφρένης ἔχων ἀνδρῶν δύναμιν οὐκ ὀλίγην. τὸ δὲ μὴ λεηλατῆσαι ἐλόντας 101 σφέας τὴν πόλιν ἔσχε τόδε. ἦσαν ἐν τῇσι Σάρδισι οἰκίαι αἱ μὲν πλεῦνες καλάμιναι, ὅσαι δ' αὐτέων καὶ πλίνθιναι ἦσαν, καλάμου εἶχον τὰς ὀροφάς. τούτων δὴ μίαν τῶν τις στρατιωτέων ὥς ἐνέκρησε, αὐτίκα ἀπ' οἰκίης ἐς οἰκίην ἰὸν τὸ πῦρ ἐπενέμετο τὸ ἅστυ πᾶν. καιομένου δὲ τοῦ ἁστέος οἱ Ἀνδοί τε καὶ ὅσοι Περσέων

- ἐνῆσαν ἐν τῇ πόλει, ἀπολαμφθέντες πάντοθεν ὥστε τὰ περιέσχατα νεμομένου τοῦ πυρὸς καὶ οὐκ ἔχοντες ἐξ-
 ἡλυσιν ἐκ τοῦ ἄστεος, συνέρρεον ἐς τε τὴν ἀγορὴν καὶ
 ἐπὶ τὸν Πακτωλὸν ποταμὸν, ὃς σφι ψῆγμα χρυσοῦ κατα-
 φορέων ἐκ τοῦ Τιμῶλου διὰ μέσης τῆς ἀγορῆς ῥέει καὶ
 ἔπειτα ἐς τὸν Ἑρμὸν ποταμὸν ἐκδιδοί, ὃ δὲ ἐς θάλασ-
 σαν· ἐπὶ τούτῳ δὴ τὸν Πακτωλὸν καὶ ἐς τὴν ἀγορὴν
 ἀθροιζόμενοι οἱ τε Λυδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι ἠναγκάζοντο
 ἀμύνεσθαι. οἱ δὲ Ἴωνες ὀρῶντες τοὺς μὲν ἀμυνομένους
 τῶν πολεμίων, τοὺς δὲ σὺν πλήθει πολλῶ προσφερο-
 μένους ἐξανεχώρησαν δειδαντες πρὸς τὸ ὄρος τὸ Τιμῶλον
 καλεόμενον, ἐνθεῦτεν δὲ ὑπὸ νύκτα ἀπαλλάσσοντο ἐπὶ
 102 τὰς νέας. καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν, ἐν δὲ αὐτῇσι
 καὶ ἱρὸν ἐπιχωρίης θεοῦ Κυβήβης, τὸ σκηπτόμενοι
 Πέρσαι ὕστερον ἀντενεπίμπρασαν τὰ ἐν Ἑλλήσι ἱρά.
 τότε δὲ οἱ Πέρσαι οἱ ἐντὸς Ἄλυος ποταμοῦ νομοὺς
 ἔχοντες προπυνθανόμενοι ταῦτα συνηλίζοντο καὶ ἐβοή-
 θεον τοῖσι Λυδοῖσι. καὶ κως ἐν μὲν Σάρδισι οὐκ ἐτι
 ἐόντας τοὺς Ἴωνας εὐρίσκουσι, ἐπόμενοι δὲ κατὰ στίβον
 αἰρέουσι αὐτοὺς ἐν Ἐφέσῳ. καὶ ἀντετάχθησαν μὲν οἱ
 Ἴωνες, συμβαλόντες δὲ πολλὸν ἐσώθησαν. καὶ πολ-
 λούς αὐτῶν οἱ Πέρσαι φονεύουσι, ἄλλους τε ὀνομα-
 στούς, ἐν δὲ δὴ καὶ Εὐαλκίδην στρατηγέοντα Ἑρε-
 τριέων, στεφανηφόρους τε ἀγῶνας ἀναραιρηκότα καὶ
 ὑπὸ Σιμωνίδεω τοῦ Κηίου πολλὰ αἰνεθέντα. οἱ δὲ
 αὐτῶν ἀπέφυγον τὴν μάχην, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὰς
 πόλιας.
- 103 Τότε μὲν δὴ οὕτω ἡγωνίσαντο· μετὰ δὲ Ἀθηναῖοι
 μὲν τὸ παράπαν ἀπολιπόντες τοὺς Ἴωνας ἐπικαλεομένου
 σφέας πολλὰ δι' ἀγγέλων Ἀρισταγόρῳ οὐκ ἔφασαν

τιμωρήσειν σφι. Ἴωνες δὲ τῆς Ἀθηναίων συμμαχίης
στερηθέντες (οὕτω γάρ σφι ὑπῆρχε πεποιοημένα ἐς Δα-
ρειον) οὐδὲν δὴ ἥσσον τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον
ἐσκευάζοντο. πλώσαντες δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον Βυ-
ζάντιόν τε καὶ τὰς ἄλλας πόλεις πάσας τὰς ταύτῃ ὑπ'
ἑωυτοῖσι ἐποιήσαντο, ἐκπλώσαντές τε ἔξω τὸν Ἑλλή-
σποντον Καρίης τὴν πολλὴν προσεκτίσαντο σφίσι σύμ-
μαχον εἶναι· καὶ γὰρ τὴν Καῦνον πρότερον οὐ βουλο-
μένην συμμαχεῖν, ὥς ἐνέπρησαν τὰς Σάρδεις, τότε σφι
καὶ αὕτη προσεγένετο. Κύπριοι δὲ ἐθέλονται σφι πάντες 104
προσεγένοντο πλὴν Ἀμαθουσίων· ἀπέστησαν γὰρ καὶ
οὗτοι ὧδε ἀπὸ Μήδων. ἦν Ὀνήσιλος Γόργου μὲν τοῦ
Σαλαμινίων βασιλέος ἀδελφεὸς νεώτερος, Χέρσιος δὲ
τοῦ Σιρώμου τοῦ Εὐέλδοντος παῖς. οὗτος ὦνῆρ πολ-
λάκις μὲν καὶ πρότερον τὸν Γόργον παρηγορέετο ἀπ-
ίστασθαι ἀπὸ βασιλέος, τότε δέ, ὥς καὶ τοὺς Ἴωνας
ἐπύθετο ἀπεστάναι, πάγχυ ἐπικείμενος ἐνῆγε. ὥς δὲ
οὐκ ἐπειθε τὸν Γόργον, ἐνθαῦτά μιν φυλάξας ἐξελθόντα
τὸ ἄστυ τὸ Σαλαμινίων ὁ Ὀνήσιλος ἅμα τοῖσι ἑωυτοῦ
στασιώτησι ἀπεκλήμισε τῶν πυλέων. Γόργος μὲν δὴ
στερηθεὶς τῆς πόλιος ἔφευγε ἐς Μήδους, Ὀνήσιλος δὲ
ἦρχε Σαλαμῖνος καὶ ἀνέπειθε πάντας Κυπρίους συν-
απίστασθαι. τοὺς μὲν δὴ ἄλλους ἀνέπεισε, Ἀμαθου-
σίους δὲ οὐ βουλομένους οἱ πείθεσθαι ἐπολιόρχε
προσκατήμενος.

Ὀνήσιλος μὲν νυν ἐπολιόρχε Ἀμαθοῦντα, βασιλεῖ 105
δὲ Δαρεῖω ὥς ἐξαγγέλθῃ Σάρδεις ἀλούσας ἐμπεπρῆσθαι
ὑπὸ τε Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων, τὸν δὲ ἡγεμόνα γενέ-
σθαι τῆς συλλογῆς ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι τὸν
Μιλήσιον Ἀρισταγόρην, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτόν, ὥς

ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εὖ εἰδότα ὥς οὗτοί γε οὐ καταπροΐξονται ἀποστάντες, εἰρέσθαι οἷτινες εἶεν οἱ Ἀθηναῖοι, μετὰ δὲ πυθόμενον αἰτήσας τὸ τόξον, λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα διστὸν ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπείναι, καὶ μιν ἐς τὸν ἡέρα βάλλοντα εἰπεῖν· Ὡ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι Ἀθηναίους τίσασθαι, εἴπαντα δὲ ταῦτα προστάξαι ἐνὶ τῶν θεραπόντων δαίπνου προκειμένου αὐτῷ ἐς τρεῖς ἐκάστοτε εἰπεῖν·

106 Δέσποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηναίων. προστάξας δὲ ταῦτα εἶπε, καλέσας ἐς ὄψιν Ἰστιαῖον τὸν Μιλήσιον, τὸν ὁ Δαρεῖος κατεῖχε χρόνον ἤδη πολλόν· Πυνθάνομαι, Ἰστιαῖε, ἐπίτροπον τὸν σόν, τῷ σὺ Μίλητον ἐπέτρεψας, νεώτερα ἐς ἐμὲ πεποιηκέναι πρήγματα· ἄνδρας γάρ μοι ἐκ τῆς ἐτέρης ἡπείρου ἐπαγαγὼν καὶ Ἴωνας σὺν αὐτοῖσι τοὺς δώσοντας ἐμοὶ δίκην τῶν ἐπόλησαν, τούτους ἀναγνώσας ἅμα ἐκείνοισι ἔπεσθαι Σαρδίων με ἀπεστέρηκε. νῦν ὦν κῶς τοι ταῦτα φαίνεται ἔχειν καλῶς; κῶς δὲ ἄνευ τῶν θῶν βουλευμάτων τοιοῦτό τι ἐπρήχθη; ὄρα μὴ ἐξ ὑστέρης σεωντὸν ἐν αἰτίῃ ἔχῃς. εἶπε πρὸς ταῦτα Ἰστιαῖος· Βασιλεῦ, κοῖον ἐφθέγγαιο ἔπος; ἐμὲ βουλευσάαι πρῆγμα ἐκ τοῦ σοί τι ἢ μέγα ἢ σμικρὸν ἐμελλε λυπηρὸν ἀνασχῆσιν; τί δ' ἂν ἐπιδιζήμενος ποιέοιμι ταῦτα, τεῦ δὲ ἐνδεῆς ἐών; τῷ πάρα μὲν πάντα ὅσα περ σοί, πάντων δὲ πρὸς σέο βουλευμάτων ἐπακούειν ἀξιεῦμαι. ἀλλ' εἰ περ τι τοιοῦτο οἶον σὺ εἰρηκας πρήσσει ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος, ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἐωντοῦ βαλόμενον πεποιηκέναι. ἀρχὴν δὲ ἔγωγε οὐδὲ ἐνδέκομαι τὸν λόγον, ὅπως τι Μιλήσιοι καὶ ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος νεώτερον πρήσουσι περὶ πρήγματα τὰ σά· εἰ δ' ἄρα τι τοιοῦτο ποιεῦσι καὶ σὺ τὸ ἐδὼν ἀκήκοας, ὦ βασιλεῦ, μάθε οἶον

πρῆγμα ἐργάσαιο ἐμέ ἀπὸ θαλάσσης ἀνάσπαστον ποιήσας. Ἴωνες γὰρ οἴκασι ἐμεῦ ἐξ ὀφθαλμῶν σφι γενομένου ποιῆσαι τῶν πάλαι ἡμερον εἶχον· ἐμέο δ' ἂν ἐόντος ἐν Ἰωνίῃ οὐδεμία πόλις ὑπεκίνησε. νῦν ὦν ὥς τάχος ἅπες με πορευθῆναι ἐς Ἰωνίην, ἵνα τοι κεῖνά τε πάντα καταρτίσω ἐς τῶντὸ καὶ τὸν Μιλήτου ἐπίτροπον τοῦτον τὸν ταῦτα μηχανησάμενον ἐγχειρίθεται παραδῶ. ταῦτα δὲ κατὰ νόον τὸν σὸν ποιήσας θεοὺς ἐπόμνυμι τοὺς βασιλεῖους μὴ μὲν πρότερον ἐκδύσεσθαι τὸν ἔχων κιδῶνα καταβήσομαι ἐς Ἰωνίην, πρὶν ἂν τοι Σαρδῶ νῆσον τὴν μεγίστην δασμοφόρον ποιήσω. Ἰστιαῖος 107 μὲν λέγων ταῦτα διέβαλλε, Δαρεῖος δὲ ἐπείθεται καὶ μιν ἀπεί, ἐντειλάμενος, ἐπεὰν τὰ ὑπέσχετό οἱ ἐπιτελέα ποιήσῃ, παραγίνεσθαι οἱ ὀπίσω ἐς τὰ Σοῦσα.

Ἐν ᾧ δὲ ἡ ἀγγελίῃ τε περὶ τῶν Σαρδίῶν παρὰ 108 βασιλέα ἀνῆκε καὶ Δαρεῖος τὰ περὶ τὸ τόξον ποιήσας Ἰστιαῖον ἐς λόγους ἦλθε καὶ Ἰστιαῖος μεμετιμένος ὑπὸ Δαρείου ἐκομίζετο ἐπὶ θάλασσαν, ἐν τούτῳ παντὶ τῷ χρόνῳ ἐγένετο τάδε· πολιορκέοντι τῷ Σαλαμινίῳ Ὀνησίλῳ Ἀμαθουσίους ἐξαγγέλλεται νηυσὶ στρατιὴν πολλὴν ἄγοντα Περσικὴν Ἀρτύβιον ἄνδρα Πέρσῃ προσδόκιμον ἐς τὴν Κύπρον εἶναι. πυθόμενος δὲ ταῦτα Ὀνήσιλος κήρυκας διέπεμπε ἐς τὴν Ἰωνίην ἐπικαλέμενός σφεας. Ἴωνες δὲ οὐκ ἐς μακρὴν βουλευσάμενοι ἦκον πολλῷ στόλῳ. Ἴωνές τε δὴ παρῆσαν ἐς τὴν Κύπρον καὶ οἱ Πέρσαι νηυσὶ διαβάντες ἐκ τῆς Κιλικίης ἦσαν ἐπὶ τὴν Σαλαμίνα περὶ τῇσι δὲ νηυσὶ οἱ Φοίνικες περιέπλεον τὴν ἄκρην αἱ καλεῦνται Κληίδες τῆς Κύπρου. τούτου δὲ τοιούτου γινομένου ἔλεξαν οἱ 109 τύραννοι τῆς Κύπρου, συγκαλέσαντες τῶν Ἰώνων τοὺς

στρατηγούς· Ἄνδρες Ἴωνες, αἴρεσιν ὑμῖν δίδομεν
 ἡμεῖς οἱ Κύπριοι ὁκοτέροισι βούλεσθε προσφέρεισθαι,
 [ἢ Πέρσησι ἢ Φοίνιξι]. εἰ μὲν γὰρ πεζῇ βούλεσθε
 ταχθέντες Περσέων διαπειρᾶσθαι, ὥρῃ ἂν εἴῃ ὑμῖν
 ἐκβάντας ἐκ τῶν νεῶν τάσσεσθαι πεζῇ, ἡμέας δὲ ἐς
 τὰς νέας ἐσβαίνειν τὰς ὑμετέρας Φοίνιξι ἀνταγωνιευ-
 μένους· εἰ δὲ Φοινίκων μᾶλλον βούλεσθε διαπειρᾶ-
 σθαι, ποιέειν χρεόν ἐστι ὑμέας, ὁκότερα ἂν δὴ τού-
 των ἔλησθε, ὅπως τὸ κατ' ὑμέας ἔσται ἢ τε Ἰωνίῃ καὶ
 ἢ Κύπρῳ ἐλευθέρῃ. εἶπαν Ἴωνες πρὸς ταῦτα· Ἡμέας
 δὲ ἀπέπεμψε τὸ κοινὸν τῶν Ἰόνων φυλάξοντας τὴν
 θάλασσαν, ἀλλ' οὐκ ἵνα Κυπρίοισι τὰς νέας παρα-
 δόντες αὐτοὶ πεζῇ Πέρσησι προσφερώμεθα. ἡμεῖς μὲν
 νυν ἐπ' οὗ ἐτάχθημεν, ταύτῃ πειρησόμεθα εἶναι χρη-
 στοί. ὑμέας δὲ χρεόν ἐστι ἀναμνησθέντας οἷα ἐπάσχετε
 δουλεύοντες πρὸς τῶν Μήδων, γίνεσθαι ἄνδρας ἀγα-
 110 θούς. Ἴωνες μὲν τούτοις ἀμείψαντο· μετὰ δὲ ἡκόντων
 ἐς τὸ πεδῖον τὸ Σαλαμινίων τῶν Περσέων διέτασσον
 οἱ βασιλεῖς τῶν Κυπρίων τοὺς μὲν ἄλλους Κυπρίους
 κατὰ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἀντιτάσσοντες, Σαλαμι-
 νίων δὲ καὶ Σολίων ἀπολέξαντες τὸ ἄριστον ἀντέτασσον
 Πέρσησι. Ἀρτυβίῳ δὲ τῷ στρατηγῷ τῶν Περσέων ἐθε-
 111 λοντὴς ἀντετάσσετο Ὀνήσιλος. ἤλαυνε δὲ ἵππον ὁ
 Ἀρτύβιος δεδιδαγμένον πρὸς ὀπλίτην ἴστασθαι ὀρθόν.
 πυθόμενος ὧν ταῦτα ὁ Ὀνήσιλος, ἦν γὰρ οἱ ὑπασπι-
 στῆς γένος μὲν Κάρ, τὰ δὲ πολέμια κάρτα δόκιμος
 καὶ ἄλλως λήματος πλέος, εἶπε πρὸς τοῦτον· Πυνθά-
 νομαι τὸν Ἀρτυβίου ἵππον ἰστάμενον ὀρθὸν καὶ ποσὶ
 καὶ στόματι κατεργάζεσθαι πρὸς τὸν ἂν προσενιχθῇ.
 σὺ ὧν βουλευσάμενος εἶπε αὐτίκα ὁκότερον βούλει

φυλάξας πλήξαι, εἴτε τὸν ἵππον εἴτε αὐτὸν Ἀρτύβιον. εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ ὀπείων αὐτοῦ· Ὁ βασιλεῦ, ἔτοιμος μὲν ἐγὼ εἰμι ποιεῖν καὶ ἀμφοτέρω καὶ τὸ ἕτερον αὐτῶν καὶ πάντως τὸ ἂν σὺ ἐπιτάσσης· ὥς μέντοι ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι τοῖσι σοῖσι πρήγμασι προσφερέστερον, φράσω. βασιλέα μὲν καὶ στρατηγὸν χρὸν εἶναι φημι βασιλέεσθαι καὶ στρατηγῷ προσφέρεσθαι· ἦν τε γὰρ κατέλθης ἄνδρα στρατηγόν, μέγα τοι γίνεται, καὶ δεύτερα, ἦν σὲ ἐκεῖνος, τὸ μὴ γένοιτο, ὑπὸ ἀξιοχρέου καὶ ἀποθανεῖν ἡμίσεα συμφορῇ· ἡμᾶς δὲ τοὺς ὑπηρέτας ἐτέροισί τε ὑπηρέτησι προσφέρεσθαι καὶ πρὸς ἵππον· τοῦ σὺ τὰς μηχανὰς μηδὲν φοβηθῆς· ἐγὼ γάρ τοι ὑποδέχομαι μὴ μιν ἄνδρὸς ἔτι γε μηδενὸς στησεσθαι ἐναντίον. ταῦτα εἶπε, καὶ μεταυτίκα συνέμισγε τὰ στρα- 112 τόπεδα πεζῇ καὶ νηυσί· νηυσὶ μὲν νυν Ἴωνες ἄκροι γενόμενοι ταύτην τὴν ἡμέρην ὑπερεβάλλοντο τοὺς Φοίνικας, καὶ τούτων Σάμιοι ἡρόστευσαν· πεζῇ δέ, ὥς συνῆλθε τὰ στρατόπεδα, συμπεσόντα ἐμάχοντο. κατὰ δὲ τοὺς στρατηγούς ἀμφοτέρους τάδε ἐγίνετο· ὥς προσεφέρετο πρὸς τὸν Ὀνήσιλον ὁ Ἀρτύβιος ἐπὶ τοῦ ἵππου κατήμενος, ὁ Ὀνήσιλος κατὰ συνεθήκατο τῷ ὑπασπιστῇ παῖει προσφερόμενον [αὐτὸν] τὸν Ἀρτύβιον· ἐπιβαλόντος δὲ τοῦ ἵππου τοὺς πόδας ἐπὶ τὴν Ὀνησίλου ἀσπίδα, ἐνθαῦτα ὁ Κᾶρ δρεπάνῳ πλήξας ἀπαράσσει τοῦ ἵππου τοὺς πόδας. Ἀρτύβιος μὲν δὴ ὁ στρατηγὸς τῶν Περσέων ὁμοῦ τῷ ἵππῳ πίπτει αὐτοῦ ταύτῃ· μαχομένων 113 δὲ καὶ τῶν ἄλλων Στησήνωρ, τύραννος ἐὼν Κουρίου, προδοιοὶ ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν περὶ ἑαυτὸν οὐ σμικρὴν. οἱ δὲ Κουριέες οὗτοι λέγονται εἶναι Ἀργείων ἄποικοι. προδόντων δὲ τῶν Κουριέων αὐτίκα καὶ τὰ

- Σαλαμινίων πολεμιστήρια ἄρματα τῶντὸ τοῖσι Κου-
 ριεῦσι ἐποίεον. γινομένων δὲ τούτων κατυπέρτεροι
 ἦσαν οἱ Πέρσαι τῶν Κυπρίων. τετραμμένον δὲ τοῦ
 στρατοπέδου ἄλλοι τε ἔπεσον πολλοὶ καὶ δὴ καὶ Ὀνη-
 σίλος τε ὁ Χέρσιος, ὃς περ τὴν Κυπρίων ἀπόστασιν
 ἐπρῆξε, καὶ ὁ Σολίων βασιλεὺς Ἀριστόκνυρος ὁ Φιλο-
 κύπρου, Φιλοκύπρου δὲ τούτου τὸν Σόλων ὁ Ἀθηναῖος
 ἀπικόμενος ἐς Κύπρον ἐν ἔπεσι αἰνεσε τυράννων μάλι-
 114 στα. Ὀνησίλου μὲν νυν Ἀμαθούσιοι, ὅτι σφέας ἐπολιόρ-
 κησε, ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν ἐκόμισαν ἐς Ἀμαθοῦντα
 καὶ μιν ἀνεκρέμασαν ὑπὲρ τῶν πυλέων. κρεμαμένης
 δὲ τῆς κεφαλῆς καὶ ἡδὴ ἐούσης κοίλης ἐσμὸς μελισ-
 σέων ἐσθὺς ἐς αὐτὴν κηρίων μιν ἐνέπλησε. τούτου
 δὲ γενομένου τοιούτου (ἐχρέωντο γὰρ περὶ αὐτῆς οἱ
 Ἀμαθούσιοι) ἐμαντεύθη σφι τὴν μὲν κεφαλὴν κατ-
 ελόντας θάψαι, Ὀνησίλῳ δὲ θύειν ὥς ἤρωι ἀνὰ πᾶν
 ἔτος, καὶ σφι ποιεῦσι ταῦτα ἄμεινον συνοίσεσθαι.
- 115 Ἀμαθούσιοι μὲν νυν ἐποίεον ταῦτα καὶ τὸ μέχρι
 ἐμεῦ, Ἴωνες δὲ οἱ ἐν Κύπρῳ ναυμαχῆσαντες ἐπεῖτε
 ἔμαθον τὰ πρήγματα τὰ Ὀνησίλου διεφθαρμένα καὶ
 τὰς πόλεις τῶν Κυπρίων πολιορκευμένας τὰς ἄλλας
 πλὴν Σαλαμίνος, ταύτην δὲ Γόργῳ τῷ προτέρῳ βασιλεῖ
 τοὺς Σαλαμινίους παραδόντας, αὐτίκα μαθόντες οἱ
 Ἴωνες ταῦτα ἀπέπλεον ἐς τὴν Ἰωνίην. τῶν δὲ ἐν
 Κύπρῳ πολιῶν ἀντέσχε χρόνον ἐπὶ πλείστον πολιορ-
 κευμένη Σόλοι, τὴν πέριξ ὑπορούσσοντες τὸ τεῖχος
 πέμπτῳ μηνὶ εἶλον οἱ Πέρσαι.
- 116 Κύπριοι μὲν δὴ ἐνιαυτὸν ἐλεύθεροι γενόμενοι
 αὐτίς ἐκ νέης κατεδεδούλωντο· Δαυρίσης δὲ ἔχων Δα-
 ρείου θυγατέρα καὶ Ὑμαίης τε καὶ Ὀτάνης, ἄλλοι

Πέρσαι στρατηγοί, ἔχοντες καὶ οὗτοι Δαρείου θυγα-
 τέρας, ἐπιδιώξαντες τοὺς ἐς Σάρδεις στρατευσαμένους
 Ἰώνων καὶ ἐσαράξαντές σφεας ἐς τὰς νέας, τῇ μάχῃ
 ὥς ἐπεκράτησαν, τὸ ἐνθεῦτεν ἐπιδιελόμενοι τὰς πόλεις
 ἐπόρθεον. Δαυρίσης μὲν τραπόμενος πρὸς τὰς ἐν 117
 Ἑλλησπόντῳ πόλεις εἶλε μὲν Δάρδανον, εἶλε δὲ Ἄβυδόν
 τε καὶ Περκώτην καὶ Λάμψακον καὶ Παισόν· ταύτας
 μὲν ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη αἶρεε, ἀπὸ δὲ Παισοῦ ἐλαύνοντί
 οἱ ἐπὶ Πάριον πόλιν ἦλθε ἀγγελίη τοὺς Κᾶρας τῶντὸ
 ἴωσι φρονήσαντας ἀπεστάναι ἀπὸ Περσέων. ἀποστρέ-
 ψας ὢν ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου ἤλαυνε τὸν στρατὸν ἐπὶ
 τὴν Καρίην. καὶ κως ταῦτα τοῖσι Καροῖ ἐξαγγέλθη 118
 πρότερον ἢ τὸν Δαυρίσην ἀπικέσθαι. πυθόμενοι δὲ
 οἱ Κᾶρες συνελέγοντο ἐπὶ Λευκάς τε στήλας καλεο-
 μένας καὶ ποταμὸν Μαρσύην, ὃς ῥέων ἐκ τῆς Ἰδριάδος
 χώρας ἐς τὸν Μαίανδρον ἐκδιδοί. συλλεχθέντων δὲ
 τῶν Καρῶν ἐνθαῦτα ἐγίνοντο βουλαὶ ἄλλαι τε πολλαὶ
 καὶ ἀρίστη γε δοκέουσα εἶναι ἐμοὶ Πιξωδάρου τοῦ
 Μουσώλου ἀνδρὸς Κινδυέος, ὃς τοῦ Κιλικῶν βασι-
 λέος Συεννέσιος εἶχε θυγατέρα. τούτου τοῦ ἀνδρὸς
 ἡ γνώμη ἔφερε διαβάντας τὸν Μαίανδρον τοὺς Κᾶρας
 καὶ κατὰ νώτου ἔχοντας τὸν ποταμὸν οὕτω συμβάλ-
 λειν, ἵνα μὴ ἔχοντες ὀπίσω φεύγειν οἱ Κᾶρες αὐτοῦ
 τε μένειν ἀναγκαζόμενοι γινοίετο ἔτι ἀμείνονες τῆς
 φύσεως. αὕτη μὲν νυν οὐκ ἐνίκα ἡ γνώμη, ἀλλὰ τοῖσι
 Πέρσησι κατὰ νώτου γίνεσθαι τὸν Μαίανδρον μᾶλλον
 ἢ σφίσι, δηλαδὴ ἦν φυγὴ τῶν Περσέων γένηται καὶ
 καὶ ἐσσωθέωσι τῇ συμβολῇ, ὥς οὐκ ἀπονοστήσουσι ἐς
 τὸν ποταμὸν ἐσπίπτοντες. μετὰ δὲ παρεόντων καὶ 119
 διαβάντων τὸν Μαίανδρον τῶν Περσέων ἐνθαῦτα ἐπὶ

τῷ Μαρσύνῃ ποταμῷ συνέβαλόν τε τοῖσι Πέρσῃσι οἱ
 Κᾶρες καὶ μάχην ἐμαχέσαντο ἰσχυρὴν καὶ ἐπὶ χρόνον
 πολλόν, τέλος δὲ ἐσώθησαν διὰ πλῆθος. Περσέων
 μὲν δὴ ἔπεσον ἄνδρες ἐς δισχιλίους, Καρῶν δὲ ἐς
 μυρίους. ἐνθεῦτεν δὲ οἱ διαφυγόντες αὐτῶν κατειλή-
 θησαν ἐς Λάβραυνδα ἐς Διδὸς στρατοῦ ἱκόν, μέγα τε
 καὶ ἄγιον ἄλσος πλατανίστων. μῦνοι δὲ τῶν ἡμεῖς
 ἴδμεν Κᾶρες εἰσι οἱ Διὶ στρατῷ θυσίας ἀνάγουσι.
 κατειληθέντες δὲ ὧν οὔτοι ἐνθαῦτα ἐβουλευόντο περὶ
 σωτηρίας, ὁκότερα ἢ παραδόντες σφέας αὐτοὺς Πέρ-
 σῃσι ἢ ἐκλιπόντες τὸ παράπαν τὴν Ἀσίην ἄμεινον
 120 πρήξουσι. βουλευομένοισι δὲ σφι ταῦτα παραγίνον-
 ται βοηθέοντες Μιλήσιοί τε καὶ οἱ τούτων σύμμαχοι.
 ἐνθαῦτα δὲ τὰ μὲν πρότερον οἱ Κᾶρες ἐβουλευόντο
 μετήκαν, οἱ δὲ αὐτῖς πολεμέειν ἐξ ἀρχῆς ἀρτέοντο.
 καὶ ἐπιούσιν τε τοῖσι Πέρσῃσι συμβάλλουσι καὶ μαχε-
 σάμενοι ἐπὶ πλεῦν ἢ πρότερον ἐσώθησαν· πεσόν-
 των δὲ τῶν πάντων πολλῶν μάλιστα Μιλήσιοι ἐπλή-
 121 γησαν. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ τρωμα ἀνέλαβόν τε καὶ
 ἀνεμαχέσαντο οἱ Κᾶρες. πυθόμενοι γὰρ ὡς στρα-
 τεύεσθαι ὀρμέεται οἱ Πέρσαι ἐπὶ τὰς πόλεις σφέων,
 ἐλόχησαν τὴν ἐν Πηδάσῳ ὁδόν, ἐς τὴν ἐμπεσόντες
 οἱ Πέρσαι νυκτὸς διεφθάρησαν καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ
 στρατηγοὶ αὐτῶν, Δαυρίσης καὶ Ἀμόργης καὶ Σισι-
 μάχης· σὺν δὲ σφι ἀπέθανε καὶ Μύρσος ὁ Γύγεω.
 τοῦ δὲ λόχου τούτου ἡγεμὼν ἦν Ἡρακλείδης Ἴβα-
 νώλλιος ἀνὴρ Μυλασεύς. οὔτοι μὲν ἔτι τῶν Περ-
 122 σέων οὕτω διεφθάρησαν, Ὀμαίης δὲ καὶ αὐτὸς ἐὼν
 τῶν ἐπιδιωξάντων τοὺς ἐς Σάρδις στρατευσαμένους
 Ἰώνων, τραπόμενος ἐς τὴν Προποντίδα εἴλε Κλόν τὴν

Μυσίην. ταύτην δὲ ἐξελών, ὥς ἐπύθτετο τὸν Ἑλλη-
σποντον ἐκλελοιπέναι Δαυρίσῃν καὶ στρατεύεσθαι ἐπὶ
Καρίης, καταλιπὼν τὴν Προποντίδα ἐπὶ τὸν Ἑλλη-
σποντον ἤγε τὸν στρατὸν, καὶ εἶλε μὲν Αἰολέας πάντας
ὅσοι τὴν Ἰλιάδα νέμονται, εἶλε δὲ Γέργιδας τοὺς ὑπο-
λειφθέντας τῶν ἀρχαίων Τευκρῶν. αὐτός τε Ὑμαίης
αἰρέων ταῦτα τὰ ἔθνεα νούσῳ τελευτᾷ ἐν τῇ Τρωάδι.
οὗτος μὲν δὴ οὕτω ἐτελεύτησε, Ἀρταφρένης δὲ ὁ 123
Σαρδίῳν ὑπαρχος καὶ Ὀτάνης ὁ τρίτος στρατηγὸς
ἐτάχθησαν ἐπὶ τὴν Ἰωνίην καὶ τὴν προσεχέα Αἰολίδα
στρατεύεσθαι. Ἰωνίης μὲν νυν Κλαζομενᾶς αἰρέουσι,
Αἰολέων δὲ Κύμην. ἀλίσκομένων δὲ τῶν πολίων, ἣν 124
γάρ, ὥς διέδεξε, Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήσιος ψυχὴν οὐκ
ἄκρος, ὃς ταράξας τὴν Ἰωνίην καὶ ἐγκερασάμενος
πρήγματα μεγάλα δρησμὸν ἐβούλευε ὀρέων ταῦτα·
πρὸς δὲ οἱ καὶ ἀδύνατα ἐφάνη βασιλέα Δαρεῖον ὑπερ-
βαλέσθαι· πρὸς ταῦτα δὴ ὧν συγκαλέσας τοὺς συ-
στασιώτας ἐβουλεύετο, λέγων ὥς ἄμεινον σφίσι εἴη
κρησφύγετόν τι ὑπάρχον εἶναι, ἣν ἄρα ἐξωθένται ἐκ
τῆς Μιλήτου, εἴτε δὴ ὧν ἐς Σαρδῶν ἐκ τοῦ τόπου
τούτου ἄγοι ἐς ἀποικίην, εἴτε ἐς Μύρκινον τὴν Ἡδω-
νῶν, τὴν Ἰστιαίος ἐτείχεε παρὰ Δαρείου δωρεὴν λα-
βών. ταῦτα ἐπειρώτα ὁ Ἀρισταγόρης. Ἐκαταίου μὲν 125
νυν τοῦ Ἠγησάνδρου, ἀνδρὸς λογοποιουῦ, τούτων μὲν
ἐς οὐδετέρην στέλλειν ἔφερε ἡ γνώμη, ἐν Λέρῳ δὲ
τῇ νήσῳ τεῖχος οἰκοδομησάμενον ἡσυχίην ἄγειν, ἣν
ἐκπέσῃ ἐκ τῆς Μιλήτου· ἔπειτα δὲ ἐκ ταύτης ὀρμώ-
μενον κατελεύσεσθαι ἐς τὴν Μίλητον. ταῦτα μὲν δὴ 126
Ἐκαταῖος συνεβούλευε, αὐτῷ δὲ Ἀρισταγόρῃ ἡ πλείστη
γνώμη ἦν ἐς τὴν Μύρκινον ἀπάγειν. τὴν μὲν δὴ

Μίλητον ἐπιτράπει Πυθαγόρη ἀνδρὶ τῶν ἀσίων δοκίμῳ, αὐτὸς δὲ παραλαβὼν πάντα τὸν βουλόμενον ἐπλεε εἰς τὴν Θρηίκην καὶ ἔσχε τὴν χώραν ἐπ' ἣν ἐστάλη. ἐκ δὲ ταύτης ὁρμώμενος ἀπόλλυται ὑπὸ Θρηίκων αὐτὸς τε ὁ Ἀρισταγόρης καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ, πόλιν περικατήμενος καὶ βουλομένων τῶν Θρηίκων ὑποσπόνδων ἐξιέναι.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΚΤΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΕΡΑΤΩ.

ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΗΣ μὲν νυν Ἰωνίην ἀποστήσας οὕτω 1
τελευτᾷ, Ἰστιαῖος δὲ ὁ Μιλήτου τύραννος μεμετιμένος
ὑπὸ Δαρείου παρῆν ἐς Σάρδεις. ἀπιγμένον δὲ αὐτὸν
ἐκ τῶν Σούσων εἴρετο Ἀρταφρένης ὁ Σαρδίων ὑπαρχος
κατὰ κοῖον τι δοκέει Ἰωνας ἀπεστάναι· ὁ δὲ οὔτε
εἰδέναι ἔφη ἐθώμαξέ τε τὸ γεγονὸς ὥς οὐδὲν δῆθεν
τῶν παρεόντων πρηγμάτων ἐπιστάμενος. ὁ δὲ Ἀρτα-
φρένης ὁρέων αὐτὸν τεχνάζοντα εἶπε, εἰδὼς τὴν ἀτρε-
κείην τῆς ἀποστάσιος· Οὕτω τοι, Ἰστιαῖε, ἔχει κατὰ
ταῦτα τὰ πρήγματα· τοῦτο τὸ ὑπόδημα ἔρραψας μὲν σύ,
ὑπεδήσατο δὲ Ἀρισταγόρης· Ἀρταφρένης μὲν ταῦτα ἐς 2
τὴν ἀπόστασιν ἔχοντα εἶπε, Ἰστιαῖος δὲ δεισας ὥς συν-
ιέντα Ἀρταφρένεα ὑπὸ τὴν πρώτην ἐπελθοῦσαν νύκτα
ἀπέδρη ἐπὶ θάλασσαν, βασιλέα Δαρεῖον ἐξηπατηκώς·
ὃς Σαρδὼ νῆσον τὴν μεγίστην ὑποδεξάμενος κατεργά-
σεσθαι ὑπέδυνε τῶν Ἰόνων τὴν ἡγεμονίην τοῦ πρὸς
Δαρεῖον πολέμου. διαβὰς δὲ ἐς Χίον ἐδέσθη ὑπὸ Χίων,
καταγνωσθεῖς πρὸς αὐτῶν νεώτερα πρήσσειν πρήγματα
ἐς αὐτοὺς ἐκ Δαρείου. μαθόντες μὲντοι οἱ Χῖοι τὸν
πάντα λόγον, ὥς πολέμιος εἴη βασιλεῖ, ἔλυσαν αὐτόν.

8 ἐνθαῦτα δὴ εἰρωτώμενος ὑπὸ τῶν Ἰώνων ὁ Ἰστιαῖος
 κατ' ὃ τι προθύμως οὕτω ἐπέστειλε τῷ Ἀρισταγόρῃ
 ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος καὶ κακὸν τοσοῦτον εἶη Ἴωνας
 ἐξεργασμένος, τὴν μὲν γενομένην αὐτοῖσι αἰτίην οὐ
 μάλα ἐξέφαινε, ὁ δὲ ἔλεγέ σφι ὥς βασιλεὺς Δαρεῖος
 ἐβουλευσάτο Φοίνικας μὲν ἐξαναστήσας ἐν τῇ Ἰωνίῃ
 κατοικίσαι, Ἴωνας δὲ ἐν τῇ Φοινίκῃ, καὶ τούτων εἵνεκα
 ἐπιστείλειε. οὐδέν τι πάντως ταῦτα βασιλέος βουλευ-
 4 σαμένου ἐδειμάτου τοὺς Ἴωνας. μετὰ δὲ ὁ Ἰστιαῖος
 δι' ἀγγέλου ποιούμενος Ἑρμίππου ἀνδρὸς Ἀταρνείτῳ
 τοῖσι ἐν Σάρδισι ἐοῦσι Περσέων ἐπεμπε βιβλία ὥς
 προλελεσχηνευμένων αὐτῷ ἀποστάσιος πέρι. ὁ δὲ Ἑρ-
 μιππος πρὸς τοὺς μὲν ἀπεπέμφθη, οὐ διδοί, φέρων δὲ
 ἐνεχείρισε τὰ βιβλία Ἀρταφρένῃ. ὁ δὲ μαθὼν ἅπαν
 τὸ γινόμενον ἐκέλευε τὸν Ἑρμιππον τὰ μὲν παρὰ τοῦ
 Ἰστιαίου δοῦναι φέροντα τοῖσί περ ἔφερε, τὰ δὲ ἀμοι-
 βαῖα τὰ παρὰ τῶν Περσέων ἀντιπεμπόμενα Ἰστιαίῳ
 ἑωυτῷ δοῦναι. τούτων δὲ γενομένων φανερῶν ἀπ-
 5 ἔκτεινε ἐνθαῦτα πολλοὺς Περσέων ὁ Ἀρταφρένης. περὶ
 Σάρδιδος μὲν δὴ ἐγένετο ταραχή, Ἰστιαῖον δὲ ταύτης
 ἀποσφαλέντα τῆς ἐλπίδος Χιοὶ κατήγον ἐς Μίλητον,
 αὐτοῦ Ἰστιαίου δεηθέντος. οἱ δὲ Μιλήσιοι ἄσμενοι
 ἀπαλλαχθέντες καὶ Ἀρισταγόρῳ οὐδαμῶς πρόθυμοι
 ἦσαν ἄλλον τύραννον δέκεσθαι ἐς τὴν χώραν, οἳα τε
 ἐλευθερίας γευσάμενοι. καὶ δὴ νυκτὸς γὰρ ἐούσης
 βίῃ ἐπειρᾶτο κατιῶν ὁ Ἰστιαῖος ἐς τὴν Μίλητον, τιτρώ-
 σκεται τὸν μηρὸν ὑπὸ τευ τῶν Μιλησίων. ὁ μὲν δὴ
 ὥς ἀπωστὸς τῆς ἑωυτοῦ γίνεται, ἀπικνέεται ὀπίσω ἐς
 τὴν Χίον· ἐνθεῦτεν δέ, οὐ γὰρ ἔπειθε τοὺς Χίους
 ὥστε ἑωυτῷ δοῦναι νέας, διέβη ἐς Μυτιλήνην καὶ

ἔπεισε Λεσβίους δοῦναί οἱ νέας. οἱ δὲ πληρώσαντες ὀκτὼ τριήρεας ἔπλεον ἅμα Ἰστιαίῳ ἐς Βυζάντιον, ἐνθαῦτα δὲ ἰζόμενοι τὰς ἐκ τοῦ Πόντου ἐκπλεούσας τῶν νεῶν ἐλάμβανον, πλὴν ἣ ὅσοι αὐτῶν Ἰστιαίῳ ἔφασαν ἔτοιμοι εἶναι πεῖθεσθαι.

Ἰστιαῖος μὲν νυν καὶ Μυτιληναῖοι ἐποίευν ταῦτα· 6
ἐπὶ δὲ Μίλητον αὐτὴν ναυτικὸς πολλὸς καὶ πεζὸς ἦν
στρατὸς προσδόκιμος· συστραφέντες γὰρ οἱ στρατηγοὶ
τῶν Περσέων καὶ ἐν ποιήσαντες στρατόπεδον ἤλαινον
ἐπὶ τὴν Μίλητον, τᾶλλα πολίσματα περὶ ἐλάσσονος
ποιησάμενοι. τοῦ δὲ ναυτικοῦ Φοίνικες μὲν ἦσαν προ-
θυμότατοι, συνεστρατεύοντο δὲ καὶ Κύπριοι νεωστὶ
κατεστραμμένοι καὶ Κίλικές τε καὶ Αἰγύπτιοι. οἱ μὲν 7
δὴ ἐπὶ τὴν Μίλητον καὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίην ἐστράτευον,
Ἴωνες δὲ πυνθανόμενοι ταῦτα ἔπεμπον προβούλους
σφέων αὐτῶν ἐς Πανιώνιον. ἀπικομένοισι δὲ τούτοισι
ἐς τοῦτον τὸν χῶρον καὶ βουλευομένοισι ἔδοξε πεζὸν
μὲν στρατὸν μὴ συλλέγειν ἀντίξουν Πέρσῃσι, ἀλλὰ τὰ
τείχεα ῥύεσθαι αὐτοὺς Μιλησίους, τὸ δὲ ναυτικὸν πλη-
ροῦν ὑπολιπομένους μηδεμίαν τῶν νεῶν, πληρώσαντας
δὲ συλλέγεσθαι τὴν ταχίστην ἐς Λάδην προναυμαχή-
σοντας Μιλήτου· ἣ δὲ Λάδη ἐστὶ νῆσος σμικρὴ ἐπὶ τῇ
πόλει τῇ Μιλησίων κειμένη. μετὰ δὲ ταῦτα πεπληρω- 8
μένησι τῇσι νηυσὶ παρῆσαν οἱ Ἴωνες, σὺν δέ σφι καὶ
Αἰολέων οἳ Λέσβον νέμονται· ἐτάσσοντο δὲ ὧδε· τὸ
μὲν πρὸς τὴν ἡῶ εἶχον κέρας αὐτοὶ Μιλήσιοι, νέας
παρεχόμενοι ὀγδῶκοντα· εἶχοντο δὲ τούτων Πριηνέες
δυῶδεκα νηυσὶ καὶ Μυήσιοι τρισὶ νηυσί, Μυησίων δὲ
Τήιοι εἶχοντο ἑπτακαίδεκα νηυσί, Τήϊων δὲ εἶχοντο
Χῖοι ἑκατὸν νηυσί· πρὸς δὲ τούτοισι Ἐρυθραῖοί τε

ἐτάσσοντο καὶ Φωκαῖες, Ἐρυθραῖοι μὲν ὀκτὼ νέας
 παρεχόμενοι, Φωκαῖες δὲ τρεῖς· Φωκαίων δὲ εἶχοντο
 Λέσβιοι νηυσὶ ἑβδομήκοντα· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο
 ἔχοντες τὸ πρὸς ἑσπέρην κέρας Σάμιοι ἑξήκοντα νηυσί.
 πάντων δὲ τούτων ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐγένετο τρεῖς
 9 καὶ πεντήκοντα καὶ τριηκόσiai τριήρεις. αὗται μὲν
 Ἰώνων ἦσαν, τῶν δὲ βαρβάρων τὸ πλῆθος τῶν νεῶν
 ἦσαν ἑξακόσiai. ὥς δὲ καὶ αὗται ἀπῆκато πρὸς τὴν
 Μιλησίην καὶ ὁ πεζὸς σφι ἅπας παρῆν, ἐνθαῦτα οἱ
 Περσέων στρατηγοὶ πυθόμενοι τὸ πλῆθος τῶν Ἰάδων
 νεῶν καταρρώδησαν μὴ οὐ δυνατοὶ γένωνται ὑπερβαλέ-
 σθαι, καὶ οὕτω οὔτε τὴν Μίλητον οἰοί τε ἔωσι ἐξελεῖν
 μὴ οὐκ ἐόντες ναυκράτορες, πρὸς τε Δαρείου κινδυ-
 νεύσωσι κακὸν τι λαβεῖν. ταῦτα ἐπιλεγόμενοι συλ-
 λέξαντες τῶν Ἰώνων τοὺς τυράννους, οἱ ὑπ' Ἀριστα-
 γόρεω μὲν τοῦ Μιλησίου καταλυθέντες τῶν ἀρχέων
 ἔφευγον ἐς Μήδους, ἐτύγγανον δὲ τότε συστρατευό-
 μενοι ἐπὶ τὴν Μίλητον, τούτων τῶν ἀνδρῶν τοὺς
 παρόντας συγκαλέσαντες ἔλεγόν σφι τάδε· Ἄνδρες
 Ἴωνες, νῦν τις ὑμέων εὖ ποιήσας φανήτω τὸν βασι-
 λέος οἶκον· τοὺς γὰρ ἑωντοῦ ἕκαστος ὑμέων πολιήτας
 πειράσθω ἀποσχίζων ἀπὸ τοῦ λοιποῦ συμμαχικοῦ. προῖ-
 σχόμενοι δὲ ἐπαγγείλασθε τάδε, ὥς πείσονται τε ἄχαρι
 οὐδὲν διὰ τὴν ἀπόστασιν, οὐδέ σφι οὔτε τὰ ἱρὰ οὔτε
 τὰ ἴδια ἐμπεπρήσεται, οὐδέ βιαιότερον ἔξουσι οὐδὲν ἢ
 πρότερον εἶχον· εἰ δὲ ταῦτα μὲν οὐ ποιήσουσι, οἱ δὲ
 πάντως διὰ μάχης ἐλεύσονται, τάδε ἤδη σφι λέγετε
 ἐπηρεάζοντες, τὰ περ σφέας κατέξει, ὥς ἔσωσθίντες τῇ
 μάχῃ ἑξανδραποδιεῦνται καὶ ὥς σφεων τοὺς παῖδας
 ἐκτομίας ποιήσομεν, τὰς δὲ παρθένους ἀνασπάστους ἐς

Βάκτρα, καὶ ὥς τὴν χώραν ἄλλοισι παραδώσομεν. οἱ 10
 μὲν δὴ ἔλεγον τάδε, τῶν δὲ Ἰώνων οἱ τύραννοι δι-
 έπεμπον νυκτὸς ἕκαστος ἐς τοὺς ἑωυτοῦ ἐξαγγελλόμενος.
 οἱ δὲ Ἴωνες, ἐς τοὺς καὶ ἀπίκοντο αὐταὶ αἱ ἀγγελίαι,
 ἀγνωμοσύνη τε διεχρέωντο καὶ οὐ προσίεντο τὴν προ-
 δοσίην, ἑωυτοῖσι δὲ ἕκαστοι ἐδόκεον μούνοισι ταῦτα
 τοὺς Πέρσας ἐξαγγέλλεσθαι. ταῦτα μὲν νυν ἰδέως
 ἀπικομένων ἐς τὴν Μίλητον τῶν Περσέων ἐγίνετο·
 μετὰ δὲ τῶν Ἰώνων συλλεχθέντων ἐς τὴν Λάδην ἐγί- 11
 νοντο ἀγοραί, καὶ δὴ κού σφι καὶ ἄλλοι ἡγορώοντο,
 ἐν δὲ δὴ καὶ ὁ Φωκαιεὺς [στρατηγὸς] Διονύσιος λέγων
 τάδε· Ἐπὶ ξυροῦ γὰρ ἀκμῆς ἔχεται ἡμῖν τὰ πρήγματα,
 ἄνδρες Ἴωνες, ἢ εἶναι ἐλευθέροισι ἢ δούλοισι, καὶ
 τοῦτοισι ὥς δορηπέτησι· νῦν ὦν ὑμεῖς ἦν μὲν βούλησθε
 ταλαιπωρίας ἐνδέκεσθαι, τὸ παραχορῆμα μὲν πόνος ὑμῖν
 ἔσται, οἷοί τε δὲ ἔσεσθε ὑπερβαλόμενοι τοὺς ἐναντίους
 εἶναι ἐλεύθεροι· εἰ δὲ μαλακίη τε καὶ ἀταξίη διαχορή-
 σησθε, οὐδεμίαν ὑμέων ἔχω ἐλπίδα μὴ οὐ δώσειν ὑμέας
 δίκην βασιλεῖ τῆς ἀποστάσιος. ἀλλ' ἐμοὶ τε πείθεσθε
 καὶ ἐμοὶ ὑμέας αὐτοὺς ἐπιτρέψατε· καὶ ὑμῖν ἐγώ, θεῶν
 τὰ ἴσα νεμόντων, ὑποδέχομαι ἢ οὐ συμμῖξιν τοὺς πολε-
 μίους ἢ συμμίσγοντας πολλὸν ἐλασσώσεσθαι. ταῦτα 12
 ἀκούσαντες οἱ Ἴωνες ἐπιτρέπουσι σφέας αὐτοὺς τῷ Διο-
 νυσίῳ. ὁ δὲ ἀνάγων ἑκάστοτε ἐπὶ κέρας τὰς νέας, ὅκως
 τοῖσι ἐρέτησι χρῆσαιτο διέκπλοον ποιούμενος τῇσι νηυσὶ
 δι' ἀλλήλων καὶ τοὺς ἐπιβάτας ὀπλίσειε, τὸ λοιπὸν τῆς
 ἡμέρης τὰς νέας ἔχεσκε ἐπ' ἀγκυρέων, παρεῖχε τε τοῖσι
 Ἴωσι πόνον δι' ἡμέρης. μέχρι μὲν νυν ἡμερέων ἑπτὰ
 ἐπείθοντό τε καὶ ἐπόλευν τὸ κελευόμενον, τῇ δὲ ἐπὶ
 ταύτῃσι οἱ Ἴωνες, οἷα ἀπαθές ἐόντες πόνων τοιούτων

τετρυμένοι τε τάλαιπωρήσί τε καὶ ἡλίῳ, ἔλεξαν πρὸς ἑαυτοὺς τάδε· Τίνα δαιμόνων παραβάντες τάδε ἀναπίμπλαμεν; οὔτινες παραφρονήσαντες καὶ ἐκπλώσαντες ἐκ τοῦ νόου ἀνδρὶ Φωκαίῃ ἀλαξόνι, παρεχομένῳ νέας τρεῖς, ἐπιτρέψαντες ἡμέας αὐτοὺς ἔχομεν· ὁ δὲ παραλαβὼν ἡμέας λυμαίνεται λύμησι ἀνηκέστοισι, καὶ δὴ πολλοὶ μὲν ἡμέων ἐς νούσους πεπτώκασι, πολλοὶ δὲ ἐπίδοξοι τῶντὸ τοῦτο πείσεσθαι· πρό τε τούτων τῶν κακῶν ἡμῖν γε κρέσσον καὶ ὅ τι ὦν ἄλλο παθεῖν ἐστί, καὶ τὴν μέλλουσαν δουληίην ὑπομεῖναι ἥτις ἐσται, μᾶλλον ἢ τῇ παρεούσῃ συνέχεσθαι. φέρετε, τοῦ λοιποῦ μὴ πειθώμεθα αὐτοῦ. ταῦτα ἔλεξαν, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα πείθεσθαι οὐδεὶς ἤθελε, ἀλλ' οἷα στρατιῇ σκηναῖς τε πηξάμενοι ἐν τῇ νήσῳ ἐσκιητροφέοντο καὶ ἐσβαίνειν οὐκ ἐθέλεσκον ἐς τὰς νέας οὐδ' ἀναπειρᾶσθαι.

18 μαθόντες δὲ ταῦτα γινόμενα ἐκ τῶν Ἴωνων οἱ στρατηγοὶ τῶν Σαμίων, ἐνθαῦτα δὴ παρ' Αἰάκης τοῦ Συλοσῶντος κείνους τοὺς πρότερον ἔπεμπε λόγους Αἰάκης κελευόντων τῶν Περσέων, δεόμενός σφωον ἐκλιπεῖν τὴν Ἴωνων συμμαχίην, οἱ Σάμιοι ὦν ὁρῶντες ἐοῦσαν ἅμα μὲν ἀταξίην πολλήν ἐκ τῶν Ἴωνων ἐδέκοντο τοὺς λόγους, ἅμα δὲ κατεφαίνετό σφι εἶναι ἀδύνατα τὰ βασιλέος πρήγματα ὑπερβαλέσθαι, εὗ τε ἐπιστάμενοι ὥς εἰ καὶ τὸ παρεὸν ναυτικὸν ὑπερβαλοῖατο [τὸν Δαρεῖον], ἄλλο σφι παρέσται πενταπλήσιον. προφάσιος ὦν ἐπιλαβόμενοι, ἐπεῖτε τάχιστα εἶδον τοὺς Ἴωνας οὐ βουλομένους εἶναι χρηστούς, ἐν κέρδει ἐποιεῦντο περιποιῆσαι τὰ τε ἱρὰ τὰ σφέτερα καὶ τὰ ἰδία. ὁ δὲ Αἰάκης, παρ' ὅτεν τοὺς λόγους ἐδέκοντο [οἱ Σάμιοι], παῖς μὲν ἦν Συλοσῶντος τοῦ Αἰάκης,

τύραννος δὲ ἔων Σάμου ὑπὸ τοῦ Μιλησίου Ἀριστα-
 γόρεω ἀπεστέρητο τὴν ἀρχὴν κατὰ περ οἱ ἄλλοι τῆς
 Ἰωνίης τύραννοι. τότε ὦν ἐπεὶ ἐπέπλεον οἱ Φοίνικες, 14
 οἱ Ἴωνες ἀντανῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας ἐπὶ κέρας. ὥς
 δὲ καὶ ἀγχοῦ ἐγίνοντο καὶ συνέμισγον ἀλλήλοισι, τὸ
 ἐνθεῦτεν οὐκ ἔχω ἀτρεκέως συγγράψαι οἷ τινες τῶν
 Ἰώνων ἐγίνοντο ἄνδρες κακοὶ ἢ ἀγαθοὶ ἐν τῇ ναυμα-
 χίᾳ ταύτῃ· ἀλλήλους γὰρ καταιτιῶνται. λέγονται δὲ
 Σάμιοι ἐνθαῦτα κατὰ τὰ συγκείμενα πρὸς τὸν Αἰάκεια
 ἀειράμενοι τὰ ἰστία ἀποπλῶσαι ἐκ τῆς τάξιος ἐς τὴν
 Σάμον, πλὴν ἑνδεκα νεῶν. τούτων δὲ οἱ τριηραρχοὶ
 παρέμενον καὶ ἐναυμάχουν ἀνηκουστήσαντες τοῖσι στρα-
 τηγοῖσι· καὶ σφι τὸ κοινὸν τὸ Σαμίων ἔδωκε διὰ τοῦτο
 τὸ πρῆγμα ἐν στήλῃ ἀναγραφῆναι πατρόθεν ὥς ἀνδράσι
 ἀγαθοῖσι γενομένοισι, καὶ ἔστι αὕτη ἡ στήλη ἐν τῇ
 ἀγορῇ. ἰδόμενοι δὲ καὶ Λέσβιοι τοὺς προσεχέας φεύ-
 γοντας τῷ αὐτῷ ἐποίουν τοῖσι Σαμίοισι· ὥς δὲ καὶ οἱ
 πλεῖνες τῶν Ἰώνων ἐποίουν τὰ αὐτὰ ταῦτα. τῶν δὲ 15
 παραμεινάντων ἐν τῇ ναυμαχίᾳ περιέφθησαν τροχύ-
 τατα Χίοι ὥς ἀποδεικνύμενοί τε ἔργα λαμπρὰ καὶ οὐκ
 ἐθελοκακέοντες· οἱ παρείχοντο μὲν, ὥσπερ καὶ πρό-
 τερον εἰρέθη, νέας ἑκατὸν καὶ ἐπ' ἑκάστης αὐτέων
 ἄνδρας τεσσαράκοντα τῶν ἀσίων λογάδας ἐπιβατεύου-
 ντας· ὀρῶντες δὲ τοὺς πολλοὺς τῶν συμμάχων προ-
 διδόντας οὐκ ἐδिकाίουν γίνεσθαι τοῖσι κακοῖσι αὐτῶν
 ὅμοιοι, ἀλλὰ μετ' ὀλίγων συμμάχων μεμονωμένοι διεκ-
 πλέοντες ἐναυμάχουν, ἐς ὃ τῶν πολεμίων ἐλόντες νέας
 συχνὰς ἀπέβαλον τῶν σφετέρων [νεῶν] τὰς πλεῖνας.
 Χίοι μὲν δὴ τῇσι λοιπῇσι τῶν νεῶν ἀποφεύγουσι ἐς
 τὴν ἑωυτῶν, ὅσοισι δὲ τῶν Χίων ἀδύνατοι ἦσαν αἱ 16

νέες ὑπὸ τρωμάτων, οὗτοι δὲ ὥς ἐδιώκοντο, καταφυγάνουσι πρὸς τὴν Μυκάλην. νέας μὲν δὴ αὐτοῦ ταύτη ἐποκείλαντες κατέλιπον, οἱ δὲ περὶ ἐκομίζοντο διὰ τῆς ἡπείρου. ἐπειδὴ δὲ ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἐφεσίην κομιζόμενοι οἱ Χίοι, νυκτός τε γὰρ ἀπίκατο ἐς αὐτὴν καὶ ἐόντων τῇσι γυναιξὶ αὐτόθι θεσμοφορίων, ἐνθαῦτα δὴ οἱ Ἐφέσιοι, οὔτε προακηκοότες ὥς εἶχε περὶ τῶν Χίων ἰδόντες τε στρατὸν ἐς τὴν χώραν ἐσβεβληκότα, πάγχυ σφέας καταδόξαντες εἶναι κλῶπας καὶ ἰέναι ἐπὶ τὰς γυναῖκας ἐξεβοήθεον πανδημεὶ καὶ ἔκτεινον τοὺς Χίους.

17 οὗτοι μὲν νυν τοιαύτησι περιέπιπτον τύχησι· Διονύσιος δὲ ὁ Φωκαεὺς ἐπέλτε ἑμαθε τῶν Ἰώνων τὰ πρήγματα διεφθαρμένα, νέας ἔλων τρεῖς τῶν πολεμίων ἀπέπλεε ἐς μὲν Φώκαιαν οὐκέτι, εὖ εἰδὼς ὥς ἀνδραποδιεῖται σὺν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ· ὁ δὲ ἰθέως ὥς εἶχε ἐπλεε ἐς Φοινίκην, γαύλους δὲ ἐνθαῦτα καταδύσας καὶ χρήματα λαβὼν πολλὰ ἐπλεε ἐς Σικελίην, ὁρμώμενος δὲ ἐνθεῦτεν ληιστῆς κατεστήκεε Ἑλλήνων μὲν οὐδενός, Καρχηδονίων δὲ καὶ Τυρσηνῶν.

18 Οἱ δὲ Πέρσαι ἐπέλτε τῇ ναυμαχίῃ ἐνίκων τοὺς Ἴωνας, τὴν Μίλητον πολιορκέοντες ἐκ γῆς καὶ θαλάσσης καὶ ὑπορύσσοντες τὰ τεῖχεα καὶ παντοίας μηχανὰς προσφέροντες αἰρέουσι κατ' ἄκρης ἕκτω ἔτει ἀπὸ τῆς ἀποστάσιος τῆς Ἀρισταγόρεω· καὶ ἠνδραποδίσαντο τὴν πόλιν, ὥστε συμπεσεῖν τὸ πάθος τῷ χρηστηρίῳ τῷ ἐς

19 Μίλητον γενομένῳ. χρεωμένοισι γὰρ Ἀργείοισι ἐν Δελφοῖσι περὶ σωτηρίας τῆς πόλιος τῆς σφετέρης ἐχρήσθη· ἐπίκοινον χρηστήριον, τὸ μὲν ἐς αὐτοὺς τοὺς Ἀργεῖους φέρον, τὴν δὲ παρενθήκην ἔχρησε ἐς Μιλησίους. τὸ μὲν νυν ἐς τοὺς Ἀργεῖους ἔχον, ἐπεὰν κατὰ τοῦτο

γένωμαι τοῦ λόγου, τότε μνησθήσομαι, τὰ δὲ τοῖσι Μιλησίοισι οὐ παρεοῦσι ἐχρησε, ἔχει ὧδε·

Καὶ τότε δὴ, Μίλητε, κακῶν ἐπιμήχανε ἔργων,
Πολλοῖσιν δειπνόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρα γενήσῃ,
Σαὶ δ' ἄλοχοι πολλοῖσι πόδας νίψουσι κομήταις,
Νηοῦ δ' ἡμετέρου Διδύμοις ἄλλοισι μελήσει.

τότε δὴ ταῦτα τοὺς Μιλησίους κατελάμβανε, ὅτε γε ἄνδρες μὲν οἱ πλεῖνες ἐκτείνοντο ὑπὸ τῶν Περσέων ἐόντων κομητέων, γυναῖκες δὲ καὶ τέκνα ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ ἐγίνοντο, ἱρὸν δὲ τὸ ἐν Διδύμοισι, ὁ νηὸς τε καὶ τὸ χρηστήριον, συληθέντα ἐνεπίμπρατο. τῶν δ' ἐν τῷ ἱρῷ τούτῳ χρημάτων πολλάκις μνήμην ἐτέρωθι τοῦ λόγου ἐποιησάμην. ἐνθεῦτεν οἱ ξωγραφ- 20 θέντες τῶν Μιλησίων ἤγοντο ἐς Σοῦσα. βασιλεὺς δὲ σφεας Δαρεῖος κακὸν οὐδὲν ἄλλο ποιήσας κατοίκησε ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ καλεομένῃ θαλάσῃ, ἐν Ἀμπῇ πόλι, παρ' ἣν Τίγρης ποταμὸς παραρρέων ἐς θάλασσαν ἐξιεῖ. τῆς δὲ Μιλησίων χώρας αὐτοὶ μὲν οἱ Πέρσαι εἶχον τὰ περὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ πεδῖον, τὰ δὲ ὑπεράκρια ἔδωσαν Καρσί Πηδασεῦσι ἐκτῆσθαι. παθοῦσι δὲ ταῦτα Μιλη- 21 σίοισι πρὸς Περσέων οὐκ ἀπέδωσαν τὴν ὁμοίην Συβαρίται, οἱ Λαόν τε καὶ Σκίδρον οἴκεον τῆς πόλιος ἀπεστερημένοι. Συβάριος γὰρ ἀλούσης ὑπὸ Κροτωνιητέων Μιλήσιοι πάντες ἡβηδὸν ἀπεκείραντο τὰς κεφαλὰς καὶ πένθος μέγα προσεδήκαντο· πόλιες γὰρ αὐταὶ μάλιστα δὴ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν ἀλλήλησι ἐξεινώθησαν. οὐδὲν ὁμοίως καὶ Ἀθηναῖοι. Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ δῆλον ἐποίησαν ὑπεραχθεσθέντες τῇ Μιλήτου ἀλώσει τῇ τε ἄλλῃ πολλαχῇ καὶ δὴ καὶ ποιήσαντι Φρυγίῳ δρᾶμα Μιλήτου ἄλωσιν καὶ διδάξαντι ἐς δάκρυά τε ἔπεσε τὸ θῆητρον καὶ ἐξημίωσάν

μιν ὥς ἀναμνήσαντα οἰκῆια κακὰ χιλίησι δραχμῇσι, καὶ ἐπέταξαν μηκέτι μηδένα χρᾶσθαι τούτῳ τῷ δράματι.

- 22 Μίλητος μὲν νυν Μιλησίων ἡγήμωτο· Σαμίων δὲ τοῖσί τι ἔχουσι τὸ μὲν ἐς τοὺς Μήδους, ἐκ τῶν στρατηγῶν τῶν σφετέρων ποιηθὲν οὐδαμῶς ἤρεσκε, ἐδόκεε δὲ μετὰ τὴν ναυμαχίην αὐτίκα βουλευομένοισι, πρὶν ἢ σφι ἐς τὴν χώραν ἀπικέσθαι τὸν τύραννον Αἰάκεια, ἐς ἀποικίην ἐκπλέειν μηδὲ μένοντας Μήδοισί τε καὶ Αἰάκει δουλεύειν. Ζαγκλαῖοι γὰρ οἱ ἀπὸ Σικελίης τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον πέμποντες ἐς τὴν Ἰωνίην ἀγγέλους ἐπεκαλέοντο τοὺς Ἴωνας ἐς Καλὴν ἀκτὴν, βουλόμενοι αὐτόθι πόλιν κτίσαι Ἰώνων· ἡ δὲ Καλὴ αὕτη ἀκτὴ καλεομένη ἔστι μὲν Σικελῶν, πρὸς δὲ Τυρσηνίην τετραμμένη τῆς Σικελίης. τούτων ὧν ἐπικαλομένων οἱ Σάμιοι μούνοι Ἰώνων ἐστάλησαν, σὺν δέ σφι Μιλη-
23 σίων οἱ ἔκπεφευγότες. ἐν ᾧ τοιόνδε δὴ τι συνήνεικε γενέσθαι· Σάμιοί τε [γὰρ] κομιζόμενοι ἐς Σικελίην ἐγίνοντο ἐν Λοκροῖσι τοῖσι Ἐπιζεφυρίοισι καὶ Ζαγκλαῖοι αὐτοί τε καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, τῷ οὖνομα ἦν Σκύθης, περικατέατο πόλιν τῶν Σικελῶν ἐξελεῖν βουλόμενοι. μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ Ῥηγίου τύραννος Ἀναξίλεως, τότε ἔων διάφορος τοῖσι Ζαγκλαίοισι, συμμῖξας τοῖσι Σαμίοισι ἀναπείθει ὥς χρεὸν εἶη Καλὴν μὲν ἀκτὴν, ἐπ' ἣν ἔπλεον, ἑᾶν χαίρειν, τὴν δὲ Ζάγκλην σχεῖν, ἐοῦσαν ἔρημον ἀνδρῶν. πειθομένων δὲ τῶν Σαμίων καὶ σχόντων τὴν Ζάγκλην, ἐνθαῦτα οἱ Ζαγκλαῖοι, ὥς ἐπύθοντο ἐχομένην τὴν πόλιν ἑωυτῶν, ἐβοήθειον αὐτῇ καὶ ἐπεκαλέοντο Ἴπποκράτεια τὸν Γέλης τύραννον· ἦν γὰρ δὴ σφι οὗτος σύμμαχος. ἐπεῖτε δὲ αὐτοῖσι καὶ ὁ Ἴπποκράτης σὺν τῇ στρατιῇ ἦκε βοηθέων,

Σκύθην μὲν τὸν μούναρχον τῶν Ζαγκλαίων ὡς ἀπο-
 βαλόντα τὴν πόλιν ὁ Ἴπποκράτης πεδήσας καὶ τὸν
 ἀδελφεὸν αὐτοῦ Πυθογένηα ἐς Ἴνυκα πόλιν ἀπέπεμψε,
 τοὺς δὲ λοιποὺς Ζαγκλαίους κοινολογησάμενος τοῖσι
 Σαμίοισι καὶ ὄρκους δοὺς καὶ δεξάμενος προέδωκε.
 μισθὸς δὲ οἱ ἦν εἰρημένος ὅδε ὑπὸ τῶν Σαμίων, πάν-
 των τῶν ἐπίπλων καὶ ἀνδραπόδων τὰ ἡμίσεα μετα-
 λαβεῖν τῶν ἐν τῇ πόλει, τὰ δ' ἐπὶ τῶν ἀγρῶν πάντα
 Ἴπποκράτεα λαγχάνειν. τοὺς μὲν δὴ πλεῖνας τῶν
 Ζαγκλαίων αὐτὸς ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ εἶχε δῆσας,
 τοὺς δὲ κορυφαίους αὐτῶν τριηκοσίους ἔδωκε τοῖσι
 Σαμίοισι κατασφάξαι. οὐ μέντοι οἷ γε Σάμιοι ἐποίησαν
 ταῦτα. Σκύθης δὲ ὁ τῶν Ζαγκλαίων μούναρχος ἐκ τῆς 24
 Ἴνυκος ἐκδιδρῆσκει ἐς Ἰμέρην, ἐκ δὲ ταύτης παρῆν ἐς
 τὴν Ἀσίην καὶ ἀνέβη παρὰ βασιλέα Δαρεῖον. καὶ μιν
 ἐνόμισε Δαρεῖος πάντων ἀνδρῶν δικαιοτάτον εἶναι,
 ὅσοι ἐκ τῆς Ἑλλάδος παρ' ἐωυτὸν ἀνέβησαν· καὶ γὰρ
 παραιτησάμενος βασιλέα ἐς Σικελίην ἀπῖκετο καὶ αὐτὶς
 ἐκ τῆς Σικελίης ὀπίσω παρὰ βασιλέα, ἐς ὃ γῆραι μέγα
 ὄλβιος ἔων ἐτελεύτησε ἐν Πέρσῃσι. Σάμιοι δὲ ἀπαλ-
 λαχθέντες Μήδων ἀπονητὶ πόλιν καλλίστην Ζάγκλην
 περιεβεβλέατο. μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίην τὴν ὑπὲρ Μι- 25
 λήτου γενομένην Φοίνικες κελευσάντων Περσέων κατ-
 ἤγον ἐς Σάμον Αἰάκεια τὸν Συλοσῶντος ὡς πολλοῦ τε
 ἄξιον γενόμενον σφίσι καὶ μεγάλα κατεργασάμενον·
 καὶ Σαμίοισι μούνοισι τῶν ἀποστάντων ἀπὸ Δαρείου
 διὰ τὴν ἔκλειψιν τῶν νεῶν τὴν ἐν τῇ ναυμαχίᾳ οὔτε
 ἡ πόλις οὔτε τὰ ἱρὰ ἐνεπρήσθη. Μιλήτου δὲ ἀλούσης
 αὐτίκα Καρίην ἔσχον οἱ Πέρσαι, τὰς μὲν ἐθέλοντὴν τῶν
 πολίων ὑποκυνψάσας, τὰς δὲ ἀνάγκῃ προσηγάγοντο.

- 26 Ταῦτα μὲν δὴ οὕτω ἐγίνετο, Ἰστιαίῳ δὲ τῷ Μι-
λησίῳ ἐόντι περὶ Βυζάντιον καὶ συλλαμβάνοντι τὰς
Ἰώνων ὁλκάδας ἐκπλεούσας ἐκ τοῦ Πόντου ἐξαγγέλ-
λεται τὰ περὶ Μίλητον γινόμενα. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑλ-
λήσποντον ἔχοντα πρήγματα ἐπιτράπει Βισάλη Ἀπολ-
λοφάνεος παιδὶ Ἀβυδηνῷ, αὐτὸς δὲ ἔχων Λεσβίους ἐς
Χίον ἔπλεε, καὶ Χίων φρουρῇ οὐ προσιεμένη μιν συν-
έβαλε ἐν Κοίλοισι καλεομένοισι τῆς Χίης χώρας. τού-
των τε δὴ ἐφόνευσε συχνούς, καὶ τῶν λοιπῶν Χίων,
οἷα δὴ κεκακωμένων ἐκ τῆς ναυμαχίης, ὁ Ἰστιαῖος ἔχων
τούς Λεσβίους ἐπεκράτησε, ἐκ Πολίχνης τῆς Χίων ὁρμώ-
27 μενος. φιλέει δὲ κως προσημαίνειν, εὐτ' ἂν μέλλῃ
μεγάλα κακὰ ἢ πόλι ἢ ἔθνεϊ ἔσεσθαι· καὶ γὰρ Χίοισι
πρὸ τούτων σημήια μεγάλα ἐγένετο. τοῦτο μὲν σφι
πέμψασι ἐς Δελφοὺς χορὸν νεηνιέων ἑκατὸν δύο μῦνοι
τούτων ἀπενόστησαν, τοὺς δὲ ὀκτώ τε καὶ ἐνενήκοντα
αὐτῶν λοιμοὺς ὑπολαβὼν ἀπῆνεικε· τοῦτο δὲ ἐν τῇ
πόλι τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον, ὀλίγον πρὸ τῆς ναυ-
μαχίης, παισὶ γράμματα διδασκομένοισι ἐνέπεσε ἡ στέγη,
ὥστε ἀπ' ἑκατὸν καὶ εἴκοσι παίδων εἰς μῦνος ἀπέφυγε.
ταῦτα μὲν σφι σημήια ὁ θεὸς προέδεξε, μετὰ δὲ ταῦτα
ἡ ναυμαχία ὑπολαβοῦσα ἐς γόνυ τὴν πόλιν ἔβαλε, ἐπὶ
δὲ τῇ ναυμαχίᾳ ἐπεγένετο Ἰστιαῖος Λεσβίους ἄγων·
κεκακωμένων δὲ τῶν Χίων καταστροφὴν εὐπετέως αὐτῶν
28 ἐποιήσατο. ἐνθεῦτεν δὲ ὁ Ἰστιαῖος ἐστρατεύετο ἐπὶ
Θάσον ἄγων Ἰώνων καὶ Αἰολέων συχνούς. περικατ-
ημένῳ δὲ οἱ Θάσον ἤλθε ἀγγελίη ὥς οἱ Φοίνικες ἀνα-
πλέουσι ἐκ τῆς Μιλήτου ἐπὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίην. πυθό-
μενος δὲ ταῦτα Θάσον μὲν ἀπόρθητον λείπει, αὐτὸς
δὲ ἐς τὴν Λέσβον ἡπείγετο ἄγων πᾶσαν τὴν στρατιήν.

ἐκ Λέσβου δὲ λιμαινούσης οἱ τῆς στρατιῆς πέρην δια-
βαίνει, ἐκ τοῦ Ἀταρνέος ὡς ἀμήσων τὸν σίτον τὸν τε
ἐνθεύτεν καὶ τὸν ἐκ Καῖκου πεδίου τὸν τῶν Μυσῶν.
ἐν δὲ τούτοις τοῖσι χωρίοις ἐτύγγανε ἔων Ἀρπαγος
ἀνὴρ Πέρσης, στρατηγὸς στρατιῆς οὐκ ὀλίγης, ὃς οἱ
ἀποβάντι συμβαλὼν αὐτόν τε Ἰστιαίου ζωγρήν ἔλαβε
καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ τὸν πλέω διέφθειρε. ἐξωγρήθη 29
δὲ ὁ Ἰστιαῖος ὧδε· ὡς ἐμάχοντο οἱ Ἕλληνες τοῖσι Πέρ-
σῃσι ἐν τῇ Μαλήνῃ τῆς Ἀταρνείτιδος χώρας, οἱ μὲν
συνέστασαν χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἡ δὲ ἵππος ὕστερον
ὀρμηθεῖσα ἐπιπίπτει τοῖσι Ἕλλησι· τό τε δὴ ἔργον
τῆς ἵππου τοῦτο ἐγένετο, καὶ τετραμμένων τῶν Ἑλλή-
νων ὁ Ἰστιαῖος ἐλπίζων οὐκ ἀπολέσθαι ὑπὸ βασιλέος
διὰ τὴν παρεούσαν ἀμαρτιάδα φιλοψυχίην τοιήνδε τινα
ἀναιρέεται· ὡς φεύγων τε κατελαμβάνετο ὑπὸ ἀνδρὸς
Πέρσεω καὶ ὡς κατααιρεόμενος ὑπ' αὐτοῦ ἐμελλε συγ-
κεντηθήσεσθαι, Περσίδα γλῶσσαν μετιεῖς καταμηνύει
ἑωυτὸν ὡς εἴη Ἰστιαῖος ὁ Μιλήσιος. εἰ μὲν νυν, ὡς 30
ἐξωγρήθη, ἄχθῃ ἀγόμενος παρὰ βασιλέα Δαρεῖον, ὁ δὲ
οὔτ' ἂν ἔπαθε κακὸν οὐδὲν δοκέειν ἐμοί, ἀπῆκέ τ' ἂν
αὐτῷ τὴν αἰτίην· νῦν δέ μιν αὐτῶν τε τούτων εἵνεκα
καὶ ἵνα μὴ διαφυγῶν αὐτὶς μέγας παρὰ βασιλέϊ γένηται,
Ἀρταφρένης τε ὁ Σαρδίων ὑπαρχος καὶ ὁ λαβὼν Ἀρ-
παγος, ὡς ἀπύκετο ἀγόμενος ἐς Σάρδις, τὸ μὲν αὐτοῦ
σῶμα αὐτοῦ ταύτῃ ἀνεσταύρωσαν, τὴν δὲ κεφαλὴν
ταριχεύσαντες ἀνήνεικαν παρὰ βασιλέα Δαρεῖον ἐς
Σοῦσα. Δαρεῖος δὲ πνυθόμενος ταῦτα καὶ ἐπαιτησά-
μενος τοὺς ταῦτα ποιήσαντας ὅτι μιν οὐ ζῶοντα ἀν-
ήγαγον ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ, τὴν κεφαλὴν τὴν Ἰστιαίου
λούσαντάς τε καὶ περιστείλαντας εὖ ἐνετείλατο θάψαι

- ὥς ἀνδρὸς μεγάλως ἔωυτῷ τε καὶ Πέρσῃσι εὐεργέτω.
- 31 τὰ μὲν περὶ Ἰστιαίων οὕτω ἔσχε· ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Περσέων χειμερίσας περὶ Μίλητον τῷ δευτέρῳ ἔτει ὥς ἀνέπλωσε, αἰρέει εὐπετέως τὰς νήσους τὰς πρὸς τῇ ἡπείρῳ κειμένας, Χίον καὶ Λέσβον καὶ Τένεδον. ὅκως δὲ λάβοι τινὰ τῶν νήσων, ὥς ἐκάστην αἰρέοντες οἱ βάρβαροι ἐσαγῆνευον τοὺς ἀνθρώπους. σαγηνεύουσι δὲ τόνδε τὸν τρόπον· ἀνὴρ ἀνδρὸς ἀψάμενος τῆς χειρὸς ἐκ θαλάσσης τῆς βορηῆς ἐπὶ τὴν νοτίην διήκουσι καὶ ἔπειτα διὰ πάσης τῆς νήσου διέρχονται ἐκθηρεύοντες τοὺς ἀνθρώπους. αἴρουν δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ ἡπείρῳ πόλιας τὰς Ἰάδας κατὰ ταῦτά, πλὴν οὐκ ἐσαγῆνευον
- 32 τοὺς ἀνθρώπους· οὐ γὰρ οἶά τε ἦν. ἐνθαῦτα Περσέων οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἐψεύσαντο τὰς ἀπειλὰς τὰς ἐπηπείλησαν τοῖσι Ἰωσι στρατοπεδευομένοισι ἐναντία σφίσι. ὥς γὰρ δὴ ἐπεκράτησαν τῶν πολλῶν, παῖδάς τε τοὺς εὐειδεστάτους ἐκλεγόμενοι ἐξέταμνον καὶ ἐποίουν ἀντὶ εἶναι ἐνόρχιας ἐννούχους καὶ παρθένους τὰς καλλιστενούσας ἀνασπάστους παρὰ βασιλέα· ταῦτά τε δὴ ἐποίουν καὶ τὰς πόλιας ἐνεπίμπρασαν αὐτοῖσι τοῖσι ἱροῖσι. οὕτω δὴ τὸ τρίτον Ἴωνες κατεδουλώθησαν, πρῶτον μὲν ὑπὸ Αὐδῶν, οἷς δὲ ἐπεξῆς τότε ὑπὸ Περσέων.
- 33 Ἀπὸ δὲ Ἰωνίης ἀπαλλασσόμενος ὁ ναυτικὸς στρατὸς τὰ ἐπ' ἀριστερὰ ἐσπλέοντι τοῦ Ἑλλησπόντου αἴρειε πάντα· τὰ γὰρ ἐπὶ δεξιὰ αὐτοῖσι Πέρσῃσι ὑποχείρια ἦν γεγονότα κατ' ἡπειρον. εἰσὶ δὲ αἱ ἐν τῇ Εὐρώπῃ αἶδε τοῦ Ἑλλησπόντου, Χερσόνησός τε, ἐν τῇ πόλει συχναὶ ἔννεισι, καὶ Πέρινθος καὶ τὰ τείχεα τὰ ἐπὶ Θρηάκης καὶ Σηλυμβρίῃ τε καὶ Βυζάντιον. Βυζάντιοι

μέν νυν καὶ οἱ πέρηθε Καλχηδόνιοι οὐδ' ὑπέμειναν ἐπιπλέοντας τοὺς Φοίνικας, ἀλλ' οἴχοντο ἀπολιπόντες τὴν σφετέρην ἕσω ἐς τὸν Εὐξείνιον πόντον, καὶ ἐν-θαῦτα πόλιν Μεσαμβρίην οἴκησαν· οἱ δὲ Φοίνικες κατακαύσαντες ταύτας τὰς χώρας τὰς καταλεχθείσας τράπονται ἐπὶ τε Προκόννησον καὶ Ἀρτάκην, πυρὶ δὲ καὶ ταύτας νείμαντες ἔπλεον αὐτὶς ἐς τὴν Χερσόνησον ἐξαιρήσαντες τὰς ἐπιλοιπούς τῶν πολιῶν, ὅσας πρό-τερον προσσχόντες οὐ κατέσυραν. ἐπὶ δὲ Κύζικον οὐ-δὲ ἔπλωσαν ἀρχήν· αὐτοὶ γὰρ Κυζικηνοὶ ἔτι πρότερον τοῦ Φοινίκων ἐσπλόου ἐγγέγονεσαν ὑπὸ βασιλέϊ Οἰ-βάρεϊ τῷ Μεγαβάζον ὁμολογήσαντες, τῷ ἐν Δασκυλείῳ ὑπάρχῳ. τῆς δὲ Χερσονήσου, πλὴν Καρδίας πόλιος, τὰς ἄλλας πάσας ἐχειρῶσαντο οἱ Φοίνικες.

Ἐτυράννευε δὲ αὐτέων μέχρι τότε Μιλτιάδης ὁ 34 Κίμωνος τοῦ Στρησαγόρεω, κτησαμένου τὴν ἀρχὴν ταύ-την πρότερον Μιλτιάδεω τοῦ Κυψέλου τρόπῳ τοιῷδε· εἶχον Δόλογχοι Θρήικες τὴν Χερσόνησον ταύτην. οὗτοι ὦν οἱ Δόλογχοι πιεσθέντες πολέμῳ ὑπὸ Ἀσινθίων ἐς Δελφούς ἐπεμψαν τοὺς βασιλέας περὶ τοῦ πολέμου χρησομένους. ἡ δὲ Πυθίῃ σφι ἀνεῖλε οἰκιστὴν ἐπάγεσθαι ἐπὶ τὴν χώραν τοῦτον ὃς ἂν σφεας ἀπιόντας ἐκ τοῦ ἱεροῦ πρῶτος ἐπὶ ξείνια καλέσῃ. ἰόντες δὲ οἱ Δόλογχοι τὴν ἱρὴν ὁδὸν διὰ Φωκέων τε καὶ Βοιωτῶν ἦσαν· καὶ σφεας ὡς οὐδεὶς ἐκάλεε, ἐκτράπονται ἐπ' Ἀθηναίους. ἐν 35 δὲ τῇσι Ἀθηήνῃσι τηνικαῦτα εἶχε μὲν τὸ πᾶν κράτος Πεισίστρατος, ἀτὰρ ἐδυνάστευέ γε καὶ Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου, ἑὼν οἰκίης τεθριπποτρόφου, τὰ μὲν ἀνέκαθεν ἀπ' Αἰακαῦ τε καὶ Αἰγίνης γεγονώς, τὰ δὲ νεώτερα Ἀθηναῖος, Φιλαίου τοῦ Αἰαντος παιδός, γενομένου

πρώτου τῆς οἰκίης ταύτης Ἀθηναίου. οὗτος ὁ Μιλτιά-
 δης κατήμενος ἐν τοῖσι προθύροις τοῖσι ἑαυτοῦ, ὁρέων
 τοὺς Δολόγκους παριόντας ἐσθῆτα ἔχοντας οὐκ ἐγχωρήν
 καὶ αἰχμὰς προσεβώσατο καὶ σφι προσελθοῦσι ἐπηγ-
 γείλατο καταγωγὴν καὶ ξείνια. οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ
 ξεινισθέντες ὑπ' αὐτοῦ ἐξέφαινον πᾶν οἱ τὸ μαντήιον,
 ἐκφήναντες δὲ ἐδέοντο αὐτοῦ τῷ θεῷ μιν πεῖθεσθαι.
 Μιλτιάδεα δὲ ἀκούσαντα παραντίκα ἐπεισε ὁ λόγος οἷα
 ἀχθόμενον τε τῇ Πεισιστράτου ἀρχῇ καὶ βουλόμενον
 ἐκποδὼν εἶναι. ἀντίκα δὲ ἐστάλη ἐς Δελφοὺς ἐπειρησό-
 μενος τὸ χρηστήριον εἰ ποιεῖοι τά περ αὐτοῦ οἱ Δόλογ-
 36 κοὶ προσεδέοντο. κελουούσης δὲ καὶ τῆς Πυθίης, οὕτω
 δὴ Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου, Ὀλύμπια ἀναραιομένως πρό-
 τερον τούτων τεθρίπῳ, τότε παραλαβὼν Ἀθηναίων
 πάντα τὸν βουλόμενον μετέχειν τοῦ στόλου ἔπλεε ἅμα
 τοῖσι Δολόγχοις καὶ ἔσχε τὴν χώραν. καὶ μιν οἱ ἐπαγα-
 γόμενοι τύραννον κατεστήσαντο. ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἀπε-
 τείχισε τὸν ἰσθμὸν τῆς Χερσονήσου ἐκ Καρδίας πόλιος
 ἐς Πακτύην, ἵνα μὴ ἔχοιεν σφεας οἱ Ἀψινθιοὶ δηλέεσθαι
 ἐσβάλλοντες ἐς τὴν χώραν. εἰσὶ δὲ οὗτοι στάδιοι ἑξ τε
 καὶ τριήκοντα τοῦ ἰσθμοῦ· ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσθμοῦ τούτου
 ἡ Χερσόνησος ἔσω πᾶσά ἐστι σταδίων εἴκοσι καὶ τετρα-
 37 κοσίων τὸ μῆκος. ἀποτειχίσας ὦν τὸν ἀνχένα τῆς Χερ-
 σονήσου ὁ Μιλτιάδης καὶ τοὺς Ἀψινθίους τρόπῳ τοιού-
 τῳ ὥσάμενος τῶν λοιπῶν πρώτοις ἐπολέμησε Λαμψα-
 κηνοῖς. καὶ μιν οἱ Λαμψακηνοὶ λοχήσαντες αἰρέουσι
 ζωγρίῃ. ἦν δὲ ὁ Μιλτιάδης Κροίσῳ τῷ Ἀνδρῷ ἐν γνώμῃ
 γεγυνώς· πυθόμενος ὦν ὁ Κροῖσος ταῦτα πέμπων προη-
 γόρευε τοῖσι Λαμψακηνοῖς μετιέναι Μιλτιάδεα· εἰ δὲ
 μή, σφέας πίτυος τρόπον ἀπείλεε ἐκτρίψειν. πλανωμέ-

νων δὲ τῶν Λαμψακηνῶν ἐν τοῖσι λόγοισι τὸ θέλει τὸ
ἐπος εἶπαι τὸ σφι ἠπείλησε ὁ Κροῖσος, πέντος τρόπον
ἐκτρίψειν, μόρις κοτὲ μαθὼν τῶν τις πρεσβυτέρων εἶπε
τὸ εἶναι, ὅτι πέντος μούνη πάντων δεινδρέων ἐκκοπεῖσα
βλαστὸν οὐδένα μετיעὶ ἀλλὰ πανώλεθρος ἐξαπόλλυται.
δεῖσαντες ὦν οἱ Λαμψακηνοὶ Κροῖσον λύσαντες μετήκαν
Μιλτιάδεα. οὗτος μὲν δὴ διὰ Κροῖσον ἐκφεύγει, μετὰ 38
δὲ τελευτᾷ ἅπαις, τὴν ἀρχὴν τε καὶ τὰ χρήματα παρα-
δοὺς Στησαγόρῃ τῷ Κίμωνος ἀδελφεοῦ [παιδὶ] ὁμομη-
τρίου. καὶ οἱ τελευτήσαντι Χερσονησῖται θύουσι ὡς
νόμος οἰκιστῇ, καὶ ἀγῶνα ἱππικὸν τε καὶ γυμνικὸν ἐπι-
στᾷσι, ἐν τῷ Λαμψακηνῶν οὐδενὶ ἐγγίνεται ἀγωνίζεσθαι.
πολέμου δὲ ἐόντος πρὸς Λαμψακηνούς καὶ Στησαγόρην
κατέλαβε ἀποθανεῖν ἅπαιδα, πληγέντα τὴν κεφαλὴν
πελέκει ἐν τῷ πρυτανίῳ πρὸς ἀνδρὸς αὐτομόλου μὲν
τῷ λόγῳ, πολεμίου δὲ καὶ ὑποθερμοτέρου τῷ ἔργῳ.
τελευτήσαντος δὲ καὶ Στησαγόρῳ τρόπῳ τοιῷδε, ἐν- 39
θαῦτα Μιλτιάδεα τὸν Κίμωνος, Στησαγόρῳ δὲ τοῦ
τελευτήσαντος ἀδελφεοῦ, καταλαμφόμενον τὰ πρήγματα
ἐπὶ Χερσονήσου ἀποστέλλουσι τριηρεῖ οἱ Πεισιστρατί-
δαι, οἳ μιν καὶ ἐν Ἀθήνησι ἐποίεον εὖ ὥς οὐ συνει-
δότες δῆθεν τοῦ πατρὸς [Κίμωνος] αὐτοῦ τὸν θάνατον,
τὸν ἐγὼ ἐν ἄλλῳ λόγῳ σημανέω ὥς ἐγένετο. Μιλτιά-
δης δὲ ἀπικόμενος ἐς τὴν Χερσόνησον εἶχε κατ' οἴκους,
τὸν ἀδελφεὸν Στησαγόρην δηλαδὴ ἐπιτιμέων. οἱ δὲ
Χερσονησῖται πυνθανόμενοι ταῦτα συνελέχθησαν ἀπὸ
πασέων τῶν πολλῶν οἱ δυναστεύοντες πάντοθεν, κοινῷ
δὲ στόλῳ ἀπικόμενοι ὥς συλλυπηθησόμενοι ἐδέθησαν
ὑπ' αὐτοῦ. Μιλτιάδης τε δὴ ἴσχει τὴν Χερσόνησον πεν-
τακοσίους βόσκων ἐπικούρους καὶ γαμέει Ὀλόρου τοῦ

- 40 **Θρηίκων βασιλέος τὴν θυγατέρα Ἑγησιπύλῃν. οὗτος δὲ ὁ Κίμωνος Μιλτιάδης νεωστὶ μὲν ἐληλύθει εἰς τὴν Χερσόνησον, κατελάμβανε δὲ μιν ἐλθόντα ἄλλα τῶν κατεχόντων πρηγμάτων χαλεπώτερα. τρίτῳ μὲν γὰρ ἔτει (πρὸ) τούτων Σκύθας ἐκφεύγει· Σκύθαι γὰρ οἱ νομάδες ἐρεθισθέντες ὑπὸ βασιλέος Δαρείου συνεστράφησαν καὶ ἤλασαν μέχρι τῆς Χερσονήσου ταύτης. τούτους ἐπιόντας οὐκ ὑπομείνας ὁ Μιλτιάδης ἐφευγε [Χερσόνησον], εἰς δ' οἷ τε Σκύθαι ἀπαλλάχθησαν καὶ μιν οἱ Ἀόλογχοι κατήγαγον ὀπίσω. ταῦτα μὲν δὴ τρίτῳ ἔτει πρότερον**
- 41 **ἐργάζοντες τῶν τότε μιν κατεχόντων, τότε δὲ πυνθανόμενος εἶναι τοὺς Φοίνικας ἐν Τενέδῳ πληρώσας τριήρεας πέντε χρημάτων τῶν παρεόντων ἀπέπλεε εἰς τὰς Ἀθήνας. καὶ ὥσπερ ὁρμήθη ἐκ Καρδίας πόλιος, ἐπλεε διὰ τοῦ Μέλανος κόλπου· παραμείβετό τε τὴν Χερσόνησον καὶ οἱ Φοινικὲς οἱ περιπίπτουσι τῇσι νηυσί. αὐτὸς μὲν δὴ Μιλτιάδης σὺν τῇσι τέσσερσι τῶν νεῶν καταφεύγει εἰς Ἴμβρον, τὴν δὲ οἱ πέμπτην τῶν νεῶν κατεῖλον διώκοντες οἱ Φοίνικες. τῆς δὲ νεὸς ταύτης ἔτυχε τῶν Μιλτιάδεω παίδων ὁ πρεσβύτατος ἄρχων Μητίοχος, οὐκ ἐκ τῆς Ὀλόρου τοῦ Θρηίκος ἐὼν θυγατρὸς ἀλλ' ἐξ ἄλλης. καὶ τοῦτον ἅμα τῇ νηὶ εἶλον οἱ Φοίνικες καὶ μιν πυθόμενοι ὥς εἴη Μιλτιάδεω παῖς ἀνήγαγον παρὰ βασιλέα, δοκέοντες χάριτα μεγάλην καταθήσεσθαι, ὅτι δὴ Μιλτιάδης γνώμην ἀπεδέξατο ἐν τοῖσι Ἰωσὶ πείθεσθαι κελεύων τοῖσι Σκύθησι, ὅτε οἱ Σκύθαι προσεδέοντο λύσαντας τὴν σχεδὴν ἀποπλέειν εἰς τὴν ἑωντῶν. Δαρεῖος δὲ, ὥς οἱ Φοίνικες Μητίοχον τὸν Μιλτιάδεω ἀνήγαγον, ἐποίησε κακὸν μὲν οὐδὲν Μητίοχον, ἀγαθὰ δὲ συχνά· καὶ γὰρ οἶκον καὶ κτῆσιν ἔδωκε καὶ Περσίδα**

γυναῖκα, ἐκ τῆς οἱ τέκνα ἐγένετο τὰ ἐς Πέρσας κεκοσμέ-
ται. Μιλτιάδης δὲ ἐξ Ἰμβρου ἀπικνέεται ἐς τὰς Ἀθήνας.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκ τῶν Περσέων οὐδὲν 42
ἐπὶ πλεον ἐγένετο τούτων ἐς νεῖκος φέρον Ἴωσι, ἀλλὰ
τάδε μὲν χρήσιμα κάρτα τοῖσι Ἴωσι ἐγένετο τούτου τοῦ
ἔτους· Ἀρταφρένης ὁ Σαρδίῳ ὑπαρχος μεταπεμψάμενος
ἀγγέλους ἐκ τῶν πολιῶν συνθήκας σφίσι αὐτοῖσι τοὺς
Ἴωνας ἠνάγκασε ποιέεσθαι, ἵνα δοσίδικοι εἴεν καὶ μὴ
ἀλλήλους φέροιέν τε καὶ ἄγοιεν. ταῦτά τε ἠνάγκασε
ποιέειν καὶ τὰς χώρας σφέων μετρήσας κατὰ παρασάγγας,
τοὺς καλέουσι οἱ Πέρσαι τὰ τριήκοντα στάδια, κατὰ
δὴ τούτους μετρήσας φόρους ἔταξε ἐκάστοισι, οἳ κατὰ
χώρην διατελέουσι ἔχοντες ἐκ τούτου τοῦ χρόνου αἰεὶ
ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ὥς ἐτάχθησαν ἐξ Ἀρταφρένεος· ἐτά-
χθησαν δὲ σχεδὸν κατὰ ταῦτά τὰ καὶ πρότερον εἶχον.
καὶ σφι ταῦτα μὲν εἰρηναῖα ἦν· ἅμα δὲ τῷ ἔαρι τῶν 43
ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν ἐκ βασιλέος Μαρ-
δόνιος ὁ Γωβρύεω κατέβαινε ἐπὶ θάλασσαν, στρατὸν
πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἅμα ἀγόμενος, πολλὸν δὲ
ναυτικόν, ἡλικίην τε νέος ἔων καὶ νεωστὶ γεγαμηκὼς
βασιλέος Δαρείου θυγατέρα Ἀρτοξώστρην. ἄγων δὲ
τὸν στρατὸν τοῦτον ὁ Μαρδόνιος ἐπεῖτε ἐγένετο ἐν τῇ
Κιλικίᾳ, αὐτὸς μὲν ἐπιβὰς ἐπὶ νεὸς ἐκομίζετο ἅμα τῇσι
ἄλλῃσι νηυσί, στρατιὴν δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες
ἤγον ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. ὥς δὲ παραπλέων τὴν Ἀσίην
ἀπύκετο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθαῦτα μέγιστον
θῶμα ἐρέω τοῖσι μὴ ἀποδεχομένοισι Ἑλλήνων Περσέων
τοῖσι ἑπτὰ Ὀτάνεα γνώμην ἀποδέξασθαι ὥς χρεὸν εἴη
δημοκρατέεσθαι Πέρσας· τοὺς γὰρ τυράννους τῶν Ἰώ-
νων καταπαύσας πάντας ὁ Μαρδόνιος δημοκρατίας κατ-

ἴστα ἐς τὰς πόλιας. ταῦτα δὲ ποιήσας ἠπείγετο ἐς τὸν
 Ἑλλήσποντον. ὥς δὲ συνελέχθη μὲν χρῆμα πολλὸν νεῶν,
 συνελέχθη δὲ καὶ πεζὸς στρατὸς πολλός, διαβάντες τῆσι
 νηυσὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐπορεύοντο διὰ τῆς Εὐρώπης,
 44 ἐπορεύοντο δὲ ἐπὶ τε Ἑρέτριαν καὶ Ἀθήνας. αὐταὶ μὲν
 ὦν σφι πρόσχημα ἦσαν τοῦ στόλου, ἀτὰρ ἐν νόφ ἔχον-
 τες ὅσας ἂν πλείστας δύνωνται καταστρέφασθαι τῶν
 Ἑλληνίδων πόλιν, τοῦτο μὲν δὴ τῆσι νηυσὶ θασίους
 οὐδὲ χεῖρας ἀνταειραμένους κατεστρέψαντο, τοῦτο δὲ
 τῷ πεζῷ Μακεδόνες πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι δούλους
 προσεκτήσαντο· τὰ γὰρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα
 σφι ἦν ἤδη ὑποχείρια γεγονότα. ἐκ μὲν δὴ Θάσου δια-
 βαλόντες πέρην ὑπὸ τὴν ἠπειρον ἐκομίζοντο μέχρι
 Ἀκάνθου, ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὁρμώμενοι τὸν Ἄθων περιέ-
 βαλλον. ἐπιπεσὼν δὲ σφι περιπλέονσι βορέης ἄνεμος μέγας
 τε καὶ ἔπορος κάρτα τρηχέως περιέσπε πληθθεὶ πολλὰς
 τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἄθων. λέγεται γὰρ κατὰ
 τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ
 δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων· ὥστε γὰρ θηριωδεστάτης
 ἐούσης τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς περὶ τὸν Ἄθων οἱ
 μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἀρπαζόμενοι, οἱ δὲ
 πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι· οἱ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ
 ἐπιστέατο κατὰ τοῦτο διεφθείροντο, οἱ δὲ ῥίγει. ὁ μὲν
 45 δὴ ναυτικὸς στρατὸς οὕτω ἐπρησσε, Μαρδονίῳ δὲ καὶ
 τῷ πεζῷ στρατοπεδευομένῳ ἐν Μακεδονίῃ νυκτὸς Βρύ-
 γοι Θρήικες ἐπεχείρησαν· καὶ σφῶν πολλοὺς φονεύουσι
 οἱ Βρύγοι, Μαρδόνιον δὲ αὐτὸν τραυματίζουσι. οὐ μὲν
 οὐδὲ αὐτοὶ δουλοσύνην διέφυγον πρὸς Περσέων· οὐ γὰρ
 δὴ πρότερον ἀπανέστη ἐκ τῶν χωρέων τούτων Μαρ-
 δόνιος πρὶν ἢ σφῶας ὑποχείριους ἐποιήσατο. τούτους

μέντοι καταστρεφάμενος ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω, ἅτε
 τῷ περὶ τε προσπταίσας πρὸς τοὺς Βρύγους καὶ τῷ
 ναυτικῷ μεγάλως περὶ Ἄθων. οὗτος μὲν νυν ὁ στόλος
 αἰσχροῦς ἀγωνισάμενος ἀπαλλάχθη ἐς τὴν Ἀσίην. δευ- 46
 τέρῳ δὲ ἐτεῖ τούτων ὁ Δαρεῖος πρῶτα μὲν Θασίους
 διαβληθέντας ὑπὸ τῶν ἀστυγειτόνων ὥς ἀπόστασιν
 μηχανώατο, πέμψας ἄγγελον ἐκέλευε σφεας τὸ τεῖχος
 περιαιρέειν καὶ τὰς νέας ἐς Ἀβδηρα κομίζειν. οἱ γὰρ
 δὴ Θάσιοι, οἷα ὑπὸ Ἰστιαίου τε τοῦ Μιλησίου πολιορ-
 κηθέντες καὶ προσόδων ἐουσέων μεγάλων ἐχρέωντο
 τοῖσι χρήμασι νέας τε ναυπηγεύμενοι μακρὰς καὶ τεῖχος
 ἰσχυρότερον περιβαλλόμενοι. ἡ δὲ πρόσδοδος σφι ἐγί-
 νετο ἐκ τε τῆς ἡπείρου καὶ ἀπὸ τῶν μετάλλων. ἐκ μὲν
 γε τῶν ἐκ Σκαπτιῆς Ἰλῆς τῶν χρυσέων μετάλλων τὸ
 ἐπίπαν ὀγδῶκοντα τάλαντα προσήιε, ἐκ δὲ τῶν ἐν
 αὐτῇ Θάσῳ ἐλάσσω μὲν τούτων, συχνὰ δὲ οὕτω ὥστε
 τὸ ἐπίπαν Θασίοισι ἐοῦσι καρπῶν ἀτελέσι προσήιε ἀπό
 τε τῆς ἡπείρου καὶ τῶν μετάλλων ἕτεος ἐκάστου διη-
 κόσια τάλαντα, ὅτε δὲ τὸ πλεῖστον προσῆλθε, τριηκόσια.
 εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς τὰ μέταλλα ταῦτα, καὶ μακρῷ ἦν 47
 αὐτῶν θωμασιώτατα τὰ οἱ Φοίνικες ἀνεῦρον οἱ μετὰ
 Θάσου κτίσαντες τὴν νῆσον ταύτην, ἥτις νῦν ἐπὶ τοῦ
 Θάσου τούτου τοῦ Φοίνικος τὸ οὖνομα ἔσχε. τὰ δὲ
 μέταλλα τὰ Φοινικικὰ ταῦτα ἐστὶ τῆς Θάσου μεταξὺ
 Αἰνύρων τε χώρου καλεομένου καὶ Κοινύρων, ἀντίον
 δὲ Σαμοθρηλίκης, ὅρος μέγα ἀνεστραμμένον ἐν τῇ ζητῇσι.
 τοῦτο μὲν νῦν ἐστὶ τοιοῦτο, οἱ δὲ Θάσιοι τῷ βασιλεῖ 48
 κελεύσαντι καὶ τὸ τεῖχος τὸ σφέτερον κατεῖλον καὶ τὰς
 νέας τὰς πάσας ἐκόμισαν ἐς Ἀβδηρα.

Μετὰ δὲ τοῦτο ἀπεπειράτο ὁ Δαρεῖος τῶν Ἑλλή-

νων ὃ τι ἐν νόφ' ἔχοιεν, κότερα πολεμέειν ἑωυτῷ ἢ παραδιδόναι σφέας αὐτούς. διέπεμπε ὦν κήρυκας ἄλλους ἄλλη τάξας ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, κελεύων αἰτέειν βασιλεῖ γῆν τε καὶ ὕδωρ. τούτους μὲν δὴ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπεμπε, ἄλλους δὲ κήρυκας διέπεμπε ἐς τὰς ἑωυτοῦ δασμοφόρους πόλιας τὰς παραθαλασσίους, κελεύων

49 νέας τε μακρὰς καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα ποιέεσθαι. οὗτοί τε δὴ παρεσκευάζοντο ταῦτα καὶ τοῖσι ἤκουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυξι πολλοὶ μὲν ἡπειρωτέων ἔδοσαν τὰ προῖσχετο αἰτέων ὁ Πέρσης, πάντες δὲ νησιῶται ἐς τοὺς ἀπικοίατο αἰτήσοντες. οἳ τε δὴ ἄλλοι νησιῶται διδοῦσι γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ καὶ δὴ καὶ Αἰγινῇται. ποιήσασι δέ σφι ταῦτα ἰθὺς Ἀθηναῖοι ἐπεκέατο, δοκέοντές τε ἐπὶ σφίσι ἔχοντας τοὺς Αἰγινήτας δεδωκέναι, ὥς ἅμα τῷ Πέρσῃ ἐπὶ σφέας στρατεύωνται, καὶ ἄσμενοι προφάσιος ἐπελάβοντο, φοιτέοντές τε ἐς τὴν Σπάρτην κατηγόρεον [τῶν] Αἰγινητέων τὰ πεποιήκοιεν προδόν-

50 τες τὴν Ἑλλάδα. πρὸς ταύτην δὲ τὴν κατηγορίην Κλεομένης ὁ Ἀναξανδρίδew, βασιλεὺς ἑὼν Σπαρτιητέων, διέβη ἐς Αἰγιναν, βουλόμενος συλλαβεῖν Αἰγινητέων τοὺς αἰτιωτάτους. ὥς δὲ ἐπειρᾶτο συλλαμβάνων, ἄλλοι τε δὴ ἐγίνοντο αὐτῷ ἀντίξοοι τῶν Αἰγινητέων, ἐν δὲ δὴ καὶ Κριὺς ὁ Πολυκρίτου μάλιστα, δς οὐκ ἔφη αὐτὸν οὐδένα ἄξειν χαίροντα Αἰγινητέων· ἄνευ γάρ μιν Σπαρτιητέων τοῦ κοινοῦ ποιέειν ταῦτα, ὑπ' Ἀθηναίων ἀναγνωσθέντα χρήμασι· ἅμα γὰρ ἂν μιν τῷ ἐτέρῳ βασιλεῖ ἐλθόντα συλλαμβάνειν. ἔλεγε δὲ ταῦτα ἐξ ἐπιστολῆς τῆς Δημαρῆτου. Κλεομένης δὲ ἀπελαννόμενος ἐκ τῆς Αἰγίνης εἶρετο τὸν Κριὸν ὃ τι οἱ εἴη τὸ οὖνομα· ὃ δὲ οἱ τὸ ἐὼν ἔφρασε. ὃ δὲ Κλεομένης πρὸς αὐτὸν

ἔφη· Ἦδη νῦν καταχαλκοῦ, ὧ κριέ, τὰ κέρεια, ὥς συν-
οισόμενος μεγάλῳ κακῷ.

Ἐν δὲ τῇ Σπάρτῃ τοῦτον τὸν χρόνον ὑπομένων 51
Δημόκριτος ὁ Ἀρίστωνος διέβαλλε τὸν Κλεομένεα, ἔων
βασιλεὺς καὶ οὗτος Σπαρτιητέων, οἰκίης δὲ τῆς ὑπο-
δεεστέρης, κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν ὑποδεεστέρης (ἀπὸ γὰρ
τοῦ αὐτοῦ γεγονόνασι), κατὰ πρεσβυγενεῖην δὲ κως τε-
τίμηται μᾶλλον ἢ Εὐρυσθένης. Λακεδαιμόνιοι γὰρ 52
ὁμολογέοντες οὐδενὶ ποιητῇ λέγουσι αὐτὸν Ἀριστόδη-
μον τὸν Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὑλλου βα-
σιλεύοντα ἀγαγεῖν σφέας ἐς ταύτην τὴν χώραν τὴν νῦν
ἐκτέαται, ἀλλ' οὐ τοὺς Ἀριστοδήμου παῖδας. μετὰ δὲ
χρόνον οὐ πολλὸν Ἀριστοδήμῳ τεκεῖν τὴν γυναῖκα, τῇ
οὔνομα εἶναι Ἀργεῖην· θυγατέρα δὲ αὐτὴν λέγουσι
εἶναι Αὐτεσίωνος τοῦ Τισαμενοῦ τοῦ Θερσάνδρου τοῦ
Πολυνεΐκεος· ταύτην δὲ τεκεῖν δίδυμα, ἐπιδόντα δὲ
τὸν Ἀριστόδημον τὰ τέκνα νούσῃ τελευτᾶν. Λακεδαι-
μονίους δὲ τοὺς τότε ἔοντας βουλευσάαι κατὰ νόμον
βασιλέα τῶν παίδων τὸν πρεσβύτερον ποιήσασθαι· οὐκ
ὦν δὴ σφεας ἔχειν ὁκότερον ἔλονται, ὥστε καὶ ὁμοίον
καὶ ἴσων ἔόντων· οὐ δυναμένους δὲ γινῶναι, ἥ καὶ
πρὸ τούτου, ἐπειρωτᾶν τὴν τεκοῦσαν. τὴν δὲ οὐδὲ αὐ-
τὴν φάναι διαγινώσκειν· εἰδυῖαν μὲν καὶ τὸ κάρτα
λέγειν ταῦτα, βουλομένην δὲ εἶ κως ἀμφοτέροι γε-
νοίατο βασιλέες. τοὺς ὦν δὴ Λακεδαιμονίους ἀπορέειν,
ἀπορέοντας δὲ πέμπειν ἐς Δελφοὺς ἐπειρησομένους ὅ
τι χρήσονται τῷ πρήγματι. τὴν δὲ Πυθίην κελεύειν
σφέας ἀμφοτέρα τὰ παιδία ἡγήσασθαι βασιλέας, τιμᾶν
δὲ μᾶλλον τὸν σφαιρύτερον. τὴν μὲν δὴ Πυθίην ταῦτά
σφι ἀνελεῖν, τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι ἀπορέουσι οὐδὲν

ἦσσαν ὅπως ἐξεύρωσι αὐτῶν τὸν πρεσβύτερον, ὑποθέσθαι ἄνδρα Μεσσήνιον τῷ ὄνυμα εἶναι Πανίτην· ὑποθέσθαι δὲ τοῦτον τὸν Πανίτην τάδε τοῖσι Λακεδαιμονίοισι, φυλάξαι τὴν γειναμένην ὁκότερον τῶν παιδίων πρότερον λούει καὶ σιτίζει· καὶ ἦν μὲν κατὰ ταῦτα φαίνεται αἰεὶ ποιεῦσα, τοὺς δὲ πᾶν ἔξειν ὅσον τι καὶ δίζηται καὶ θέλουσι ἐξευρεῖν, ἦν δὲ πλανᾶται καὶ ἐκείνη ἐναλλάξ ποιεῦσα, δηλὰ σφι ἔσεσθαι ὥς οὐδὲ ἐκείνη πλεόν οὐδὲν οἶδε, ἐπ' ἄλλην τε τραπέσθαι σφέας ὁδόν. ἐνθαῦτα δὴ τοὺς Σπαρτιήτας κατὰ τὰς τοῦ Μεσσηνίου ὑποθήκας φυλάξαντας τὴν μητέρα τῶν Ἀριστοδήμου παιδων λαβεῖν κατὰ ταῦτα τιμῶσαν τὸν πρότερον καὶ σίτοισι καὶ λουτροῖσι, οὐκ εἰδυῖαν τῶν εἵνεκεν ἐφυλάσσετο. λαβόντας δὲ τὸ παιδίον τὸ τιμώμενον πρὸς τῆς γειναμένης ὥς ἐὼν πρότερον τρέφειν ἐν τῷ δημοσίῳ· καὶ οἱ ὄνυμα τεθῆναι Εὐρυσθέnea, τῷ δὲ [νεωτέρῳ] Προκλέα. τούτους ἀνδρωθέντας αὐτοὺς τε ἀδελφεοὺς ἐόντας λέγουσι διαφόρους εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς ζόης ἀλλήλοισι, καὶ τοὺς ἀπὸ τούτων γενομένους ὡσαύτως διατελέειν. ταῦτα μὲν Λακεδαιμόνιοι λέγουσι μῦθοι Ἑλλήνων, τάδε δὲ κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπ' Ἑλλήνων ἐγὼ γράφω, τούτους [γὰρ δὴ] τοὺς Δωριέων βασιλέας μέχρι μὲν Περσέος τοῦ Δανάης, τοῦ θεοῦ ἀπεόντος, καταλεγομένους ὀρθῶς ὑπ' Ἑλλήνων καὶ ἀποδεικνυμένους ὥς εἰσὶ Ἕλληνες· ἥδη γὰρ τῆνικαῦτα ἐς Ἕλληνας οὗτοι ἐτέλεον. ἔλεξα δὲ μέχρι Περσέος τοῦδε εἵνεκα, ἀλλ' οὐκ ἀνέκαθεν ἔτι ἔλαβον, ὅτι οὐκ ἔπεστι ἐπωνυμίῃ Περσεί οὐδεμία πατρὸς θνητοῦ, ὥσπερ Ἡρακλὲς Ἀμφιτρύων· ἥδη ὦν ὀρθῶ λόγῳ χρεωμένῳ μέχρι Περσέος ὀρθῶς εἰρηταί μοι· ἀπὸ δὲ Δανάης

τῆς Ἀκρισίου καταλέγοντι τοὺς ἄνω αἰεὶ πατέρας αὐ-
 τῶν φαινοίετο ἂν ἔόντες οἱ τῶν Δωριέων ἡγεμόνες
 Αἰγύπτιοι ἰθαγενεές. ταῦτα μὲν νυν κατὰ Ἑλληνας λέ- 54
 γουσι γεγενεηλόγηται, ὥς δὲ ὁ παρὰ Περσέων λόγος
 λέγεται, αὐτὸς ὁ Περσεύς, ἔων Ἀσσύριος, ἐγένετο Ἑλ-
 λην, ἀλλ' οὐκ οἱ Περσέος πρόγονοι· τοὺς δὲ Ἀκρισίου
 γε πατέρας ὁμολογέοντας κατ' οἰκηιότητα Περσέϊ οὐ-
 δέν, τούτους δὲ εἶναι, κατὰ περ Ἑλληνας λέγουσι, Αἰ-
 γυπτίους. καὶ ταῦτα μὲν νυν περὶ τούτων εἰρήσθω· 55
 ὃ τι δέ, ἔόντες Αἰγύπτιοι, καὶ ὃ τι ἀποδεξάμενοι ἔλα-
 βον τὰς Δωριέων βασιλίας, ἄλλοισι γὰρ περὶ αὐτῶν
 εἴρηται, ἑάσομεν αὐτά· τὰ δὲ ἄλλοι οὐ κατελάβοντο,
 τούτων μνήμην ποιήσομαι.

Γερεά τε δὴ τάδε τοῖσι βασιλεῦσι Σπαρτιῇται δε- 56
 δάκασι· ἱρωσύνας δύο, Διὸς τε Λακεδαιμόνος καὶ Διὸς
 οὐρανίου, καὶ πόλεμόν γε ἐκφέρειν ἐπ' ἣν ἂν βούλωνται
 χώραν, τούτου δὲ μηδένα εἶναι Σπαρτιητέων διακωλυ-
 τήν, εἰ δὲ μή, αὐτὸν ἐν τῷ ἄγρῳ ἐνέχεσθαι· στρατευ-
 ομένων δὲ πρώτους ἵεναι τοὺς βασιλέας, ὑστάτους δὲ
 ἀπιέναι· ἑκατὸν δὲ ἄνδρας λογάδας ἐπὶ στρατιῆς φυ-
 λάσσειν αὐτούς· προβάτοισι δὲ χρᾶσθαι ἐν τῇσι ἔξο-
 δίῃσι ὀκόσοισι ἂν ὧν ἐθέλωσι, τῶν δὲ θυομένων ἀπάν-
 των τὰ δέρματά τε καὶ τὰ νῶτα λαμβάνειν σφέας.
 ταῦτα μὲν τὰ ἐμπολέμια, τὰ δὲ ἄλλα τὰ εἰρηναῖα κατὰ 57
 τάδε σφι δέδοται· ἣν θυσίῃ τις δημοτελὴς ποιέηται,
 πρώτους ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἵζειν τοὺς βασιλέας καὶ ἀπὸ
 τούτων πρῶτον ἄρχεσθαι, διπλήσια νέμοντας ἑκατέρῳ
 τὰ πάντα ἢ τοῖσι ἄλλοισι δαιτυμόνεσι· καὶ σπονδαρ-
 χίας εἶναι τούτων καὶ τῶν τυθέντων τὰ δέρματα. νεο-
 μηνίας δὲ [ἀνὰ] πάσας καὶ ἐβδόμας ἱσταμένου τοῦ μη-

νὸς δίδοσθαι ἐκ τοῦ δημοσίου ἱρήιον τέλεον ἑκατέρῳ
 ἐς Ἀπόλλωνος καὶ μέδιμνον ἀλφίτων καὶ οἴνου τετάρ-
 την Λακωνικὴν, καὶ ἐν τοῖσι ἄγῳσι πᾶσι προεδρίας
 ἐξαιρέτους· καὶ προξένους ἀποδεικνύναι τούτοισι προσ-
 κείσθαι τοὺς ἂν ἐθέλωσι τῶν ἀστῶν καὶ Πυθίους
 αἰρέεσθαι δύο ἑκάτερον· οἱ δὲ Πύθιοι εἰσι θεοπρόποι
 ἐς Δελφούς, σιτεόμενοι μετὰ τῶν βασιλέων τὰ δημόσια·
 μὴ ἐλθοῦσι δὲ τοῖσι βασιλεῦσι ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἀπο-
 πέμπεσθαι σφι ἐς τὰ οἰκία ἀλφίτων τε δύο χοῖνικας
 ἑκατέρῳ καὶ οἶνον κοτύλην, παρεοῦσι δὲ διπλήσια πάντα
 δίδοσθαι· τῷτὸ δὲ τοῦτο καὶ πρὸς ἰδιωτῶν κληθέν-
 τας ἐπὶ δεῖπνον τιμᾶσθαι· τὰς δὲ μαντηίας τὰς γινομένας
 τούτους φυλάσσειν, συνειδέναι δὲ καὶ τοὺς Πυθίους·
 δικάζειν δὲ μύνους τοὺς βασιλέας τοσάδε μοῦνα· πα-
 τρούχου τε παρθένου πέρι, ἐς τὸν ἰκνέεται ἔχειν, ἣν
 μὴ περ ὁ πατήρ αὐτὴν ἐγγνήσῃ, καὶ ὁδῶν δημοσιέων
 πέρι· καὶ ἣν τις θετὸν παῖδα ποιέεσθαι ἐθέλῃ, βασιλέων
 ἐναντίον ποιέεσθαι· καὶ παρῖζειν βουλευόνσι τοῖσι γέ-
 ρουσι, ἐοῦσι δυῶν δέουσι τριήκοντα. ἣν δὲ μὴ ἐλθῶσι,
 τοὺς μάλιστα σφι τῶν γερόντων προσήκοντας ἔχειν τὰ
 τῶν βασιλέων γέρεα, δύο ψήφους τιθεμένους, τρίτην
 58 δὲ τὴν ἑωυτῶν. ταῦτα μὲν ζῶσι τοῖσι βασιλεῦσι δέδο-
 ται ἐκ τοῦ κοινοῦ τοῦ Σπαρτιητέων, ἀποθανοῦσι δὲ
 τὰδε· ἱππῆες περιαγγέλλουσι τὸ γεγονὸς κατὰ πᾶσαν
 τὴν Λακωνικὴν, κατὰ δὲ τὴν πόλιν γυναῖκες περιου-
 σαι λέβητα κροτέουσι. ἐπεὶ ὦν τοῦτο γένηται τοιοῦτο,
 ἀνάγκη ἐξ οἰκίης ἑκάστης ἐλευθέρους δύο καταμαίνε-
 σθαι, ἄνδρα τε καὶ γυναῖκα· μὴ ποιήσασι δὲ τοῦτο
 ζημίαι μεγάλαι ἐπικέεται. νόμος δὲ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι
 κατὰ τῶν βασιλέων τοὺς θανάτους ἐστὶ ὦντος καὶ τοῖσι

βαρβάροις τοῖσι ἐν τῇ Ἀσίῃ· τῶν γὰρ ὧν βαρβάρων οἱ πλεῖνες τῷ αὐτῷ νόμῳ χρέωνται κατὰ τοὺς θανάτους τῶν βασιλέων. ἐπεὰν γὰρ ἀποθάνῃ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, ἐκ πάσης δεῖ Λακεδαιμόνος, χωρὶς Σπαρτιητέων, ἀριθμῷ τῶν περιοίκων ἀναγκαστοὺς εἰς τὸ κῆδος ἵεναι· τούτων ὧν καὶ τῶν εἰλώτων καὶ αὐτῶν Σπαρτιητέων ἐπεὰν συλληχθῶσι εἰς τὸντο πολλὰι χιλιάδες, σύμμιγα τῆσι γυναιξὶ κόπτονται τε τὰ μέτωπα προθύμως καὶ οἰμωγῇ διαχρέωνται ἀπλῆτῳ, φάμενοι τὸν ὕστατον αἰεὶ ἀπογενόμενον τῶν βασιλέων, τοῦτον δὴ γενέσθαι ἄριστον. ὃς δ' ἂν ἐν πολέμῳ τῶν βασιλέων ἀποθάνῃ, τούτῳ δὲ εἰδωλον σκευάσαντες ἐν κλίνῃ εὖ ἐστρωμένη ἐκφέρουσι. ἐπεὰν δὲ θάψωσι, ἀγορῇ δέκα ἡμερέων οὐκ ἴσταται σφι οὐδ' ἀρχαιρεσίῃ συνίξει, ἀλλὰ πενθέουσι ταύτας τὰς ἡμέρας. συμφέρονται δὲ 59 ἄλλο τόδε τοῖσι Πέρσησι· ἐπεὰν ἀποθανόντος τοῦ βασιλέως ἄλλος ἐνίστηται βασιλεὺς, οὗτος ὁ ἐσιὼν ἐλευθεροῖ ὅστις τι Σπαρτιητέων τῷ βασιλεῖ ἢ τῷ δημοσίῳ ὤφειλε. ἐν δ' αὖ Πέρσησι ὁ κατιστάμενος βασιλεὺς τὸν προοφειλόμενον φόρον μετιεῖ τῆσι πόλισι πάσῃσι. συμφέρονται δὲ καὶ τάδε Αἰγυπτίοις Λακεδαιμόνιοι· 60 οἱ κήρυκες αὐτῶν καὶ αὐλῆται καὶ μάγειροι ἐκδέκονται τὰς πατρώϊας τέχνας, καὶ αὐλητῆς τε αὐλητέω γίνεται καὶ μάγειρος μαγείρου καὶ κῆρυξ κήρυκος· οὐ κατὰ λαμπροφωνίην ἐπιτιθέμενοι ἄλλοι σφέας παρακληίουσι, ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια ἐπιτελεύουσι. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω γίνεται.

TOTE δὲ τὸν Κλεομένεα ἔοντα ἐν τῇ Αἰγίνῃ καὶ 61 κοινὰ τῇ Ἑλλάδι ἀγαθὰ προεργαζόμενον ὁ Δημάργτος διέβαλε, οὐκ Αἰγινητέων οὕτω κηδόμενος ὥς φθόνῳ

καὶ ἄγῃ χρεώμενος. Κλεομένης δὲ νοστήσας ἀπ' Αἰγίνης ἐβούλενε τὸν Δημάρτητον παῦσαι τῆς βασιληΐης, διὰ πρῆγμα τοιόνδε ἐπίβασιν ἐς αὐτὸν ποιεύμενος· Ἀρίστωνι βασιλεύοντι ἐν Σπάρτῃ καὶ γήμαντι γυναικας δύο παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. καὶ οὐ γὰρ συνεγινώσκετο αὐτὸς τούτων εἶναι αἷτιος, γαμέει τρίτην γυναιῖκα. ὥδε δὲ γαμέει. ἦν οἱ φίλος τῶν Σπαρτιητέων ἀνὴρ, τῷ προσέκειτο τῶν ἀσίων μάλιστα ὁ Ἀρίστων. τούτῳ τῷ ἀνδρὶ ἐτύγχανε ἐοῦσα γυνὴ καλλίστη μακρῷ τῶν ἐν Σπάρτῃ γυναικῶν, καὶ ταῦτα μέντοι καλλίστη ἐξ αἰσχίστης γενομένη. ἐοῦσαν γάρ μιν τὸ εἶδος φλαύρην ἢ τροφὸς αὐτῆς, οἷα ἀνθρώπων τε ὀλβίων θυγατέρα καὶ δυσειδέα ἐοῦσαν, πρὸς δὲ καὶ ὀρῶσα τοὺς γονέας συμφορὴν τὸ εἶδος αὐτῆς ποιευμένους, ταῦτα ἕκαστα μαθοῦσα ἐπιφράζεται τοιάδε· ἐφόρεε αὐτὴν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην ἐς τὸ τῆς Ἑλένης ἱρόν· τὸ δ' ἐστὶ ἐν τῇ Θερράπνῃ καλομένῃ, ὕπερθε τοῦ Φοιβηλίου ἱροῦ· ὅπως δὲ ἐνείκειε ἢ τροφός, πρὸς τε τῷγαλμα ἴστα καὶ ἐλίσσετο τὴν θεὸν ἀπαλλάξαι τῆς δυσμορφίης τὸ παιδίον. καὶ δὴ κοτε ἀπιούσῃ ἐκ τοῦ ἱροῦ τῇ τροφῷ γυναιῖκα λέγεται ἐπιφανῆναι, ἐπιφανεῖσαν δὲ ἐπειρέσθαι μιν ὃ τι φέρει ἐν τῇ ἀγκάλῃ, καὶ τὴν φράσαι ὥς παιδίον φορεῖ· τὴν δὲ κελεύσαι οἱ δέξαι, τὴν δὲ οὐ φάναι· ἀπειρησθαι γάρ οἱ ἐκ τῶν γειναμένων μηδενὶ ἐπιδεικνύναι· τὴν δὲ πάντως ἐωντῇ κελεύειν ἐπιδέξαι. ὀρῶσαν δὲ τὴν γυναιῖκα περὶ πολλοῦ ποιευμένην ἰδέσθαι, οὕτω δὴ τὴν τροφὸν δέξαι τὸ παιδίον· τὴν δὲ καταψῶσαν τοῦ παιδίου τὴν κεφαλὴν εἶπαι ὥς καλλιστεύσει πασέων τῶν ἐν Σπάρτῃ γυναικῶν. ἀπὸ μὲν δὴ ταύτης τῆς ἡμέρης μεταπεσεῖν τὸ εἶδος. γαμέει δὲ δὴ μιν ἐς γάμου ὥρην

ἀπικομένην Ἄγητος ὁ Ἀλκείδεω, οὗτος δὴ ὁ τοῦ Ἀρί-
 στωνος φίλος. τὸν δὲ Ἀρίστωνα ἐκνίξε ἕξα τῆς γυναι- 62
 κὸς ταύτης ἔρωσ· μηχανᾶται δὴ τοιάδε· αὐτὸς τε τῷ
 ἑταίρῳ, τοῦ ἦν ἡ γυνὴ αὕτη, ὑποδέκεται δωτίνην δώ-
 σειν τῶν ἑωυτοῦ πάντων ἔν, τὸ ἂν αὐτὸς ἐκείνος ἔλη-
 ται, καὶ τὸν ἑταῖρον ἑωυτῷ ἐκέλευε ὡσαύτως τὴν
 ὁμοίην διδόναι. ὁ δὲ οὐδὲν φοβηθεὶς ἀμφὶ τῇ γυναικί,
 ὁρέων ἐοῦσαν καὶ Ἀρίστωνι γυναῖκα, καταινέει ταῦτα·
 ἐπὶ τούτοισι δὲ ὄρκους ἐπήλασαν. μετὰ δὲ αὐτὸς τε ὁ
 Ἀρίστων ἔδωκε τοῦτο, ὃ τι δὴ ἦν, τὸ εἴλετο τῶν κει-
 μηλίων τῶν Ἀρίστωνος ὁ Ἄγητος, καὶ αὐτὸς τὴν ὁμοίην
 ζητέων φέρεσθαι παρ' ἐκείνου, ἐνθαῦτα δὴ τοῦ ἑταί-
 ρου τὴν γυναῖκα ἐπειρᾶτο ἀπάγεσθαι. ὁ δὲ πλὴν τού-
 του μόνου τὰ ἄλλα ἔφη καταινέσαι· ἀναγκαζόμενος
 μέντοι τῷ τε ὄρκῳ καὶ τῆς ἀπάτης τῇ παραγωγῇ ἀπει- 63
 ἀπάγεσθαι. οὕτω μὲν δὴ τὴν τρίτην ἐσηγάγετο γυναῖκα
 ὁ Ἀρίστων, τὴν δευτέραν ἀποπεμψάμενος. ἐν δὲ οἱ χρόνῳ
 ἐλάσσονι καὶ οὐ πληρώσασα τοὺς δέκα μῆνας ἡ γυνὴ
 αὕτη τίκτει τοῦτον δὴ τὸν Δημόρητον. καὶ τίς οἱ τῶν
 οἰκετέων ἐν θώκῳ κατημένῳ μετὰ τῶν ἐφόρων ἐξαγ-
 γέλλει ὥς οἱ παῖς γέγονε. ὁ δὲ ἐπιστάμενός τε τὸν χρό-
 νον τῷ ἡγάγετο τὴν γυναῖκα καὶ ἐπὶ δακτύλων συμ-
 βαλόμενος τοὺς μῆνας εἶπε ἀπομόσας· Οὐκ ἂν ἐμὸς εἴη.
 τοῦτο ἤκουσαν μὲν οἱ ἔφοροι, πρῆγμα μέντοι οὐδὲν
 ἐποίησαντο τὸ παραντίκα· ὁ δὲ παῖς ἠϋξέτο, καὶ τῷ
 Ἀρίστωνι τὸ εἰρημένον μετέμελε· παῖδα γὰρ τὸν Δη-
 μόρητον ἐς τὰ μάλιστά οἱ ἐνόμιζε εἶναι. Δημόρητον
 δὲ οὖνομα ἔδετο αὐτῷ διὰ τόδε· πρότερον τούτων παν-
 δημεὶ Σπαρτιῆται Ἀρίστωνι, ὡς ἀνδρὶ εὐδοκιμέοντι
 διὰ πάντων δὴ τῶν βασιλέων τῶν ἐν Σπάρτῃ γενο-

μένων, ἀρὴν ἐποιήσαντο παῖδα γενέσθαι· διὰ τοῦτο
 64 μὲν οἱ τὸ οὖνομα Δημάρητος ἐτέθη. χρόνου δὲ προϊ-
 όντος Ἀρίστων μὲν ἀπέθανε, Δημάρητος δὲ ἔσχε τὴν
 βασιληίην. ἔδεε δέ, ὥς οἶκε, ἀνάπυστα γενόμενα ταῦτα
 καταπαῦσαι Δημάρητον τῆς βασιληίης, δι' ἃ Κλεομένει
 διεβλήθη μεγάλως πρότερόν τε ὁ Δημάρητος ἀπαγα-
 γῶν τὴν στρατιὴν ἐξ Ἐλευσίνος καὶ δὴ καὶ τότε ἐπ'
 Αἰγινήτων τοὺς μηδίσαντας διαβάντος Κλεομένεος.
 65 ὁρμηθεὶς ὢν ἀποτίνυσθαι ὁ Κλεομένης συντίθεται
 Λευτυχίδῃ τῷ Μενάρεος τοῦ Ἁγίος, ἐόντι οἰκίῃς τῆς
 αὐτῆς Δημαρήτῳ, ἐπ' ᾧ τε, ἦν αὐτὸν καταστήσῃ βα-
 σιλέα ἀντὶ Δημαρήτου, ἔψεται οἱ ἐπ' Αἰγινήτας. ὁ δὲ
 Λευτυχίδης ἦν ἐχθρὸς τῷ Δημαρήτῳ μάλιστα γεγυνώς
 διὰ πρῆγμα τοιόνδε· ἀρμοσαμένον Λευτυχίδεω Πέρκα-
 λον τὴν Χίλωνος τοῦ Δημαρμένου θυγατέρα ὁ Δη-
 μάρητος ἐπιβουλεύσας ἀποστερεῖ Λευτυχίδα τοῦ γάμου,
 φθάσας αὐτὸς τὴν Πέρκαλον ἀρπάσας καὶ σχὼν γυναῖκα.
 κατὰ τοῦτο μὲν τῷ Λευτυχίδῃ ἡ ἐχθρὴ ἡ ἐς τὸν Δη-
 μάρητον ἐγεγόνεε, τότε δὲ ἐκ τῆς Κλεομένεος προθυ-
 μίης ὁ Λευτυχίδης κατόμνυται Δημαρήτῳ, φὰς αὐτὸν
 οὐκ ἰκνεομένως βασιλεύειν Σπαρτιητέων, οὐκ ἐόντα
 παῖδα Ἀρίστωνος. μετὰ δὲ τὴν κατωμοσίην ἐδίωκε ἀνα-
 σώζων ἐκεῖνο τὸ ἔπος, τὸ εἶπε Ἀρίστων τότε ὅτε οἱ
 ἐξηγγεῖλε ὁ οἰκέτης παῖδα γεγονέναι, ὃ δὲ συμβαλό-
 μενος τοὺς μῆνας ἀπώμοσε, φὰς οὐκ ἑαυτοῦ μιν εἶναι.
 τούτου δὴ ἐπιβατεύων τοῦ ῥήματος ὁ Λευτυχίδης
 ἀπέφαινε τὸν Δημάρητον οὔτε ἐξ Ἀρίστωνος γεγονότα
 οὔτε ἰκνευμένως βασιλεύοντα Σπάρτης, τοὺς ἐφόρους
 μάρτυρας παρεχόμενος κείνους οἳ τότε ἐτύγχανον πάρ-
 εδροί τε ἐόντες καὶ ἀκούσαντες ταῦτα Ἀρίστωνος.

τέλος δὲ ἔοντων περὶ αὐτῶν νεικέων ἔδοξε Σπαρτιή- 66
 τῃσι ἐπειρέσθαι τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι εἰ Ἀρί-
 στωνος εἴη παῖς ὁ Δημάρετος. ἀνοίστου δὲ γενομένου
 ἐκ προνοίης τῆς Κλεομένης ἐς τὴν Πυθίην, ἐνθαῦτα
 προσποιέεται Κλεομένης Κόβωνα τὸν Ἀριστοφάντου,
 ἄνδρα ἐν Δελφοῖσι δυναστεύοντα μέγιστον, ὁ δὲ Κό-
 βων Περίαλλαν τὴν πρόμαντιν ἀναπελθεῖ τὰ Κλεομένης
 ἐβούλετο λέγεσθαι λέγειν. οὕτω δὴ ἡ Πυθίη ἐπειρω-
 τῶντων τῶν θεοπρόπων ἔκρινε μὴ Ἀρίστωνος εἶναι
 Δημάρετον παῖδα. ὅστέρῳ μέντοι χρόνῳ ἀνάπυστα
 ἐγένετο ταῦτα, καὶ Κόβων τε ἔφυγε ἐκ Δελφῶν καὶ
 Περίαλλα ἡ πρόμαντις ἐπαύσθη τῆς τιμῆς. κατὰ μὲν 67
 δὴ Δημάρετου τὴν κατάπausιν τῆς βασιληίης οὕτω
 ἐγένετο, ἔφυγε δὲ Δημάρετος ἐκ Σπάρτης ἐς Μήδους
 ἐκ τοιοῦδε ὀνειδέος· μετὰ τῆς βασιληίης τὴν κατάπαυ-
 σιν ὁ Δημάρετος ἤρχε αἰρεθεὶς ἀρχήν. ἦσαν μὲν δὴ
 γυμνοπαιδίαί, θεωμένου δὲ τοῦ Δημαρέτου ὁ Λευ-
 τυχίδης, γεγονῶς ἤδη [αὐτὸς] βασιλεὺς ἀντ' ἐκείνου,
 πέμψας τὸν θεράποντα ἐπὶ γέλωτί τε καὶ λάσθῃ εἰρώτα
 τὸν Δημάρετον ὁκοῖόν τι εἴη τὸ ἄρχειν μετὰ τὸ βασι-
 λεύειν. ὁ δὲ ἀλγήσας τῷ ἐπειρωτήματι εἶπε φὰς αὐτὸς
 μὲν ἀμφοτέρων ἤδη πεπειρῆσθαι, κείνον δὲ οὐ, τὴν
 μέντοι ἐπειρώτησιν ταύτην ἄρξειν Λακεδαιμονίοισι ἢ
 μυρίης κακότητος ἢ μυρίης εὐδαιμονίης. ταῦτα δὲ
 εἰπας καὶ κατακαλυψάμενος ἦγε ἐκ τοῦ θεήτρου ἐς τὰ
 ἑωυτοῦ οἰκία, ἀντίκα δὲ παρασκευασάμενος ἔθνε τῷ
 Διὶ βοῦν, θύσας δὲ τὴν μητέρα ἐκάλεσε. ἀπικομένη δὲ 68
 τῇ μητρὶ ἐσθλὴς ἐς τὰς χεῖρας οἱ τῶν σπλάγγχνων κατι-
 κέτενε, λέγων τοιάδε· Ὡς μῆτερ, θεῶν σε τῶν τε ἄλλων
 καταπτόμενος ἰκετεύω καὶ τοῦ ἐρκείου Διὸς τοῦδε

φράσαι μοι τὴν ἀληθείην, τίς μεύ ἐστι πατήρ ὀρθῶ λόγῳ. Λευτυχίδης μὲν γὰρ ἔφη ἐν τοῖσι νείκεσι λέγων κυεύουσάν σε ἐκ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς οὕτω ἔλθειν παρὰ Ἀρίστωνα, οἱ δὲ καὶ τὸν ματαιότερον λόγον λέγοντες φασί σε ἔλθειν παρὰ τῶν οἰκετέων τὸν ὀνοφορβόν, καὶ ἐμὲ ἐκείνου εἶναι παῖδα. ἐγὼ σε ὦν μετέρχομαι τῶν θεῶν εἰπεῖν τῶληθές· οὔτε γάρ, εἰ περ πεποιήκας τι τῶν λεγομένων, μούνη δὴ πεποιήκας, μετὰ πολλέων δέ· ὃ τε λόγος πολλὸς ἐν Σπάρτῃ ὥς Ἀρίστωνι σπέρμα παιδοποιὸν οὐκ ἐνῆν· τεκεῖν γὰρ ἂν οἱ καὶ τὰς προ-
69 τέρας γυναῖκας. ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα ἔλεγε, ἡ δὲ ἀμείβετο τοισίδε· ὦ παῖ, ἐπεῖτε με λιτῇσι μετέρχεαι εἰπεῖν τὴν ἀληθείην, πᾶν ἐς σὲ κατειρήσεται τῶληθές. ὥς με ἡγάγετο Ἀρίστων ἐς ἑωυτοῦ, νυκτὶ τρίτῃ ἀπὸ τῆς πρώτης ἦλθέ μοι φάσμα εἰδόμενον Ἀρίστωνι, συν-
ευνηθὲν δὲ τοὺς στεφάνους τοὺς εἶχε ἐμοὶ περιετίθεε. καὶ τὸ μὲν οἰχώκεε, ἦκε δὲ μετὰ ταῦτα Ἀρίστων· ὥς δέ με εἶδε ἔχουσαν στεφάνους, εἰρώτα τίς εἴη ὃ μοι δούς· ἐγὼ δὲ ἐφάμην ἐκείνου· ὁ δὲ οὐκ ὑπεδέκετο· ἐγὼ δὲ κατωμνύμην, φαμένη αὐτὸν οὐ ποίεειν καλῶς ἀπαρνεόμενον· ὀλίγῳ γάρ τι πρότερον ἔλθόντα καὶ συνευνηθέντα δοῦναί μοι τοὺς στεφάνους. ὁρέων δέ με κατομνυμένην ὁ Ἀρίστων ἔμαθε ὥς θεῖον εἴη τὸ πρῆγμα. καὶ τοῦτο μὲν οἱ στέφανοι ἐφάνησαν ἔοντες ἐκ τοῦ ἡρώλου τοῦ παρὰ τῇσι θύρῃσι τῇσι ἀνυλείῃσι ἰδρυμένου, τὸ καλέουσι Ἀστροβάκου, τοῦτο δὲ οἱ μάν-
τιες τὸν αὐτὸν τοῦτον ἥρωα ἀναίρεον εἶναι. οὕτω, ὦ παῖ, ἔχεις πᾶν, ὅσον τι καὶ βούλει πυνθέσθαι. ἡ γὰρ ἐκ τοῦ ἡρώος τούτου γέγονας, καὶ τοι πατήρ ἐστι Ἀστροβάκος ὁ ἥρωας ἡ Ἀρίστων· ἐν γάρ σε τῇ νυκτὶ

ταύτῃ ἀναιρέομαι. τῇ δὲ σευ μάλιστα κατάπτονται οἱ ἐχθροί, λέγοντες ὥς αὐτὸς ὁ Ἀρίστων, ὅτε αὐτῷ σὺ ἡγγέλθης γεγεννημένος, πολλῶν ἀκούοντων οὐ φήσεί σε ἑωυτοῦ εἶναι (τὸν χρόνον γάρ, [τοὺς δέκα μῆνας], οὐδέκω ἐξήκειν) ἀτδρεῖν τῶν τοιούτων κείνος τοῦτο ἀπέρριψε τὸ ἔπος. τίκτουσι γὰρ γυναῖκες καὶ ἐννεάμηνα καὶ ἐπτάμηνα, καὶ οὐ πᾶσαι δέκα μῆνας ἐκτελέσασαι· ἐγὼ δὲ σέ, ὦ παῖ, ἐπτάμηνον ἔτεκον. ἔγνω δὲ καὶ αὐτὸς Ἀρίστων οὐ μετὰ πολλὸν χρόνον ὥς ἀνοίῃ τὸ ἔπος ἐκβάλῃ τοῦτο. λόγους δὲ ἄλλους περὶ γενέσιος τῆς σεωυτοῦ μὴ δέκεο· τὰ γὰρ ἀληθέστατα πάντα ἀκήκοας. ἐκ δὲ ὀνοφορβῶν αὐτῷ τε Λευτυχίδῃ καὶ τοῖσι ταῦτα λέγουσι τίκτοιεν αἱ γυναῖκες παῖδας. ἡ 70 μὲν δὴ ταῦτα ἔλεγε, ὁ δὲ πυθόμενός τε τὰ ἐβούλετο καὶ ἐπόδια λαβὼν ἐπορεύετο εἰς Ἥλιν, τῷ λόγῳ φᾶς ὥς εἰς Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ πορεύεται. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑποτοπηθέντες Δημάρητον δρησμῷ ἐπιχειρεῖν ἐδίωκον. καὶ κως ἔφθῃ εἰς Ζάκυνθον διαβὰς ὁ Δημάρητος ἐκ τῆς Ἥλιδος. ἐπιδιαβάντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοῦ τε ἄπτοντο καὶ τοὺς θεράποντας αὐτὸν ἀπαιρέονται. μετὰ δέ, οὐ γὰρ ἐξεδίδοσαν αὐτὸν οἱ Ζακύνθιοι, ἐνθεῦτεν διαβαίνει εἰς τὴν Ἀσίην παρὰ βασιλέα Δαρεῖον. ὁ δὲ ὑπεδέξατό τε αὐτὸν μεγαλῶσι καὶ γῆν τε καὶ πόλιν ἔδωκε. οὕτω ἀπῆκετο εἰς τὴν Ἀσίην Δημάρητος καὶ τοιαύτῃ χρησόμενος τύχῃ, ἄλλα τε Λακεδαιμονίοισι συχνὰ ἐργοῖσι τε καὶ γνώμῃσι ἀπολαμπρυνθεῖς, ἐν δὲ δὴ καὶ Ὀλυμπιάδα σφι ἀνελόμενος τεθρίπῳ προσέβαλε, μῦθος τοῦτο πάντων δὴ τῶν γενομένων βασιλέων ἐν Σπάρτῃ ποιήσας.

- 71 *Λευτυχίδης δὲ ὁ Μενάρεος Δημαρήτου καταπαυσθέντος διεδέξατο τὴν βασιληίην, καὶ οἱ γίνεται παῖς Ζευξίδημος, τὸν δὴ Κυνίσκον μετεξέτεροι Σπαρτιητέων ἐκάλεον. οὗτος ὁ Ζευξίδημος οὐκ ἐβασίλευσε Σπάρτης·*
- πρὸ Λευτυχίδεω γὰρ τελευτᾷ, λιπὼν παῖδα Ἀρχίδημον. Λευτυχίδης δὲ στερηθεὶς Ζευξιδήμου γαμέει δευτέρην γυναῖκα Εὐρυδάμην, ἐοῦσαν Μενίου [μὲν] ἀδελφεήν, Διακτορίδεω δὲ θυγατέρα, ἐκ τῆς οἱ ἔρσεν μὲν γίνεται οὐδέν, θυγάτηρ δὲ Λαμπιτώ, τὴν Ἀρχίδημος ὁ Ζευξι-*
- 72 *δήμου γαμέει δόντος αὐτῷ Λευτυχίδεω. οὐ μὲν οὐδὲ Λευτυχίδης κατεγήρα ἐν Σπάρτῃ, ἀλλὰ τίσιν τοιήνδε τινὰ Δημαρήτῳ ἐξέτισε· ἐστρατήγησε Λακεδαιμονίοισι ἐς Θεσσαλίην, παρεὼν δὲ οἱ πάντα ὑποχείρια ποιήσασθαι ἐδωροδόκησε ἀργύριον πολλόν. ἐπ' αὐτοφώρῳ δὲ ἀλοὺς αὐτοῦ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐπικάτῃμενος χειρίδι πλέῃ ἀργυρίου, ἔφυγε ἐκ Σπάρτης ὑπὸ δικαστήριον ὑπαχθεὶς, καὶ τὰ οἰκία οἱ κατεσκάφη· ἔφυγε δὲ*
- 73 *ἐς Τεγέην καὶ ἐτελεύτησε ἐν ταύτῃ. ταῦτα μὲν δὴ ἐγένετο χρόνῳ ὕστερον· τότε δὲ ὥς τῷ Κλεομένει ᾠδώθη τὸ ἐς τὸν Δημάρητον πρῆγμα, αὐτίκα παραλαβὼν Λευτυχίδεα ἦε ἐπὶ τοὺς Αἰγινήτας, δεινόν τινά σφι ἔγκοτον διὰ τὸν προπηλακισμόν ἔχων. οὕτω δὴ οὔτε οἱ Αἰγινῆται, ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων ἡκόντων ἐπ' αὐτούς, ἐδικαίενν ἔτι ἀντιβαίνειν, ἐκεῖνοί τε ἐπιλεξάμενοι ἄνδρας δέκα Αἰγινητέων τοὺς πλείστου ἀξίους καὶ πλούτῳ καὶ γένει ἥγον, καὶ ἄλλους καὶ δὴ καὶ Κριόν τε τὸν Πολυκρίτου καὶ Κάσαμβον τὸν Ἀριστοκράτους, οἳ περ εἶχον μέγιστον κράτος· ἀγαγόντες δὲ σφεας ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν παραθήκην κατατίθενται, ἐς τοὺς ἐχθίστους Αἰγινήτησι Ἀθηναίους.*

Μετὰ δὲ ταῦτα Κλεομένεια ἐπάϊστον γενόμενον 74
 κακοτεχνήσαντα ἐς Δημάρητον δαίμα ἔλαβε Σπαρτι-
 τέων καὶ ὑπεξέσχε ἐς Θεσσαλίην. ἐνθεῦτεν δὲ ἀπικό-
 μενος ἐς τὴν Ἀρκαδίην νεώτερα ἐρησσε πρήγματα,
 συνιστὰς τοὺς Ἀρκαδας ἐπὶ τῇ Σπάρτῃ, ἄλλους τε
 ὄρκους προσάγων σφι ἥ μὲν ἔψεσθαί σφεας αὐτῷ τῇ
 ἂν ἐξηγέται, καὶ δὴ καὶ ἐς Νώνακριν πόλιν πρό-
 θυμος ἦν τῶν Ἀρκαδῶν τοὺς προεστεῶτας ἀγινέων
 ἐξορκοῦν τὸ Στυγὸς ὕδωρ. ἐν δὲ ταύτῃ τῇ πόλει λέγε-
 ται εἶναι τῶν Ἀρκαδῶν τὸ Στυγὸς ὕδωρ, καὶ δὴ καὶ
 ἔστι τοιόνδε τι· ὕδωρ ὀλίγον φαινόμενον ἐκ πέτρης
 στάζει ἐς ἄγκος, τὸ δὲ ἄγκος αἱμασιῆς τις περιθέει
 κύκλος. ἡ δὲ Νώνακρίς, ἐν τῇ ἡ πηγὴ αὕτη τυγχάνει
 ἐοῦσα, πόλις ἐστὶ τῆς Ἀρκαδίας πρὸς Φενεῶ. μαθόντες 75
 δὲ Λακεδαιμόνιοι Κλεομένεια ταῦτα πρήσσοντα κατήγον
 αὐτὸν δείσαντες ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι [ἐς Σπάρτην] τοῖσι
 καὶ πρότερον ἤρχε. κατελθόντα δὲ [αὐτὸν] αὐτίκα
 ὑπέλαβε μανίῃ νοῦσος, ἐόντα καὶ πρότερον ὑπομαργό-
 τερον· ὅπως γὰρ τεφρὸν ἐντύχοι Σπαρτιτῆων, ἐνέχρανε
 ἐς τὸ πρόσωπον τὸ σκῆπτρον. ποιεόντα δὲ αὐτὸν ταῦτα
 καὶ παραφρονήσαντα ἔδησαν οἱ προσήκοντες ἐν ξύλῳ·
 ὁ δὲ δεθείς τὸν φύλακον μουνωθέντα ἰδὼν τῶν ἄλλων
 αἰτέει μάχαιραν· οὐ βουλομένου δὲ τὰ πρῶτα [τοῦ
 φυλάκου] διδόναι ἀπειλεε τὰ μιν λυθείς ποιήσει, ἐς ὃ
 δείσας τὰς ἀπειλὰς ὁ φύλακος (ἦν γὰρ τῶν τις εἰλώ-
 των) δίδοι οἱ μάχαιραν. Κλεομένης δὲ παραλαβὼν
 τὸν σίδηρον ἄρχετο ἐκ τῶν κνημέων ἑωυτοῦ λωβώ-
 μενος· ἐπιτάμνων γὰρ κατὰ μῆκος τὰς σάρκας προ-
 ἐβαίνει ἐκ τῶν κνημέων ἐς τοὺς μηρούς, ἐκ δὲ τῶν
 μηρῶν ἐς τε τὰ ἰσχία καὶ τὰς λαπάρας, ἐς ὃ ἐς τὴν

γαστέρα ἀπίκετο καὶ ταύτην καταχορδεύων ἀπέθανε
 τρόπῳ τοιούτῳ, ὥς μὲν οἱ πολλοὶ λέγουσι Ἑλλήνων,
 ὅτι τὴν Πυθίην ἀνέγνωσε τὰ περὶ Δημόρητον [γενό-
 μενα] λέγειν, ὥς δὲ Ἀθηναῖοι λέγουσι, διότι ἐς Ἐλευ-
 σίνα ἐσβαλὼν ἔκειρε τὸ τέμενος τῶν θεῶν, ὥς δὲ
 Ἀργεῖοι, ὅτι ἐξ ἱεροῦ αὐτῶν τοῦ Ἄργου Ἀργείων τοὺς
 καταφυγόντας ἐκ τῆς μάχης καταγινέων κατέκοπτε καὶ
 76 αὐτὸ τὸ ἄλσος ἐν ἀλογίῃ ἔχων ἐνέπρησε. Κλεομένει
 γὰρ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι ἐχρήσθη Ἄργος αἰρή-
 σειν. ἐπεῖτε δὲ Σπαρτιάτας ἄγων ἀπίκετο ἐπὶ ποταμὸν
 Ἑρασίνου, ὃς λέγεται ῥέειν ἐκ τῆς Στυμφηλίδος λίμνης
 (τὴν γὰρ δὴ λίμνην ταύτην ἐς χάσμα ἀφανὲς ἐκδιδοῦσαν
 ἀναφαίνεσθαι ἐν Ἀργεῖ, τὸ ἐνθεῦτεν δὲ τὸ ὕδωρ ἦδη
 τοῦτο ὑπ' Ἀργείων Ἑρασίνου καλέεσθαι), ἀπικόμενος
 ὧν ὁ Κλεομένης ἐπὶ τὸν ποταμὸν τοῦτον ἐσφαγιάζετο
 αὐτῷ. καὶ οὐ γὰρ ἐκαλλιέρεε οὐδαμῶς διαβαίνειν μιν,
 ἄρασθαι μὲν ἔφη τοῦ Ἑρασίνου οὐ προδιδόντος τοὺς
 πολίτας, Ἀργεῖους μέντοι οὐδ' ὥς χαιρήσειν. μετὰ
 δὲ [ταῦτα] ἐξαναχωρήσας τὴν στρατιὴν κατήγαγε ἐς
 Θυρέην, σφαγιασάμενος δὲ τῇ θαλάσῃ ταῦρον πλοίοισι
 σφεας ἤγαγε ἐς τε τὴν Τιρυνθίην χώραν καὶ Ναυπλίην.
 77 Ἀργεῖοι δὲ ἐβοήθειον πυνθανόμενοι ταῦτα ἐπὶ θάλασσαν.
 ὥς δὲ ἀγχοῦ μὲν ἐγίνοντο τῆς Τίρυνθος, χώρα δὲ ἐν
 τούτῳ τῷ κέεται Σήπεια οὖνομα, μεταίχμιον οὐ μέγα
 ἀπολιπόντες ἴζοντο ἀντίοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. ἐν-
 θαῦτα δὴ οἱ Ἀργεῖοι τὴν μὲν ἐκ τοῦ φανεροῦ μάχην
 οὐκ ἐφοβέοντο, ἀλλὰ μὴ δόλῳ αἰρεθέωσι. καὶ γὰρ
 δὴ σφι ἐς τοῦτο τὸ πρῆγμα εἶχε τὸ χρηστήριον, τὸ
 ἐπίκουρα ἔχρησε ἡ Πυθίη τούτοις τε καὶ Μιλησίοις
 λέγον ὧδε·

Ἄλλ' ὅταν ἡ θήλεια τὸν ἄρσενά νικήσασα

Ἐξελάσῃ καὶ κῦδος ἐν Ἀργείοισιν ἄρῃται,

Πολλὰς Ἀργείων ἀμφιδρυφέας τότε θήσει.

Ὡς ποτέ τις ἐρέει καὶ ἐπεσσομένων ἀνθρώπων·

Δεινὸς ὄφρις τριέλικτος ἀπώλετο δουρὶ δαμασθείς.

ταῦτα δὴ πάντα συνελθόντα τοῖσι Ἀργείοισι φόβον
παρεῖχε. καὶ δὴ σφι πρὸς ταῦτα ἔδοξε τῷ κῆρυκι τῶν
πολεμίων χρᾶσθαι, δόξαν δέ σφι ἐποίηεν τοιόνδε·
ὅπως ὁ Σπαρτιήτης κῆρυξ προσημαῖνοι τι Λακεδαιμο-
νίοισι, ἐποίηεν καὶ οἱ Ἀργεῖοι τῷντὸ τοῦτο. μαθὼν 78
δὲ ὁ Κλεομένης ποιεῦντας τοὺς Ἀργεῖους ὁκοῖόν τι ὁ
σφέτερος κῆρυξ σημήναι, παραγγέλλει σφι, ὅταν ση-
μήνη ὁ κῆρυξ ποιέεσθαι ἄριστον, τότε ἀναλαβόντας
τὰ ὅπλα χωρεῖν ἐς τοὺς Ἀργεῖους. ταῦτα καὶ ἐγένετο
ἐπιτελέα ἐκ τῶν Λακεδαιμονίων· ἄριστον γὰρ ποιευ-
μένοισι τοῖσι Ἀργείοισι ἐκ τοῦ κηρύγματος ἐπεκέατο,
καὶ πολλοὺς μὲν ἐφόνευσαν αὐτῶν, πολλῷ δ' ἔτι πλεῦ-
νας ἐς τὸ ἄλσος τοῦ Ἄργου καταφυγόντας περιυζόμενοι
ἐφύλασσαν. ἐνθεῦτεν δὲ ὁ Κλεομένης ἐποίηε τοιόνδε· 79
ἔχων αὐτομόλους ἄνδρας καὶ πυνθανόμενος τούτων ἐξ-
εκάλεε πέμπων κῆρυκα, ὀνομαστὶ λέγων τῶν Ἀργείων
τοὺς ἐν τῷ ἱρῷ ἀπεργμένους, ἐξεκάλεε δὲ φᾶς αὐτῶν
ἔχειν τὰ ἄποινα· ἄποινα δέ ἐστι Πελοποννησίοισι δύο
μνᾶι τεταγμένοι κατ' ἄνδρα αἰχμάλωτον ἐκτίνειν.
κατὰ πεντήκοντα δὴ ὦν τῶν Ἀργείων ὥς ἐκάστους
ἐκκαλεύμενος ὁ Κλεομένης ἐκτείνει. ταῦτα δὲ κως γινό-
μενα ἐλελήθες τοὺς λοιποὺς τοὺς ἐν τῷ τεμένει· ὅτε
γὰρ πυκνοῦ ἔοντος τοῦ ἄλσεος οὐκ ὤρων οἱ ἐντὸς τοὺς
ἐκτὸς ὃ τι ἐπρησσαν, πρὶν γε δὴ αὐτῶν τις ἀναβὰς
ἐπὶ δένδρος κατεῖδε τὸ ποιεύμενον. οὐκ ὦν δὴ ἔτι

- 80 καλεόμενοι ἐξήσαν. ἐνθαῦτα δὴ ὁ Κλεομένης ἐκέλευε πάντα τινὰ τῶν εἰλώτων περινέειν ὕλην τὸ ἄλσος, τῶν δὲ πειθομένων ἐνέπρησε τὸ ἄλσος. καιομένου δὲ ἤδη ἐπείρετο τῶν τινα αὐτομόλων τίνος εἴη θεῶν τὸ ἄλσος· ὁ δὲ ἔφη Ἄργου εἶναι. ὁ δὲ ὡς ἤκουσε, ἀναστενάξας μέγα εἶπε· ὦ Ἄπολλον χρηστήριε, ἡ μεγάλως με ἠπάτηκας φάμενος Ἄργος αἰρήσειν· συμβάλλομαι δ' ἐξήκειν μοι τὸ χρη-
- 81 στηριον. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Κλεομένης τὴν μὲν πλέω στρατιὴν ἀπῆκε ἀπιέναι ἐς Σπάρτην, χιλίους δὲ αὐτοὺς λαβὼν τοὺς ἀριστέας ἦι ἐς τὸ Ἡραϊον θύσων. βουλόμενον δὲ αὐτὸν θύειν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ὁ ἱρεὺς ἀπηγόρευε, φᾶς οὐκ ὅσιον εἶναι ξείνῳ αὐτόθι θύειν. ὁ δὲ Κλεομένης τὸν ἱερέα ἐκέλευε τοὺς εἰλωτας ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ἀπαγαγόντας μαστιγῶσαι καὶ αὐτοὺς ἔθυσσε· ποιήσας δὲ ταῦτα ἀπῆι ἐς τὴν
- 82 Σπάρτην. νοστήσαντα δὲ μιν ὑπῆγον οἱ ἐχθροὶ ὑπὸ τοὺς ἐφόρους, φάμενοί μιν δωροδοκήσαντα οὐκ ἐλεῖν τὸ Ἄργος, παρεὼν εὐπετέως μιν ἐλεῖν. ὁ δὲ σφι ἔλεξε, οὔτε εἰ ψευδόμενος οὔτε εἰ ἀληθέα λέγων, ἔχω σαφηνέως εἶπαι, ἔλεξε δ' ὦν φάμενος, ἐπεῖτε δὴ τὸ τοῦ Ἄργου ἱρὸν εἶλε, δοκέειν οἱ ἐξεληλυθέναι τὸν τοῦ θεοῦ χρησμόν· πρὸς ὧν ταῦτα οὐ δικαιοῦν πειρᾶν τῆς πόλιος, πρὶν γε δὴ ἱροῖσι χρήσῃται καὶ μάθῃ, εἴτε οἱ ὁ θεὸς παραδιδόι εἴτε οἱ ἐμποδὼν ἔστηκε· καλλιευρευμένῳ δὲ ἐν τῷ Ἡραίῳ ἐκ τοῦ ἀγάλματος τῶν στηθέων φλόγα πυρὸς ἐκλάμψαι, μαθεῖν δὲ αὐτοὺς οὕτω τὴν ἀτρεκείην, ὅτι οὐκ αἰρέει τὸ Ἄργος· εἰ μὲν γὰρ ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀγάλματος ἐξέλαμψε, αἰρέειν ἂν κατ' ἄκρης τὴν πόλιν, ἐκ τῶν στηθέων δὲ λάμψαντος πᾶν οἱ πεποιῆσθαι ὅσον ὁ θεὸς ἐβούλετο γενέσθαι. ταῦτα λέγων πιστά τε καὶ οἰκότα ἐδόκεε Σπαρτιήτῃσι λέγειν καὶ ἀπέφυγε πολλὸν τοὺς διώκοντας.

Ἄργος δὲ ἀνδρῶν ἐχηρώθη οὕτω ὥστε οἱ δοῦλοι 83
 αὐτῶν ἔσχον πάντα τὰ πρήγματα ἄρχοντές τε καὶ
 διέποντες, ἐς ὃ ἐπήβησαν οἱ τῶν ἀπολομένων παῖδες.
 ἔπειτὰ σφεας οὗτοι ἀνακτώμενοι ὀπίσω ἐς ἑαυτοὺς τὸ
 Ἄργος ἐξέβαλον· ἐξωθεύμενοι δὲ οἱ δοῦλοι μάχῃ ἔσχον
 Τίρυνθα. τέως μὲν δὴ σφι ἦν ἄρθμια ἐς ἀλλήλους,
 ἔπειτα δὲ ἐς τοὺς δούλους ἦλθε ἀνὴρ μάντις Κλέαν-
 δρος, γένος ἑὸν Φιγαλεὺς ἀπ' Ἀρκαδίας· οὗτος τοὺς
 δούλους ἀνέγνωσε ἐπιθέσθαι τοῖσι δεσπότῃσι. ἐκ τού-
 του δὴ πόλεμός σφι ἦν ἐπὶ χρόνον συχρόν, ἐς ὃ δὴ
 μόγισ οἱ Ἀργεῖοι ἐπεκράτησαν.

Ἀργεῖοι μὲν νυν διὰ ταῦτα Κλεομένεά φασι μα- 84
 νέντα ἀπολέσθαι κακῶς, αὐτοὶ δὲ Σπαρτιῆται φασὶ ἐκ
 δαιμονίου μὲν οὐδενὸς μανῆναι Κλεομένεα, Σκύθῃσι
 δὲ ὁμιλήσαντά μιν ἀκρητοπότῃν γενέσθαι καὶ ἐκ τούτου
 μανῆναι. Σκύθας γὰρ τοὺς νομάδας, ἐπεῖτε σφι Δα-
 ρεῖου ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώραν, μετὰ ταῦτα μεμονόνοι
 μιν τίσασθαι, πέμψαντας δὲ ἐς Σπάρτην συμμαχίην τε
 ποιέεσθαι καὶ συντίθεσθαι ὡς χρὸν εἴη αὐτοὺς μὲν
 τοὺς Σκύθας παρὰ Φᾶσιν ποταμὸν πειρᾶν ἐς τὴν Μη-
 δικὴν ἐσβάλλειν, σφέας δὲ τοὺς Σπαρτιήτας κελεύειν
 ἐξ Ἐφέσου ὁρμωμένους ἀναβαίνειν καὶ ἔπειτα ἐς τὸν
 ἀπαντᾶν. Κλεομένεα δὲ λέγουσι ἡκόντων τῶν Σκυθέων
 ἐπὶ ταῦτα ὁμιλέειν σφι μεζόνως, ὁμιλέοντα δὲ μᾶλλον
 τοῦ ἰκνεομένου μαθεῖν τὴν ἀκρητοποσίην παρ' αὐτῶν·
 ἐκ τούτου δὲ μανῆναί μιν νομίζουσι Σπαρτιῆται. ἐκ τε
 τόσου, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπεὰν ζωρότερον βούλωνται
 πειν, Ἐπισκύθισον λέγουσι. οὕτω δὴ Σπαρτιῆται τὰ
 περὶ Κλεομένεα λέγουσι· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τίσιν ταύτην
 ὁ Κλεομένης Δημαρήτω ἐκτίσαι.

- 85 Τελευτήσαντος δὲ Κλεομένεος ὥς ἐπύθοντο Αἰγινῆται, ἐπεμπον ἐς Σπάρτην ἀγγέλους καταβωσομένους Λευτυχίδεω περὶ τῶν ἐν Ἀθήνησι δμηρῶν ἐχομένων. Λακεδαιμόνιοι δὲ δικαστήριον συναγαγόντες ἔγνωσαν περιυβρίσθαι Αἰγινήτας ὑπὸ Λευτυχίδεω, καὶ μιν κατέκριναν ἐκδοτον ἄγεσθαι ἐς Αἰγιναν ἀντὶ τῶν ἐν Ἀθήνησι ἐχομένων ἀνδρῶν. μελλόντων δὲ ἄγειν τῶν Αἰγινήτων τὸν Λευτυχίδα εἶπέ σφι Θεασίδης ὁ Λεωπρέπεις, ἔων ἐν Σπάρτῃ ἀνὴρ δόκιμος· Τί βούλεσθε ποιέειν, ἄνδρες Αἰγινήται; τὸν βασιλέα τῶν Σπαρτιητέων ἐκδοτον γενόμενον ὑπὸ τῶν πολιητέων ἄγειν; εἰ νῦν ὀργῇ χρεώμενοι ἔγνωσαν οὕτω Σπαρτιῆται, ὅπως ἐξ ὑστέρης μή τι ὑμῖν, ἦν ταῦτα πρήσσητε, πανώλεθρον κακὸν ἐς τὴν χώραν ἐσβάλωσι. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Αἰγινήται ἔσχοντο τῆς ἀγωγῆς, ὁμολογίῃ δὲ ἐχρήσαντο τοιῇδε, ἐπισπόμενον Λευτυχίδα ἐς Ἀθήνας ἀποδοῦναι Αἰγινῆταισι τοὺς ἄνδρας. ὥς δὲ ἀπικόμενος Λευτυχίδης ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπαίτεε τὴν παραθήκην, οἱ δ' Ἀθηναῖοι προφάσις εἶλκον οὐ βουλόμενοι ἀποδοῦναι, πάντες δὲ δύο σφέας ἔοντας βασιλέας παραθέσθαι καὶ οὐ διακαιοῦν τῷ ἑτέρῳ ἔνευ τοῦ ἑτέρου ἀποδιδόναι· οὐ φαιμένων δὲ ἀποδώσειν τῶν Ἀθηναίων ἐλεξέ σφι Λευτυχίδης τάδε· Ὡς Ἀθηναῖοι, ποιέετε μὲν ὁκότερα βούλεσθε αὐτοί· καὶ γὰρ ἀποδιδόντες ποιέετε ὅσια καὶ μὴ ἀποδιδόντες τὰ ἐναντία τούτων· ὁκοῖον μέντοι τι ἐν τῇ Σπάρτῃ συνηνείχθη γενέσθαι περὶ παραθήκης, βούλομαι ὑμῖν εἶπαι. λέγομεν ἡμεῖς οἱ Σπαρτιῆται γενέσθαι ἐν τῇ Λακεδαιμονίᾳ κατὰ τρίτην γενεὴν τὴν ἀπ' ἐμέο Γλαῦκον Ἐπικύδεος παῖδα. τοῦτον τὸν ἄνδρα φαιμέν τά τε ἄλλα πάντα περιήκειν τὰ πρῶτα καὶ δὴ καὶ
- 86

ἀκούειν ἄριστα δικαιοσύνης πέρι πάντων ὅσοι τὴν
 Λακεδαιμόνα τοῦτον τὸν χρόνον οἴκεον. συνενειχθῆ-
 ναι δέ οἱ ἐν χρόνῳ ἰκνευμένῳ τάδε λέγομεν, ἄνδρα
 Μιλήσιον ἀπικόμενον ἐς Σπάρτην βούλεσθαι οἱ ἐλθεῖν
 ἐς λόγους, προτισχόμενον τοιάδε· Εἰμὶ μὲν Μιλήσιος,
 ἦκω δὲ τῆς σῆς, Γλαῦκε, δικαιοσύνης βουλόμενος ἀπο-
 λαῦσαι. ὥς γὰρ δὴ ἀνὰ πᾶσαν μὲν τὴν ἄλλην Ἑλλάδα,
 ἐν δὲ καὶ περὶ Ἰωνίην τῆς σῆς δικαιοσύνης ἦν λόγος
 πολλός, ἐμεωντῷ λόγους ἐδίδουν καὶ ὅτι ἐπικίνδυνός
 ἐστι αἰεὶ κοτε ἡ Ἰωνίη, ἡ δὲ Πελοπόννησος ἀσφαλέως
 ἰδρυμένη, καὶ διότι χρήματα οὐδαμὰ τοὺς αὐτοὺς ἐστι
 ὁρᾶν ἔχοντας. ταῦτά τε ὧν ἐπιλεγομένῳ καὶ βουλευο-
 μένῳ ἔδοξέ μοι τὰ ἡμίσεα πάσης τῆς οὐσίας ἐξαργυ-
 ρώσαντα θέσθαι παρὰ σέ, εὖ ἐξεπισταμένῳ ὥς μοι
 κείμενα ἔσται παρὰ σοὶ σόα. σὺ δὴ μοι καὶ τὰ χρή-
 ματα δέξαι καὶ τάδε τὰ σύμβολα σῶζε λαβών· ὃς δ'
 ἂν ἔχων ταῦτα ἀπαιτῇ, τούτῳ ἀποδοῦναι. ὁ μὲν δὴ β
 ἀπὸ Μιλήτου ἦκων ξείνος τοσαῦτα ἔλεξε, Γλαῦκος δὲ
 ἐδέξατο τὴν παραθήκην ἐπὶ τῷ εἰρημένῳ λόγῳ. χρόνου
 δὲ πολλοῦ διελθόντος ἦλθον ἐς Σπάρτην τούτου τοῦ
 παραθεμένου τὰ χρήματα οἱ παῖδες, ἐλθόντες δὲ ἐς
 λόγους τῷ Γλαύκῳ καὶ ἀποδεικνύντες τὰ σύμβολα ἀπ-
 αίτεον τὰ χρήματα. ὁ δὲ διωθέετο ἀντυποκρινόμενος
 τοιάδε· Οὔτε μέμνημαι τὸ πρῆγμα οὔτε με περιφέρει
 οὐδὲν εἰδέναι τούτων τῶν ὑμεῖς λέγετε, βούλομαι τε
 ἀναμνησθεῖς ποιέειν πᾶν τὸ δίκαιον· καὶ γὰρ εἰ ἔλα-
 βον, ὀρθῶς ἀποδοῦναι, καὶ εἰ γε ἀρχὴν μὴ ἔλαβον,
 νόμοισι τοῖσι Ἑλλήνων χρῆσομαι ἐς ὑμέας. ταῦτα ὧν
 ὑμῖν ἀναβάλλομαι κυρώσειν ἐς τέταρτον μῆνα ἀπὸ
 τοῦδε. οἱ μὲν δὴ Μιλήσιοι συμφορὴν ποιούμενοι ἀπ- γ

αλλάσσοντο ὥς ἀπεστερημένοι τῶν χρημάτων, Γλαῦκος δὲ ἐπορεύετο ἐς Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρηστήρι-
ρίῳ. ἐπειρωτῶντα δὲ αὐτὸν τὸ χρηστήριον εἰ ὄρκῳ
τὰ χρήματα λήσεται, ἡ Πυθίη μετέρχεται τοισίδε
τοῖσι ἔπεσι·

Γλαῦκ'· Ἐπικυδεῖδη, τὸ μὲν αὐτίκα κέρδιον οὕτω
Ὅρκῳ νικῆσαι καὶ χρήματα λήσασσθαι.

Ὅμν', ἐπεὶ θάνατός γε καὶ εὖορκον μένει ἄνδρα.
Ἄλλ' Ὅρκον πάς ἐστὶν ἀνώνυμος, οὐδ' ἐπὶ χεῖρες
Οὐδὲ πόδες· κραιπνὸς δὲ μετέρχεται, εἰς ὃ κε πᾶσαν
Συμμάρφας ὀλέσῃ γενεὴν καὶ οἶκον ἅπαντα.

Ἄνδρὸς δ' εὖορκου γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.

ταῦτα ἀκούσας ὁ Γλαῦκος συγγνώμην τὸν θεὸν παρ-
αιτέετο αὐτῷ ἰσχεῖν τῶν φηθέντων. ἡ δὲ Πυθίη ἔφη
τὸ πειρηθῆναι τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ποιῆσαι ἴσον δύνασθαι.

- δ Γλαῦκος μὲν δὴ μεταπεμπάμενος τοὺς Μιλησίους ξεί-
νους ἀποδιδοῖ σφι τὰ χρήματα. τοῦ δὲ εἵνεκα ὁ λόγος
ὅδε, ὅτι Ἀθηναῖοι, ὁρμηθῆναι λέγεσθαι ἐς ὑμέας, εἰρή-
σεται· Γλαύκου νῦν οὔτε τι ἀπόγονον ἔστι οὐδὲν οὔτ'
ἰστίη οὐδεμία νομιζομένη εἶναι Γλαύκου, ἐκτέτριπταί
τε πρόρριζος ἐκ Σπάρτης. οὕτω ἀγαθὸν μηδὲ δια-
νοέεσθαι περὶ παραθήκης ἄλλο γε ἢ ἀπαιτεόντων ἀπο-
διδόναι. Λευτυχίδης μὲν εἶπας ταῦτα, ὥς οἱ οὐδὲ
87 οὕτω ἐσήκουνον οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπαλλάσσετο· οἱ δὲ Αἰγι-
νῆται, πρὶν τῶν πρότερον ἀδικημάτων δοῦναι δίκας
τῶν ἐς Ἀθηναίους ὕβρισαν Θηβαίοισι χαριζόμενοι,
ἐποίησαν τοιόνδε· μεμφόμενοι τοῖσι Ἀθηναίοισι καὶ
ἀξιοῦντες ἀδικέεσθαι, ὥς τιμωρησόμενοι τοὺς Ἀθηναίους
παρεσκευάζοντο. καὶ ἦν γὰρ δὴ τοῖσι Ἀθηναίοισι πεν-
τετηρὶς ἐπὶ Σουνίῳ, λοχήσαντες ὧν τὴν θεωρίδα νέα

εἶλον πλήρεα ἀνδρῶν τῶν πρώτων Ἀθηναίων, λαβόντες
 δὲ τοὺς ἀνδρας ἔδησαν. Ἀθηναῖοι δὲ παθόντες ταῦτα 88
 πρὸς Αἰγινητέων οὐκέτι ἀνεβάλλοντο μὴ οὐ τὸ πᾶν
 μηχανήσασθαι ἐπ' Αἰγινήτησι. καὶ ἦν γὰρ Νικόδρομος
 Κνολίδου καλεόμενος ἐν τῇ Αἰγίνῃ ἀνὴρ δόκιμος, οὗτος
 μεμφόμενος μὲν τοῖσι Αἰγινήτησι προτέρεν ἑαυτοῦ ἐξ-
 ἔλασιν ἐκ τῆς νήσου, μαθὼν δὲ τότε τοὺς Ἀθηναίους
 ἀναρτημένους ἔρδειν Αἰγινήτας κακῶς, συντίθεται Ἀθη-
 ναίοισι προδοσίην Αἰγίνης, φράσας ἐν τῇ τε ἡμέρῃ ἐπι-
 χειρήσει καὶ ἐκείνους ἐς τὴν ἡκείνῃ δεήσει βοηθέοντας.
 μετὰ ταῦτα καταλαμβάνει μὲν κατὰ συννεθήκατο Ἀθη-
 ναίοισι ὁ Νικόδρομος τὴν παλαιὴν καλεομένην πόλιν,
 Ἀθηναῖοι δὲ οὐ παραγίνονται ἐς δέον· οὐ γὰρ ἔτυχον 89
 εἰσεῖναι νέες σφι ἀξιόμαχοι τῇσι Αἰγινητέων συμβαλεῖν.
 ἐν ᾧ ὧν Κορινθίων ἐδέοντο χρῆσαι σφίσι νέας, ἐν
 τούτῳ διεφθάρη τὰ πρήγματα. οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἦσαν
 γὰρ σφι τοῦτον τὸν χρόνον φίλοι ἐς τὰ μάλιστα, Ἀθη-
 ναίοισι διδοῦσι δεομένοισι εἴκοσι νέας, διδοῦσι δὲ
 πενταδράχμους ἀποδόμενοι· δωτίνην γὰρ ἐν τῷ νόμῳ
 οὐκ ἔξῃν δοῦναι. ταύτας τε δὴ λαβόντες οἱ Ἀθηναῖοι
 καὶ τὰς σφετέρας, πληρώσαντες ἑβδομήκοντα νέας τὰς
 ἀπάσας, ἐπλεον ἐπὶ τὴν Αἰγίαν καὶ ὑστέρησαν ἡμέρῃ
 μιῇ τῆς συγκειμένης. Νικόδρομος δέ, ὥς οἱ Ἀθηναῖοι 90
 ἐς τὸν καιρὸν οὐ παρεγίνοντο, ἐς πλοῖον ἐσβὰς ἐκ-
 διδρῆσκει ἐκ τῆς Αἰγίνης· σὺν δέ οἱ καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν
 Αἰγινητέων εἶποντο, τοῖσι Ἀθηναῖοι Σούνιον οἰκῆσαι
 ἔδοσαν. ἐνθεῦτεν δὲ οὗτοι ὁρμώμενοι ἔφερόν τε καὶ
 ἤγον τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Αἰγινήτας. ταῦτα μὲν δὴ ὕστερον
 ἐγένετο, Αἰγινητέων δὲ οἱ παχέες ἐπαναστάntος τοῦ 91
 δήμου σφι ἅμα Νικοδρόμῳ ἐπεκράτησαν, καὶ ἐπειτά

σφεας χειρωσάμενοι ἐξῆγον ἀπολέοντες. ἀπὸ τούτου δὲ καὶ ἄγρος σφι ἐγένετο, τὸ ἐκθύσασθαι οὐκ οἷοί τε ἐγίνοντο ἐπιμηχανώμενοι, ἀλλ' ἐφθησαν ἐκπεσόντες πρότερον ἐκ τῆς νήσου ἢ σφι ἴλεον γενέσθαι τὴν θεόν. ἑπτακοσίους γὰρ δὴ τοῦ δήμου ζωγρήσαντες ἐξῆγον ὡς ἀπολέοντες, εἰς δέ τις τούτων ἐκφυγὼν τὰ δεσμὰ καταφεύγει πρὸς πρόθυρα Διμήτρος θεσμοφόρου, ἐπιλαβόμενος δὲ τῶν ἐπισπαστήρων εἶχετο. οἱ δὲ ἐπεῖτε μιν ἀποσπᾶσαι οὐκ οἷοί τε ἀπέλκοντες ἐγίνοντο, ἀποκόψαντες αὐτοῦ τὰς χεῖρας ἦγον οὕτω, χεῖρες
 92 δὲ κεῖναι ἐμπεφυκῦνται ἦσαν τοῖσι ἐπισπαστήρσι. ταῦτα μὲν νυν σφέας αὐτοὺς οἱ Αἰγινῆται ἐργάσαντο, Ἀθηναίοισι δὲ ἤκουσι ἐναυμάχησαν νηυσὶ ἐβδομήκοντα, ἐσσωθέντες δὲ τῇ ναυμαχίῃ ἐπεκαλέοντο τοὺς αὐτοὺς [τοὺς] καὶ πρότερον, Ἀργείους. καὶ δὴ σφι οὗτοι μὲν οὐκέτι βοηθεοῦσι, μεμφόμενοι ὅτι Αἰγινᾶται νέες ἀνάγκη λαμφθεῖσαι ὑπὸ Κλεομένεος ἔσχον τε ἐς τὴν Ἀργολίδα χώραν καὶ συναπέβησαν Λακεδαιμονίοισι· συναπέβησαν δὲ καὶ ἀπὸ Σικυωνιέων νεῶν ἄνδρες τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἐσβολῇ. καὶ σφι ὑπ' Ἀργείων ἐπεβλήθη ζημίη χίλια τάλαντα ἐκτίσαι, πεντακόσια ἑκατέρους. Σικυῶνιοι μὲν νυν συγγινόντες ἀδικῆσαι ὁμολόγησαν ἑκατὸν τάλαντα ἐκτίσαντες ἀξήμιοι εἶναι, Αἰγινῆται δὲ οὔτε συνεγινώσκοντο ἡσάν τε αὐθαδέστεροι. διὰ δὴ ταῦτα δεομένοισι ἀπὸ μὲν τοῦ δημοσίου οὐδεὶς Ἀργείων ἐτι ἐβοήθειε, ἐθέλονται δὲ ἐς χίλους· ἦγε δὲ αὐτοὺς στρατηγὸς [ἄνθρωπος ᾧ ὄνομα] Εὐρυβάτης, πεντάεθλον ἐπασκῆσας. τούτων οἱ πλεῖνες οὐκ ἀπενόστησαν ὀπίσω, ἀλλ' ἐτελεύτησαν ὑπ' Ἀθηναίων ἐν Αἰγίνῃ· αὐτὸς δὲ ὁ στρατηγὸς Εὐρυβάτης μονομαχίην ἐπασκέων τρεῖς μὲν

ἄνδρας τρόπῳ τοιούτῳ κτείνει, ὑπὸ δὲ τοῦ τετάρτου Σωφάνεος τοῦ Δεκελῆος ἀποθνήσκει. Αἰγινῆ- 93
ται δὲ ἐοῦσι ἀτάκτοισι Ἀθηναίοισι συμβαλόντες τῆσι
νηυσὶ ἐνίκησαν καὶ σφῶν νέας τέσσερας αὐτοῖσι ἄν-
δράσι εἶλον.

Ἀθηναίοισι μὲν δὴ πόλεμος συνῆπτο πρὸς Αἰγι-
νήτας, ὁ δὲ Πέρσης τὸ ἑωυτοῦ ἐποίεε, ὥστε ἀναμιμνή- 94
σκοντός τε αἰεὶ τοῦ θεράποντος μεμνήσθαι μιν τῶν
Ἀθηναίων καὶ Πεισιστρατιδῶν προσκατημένων καὶ
διαβαλλόντων Ἀθηναίους, ἅμα δὲ βουλόμενος ὁ Λα-
ρεῖος ταύτης ἐχόμενος τῆς προφάσιος καταστρέφεσθαι
τῆς Ἑλλάδος τοὺς μὴ δόντας αὐτῷ γῆν τε καὶ ὕδωρ.
Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παρα-
λύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγούς ἀποδέξας
ἀπέστειλε ἐπὶ τε Ἐρέτριαν καὶ Ἀθήνας, Δᾶτίν τε,
έόντα Μῆδον γένος, καὶ Ἀρταφρένεα τὸν Ἀρταφρένεος
παῖδα, ἀδελφιδέον ἑωυτοῦ· ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε
ἐξανδραποδίσαντας Ἀθήνας καὶ Ἐρέτριαν ἀνάγειν ἑωυτῷ 95
ἐς ὕψιν τὰ ἀνδράποδα. ὥς δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ
ἀποδεχθέντες πορευόμενοι παρὰ βασιλέος ἀπίκοντο τῆς
Κιλικίης ἐς τὸ Ἀλήιον πεδίον, ἅμα ἀγόμενοι πεζὸν
στρατὸν πολλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον, ἐνθαῦτα στρα-
τοπεδευομένοισι ἐπῆλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς στρατὸς
ὁ ἐπιταχθεὶς ἐκάστοισι, παρεγένοντο δὲ καὶ αἱ ἱππα-
γωγοὶ νέες, τὰς τῷ προτέρῳ ἔτει προεῖπε τοῖσι ἑωυτοῦ
δασμοφόροισι Λαρεῖος ἐτοιμάζειν. ἐσβαλόμενοι δὲ τοὺς
ἵππους ἐς ταύτας καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσαντες
ἐς τὰς νέας ἔπλεον ἑξακοσίῃσι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην.
ἐνθεῦτεν δὲ οὐ παρὰ τὴν ἡπειρον εἶχον τὰς νέας ἰθὺ
τοῦ τε Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θρηίκης, ἀλλ' ἐκ Σάμου

- ὁρμώμενοι παρὰ τε Ἰκάριον καὶ διὰ νήσων τὸν πλόον
 ἐποιεῦντο, ὥς μὲν ἔμοι δοκέειν, δεισάντες μάλιστα τὸν
 περίπλοον τοῦ Ἄθω, ὅτι τῷ προτέρῳ ἔτει ποιεύμενοι
 ταύτῃ τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπταισαν· πρὸς δὲ
 καὶ ἡ Νάξος σφέας ἠνάγκαζε πρότερον οὐκ ἁλοῦσα.
- 96 ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ Ἰκαρίου πελάγεος προσφερόμενοι προσ-
 ἔμειξαν τῇ Νάξῳ (ἐπὶ ταύτην γὰρ δὴ πρώτην ἐπείχον
 στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι), μεμνημένοι τῶν πρότερον
 οἱ Νάξιοι πρὸς τὰ ὄρεα οἴχοντο φεύγοντες οὐδὲ ὑπ-
 ἔμειναν. οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι τοὺς κατ-
 ἔλαβον αὐτῶν, ἐνέπρησαν καὶ τὰ ἱρὰ καὶ τὴν πόλιν.
 ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους ἀνάγοντο.
- 97 ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐποίουν, οἱ Δῆλιοι ἐκλιπόντες
 καὶ αὐτοὶ τὴν Δῆλον οἴχοντο φεύγοντες εἰς Τῆνον.
 τῆς δὲ στρατιῆς καταπλευούσης ὁ Δᾶτις προπλώσας οὐκ
 ἔα τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον προσορμίζεσθαι, ἀλλὰ
 πέρην ἐν τῇ Ῥηναίῃ· αὐτὸς δὲ πυθόμενος ἵνα ἦσαν
 οἱ Δῆλιοι, πέμπων κήρυκα ἡγόρευέ σφι τάδε· Ἄνδρες
 ἱεοί, τί φεύγοντες οἴχεσθε, οὐκ ἐπιτήδεα καταγνόντες
 κατ' ἐμεῦ; ἐγὼ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω
 καὶ μοι ἐκ βασιλέος ὧδε ἐπέσταλται, ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο
 θεοὶ ἐγένοντο, ταύτην μηδὲν σίνεσθαι, μήτε αὐτὴν τὴν
 χώραν μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. νῦν ὦν καὶ ἄπιτε
 ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε. ταῦτα
 μὲν ἐπεκηρυκεύσατο τοῖσι Δηλίοισι, μετὰ δὲ λιβανωτοῦ
 τριηκόσια τάλαντα κατανήσας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐθυμίησε.
- 98 Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας ἔπλεε ἅμα τῷ στρατῷ ἐπὶ
 τὴν Ἐρέτριαν πρῶτα, ἅμα ἀγόμενος καὶ Ἴωνας καὶ
 Αἰολέας· μετὰ δὲ τοῦτον ἐνθεῦτεν ἐξαναχθέντα Δῆλος
 ἐκινήθη, ὥς ἔλεγον Δῆλιοι, καὶ πρῶτα καὶ ὕστατα

μέχρι ἐμεῦ σεισθεῖσα. καὶ τοῦτο μὲν κού τερας ἀν-
θρώποισι τῶν μελλόντων ἔσεσθαι κακῶν ἔφαινε ὁ
θεός. ἐπὶ γὰρ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεος καὶ Ξέρξεω
τοῦ Δαρείου καὶ Ἀρτοξέρξεω τοῦ Ξέρξεω, τριῶν τού-
των ἐπεξῆς γενεῶν, ἐγένετο πλέω κακὰ τῇ Ἑλλάδι
ἢ ἐπὶ εἴκοσι ἄλλας γενεὰς τὰς πρὸ Δαρείου γενομέ-
νας, τὰ μὲν ἀπὸ τῶν Περσέων αὐτῇ γενόμενα, τὰ δὲ
ἀπ' αὐτῶν τῶν κορυφαίων περὶ τῆς ἀρχῆς πολεμεόν-
των. οὕτω οὐδὲν ἦν αἰκὲς κινηθῆναι Δῆλον τὸ πρὶν
ἑοῦσαν ἀκίνητον. [καὶ ἐν χρησμῷ ἦν γεγραμμένον
περὶ αὐτῆς ὧδε·

Κινήσω καὶ Δῆλον ἀκίνητόν περ ἑοῦσαν.

δύναται δὲ κατὰ Ἑλλάδα γλῶσσαν ταῦτα τὰ οὐνό-
ματα, Δαρεῖος ἐφέλης, Ξέρξης ἀρήιος, Ἀρτοξέρξης μέγας
ἀρήιος. τούτους μὲν δὴ τοὺς βασιλέας ὧδε ἂν ὀρθῶς
κατὰ γλῶσσαν τὴν σφετέρην Ἕλληνες καλοῖεν.] οἱ δὲ 99
βάρβαροι ὥς ἀπήειραν ἐκ τῆς Δῆλον, προσέσχον πρὸς
τὰς νήσους, ἐνθεῦτεν δὲ στρατιὴν τε παρελάμβανον
καὶ ὁμήρους τῶν νησιωτέων παῖδας ἐλάμβανον. ὥς
δὲ περιπλέοντες τὰς νήσους προσέσχον καὶ ἐς Κάρυ-
στον (οὐ γὰρ δὴ σφι οἱ Καρύστιοι οὔτε ὁμήρους ἐδί-
δοσαν οὔτε ἔφασαν ἐπὶ πόλιας ἀστυγέιτονας στρατεύε-
σθαι, λέγοντες Ἐρέτριάν τε καὶ Ἀθήνας), ἐνθαῦτα
τούτους ἐπολιόρκεόν τε καὶ τὴν γῆν σφέων ἔκειρον,
ἐς δὲ καὶ οἱ Καρύστιοι παρέστησαν ἐς τῶν Περσέων
τὴν γνώμην. Ἐρετριεῖς δὲ πυνθανόμενοι τὴν στρα- 100
τιὴν τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπιπλεύουσιν Ἀθηναίων
ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι. Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ
ἀπείκωντο τὴν ἐπικουρίην, ἀλλὰ τοὺς τετρακισχιλίους
(τοὺς) κληρουχέοντας τῶν ἱπποβοτέων Χαλκιδέων τὴν

χώρην, τούτους σφι διδοῦσι τιμωρούς. τῶν δὲ Ἑρε-
 τριέων ἦν ἄρα οὐδὲν ὕγιες βούλευμα, οἷ μετεπέμποντο
 μὲν Ἀθηναίους, ἐφρόνεον δὲ διφασίας ιδέας. οἱ μὲν
 γὰρ αὐτῶν ἐβουλεύοντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς τὰ ἄκρα
 τῆς Εὐβοίης, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἰδια κέρδεα προσδεκό-
 μενοι παρὰ τοῦ Πέρσεω οἴσεσθαι προδοσίην ἐσκευά-
 ζοντο. μαθὼν δὲ τούτων ἑκάτερα ὥς εἶχε Αἰσχίνης
 ὁ Νόθωνος, ἔων τῶν Ἑρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει
 τοῖσι ἤκουσι Ἀθηναίων πάντα τὰ παρεόντα σφι πρή-
 γματα, προσεδέετό τε ἀπαλλάσσεσθαι σφεας ἐς τὴν
 σφετέρην, ἵνα μὴ προσαπόλωνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι
 101 ταῦτα Αἰσχίνῃ συμβουλευσάντι πείθονται. καὶ οὗτοι
 μὲν διαβάντες ἐς Ὠρωπὸν ἔσωζον σφείας αὐτούς· οἱ
 δὲ Πέρσαι πλείοντες κατέσχον τὰς νέας τῆς Ἑρε-
 τρικῆς χώρας κατὰ Ταμύνας καὶ Χοιρέας καὶ Αἰγί-
 λια, κατασχόντες δὲ ἐς ταῦτα τὰ χωρία ἀντίκα ἵπ-
 πους τε ἐξεβάλλοντο καὶ παρεσκευάζοντο ὥς προσοι-
 σόμενοι τοῖσι ἐχθροῖσι. οἱ δὲ Ἑρετριεὺς ἐπεξελθεῖν
 μὲν καὶ μαχέσασθαι οὐκ ἐποιεῦντο βουλήν, εἰ κως
 δὲ διαφυλάξαιεν τὰ τείχεα, τούτου σφι πέρι ἔμελε,
 ἐπεῖτε ἐνίκα μὴ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. προσβολῆς δὲ
 γινομένης καρτερῆς πρὸς τὸ τεῖχος ἐπιπτον ἐπὶ ἑξ
 ἡμέρας πολλοὶ μὲν ἀμφοτέρων· τῇ δὲ ἐβδόμῃ Εὐφορ-
 βός τε ὁ Ἀλκιμάχου καὶ Φίλαγρος ὁ Κυνέω ἄνδρες
 τῶν ἀστῶν δόκιμοι προδιδούσι τοῖσι Πέρσησι. οἱ
 δὲ ἐσελθόντες ἐς τὴν πόλιν τοῦτο μὲν τὰ ἱρὰ συλή-
 σαντες ἐνέπρησαν, ἀποτινύμενοι τῶν ἐν Σάρδισι κατα-
 καυθέντων ἱρῶν, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἡνδραπο-
 102 δίσκοντο κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολάς. χειρωσάμενοι δὲ
 τὴν Ἑρετρίαν καὶ ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας ἐπλεον ἐς

τὴν Ἀττικὴν, κατέργοντές τε πολλὸν καὶ δοκέοντες
ταῦτὰ τοὺς Ἀθηναίους ποιῆσειν τὰ καὶ τοὺς Ἑρε-
τρίεας ἐποίησαν. καὶ ἦν γὰρ Μαραθῶν ἐπιτηδεύτατον
χωρίον τῆς Ἀττικῆς ἐνιππεῦσαι καὶ ἀγχοτάτω τῆς Ἑρε-
τρίης, ἐς τοῦτό σφι κατηγέετο Ἰππῆς ὁ Πεισιστράτου.
Ἀθηναῖοι δὲ ὥς ἐκύθοντο ταῦτα, ἐβοήθειον καὶ αὐτοὶ 108
ἐς τὸν Μαραθῶνα. ἦγον δὲ σφεας στρατηγοὶ δέκα,
τῶν ὁ δέκατος ἦν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα
τὸν Στησαγόρεω κατέλαβε φυγεῖν ἐξ Ἀθηνέων Πεισί-
στρατον τὸν Ἰπποκράτεος. καὶ αὐτῷ φεύγοντι Ὀλυμ-
πιάδα ἀνελέσθαι τεθρίπῳ συνέβη, καὶ ταύτην μὲν
τὴν νίκην ἀνελόμενόν μιν τῶντὸ ἐξενείκασθαι τῷ ὁμο-
μητρίῳ ἀδελφεῷ Μιλτιάδῃ. μετὰ δὲ τῇ ὑστέρῃ Ὀλυμ-
πιάδι τῇσι αὐτῇσι ἵπποισι νικῶν παραδιδοὶ Πεισι-
στράτῳ ἀνακηρυχθῆναι, καὶ τὴν νίκην παρὲς τούτῳ
κατήλθε ἐπὶ τὰ ἑωυτοῦ ὑπόσπονδος. καὶ μιν ἀνελό-
μενον τῇσι αὐτῇσι ἵπποισι ἄλλην Ὀλυμπιάδα κατέλαβε
ἀποθανεῖν ὑπὸ τῶν Πεισιστράτου παίδων, οὐκέτι περι-
εόντος αὐτοῦ Πεισιστράτου· κτείνουσι δὲ οὗτοί μιν
κατὰ τὸ πρυτανίμιον νυκτὸς ὑπείσαντες ἄνδρας. τέ-
θαπται δὲ Κίμων πρὸ τοῦ ἄστεος, πέρην τῆς διὰ
Κοίλης καλεομένης ὁδοῦ· καταντίον δ' αὐτοῦ αἱ ἵπποι
τεθάφονται αὗται αἱ τρεῖς Ὀλυμπιάδας ἀνελόμεναι.
ἐποίησαν δὲ καὶ ἄλλαι ἵπποι ἡδὴ τῶντὸ τοῦτο Εὐαγό-
ρεω Λάκωνος, πλέω δὲ τούτων οὐδαμαί. ὁ μὲν δὴ
πρεσβύτερος τῶν παίδων τῷ Κίμωνι Στησαγόρης ἦν
τηνικαῦτα παρὰ τῷ πατρίῳ Μιλτιάδῃ τρεφόμενος ἐν
τῇ Χερσονήσῳ, ὁ δὲ νεώτερος παρ' αὐτῷ Κίμωνι ἐν
Ἀθήνῃσι, τοῦνομα ἔχων ἀπὸ τοῦ οἰκιστέω τῆς Χερσο-
νήσου Μιλτιάδεω Μιλτιάδης. οὗτος δὴ ὢν τότε ὁ 104

Μιλτιάδης ἦκων ἐκ τῆς Χερσονήσου καὶ ἐκπεφευγὼς διπλόον θάνατον ἐστρατήγεε Ἀθηναίων. ἅμα μὲν γὰρ οἱ Φοίνικες αὐτὸν οἱ ἐπιδιώξαντες μέχρι Ἰμβρου περὶ πολλοῦ ἐποιεῦντο λαβεῖν τε καὶ ἀναγαγεῖν παρὰ βασιλέα· ἅμα δὲ ἐκφυγόντα τε τούτους καὶ ἀπικόμενον ἐς τὴν ἑωυτοῦ δοκέοντά τε εἶναι ἐν σωτηρίῃ ἤδη, τὸ ἐνθευτέν μιν οἱ ἐχθροὶ ὑποδεξάμενοι καὶ ὑπὸ δικαστήριον [αὐτὸν] ἀγαγόντες ἐδίωξαν τυραννίδος τῆς ἐν Χερσονήσῳ. ἀποφυγὼν δὲ καὶ τούτους στρατηγὸς οὕτω Ἀθηναίων ἀπεδέχθη, αἰρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου.

- 105 Καὶ πρῶτα μὲν ἔοντες ἐτι ἐν τῷ ἄστεϊ οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην, Ἀθηναῖον μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετῶντα· τῷ δὴ, ὥς αὐτός τε ἔλεγε Φειδιππίδης καὶ Ἀθηναίοισι ἀπήγγελλε, περὶ τὸ Παρθένιον ὄρος τὸ ὑπὲρ Τεγέης ὁ Πᾶν περιπίπτει. βώσαντα δὲ τὸ οὖνομα τοῦ Φειδιππίδεω τὸν Πᾶνα Ἀθηναίοισι κελεῦσαι ἀπαγγεῖλαι, δι' ὃ τι ἑωυτοῦ οὐδεμίαν ἐπιμελείην ποιεῦνται, ἔοντος εὐνόου Ἀθηναίοισι καὶ πολυχῇ γενομένου σφι ἤδη χρησίμου, τὰ δ' ἐτι καὶ ἔσομένου. καὶ ταῦτα μὲν Ἀθηναῖοι καταστάντων σφι εὖ ἤδη τῶν πρηγμάτων, πιστεύσαντες εἶναι ἀληθέα ἰδρύσαντο ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει Πανὸς ἱρόν, καὶ αὐτὸν ἀπὸ ταύτης τῆς ἀγγελίης θυσίησι ἐπατείουσι καὶ λαμπάδι
- 106 ἱλάσκονται. τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης οὗτος, ὅτε πέρα οἱ ἔφη καὶ τὸν Πᾶνα φανῆναι, δευτεράτος ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἄστεος ἦν ἐν Σπάρτῃ, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε· Ὁ Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναῖοι ὑμῶν δέονται σφίσι βοη-

θῆσαι καὶ μὴ περιδεῖν πόλιν ἀρχαιοτάτην ἐν τοῖσι
 Ἑλλήσι δουλοσύνη περιπεσοῦσαν πρὸς ἀνδρῶν βαρ-
 βάρων· καὶ γὰρ νῦν Ἐρέτρια τέ ἡνδραπόδισται καὶ
 πόλι λογίμῃ ἢ Ἑλλάς γέγονε ἀσθενεστέρη. ὁ μὲν δὴ
 σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελλε, τοῖσι δὲ ἔαδε μὲν βοη-
 θέειν Ἀθηναίοισι, ἀδύνατα δὲ σφι ἦν τὸ παραντίκα
 ποιέειν ταῦτα οὐ βουλομένοισι λύειν τὸν νόμον· ἦν
 γὰρ Ἰσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δὲ οὐκ ἐξ-
 ελεύσεσθαι ἔφασαν μὴ οὐ πλήρεος ἑόντος τοῦ κύκλου.
 οὔτοι μὲν νῦν τὴν πανσέληνον ἔμενον, τοῖσι δὲ βαρ- 107
 βάροισι κατηγέετο Ἰκπίης ὁ Πεισιστράτου ἐς τὸν Μα-
 ραθῶνα, τῆς παροιχομένης νυκτὸς ὄψιν ἰδὼν [ἐν τῷ
 ὕπνῳ] τοιήνδε· ἔδοκε δὲ Ἰκπίης τῇ μητρὶ τῇ ἑωυτοῦ
 συνευνηθῆναι. συνεβάλετο ὦν ἐκ τοῦ ὀνείρου κατ-
 ελθὼν ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀνασπασάμενος τὴν ἀρχὴν
 τελευτήσῃ ἐν τῇ ἑωυτοῦ γηραιός. ἐκ μὲν δὴ τῆς ὄψιος
 συνεβάλετο ταῦτα, τότε δὲ κατηγεόμενος τοῦτο μὲν τὰ
 ἀνδράποδα τὰ ἐξ Ἐρετρίας ἀπέβησε ἐς τὴν νῆσον τὴν
 Στυρέων, καλεομένην δὲ Αἰγίλειαν, τοῦτο δὲ καταγο-
 μένας ἐς τὸν Μαραθῶνα τὰς νέας ὄρμιζε οὗτος, ἐκ-
 βάντας τε ἐς γῆν τοὺς βαρβάρους διέτασσε. καὶ οἱ
 ταῦτα διέποντι ἐπῆλθε πταρεῖν τε καὶ βῆξαι μεζόνως
 ἢ ὥς ἐώθε· οἷα δὲ οἱ πρεσβυτέρῳ ἑόντι τῶν ὀδόντων
 οἱ πλεῦνες ἐσειόντο. τούτων ὦν ἓνα τῶν ὀδόντων
 ἐκβάλλει ὑπὸ βίης βῆξας· ἐκπεσόντος δὲ ἐς τὴν ψάμμον
 αὐτοῦ ἐποιέετο σπουδὴν πολλὴν ξευρεῖν. ὥς δὲ οὐκ
 ἐφαίνετό οἱ ὁ ὀδὼν, ἀναστενάξας εἶπε πρὸς τοὺς παρα-
 στάτας· Ἡ γῆ ἥδε οὐκ ἡμετέρη ἐστὶ οὐδέ μιν δυνησό-
 μεθα ὑποχειρίην ποιήσασθαι· ὁκόσον δὲ τί μοι μέρος
 μετῆν, ὁ ὀδὼν μετέχει. Ἰκπίης μὲν δὴ ταύτη τὴν 108

ὄψιν συνεβάλετο ἐξεληλυθέναι· Ἀθηναίοισι δὲ τε-
 ταγμένοισι ἐν τεμένει Ἡρακλέος ἐπῆλθον βοηθέοντες
 Πλαταιέες πανδημεῖ· καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας
 αὐτοὺς τοῖσι Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόρους
 ὑπὲρ αὐτῶν [οἱ] Ἀθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναραι-
 ρέατο· ἔδοσαν δὲ ᾧδε. πιεζέμενοι ὑπὸ Θηβαίων οἱ
 Πλαταιέες ἐδίδοσαν πρῶτα παρατυχοῦσι Κλεομένει τε
 τῷ Ἀναξανδρίδῃ καὶ Λακεδαιμονίοισι σφέας αὐτούς.
 οἱ δὲ οὐ δεκόμενοι ἔλεγόν σφι τάδε· Ἡμεῖς μὲν ἐκα-
 στέρῳ τε οἰκέομεν καὶ ὑμῖν τοιήδε τις γίνοιτ' ἂν
 ἐπικουρίῃ ψυχρῇ· φθαίητε γὰρ ἂν πολλάκις ἑξανδρα-
 ποδισθέντες ἢ τινα πυθέσθαι ἡμέων. συμβουλεύομεν
 δὲ ὑμῖν δοῦναι ὑμέας αὐτοὺς Ἀθηναίοισι, πλήσιο-
 χώροισί τε ἀνδράσι καὶ τιμωρέειν ἐοῦσι οὐ κακοῖσι.
 ταῦτα συνεβούλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ κατὰ εὐνοίην
 οὕτω τῶν Πλαταιέων ὥς βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους
 ἔχειν πόρους συνεστεῶτας Βοιωτοῖσι. Λακεδαιμόνιοι
 μὲν νυν Πλαταιεῦσι ταῦτα συνεβούλευον, οἱ δὲ οὐκ
 ἠπίστησαν, ἀλλ' Ἀθηναίων ἱρὰ ποιούντων τοῖσι δυώ-
 δεκα θεοῖσι ἰκέται ἰζόμενοι ἐπὶ τὸν βωμὸν ἐδίδοσαν
 σφέας αὐτούς. Θηβαῖοι δὲ πυθόμενοι ταῦτα ἐστράτευσαν
 ἐπὶ τοὺς Πλαταιέας· Ἀθηναῖοι δὲ σφι ἐβοήθηον. μελ-
 λόντων δὲ συνάπτειν μάχην Κορίνθιοι οὐ περιεῖδον,
 παρατυχόντες δὲ καὶ καταλλάξαντες ἐπιτρεψάντων ἀμ-
 φοτέρων οὐρῖσαν τὴν χώραν ἐπὶ τρισίδε, ἕαν Θηβαίους
 Βοιωτῶν τοὺς μὴ βουλομένους εἰς Βοιωτοὺς τελέειν.
 Κορίνθιοι μὲν δὴ ταῦτα γνόντες ἀπαλλάσσοντο, Ἀθη-
 ναίοισι δὲ ἀπιούσι ἐπεθήκαντο Βοιωτοί, ἐπιθέμενοι δὲ
 ἐσσώθησαν τῇ μάχῃ. ὑπερβάντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς
 οἱ Κορίνθιοι ἔθηκαν Πλαταιεῦσι εἶναι οὐρούς, τούτους

ὑπερβάντες τὸν Ἀσωπὸν αὐτὸν ἐποιήσαντο οὖρον Θηβαίοισι πρὸς Πλαταιέας εἶναι καὶ Ῥσιάς. ἔδοσαν μὲν δὴ οἱ Πλαταιεὺς σφέας αὐτοὺς Ἀθηναίοισι τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ, ἦκον δὲ τότε ἐς Μαραθῶνα βοηθέοντες. τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνώ- 109
μαι, τῶν μὲν οὐκ ἐώντων συμβάλλειν (ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιῇ τῇ Μήδων συμβάλλειν), τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. ὥς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο καὶ ἐνίκα ἡ χείρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα, ἣν γὰρ ἐνδέκατος ψηφισοφόρος ὁ τῷ κυάμῳ λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχεῖν (τὸ παλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι), ἣν δὲ τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος, πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης ἔλεγε τάδε· Ἐν σοὶ νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἡ καταδουλώσας Ἀθήνας ἢ ἐλευθέρας ποιήσαντα μνημόσυνα λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον οἷα οὐδὲ Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογέλτων [λείπουσι]. νῦν γὰρ δὴ, ἐξ οὗ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἤκουσι μέγιστον, καὶ ἦν μὲν γε ὑποκίψωσι τοῖσι Μήδοισι, δέδεκται τὰ πείσσονται παραδεδομένοι Ἰππῆ, ἣν δὲ περιγένηται αὕτη ἡ πόλις, οἷη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων πόλεων γενέσθαι. κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἷά τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τοι τούτων ἀνήκει τῶν πρηγμάτων τὸ κύρος ἔχειν, νῦν ἔρχομαι φράσων. ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα δίχα γίνονται αἱ γνώμαι, τῶν μὲν κελευόντων συμβάλλειν, τῶν δὲ οὐ. ἦν μὲν νυν μὴ συμβάλωμεν, ἔλπομαι τίνα στάσιν μεγάλην διασεῖσειν ἐμπεσοῦσαν τὰ Ἀθηναίων φρονήματα ὥστε μηδίσαι· ἦν δὲ συμβάλωμεν πρὶν τι καὶ σαθρὸν Ἀθηναίων μετεξετέροισι ἐγγενέσθαι, θιῶν τὰ ἴσα νεμόντων οἷοί τέ

εἶμεν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ. ταῦτα ὦν πάντα ἐς
 σὲ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἤρτηται· ἦν γὰρ σὺ γνώμη
 τῇ ἐμῇ προσθῇ, ἔστι τοι πατρίς τε ἐλευθέρη καὶ πόλις
 πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι· ἦν δὲ τὴν τῶν ἀποσπενδόντων
 τὴν συμβολὴν ἔλῃ, ὑπάρξει τοι τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγα-
 110 θῶν τὰ ἐναντία. ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσ-
 κτᾶται τὸν Καλλίμαχον· προσγενομένης δὲ τοῦ πολε-
 μάρχου τῆς γνώμης ἐκεκύρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ
 οἱ στρατηγοὶ τῶν ἡ γνώμη ἔφερα συμβάλλειν, ὥς ἐκά-
 στου αὐτῶν ἐγένετο πρυτανική τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδῃ
 παρεδίδοσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὕτω συμβολὴν ἐποιέετο,
 111 πρὶν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανική ἐγένετο. ὥς δὲ ἐς ἐκεῖνον
 περιῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὧδε οἱ Ἀθηναῖοι ὥς
 συμβαλέοντες· τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρας ἡγγέετο ὁ πολέ-
 μαρχος Καλλίμαχος· ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε οὕτω τοῖσι
 Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν.
 ἡγεομένου δὲ τούτου ἐξεδέκοντο ὥς ἀριθμέοντο αἱ
 φυλαί, ἐχόμεναι ἀλλήλων· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο,
 ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας, Πλαταιεῖς. ἀπὸ ταύτης
 γὰρ σφι τῆς μάχης Ἀθηναίων θυσίας ἀναγόντων ἐς
 τὰς πανηγύριαις τὰς ἐν τῇσι πεντετηρίσι γινομένας
 κατεύχεται ὁ κῆρυξ ὁ Ἀθηναῖος ἅμα τε Ἀθηναίοισι
 λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. τότε δὲ
 τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ Μαραθῶνι ἐγένετο
 τοιούδε τι· τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ
 στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγένετο ἐπὶ τάξιαις
 ὀλίγαις, καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ
 112 δὲ κέρας ἐκότερον ἔρρωτο πλήθει. ὥς δὲ σφι διετέ-
 τακτο καὶ τὰ σφάγια ἐγένετο καλὰ, ἐνθαῦτα ὥς ἀπεί-
 θησαν οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἵεντο ἐς τοὺς βαρβάρους.

ἦσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτῶν
 ἢ ὀκτώ. οἱ δὲ Πέρσαι ὀρῶντες δρόμῳ ἐπιόντας παρ-
 εσκευάζοντο ὥς δεξόμενοι, μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι
 ἐπέφερον καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, ὀρῶντες αὐτοὺς ὀλίγους,
 καὶ τούτους δρόμῳ ἐπειγομένους οὔτε ἵππου ὑπαρ-
 χούσης. σφι οὔτε τοξευμάτων. ταῦτα μὲν νυν οἱ βάρ-
 βαροι κατείκαζον· Ἀθηναῖοι δὲ ἐπεῖτε ἀθροοὶ προσ-
 ἔμειξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. πρῶτοι
 μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν δρόμῳ ἐς
 πολεμίους ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέσχοντο ἐσθιῆτά τε
 Μηδικὴν ὀρῶντες καὶ ἄνδρας τοὺς ταύτην ἐσθημένους·
 τέως δὲ ἦν τοῖσι Ἑλλήσι καὶ τὸ ὄνομα τὸ Μήδων
 φόβος ἀκούσαι. μαχομένων δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι χρό- 113
 νος ἐγένετο πολλός. καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου
 ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι
 ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι καὶ
 ῥήξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν, τὸ δὲ κέρας ἐκά-
 τερον ἐνίκων Ἀθηναῖοι τε καὶ Πλαταιεῖς. νικῶντες δὲ
 τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων, τοῖσι
 δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρα [ἀμ-
 φότερα] ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. φεύγουσι δὲ
 τοῖσι Πέρσῃσι εἵποντο κόπτοντες, ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασ-
 σαν ἀπικόμενοι πῦρ τε αἶτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν
 νεῶν. καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ πόντῳ ὁ πολέμαρχος 114
 [Καλλίμαχος] διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός,
 ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλεως ὁ Θρασύλεω·
 τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαβό-
 μενος τῶν ἀφλάστων νεός, τὴν χεῖρα ἀποκοπεῖς πελέκει
 πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοὶ τε καὶ ὀνο-
 μαστοί. ἐπὶ μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ 115

τοιῷδε Ἀθηναῖοι, τῇσι δὲ λοιπῇσι οἱ βάρβαροι ἐξανα-
 κρουσάμενοι καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου ἐν τῇ ἔλιπον
 τὰ ἐξ Ἑρετρίας ἀνδράποδα, περιέπλεον Σούνιον, βου-
 λόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ.
 αἰτίην δὲ ἔσχε Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμεωνιδέων μηχανῆς
 αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθῆναι· τούτους γὰρ συνθεμένους
 τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξαι ἀσπίδα ἐοῦσι ἤδη ἐν τῇσι
 116 νηυσί. οὗτοι μὲν δὴ περιέπλεον Σούνιον· Ἀθηναῖοι
 δὲ ὡς ποδῶν εἶχον [τάχιστα] ἐβοήθεον ἐς τὸ ἄστυ, καὶ
 ἐφθησάν τε ἀπικόμενοι πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἤκειν,
 καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπυγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν
 Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργει. οἱ δὲ
 βάρβαροι τῇσι τῇσι ὑπεραιωρηθέντες Φαλήρου (τοῦτο
 γὰρ ἦν ἐπίνειον τότε τῶν Ἀθηναίων) ὑπὲρ τούτου
 ἀνακωχεύσαντες τὰς νέας ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην.
 117 ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρ-
 βάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας,
 Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν καὶ ἐνενήκοντα καὶ δύο. ἔπεσον
 μὲν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι· συνήνεικε δὲ αὐτόθι θῶμα
 γενέσθαι τοιόνδε, Ἀθηναῖον ἄνδρα Ἐπίζηλον τὸν Κου-
 φαγόρεω ἐν τῇ συστάσι μαχόμενόν τε καὶ ἄνδρα γινό-
 μενον ἀγαθὸν τῶν ὁμμάτων στερηθῆναι, οὔτε πλη-
 γέντα οὐδὲν τοῦ σώματος οὔτε βληθέντα, καὶ τὸ
 λοιπὸν τῆς ζόης διατελέειν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου
 ἔοντα τυφλόν. λέγειν δὲ αὐτὸν περὶ τοῦ πάθεος
 ἤκουσα τοιόνδε τινὰ λόγον, ἄνδρα οἱ δοκέειν ὀπλίτην
 ἀντιστῆναι μέγαν, τοῦ τὸ γένειον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν
 σκιάζειν· τὸ δὲ φᾶσμα τοῦτο ἑωυτὸν μὲν παρεξελθεῖν,
 τὸν δὲ ἑωυτοῦ παραστάτην ἀποκτεῖναι. ταῦτα μὲν δὴ
 Ἐπίζηλον ἐπνυθόμην λέγειν.

Δᾶτις δὲ πορευόμενος ἕμα τῷ στρατῷ ἐς τὴν 118
 Ἀσίην, ἐπεῖτε ἐγένετο ἐν Μυκόνῳ, εἶδε ὕψιν ἐν τῷ
 ὕπνῳ. καὶ ἦτις μὲν ἦν ἡ ὕψις, οὐ λέγεται, ὁ δέ, ὥς
 ἡμέρη τάχιστα ἐπέλαμψε, ζήτησιν ἐποιέετο τῶν νεῶν,
 εὐρῶν δὲ ἐν Φοινίσσῃ [νῆλ] ἄγαλμα Ἀπόλλωνος κεχυ-
 σωμένον ἐπνυνθάνετο ὁκόθεν σεσυλημένον εἴη, πνυθό-
 μενος δὲ ἐξ οὗ ἦν ἱροῦ, ἐπλεε τῇ ἑωυτοῦ νηὶ ἐς Δῆ-
 λον· καὶ ἀπίκατο γὰρ τηνικαῦτα οἱ Δῆλιοι ὀπίσω ἐς τὴν
 νῆσον, κατατίθεται τε ἐς τὸ ἱρὸν τὸ ἄγαλμα καὶ ἐντέλ-
 λεται τοῖσι Δηλίοισι ἀπαγαγεῖν τὸ ἄγαλμα ἐς Δῆλιον τὸ
 Θηβαίων· τὸ δ' ἐστὶ ἐπὶ θαλάσῃ Χαλκίδος καταντίον.
 Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ἐντειλάμενος ἀπέπλεε, τὸν δὲ ἀν-
 δριάντα τοῦτον Δῆλιοι οὐκ ἀπήγαγον, ἀλλὰ μιν δι'
 ἐτέων εἰκοσι Θηβαῖοι αὐτοὶ ἐκ θεοπροπίου ἐκομίσαντο
 ἐπὶ Δῆλιον. τοὺς δὲ τῶν Ἐρετριέων ἀνδραποδισμέ- 119
 νους Δᾶτις τε καὶ Ἀρταφρένης, ὥς προσέσχον ἐς τὴν
 Ἀσίην πλέοντες, ἀνήγαγον ἐς Σοῦσα. βασιλεὺς δὲ
 Δαρεῖος, πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τοὺς Ἐρε-
 τριέας, ἐνεῖχε σφι δεινὸν χόλον, οἷα ἀρξάντων ἀδικίης
 προτέρων τῶν Ἐρετριέων· ἐπεῖτε δὲ εἶδὲ σφεας ἀπ-
 αχθέντας παρ' ἑωυτὸν καὶ ἑωυτῷ ὑποχειρίους ἔοντας,
 ἐποίησε κακὸν ἄλλο οὐδέν, ἀλλὰ σφεας τῆς Κισσίας
 χώρας κατοίκησε ἐν σταθμῷ ἑωυτοῦ τῷ οὐνομά ἐστι
 Ἀρδέρικκα, ἀπὸ μὲν Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους στα-
 δίους ἀπέχοντι, τεσσεράκοντα δὲ ἀπὸ τοῦ φρεάτος τὸ
 παρέχεται τριφασίας ιδέας· καὶ γὰρ ἄσφαλον καὶ ἄλας
 καὶ ἔλαιον ἀρύσσονται ἐξ αὐτοῦ τρόπῳ τοιῷδε· ἀντλέε-
 ται μὲν κηλωνήῳ, ἀντὶ δὲ γαυλοῦ ἡμῖς ἀσκοῦ οἱ
 προσδέδεται· ὑποτύψας δὲ τοῦτῳ ἀντλέει καὶ ἐπειτα
 ἐγχεῖ ἐς δεξαμενὴν· ἐκ δὲ ταύτης ἐς ἄλλο διαχεόμενον

τράπεται τριφασίας ὁδούς. καὶ ἡ μὲν ἔσφαλτος καὶ οἱ ἅλεις πῆγνυνται παραντίκα, τὸ δὲ ἔλαιον . . . οἱ Πέρσαι καλέουσι τοῦτο ραδινάκην· ἔστι δὲ μέλαν καὶ ὀδυρὴν παρεχόμενον βαρέαν. ἐνθαῦτα τοὺς Ἑρετριέας κατοίκισε βασιλεὺς Δαρεῖος, οὗ καὶ μέχρι ἐμὲ εἶχον τὴν χώραν ταύτην, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν.

120 τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑρετριέας ἔσχε οὕτω· Λακεδαιμονίων δὲ ἦκον εἰς τὰς Ἀθήνας δισχίλιοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν, οὕτω ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς συμβολῆς ἱμείροντο ὁμῶς θεήσασθαι τοὺς Μήδους· ἐλθόντες δὲ εἰς τὸν Μαραθῶνα ἐθεήσαντο. μετὰ δὲ αἰνέοντες Ἀθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω.

121 Θῶμα δέ μοι καὶ οὐκ ἐνδέχομαι τὸν λόγον, Ἀλκμεωνίδας ἂν κοτε ἀναδέξαι Πέρσῃσι ἐκ συνθήματος ἀσπίδα, βουλομένους ὑπὸ βαρβάροισί τε εἶναι Ἀθηναίους καὶ ὑπὸ Ἰππίῃ· οὔτινες μᾶλλον ἢ ὁμοίως Καλλίῃ τῷ Φαινίππου, Ἰππονίκου δὲ πατρί, φαίνονται μισοτύραννοι ἐόντες. Καλλίης τε γὰρ μῦθος Ἀθηναίων ἀπάντων ἐτόλμα, ὅπως Πεισίστρατος ἐκπέσοι ἐκ τῶν Ἀθηνέων, τὰ χρήματα αὐτοῦ κηρυσσόμενα ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὠνέεσθαι, καὶ τᾶλλα τὰ ἐχθίστα εἰς αὐτὸν

122 πάντα ἐμνηχανᾶτο. [Καλλίῳ δὲ τούτου ἄξιον πολλὰ τοῦ μνήμην ἔστι πάντα τινὰ ἔχειν. τοῦτο μὲν γὰρ τὰ προελεγμένα, ὥς ἀνὴρ ἄκρος ἐλευθερῶν τὴν πατρίδα, τοῦτο δὲ τὰ ἐν Ὀλυμπίῃ ἐποίησε· Ἰππῳ νικῆσας, τεθρίπῳ δὲ δεύτερος γενόμενος, Πύθια δὲ πρότερον ἀνελόμενος, ἐφανερῶς εἰς τοὺς Ἕλληνας πάντας δαπάνῃσι μεγίστησι. τοῦτο δὲ κατὰ τὰς ἐωντοῦ θύγα-

τέρας εούσας τρεῖς οἷός τις ἀνὴρ ἐγένετο· ἐπειδὴ γὰρ ἐγίνοντο γάμου ὥραϊαι, ἔδωκέ σφι δωρεὴν μεγαλοπρεπεστάτην ἐκείνησί τε ἐχαρίσατο· ἐκ γὰρ πάντων τῶν Ἀθηναίων τὸν ἐκάστη ἐθέλοι ἄνδρα ἑωυτῇ ἐκλέξασθαι, ἔδωκε τούτῳ τῷ ἀνδρί.] καὶ οἱ Ἀλκμεωνίδαι ὁμοίως¹²³ ἢ οὐδὲν ἥσσον τούτου ἦσαν μισοτύραννοι. θῶμα ὦν μοι καὶ οὐ προσέβηαι τὴν διαβολήν, τούτους γε ἀναδέξαι ἀσπίδα, οὔτινες ἐφευγόν τε τὸν πάντα χρόνον τοὺς τυράννους, ἐκ μηχανῆς τε τῆς τούτων ἐξέλιπον Πεισιστρατίδαι τὴν τυραννίδα. καὶ οὕτω τὰς Ἀθήνας οὗτοι ἦσαν οἱ ἐλευθερώσαντες πολλῶ μᾶλλον ἢ περ Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων, ὥς ἐγὼ κρίνω. οἱ μὲν γὰρ ἐξηγρίωσαν τοὺς ὑπολοίπους Πεισιστρατιδέων Ἰππαρχὸν ἀποκτείναντες, οὐδὲ τι μᾶλλον ἐπαυσαν [τοὺς λοιπούς] τυραννεύοντας, Ἀλκμεωνίδαι δὲ ἐμφανέως ἠλευθέρωσαν, εἰ δὴ οὗτοί γε ἀληθέως ἦσαν οἱ τὴν Πυθίην ἀναπεύσαντες προσημαίνειν Λακεδαιμονίοισι ἐλευθεροῦν τὰς Ἀθήνας, ὥς μοι πρότερον δεδήλωται. ἀλλὰ γὰρ ἴσως τι ἐπιμεμφόμενοι Ἀθηναίων τῷ δήμῳ¹²⁴ προεδίδοσαν τὴν πατρίδα. οὐ μὲν ὦν ἦσαν σφεων ἄλλοι δοκιμώτεροι ἐν γε Ἀθηναίοισι ἄνδρες οὐδ' οἱ μᾶλλον ἐτετιμέατο. οὕτω οὐδὲ λόγος αἰρέει ἀναδεχθῆναι ἐκ γε ἂν τούτων ἀσπίδα ἐπὶ τοιούτῳ λόγῳ. ἀνεδέχθη μὲν γὰρ ἀσπίς, καὶ τοῦτο οὐκ ἔστι ἄλλως εἰπεῖν· ἐγένετο γάρ· ὃς μέντοι ἦν ὁ ἀναδέξας, οὐκ ἔχω προσωτέρω εἰπεῖν τούτων.

Οἱ δὲ Ἀλκμεωνίδαι ἦσαν μὲν καὶ τὰ ἀνέκαθεν¹²⁵ λαμπροὶ ἐν τῇσι Ἀθήνησι, ἀπὸ δὲ Ἀλκμέωνος καὶ αὐτὶς Μεγακλέος ἐγένοντο καὶ κάρτα λαμπροί. τοῦτο μὲν γὰρ Ἀλκμέων ὁ Μεγακλέος τοῖσι ἐκ Σαρδίων Λυ-

δοῖσι παρὰ Κροίσου ἀπικνεομένοισι ἐπὶ τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι συμπρήκτωρ τε ἐγίνετο καὶ συνελάμβανε προθύμως, καὶ μιν Κροῖσος πυθόμενος τῶν Ἀνδῶν τῶν ἐς τὰ χρηστήρια φοιτεόντων ἑωυτὸν εὖ ποιεῖν μεταπέμπεται ἐς Σάρδις, ἀπικόμενον δὲ δωρέεται χρυσοῦ τὸν ἂν δύνηται τῷ ἑωυτοῦ σώματι ἐξενείκασθαι ἐσάπαξ. ὁ δὲ Ἀλκμέων πρὸς τὴν δωρεήν, ἐοῦσαν τοιαύτην, τοιάδε ἐπιτηδεύσας προσέφερε· ἐνδὺς κιθῶνα μέγαν καὶ κόλπον βαθὺν καταλιπόμενος τοῦ κιθῶνος, κοθόρουνους τοὺς εὔρισκε εὐρυτάτους ἐόντας ὑποδησάμενος ἦε ἐς τὸν θησαυρὸν ἐς τὸν οἱ κατηγέοντο. ἐσπεσὼν δὲ ἐς σωρὸν ψήγματος πρῶτα μὲν παρέσαξε παρὰ τὰς κνήμας τοῦ χρυσοῦ ὅσον ἐχώρει οἱ κόθορνοι, μετὰ δὲ τὸν κόλπον πάντα πλησάμενος χρυσοῦ καὶ ἐς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς διαπάσας τοῦ ψήγματος καὶ ἄλλο λαβὼν ἐς τὸ στόμα ἐξήιε ἐκ τοῦ θησαυροῦ, ἔλκων μὲν μόγῃς τοὺς κοθόρουνους, παντὶ δὲ τεφρὸν οἰκῶς μᾶλλον ἢ ἀνθρώπῳ· τοῦ τό τε στόμα ἐβέβυστο καὶ πάντα ἐξώγκωτο. ἰδόντα δὲ τὸν Κροῖσον γέλωσ ἐσῆλθε, καὶ οἱ πάντα τε ἐκεῖνα διδοῖ καὶ πρὸς ἕτερα δωρέεται οὐκ ἐλάσσω ἐκείνων. οὕτω μὲν ἐπλούτησε ἡ οἰκίη αὕτη μεγάλως, καὶ ὁ Ἀλκμέων οὕτως οὕτω τε-
126 θριπποτροφήσας Ὀλυμπιάδα ἀναιρέεται· μετὰ δέ, γενεῇ δευτέρῃ ὕστερον, Κλεισθένης μιν ὁ Σικυῶνος τύραννος ἐξήειρε, ὥστε πολλῷ ὀνομαστωτέρην γενέσθαι ἐν τοῖσι Ἑλλήσι ἢ πρότερον ἦν. Κλεισθένει γὰρ τῷ Ἀριστωνύμῳ τοῦ Μύρωνος τοῦ Ἀνδρέω γίνεται θυγάτηρ τῇ οὐνομα ἦν Ἀγαρίστη. ταύτην ἠθέλῃσε, Ἑλλήνων ἀπάντων ἐξευρὼν τὸν ἄριστον, τούτῳ γυναῖκα προσθεῖναι. Ὀλυμπίων ὧν ἐόντων καὶ νικῶν ἐν αὐτοῖσι τεθρίπῳ ὁ

Κλεισθένης κήρυγμα ἐποίησατο, ὅστις Ἑλλήνων ἑαυτὸν ἀξιοὶ Κλεισθένης γαμβρὸν γενέσθαι, ἦκειν ἐς ἐξηκοστὴν ἡμέρην ἢ καὶ πρότερον ἐς Σικυῶνα ὡς κυρώσοντος Κλεισθένης τὸν γάμον ἐν ἐνιαυτῷ, ἀπὸ τῆς ἐξηκοστῆς ἀρξαμένου ἡμέρης. ἐνθαῦτα Ἑλλήνων ὅσοι σφίσι τε αὐτοῖσι ἦσαν καὶ πάτρῃ ἐξωγκωμένοι, ἐφοίτεον μνηστῆρες· τοῖσι Κλεισθένης καὶ δρόμον καὶ παλαίστρην ποιησάμενος ἐπ' αὐτῷ τούτῳ εἶχε. ἀπὸ μὲν δὴ Ἰτα- 127 λῆς ἦλθε Σμινδυριδῆς ὁ Ἰπποκράτεος Συβαρίτης, ὃς ἐπὶ πλείστον δὴ χλιδῆς εἰς ἀνὴρ ἀπίκετο (ἡ δὲ Σύβαρις ἠκμαζε τοῦτον τὸν χρόνον μάλιστα), καὶ Σιρίτης Δάμασος Ἀμύριος τοῦ σοφοῦ λεγομένου παῖς. οὗτοι μὲν ἀπὸ Ἰταλῆς ἦλθον, ἐκ δὲ τοῦ κόλπου τοῦ Ἰονίου Ἀμφίμνηστος Ἐπιστρόφου Ἐπιδάμνιος· οὗτος δὲ ἐκ τοῦ Ἰονίου κόλπου. Αἰτωλὸς δὲ ἦλθε Τιτόρμου τοῦ ὑπερφύοντος τε Ἑλληνας ἰσχύϊ καὶ φυγόντος ἀνθρώπους ἐς τὰς ἐσχατίας τῆς Αἰτωλίδος χώρας, τούτου τοῦ Τιτόρμου ἀδελφεὸς Μάλης. ἀπὸ δὲ Πελοποννήσου Φεῖδωνος τοῦ Ἀργείων τυράννου παῖς Λεωκῆδης, Φεῖδωνος δὲ τοῦ τὰ μέτρα ποιήσαντος Πελοποννησίοισι καὶ ὑβρίσαντος μέγιστα δὴ Ἑλλήνων ἀπάντων, ὃς ἐξαναστήσας τοὺς Ἥλείων ἀγωνοθέτας αὐτὸς τὸν ἐν Ὀλυμπίᾳ ἀγῶνα ἔθηκε, τούτου τε δὴ παῖς καὶ Ἀμῖαντος Λυκούργου Ἀρκᾶς ἐκ Τραπεζοῦντος, καὶ Ἀξὴν ἐκ Παίου πόλιος Λαφάνης Εὐφορίωνος τοῦ δεξαμένου τε, ὡς λόγος ἐν Ἀρκαδίᾳ λέγεται, τοὺς Διοσκούρους οἰκίοισι καὶ ἀπὸ τούτου ξεινοδοκέοντος πάντας ἀνθρώπους, καὶ Ἥλειος Ὀνομαστὸς Ἀγαίου. οὗτοι μὲν δὴ ἐξ αὐτῆς Πελοποννήσου ἦλθον, ἐκ δὲ Ἀθηνέων ἀπῆκοντο Μεγακλῆς τε ὁ Ἀλκμέωνος τούτου τοῦ παρὰ

Κροῖσον ἀπικομένον, καὶ ἄλλος Ἴπποκλείδης Τισάνδρου, πλούτῳ καὶ εἰδεῖ προφέρων Ἀθηναίων. ἀπὸ δὲ Ἐφειρίης ἀνθεύσης τοῦτον τὸν χρόνον Λυσανίης· οὗτος δὲ ἀπ' Εὐβοίης μῦνος. ἐκ δὲ Θεσσαλίας ἦλθε τῶν Σκοπαδέων Διακτορίδης Κραννώνιος, ἐκ δὲ Μολοσσῶν Ἄλκων. τοσοῦτοι μὲν ἐγένοντο οἱ μνηστῆρες·

128 ἀπικομένων δὲ τούτων ἐς τὴν προειρημένην ἡμέρην ὁ Κλεισθένης πρῶτα μὲν τὰς πάτρας τε αὐτῶν ἀνεψύθετο καὶ γένος ἐκάστου, μετὰ δὲ κατέχων ἐνιαυτὸν διεπειρᾶτο αὐτῶν τῆς τε ἀνδραγαθίης καὶ τῆς ὀργῆς καὶ παιδευσίος τε καὶ τρόπου, καὶ ἐνὶ ἐκάστῳ ἰὼν ἐς συνουσίην καὶ συνάπασιν· καὶ ἐς γυμνάσιά τε ἐξαγινέων ὅσοι ἦσαν αὐτῶν νεώτεροι, καὶ τό γε μέγιστον, ἐν τῇ συνιστίῃ διεπειρᾶτο· ὅσον γὰρ κατεῖχε χρόνον αὐτούς, τοῦτον πάντα ἐποίεε καὶ ἅμα ἐξείνιζε μεγαλοπρεπέως. καὶ δὴ κου μάλιστα τῶν μνηστήρων ἠρέσκοντο οἱ ἀπ' Ἀθηνέων ἀπιγμένοι, καὶ τούτων μᾶλλον Ἴπποκλείδης ὁ Τισάνδρου καὶ κατ' ἀνδραγαθίην ἐκρίνετο καὶ ὅτι τὸ ἀνέκαθεν τοῖσι ἐν Κορίνθῳ Κυψελίδησι ἦν

129 προσήκων. ὥς δὲ ἡ κυρίῃ ἐγένετο τῶν ἡμερέων τῆς τε κατακλίσιος τοῦ γάμου καὶ ἐκφάσιος αὐτοῦ Κλεισθένης τὸν κρίνει ἐκ πάντων, θύσας βοῦς ἑκατὸν ὁ Κλεισθένης εὐώχεε αὐτούς τε τοὺς μνηστῆρας καὶ Σικωνίους πάντας. ὥς δὲ ἀπὸ δείπνου ἐγίνοντο, οἱ μνηστῆρες ἔριν εἶχον ἀμφὶ τε μουσικῇ καὶ τῷ λεγομένῳ ἐς τὸ μέσον. προϊούσης δὲ τῆς πόσιος κατέχων πολλὸν τοὺς ἄλλους ὁ Ἴπποκλείδης ἐκέλευσέ οἱ τὸν ἀύλητὴν ἀύλησαι ἐμμελείην, πειδομένου δὲ τοῦ ἀύλητέω ὠρχήσατο. καὶ κως ἐωντῷ μὲν ἀρεστῶς ὠρχέετο, ὁ Κλεισθένης δὲ ὀρέων ὅλον τὸ πρῆγμα ὑπώπτενε.

μετὰ δὲ ἐπισχῶν ὁ Ἴπποκλείδης χρόνον ἐκέλευσέ τινα τράπεζαν ἐσενεῖναι, ἐσελθούσης δὲ τῆς τραπέζης πρῶτα μὲν ἐπ' αὐτῆς ὠρχήσατο Λακωνικὰ σχημάτια, μετὰ δὲ ἄλλα Ἀττικά, τὸ τρίτον δὲ τὴν κεφαλὴν ἐρείσας ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῖσι σκέλεσι χειρονόμησε. Κλεισθένης δὲ τὰ μὲν πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα ὀρχεομένου ἀποστυγέων γαμβρόν οἱ ἔτι γενέσθαι Ἴπποκλείδεα διὰ τὴν τε ὄρχησιν καὶ τὴν ἀναιδείην κατείχε ἐωυτόν, οὐ βουλόμενος ἐκραγῆναι ἐς αὐτόν· ὥς δὲ εἶδε τοῖσι σκέλεσι χειρονομήσαντα, οὐκέτι κατέχειν δυνάμενος εἶπε· ὦ παῖ Τισάνδρου, ἀπωρχήσαό γε μὲν τὸν γάμον. ὁ δὲ Ἴπποκλείδης ὑπολαβὼν εἶπε· Οὐ φροντὶς Ἴπποκλείδῃ. ἀπὸ τούτου μὲν τοῦτο ὀνομάζεται· Κλει- 130 σθένης δὲ σιγὴν ποιησάμενος ἔλεξε ἐς μέσον τάδε· Ἄνδρες παιδὸς τῆς ἐμῆς μνηστῆρες, ἐγὼ καὶ πάντας ὑμέας ἐπαινέω καὶ πᾶσι ὑμῖν, εἰ οἶόν τε εἴη, χαριζομένην ἔν, μῆτ' ἔνα ὑμέων ἐξαίρετον ἀποκρίνων μῆτε τοὺς λοιποὺς ἀποδοκιμάζων· ἀλλ' οὐ γὰρ οἶά τέ ἐστι μῆς πέρι παρθένου βουλευόντα πᾶσι κατὰ νόον ποιέειν, τοῖσι μὲν ὑμέων ἀπελαυνομένοισι τοῦδε τοῦ γάμου τάλαντον ἀργυρίου ἐκάστῳ δωρεὴν δίδωμι τῆς ἀξιώσιος εἵνεκα τῆς ἐξ ἐμεῦ γῆμαι καὶ τῆς ἐξ οἴκου ἀποδημίας, τῷ δὲ Ἀλκμέωνος Μεγακλείῃ ἐγγυῶ παῖδα τὴν ἐμὴν Ἀγαρίστην νόμοισι τοῖσι Ἀθηναίων. φαιμένου δὲ ἐγγυᾶσθαι Μεγακλέος ἐκκυρώτω ὁ γάμος Κλεισθένει. ἀμφὶ μὲν κρίσι τῶν μνηστήρων τοσαῦτα 131 ἐγένετο, καὶ οὕτω Ἀλκμεωνίδαι ἐβῶσθησαν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα. τούτων δὲ συνοικησάντων γίνεται Κλεισθένης τε ὁ τὰς φυλὰς καὶ τὴν δημοκρατίην Ἀθηναίοισι καταστήσας, ἔχων τὸ ὄνομα ἀπὸ τοῦ μητροπάτορος

τοῦ Σικυωνίου· οὗτός τε δὴ γίνεται Μεγακλῆς καὶ Ἴπποκράτης, ἐκ δὲ Ἴπποκράτους Μεγακλῆς τε ἄλλος καὶ Ἀγαρίστη ἄλλη, ἀπὸ τῆς Κλεισθένους Ἀγαρίστης ἔχουσα τὸ οὖνομα, ἣ συνοικήσασά τε Ξανθίππῳ τῷ Ἀρίφρονος καὶ ἔγκυος ἐοῦσα εἶδε ὄψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, ἐδόκεε δὲ λέοντα τεκεῖν· καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τίκτει Περικλέα Ξανθίππῳ.

- 132 ΜΕΤΑ δὲ τὸ ἐν Μαραθῶνι τρῶμα γενόμενον Μιλτιάδης, καὶ πρότερον εὐδοκιμῶν παρὰ Ἀθηναίοισι, τότε μᾶλλον αὖξεται. αἰτήσας δὲ νέας ἐβδομήκοντα καὶ στρατιὴν τε καὶ χρήματα Ἀθηναίους, οὐ φράσας σφι ἐπ' ἣν ἐπιστρατεύσεται χώραν, ἀλλὰ φὰς αὐτοὺς καταπλουτιεῖν ἣν οἱ ἔπωνται· ἐπὶ γὰρ χώραν τοιαύτην δὴ τινα ἄξιον ὅθεν χρυσὸν εὐπετέως ἀφθονον οἴσονται· λέγων τοιαῦτα αἰτεε τὰς νέας. Ἀθηναῖοι δὲ
- 133 τοῦτοισι ἐπαερθέντες παρέδωκαν. παραλαβὼν δὲ ὁ Μιλτιάδης τὴν στρατιὴν ἐπλεε ἐπὶ Πάρον, πρόφασιν ἔχων ὡς οἱ Πάριοι ὑπῆρξαν πρότεροι στρατευόμενοι τριήρει ἐς Μαραθῶνα ἅμα τῷ Πέρσῃ. τοῦτο μὲν δὴ πρόσχημα λόγου ἦν, ἀτὰρ τινα καὶ ἔγκοτον εἶχε τοῖσι Παρίοισι διὰ Λυσαγόρην τὸν Τισίεω, ἐόντα γένος Πάριον, διαβαλόντα μιν πρὸς Ὑδάρνεα τὸν Πέρσῃ. ἀπικόμενος δὲ ἐς τὴν ἐπλεε ὁ Μιλτιάδης τῇ στρατιῇ ἐπολιόρκει Παρίους κατειλημένους ἐντὸς τείχεος, καὶ ἐσπέμπων κήρυκα αἰτεε ἑκατὸν τάλαντα, φὰς, ἣν μὴ οἱ δῶσι, οὐκ ἀπαναστήσῃεν τὴν στρατιὴν πρὶν ἢ ἐξέλῃ σφέας. οἱ δὲ Πάριοι ὅκως μὲν τι δώσουσι Μιλτιάδῃ ἀργύριον οὐδὲ διανοεῖντο, οἱ δὲ ὅκως διαφυλάξουσιν τὴν πόλιν, τοῦτο ἐμηχανῶντο, ἄλλα τε ἐπιφραζόμενοι καὶ τῇ μάλιστα ἔσκε ἐκάστοτε ἐπίμαχον

τοῦ τείχεος, τοῦτο ἅμα νυκτὶ ἐξηείρετο διπλήσιον τοῦ ἀρχαίου. ἐς μὲν δὴ τοσοῦτο τοῦ λόγου οἱ πάντες 134 Ἕλληνες λέγουσι, τὸ ἐνθεῦτεν δὲ αὐτοὶ Πάριοι γενέσθαι ὥδε λέγουσι· Μιλτιάδῃ ἀπορέοντι ἐλθεῖν ἐς λόγους αἰχμάλωτον γυναῖκα, ἐοῦσαν μὲν Παρίην γένος, οὖνομα δέ οἱ εἶναι Τιμοῦν, εἶναι δὲ ὑποζάκορον τῶν χθονίων θεῶν. ταύτην ἐλθοῦσαν ἐς ὕψιν Μιλτιάδεω συμβουλεῦσαι, εἰ περὶ πολλοῦ ποιεῖται Πάρον ἐλεῖν, τὰ ἂν αὐτῇ ὑποθῇται, ταῦτα ποιεῖν. μετὰ δὲ τὴν μὲν ὑποθέσθαι, τὸν δὲ διερχόμενον ἐπὶ τὸν κολωνὸν τὸν πρὸ τῆς πόλιος ἐόντα τὸ ἔρκος θεσμοφόρου Διμήτρος ὑπερθορεῖν, οὐ δυνάμενον τὰς θύρας ἀνοῖξαι, ὑπερθορόντα δὲ λέναι ἐπὶ τὸ μέγαρον ὃ τι δὴ ποιήσονται ἐντός, εἴτε κινήσονται τι τῶν ἀκινήτων εἴτε ὃ τι δὴ κοτε πρήξονται· πρὸς τῇσι θύρῃσι τε γενέσθαι καὶ πρόκατε φρίκης αὐτὸν ὑπελθούσης ὀπίσω τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἵεσθαι, καταθρόσκοντα δὲ τὴν αἵμασιγὴν τὸν μηρὸν σπασθῆναι. οἱ δὲ αὐτὸν τὸ γόνυ προσπταῖσαι λέγουσι. Μιλτιάδης μὲν νυν φλαύρως 135 ἔχων ἀπέπλεε ὀπίσω, οὔτε χρήματα Ἀθηναίοισι ἄγων οὔτε Πάρον προσκτησάμενος, ἀλλὰ πολιορκήσας τε ἔξ καὶ εἴκοσι ἡμέρας καὶ δηιώσας τὴν νῆσον. Πάριοι δὲ πυθόμενοι ὥς ἡ ὑποζάκορος τῶν θεῶν Τιμῶ Μιλτιάδῃ κατηγγήσατο, βουλόμενοί μιν ἀντὶ τούτων τιμωρήσασθαι θεοπρόπους πέμπουσι ἐς Δελφούς, ὡς σφεας ἡσυχίῃ τῆς πολιορκίας ἔσχε· ἐπεμπον δὲ ἐπειρησόμενους εἰ καταχρήσωνται τὴν ὑποζάκορον τῶν θεῶν τὴν ἐξηγησαμένην τοῖσι ἐχθροῖσι τῆς πατρίδος ἄλωσιν καὶ τὰ ἐς ἔρσενα γόνου ἄρρητα ἰρὰ ἐκφήνασαν Μιλτιάδῃ. ἡ δὲ Πυθίῃ οὐκ ἔα, φᾶσα οὐ Τιμοῦν εἶναι

τὴν αἰτίην τούτων, ἀλλὰ δεῖν γὰρ Μιλτιάδεα τελευτᾶν μὴ εὖ, φανῆναι οἱ τῶν κακῶν κατηγορόμενον. Παρίοισι 136 μὲν δὴ ταῦτα ἡ Πυθίη ἐχρησε· Ἀθηναῖοι δὲ ἐκ Πάρου Μιλτιάδεα ἀπονοστήσαντα ἔσχον ἐν στόμασι, οἳ τε ἄλλοι καὶ μάλιστα Ξάνθιππος ὁ Ἀρίφρωνος, ὃς θανάτου ὑπαγαγὼν ὑπὸ τὸν δῆμον Μιλτιάδεα ἐδίωκε τῆς Ἀθηναίων ἀπάτης εἵνεκεν. Μιλτιάδης δὲ αὐτὸς μὲν παρεὼν οὐκ ἀπελογέετο (ἦν γὰρ ἀδύνατος ὥστε σηπομένου τοῦ μηροῦ), προκειμένου δὲ αὐτοῦ ἐν κλίνῃ ὑπεραπελογέοντο οἱ φίλοι, τῆς μάχης τε τῆς ἐν Μαραθῶνι γενομένης πολλὰ ἐπιμεμνημένοι καὶ τὴν Ἀῆμνον αἴρεσιν, ὥς ἐλὼν Ἀῆμνόν τε καὶ τισάμενος τοὺς Πελασγοὺς παρέδωκε Ἀθηναίοισι. προσγενομένου δὲ τοῦ δήμου αὐτῷ κατὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ θανάτου, ζημιώσαντος δὲ κατὰ τὴν ἀδικίην πεντήκοντα ταλάντοισι, Μιλτιάδης μὲν μετὰ ταῦτα σφακελίσαντός τε τοῦ μηροῦ καὶ σαπέντος τελευτᾷ, τὰ δὲ πεντήκοντα τάλαντα ἐξέτισε ὁ παῖς αὐτοῦ Κίμων.

137 Ἀῆμνον δὲ Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος ὧδε ἔσχε· Πελασγοὶ ἐπεῖτε ἐκ τῆς Ἀττικῆς ὑπὸ Ἀθηναίων ἐξεβλήθησαν, εἴτε ὧν δὴ δικαίως εἴτε ἀδίκως· τοῦτο γὰρ οὐκ ἔχω φράσαι, πλὴν τὰ λεγόμενα, ὅτι Ἐκαταλὸς μὲν ὁ Ἠγησάνδρου ἔφησε ἐν τοῖσι λόγοισι λέγων ἀδίκως· ἐπεῖτε γὰρ ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους τὴν χώραν, τὴν σφι ὑπὸ τὸν Ὑμησσὸν ἐοῦσαν ἔδοσαν οἰκῆσαι μισθὸν τοῦ τείχεος τοῦ περὶ τὴν ἀκρόπολιν κοτε ἐληλαμένου, ταύτην ὥς ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους ἐξεργασμένην εὖ, τὴν πρότερον εἶναι κακὴν τε καὶ τοῦ μηδενὸς ἀξίην, λαβεῖν φθόρον τε καὶ ἡμερον νῆς γῆς, καὶ οὕτω ἐξελαύνειν αὐτοὺς οὐδεμίαν ἄλλην πρόφασιν προῖσχομένους

τοὺς Ἀθηναίους. ὥς δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι, δι-
 καίως ἐξελάσαι. κατοικημένους γὰρ τοὺς Πελασγοὺς
 ὑπὸ τῷ Ὑμησῶ ἐνθεῦτεν ὀρμωμένους ἀδικεῖν τάδε·
 φοιτᾶν γὰρ αἰεὶ τὰς σφετέρας θυγατέρας [τε καὶ τοὺς
 παῖδας] ἐπ' ὕδωρ ἐπὶ τὴν Ἑννεάκρουνον· οὐ γὰρ
 εἶναι τοῦτον τὸν χρόνον σφίσι καὶ οὐδὲ τοῖσι ἄλλοισι
 Ἑλλησι οἰκέτας· ὅπως δὲ ἔλθοιεν αὐταί, τοὺς Πελα-
 σγοὺς ὑπὸ ὕβριός τε καὶ ὀλιγοψύχης βιάσθαι σφέας.
 καὶ ταῦτα μέντοι σφι οὐκ ἀποχρᾶν ποιεῖν, ἀλλὰ τέλος
 καὶ ἐπιβουλεύοντας ἐπιχειρήσειν φανῆναι ἐπ' αὐτο-
 φῶρον. ἑωυτοὺς δὲ γενέσθαι τοσοῦτον ἐκείνων ἄνδρας
 ἀμείνονας, ὅσῳ παρεὸν αὐτοῖσι ἀποκτείναι τοὺς Πε-
 λασγοὺς, ἐπεὶ σφεας ἔλαβον ἐπιβουλεύοντας, οὐκ ἐθε-
 λῆσαι, ἀλλὰ σφι προειπεῖν ἐκ τῆς γῆς ἐξίεναι. τοὺς
 δὲ οὕτω δὴ ἐκχωρήσαντας ἄλλα τε σχεῖν χωρία καὶ
 δὴ καὶ Ἀῆμνον. ἐκεῖνα μὲν δὴ Ἑκαταῖος ἔλεξε, ταῦτα
 δὲ Ἀθηναῖοι λέγουσι. οἱ δὲ Πελασγοὶ οὗτοι Ἀῆμνον¹³⁸
 τότε νεμόμενοι καὶ βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους τιμω-
 ρήσασθαι, εὖ τε ἐξεπιστάμενοι τὰς Ἀθηναίων ὁρτάς,
 πεντηκοντέρους κτησάμενοι ἐλόχησαν Ἀρτέμιδι ἐν Βραυ-
 ρῶνι ἀγούσας ὁρτὴν τὰς τῶν Ἀθηναίων γυναῖκας, ἐν-
 θεῦτεν δὲ ἀρπάσαντες τούτων πολλὰς οἰχοντο ἀπο-
 πλέοντες καὶ σφεας ἐς Ἀῆμνον ἀγαγόντες παλλακὰς
 εἶχον. ὥς δὲ τέκνων αὐταί αἱ γυναῖκες ὑπεπλήσθη-
 σαν, γλῶσσαν τε τὴν Ἀττικὴν καὶ τρόπους τοὺς Ἀθη-
 ναίων ἐδίδασκον τοὺς παῖδας. οἱ δὲ οὔτε συμμίσγε-
 σθαι τοῖσι ἐκ τῶν Πελασγίδων γυναικῶν καίσι ἠθέλον,
 εἰ τε τύπτοιτό τις αὐτῶν ὑπ' ἐκείνων τινός, ἐβροήθεον
 τε πάντες καὶ ἐτιμῶρεον ἀλλήλοισι· καὶ δὴ καὶ ἄρχειν
 τε τῶν παίδων οἱ παῖδες ἐδικαίευν καὶ πολλῶ ἐπεκρά-

τεον. μαθόντες δὲ ταῦτα οἱ Πελασγοὶ ἑωυτοῖσι λό-
 γους ἐδίδοσαν· καὶ σφι βουλευομένοισι δεινὸν τι ἐσ-
 ἔδυνε, εἰ δὴ διαγινώσκειεν σφίσι τε βοηθέειν οἱ
 παῖδες πρὸς τῶν κουριδιέων γυναικῶν τοὺς παῖδας
 καὶ τούτων αὐτίκα ἄρχειν πειρώατο, τί δὴ ἀνδρω-
 θέντες δῆθεν ποιήσουσι. ἐνθαῦτα ἔδοξε σφι κτείνειν
 τοὺς παῖδας τοὺς ἐκ τῶν Ἀττικέων γυναικῶν. ποιεῦσι
 δὴ ταῦτα, προσαπολλύνουσι δὲ σφεων καὶ τὰς μητέρας.
 ἀπὸ τούτου δὲ τοῦ ἔργου καὶ τοῦ προτέρου τούτων,
 τὸ ἐργάσαντο αἱ γυναῖκες τοὺς ἅμα Θόαντι ἄνδρας
 σφετέρους ἀποκτείνασαι, νενόμισται ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα
 139 τὰ σχέτλια ἔργα πάντα Λήμνια καλέεσθαι. ἀποκτεί-
 νασι δὲ τοῖσι Πελασγοῖσι τοὺς σφετέρους παῖδας τε
 καὶ γυναῖκας οὔτε γῇ καρπὸν ἔφερε οὔτε γυναῖκές
 τε καὶ ποιῆναι ὁμοίως ἔτικτον καὶ πρὸ τοῦ. πιεζό-
 μενοι δὲ λιμῶ καὶ ἀπαιδίῃ ἐς Δελφοὺς ἔπεμπον
 λύσιν τινὰ αἰτησόμενοι τῶν παρεόντων κακῶν. ἡ δὲ
 Πυθίῃ σφέας ἐκέλευε Ἀθηναίοισι δίκας διδόναι ταύ-
 τας τὰς ἂν αὐτοὶ Ἀθηναῖοι δικάσωσι. ἤλθόν τε δὴ
 ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Πελασγοὶ καὶ δίκας ἐπαγγέλλοντο
 βουλόμενοι διδόναι πάντος τοῦ ἀδικήματος. Ἀθη-
 ναῖοι δὲ ἐν τῷ πρυτανερίῳ κλίνην στρώσαντες ὥς
 εἶχον κάλλιστα καὶ τράπεζαν ἐπιπλέην ἀγαθῶν πάν-
 των παραθέντες ἐκέλευον τοὺς Πελασγοὺς τὴν χώραν
 σφίσι παραδιδόναι οὕτω ἔχουσιν. οἱ δὲ Πελασγοὶ
 ὑπολαβόντες εἶπαν· Ἐπεὶ ἂν βορρῇ ἀνέμῳ αὐτημερὸν
 ἐξανύσῃ νηὺς ἐκ τῆς ὑμετέρης ἐς τὴν ἡμετέραν, τότε
 παραδώσομεν, [τοῦτο εἶπαν] ἐπιστάμενοι τοῦτο εἶναι
 ἀδύνατον γενέσθαι· ἡ γὰρ Ἀττικὴ πρὸς νότον κέεται
 140 πολλὸν· τῆς Λήμνου. τότε μὲν τοσαῦτα· ἔτεσι δὲ

κάρτα πολλοῖσι ὕστερον τούτων, ὥς ἡ Χερσόνησος ἢ ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐγένετο ὑπὸ Ἀθηναίοισι, Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος ἐτησιέων ἀνέμων κατεστηκότων νηὶ κατανύσας ἐξ Ἑλαιοῦντος τοῦ ἐν Χερσονήσῳ ἐς τὴν Ἀἴμνον προηγόρευε ἐξιέναι ἐκ τῆς νήσου τοῖσι Πελασγοῖσι, ἀναμιμνήσκων σφέας τὸ χρηστήριον, τὸ οὐδαμὰ ἥλπισαν σφίσι Πελασγοὶ ἐπιτελέεσθαι. Ἡφαιστίεες μὲν νυν ἐπείθοντο, Μυρινατοὶ δὲ οὐ συγγινωσκόμενοι εἶναι τὴν Χερσόνησον Ἀττικὴν ἐπολιορκέοντο, ἐς ὃ καὶ οὗτοι παρέστησαν. οὕτω δὲ τὴν Ἀἴμνον ἔσχον Ἀθηναῖοι τε καὶ Μιλτιάδης.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΒΔΟΜΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΠΟΔΤΜΝΙΑ.

- 1 ΕΠΕΙ ΔΕ ἡ ἀγγελίη ἀπίκετο περὶ τῆς μάχης τῆς ἐν Μαραθῶνι γενομένης παρὰ βασιλέα Δαρεῖον τὸν Ὑστάσπεος καὶ πρὶν μεγάλως κεχαραγμένον τοῖσι Ἀθηναίοισι διὰ τὴν ἐς Σάρδεις ἐσβολήν, καὶ δὴ καὶ τότε πολλῷ τε δεινότερα ἐποίησε καὶ μᾶλλον ὥρμητο στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. καὶ αὐτίκα μὲν ἐπηγγέλλετο πέμπων ἀγγέλους κατὰ πόλεις ἐτοιμάζειν στρατιήν, πολλῷ πλέω ἐπιτάσσεων ἐκάστοισι ἢ πρότερον παρεῖχον, καὶ νέας τε καὶ ἵππους καὶ σῖτον [καὶ πλοῖα]. τούτων δὲ περιαγγελλομένων ἡ Ἀσίη ^{ἐκινεῖτο} ἐδυνέετο ἐπὶ τρία ἔτεα, καταλεγομένων τε τῶν ἀρίστων ὥς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσομένων καὶ παρασκευαζομένων. τετάρτῳ δὲ ἔτει Αἰγύπτιοι ὑπὸ Καμβύσειω δουλωθέντες ἀπέστησαν ἀπὸ Περσέων. ἐνθαῦτα δὴ καὶ μᾶλλον ὥρμητο καὶ
- 2 ἐπ' ἀμφοτέρους στρατεύεσθαι. στελλομένου δὲ Δαρείου ἐπ' Αἴγυπτον καὶ Ἀθήνας τῶν παίδων αὐτοῦ στάσις ἐγένετο μεγάλη περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὥς δεῖ μιν ἀποδέξαντα βασιλέα κατὰ τὸν Περσέων νόμον οὕτω στρατεύεσθαι. ἦσαν γὰρ Δαρεῖω καὶ πρότερον ἢ βασιλεῦσαι γεγονότες τρεῖς παῖδες ἐκ τῆς προτέρης γυναικός,

Γωβρύεω θυγατρὸς, καὶ βασιλεύσαντι ἐξ Ἀτόσσης τῆς
Κύρου ἕτεροι τέσσερες. τῶν μὲν δὴ προτέρων ἐπρέ-
σβευε Ἀρτοβαζάνης, τῶν δὲ ἐπιγενομένων Ξέρξης. ἔόν-
τες δὲ μητρὸς οὐ τῆς αὐτῆς ἑσταςίαζον, ὁ μὲν Ἀρτο-
βαζάνης κατ' ὃ τι πρεσβύτατός τε εἶη παντὸς τοῦ
γόνου καὶ ὅτι νομιζόμενον εἶη πρὸς πάντων ἀνθρώ-
πων τὸν πρεσβύτατον τὴν ἀρχὴν ἔχειν, Ξέρξης δὲ ὡς
Ἀτόσσης τε παῖς εἶη τῆς Κύρου θυγατρὸς καὶ ὅτι
Κῦρος εἶη ὁ κτησάμενος τοῖσι Πέρσῃσι τὴν ἐλευθε-
ρίην. Δαρείου δὲ οὐκ ἀποδεικνυμένου καὶ γνώμην 3
ἐτύγχανε κατὰ τὸντὸ τοῦτοισι καὶ Δημάρτητος ὁ Ἀρί-
στωνος ἀναβεβηκὼς ἐς Σοῦσα, ἑστέρημένος τε τῆς ἐν
Σπάρτῃ βασιλῆως καὶ φυγὴν ἐπιβαλὼν ἑωυτῷ ἐκ
Λακεδαιμόνος. οὗτος ὦν ἦρ πνυθόμενος τῶν Δαρείου
παίδων τὴν διαφορὴν, ἐλθὼν, ὡς ἡ φάτις μιν ἔχει,
Ξέρξῃ συνεβούλευε λέγειν πρὸς τοῖσι ἔλεγε ἔπεσι, ὡς
αὐτὸς μὲν γένοιτο Δαρείῳ ἤδη βασιλεύοντι καὶ ἔχοντι
τὸ Περσέων κράτος, Ἀρτοβαζάνης δὲ ἔτι ἰδιώτῃ ἐόντι
Δαρείῳ· οὐκ ὦν οὔτε οἶκός εἶη οὔτε δίκαιον ἄλλον
τινὰ τὸ γέρας ἔχειν πρὸ ἑωυτοῦ, ἐπεὶ γε καὶ ἐν Σπάρτῃ,
ἔφη ὁ Δημάρτητος ὑποτιθέμενος, οὕτω νομίζεσθαι, ἦν
οἱ μὲν προγεγονότες ἔωσι πρὶν ἢ τὸν πατέρα σφέων
βασιλεῦσαι, ὁ δὲ βασιλεύοντι ὀψίγονος ἐπιγένηται, τοῦ
ἐπιγενομένου τὴν ἐκδεξιν τῆς βασιλῆως γίνεσθαι. χρη-
σαμένου δὲ Ξέρξεω τῇ Δημαρτήτου ὑποθήκῃ γνοὺς ὁ
Δαρείος ὡς λέγοι δίκαια βασιλέα μιν ἀπέδεξε. δο-
κῆειν δὲ μοι, καὶ ἄνευ ταύτης τῆς ὑποθήκης βασιλεῦ-
σαι ἂν Ξέρξης· ἡ γὰρ Ἀτοσσα εἶχε τὸ πᾶν κράτος.
ἀποδέξας δὲ βασιλέα Πέρσῃσι Ξέρξην Δαρείος ὁρμᾶτο 4
στρατεύεσθαι. ἀλλὰ γὰρ μετὰ ταῦτά τε καὶ Αἰγύπτου

ἀπόστασιν τῷ ὑστέρῳ ἔτει παρασκευαζόμενον συνήνεικε
 αὐτὸν Δαρεῖον, βασιλεύσαντα τὰ πάντα ἔξ τε καὶ τριή-
 κοντα ἔτεα, ἀποθανεῖν, οὐδέ οἱ ἐξεγένετο οὔτε τοῦς
 ἀπεστεῶτας Αἰγυπτίους οὔτε Ἀθηναίους τιμωρήσασθαι.
 ἀποθανόντος δὲ Δαρείου ἡ βασιληὶ ἄνεχώρησε εἰς τὸν
 5 παῖδα τὸν ἐκείνου Ξέρξην. ὁ τοίνυν Ξέρξης ἐπὶ μὲν
 τὴν Ἑλλάδα οὐδαμῶς πρόθυμος ἦν κατ' ἀρχὰς στρα-
 τεύεσθαι, ἐπὶ δὲ Αἰγυπτον ἐποιέετο στρατιῆς ἄγεσθαι.
 παρῶν δὲ καὶ δυνάμενος παρ' αὐτῷ μέγιστον Περ-
 σέων Μαρδόνιος ὁ Γωβρύεω, ὃς ἦν Ξέρξῃ μὲν ἀνε-
 ψιός, Δαρείου δὲ ἀδελφεῆς παῖς, τοιούτου λόγου εἶχετο,
 λέγων· Δέσποτα, οὐκ οἰκός ἐστι Ἀθηναίους ἐργασα-
 μένους πολλὰ δὴ κακὰ Πέρσας μὴ οὐ δοῦναι δίκην
 τῶν ἐποίησαν. ἀλλ' εἰ τὸ μὲν νῦν ταῦτα πρήσσοις τά
 περ ἐν χειρὶ ἔχεις· ἡμερώσας δὲ Αἰγυπτον τὴν ἐξ-
 υβρίσασαν στρατηλάτεε ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἵνα λόγος τέ
 σε ἔξη πρὸς ἀνθρώπων ἀγαθὸς καὶ τις ὑστερον φυ-
 λάσσηται ἐπὶ γῆν τὴν σὴν στρατεύεσθαι. οὗτος μὲν
 οἱ ὁ λόγος ἦν τιμωρός, τοῦδ' δὲ τοῦ λόγου παρενθή-
 κην ποιέεσκετο τήνδε, ὥς ἡ Εὐρώπη περικαλλῆς χώρα
 καὶ δένδρεα παντοῖα φέρει τὰ ^{καὶ τὰ} ἡμέρα, ἀρετὴν τε ἄκρη,
 6 βασιλεῖ τε μούνῳ θνητῶν ἀξίῃ ἐκτιῆσθαι. ταῦτα ἔλεγε
 οἷα νεωτέρων ἔργων ἐπιθυμητῆς εἶναι καὶ θέλων αὐτὸς
 τῆς Ἑλλάδος ὑπαρχος εἶναι. χρόνῳ δὲ κατεργάσατό τε
 καὶ ἀνέπεισε Ξέρξην ὥστε ποιεῖν ταῦτα· συνέλαβε γὰρ
 καὶ ἄλλα οἱ σύμμαχα γενόμενα εἰς τὸ πείθεσθαι Ξέρξην.
 τοῦτο μὲν ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας παρὰ τῶν Ἀλευαδέων
 ἀπιγμένοι ἄγγελοι ἐπεκαλέοντο βασιλέα πᾶσαν προθυ-
 μίην παρεχόμενοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα (οἱ δὲ Ἀλευάδαι
 οὗτοι ἦσαν Θεσσαλίας βασιλεῖς), τοῦτο δὲ Πεισιστρα-

Περσέων τῶν ἀρίστων ἐποιέετο, ἵνα γνώμας τε πύθη-
ταί σφραων καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι εἴπῃ τὰ θέλει. ὥς δὲ
α συνελέχθησαν, ἔλεξε Ξέρξης τάδε· Ἄνδρες Πέρσαι,
οὔτ' αὐτὸς κατηγήσομαι νόμον τόνδε ἐν ὑμῖν τιθεὶς
παραδεξάμενός τε αὐτῷ χρήσομαι. ὥς γὰρ ἐγὼ πυν-
θάνομαι τῶν πρεσβυτέρων, οὐδαμὰ καὶ ἡτρεμίσαμεν,
ἐπεῖτε παρελάβομεν τὴν ἡγεμονίην τήνδε παρὰ Μήδων,
Κύρου κατελόντος Ἀστυάγεα· ἀλλὰ θεὸς τε οὕτω ἄγει
καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πολλὰ ἐπέπουσι συμφέρεται ἐπὶ τὸ
ἄμεινον. τὰ μὲν νυν Κῦρός τε καὶ Καμβύσης πατήρ
τε ἐμὸς Δαρεῖος κατεργάσαντο καὶ προσεκτίσαντο ἔθνεα,
ἐπισταμένοισι εὖ οὐκ ἂν τις λέγοι. ἐγὼ δὲ ἐπεῖτε παρ-
έλαβον τὸν θρόνον τοῦτον, ἐφρόντιζον ὅπως μὴ λεί-
ψομαι τῶν πρότερον γενομένων ἐν τιμῇ τῇδε μηδὲ
ἐλάσσῃ προσκίησομαι δύναμιν Πέρσησι· φροντίζων δὲ
εὐρίσκω ἅμα μὲν κῦδος ἡμῖν προσγινόμενον χώραν τε
τῆς νῦν ἐκτίμεθα οὐκ ἐλάσσονα οὐδὲ φλαυροτέραν
παμφορωτέραν τε, ἅμα δὲ τιμωρίην τε καὶ τίσιν γινο-
μένην. διὸ ὑμέας νῦν ἐγὼ συνέλεξα, ἵνα τὸ νοέω
β πρῆσσειν ὑπερθέσθαι ὑμῖν. μέλλω ζεύξας τὸν Ἑλλή-
σποντον ἐλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἑλ-
λάδα, ἵνα Ἀθηναίους τιμωρήσωμαι ὅσα δὴ πεποιήκασι
Πέρσας τε καὶ πατέρα τὸν ἐμόν. ὠρᾶτε μὲν νυν καὶ
Δαρεῖον ἰθύοντα στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τού-
τους. ἀλλ' ὁ μὲν τετελεύτηκε καὶ οὐκ ἐξεγένετό οἱ
τιμωρήσασθαι· ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τε ἐκείνου καὶ τῶν ἄλ-
λων Περσέων οὐ πρότερον παύσομαι πρὶν ἢ ἔλω τε
καὶ πυρώσω τὰς Ἀθήνας, οἳ γε ἐμὲ καὶ πατέρα τὸν
ἐμόν ὑπῆρξαν ἄδικα ποιεῦντες. πρῶτα μὲν ἐς Σάρδις
ἐλθόντες ἅμα Ἀρισταγόρῃ τῷ Μιλησίῳ, δούλω δὲ

οὐκ ἔστιν αὐτὸς
καὶ τὸν νόμον
αὐτὸς ἐπὶ τῷ
πρῶτῳ βιβλίῳ

ἡμετέρῳ, [ἀπικόμενοι] ἐνέπρησαν τὰ τε ἄλσεα καὶ τὰ
 ἱρά· δευτέρα δὲ ἡμέας οἷα ἔρξαν ἐς τὴν σφετέρην
 ἀποβάντας, ὅτε Δῆτις τε καὶ Ἀρταφρένης ἐστρατήγεον,
 ἐπίστασθί κού πάντες. τούτων μέντοι εἵνεκα ἀνὰ ^{γῆρας}
τημαί ἐπ' αὐτοὺς στρατεύεσθαι, ἀγαθὰ δὲ ἐν αὐτοῖσι ^{γῆρας}
 τοσάδε ἀνευρίσκω λογιζόμενος· εἰ τούτους τε καὶ τοὺς
 τούτοισι πλησιοχώρους καταστρεψόμεθα, οἱ Πέλοπος
 τοῦ Φρυγὸς νέμονται χώραν, γῆν τὴν Περσίδα ἀπο-
 δέξομεν τῷ Διὸς αἰθέρι ὁμουρέουσιν. οὐ γὰρ δὴ ^{underlying}
 χώραν γε οὐδεμίαν κατόψεται ἥλιος ὁμουρον ἐοῦσαν
 τῇ ἡμετέρῃ, ἀλλὰ σφεας πάσας ἐγὼ ἅμα ὑμῖν μίαν
 χώραν θήσω, διὰ πάσης διεξελθὼν τῆς Εὐρώπης.
 πυνθάνομαι γὰρ ὧδε ἔχειν, οὔτε τινὰ πόλιν ἀνδρῶν
 οὐδεμίαν οὔτε ἔθνος οὐδὲν ἀνθρώπων ὑπολείπεσθαι,
 τὸ ἡμῖν οἷόν τε ἐστὶ ἐλθεῖν ἐς μάχην, τούτων τῶν
 κατέλεξα ὑπεξαριρημένων. οὕτω οἱ τε ἡμῖν αἰτιοὶ
 ἔξουσι δοῦλιον ζυγὸν οἱ τε ἀναίτιοι. ὑμεῖς δ' ἂν μοι δ
 τὰδε ποιεόντες χαρίζοισθε. ἐπεὰν ὑμῖν σημήνω τὸν
 χρόνον ἐς τὸν ἦκειν δεῖ, προθύμως πάντα τινὰ ὑμέων
 χρήσει παρῆναι· ὅς ἂν δὲ ἔχων ἦκη παρεσκευασμένον
 στρατὸν κάλλιστα, δώσω οἱ δῶρα τὰ τιμιώτατα νομί-
 ξεται εἶναι ἐν ἡμετέρου. ποιητέα μὲν νυν ταῦτά ἐστι
 οὕτω· ἵνα δὲ μὴ ἰδιοβουλέειν ὑμῖν δοκέω, τίθημι τὸ
 προῆγμα ἐς μέσον, γνώμην κελεύων ὑμέων τὸν βουλό-
 μενον ἀποφαίνεσθαι. ταῦτα εἰπας ἐπαύετο. μετ' αὐτὸν 9
 δὲ Μαρδόνιος ἔλεγε· ὦ δέσποτα, οὐ μοῦνον εἰς τῶν
 γενομένων Περσέων ἄριστος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐσομένων,
 ὅς τὰ τε ἄλλα λέγων ἐπὶ κεο ἄριστα καὶ ἀληθέστατα
 καὶ Ἰωνας τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένους οὐκ
 ἐάσεις καταγελάσαι ἡμῖν ἐόντας ἀναξίλους. καὶ γὰρ

δεινὸν ἂν εἴη πρῆγμα, εἰ Σάκας μὲν καὶ Ἰνδοὺς καὶ
 Αἰθιοπίας τε καὶ Ἀσσυρίους ἄλλα τε ἔθνεα πολλὰ καὶ
 μεγάλα ἀδικήσαντα Πέρσας οὐδέν, ἀλλὰ δύναμιν προσ-
 κτᾶσθαι βουλόμενοι, καταστρεψάμενοι δούλους ἔχομεν,
 Ἕλληνας δὲ ὑπάρξαντας ἀδικίης οὐ τιμωρησόμεθα.
 τί δειδαντες; κοίην πλήθους συστροφὴν; κοίην δὲ
 α χρημάτων δύναμιν; τῶν ἐπιστάμεθα μὲν τὴν μάχην,
 ἐπιστάμεθα δὲ τὴν δύναμιν εὐῶσαν ἀσθενέα· ἔχομεν
 δὲ αὐτῶν παῖδας καταστρεψάμενοι, τούτους οἱ ἐν τῇ
 ἡμετέρῃ κατοικημένοι Ἰωνές τε καὶ Αἰολεές καὶ Δω-
 ριεές καλέονται. ἐπειρήθην δὲ καὶ αὐτὸς ἤδη ἐπελαύν-
 νων ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους ὑπὸ πατρὸς τοῦ σοῦ
 κελευσθείς, καὶ μοι μέχρι Μακεδονίης ἐλάσαντι καὶ
 ὀλίγον ἀπολιπόντι ἐς αὐτὰς Ἀθήνας ἀπικέσθαι οὐδεὶς
 β ἦντιώθη ἐς μάχην. καίτοι·[γε] ἐώθασι Ἕλληνες, ὥς
 πυνθάνομαι, ἀβουλότατα πολέμους ἵστασθαι ὑπὸ τε
 ἀγνωμοσύνης καὶ σκαιότητος. ἐπεὶ γὰρ ἀλλήλοισι
 πόλεμον προεῖπωσι, ἐξευρόντες τὸ κάλλιστον χωρίον
 καὶ λειότατον, ἐς τοῦτο κατιόντες μάχονται, ὥστε σὺν
 κακῷ μεγάλῳ οἱ νικῶντες ἀπαλλάσσονται· περὶ δὲ τῶν
 ἐσσομένων οὐδὲ λέγω ἀρχήν, ἐξώλεες γὰρ δὴ γίνον-
 ται. τοὺς χρῆν, ἔοντας ὁμογλώσσους, κήρυξί τε δια-
 χρεωμένους καὶ ἀγγέλοισι καταλαμβάνειν τὰς διαφορὰς
 καὶ παντὶ μᾶλλον ἢ μάχησι· εἰ δὲ πάντως ἔδεε πολε-
 μέειν πρὸς ἀλλήλους, ἐξευρίσκειν χρῆν τῇ ἐκάτεροι εἰσι
 δυσχειρωτότατοι καὶ ταύτῃ πειρᾶν. τρόπῳ τοίνυν οὐ
 χρηστῷ Ἕλληνες διαχρεώμενοι ἐμέο ἐλάσαντος μέχρι
 Μακεδονίης οὐκ ἦλθον ἐς τούτου λόγον ὥστε μάχεσθαι.
 γ σοὶ δὲ δὴ μέλλει τις, ὦ βασιλεῦ, ἀντιώσεσθαι πόλεμον
 προφέρων, ἔχοντι καὶ πλῆθος τὸ ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ

νέας τὰς ἀπάσας; ὥς μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἐς τοῦτο
 θράσσεος ἀνήκει τὰ Ἑλλήνων πρήγματα· εἰ δὲ ἄρα ἐγώ
 τε ψευσθείην γνώμη καὶ ἐκεῖνοι ἐπαερθέντες ἀβουλίῃ
 ἔλθοιεν ἡμῖν ἐς μάχην, μάθοιεν ἂν ὥς εἰμεν ἀνθρώ-
 πων ἄριστοι τὰ πολέμια. ἔστω δ' ὦν μηδὲν ἀπεί-
 ρητον· αὐτόματον γὰρ οὐδέν, ἀλλ' ἀπὸ πείρης πάντα
 ἀνθρώποισι φιλέει γίνεσθαι.

Μαργδόνιος μὲν τοσαῦτα ^{Syllen} ἐπίλεξας τὴν Ξέρξῳ 10
 γνώμην ἐπέπαντο· σιωπώντων δὲ τῶν ἄλλων Περσέων
 καὶ οὐ τολμώντων γνώμην ἀποδείκνυσθαι ἀντίην τῇ
 προκειμένῃ, Ἀρτάβανος δ' Ὑστάσπεος, πάτρως ἐὼν ^{unde}
 Ξέρξῃ, τῷ δὴ καὶ πίσυνος ἐὼν ἔλεγε τάδε· ὦ βασιλεῦ, α
 μὴ λεχθισέων μὲν γνωμέων ἀντιέων ἀλλήλησι οὐκ
 ἔστι τὴν ἀμείνω αἰρεόμενον ἐλέσθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρη-
 μένῃ χρᾶσθαι, λεχθισέων δὲ ἔστι, ὥσπερ τὸν χρυσὸν
 τὸν ἀκήρατον αὐτὸν μὲν ἐπ' ἐωυτοῦ οὐ διαγινώσκομεν,
 ἐπεὰν δὲ παρατρίψωμεν ἄλλῳ χρυσῷ, διαγινώσκομεν
 τὸν ἀμείνω. ἐγὼ δὲ καὶ πατρὶ τῷ σῷ, ἀδελφεῷ δὲ
 ἐμῷ, Δαρείῳ ἡγόρευον μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ Σκύθας,
 ἄνδρας οὐδαμῶθι γῆς ἄστν νέμοντας· ὁ δὲ ἐλπίζων
 Σκύθας τοὺς νομάδας καταστῆναι ἐμοί τε οὐκ
 ἐπείθετο, στρατευσάμενός τε πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς τῆς
 στρατιῆς ἀποβαλὼν ἀπῆλθε. σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, μέλ-
 λεις ἐπ' ἄνδρας στρατεύεσθαι πολλὸν ἔτι ἀμείνονας ἢ
 Σκύθας, οἳ κατὰ θάλασσαν τε ἄριστοι καὶ κατὰ γῆν
 λέγονται εἶναι. τὸ δὲ αὐτοῖσι ἐνεσσι δεινόν, ἐμέ σοι
 δίκαιόν ἐστι φράζειν. ζεύξας φῆς τὸν Ἑλλήσποντον β
 ἑλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἑλλάδα. καὶ
 δὴ καὶ συνήνευκε ἦτοι κατὰ γῆν ἢ καὶ κατὰ θάλασσαν
 ἐσσωθῆναι, ἢ καὶ κατ' ἀμφοτέρω· οἱ γὰρ ἄνδρες λέ-

γονται εἶναι ἄλκιμοι, πάρεστι δὲ καὶ σταθμώσασθαι, εἰ στρατιήν γε τοσαύτην σὺν Δάτι καὶ Ἀρταφρένῃ ἐλθοῦσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν χώραν μῦνοι Ἀθηναῖοι διέφθειραν. οὐκ ὦν ἀμφοτέρῃ σφι ἐχώρησε· ἀλλ' ἦν τῇσι νηυσὶ ἐμβάλωσι καὶ νικήσαντες ναυμαχίῃ πλέωσι ἐς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἔπειτα λύσωσι τὴν γέφυραν, γ τοῦτο δὴ, βασιλεῦ, γίνεται δεινόν. ἐγὼ δὲ οὐδεμιῇ σοφίῃ οἰκίῃ αὐτὸς ταῦτα συμβάλλομαι, ἀλλ' οἶόν κοτε ἡμέας ὀλίγου ἐδέησε καταλαβεῖν πάθος, ὅτε πατήρ σός ζεύξας Βόσπορον τὸν Θρηϊκίον, γεφυρώσας δὲ ποταμὸν Ἴστρον διέβη ἐπὶ Σκύθας. τότε παντοιοὶ ἐγένοντο Σκύθαι δεόμενοι Ἰώνων λῦσαι τὸν πόρον, τοῖσι ἐπετέτραπτο ἡ φυλακὴ τῶν γεφυρέων τοῦ Ἴστρου. καὶ τότε γε Ἰστιαῖος ὁ Μιλήτου τύραννος εἰ ἐπέσπετο τῶν ἄλλων τυράννων τῇ γνώμῃ μηδὲ ἡντιώθη, διέργαστο ἂν τὰ Περσέων πρήγματα. καίτοι καὶ λόγῳ ἀκοῦσαι δεινόν, ἐπ' ἀνδρὶ γε ἐνὶ πάντα τὰ βασιλέος πρήγματα δ γεγενῆσθαι. σὺ ὦν μὴ βούλευ ἐς κίνδυνον μηδένα τοιοῦτον ἀπικέσθαι μηδεμιῆς ἀνάγκης ἐούσης, ἀλλὰ ἐμοὶ πείθευ· νῦν μὲν τὸν σύλλογον τόνδε διάλυσον· αὐτίς δέ, ὅταν τοι δοκῇ, προσκεψάμενος ἐπὶ σεωντοῦ προαγόρευε τὰ τοι δοκῇ εἶναι ἄριστα. τὸ γὰρ εὖ βουλευέσθαι κέρδος μέγιστον εὐρίσκω ἔόν· εἰ γὰρ καὶ ἐναντιωθῆναί τι θέλει, βεβούλευται μὲν οὐδὲν ἦσσον εὖ, ἔσσωται δὲ ὑπὸ τῆς τύχης τὸ βούλευμα· ὁ δὲ βουλευσάμενος αἰσχροῦς, εἰ οἱ ἡ τύχη ἐλίσποιτο, εὖρημα εὗρηκε, ἦσσον δὲ οὐδὲν οἱ κακῶς βεβούλευται. ὁρᾷς τὰ ὑπερέχοντα ξῷα ὥς κεραυνοὶ ὁ θεὸς οὐδὲ ἐξ φραν-τάξεσθαι, τὰ δὲ σμικρὰ οὐδὲν μιν κρύβει. ὁρᾷς δὲ ὥς ἐς οἰκήματα τὰ μέγιστα αἰεὶ καὶ δένδρεα τὰ τοιαῦτα

5. σκηνῶν.

ἀποσκήπτει τὰ βέλεα. φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερ-
 ἔχοντα πάντα κολοῦειν. οὕτω δὲ καὶ στρατὸς πολλὸς
 ὑπὸ ὀλίγου διαφθείρεται κατὰ τοιόνδε· ἐπεὶ σφι ὁ
 θεὸς φθονήσας φόβον ἐμβάλλῃ ἢ βροντὴν, δι' ὧν ἐφθά-
 ρησαν ἀναξίως ἑωυτῶν. οὐ γὰρ ἐὰν φρονέειν μέγα ὁ
 θεὸς ἄλλον ἢ ἑωυτόν. ἐπειχθῆναι μὲν νυν πᾶν πρήγμα *πεινῶν*
 τίκει σφάλματα, ἐκ τῶν ζημίαι μεγάλαι φιλέουσιν γίνε-
 σθαι· ἐν δὲ τῷ ἐπισχεῖν ἔνεστι ἀγαθὰ, εἰ μὴ παρὰ
 τὰ δοκέοντα εἶναι, ἀλλ' ἀνὰ χρόνον ἐξεύροι τις ἄν.
 σοὶ μὲν δὴ ταῦτα, ὦ βασιλεῦ, συμβουλεύω· σὺ δέ, ὦ ἡ
 καὶ Γωβρύεω [Μαρδόνιε], παῦσαι λέγων λόγους μα-
 ταίους περὶ Ἑλλήνων οὐκ ἰόντων ἀξίων φλαύτως
 ἀκούειν. Ἑλληνας γὰρ διαβάλλων ἐπαίρεις αὐτὸν
 βασιλέα στρατεύεσθαι· αὐτοῦ δὲ τούτου εἵνεκα δοκέεις
 μοι πᾶσαν προθυμίην ἐκτείνειν. μή νυν οὕτω γένηται.
 διαβολὴ γὰρ ἐστὶ δεινότατον, ἐν τῇ δύο μὲν εἰσι οἱ
 ἀδικέοντες, εἷς δὲ ὁ ἀδικέμενος. ὁ μὲν γὰρ διαβάλ-
 λων ἀδικεῖ οὐ παρεόντος κατηγορέων, ὁ δὲ ἀδικεῖ
 ἀναπειθόμενος πρὶν ἢ ἀτρεκέως ἐκμάθῃ· ὁ δὲ δὴ ἀπεὼν
 τοῦ λόγου τάδε ἐν αὐτοῖσι ἀδικέεται, διαβληθεὶς τε
 ὑπὸ τοῦ ἑτέρου καὶ νομισθεὶς πρὸς τοῦ ἑτέρου κακὸς
 εἶναι. ἀλλ' εἰ δὴ δεῖ γε πάντως ἐπὶ τοὺς ἄνδρας
 τούτους στρατεύεσθαι, φέρε, βασιλεὺς μὲν αὐτὸς ἐν
 ἡθῆσι τοῖσι Περσέων μενέτω, ἡμέων δὲ ἀμφοτέρων
 παραβαλλομένων τὰ τέκνα στρατηλάται αὐτὸς σὺ ἐπι-
 λεξάμενός τε ἄνδρας τοὺς ἐθέλεις καὶ λαβὼν στρατιὴν
 ὁκόσῃν τινὰ βούλει. καὶ ἦν μὲν τῇ σὺ λέγεις ἀνα-
 βαίνῃ βασιλεῖ τὰ πρήγματα, κτεινέσθων οἱ ἔμοι παῖδες,
 πρὸς δὲ αὐτοῖσι καὶ ἐγώ· ἦν δὲ τῇ ἐγὼ προλέγω, οἱ
 σοὶ ταῦτα πασχόντων, σὺν δέ σφι καὶ σύ, ἦν ἀπο-

νοστήσης. εἰ δὲ ταῦτα μὲν ὑποδύνειν οὐκ ἐθέλησεις, σὺ δὲ πάντως στρατεύμα ἀνάξεις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀκούσεσθαι τινὰ φημι τῶν αὐτοῦ τῆδε ὑπολειπομένων Μαρκόνιον, μέγα τι κακὸν ἐξεργασάμενον Πέρσας, ὑπὸ κυνῶν τε καὶ ὀρνίθων διαφερεόμενον ἢ κου ἐν γῇ τῇ Ἀθηναίων ἢ σέ γε ἐν τῇ Λακεδαιμονίων, εἰ μὴ ἄρα καὶ πρότερον κατ' ὁδόν, γνόντα ἐπ' οἷους ἄνδρας ἀναγινώσκεις στρατεύεσθαι βασιλέα.

- 11 Ἀρτάβανος μὲν ταῦτα ἔλεξε, Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς ἀμείβεται τοισίδε· Ἀρτάβανε, πατὴρ εἰς τοῦ ἐμοῦ ἀδελφεός· τοῦτό σε ρύσεται μηδένα ἄξιον μισθὸν λαβεῖν ἐπέων ματαίων. καὶ τοι ταύτην τὴν ἀτιμίην προστίδῃμι ἐόντι κακῷ τε καὶ ἀδύμῳ, μήτε συστρατεύεσθαι ἐμοιγε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα αὐτοῦ τε μένειν ἅμα τῆσι γυναιξί· ἐγὼ δὲ καὶ ἄνευ σέο ὅσα περ εἶπα ἐπιτελέα ποιήσω. μὴ γὰρ εἶην ἐκ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεος τοῦ Ἀρσάμεος τοῦ Ἀριαράμνεω τοῦ Τεῖσπεος τοῦ Κύρου τοῦ Καμβύσειω τοῦ Τεῖσπεος τοῦ Ἀχαιμένεος γεγονώς, μὴ τιμωρησάμενος Ἀθηναίους, εὖ ἐπιστάμενος ὅτι εἰ ἡμεῖς ἡσυχίην ἄξομεν, ἀλλ' οὐκ ἐκείνοι, ἀλλὰ καὶ μάλα στρατεύσονται ἐπὶ τὴν ἡμετέραν, εἰ χρὴ σταθμώσασθαι τοῖσι ὑπαργμένοισι ἐξ ἐκείνων, οἳ Σάρδεις τε ἐνέπρησαν καὶ ἤλασαν ἐς τὴν Ἀσίην. οὐκ ὦν ἐξαναχωρέειν οὐδετέροισι δυνατῶς ἔχει, ἀλλὰ ποιεῖν ἢ παθεῖν προκέεται ἀγών, ἵνα ἢ τάδε πάντα ὑπὸ Ἑλλησι ἢ ἐκείνα πάντα ὑπὸ Πέρσῃσι γένηται· τὸ γὰρ μέσον οὐδὲν τῆς ἐχθρῆς ἐστί. καλὸν ὦν προπεπονθότας ἡμέας τιμωρέειν ἤδη γίνεται, ἵνα καὶ τὸ δεινὸν τὸ πείσομαι τοῦτο μάθω, ἐλάσας ἐπ' ἄνδρας τούτους, τοὺς γε καὶ Πέλοψ ὁ Φρύξ, ἐὼν πατέρων τῶν ἐμῶν δοῦλος,

κατεστρέφατο οὕτω ὥς καὶ ἐς τόδε αὐτοί τε ὠνθρο-
ποι καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐπώνυμοι τοῦ καταστρεφασμένου
καλέονται.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτο ἐλέγετο, μετὰ δὲ εὐφρόνη 12
τε ἐρίνετο καὶ Ξέρξην ἐκνίξε ἡ Ἀρταβάνου γνώμη·
νυκτὶ δὲ βουλὴν διδούς πάγχυ εὕρισκέ οἱ οὐ πρῆγμα
εἶναι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. δεδογμένων δέ
οἱ αὐτῖς τούτων κατύπνωσε, καὶ δὴ κου ἐν τῇ νυκτὶ
εἶδε ὄψιν τοιγῆδε, ὥς λέγεται ὑπὸ Περσέων· ἐδόκεε
ὁ Ξέρξης ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα μέγαν τε καὶ εὐειδέα
εἰπεῖν· Μετὰ δὴ βουλευεαι, ὦ Πέρσα, στράτευμα μὴ
ἄγειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, προείπας ἀλίζειν Πέρσας στρα-
τόν; οὔτε ὦν μεταβουλευόμενος ποιέεις εὖ, οὔτε ὁ
συγγνωσόμενός τοι πάρα· ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ἐβου-
λεύσαιο ποιέειν, ταύτην ἴθι τῶν ὁδῶν. τὸν μὲν ταῦτα
εἰπόντα ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἀποπτάσθαι, ἡμέρης δὲ ἐπι- 13
λαμπάσης ὀνείρου μὲν τούτου λόγον οὐδένα ἐποιέετο,
ὁ δὲ Περσέων συναλίσας τοὺς καὶ πρότερον συνέλεξε,
ἔλεγέ ^{ἡμερησίου} σοι τάδε· Ἄνδρες Πέρσαι, συγγνώμην μοι ἔχετε
ὅτι ἀγγίστρυφα βουλευόμαι· φρενῶν τε γὰρ ἐς τὰ ἔμεων-
τοῦ πρῶτα οὐκῶ ἀνήκω, καὶ οἱ παρηγορεόμενοι ἐκεῖνα
ποιέειν οὐδένα χρόνον μεν ἀπέχονται. ἀκούσαντι μὲν-
τοι μοι τῆς Ἀρταβάνου γνώμης παραντίκα μὲν ἡ νεότης
ἐπέξεσε, ὥστε ἀεικέστερα ἀπορρίψαι ἔπεα ἐς ἄνδρα πρε-
σβύτερον ἢ χρεόν· νῦν μέντοι συγγνοὺς χρήσομαι τῇ
ἐκείνου γνώμῃ. ὥς ὦν μεταδεδογμένον μοι μὴ στρα-
τεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἡσυχοὶ ἔστε. Πέρσαι μὲν
ὥς ἤκουσαν ταῦτα, κεχαρηκότες προσεκύνεον· νυκτὸς 14
δὲ γενομένης αὐτῖς τῷ αὐτῷ ὄνειρον τῷ Ξέρξῃ κατυπνω-
μένῳ ἔλεγε ἐπιστάν· ὦ παῖ Δαρείου, καὶ δὴ φαίνεται

- ἐν Πέρσῃσί τε ἀπεικόμενος τὴν στρατηλασίην καὶ τὰ
 ἐμὰ ἔπεα ἐν οὐδενὶ ποιούμενος λόγῳ ὥς παρ' οὐδενὸς
 ἀκούσας. εὖ νυν τόδ' ἴσθι, ἦν περ μὴ αὐτίκα στρα-
 τηλατέης, τάδε τοι ἐξ αὐτῶν ἀνασχῆσαι· ὥς καὶ μέγας
 καὶ πολλὸς ἐγένεο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, οὕτω καὶ ταπεινὸς
 15 ὀπίσω κατὰ τάχος ἔσειαι. Ξέρξης μὲν περιδεῆς γενό-
 μενος τῇ ὄψι ἀνά τε ἔδραμε ἐκ τῆς κοίτης καὶ πέμπει
 ἄγγελον [ἐπὶ] Ἀρτάβανον καλέοντα. ἀπικομένῳ δέ οἱ
 ἔλεγε Ξέρξης τάδε· Ἀρτάβανε, ἐγὼ τὸ παραντίκα μὲν
 οὐκ ἐφρόνεον εἰπας ἐς σέ μάταια ἔπεα χρηστῆς εἵνεκα
 συμβουλῆς· μετὰ μέντοι οὐ πολλὸν χρόνον μετέγνων,
 ἔγνων δὲ ταῦτά μοι ποιητέα ἐόντα τὰ σὺ ὑπεθήκαο.
 οὐκ ὦν δυνατὸς τοί εἰμι ταῦτα βουλόμενος ποιέειν·
 τετραμμένῳ γάρ δῃ καὶ μετεγνωνκότι ἐπιφοιτέον ὄνειρον
 φαντάζεται μοι, οὐδαμῶς συνέπαινον ἐὼν ποιέειν με
 ταῦτα· νῦν δὲ καὶ διαπειλήσαν οἴχεται. εἰ ὦν θεὸς
 ἐστί ὁ ἐπιπέμπων καὶ οἱ πάντως ἐν ἡδονῇ ἐστί γενέ-
 σθαι στρατηλασίην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπιπτήσεται καὶ
 σοὶ τὼντὸ τοῦτο ὄνειρον, ὁμοίως καὶ ἐμοὶ ἐντελλό-
 μενον. εὐρίσκω δὲ ὧδε ἂν γινόμενα ταῦτα, εἰ λάβοις
 τὴν ἐμὴν σκευὴν πᾶσαν καὶ ἐνδύς μετὰ τοῦτο Ἴζοιο ἐς
 τὸν ἐμὸν θρόνον καὶ ἔπειτα ἐν κοίτῃ τῇ ἐμῇ κατυπνώ-
 16 σεις. Ξέρξης μὲν ταῦτά οἱ ἔλεγε, Ἀρτάβανος δὲ οὐ
 τῷ πρώτῳ οἱ κελεύσματι πειθόμενος, οἷα οὐκ ἀξιεύ-
 μενος ἐς τὸν βασιλήιον θρόνον ἕζεσθαι, τέλος ὥς ἠναγκά-
 α ζετο εἰπας τάδε ἐποίηε τὸ κελευόμενον· Ἴσον ἐκεῖνο,
 ὃ βασιλεῦ, παρ' ἐμοὶ κέκριται, φρονέειν τε εὖ καὶ τῷ
 λέγοντι χρηστὰ ἐθέλειν πεῖθεσθαι· τὰ σὲ καὶ ἀμφο-
 τερα περιήκοντα ἀνθρώπων κακῶν ὀμιλῆσαι σφάλλουσι,
 κατὰ περ τὴν πάντων χρησιμωτάτην ἀνθρώποισι θά-

λασσαν πνεύματά φασι ἀνέμων ἐμπίπτοντα οὐ περι-
 ορᾶν φύσι τῇ ἐωντῆς χρᾶσθαι. ἐμὲ δὲ ἀκούσαντα πρὸς
 σεῦ κακῶς οὐ τοσοῦτο ἔδακε λύπη, ὅσον γνωμέων δύο
 προκειμένων Πέρσῃσι, τῆς μὲν ὕβριν αὐξανούσης, τῆς
 δὲ καταπανούσης καὶ λεγούσης ὥς κακὸν εἶη διδά-
 σκειν τὴν ψυχὴν πλεον τι διζήσθαι αἰεὶ ἔχειν τοῦ ^{κατ}
 παρεόντος, τοιούτων προκειμένων γνωμέων ὅτι τὴν
 σφαλερωτέραν σεωντῶ τε καὶ Πέρσῃσι ἀναιρέο. νῦν β
 ὦν, ἐπειδὴ τέτραψαι ἐπὶ τὴν ἀμείνω, φῆς τοι μετιέντι
 τὸν ἐπ' Ἑλλήνας στόλον ἐπιφοιτᾶν ὄνειρον θεοῦ τινος
 πομπῇ, οὐκ ἔωντά σε καταλύειν τὸν στόλον. ἀλλ'
 οὐδὲ ταῦτά ἐστι, ὦ παῖ, θεῖα· ἐνύπνια γὰρ τὰ ἐς
 ἀνθρώπους ^{κατὰ} πεπλανημένα τοιαῦτά ἐστι οἷά σε ἐγὼ δι-
 δάξω, ἔτεσι σεῦ πολλοῖσι πρεσβύτερος ἐὼν· πεπλανη-
 σθαι αὐταὶ μάλιστα ἐώθασι αἱ ὕπνιες τῶν ὀνειράτων, }
 τὰ τις ἡμέρης φροντίζει· ἡμεῖς δὲ τὰς πρὸ τοῦ ἡμέρας }
 ταύτην τὴν στρατηλασίην καὶ τὸ κάρτα εἶχομεν μετὰ
 χεῖρας. εἰ δὲ ἄρα μὴ ἐστὶ τοῦτο τοιοῦτο οἷον ἐγὼ γ
 διαιρέω, ἀλλὰ τι τοῦ θείου μετέχον, σὺ πᾶν αὐτὸ
 συλλαβὼν εἰρηκας· φανήτω γὰρ δὴ καὶ ἐμοί, ὥς καὶ
 σοί, διακελευόμενον. φανῆναι δὲ οὐδὲν μᾶλλον μοι
 ὀφείλει ἔχοντι τὴν σὴν ἐσθῆτα ἢ οὐ καὶ τὴν ἐμὴν,
 οὐδέ τι μᾶλλον ἐν κοίτῃ τῇ σῇ ἀναπαυομένῳ ἢ οὐ καὶ
 ἐν τῇ ἐμῇ, εἰ πέρ γε καὶ ἄλλως ἐθέλει φανῆναι. οὐ
 γὰρ δὴ ἐς τοσοῦτό γε εὐηθείης ἀνήκει τοῦτο, ὅ τι δὴ
 κοιτῇ ἐστὶ τὸ ἐπιφαινόμενόν τοι ἐν τῷ ὕπνῳ, ὥστε
 δόξει ἐμὲ ὀρῶν σὲ εἶναι, τῇ σῇ ἐσθῆτι τεκμαιρόμενον. }
 εἰ δὲ ἐμὲ μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιήσεται οὐδὲ ἀξιῶσει
 ἐπιφανῆναι, οὔτε ἦν τὴν ἐμὴν ἐσθῆτα ἔχω οὔτε ἦν
 τὴν σὴν, σὲ δὲ ἐπιφοιτήσει, τοῦτο ἤδη μαθητέον ἐσται·

- εἰ γὰρ δὴ ἐπιφοιτήσει γε συνεχέως, φαίην ἂν καὶ αὐτὸς
 θεῖον εἶναι. εἰ δέ τοι οὕτω δεδόκηται γίνεσθαι καὶ
 οὐκ οἶά τε αὐτὸ παρατρέψαι, ἀλλ' ἤδη δεῖ ἐμὲ ἐν κοίτῃ
 τῇ σῇ κατυπνῶσαι, φέρε, τούτων ἐξ ἐμεῦ ἐπιτελευμέ-
νων φανήτω καὶ ἐμοί. μέχρι δὲ τούτου τῇ παρεούσῃ
 17 γνῶμη χρήσομαι. τοσαῦτα εἰπας Ἀρτάβανος, ἐλπίζων
 Ξέρξην ἀποδέξειν λέγοντα οὐδέν, ἐποίησε τὸ κελευό-
 μενον· ἐνδὺς δὲ τὴν Ξέρξεω ἐσθῆτα καὶ ἰζόμενος ἐς
 τὸν βασιλῆιον θρόνον ὥς μετὰ ταῦτα κοίτον ἐποιέετο,
 ἦλθε οἱ κατυπνωμένῳ τῶντ' ὄνειρον τὸ καὶ παρὰ
 Ξέρξην ἐφοίτα, ὑπερστὰν δὲ τοῦ Ἀρταβάνου εἶπε τάδε·
 Ἄρα σὺ δὴ κείνος εἰς ὃ ἀποσπεύδων Ξέρξην στρα-
 τεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ὥς δὴ κηδόμενος αὐτοῦ;
 ἀλλ' οὔτε ἐς τὸ μετέπειτα οὔτε ἐς τὸ παραιντικά νῦν
καταπροῖξαι ἀποτράπων τὸ χρεὼν γενέσθαι, Ξέρξην
 δὲ τὰ δεῖ ἀνηκουστέοντα παθεῖν, αὐτῷ ἐκείνῳ δεδή-
 18 λωται. ταῦτά τε δὴ ἐδόκεε Ἀρτάβανος τὸ ὄνειρον
 ἀπειλέειν καὶ θερμοῖσι σιδηροῖσι ἐκκαίειν αὐτοῦ μέλ-
 λειν τοὺς ὀφθαλμούς. καὶ ὃς ἀμβώσας μέγα ἀναθρόω-
 σκει καὶ παριζόμενος Ξέρξῃ, ὥς τὴν ὄψιν οἱ τοῦ ἐνυ-
 πνίου διεξῆλθε ἀπηγεόμενος, δευτέρᾳ οἱ λέγει τάδε·
 Ἐγὼ μὲν, ὦ βασιλεῦ, οἶα ἄνθρωπος ἰδὼν ἤδη πολλά
 τε καὶ μεγάλα πεσόντα πρήγματα ὑπὸ ἡσσόνων, οὐκ
 ἔων σε τὰ πάντα τῇ ἡλικίῃ εἰκειν, ἐπιστάμενος ὥς
 κακὸν εἴη τὸ πολλῶν ἐπιθυμέειν, μεμνημένος μὲν τὸν
 ἐπὶ Μασσαγέτας Κύρου στόλον ὥς ἐπρηξε, μεμνημένος
 δὲ καὶ τὸν ἐπ' Αἰθίοπας τὸν Καμβύσεω, συστρατευό-
 μενος δὲ καὶ Δαρείῳ ἐπὶ Σκύθας. ἐπιστάμενος ταῦτα
 γνῶμην εἶχον ἀτρεμίζοντά σε μακαριστὸν εἶναι πρὸς
 πάντων ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ δαιμονίῃ τις γίνεται ὁρμή,

καὶ Ἕλληνας, ὥς οἶκε, φθορὴ τις καταλαμβάνει θεή-
 λατος, ἐγὼ μὲν καὶ αὐτὸς τράπομαι καὶ τὴν γνώμην
 μετατίθεμαι, σὺ δὲ σήμερον μὲν Πέρσῃσι τὰ ἐκ τοῦ
 θεοῦ πεμπόμενα, χρᾶσθαι δὲ κέλεις τοῖσι ἐκ σέο πρῶ-
 τοις προειρημένοις ἐς τὴν παρασκευὴν, ποίεις δὲ οὕτω
 ὅπως τοῦ θεοῦ παραδιδόντος τῶν σῶν ἐνδεήσει μηδέν.
 τούτων λεχθέντων, ἐνθαῦτα ἐπαερθέντες τῇ ὄψι, ὥς
 ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, Ξέρξης τε ὑπερετίθετο ταῦτα
 Πέρσῃσι καὶ Ἀρτιάβανος, ὃς πρότερον ἀποσπεύδων
 μῦνος ἐφαίνετο, τότε ἐπισπεύδων φανερός ἦν.

Ὁρμημένῳ δὲ Ξέρξῃ στρατηλατίειν μετὰ ταῦτα 19
 τρίτῃ ὄψι ἐν τῷ ὕπνῳ ἐγένετο, τὴν οἱ μάγοι ἐκριναν
 ἀκούσαντες φέρειν τε ἐπὶ πᾶσαν γῆν δουλεύσειν τέ οἱ
 πάντας ἀνθρώπους. ἡ δὲ ὄψις ἦν ἡδε· ἐδόκεε ὁ Ξέρξης
 ἐστεφανῶσθαι ἐλαίῃς θαλλῶ, ἀπὸ δὲ τῆς ἐλαίης τοὺς
 κλάδους γῆν πᾶσαν ἐπισχεῖν, μετὰ δὲ ἀφανισθῆναι
 περὶ τῇ κεφαλῇ κείμενον τὸν στέφανον. κρινάντων
 δὲ ταύτῃ τῶν μάγων Περσέων τε τῶν συλλεχθέντων
 αὐτίκα πᾶς ἀνὴρ ἐς τὴν ἀρχὴν τὴν ἑαυτοῦ ἀπελάσας
 εἶχε προθυμίην πᾶσαν ἐπὶ τοῖσι εἰρημένοις, θέλων
 αὐτὸς ἕκαστος τὰ προκείμενα δῶρα λαβεῖν, καὶ Ξέρξης
 τοῦ στρατοῦ οὕτω ἐπάγερσιν ποιέεται, χῶρον πάντα
 ἔρευνῶν τῆς ἡπείρου. ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου ἀλώσιος ἐπὶ 20
 μὲν τέσσερα ἔτα πλήρεα παραρτέετο στρατιὴν τε καὶ
 τὰ πρόσφορα τῇ στρατιῇ, πέμπτῳ δὲ ἔτει ἀνομένῳ *closing*.
 ἑστρατηλάτεε χειρὶ μεγάλῃ πλήθεος. στόλων γὰρ τῶν
 ἡμεῖς ἴδμεν πολλῶ δὴ μέγιστος οὗτος ἐγένετο, ὥστε
 μήτε τὸν Δαρείου τὸν ἐπὶ Σκύθας παρὰ τοῦτον μηδένα
 φαίνεσθαι μήτε τὸν Σκυθικόν, ὅτε Σκύθαι Κιμμερίους
 διώκοντες ἐς τὴν Μηδικὴν χώραν ἐσβαλόντες σχεδὸν

πάντα τὰ ἄνω τῆς Ἀσίας καταστρεφάμενοι ἐνέμοχτο, τῶν εἵνεκεν ὕστερον Δαρεῖος ἐτιμωρέετο, μήτε κατὰ τὰ λεγόμενα τὸν Ἀτρεϊδέων ἐς Ἴλιον μήτε τὸν Μυσῶν τε καὶ Τευκρῶν τὸν πρὸ τῶν Τρωικῶν γενόμενον, οἱ διαβάντες ἐς τὴν Εὐρώπην κατὰ Βόσπορον τοὺς τε Θρήικας κατεστρέψαντο πάντας καὶ ἐπὶ τὸν Ἰόνιον πόντον κατέβησαν μέχρι τε Πηνειοῦ ποταμοῦ τὸ πρὸς
 21 μεσαμβρίας ἤλασαν. αὗται αἱ πᾶσαι οὐδ' ἑτεραι πρὸς ταύτησι γενόμεναι στρατηλασίαι μίῃς τῆσδε [οὐκ] ἄξιαί. τί γὰρ οὐκ ἤγαγε ἐκ τῆς Ἀσίας ἔθνος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης; κοῖτον δὲ πινόμενόν μιν ὕδωρ οὐκ ἐπέλιπε, | πλὴν τῶν μεγάλων ποταμῶν; οἱ μὲν γὰρ νέας παρ- εἶχοντο, οἱ δὲ ἐς πεζὸν ἐτετάχατο, τοῖσι δὲ ἵππος προσετέτακτο, τοῖσι δὲ ἱππαγωγὰ πλοῖα ἅμα στρατενο- μένοισι, τοῖσι δὲ ἐς τὰς γεφύρας μακρὰς νέας παρέχειν,
 22 τοῖσι δὲ σκιά τε καὶ νέας. καὶ τοῦτο μὲν, ὥς προσ- πταισάντων τῶν πρώτων περιπλέοντων περὶ τὸν Ἄθων, προστοιμάζετο ἐκ τριῶν ἐτέων κου μάλιστα ἐς τὸν Ἄθων· ἐν γὰρ Ἐλαιοῦντι τῆς Χερσονήσου ὄρμεον τριήρεις, ἐνθεῦτεν δὲ ὀρμώμενοι ὥρυσσον ὑπὸ μαστίγων παντο- θακοὶ τῆς στρατιῆς, διάδοχοι δ' ἐφοίτων· ὥρυσσον δὲ καὶ οἱ περὶ τὸν Ἄθων κατοικημένοι. Βουβάρης δὲ ὁ Μεγαβάρης καὶ Ἀρταχάλης ὁ Ἀρταίου ἄνδρες Πέρσαι ἐπεστάτεον τοῦ ἔργου. ὁ γὰρ Ἄθως ἐστὶ ὄρος μέγα τε καὶ ὀνομαστόν, ἐς θάλασσαν κατήκον, οἰκημένον ὑπὸ ἀνθρώπων. τῇ δὲ τελευτᾷ ἐς τὴν ἡπειρον τὸ ὄρος, χερσονησοειδὲς τέ ἐστι καὶ ἰσθμὸς ὥς δυῶδεκα σταδίων· πεδίον δὲ τοῦτο καὶ κολωνοὶ οὐ μεγάλοι ἐκ θαλάσσης τῆς Ἀκανθίων ἐπὶ θάλασσαν τὴν ἀντίον Τορώνης. ἐν δὲ τῷ ἰσθμῷ τούτῳ, ἐς τὸν τελευτᾷ ὁ

Ἄθως, Σάνη πόλις Ἑλλάς οἰκηται. αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης,
 ἔσω δὲ τοῦ Ἄθω οἰκημέναι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιώ-
 τιδας ἀντὶ ἡπειρωτίδων ὥρμητο ποιέειν· εἰσὶ δὲ αἶδε,
 Διον, Ὀλόφυξος, Ἀκρόθρον, Θύσσος, Κλεωναί. πόλεις
 μὲν αὗται αἱ τὸν Ἄθων νέμονται, ὥρυσσον δὲ ὧδε· 23
 δασάμενοι τὸν χῶρον οἱ βάρβαροι κατὰ ἔθνεα, κατὰ
 Σάνην πόλιν σχοινοτενὲς ποιησάμενοι, ἐπέλτε ἐγίνετο ^{shanghai}
 βαθέα ἢ διώρυξ, οἱ μὲν κατώτατα ἐστεῶτες ὥρυσσον, ^{line}
 ἕτεροι δὲ παρεδίδουσαν τὸν αἰεὶ ἐξορυσσόμενον χοῦν ἄλ-
 λουσι κατῷπερθε ἐστεῶσι ἐπὶ βάθρων, οἱ δ' αὖ ἐκδεκό-
 μενοι ἐτέροισι, ἕως ἀπίκοντο ἐς τοὺς ἀνωτάτω· οὗτοι
 δὲ ἐξεφόρεόν τε καὶ ἐξέβαλλον. τοῖσι μὲν νυν ἄλλουσι
 πλὴν Φοινίκων καταρρηγνύμενοι οἱ κρημνοὶ τοῦ ὀρύ-
 γματος πόνον διπλήσιον παρεῖχον· ἅτε γὰρ τοῦ τε
 ἄνω στόματος καὶ τοῦ κάτω τὰ αὐτὰ μέτρα ποιευμέ-
 νων ἔμελλέ σφι τοιοῦτο ἀποβήσεσθαι. οἱ δὲ Φοίνικες
 σοφίην ἐν τε τοῖσι ἄλλουσι ἐργοῖσι ἀποδείκνυνται καὶ
 δὴ καὶ ἐν ἐκείνῳ· ἀπολαχόντες γὰρ μόριον ὅσον αὐτοῖσι
 ἐπέβαλλε, ὥρυσσον τὸ μὲν ἄνω στόμα τῆς διώρυχος
 ποιεῦντες διπλήσιον ἢ ὅσον ἔδει αὐτὴν τὴν διώρυχα
 γενέσθαι, προβαίνοντος δὲ τοῦ ἔργου συνῆγον αἰεὶ ^{continues}
 κάτω τε δὴ ἐγίνετο καὶ ἐξισοῦτο τοῖσι ἄλλουσι τὸ ἔργον.
 ἐνθαῦτα δὲ λειμών ἐστι, ἵνα σφι ἀγορή τε ἐγίνετο
 καὶ πρητήριον· σίτος δέ σφι πολλὸς ἐφοίτα ἐκ τῆς
 Ἀσίας ἀληλεσμένος. ὥς μὲν ἐμὲ συμβαλλόμενον εὐρί- 24
 σκειν μεγαλοφροσύνης εἵνεκεν αὐτὸ Ξέρξης ὀρύσσειν ^{should be}
 ἐκέλευε, ἐθέλων τε δύναμιν ἀποδείκνυσθαι καὶ μνημό-
 συνα λιπέσθαι· παρεὼν γὰρ μηδένα πόνον λαβόντας
 τὸν ἰσθμὸν τὰς νέας διειρύσαι, ὀρύσσειν ἐκέλευε διώ-
 ρυχα τῇ θαλάσῃ εὖρος ὥς δύο τριήρεας πλέειν ὁμοῦ

ἐλαστρεομένας. τοῖσι δὲ αὐτοῖσι τούτοις τοῖσι περ καὶ
 τὸ ὕρνημα, προσετίετακτο καὶ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν
 25 ζεύξαντας γεφυρῶσαι. ταῦτα μὲν νυν οὕτω ἐποίησε,
 παρεσκευάζετο δὲ καὶ ὅπλα ἐς τὰς γεφύρας βύβλινά τε
 καὶ λευκολίνου, ἐπιτάξας Φοίνικί τε καὶ Αἰγυπτίοισι,
 καὶ σιτία τῇ στρατιῇ καταβάλλειν, ἵνα μὴ λιμῆνεια ἡ
 στρατιὴ μὴδὲ τὰ ὑποζύγια ἐλαυνόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.
 ἀναπυθόμενος δὲ τοὺς χώρους καταβάλλειν ἐκέλευε ἵνα
 ἐπιτηδεότατον εἴη, ἄλλον ἄλλῃ ἀγίνεοντάς ὀλκᾶσι τε
 καὶ πορθηλοῖσι ἐκ τῆς Ἀσίας πανταχόθεν. τὸν δὲ
 30 ὦν πλείστον ἐς Λευκὴν ἄκτὴν καλεομένην τῆς Θρηάκης
 ἀγίνεον, οἱ δὲ ἐς Τυρόδιζαν τὴν Περινηθίων, οἱ δὲ ἐς
 Δορίσκον, οἱ δὲ ἐς Ἡϊόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι, οἱ δὲ ἐς
 Μακεδονίην διατεταγμένοι.

26 Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι τὸν προκείμενον πόνον ἐργάζοντο,
 ἐν τούτῳ ὁ πεζὸς ἅπας συλλελεγμένος ἅμα Ξέρξης ἐπο-
 ρεύετο ἐς Σάρδις, ἐκ Κριτάλλων ὁρμηθεὶς τῶν ἐν
 Καππαδοκίᾳ· ἐνθαῦτα γὰρ εἰρητο συλλέγεσθαι πάντα
 τὸν κατ' ἡπειρον μέλλοντα ἅμα αὐτῷ Ξέρξης πορευέ-
 σθαι στρατόν. ὃς μὲν νυν τῶν ὑπάρχων στρατὸν κάλ-
 λιστα ἐσταλμένον ἀγαγὼν τὰ προκείμενα παρὰ βασιλέος
 ἔλαβε δῶρα, οὐκ ἔχω φράσαι· οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν ἐς κρίσιν
 τούτου περὶ ἐλθόντας οἶδα. οἱ δὲ ἐπεῖτε διαβάντες
 τὸν Ἄλυν ποταμὸν ὤμλλησαν τῇ Φρυγίᾳ, δι' αὐτῆς
 πορευόμενοι παρεγέγοντο ἐς Κελαινάς, ἵνα πηγαὶ ἀνα-
 διδοῦσι Μαιάνδρου ποταμοῦ καὶ ἑτέρου οὐκ ἐλάσσονος
 ἢ Μαιάνδρου, τῷ ὄνομα τυγχάνει ἐὼν Καταρρήκτης,
 ὃς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀγορῆς τῆς Κελαινέων ἀνατέλλων ἐς
 τὸν Μαιάνδρον ἐκδίδοι· ἐν τῇ καὶ ὁ τοῦ Σιληνοῦ
 Μαρσύεω ἀσκόδς [ἐν τῇ πόλει] ἀνακρέμαται, τὸν ὑπὸ

Φρυγῶν λόγος ἔχει ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἐκδαρύντα ἀνα-
 κρεμασθῆναι. ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ὑποκατήμενος Πύθιος ²⁷
 ὁ Ἄττος ἀνὴρ Ἀνδὸς ἐξείνισε τὴν βασιλείος στρατιὴν
 πᾶσαν ξεινίοισι μεγίστοις καὶ αὐτὸν Ξέρξην, χρήματά
 τε ἐπαγγέλλετο βουλόμενος εἰς τὸν πόλεμον παρέχειν.
 ἐπαγγελλομένου δὲ χρήματα Πυθίου εἴρετο Ξέρξης Περ-
 σέων τοὺς παρεόντας τίς τε ἔων ἀνδρῶν Πύθιος καὶ
 κόσσα χρήματα ἐκτημένος ἐπαγγέλλοιτο ταῦτα. οἱ δὲ
 εἶπαν· ὦ βασιλεῦ, οὗτός ἐστι ὃς τοι τὸν πατέρα Δα-
 ρεῖον ἐδωρήσατο τῇ πλατανίστῃ τῇ χρυσῇ καὶ τῇ
 ἀμπέλῳ· ὃς καὶ νῦν ἐστὶ πρῶτος ἀνθρώπων πλούτῳ
 τῶν ἡμεῖς ἴδμεν μετὰ σέ. θωμάσας δὲ τῶν ἐπέων τὸ ²⁸
 τελευταῖον Ξέρξης αὐτὸς δεύτερα εἴρετο Πύθιον ὁκόσα
 οἱ εἶη χρήματα. ὁ δὲ εἶπε· ὦ βασιλεῦ, οὔτε σε ἀπο-
 κρύψω οὔτε σκήψομαι τὸ μὴ εἰδέναι τὴν ἐμεωντοῦ
 οὐσίην, ἀλλ' ἐπιστάμενός τοι ἀτρεκέως καταλέξω. ἐπεῖτε
 γὰρ τάχιστα σε ἐπυθόμην ἐπὶ θάλασσαν καταβαίνοντα
 τὴν Ἑλληνίδα, βουλόμενός τοι δοῦναι εἰς τὸν πόλεμον
 χρήματα ἐξέμαθον, καὶ εὖρον λογιζόμενος ἀργυρίου
 μὲν δύο χιλιάδας ἐούσας μοι ταλάντων, χρυσίου δὲ
 τετρακοσίας μυριάδας στατήρων Δαρεικῶν, ἐπιδεούσας
 ἐπὶ χιλιάδων. καὶ τοῦτοισί σε ἐγὼ δωρέομαι· αὐτῷ
 δέ μοι ἀπὸ ἀνδραπόδων τε καὶ γεωπεδιῶν ἀρκέων ἐστὶ
 βίος. ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε, Ξέρξης δὲ ἡσθεὶς τοῖσι εἰρη-
 μένοισι εἶπε· Ξεῖνε Ἀνδέ, ἐγὼ ἐπεῖτε ἐξῆλθον τὴν ²⁹
 Περσίδα χώραν, οὐδενὶ ἀνδρὶ συνέμιξα εἰς τόδε ὅστις
 ἡθέλησε ξείνια προθεῖναι στρατῷ τῷ ἐμῷ, οὐδὲ ὅστις
 εἰς ὄψιν τὴν ἐμὴν καταστὰς ἀντεπάγγελτος εἰς τὸν πό-
 λεμον ἐμοὶ ἡθέλησε συμβαλέσθαι χρήματα, ἔξω σεῦ.
 σὺ δὲ καὶ ἐξείνισας μέγας στρατὸν τὸν ἐμὸν καὶ

χρήματα μεγάλα ἐπαγγέλλεαι. σοὶ ὦν ἐγὼ ἀντὶ αὐτῶν γέρεα τοιάδε δίδωμι· ξεινόν τέ σε ποιεῦμαι ἐμὸν καὶ τὰς τετρακοσίας μυριάδας τοὶ τῶν στατήρων ἀποπλήσω παρ' ἐμεωυτοῦ δοὺς τὰς ἐπὶ χιλιάδας, ἵνα μὴ τοὶ ἐπιδεέες ἔωσι αἱ τετρακόσiai μυριάδες ἐπὶ χιλιάδων, ἀλλὰ ἧ τοὶ ἀπαρτιλογίῃ ὑπ' ἐμέο πεπληρωμένη. ἔκτησό τε αὐτὸς τὰ περ αὐτὸς ἔκτησαιο, ἐπίστασό τε εἶναι αἰεὶ τοιοῦτος· οὐ γάρ τοι ταῦτα ποιεῦντι οὔτε ἐς τὸ παρεὼν οὔτε ἐς χρόνον μεταμελήσει.

- 30 Ταῦτα δὲ εἶπας καὶ ἐπιτελέα ποιήσας ἐπορεύετο αἰεὶ τὸ πρόσω. Ἄνανα δὲ καλεομένην Φρυγῶν πόλιν παραμειβόμενος καὶ λίμνην ἐκ τῆς ἅλης γίνονται, ἀπ-
 ίκετο ἐς Κολοσσὰς πόλιν μεγάλην Φρυγίης· ἐν τῇ Λύκος ποταμὸς ἐς χάσμα γῆς ἐσβάλλων ἀφανίζεται·
 ἔπειτα διὰ σταδίων ὥς πέντε μάλιστα κη ἀναφανό-
 μενος ἐκδίδοι καὶ οὗτος ἐς τὸν Μαίανδρον. ἐκ δὲ Κολοσσέων ὁ στρατὸς ὁρμώμενος ἐπὶ τοὺς οὖρους τῶν
 Φρυγῶν καὶ Λυδῶν ἀπῆκετο ἐς Κύδραρα πόλιν, ἐνθα
 στήλη καταπεπηγυῖα, σταθεῖσα δὲ ὑπὸ Κροίσου, κατα-
 31 μηνύει διὰ γραμμάτων τοὺς οὖρους. ὥς δὲ ἐκ τῆς
 Φρυγίης ἐσέβαλε ἐς τὴν Λυδίην, σχιζομένης τῆς ὁδοῦ
 καὶ τῆς μὲν ἐς ἀριστερὴν ἐπὶ Καρίης φερούσης, τῆς
 δὲ ἐς δεξιὴν ἐς Σάρδεις, τῇ καὶ πορευομένῳ διαβῆναι
 τὸν Μαίανδρον ποταμὸν πᾶσα ἀνάγκη γίνεται καὶ ἵεναι
 παρὰ Καλλάτηβον πόλιν, ἐν τῇ ἄνδρες δημοεργοὶ μέλι
 ἐκ μυρίκης τε καὶ πυροῦ ποιεῦσι, ταύτην ἰὼν ὁ Ξέρξης
 τὴν ὁδὸν εὗρε πλατάνιστον, τὴν κάλλεος εἵνεκα δωρη-
 σάμενος κόσμῳ χρυσέῳ καὶ μελεδωνῷ ἀθανάτῳ ἀνδρὶ
 ἐπιτρέψας δευτέρῃ ἡμέρῃ ἀπῆκετο ἐς τῶν Λυδῶν τὸ
 32 ἄστυ. ἀπικόμενος δὲ ἐς Σάρδεις πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε

κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ καὶ προερέοντας δειπνα βασιλεῖ παρασκευάζειν· πλὴν οὔτε ἐς Ἀθήνας οὔτε ἐς Λακεδαιμόνα ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆς αἰτησιν, τῇ δὲ ἄλλῃ πάντῃ. τῶνδε δὲ εἵνεκα τὸ δεύτερον ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· ὅσοι πρότερον οὐκ ἔδοσαν Λαρεῖω πέμψαντι, τούτους πάγχυ ἐδόκεε τότε δείσαντας δώσειν· βουλόμενος ὦν αὐτὸ τοῦτο ἐκμαθεῖν [ἀκριβέως] ἔπεμπε.

Μετὰ δὲ ταῦτα παρεσκευάζετο ὥς ἑλῶν ἐς Ἀβυδον. 33 οἱ δὲ ἐν τούτῳ τὸν Ἑλλήσποντον ἐξεύγνυσαν ἐκ τῆς Ἀσίης ἐς τὴν Εὐρώπην. ἔστι δὲ τῆς Χερσονήσου τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ, Σηστοῦ τε πόλις μεταξὺ καὶ Μαδύτου, ^{αὐτὴ δὲ παλαιὰ} ~~αὐτὴ~~ παχέα ἐς θάλασσαν κατήκονσα Ἀβύδῳ καταντίον, ἔνθα μετὰ ταῦτα, χρόνῳ ὕστερον οὐ πολλῷ, ἐπὶ Ξανθίου τοῦ Ἀρίφρονος στρατηγοῦ Ἀθηναίων, Ἀρταῦκτην ἄνδρα Πέρσῃν λαβόντες Σηστοῦ ὑπαρχον ζῶντα ^{ἐν τῇ αὐτῇ} ~~πρὸς θανάτῳ~~ διεπασσάλευσαν, ὃς καὶ ἐς τοῦ Πρωτεσίλεω τὸ ἱερὸν ἐς Ἐλαιοῦντα ἀγινεόμενος γυναικας ἀθέμιστα [ἔργα] ἔρδεσκε. ἐς ταύτην ὦν τὴν ἀκτὴν 34 ἐξ Ἀβύδου ὁρμώμενοι ἐγεφύρουν τοῖσι προσέκειτο, τὴν μὲν λευκολίνου Φοίνικες, τὴν δὲ βυβλίνην Αἰγύπτιοι. ἔστι δὲ ἐπὶ τὰ στάδιοι ἐξ Ἀβύδου ἐς τὴν ἀπαντίον. καὶ δὴ ἐξευγμένου τοῦ πόρου ἐπιγενόμενος χειμῶν μέγας συνέκοψέ τε ἐκεῖνα πάντα καὶ διέλυσε. ὥς δ' ἐπύθετο 35 Ξέρξης, δεινὰ ποιεύμενος τὸν Ἑλλήσποντον ἐκέλευσε τριηκοσίας ἐπικέσθαι μάστιγι πληγὰς καὶ κατεῖναι ἐς τὸ πέλαγος πεδέων ζεύγος. ἤδη δὲ ἤκουσα ὥς καὶ στιγέας ἅμα τούτοισι ἀπέπεμψε στίζοντας τὸν Ἑλλήσποντον. ἐνετέλλετο δὲ ὦν ραπίζοντας λέγειν βάρ- ^{βαρά} ~~βαρά~~ τε καὶ ἀτάσθαλα· Ὡ πικρὸν ὕδωρ, δεσπότης

θέντες δὲ ἐπεξῆς ἐνθαῦτα αὐτὶς ἐπεξεύγνυνον. ποιή-
 σαντες δὲ ταῦτα ὕλην ἐπεφόρησαν, κόσμῳ δὲ θέντες
 καὶ τὴν ὕλην γῆν ἐπεφόρησαν, κατανάξαντες δὲ καὶ τὴν γῆν
 φραγμὸν παρείρυσαν ἐνθεν καὶ ἐνθεν, ἵνα
 μὴ φοβέηται τὰ ὑποζύγια τὴν θάλασσαν ὑπερορῶντα
 [καὶ οἱ ἵπποι]. ὥς δὲ τὰ τε τῶν γεφυρέων κατεσκεύα- 37
 στο καὶ τὰ περὶ τὸν Ἄθων, οἳ τε χυτοὶ περὶ τὰ στό-
 ματα τῆς διώρυχος, οἳ τῆς φηγίης εἵνεκεν ἐποιήθησαν, ἵνα
 μὴ πίμπληται τὰ στόματα τοῦ ὀρύγματος, καὶ
 αὐτὴ ἡ διώρυξ παντελέως πεποιημένη ἀγγέλλετο, ἐν-
 θαῦτα χειμερίσας ἅμα τῷ ἔαρι παρεσκευασμένος ὁ
 στρατὸς ἐκ τῶν Σαρδίων ὀρμᾶτο ἔλθων ἐς Ἄβυδον.
 ὀρμημένῳ δὲ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 ἔδρην ἀφανῆς ἦν οὐτ' ἐπινεφέλων ἐόντων αἰθρῆς τε
 τὰ μάλιστα, ἀντὶ ἡμέρης τε νυξ ἐγένετο. ἰδόντι δὲ
 καὶ μαθόντι τοῦτο τῷ Ξέρξῃ ἐπιμελὲς ἐγένετο, καὶ
 εἶρετο τοὺς μάγους τὸ θέλοι προφαίνειν τὸ φάσμα.
 οἱ δὲ ἔφραζον ὥς Ἑλλησι προδεικνύει ὁ θεὸς ἐκλειψιν
 τῶν πολλίων, λέγοντες ἥλιον εἶναι Ἑλλήνων προδέκτορα,
 σελήνην δὲ σφέων. ταῦτα πυνθόμενος ὁ Ξέρξης περι-
 χαρῆς ἔων ἐποιέετο τὴν ἔλασιν. ὥς δ' ἐξήλαυνε τὴν 38
 στρατιήν, Πύθιος ὁ Λυδὸς καταρρωθήσας τὸ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ φάσμα ἐπαερθεῖς τε τοῖσι δορήμασι ἐλθὼν
 παρὰ Ξέρξην ἔλεγε τάδε· ὦ δέσποτα, χρηίσας ἂν τι
 σεῦ βουλοίμην τυχεῖν, τὸ σοὶ μὲν ἐλαφρὸν τυγχάνει
 ἐὼν ὑπουργῆσαι, ἐμοὶ δὲ μέγα γενόμενον. Ξέρξης δὲ
 πᾶν μᾶλλον δοκέων μιν χρησίσειν ἢ τὸ ἐδεήθη, ἔφη τε
 ὑπουργήσειν καὶ δὴ ἀγορεύειν ἐκέλευε ὅτεν δέοιτο. ὁ
 δὲ ἐπεῖτε ταῦτα ἤκουσε, ἔλεγε θαρσήςας τάδε· ὦ δέ-
 σποτα, τυγχάνουσί μοι παῖδες ἐόντες πέντε, καὶ σφεας

καταλαμβάνει πάντας ἅμα σοι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, ἐμὲ ἐς τόδε ἡλικίης ἤκοντα οἰκτείρας τῶν μοι παιδῶν ἓνα παράλυσον τῆς στρατιῆς τὸν πρεσβύτατον, ἵνα αὐτοῦ τε ἐμεῦ καὶ τῶν χρημάτων ἥ μελεδωνός. τοὺς δὲ τέσσερας ἄγε ἅμα
 39 σεωντῶ καὶ πρήξας τὰ νοέεις νοστήσειας ὀπίσω. κάρτα τε ἐθυμώθη ὁ Ξέρξης καὶ ἀμείβετο τοισίδε· Ὡ καὶ ἄνθρωπε, σὺ ἐτόλμησας ἐμεῦ στρατευομένου αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἔγοντος παῖδας ἐμούς καὶ ἀδελφεούς καὶ οἰκήλους καὶ φίλους μνήσασθαι περὶ σέο παιδός, ἐὼν ἐμὸς δοῦλος, τὸν χρῆν πανοικίῃ αὐτῇ γυναικὶ συνέπεσθαι; εὖ νῦν τόδ' ἐξεπίστασο, ὥς ἐν τοῖσι ὥσὶ τῶν ἀνθρώπων οἰκείῃ ὁ θυμός, ὃς χρηστὰ μὲν ἀκούσας τέρψιος ἐμπιπλεῖ τὸ σῶμα, ὑπεναντία δὲ τούτοισι ἀκούσας ἀνοιδέει. ὅτε μὲν νυν χρηστὰ ποιήσας ἕτερα τοιαῦτα ἐπηγγέλλεο, εὐεργεσίῃσι βασιλέα οὐ καυχήσεται ὑπερβαλέσθαι· ἐπεῖτε δὲ ἐς τὸ ἀναιδέστερον ἐτράπευ, τὴν μὲν ἀξίην οὐ λάμψαι, ἐλάσσω δὲ τῆς ἀξίης. σὲ μὲν γὰρ καὶ τοὺς τέσσερας τῶν παιδῶν ῥύεται τὰ ξείνια· τοῦ δὲ ἐνός, τοῦ περιέχει μάλιστα, τῇ ψυχῇ ζημιώσεται. ὥς δὲ ταῦτα ὑπεκρίνατο, ἀντίκα ἐκέλευε τοῖσι προσετέτακτο ταῦτα πρήσσειν, τῶν Πυθίου παιδῶν ἐξευρόντας τὸν πρεσβύτατον μέσον διαταμεῖν, διαταμόντας δὲ τὰ ἡμίτομα διαθεῖναι τὸ μὲν ἐπὶ δεξιὰ τῆς ὁδοῦ, τὸ δ' ἐπ' ἀριστερά, καὶ ταύτη
 40 διεξιέναι τὸν στρατόν. ποιησάντων δὲ τούτων τοῦτο, μετὰ ταῦτα διεξήιε ὁ στρατός. ἡγέοντο δὲ πρῶτοι μὲν οἱ σκευοφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια, μετὰ δὲ τούτους στρατός παντοίων ἐθνέων ἀναμύξ, οὐ διακεκριμένοι· τῇ δὲ ὑπερημίσεις ἦσαν, ἐνθαῦτα διελέλειπτο, καὶ οὐ

συνέμισγον οὔτοι βασιλεί. προηγεῦντο μὲν δὴ ἱππῶται χίλιοι ἐκ Περσέων πάντων ἀπολελεγμένοι· μετὰ δὲ αἰχμοφόροι χίλιοι, καὶ οὔτοι ἐκ πάντων ἀπολελεγμένοι, τὰς λόγχας κάτω ἐς τὴν γῆν τρέψαντες· μετὰ δὲ ἱσθί Νησαῖοι καλεόμενοι ἵπποι δέκα, κεκοσμημένοι ὥς κάλλιστα. Νησαῖοι δὲ καλέονται ἵπποι ἐπὶ τοῦδε· ἐστὶ πεδῖον μέγα τῆς Μηδικῆς τῷ ὀνόματι ἐστὶ Νήσαιον. τοὺς ὧν δὴ ἵππους τοὺς μεγάλους φέρει τὸ πεδῖον τοῦτο. ὅπισθε δὲ τούτων τῶν δέκα ἵππων ἄρμα Διὸς ἱρὸν ἐπετέτακτο, τὸ ἵπποι μὲν εἴλκον λευκοὶ ὀκτώ, ὅπισθε δὲ αὐτῶν ἵππων εἶπετο πεζῇ ἡνίοχος ἐχόμενος τῶν χαλινῶν· οὐδεὶς γὰρ δὴ ἐπὶ τοῦτον τὸν θρόνον ἀνθρώπων ἀναβαίνει. τούτου δὲ ὅπισθε αὐτὸς Ξέρξης ἐπ' ἄρματος ἵππων Νησαίων· παρεβεβήκει δὲ οἱ ἡνίοχος τῷ ὀνόματι ἦν Πατιράμωης, Ὀτάνεω παῖς ἀνδρὸς Πέρσεω.

Ἐξήλασε μὲν οὕτω ἐκ Σαρδίων Ξέρξης, μετεκ- 41
βαίνεσκε· δέ, ὅπως μιν λόγος αἰρέοι, ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς ἄρμα^{λοιπῶν} μάθαν. αὐτοῦ δὲ ὅπισθε αἰχμοφόροι Περσέων οἱ ἄριστοί τε καὶ γενναϊότατοι χίλιοι, κατὰ νόμον τὰς λόγχας ἔχοντες, μετὰ δὲ ἵππος ἄλλη χιλίῃ ἐκ Περσέων ἀπολελεγμένη, μετὰ δὲ τὴν ἵππον ἐκ τῶν λοιπῶν Περσέων ἀπολελεγμένοι μύριοι. οὗτος πεζὸς ἦν· καὶ τούτων χίλιοι μὲν ἐπὶ τοῖσι δόρασι ἀντὶ τῶν σαυρωτῆρων φοῖας εἶχον χρυσέας καὶ πέριξ συνεκλήιον τοὺς ἄλλους, οἱ δὲ εἰνακισχίλιοι ἐντὸς τούτων ἔοντες ἀργυρέας φοῖας εἶχον. εἶχον δὲ χρυσέας φοῖας καὶ οἱ ἐς τὴν γῆν τράποντες τὰς λόγχας, καὶ μῆλα οἱ ἄγχιστα ἐπόμενοι Ξέρξει. τοῖσι δὲ μυρίοισι ἐπετέτακτο ἵππος Περσέων μυρίη. μετὰ δὲ τὴν ἵππον διελέλειπτο καὶ δύο σταδίους, καὶ

- 42 ἔπειτα ὁ λοιπὸς ὁμιλος ἦε ἀναμίξ. ἐποιέετο δὲ τὴν ὁδὸν ἐκ τῆς Λυδίας ὁ στρατὸς ἐπὶ τε ποταμὸν Κάϊκον καὶ γῆν τὴν Μυσίην, ἀπὸ δὲ Καϊκὸν ὁρμώμενος, Κάνης ὄρος ἔχων ἐν ἀριστερῇ, διὰ τοῦ Ἀταρνέος ἐς Καρήνην πόλιν. ἀπὸ δὲ ταύτης διὰ Θήβης πεδίου ἐπορεύετο, Ἀτραμύτιειὸν τε πόλιν καὶ Ἀντανδρον τὴν Πελασγίδα παραμειβόμενος. τὴν Ἰδὴν δὲ λαβὼν ἐς ἀριστερὴν χεῖρα ἦε ἐς τὴν Ἰλιάδα γῆν. καὶ πρῶτα μὲν οἱ ὑπὸ τῇ Ἰδῇ νύκτα ἀναμείναντι βρονταί τε καὶ ^{καὶ} πρηστήρες ἐπεσπίπτουσι καὶ τινα αὐτοῦ ταύτῃ συχνὸν ὁμιλον δι-
- 43 ἐφθειραν. ἀπικομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ ποταμὸν Σκάμανδρον, ὃς πρῶτος ποταμῶν, ἐπεῖτε ἐκ Σαρδίων ὁρμηθέντες ἐπεχείρησαν τῇ ὁδῷ, ἐπέλιπε τὸ ῥέεθρον οὐδ' ἀπέχρησε τῇ στρατιῇ τε καὶ τοῖσι ^{καὶ} κτιήνεσι πινόμενος, ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὥς ἀπίκετο Ξέρξης, ἐς τὸ Πριάμου Πέργαμον ἀνέβη ἡμερον ἔχων θεήσασθαι. θεησάμενος δὲ καὶ πυθόμενος ἐκείνων ἕκαστα τῇ Ἀθηναίῃ τῇ Ἰλιάδι ἔθυσσε βοῦς χιλίας, χοᾶς δὲ οἱ μάγοι τοῖσι ἥρωσι ἔχεαντο. ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε. ἅμα ἡμέρῃ δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν, ἐν ἀριστερῇ μὲν ἀπέργων Ῥοίτειον πόλιν καὶ Ὀφρύνειον καὶ Δάρδανον, ἣ περ δὴ Ἀβρῦδω ὁμουρός ἐστι, ἐν δεξιῇ δὲ Γέργιδας Τευκρούς.
- 44 Ἐπεὶ δ' ἐγένετο ἐν Ἀβρῦδω, ἠθέλησε Ξέρξης ιδέσθαι πάντα τὸν στρατόν. καὶ προεπεπολήτο γὰρ ἐπὶ κολωνοῦ ἐπίτηδες αὐτῷ ταύτῃ προεξέδρη λίθου λευκοῦ (ἐποίησαν δὲ Ἀβυδηναὶ ἐντειλαμένου πρότερον βασιλέως), ἐνθαῦτα ὥς ἔζετο, κατορέων ἐπὶ τῆς ^{χωρῆς} ἡδύνης ἐθηεῖτο καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὰς νέας, θηεύμενος δὲ ἡμέρῃ τῶν νεῶν ἄμιλλαν γινομένην ιδέσθαι. ἐπεὶ δὲ

ἐγένετό τε καὶ ἐνίκων Φοίνικες Σιδώνιοι, ἦσθη τε τῇ
 ἀμίλλῃ καὶ τῇ στρατιῇ. ὥς δὲ ὥρα πάντα μὲν τὸν 45
 Ἑλλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν ἀποκεκρυμμένον, πάσας
 δὲ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ Ἀβυδηνῶν πεδία ἐπίπλεα ἀνθρώ-
 πων, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης ἐσωτὸν ἐμακάρισε, μετὰ δὲ
 τοῦτο ἐδάκρυσε. μαθὼν δέ μιν Ἀρτάβανος ὁ πάτριος, 46
 ὃς τὸ πρῶτον γνώμην ἀπεδέξατο ἐλευθέρως οὐ συμ-
 βουλευῶν Ξέρξῃ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, οὗτος
 ὦνῆρ φρασθεὶς Ξέρξην δακρύνσαντα εἶρετο τάδε· Ὁ
 βασιλεῦ, ὥς πολλὸν ἀλλήλων κεχωρισμένα ἐργάσαο
 νῦν τε καὶ ὀλίγῳ πρότερον· μακαρίσας γὰρ σεαυτὸν
 δακρύεις. ὁ δὲ εἶπε· Ἐσῆλθ' ἐγὼ με λογισάμενον κατ-
 οικτεῖραι ὥς βραχὺς εἴη ὁ πᾶς ἀνθρώπινος βίος, εἰ
 τούτων γε ἐόντων τοσούτων οὐδεὶς ἐς ἑκατοστὸν ἔτος
 περιέσται. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων· Ἐτερα τοῦτου παρὰ
 τὴν ζόην πεπόνθαμεν οἰκτρότερα. ἐν γὰρ οὕτῳ βραχεί
 βίῳ οὐδεὶς οὕτω ἄνθρωπος ἔων εὐδαίμων πέφυκε,
 οὔτε τούτων οὔτε τῶν ἄλλων, τῷ οὐ παραστήσεται
 πολλάκις καὶ οὐκ ἄπαξ τεθνάναι βούλεσθαι μᾶλλον
 ἢ ζῶειν. αἷ τε γὰρ συμφοραὶ προσπίπτουσιν καὶ αἱ
 νοῦσοι συνταράσσουσιν καὶ βραχὺν ἐόντ' αἰμακρὸν δο-
 κεῖν εἶναι ποιεῦσιν τὸν βίον. οὕτω ὁ μὲν θάνατος
 μοχθηρῆς ἐούσης τῆς ζόης καταφυγὴ αἰρετωτάτη τῷ
 ἀνθρώπῳ γέγονε, ὁ δὲ θεὸς γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα
 φθονερός ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται ἔων. Ξέρξης δὲ ἀμεί- 47
 βετο λέγων· Ἀρτάβανε, βιοτῆς μὲν νυν ἀνθρωπίνης
 πέρι, ἐούσης τοιαύτης, οἷν περ σὺ διαιρεαὶ εἶναι,
 παυσώμεθα, μηδὲ κακῶν μεμνώμεθα χρηστὰ ἔχοντες
 πρῆγματα ἐν χειρσί· φράσον δέ μοι τόδε· εἰ τοι ἡ
 ὕψις τοῦ ἐνυπνίου μὴ ἐναργὴς οὕτω ἐφάνη, εἴχες ἂν

τὴν ἀρχαίην γνώμην, οὐκ ἔων με στρατεύεσθαι ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα, ἣ μετέστης ἄν; φέρε τοῦτό μοι ἀτρεκέως
 εἰπέ. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων· Ὡ βασιλεῦ, ὅψις μὲν ἡ
 ἐπιφανείσα τοῦ ὀνείρου, ὥς βουλόμεθα ἀμφοτέροι,
 τελευτήσῃ· ἐγὼ δ' ἔτι καὶ ἐς τόδε δαίματός εἰμι
 ὑπόπλεος οὐδ' ἐντὸς ἐμεωντοῦ, ἅλλα τε πολλὰ ἐπι-
 λεγόμενος καὶ δὴ καὶ ὀρέων τοι δύο τὰ μέγιστα πάν-
 48 των ἔοντα πολεμιώτατα. Ξέρξης δὲ πρὸς ταῦτα ἀμεί-
 βετο τοισίδε· Δαιμόνιε ἀνδρῶν, κοῖα ταῦτα λέγεις
 εἶναι δύο μοι πολεμιώτατα; κότερά τοι ὁ πεζὸς μεμ-
 πτὸς κατὰ τὸ πλῆθος ἐστι, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν στρα-
 τευμα φαίνεται πολλαπλήσιον ἔσεσθαι τοῦ ἡμετέρου,
 ἢ τὸ ναυτικὸν τὸ ἡμέτερον λείψεσθαι τοῦ ἐκείνων, ἢ
 καὶ συναμφοτέρα ταῦτα; εἰ γάρ τοι ταύτῃ φαίνεται
 ἐνδεέστερα εἶναι τὰ ἡμέτερα πρῆγματα, στρατοῦ ἂν
 ἄλλου τις τὴν ταχίστην ἄγερσιν ποιεόιτο. ὁ δ' ἀμεί-
 49 βετο λέγων· Ὡ βασιλεῦ, οὔτε στρατὸν τοῦτον, ὅστις
 γε σύνεσιν ἔχει, μέμποιτ' ἂν οὔτε τῶν νεῶν τὸ πλῆ-
 θος. ἦν τε πλεῦνας συλλέξης, τὰ δύο τοι τὰ λέγω
 πολλῶ ἔτι πολεμιώτερα γίνεται. τὰ δὲ δύο ταῦτα ἐστὶ
 γῆ τε καὶ θάλασσα. οὔτε γὰρ τῆς θαλάσσης ἐστὶ λιμὴν
 τοσοῦτος οὐδαμῶδι, ὥς ἐγὼ εἰκάζω, ὅστις ἐγείρομένου
 χειμῶνος δεξάμενός σευ τοῦτο τὸ ναυτικὸν ^{ἐκείνων} ~~φερόμενον~~
 ἔσται διασῶσαι τὰς νέας. καίτοι οὐκ ἔνα αὐτὸν δεῖ
 εἶναι [τὸν λιμένα], ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν τὴν ἡπειρον
 παρ' ἣν δὴ κομίζεαι. οὐκ ὦν δὴ ἔόντων τοι λιμένων
 ὑποδεξίων, μάθε ὅτι αἱ συμφοραὶ τῶν ἀνθρώπων ἄρ-
 χουσι καὶ οὐκ ὠνθρωποι τῶν συμφορέων. καὶ δὴ
 τῶν δύο τοι τοῦ ἑτέρου εἰρημένου τὸ ἕτερον ἐρχομαι
 ἐρέων. γῆ δὴ πολεμίῃ τῇδὲ τοι κατίσταται· εἰ θέλει

ῥητέ

τοι μηδὲν ἀντίξουν καταστῆναι, τοσούτω τοι γίνεται
 πολεμιωτέρη ὅσῳ ἂν προβαίνης ἑκατέρω, τὸ πρόσω
 αἰεὶ κλεπτόμενος· εὐπρηξίης δὲ οὐκ ἔστι ἀνθρώποισι
οὐδεμία πληρώρη. καὶ δὴ τοι, ὥς οὐδενὸς ἐναντιεν-
 μένου, λέγω τὴν χώρην πλεῦνα ἐν πλεῦνι χρόνῳ γινο-
 μένην λιμὸν τέξεσθαι. ἀνὴρ δὲ οὕτω ἂν εἴη ἄριστος,
 εἰ βουλευόμενος μὲν ἀρρωδέοι, πᾶν ἐπιλεγόμενος πεί-
 σεσθαι χρήμα, ἐν δὲ τῷ ἔργῳ θρασὺς εἴη. ἀμείβεται
 Ξέρξης τοισίδε· Ἀρτάβανε, οἰκώτως μὲν σύ γε τούτων 50
 ἑκαστα διαιρέει, ἀτὰρ μήτε πάντα φοβέο μήτε πᾶν
 ὁμοίως ἐπιλέγεις. εἰ γὰρ δὴ βούλοιο ἐπὶ τῷ αἰεὶ ἐπεσ-
 φερομένῳ πρήγματι τὸ πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγεσθαι, ποιή-
 σεας ἂν οὐδαμὰ οὐδέν· κρέσσον δὲ πάντα θαρσέοντα
 ἡμῖσιν τῶν δεινῶν πάσχειν μᾶλλον ἢ πᾶν χρήμα προ-
 δειμαίνοντα μηδαμὰ μηδὲν παθεῖν. εἰ δὲ ἐρίζων πρὸς
 πᾶν τὸ λεγόμενον μὴ τὸ βέβαιον ἀποδέξεις, σφάλλε-
 σθαι ὀφείλεις ἐν αὐτοῖσι ὁμοίως καὶ ὁ ὑπεναντία τοῦ-
 τοισι λέξας. τοῦτο μὲν νῦν ἐπ' Ἰσῆς ἔχει· εἰδέναι δὲ
 ἀνθρώπον ἔοντα κῶς χρή τὸ βέβαιον; δοκέω μὲν οὐδα-
 μῶς. τοῖσι τοίνυν βουλομένοισι ποιεῖν ὥς τὸ ἐπίπαν
 φιλέει γίνεσθαι τὰ κέρδεα, τοῖσι δὲ ἐπιλεγομένοισί τε
 πάντα καὶ ὀκνεύουσι οὐ μάλα ἐθέλει. ὁρᾷς τὰ Περ-
 σέων πρήγματα ἐς ὃ δυνάμιος προκεχώρηκε. εἰ τοί-
 νυν ἐκείνοι οἱ πρὸ ἐμεῦ γενόμενοι βασιλεῖς γνώμησι
 ἐχρέωντο ὁμοίησι καὶ σύ, ἢ μὴ χρεώμενοι γνώμησι
 τοιαύτησι ἄλλους συμβούλους εἶχον τοιούτους, οὐκ
 ἂν κοτε εἶδες αὐτὰ ἐς τοῦτο προελθόντα· νῦν δὲ κιν-
 δύνους ἀναρροπιέοντες ἐς τοῦτό σφεα προηγάγοντο.
 μεγάλα γὰρ πρήγματα μέγαλοισι κινδύνουσι ἐθέλει κατ-
 αιρέεσθαι. ἡμεῖς τοίνυν ὁμοιεύμενοι ἐκείνοισι ὥρην

ἐν τῇ ἐκείνῃ· ἴσως?

- τε τοῦ ἔτεος καλλίστην πορευόμεθα καὶ καταστρεψά-
μενοι πᾶσαν τὴν Εὐρώπην νοστήσομεν ὀπίσω, οὔτε
λιμῶ ἐντυχόντες οὐδαμῶδι οὔτε ἕλλο ἄχαρι οὐδὲν πα-
θόντες. τοῦτο μὲν γὰρ αὐτοὶ πολλὴν φορβὴν φερό-
μενοι πορευόμεθα, τοῦτο δέ, τῶν ἂν κου ἐπιβέωμεν
γῆν καὶ ἔθνος, τούτων τὸν σῖτον ἔξομεν· ἐπ' ἀρο-
51 τήρας δὲ καὶ οὐ νομάδας στρατευόμεθα ἄνδρας. λέγει
Ἀρτάβανος μετὰ ταῦτα· ὦ βασιλεῦ, ἐπεῖτε ἀρρωδέειν
οὐδὲν ἔῃς πρῆγμα, σὺ δέ μεν συμβουλίην ἐνδεξαι·
ἀναγκαίως γὰρ ἔχει περὶ πολλῶν πρηγμάτων πλεῖνα
λόγον ἐκτείνειν. Κῦρος ὁ Καμβύσεω Ἰωνίην πᾶσαν
πλὴν Ἀθηνέων κατεστρέψατο δασμοφόρον εἶναι Περ-
σησι. τούτους ὦν τοὺς ἄνδρας συμβουλεύω τοι μηδε-
μιῇ μηχανῇ ἄγειν ἐπὶ τοὺς πατέρας· καὶ γὰρ ἄνευ
τούτων οἷοί τε εἰμεν τῶν ἐχθρῶν κατυπέρτεροι γίνε-
σθαι. ἢ γὰρ σφεας, ἣν ἔπωνται, δεῖ ἀδικωτάτους
γίνεσθαι καταδουλουμένους τὴν μητρόπολιν, ἢ δικαιο-
τάτους συνελευθεροῦντας. ἀδικώτατοι μὲν νυν γινό-
μενοι οὐδὲν κέρδος μέγα ἡμῖν προσβάλλουσι, δικαιο-
τάτοι δὲ γινόμενοι οἷοί τε δηλήσασθαι μέγας τὴν
σὴν στρατιὴν γίνονται. ἐς θυμὸν ὦν βάλεν καὶ τὸ
παλαιὸν ἔπος ὥς εὖ εἴρηται, τὸ μὴ ἅμα ἀρχῇ πᾶν
52 τέλος καταφαίνεσθαι. ἀμείβεται πρὸς ταῦτα Ξέρξης·
Ἀρτάβανε, τῶν ἀπεφήναο γνωμέων σφάλλεται κατὰ
ταύτην δὴ μάλιστα, ὃς Ἴωνας φοβέαι μὴ μεταβάλωσι,
τῶν ἔχομεν γνῶμα μέγιστον, τῶν σύ τε μάρτυς γίνεαι
καὶ οἱ συστρατευσάμενοι Δαρείῳ ἄλλοι ἐπὶ Σκύθας,
ὅτι ἐπὶ τούτοισι ἢ πᾶσα Περσικὴ στρατιὴ ἐγένετο δια-
φθεῖραι καὶ περιποιῆσαι· οἱ δὲ δικαιοσύνην καὶ πιστό-
τητα ἐνέδωκαν, ἄχαρι δὲ οὐδέν. πάρεξ δὲ τούτου, ἐν

τῇ ἡμετέρῃ καταλιπόντας τέκνα τε καὶ γυναῖκας καὶ χρήματα οὐδ' ἐπιλέγεσθαι χρή νεώτερόν τι ποιήσειν. οὕτω μὴδὲ τοῦτο φοβέο, ἀλλὰ θυμὸν ἔχων ἀγαθὸν σῶξε οἶκόν τε τὸν ἐμὸν καὶ τυραννίδα τὴν ἐμήν· σοὶ γὰρ ἐγὼ μόνῳ ἐκ πάντων σκῆπτρα τὰ ἐμὰ ἐπιτρέπω.

Ταῦτα εἶπας καὶ Ἀρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σοῦσα 53 δευτέρα μετεπέμψατο Ξέρξης Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους· ἐπεὶ δὲ οἱ παρῆσαν, ἔλεγέ σφι τάδε· ὦ Πέρσαι, τῶνδ' ἐγὼ ὑμέων χρηίζων συνέλεξα, ἄνδρας τε γίνεσθαι ἀγαθοὺς καὶ μὴ καταίσχυνεῖν τὰ πρόσθε ἔργασμένα Πέρσῃσι, ἰόντα μεγάλα τε καὶ πολλοῦ ἄξια, ἀλλ' εἰς τε ἕκαστος καὶ οἱ σύμπαντες προθυμίην ἔχωμεν· ξυὺν γὰρ πᾶσι τοῦτο ἀγαθὸν σπεύδεται. τῶνδε δὲ εἵνεκα προαγορεύω ἀντέχεσθαι τοῦ πολέμου ἐντεταμένως· ὥς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι, ἐπ' ἄνδρας στρατευόμεθα ἀγαθοὺς, τῶν ἦν κρατήσωμεν, οὐ μὴ τις ἡμῖν ἄλλος στρατὸς ἀντιστῇ κοτε ἀνθρώπων. νῦν δὲ διαβαίνωμεν ἐπευξάμενοι τοῖσι θεοῖσι οὗ Περσίδα γῆν λελόγγῃσι.

Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην παρεσκευάζοντο ἐς τὴν 54 διάβασιν, τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἀνέμενον τὸν ἥλιον ἐθέλοντες ιδέσθαι ἀνίσχοντα, θυμῆματά τε παντοῖα ἐπὶ τῶν γεφυρέων καταγίζοντες καὶ μυρσίῃσι στορνύντες τὴν ὁδόν. ὥς δ' ἐπανετέλλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ χρυσέης φιάλης Ξέρξης ἐς τὴν θάλασσαν εὐχετο πρὸς τὸν ἥλιον μηδεμίαν οἱ συντυχίην τοιαύτην γενέσθαι, ἥ μιν παύσει καταστρέψασθαι τὴν Εὐρώπην πρότερον ἢ ἐπὶ τέρμασι τοῖσι ἐκείνης γένηται. εὐξάμενος δὲ ἐσέβαλε τὴν φιάλην ἐς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ χρύσειον κρητῆρα καὶ Περσικὸν ξίφος, τὸν ἀκινάκην καλέουσι. ταῦτα οὐκ

Σωμαίην

ἔχω ἀτρεκέως διακρίναι οὔτε εἰ τῷ ἡλίῳ ἀνατιθεὶς
κατῆκε ἐς τὸ πέλαγος οὔτε εἰ μετεμέλησέ οἱ τὸν Ἑλλη-
σποντον μαστιγώσαντι καὶ ἀντὶ τούτων τὴν θάλασσαν
55 ἐδώρετο. ὥς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποιήτο, διέβαινον κατὰ
μὲν τὴν ἐτέρην τῶν γεφυρέων τὴν πρὸς τοῦ Πόντου
ὁ πεζὸς τε καὶ ἡ ἵππος ἅπασα, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ
Αἰγαῖον τὰ ὑποξύγια καὶ ἡ θεραπήη. ἡγέοντο δὲ πρῶτα
μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι, ἐστεφανωμένοι πάντες, μετὰ δὲ
τούτους ὁ σύμμικτος στρατὸς παντοίων ἐθνέων. ταύ-
την μὲν τὴν ἡμέρην οὔτοι, τῇ δὲ ὑστεραίῃ πρῶτοι
μὲν οἱ τε ἱππῶται καὶ οἱ τὰς λόγχας κάτω τράποντες·
ἐστεφάνωντο δὲ καὶ οὔτοι. μετὰ δὲ οἱ τε ἵπποι οἱ
ἱροὶ καὶ τὸ ἄρμα τὸ ἱρόν, ἐπὶ δὲ αὐτὸς τε Ξέρξης
καὶ οἱ αἰχμοφόροι καὶ οἱ ἱππῶται οἱ χίλιοι, ἐπὶ δὲ
τούτοισι ὁ ἄλλος στρατός. καὶ αἱ νῆες ἅμα ἀνήγοντο
ἐς τὴν ἀπεναντίον. ἤδη δὲ ἤκουσα καὶ ὕστατον δια-
βῆναι βασιλέα πάντων.

56 Ξέρξης δὲ ἐπέιτε διέβη ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐθηετο
τὸν στρατὸν ὑπὸ μαστίγων διαβαίνοντα. διέβη δὲ ὁ
στρατὸς αὐτοῦ ἐν ἑπτὰ ἡμέρησι καὶ ἐν ἑπτὰ εὐφρο-
νησι, ἐλινύσας οὐδένα χρόνον. ἐνθαῦτα λέγεται Ξέρ-
ξεω ἤδη διαβεβηκότος τὸν Ἑλλησποντον ἄνδρα εἰπεῖν
Ἑλλησπόντιον· ὦ Ζεῦ, τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμενος Πέρσῃ
καὶ οὖνομα ἀντὶ Διὸς Ξέρξην θέμενος ἀνάστατον τὴν
Ἑλλάδα θέλεις ποιῆσαι, ἄγων πάντας ἀνθρώπους; καὶ
γὰρ ἄνευ τούτων ἐξῆν τοι ποιέειν ταῦτα.

57 Ὡς δὲ διέβησαν πάντες, ἐς ὁδὸν ὀρμημένοισι τέρας
σφι ἐφάνη μέγα, τὸ Ξέρξης ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο
καίπερ εὐσύμβλητον ἐόν· ἵππος γὰρ ἔτεκε λαγόν.
εὐσύμβλητον ὦν τῇδε τοῦτο ἐγένετο, ὅτι ἐμελλε μὲν

ἑλᾶν στρατιὴν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης ἀγανρότατα
 καὶ μεγαλοπρεπέστατα, ὀπίσω δὲ περὶ ἑωυτοῦ τρέχων
 ἤξειν ἐς τὸν αὐτὸν γῶρον. ἐγένετο δὲ καὶ ἕτερον αὐτῷ
 τέρας ἐόντι ἐν Σάρδισι· ἡμίονος γὰρ ἔτεκε ἡμίονον
 διξὰ ἔχουσαν αἰδοῖα, τὰ μὲν ἔρσηνος, τὰ δὲ θηλέης·
 κατύπερθε δὲ ἦν τὰ τοῦ ἔρσηνος. τῶν ἀμφοτέρων 58
 λόγον οὐδένα ποιησάμενος τὸ πρόσω ἐπορεύετο, σὺν
 δέ οἱ ὁ πεζὸς στρατός. ὁ δὲ ναυτικός ἔξω τὸν Ἑλλή-
 σποντον πλέων παρὰ γῆν ἐκομίζετο, τὰ ἐμπαλιν προήσ-
 σων τοῦ πεζοῦ. ὁ μὲν γὰρ πρὸς ἐσπέρην ἐπλεε, ἐπὶ
 Σαρπηδονίης ἄκρης ποιεύμενος τὴν ἄπιξιν, ἐς τὴν
 αὐτῷ προείρητο ἀπικομένῳ περιμένειν· ὁ δὲ κατ' ἡπει-
 ρον στρατὸς πρὸς ἡῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς ἐποιέετο
 τὴν ὁδὸν διὰ τῆς Χερσονήσου, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχων τὸν
 Ἑλλης τάφον τῆς Ἀθάμαντος, ἐν ἀριστερῇ δὲ Καρ-
 δίην πόλιν, διὰ μέσης δὲ πορευόμενος πόλιος τῇ
 οὔνομα τυγχάνει ἐὼν Ἀγορή. ἐνθεῦτεν δὲ κάμπτων
 τὸν κόλπον τὸν Μέλαινα καλεόμενον καὶ Μέλαινα πο-
 ταμόν, οὐκ ἀντισχόντα τότε τῇ στρατιῇ τὸ ρέεθρον
 ἀλλ' ἐπιλιπόντα, τοῦτον τὸν ποταμὸν διαβάς, ἐπ' οὗ
 καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει, ἥτε πρὸς
 ἐσπέρην, Αἰνὸν τε πόλιν Αἰολίδα καὶ Στεντορίδα
 λίμνην παρεξιών, ἐς ὃ ἀπύκετο ἐς Δορίσκον. ὁ δὲ 59
 Δορίσκος ἐστὶ τῆς Θρηίκης αἰγιαλὸς τε καὶ πεδίον μέγα,
 διὰ δὲ αὐτοῦ ῥέει ποταμὸς μέγας Ἐβρος· ἐν τῷ τείχῳ
 τε ἐδέδμητο βασιλῆιον τοῦτο τὸ δὴ Δορίσκος κέκληται,
 καὶ Περσέων φρουρὴ ἐν αὐτῷ κατεστήκει ὑπὸ Δαρείου
 ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου ἐπεῖτε ἐπὶ Σκύθας ἐστρατεύετο.
 ἔδοξε ὦν τῷ Ξέρξῃ ὁ γῶρος εἶναι ἐπιτήδεος ἐνδιατάξαι
 τε καὶ ἐξαριθμῆσαι τὸν στρατόν, καὶ ἐποίησε ταῦτα.

τὰς μὲν δὴ νέας τὰς πάσας ἀπικομένας ἐς Δορίσκον οἱ ναύαρχοι κελεύσαντος Ξέρξεω ἐς τὸν αἰγιαλὸν τὸν προσεχέα Δορίσκῳ ἐκόμισαν, ἐν τῷ Σάλλῃ τε Σαμοθρηκίῃ πεπόλισται πόλεις καὶ Ζώνῃ, τελευταία δὲ αὐτοῦ Σέρρειον ἄκρῃ ὀνομαστί. ὁ δὲ χῶρος οὗτος τὸ παλαιὸν ἦν Κικόνων. ἐς τοῦτον τὸν αἰγιαλὸν κατασχόντες τὰς νέας ἀνέψυχον ἀνελκυσαντες. ὁ δὲ ἐν τῷ Δορίσκῳ τοῦτον τὸν χρόνον τῆς στρατιῆς ἀριθμὸν 60 ἐποιέετο. ὅσον μὲν νῦν ἕκαστοι παρείχον πληθὺς ἐς ἀριθμὸν, οὐκ ἔχω εἰπεῖν τὸ ἀτρεκές (οὐ γὰρ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν ἀνθρώπων), σύμπαντος δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πεζοῦ τὸ πληθὺς ἐφάνη ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες. ἐξηρίθμυσαν δὲ τὸνδε τὸν τρόπον· συναγαγόντες ἐς ἓνα χῶρον μυριάδα ἀνθρώπων καὶ συνάξαντες ταύτην ὥς μάλιστα εἶχον περιέγραψαν ἔξωθεν κύκλον· περιγράψαντες δὲ καὶ ἀπέντες τοὺς μυρίους αἰμασίην περιέβαλον κατὰ τὸν κύκλον, ὕψος ἀνήκουσαν ἀνδρὶ ἐς τὸν ὁμφαλόν. ταύτην δὲ ποιήσαντες ἄλλους ἐσεβίβαζον ἐς τὸ περιοικοδομημένον, μέχρι οὗ πάντας τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξηρίθμυσαν. ἀριθμήσαντες δὲ κατὰ ἔθνεα διέτασσον.

- 61 Οἱ δὲ στρατευόμενοι οὔδε ἦσαν, Πέρσαι μὲν ὧδε ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῆσι κεφαλῇσι εἶχον τιάρας καλεομένους, πῆλους ἀπαγέας, περὶ δὲ τὸ σῶμα κυθῶνας χειριδωτοὺς ποικίλους, λεπίδος σιδηρέης ὄψιν ἰχθυοειδέος, περὶ δὲ τὰ σκέλεα ἀναξυρίδας, ἀντὶ δὲ ἀσπίδων γέγρα· ὑπὸ δὲ φαρετρεῶνες ἐκρέμαντο· αἰχμὰς δὲ βραχέας εἶχον, τόξα δὲ μεγάλα, δίστους δὲ καλαμίνους, πρὸς δὲ ἐγχειρίδια παρὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν παραιωρεύμενα ἐκ τῆς ζώνης. καὶ ἄρχοντα παρείχοντο

Long hours.

Ὅτανεα τὸν Ἀμήστριος, πατέρα τῆς Ξέρξεω γυναικός.
 ἐκαλέοντο δὲ πάλαι ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων Κηφῆνες, ὑπὸ
 μέντοι σφέων αὐτῶν καὶ τῶν περιοίκων Ἀρταῖοι. ἐπεὶ
 δὲ Περσεὺς ὁ Δανάης τε καὶ Διὸς ἀπίκετο παρὰ Κηφέα
 τὸν Βήλου καὶ ἔσχε αὐτοῦ τὴν θυγατέρα Ἀνδρομέδην,
 γίνεται αὐτῷ παῖς τῷ οὖνομα ἔθετο Πέρσην, τοῦτον
 δὲ αὐτοῦ καταλείπει· ἐτύγχανε γὰρ ἅπαις ἔων ὁ Κη-
 φεὺς ἔρσηνος γόνου. ἐπὶ τούτῳ δὴ τὴν ἐπωνυμίην
 ἔσχον. Μῆδοι δὲ τὴν αὐτὴν ταύτην ἐσταλμένοι ἐστρά- 62
 τεύοντο· Μηδικὴ γὰρ αὕτη ἡ σκευὴ ἐστὶ καὶ οὐ Περ-
 σική. οἱ δὲ Μῆδοι ἄρχοντα μὲν παρεῖχοντο Τιγράνην
 ἄνδρα Ἀχαιμενίδην, ἐκαλέοντο δὲ πάλαι πρὸς πάντων
 Ἄριοι, ἀπικομένης δὲ Μηδείης τῆς Κολχίδος ἐξ Ἀθη-
 νέων ἐς τοὺς Ἀρίους τούτους μετέβαλον καὶ οὗτοι τὸ
 οὖνομα. αὐτοὶ περὶ σφέων ὥδε λέγουσι Μῆδοι. Κίς-
 σιοι δὲ στρατευόμενοι τὰ μὲν ἄλλα κατὰ περ Πέρσαι
 ἐσκευάδατο, ἀντὶ δὲ τῶν ^{λυγρῶν} ~~πύλων~~ ^{ὑπὸ τῶν} ~~πύλων~~ ^{ὑπὸ τῶν} ~~μιτρηφόροι~~ ἦσαν. Κίς-
 σίων δὲ ἦρχε Ἀνάφης ὁ Ὅτάνεω. Τρκάνιοι δὲ κατὰ
 περ Πέρσαι ἐσεσάχατο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Μεγάσιμον 63
 τὸν Βαβυλῶνος ὕστερον τούτων ἐπιτροπεύσαντα.
 Ἀσσύριοι δὲ στρατευόμενοι περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι
 εἶχον χάλκεά τε κράνη καὶ ^{ἀσπίδας} ~~πεπλεγμένα~~ τρόπον τινὰ
 βάρβαρον οὐκ ^{ἀσπίδας} ~~εὐαπὴνητον~~, ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμὰς καὶ
 ἐγχειρίδια παραπλήσια τῇσι Αἰγυπτίῃσι εἶχον, πρὸς δὲ
 ῥόπαλα ξύλων ^{ἀσπίδας} ~~τετυλωμένα~~ σιδήρῳ καὶ λινέους θώρακας. 64
 οὗτοι δὲ ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων καλέονται Σύριοι, ὑπὸ δὲ
 τῶν βαρβάρων Ἀσσύριοι ἐκλήθησαν. [τούτων δὲ μεταξὺ
 Χαλδαῖοι.] ἦρχε δὲ σφέων Ὀτάσπης ὁ Ἀρταχάειω.
 Βάκριοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἀγχοτάτω τῶν 64
 Μηδικῶν ἔχοντες ἐστρατεύοντο, τόξα δὲ καλάμινα ἐπι-

χώρια καὶ αἰχμὰς βραχέας. Σάκαι δὲ οἱ Σκύθαι περὶ
 μὲν τῇσι κεφαλῇσι ^{ἐξ ὧν} κυρβάσιαις ἐς δὲ ἀπηγμέναις ὀρθὰς
 εἶχον πεπηγυῖαις, ^{ἡμεῖς} ἀναξυρίδας δὲ ἐνεδεδυκέναι, τόξα δὲ
 ἐπιχώρια καὶ ἐγχειρίδια, πρὸς δὲ καὶ ^{ἡμεῖς} ἀξίνας σαγάραις
 εἶχον. τούτους δὲ ἰόντας Σκύθας Ἀμυργίους Σάκας
 ἐκάλεον· οἱ γὰρ Πέρσαι πάντας τοὺς Σκύθας καλέουσι
 Σάκας. Βακτριῶν δὲ καὶ Σακέων ἤρχε Τοτάσπης ὁ

65 Δαρείου τε καὶ Ἀτόσσης τῆς Κύρου. Ἴνδοι δὲ εἴματα
 μὲν ἐνδεδυκότες ἀπὸ ξύλων πεποιημένα, τόξα δὲ καλά-
 μινα εἶχον καὶ οἰστοὺς καλαμίνας· ἐπὶ δὲ σίδηρος ἦν.
 ἐσταλμένοι μὲν δὴ ἦσαν οὕτω Ἴνδοι, προσετετάχατο

66 δὲ συστρατευόμενοι Φαρναζάδῳ τῷ Ἀρταβάτῳ. Ἄριοι
 δὲ τόξοισι μὲν ἐσκευασμένοι ἦσαν Μηδικοῖσι, τὰ δὲ
 ἄλλα κατὰ περ Βάκτριοι. Ἀρίων δὲ ἤρχε Σισάμνης
 ὁ Ὑδάρνεος. Πάρθοι δὲ καὶ Χοράσμιοι καὶ Σόγδοι τε
 καὶ Γανδάριοι καὶ Δαδίκαι τὴν αὐτὴν σκευὴν ἔχοντες
 τὴν καὶ Βάκτριοι ἐστρατεύοντο. τούτων δὲ ἤρχον οἷδε,
 Πάρθων μὲν καὶ Χορασμίων Ἀρτάβαξος ὁ Φαρνάκης,
 Σόγδων δὲ Ἀζάνης ὁ Ἀρταίου, Γανδαρίων δὲ καὶ Δα-

67 δικέων Ἀρτύφιος ὁ Ἀρταβάνου. Κάσπιοι δὲ ^{ἡμεῖς} δισύονας
 τε ἐνδεδυκότες καὶ τόξα ἐπιχώρια καλάμινα ἔχοντες καὶ
 ἀκινάκας ἐστρατεύοντο. οὗτοι μὲν οὕτω ἐσκευάδατο,
 ἡγεμόνα παρεχόμενοι Ἀριόμαρδον τὸν Ἀρτυφίου ἀδελ-
 φεόν, Σαράγγαι δὲ εἴματα μὲν ^{ἡμεῖς} βεβραμμένα ἔχοντες ἐν-
 68 ἔπρεπον, ^{ἡμεῖς} πέδιλα δὲ ἐς γόνυ ἀνατείνοντα εἶχον, τόξα δὲ
 καὶ αἰχμὰς Μηδικάς. Σαραγγέων δὲ ἤρχε Φερενδάτης
 ὁ Μεγαβάξου. Πάκτυες δὲ σισυρνοφόροι τε ἦσαν καὶ
 τόξα ἐπιχώρια εἶχον καὶ ἐγχειρίδια. Πάκτυες δὲ ἄρ-
 χοντα παρείχοντο Ἀρταύτην τὸν Ἰθαμίτρεω. Οὗτιοι
 δὲ καὶ Μύκοι τε καὶ Παρικόνιοι ἐσκευασμένοι ἦσαν

una cotta, forte di by
a guide

κατὰ περ Πάκτυες. τούτων δὲ ἦρχον οἶδε, Οὐτίων
μὲν καὶ Μύκων Ἀρσαμένης ὁ Δαρείου, Παρικανίων
δὲ Σιρομίτρης ὁ Οἰοβάξου. Ἀράβιοι δὲ ^{cent balians} ξειράς ὑπεξ- 69
μένοι ἦσαν, τόξα δὲ καλίντονα εἶχον πρὸς δεξιὰ,
μακρά. Αἰθίοπες δὲ παρδαλέας τε καὶ λεοντέας ἐναμ-
μένοι, τόξα δὲ εἶχον ἐκ φοινίκος σπάδης πεποιημένα,
μακρά, τετραπηχέων οὐκ ἐλάσσω, ἐπὶ δὲ καλαμίνους
ὀϊστοὺς σμικροὺς, ἀντὶ δὲ σιδήρου ἐπὶ λίθος ὀξὺς
πεποιημένος, ^{in g' aut 5 caps} τῷ καὶ τὰς σφρηγίδας γλύφουσι. πρὸς δὲ
αἰχμὰς εἶχον, ἐπὶ δὲ κέρας δορκάδος ἐπὶ ὀξὺς πεποιη-
μένον τρόπον λόγχης· εἶχον δὲ καὶ ῥόπαλα τυλωτά
τοῦ δὲ σώματος τὸ μὲν ἡμισυ ἐξηλείφοντο γυῖω ἰόντες 70
ἐς μάχην, τὸ δὲ ἡμισυ μίλτω. Ἀραβίων δὲ καὶ Αἰθιο-
πων τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου οἰκημένων ἦρχε Ἀρσάμης ὁ
Δαρείου (τε) καὶ Ἀρτυστῶνης τῆς Κύρου θυγατρός, τὴν
μάλιστα ^{leatan} στέρεας τῶν γυναικῶν Δαρείος εἰκὼ χρυσέην
σφρηγίδα ἐποίησατο. τῶν μὲν δὴ ὑπὲρ Αἰγύπτου
Αἰθιοπῶν καὶ Ἀραβίων ἦρχε Ἀρσάμης, οἱ δὲ ἀπὸ ἡλίου 70
ἀνατολέων Αἰθίοπες (διεοὶ γὰρ δὴ ἐστρατεύοντο) προσ-
ετέταχτο τοῖσι Ἰνδοῖσι, διαλλάσσοντες εἶδος μὲν οὐδὲν
τοῖσι ἐτέροισι, φωνὴν δὲ καὶ τρίχωμα μόνον· οἱ μὲν
γὰρ ἀπὸ ἡλίου Αἰθίοπες ἰθύτριχες εἰσι, οἱ δ' ἐκ τῆς
Διβύης οὐλότατον ^{han} τρίχωμα ἔχουσι πάντων ἀνθρώπων.
οὔτοι δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας Αἰθίοπες τὰ μὲν πλέω κατὰ
περ Ἰνδοὶ ἐσσεύατο, ^{decorated} προμετωπίδια δὲ ἵππων εἶχον·
ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι σὺν τε τοῖσι ὥσθι ἐκδεδαρμένα καὶ
τῇ λοφίῃ καὶ ἀντὶ μὲν λόφου ἢ λοφίῃ κατέχρα, τὰ
δὲ ὦτα τῶν ἵππων ὀρθὰ πεπηγῶτα εἶχον· προβλήματα
δὲ ἀντ' ἀσπίδων ἐποιεῦντο γεράνων δοράς. Αἰβυες 71
δὲ σκευὴν μὲν σκυτίνην ἦσαν ἔχοντες, ἀκοντίοισι δὲ

Leather garments

has added by [unclear]
ἐπικαύτοισι χρεώμενοι. ἄρχοντα δὲ παρείχοντο Μασ-

*planted
[unclear]*
 72 σάγην τὸν Ὀαρίζον. Παφλαγόνες δὲ ἐστρατεύοντο ἐπὶ
 μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεια πεπλεγμένα ἔχοντες, ἀσπίδας
 δὲ σμικρὰς αἰχμὰς τε οὐ μεγάλας, πρὸς δὲ ἀκόντια καὶ
 ἐγχειρίδια, περὶ δὲ τοὺς πόδας πέδιλα ἐπιχώρια ἐς
 μέσσην κνήμην ἀνατείνοντα. Αἰγυες δὲ καὶ Ματιηνοὶ
 καὶ Μαριανδυνοὶ τε καὶ Σύριοι τὴν αὐτὴν ἔχοντες
 Παφλαγόσι ἐστρατεύοντο. οἱ δὲ Σύριοι οὗτοι ὑπὸ
 Περσέων Καππαδόκαι καλέονται. Παφλαγόνων μὲν
 νυν καὶ Ματιηνῶν Δῶτος ὁ Μεγασίδρου ἦρχε, Μα-
 ριανδυνῶν δὲ καὶ Λιγύων καὶ Συρίων Γωβρύης ὁ

73 Δαρείου τε καὶ Ἀρτυστῶνης. Φρύγες δὲ ἀγχοτάτω
 τῆς Παφλαγονικῆς σκευὴν εἶχον, ὀλίγον παραλλάσ-
 σοντες. οἱ δὲ Φρύγες, ὥς Μακεδόνες. λέγουσι, ἐκα-
 λέοντο Βοίγες χρόνον ὅσον Εὐρωπήιοι ἐόντες σύνοικοι
 ἦσαν Μακεδόσι, μεταβάντες δὲ ἐς τὴν Ἀσίην ἄμα τῇ
 χώρῃ καὶ τὸ οὖνομα μετέβαλον [ἐς Φρύγας]. Ἀρμέ-
 νιοι δὲ κατὰ περ Φρύγες ἐσεσάχατο, ἐόντες Φρυγῶν
 ἄποικοι. τούτων συναμφοτέρων ἦρχε Ἀρτόχμης, Δα-

74 ρεῖου ἔχων θυγατέρα. Λυδοὶ δὲ ἀγχοτάτω τῶν Ἑλλη-
 νικῶν εἶχον ὅπλα. οἱ δὲ Λυδοὶ Μήριονες ἐκαλεῦντο
 τὸ πάλαι, ἐπὶ δὲ Λυδοῦ τοῦ Ἄττος ἔσχον τὴν ἐπωνυ-
 μίην, μεταβαλόντες τὸ ῥῖνον. Μυσοὶ δὲ ἐπὶ μὲν
 τῇσι κεφαλῇσι εἶχον κράνεια ἐπιχώρια, ἀσπίδας δὲ σμι-
 κράς, ἀκοντίοισι δὲ ἐχρέωντο ἐπικαύτοισι. οὗτοι δὲ
 εἰσι Λυδῶν ἄποικοι, ἀπ' Ὀλύμπου δὲ ὕρεος καλέονται
 Ὀλυμπιηνοί. Λυδῶν δὲ καὶ Μυσῶν ἦρχε Ἀρταφρένης
 ὁ Ἀρταφρένης, ὃς ἐς Μαραθῶνα ἐσέβαλε ἄμα Δάτι.

75 Θρηίκες δὲ ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἀλωπεκέας ἔχοντες
 ἐστρατεύοντο, περὶ δὲ τὸ σῶμα κιδῶνας, ἐπὶ δὲ χειρὰς

Joachim *Bohls*

περιβεβλημένοι ποικίλας, περὶ δὲ τοὺς πόδας τε καὶ
 τὰς κνήμας πέδιλα νεβρῶν, πρὸς δὲ ἀκόντιά τε καὶ
 πέλτας καὶ ἐγχειρίδια σμικρά. οὗτοι δὲ διαβάντες μὲν
 ἐς τὴν Ἀσίην ἐκλήθησαν Βιδυνοί, τὸ δὲ πρότερον
 ἐκαλέοντο, ὡς αὐτοὶ λέγουσι, Στυρμόνιοι, οἰκέοντες
 ἐπὶ Στυρμόνι· ἐξαναστῆναι δὲ φασὶ ἐξ ἡθέων ὑπὸ τοῖς
 Τενκρῶν τε καὶ Μυσῶν. Θρηγίων δὲ τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ
 ἦρχε Βασσάκης ὁ Ἀρταβάνου ^{ἡγεμόνου} ἀσπίδας δὲ ὡμο-
 βοῦνας εἶχον σμικράς, καὶ ^{ἡγεμόνους} ἀροβόλους δύο λυκιοεργάας
 ἕκαστος εἶχε, ἐπὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χάλκεα·
 πρὸς δὲ τοῖσι κράνεσι ὠτά τε καὶ κέρα προσῆν βοδὸς
 χάλκεα, ἐπῆσαν δὲ καὶ λόφοι· τὰς δὲ κνήμας ^{καὶ} ῥάκεσι
 φοινίκεοις ^{κατεσκευασμένοι} κατεσκευάστο. ἐν τούτοις τοῖσι ἀνδράσι
 Ἄρεός ἐστι χρηστήριον. Καβηλέες δὲ οἱ Μήλιους, Λα- 77
 σόνιοι δὲ καλούμενοι, τὴν αὐτὴν Κίλιξι εἶχον σκευήν,
 τὴν ἐγὼ, ἐπεὶ ἀνὰ τὴν Κιλίκων τάξιν διεξίδων γένω-
 μαι, τότε σημανέω. Μιλύαι δὲ αἰχμάς τε βραχείας
 εἶχον καὶ εἴματα ^{ῥαβδωτά} ἐντετεροπέπτο· εἶχον δὲ αὐτῶν τόξα
 μετεξέτεροι Λύκια, περὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι ἐκ διφθε-
 ρέων πεποιημένους κυνέας. τούτων πάντων ἦρχε Βά-
 δορης ὁ Ὑστάνεος. Μόσχοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι 78
 κυνέας ξυλίνους εἶχον, ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμάς σμικράς·
 λόγχαι δὲ ἐπῆσαν μεγάλαι. Τιβαρηνοὶ δὲ καὶ Μάκρωνες
 καὶ Μοσσύνιοι κατὰ περ Μόσχοι ἐσκευασμένοι ἐστρα-
 τεύοντο. τούτους δὲ συνέτασσον ἄρχοντες οἵδε, Μό-
 σχους μὲν καὶ Τιβαρηνοὺς Ἀριόμαρδος ὁ Δαρείου τε
 παῖς καὶ Πάρμνος τῆς Σμέρδιος τοῦ Κύρου, Μάκρωνας
 δὲ καὶ Μοσσυνόικους Ἀρταύκτης ὁ Χοράσμιος, ὃς Ση-
 στὸν τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐπετρόπευε. Μᾶρες δὲ ἐπὶ 79
 μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἐπιχώρια πλεκτὰ εἶχον,

ἀσπίδας δὲ δερματῖνας σμικρὰς καὶ ἀκόντια. Κόλχοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ξύλινα, ἀσπίδας δὲ ὁμοβοῖνας σμικρὰς αἰχμὰς τε βραχεάς, πρὸς δὲ καὶ μαχαίρας εἶχον. Μαρῶν δὲ καὶ Κόλχων ἦρχε Φαρανδάτης ὁ Τεάσπιος. Ἀλαρόδιοι δὲ καὶ Σάσπειρες κατὰ περ Κόλχοι ὠπλισμένοι ἐστρατεύοντο. τούτων δὲ Μα-

80 *banished* σίστιος ὁ Σιρομίτρεω ἦρχε. τὰ δὲ νησιωτικὰ ἔθνεα τὰ ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης ἐπόμενα, νήσων δὲ ἐν τῇσι τοὺς ἀγασπᾶστους καλεομένους κατοικίξει βασιλεὺς, ἀρχοτάτω τῶν Μηδικῶν εἶχον ἐσθῆτά τε καὶ ὄπλα. τούτων δὲ τῶν νησιωτέων ἦρχε Μαρδόντης ὁ Βαγαίου, ὃς ἐν Μυκάλῃ στρατηγέων δευτέρῳ ἔτει τούτων ἐτελεύτησε ἐν τῇ μάχῃ.

- 81 Ταῦτα ἦν τὰ κατ' ἡπείρον στρατευσόμενά τε ἔθνεα καὶ τεταγμένα ἐς τὸν πεζόν. τούτου ὦν τοῦ στρατοῦ ἦρχον μὲν οὗτοι οἱ περ εἰρέαται καὶ οἱ διατάξαντες καὶ ἐξαριθμῆσαντες οὗτοι ἦσαν καὶ χιλιάρχας τε καὶ μυριάρχας ἀποδέξαντες, ἑκατοντάρχας δὲ καὶ δεκάρχας οἱ μυριάρχαι. τελέων δὲ καὶ ἔθνεων ἦσαν ἄλλοι σημαντορες. ἦσαν μὲν δὴ οὗτοι οἱ περ εἰρέαται ἄρχον-
- 82 τες, ἐστρατήγεον δὲ τούτων τε καὶ τοῦ σύμπαντος στρατοῦ τοῦ πεζοῦ Μαρδόνιός τε ὁ Γωβρύεω καὶ Τριτανταίχμης ὁ Ἀρταβάνου τοῦ γνώμην θεμένου μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ Σμερδομένης ὁ Ὀτάνεω, Δαρείου ἀμφοτέρω οὗτοι ἀδελφεῶν παῖδες, Ξέρξης δὲ ἐγίνοντο ἀνεψιοί, καὶ Μασίστης ὁ Δαρείου τε καὶ Ἀτόσσης παῖς καὶ Γέργης ὁ Ἀριάξου καὶ Μεγάβυζος
- 83 ὁ Ζωπύρου. οὗτοι ἦσαν στρατηγοὶ τοῦ σύμπαντος πεζοῦ χωρὶς τῶν μυρίων. τῶν δὲ μυρίων τούτων Περσέων τῶν ἀπολελεγμένων ἐστρατήγεε μὲν ~~Ἰδάρους~~

ὁ Ὑδάρνεος, ἐκαλέοντο δὲ ἀθάνατοι οἱ Πέρσαι οὗτοι ἐπὶ τοῦδε· εἴ τις αὐτῶν ἐξέλιπε τὸν ἀριθμὸν ἢ θανάτῳ βιηθεὶς ἢ νόσῳ, ἄλλος ἀνὴρ ἀραίρητο, καὶ ἐγίνοντο οὐδαμὰ οὔτε πλεῦνες μυρίων οὔτε ἐλάσσονες. κόσμον δὲ πλεῖστον παρείχοντο διὰ πάντων Πέρσαι καὶ αὐτοὶ ἄριστοι ἦσαν. σκευὴν μὲν τοιαύτην εἶχον ἢ περ εἰρη-
ται, χωρὶς δὲ χρυσόν τε πολλὸν καὶ ἄφθονον ἔχοντες ἐνέπρεπον. ἄρμαμάξας τε ἅμα ἤγοντο, ἐν δὲ παλλακὰς καὶ θεραπῆλην πολλήν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένην. σῖτα δὲ σφι, χωρὶς τῶν ἄλλων στρατιωτέων, κάμηλοί τε καὶ ὑποζύγια ἤγον.

Ἰππεύει δὲ ταῦτα τὰ ἔθνη· πλὴν οὐ πάντα παρ- 84
εἶχετο ἵππον, ἀλλὰ τοσάδε μοῦνα, Πέρσαι μὲν τὴν αὐτὴν ἐσκευασμένοι καὶ ὁ πεζὸς αὐτῶν· πλὴν ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι εἶχον μετεξέτεροι αὐτῶν καὶ χάλκεα καὶ σι-
δήρεα ^{μετὰ τῶν} ἐξελθάνενα ποιήματα. εἰσὶ δὲ τινες νομάδες 85
ἄνθρωποι, Σαγάρτιοι καλεόμενοι, ἔθνος μὲν Περσικὸν καὶ φωνῇ, σκευὴν δὲ μετὰ τὸν ἔχουσι πεποιημένην τῆς τε Περσικῆς καὶ τῆς Πακτυκῆς· οἱ παρείχοντο μὲν ἵππον ὀκτακισχίλην, ὅπλα δὲ οὐ νομίζουσι ἔχειν οὔτε χάλκεα οὔτε σιδήρεα ἔξω ἐγκειριδίῳ, χρέωνται δὲ σει-
ρήσι πεπλεγμένησι ἐξ ἱμάντων. ταύτῃσι πύσυνοι ἔρχον-
ται ἐς πόλεμον· ἡ δὲ μάχη τούτων τῶν ἀνδρῶν ἦδε· ἐπεὶ ἀνυμίσγῳσι τοῖσι πολεμίοισι, βάλλουσι τὰς σειρὰς ἐπ' ἄκρῳ βρόχους ἐχούσας· ὅτεν δ' ἂν τύχη, ἦν τε ἵππου ἦν τε ἀνθρώπου, ἐπ' ἑωυτὸν ἔλκει· οἱ δὲ ἐν ἔρκεσι ἐμ-
παλασσόμενοι διαφθείρονται. τούτων μὲν αὕτη ἡ μάχη, καὶ ἐπετετάχατο ἐς τοὺς Πέρσας. Μῆδοι δὲ τὴν περ 86
ἐν τῷ πεζῷ εἶχον σκευήν, καὶ Κίσσιοι ὡσαύτως. Ἴνδοι δὲ σκευῇ μὲν ἐσεσάχατο τῇ αὐτῇ καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἤλαυνον

- Surf Couverts*
 δὲ κέλητας καὶ ἄρματα· ὑπὸ δὲ τοῖσι ἄρμασι ὑπῆσαν ἵπποι καὶ ὄνοι ἄγριοι. Βάκτριοι δὲ ἐσκενάδατο ὡσανύτως καὶ ἐν τῷ πεζῷ, καὶ Κάσπιοι ὁμοίως. Αἰβνες δὲ καὶ αὐτοὶ κατὰ περ ἐν τῷ πεζῷ· ἤλαννον δὲ καὶ οὗτοι πάντες ἄρματα. ὥς δ' αὐτως Κάσπιοι καὶ Παρικάνιοι ἐσεσάχατο ὁμοίως καὶ ἐν τῷ πεζῷ. Ἀράβιοι δὲ σκευὴν μὲν εἶχον τὴν αὐτὴν καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἤλαννον δὲ
- 87 πάντες καμήλους ταχυτῆτα οὐ λειπομένας ἵππων. ταῦτα τὰ ἔθνεα μούνα ἱππεύει, ἀριθμὸς δὲ τῆς ἵππου ἐγένετο ὀκτὼ μυριάδες, πάρεξ τῶν καμήλων καὶ τῶν ἁρμάτων. οἱ μὲν νυν ἄλλοι ἱππῆες ἐτετάχατο κατὰ τέλεα, Ἀράβιοι δὲ ἐσχατοὶ ἐπετετάχατο. ἅτε γὰρ τῶν ἵππων οὕτι ἀνεχομένων τὰς καμήλους ὕστεροι ἐτετάχατο, ἵνα μὴ
- 88 φοβέοιτο τὸ ἱππικόν. Ἴππαρχοι δὲ ἦσαν Ἀρμαμίδου τε καὶ Τίδαιος Δάτιος παῖδες. ὁ δὲ τρίτος σφι συν-ἱππαρχος Φαρνούχης κατελέλειπτο ἐν Σάρδισι νοσέων. ὥς γὰρ ὀρμῶντο ἐκ Σαρδίων, ἐπὶ συμφορὴν περιέπεσε ἀνεθέλητον. ἐλαύνοντι γάρ οἱ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου ὑπέδραμε κύων, καὶ ὁ ἵππος οὐ προῖδὼν ἐφοβήθη τε καὶ στὰς ὀρθὸς ἀπεσείσατο τὸν Φαρνούχεια, πεσὼν δὲ αἱμὰ τε ἤμεε καὶ ἐς φθίσιν περιῆλθε ἡ νοῦσος. τὸν δὲ ἵππον ἀντίκα κατ' ἀρχὰς ἐποίησαν ὥς ἐκέλευε· ἀπαγαγόντες οἱ οἰκέται ἐς τὸν χῶρον ἐν τῷ περ κατέβαλε τὸν δεσπότην, ἐν τοῖσι γούνασι ἀπέταμον τὰ σκέλεα. Φαρνούχης μὲν οὕτω παρελύθη τῆς ἡγεμονίης.
- 89 Τῶν δὲ τριηρέων ἀριθμὸς μὲν ἐγένετο ἑπτὰ καὶ διηκόσιαι καὶ χίλιναι, παρείχοντο δὲ αὐτὰς οἶδε, Φοίνικες μὲν σὺν Σύροισι τοῖσι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ τριηκόσιας, ὧδε ἐσκενασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι

κυνέας εἶχον ἀγχοτάτω πεποιημένας τρόπον τὸν Ἑλλη-
 νικόν, ἐνδεδυκότες δὲ θώρηκας λινέους, ἀσπίδας δὲ
 ἔτυς οὐκ ἐχούσας εἶχον καὶ ἀκόντια. οὗτοι δὲ οἱ Φοί-
 νικες τὸ παλαιὸν οἴκειον, ὥς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπὶ τῇ
 Ἐρυθρῇ θαλάσῃ, ἐνδεῦτεν δὲ ὑπερβάντες τῆς Συρίας
 οἰκέουσι τὸ παρὰ θάλασσαν. τῆς δὲ Συρίας τοῦτο τὸ
 χωρίον καὶ τὸ μέχρι Αἰγύπτου πᾶν Παλαιστίνη καλεέ-
 ται. Αἰγύπτιοι δὲ νέας παρεῖχοντο διηκοσίας. οὗτοι
 δὲ εἶχον περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χηλευτά,
 ἀσπίδας δὲ κοίλας, τὰς ἔτυς μεγάλας ἐχούσας, καὶ δό-
 ρατά τε ναύμαχα καὶ τύχους μεγάλους. τὸ δὲ πλῆθος *hathel*
 αὐτῶν θωρηκοφόροι ἦσαν, μαχαίρας δὲ μεγάλας εἶχον.
 οὗτοι μὲν οὕτω ἐστάλατο, Κύπριοι δὲ παρεῖχοντο νέας 90
 πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν, ἐσκευασμένοι ὧδε. τὰς μὲν
 κεφαλὰς εἰλίχατο μίτρησι οἱ βασιλεῖς αὐτῶν, οἱ δὲ
 ἄλλοι εἶχον κιθῶνας, τὰ δὲ ἄλλα κατὰ περ Ἑλληνες.
 τούτων δὲ τοσάδε ἔθνεά εἰσι, οἱ μὲν ἀπὸ Σαλαμῖνος
 καὶ Ἀθηνέων, οἱ δὲ ἀπὸ Ἀρκαδίας, οἱ δὲ ἀπὸ Κύθνου,
 οἱ δὲ ἀπὸ Φοινίκης, οἱ δὲ ἀπὸ Αἰθιοπίας, ὥς αὐτοὶ
 Κύπριοι λέγουσι. Κίλικες δὲ ἑκατὸν παρεῖχοντο νέας.
 οὗτοι δ' αὖ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἐπιχώρια, 91
 λαισηϊά τε εἶχον ἀντ' ἀσπίδων, ὠμοβοέης πεποιημένα,
 καὶ κιθῶνας εἰρινέους ἐνδεδυκότες· δύο δὲ ἀκόντια
 ἕκαστος καὶ ξίφος εἶχον, ἀγχοτάτω τῇσι Αἰγυπτίῃσι
 μαχαίρῃσι πεποιημένα. οὗτοι [μὲν] τὸ παλαιὸν Ὑπα-
 χαιοὶ ἐκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Κίλικος τοῦ Ἀγήνορος ἀνδρὸς
 Φοίνικος ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. Πάμφυλοι δὲ τριή-
 κοντα παρεῖχοντο νέας Ἑλληνικοῖσι ὅπλοισι ἐσκευα-
 σμένοι. οἱ δὲ Πάμφυλοι οὗτοι εἰσὶ τῶν ἐκ Τροίης
 ἀποσκευασθέντων ἅμα Ἀμφιλόχῳ καὶ Κάλχαντι. Λύκιοι 92

δὲ παρείχοντο νέας πεντήκοντα, θωρηκοφόροι τε ἔόντες
Ζιανες καὶ κνημιδοφόροι, εἶχον δὲ τόξα ^{ἀσπίδας} ~~κράνηνα~~ καὶ ὀιστοὺς
 καλαμίνους ἀπτέρους καὶ ἀκόντια, ἐπὶ δὲ αἰγὸς δέρ-
 ματα περὶ τοὺς ὤμους ^{ἀντιπαρα} αἰωρούμενα, περὶ δὲ τῇσι κεφα-
 λῇσι πῖλους περὶοῖσι περιεστεφανωμένους ἐγχειρίδια
 δὲ καὶ δρέπανα εἶχον. *Λύκιοι* δὲ *Τερμίλαι* ἐκαλέοντο
 ἐκ Κρήτης γεγονότες, ἐπὶ δὲ *Λύκου* τοῦ *Πανδίωνος*
 93 ἀνδρὸς Ἀθηναίου ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. *Δωριεῖς* δὲ
 οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας τριήκοντα παρείχοντο νέας, ἔχοντές
 τε Ἑλληνικὰ ὅπλα καὶ γεγονότες ἀπὸ Πελοποννήσου.
Κᾶρες δὲ ἑβδομήκοντα παρείχοντο νέας, τὰ μὲν ἄλλα
 κατὰ περ Ἑλλήνες ἐσταλμένοι, εἶχον δὲ καὶ δρέπανα
 καὶ ἐγχειρίδια. οὗτοι δὲ οὔτινες πρότερον ἐκαλέοντο,
 94 ἐν τοῖσι πρώτοισι τῶν λόγων εἰρηται. Ἴωνες δὲ ἑκατὸν
 νέας παρείχοντο, ἐσκευασμένοι ὥς Ἑλλήνες. Ἴωνες δὲ
 ὅσον μὲν χρόνον ἐν Πελοποννήσῳ οἴκεον τὴν νῦν καλεο-
 μένην Ἀχαιὴν καὶ πρὶν ἢ Δαναὸν τε καὶ Φοῦθον
 ἀπικέσθαι ἐς Πελοπόννησον, ὥς Ἑλλήνες λέγουσι,
 ἐκαλέοντο Πελασγοὶ Αἰγιαλέες, ἐπὶ δὲ Ἴωνος τοῦ Φού-
 95 θου Ἴωνες. νησιῶται δὲ ἑπτακαίδεκα παρείχοντο νέας,
 ὠπλισμένοι ὥς Ἑλλήνες. καὶ τοῦτο Πελασγικὸν ἔθνος,
 ὕστερον δὲ Ἴωνικὸν ἐκλήθη κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ
 οἱ δυωδεκαπόλιες Ἴωνες οἱ ἀπ' Ἀθηνέων. Αἰολεῖς δὲ
 ἐξήκοντα νέας παρείχοντο, ἐσκευασμένοι τε ὥς Ἑλλήνες
 καὶ τὸ πάλαι καλεόμενοι Πελασγοί, ὥς Ἑλλήνων λόγος.
 Ἑλλησπόντιοι δὲ πλὴν Ἀβυδηνῶν (Ἀβυδηνοῖσι γὰρ
 προσετέτακτο ἐκ βασιλέος κατὰ χώραν μένουσι φύλακας
 εἶναι τῶν γεφυρέων) οἱ δὲ λοιποὶ οἱ ἐκ τοῦ Πόντου
 στρατευόμενοι παρείχοντο μὲν ἑκατὸν νέας, ἐσκευα-
 σμένοι δὲ ἦσαν ὥς Ἑλλήνες. οὗτοι δὲ Ἰώνων καὶ

Ἰστιάδης ματαιῶνα

Δωριέων ἄποικοι. ἐπεβάτευνον δὲ ἐπὶ πασέων τῶν 96
 νῆων Πέρσαι καὶ Μῆδοι καὶ Σάκαι. τούτων δὲ ἄριστα
 πλεούσας παρείχοντο νέας Φοίνικες καὶ Φοινίκων Σι-
 δώνιοι. τούτοισι πᾶσι καὶ τοῖσι ἐς τὸν πεζὸν τεταγμέ-
 νοισι αὐτῶν ἐπῆσαν ἐκάστοισι ἐπιχώριοι ἡγεμόνες, τῶν
 ἐγὼ, οὐ γὰρ ἀναγκαίῃ ἐξέρομαι ἐς ἱστορίας λόγον,
 οὐ παραμέμνημαι. οὔτε γὰρ ἔθνεος ἐκάστου ἐπάξιον
 ἦσαν οἱ ἡγεμόνες, ἐν τε ἔθνει ἐκάστῳ ὅσαι περ πόλεις
 τοσοῦτοι καὶ ἡγεμόνες ἦσαν. εἶποντο δὲ ὥς οὐ στρα-
 τηγοὶ ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἄλλοι στρατευόμενοι δοῦλοι, ἐπεὶ
 στρατηγοὶ τε οἱ τὸ πᾶν ἔχοντες κράτος καὶ ἄρχοντες
 τῶν ἐθνέων ἐκάστων, ὅσοι αὐτῶν ἦσαν Πέρσαι, εἰρέα-
 ται μοι. τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐστρατήγεον [οἶδε,] Ἀριαβί- 97
 γνης τε ὁ Δαρείου καὶ Πρηξάσπης ὁ Ἀσπαθίνεω καὶ
 Μεγάβαξος ὁ Μεγαβάτεω καὶ Ἀχαιμένης ὁ Δαρείου,
 τῆς μὲν Ἰάδος τε καὶ Καρικῆς στρατιῆς Ἀριαβίγνης ὁ
 Δαρείου τε παῖς καὶ τῆς Γωβρύεω θυγατρός· Αἰγυ-
 πτίων δὲ ἐστρατήγεε Ἀχαιμένης, Ξέρξεω ἐὼν ἀπ' ἀμ-
 φοτέρων ἀδελφεός, τῆς δὲ ἄλλης στρατιῆς ἐστρατήγεον
 οἱ δύο. τριηκόντεροι δὲ καὶ πεντηκόντεροι καὶ κέρ- 98
 κουροι καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα σμικρὰ συνελθόντα ἐς τὸν
 ἀριθμὸν ἐφάνη τρισχίλια. τῶν δὲ ἐπιπλεόντων μετὰ 98
 γε τοὺς στρατηγούς οἶδε ἦσαν οἱ ὀνομαστότατοι, Σι-
 δώνιος Τετράμνηστος Ἀνύσου, καὶ Τύριος Ματτήν Σι-
 ρώμον, καὶ Ἀράδιος Μέρβαλος Ἀγβάλου, καὶ Κίλιξ
 Συνέννεσις Ὀρομέδοντος, καὶ Λύκιος Κυβερνίσκος Σίκα,
 καὶ Κύπριοι Γόργος τε ὁ Χέρσιος καὶ Τιμῶναξ ὁ Τι-
 μαγόρεω, καὶ Καρῶν Ἰστιαῖός τε ὁ Τύμνεω καὶ Πί-
 γρης ὁ Ὑσσελδώμου καὶ Δαμασίδθυμος ὁ Κανδαύλεω.
 τῶν μὲν νυν ἄλλων οὐ παραμέμνημαι ταξιάρχων ὥς 99

οὐκ ἀναγκαζόμενος, Ἀρτεμισίης δέ, τῆς μάλιστα θῶμα ποιεῦμαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσαμένης γυναικός, ἣτις ἀποθανόντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτῇ τε ἔχουσα τὴν τυραννίδα καὶ παιδὸς ὑπάρχοντος νεηνίῳ ὑπὸ λήματος τε καὶ ἀνδρηίης ἐστρατεύετο, οὐδεμιῆς εἰούσης οἱ ἀναγκαίης. οὕνομα μὲν δὴ ἦν αὐτῇ Ἀρτεμισίη, θυγάτηρ δὲ ἦν Λυγδάμιος, γένος δὲ ἐξ Ἀλικαρνησοῦ τὰ πρὸς πατρός, τὰ μητρὸθεν δὲ Κρήσσα. ἡγεμόνευε δὲ Ἀλικαρνησέων τε καὶ Κρήων καὶ Νισυρίων τε καὶ Καλυδνίων, πέντε νέας παρεχομένη. καὶ συναπάσης τῆς στρατιῆς, μετὰ γε τὰς Σιδωνίων, νέας εὐδοξοτάτας παρείχετο, πάντων δὲ τῶν συμμάχων γνώμας ἀρίστας βασιλεῖ ἀπεδέξατο. τῶν δὲ κατέλεξα πόλιν ἡγεμονεύειν αὐτήν, τὸ ἔθνος ἀποφαίνω πᾶν ἐὼν Δωρικόν, Ἀλικαρνησέας μὲν Τροιζηνίους, τοὺς δὲ ἄλλους Ἐπιδανρίους.

- 100 Ἐς μὲν τοσόνδε ὁ ναυτικὸς στρατὸς εἰρηται· Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἡριθμήθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατός, ἐπεθύμησε αὐτὸς σφεας διεξελάσας θεήσασθαι. μετὰ δὲ ἐποίησε ταῦτα, καὶ διεξελαίνων ἐπὶ ἄρματος παρὰ ἔθνος ἐν ἑκάστῳ ἐπυνθάνετο, καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί, ἕως ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα ἀπείκετο καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ὥς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποιήτο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς νέα Σιδωνίην ἵζετο ὑπὸ σκηνῇ χρυσῇ καὶ παρέπλεε παρὰ τὰς πρῶρας τῶν νεῶν, ἐπειρωτέων τε ἐκάστας ὁμοίως καὶ τὸν πεζὸν καὶ ἀπογραφόμενος. τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγόντες ὅσον τε τέσσερα πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκώχευον, τὰς πρῶρας ἐς γῆν τρέψαντες πάντες

μετωπην
μετωπῆδόν καὶ ἐξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὥς ἐς πό-
λεμον. ὁ δ' ἐντὸς τῶν προφρέων πλέων ἐθνεῖτο καὶ
τοῦ αἰγιαλοῦ.

Ὡς δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε καὶ ἐξέβη ἐκ τῆς 101
νεός, μετεπέμψατο Δημάρητον τὸν Ἀρίστωνος συστρα-
τευόμενον αὐτῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καλέσας δ' αὐτὸν
εἶρετο τάδε· Δημάρητε, νῦν μοί σε ἡδύ τι ἐστὶ εἰρέ-
σθαι τὰ θέλω. σὺ εἰς Ἑλλήν τε, καὶ ὥς ἐγὼ πυνθά-
νομαι σεῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἐς
λόγους ἀπικνεομένων, πόλιος οὐτ' ἐλαχίστης οὐτ' ἀσθε-
νεστάτης. νῦν ὦν μοι τόδε φράσον, εἰ Ἑλληνες ὑπο-
μενέουσι χεῖρας ἐμοὶ ἀνταειρόμενοι. οὐ γάρ, ὥς ἐγὼ
δοκέω, οὐδ' εἰ πάντες Ἑλληνες καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς
ἐσπέρας οἰκέοντες ἄνθρωποι συλληχθείησαν, οὐκ ἀξιό-
μαχοὶ εἰσὶ ἐμὲ ἐπιόντα ὑπομεῖναι, μὴ ἐόντες ἄρθμιοι. *καὶ ἐμὲ*
θέλω μέντοι καὶ τὸ ἀπὸ σεῦ, ὁκοῖόν τι λέγεις περὶ
αὐτῶν, πυνθέσθαι. ὁ μὲν ταῦτα εἰρώτα, ὁ δὲ ὑπο-
λαβὼν ἔφη· βασιλεῦ, κότερα ἀληθείῃ χρησώμαι πρὸς
σὲ ἢ ἡδονῇ; ὁ δέ μιν ἀληθείῃ χρησασθαι ἐκέλευε,
φᾶς οὐδέν οἱ ἀηδέστερον ἔσεσθαι ἢ πρότερον ἦν. ὥς 102
δὲ ταῦτα ἤκουσε Δημάρητος, ἔλεγε τάδε· Βασιλεῦ,
ἐπειδὴ ἀληθείῃ διαχρήσασθαι πάντως κελεύεις ταῦτα
λέγοντα τὰ μὴ ψευδόμενός τις ὕστερον ὑπὸ σεῦ ἀλώ-
σεται, τῇ Ἑλλάδι πενίῃ μὲν αἰεὶ κοτε σύντροφός ἐστι, *καὶ ἐμὲ*
ἀρετὴ δὲ ἐπακτός ἐστι, ἀπὸ τε σοφίης κατεργασμένη
καὶ νόμον ἰσχυροῦ· τῇ διαχρεωμένη ἢ Ἑλλὰς τήν τε
πενίην ἀπαμύνεται καὶ τὴν δεσποσύνην. αἰνέω μὲν
νυν πάντας Ἑλλήνας τοὺς περὶ ἐκείνους τοὺς Δωρι-
κοὺς χώρους οἰκημένους, ἐρχομαι δὲ λέξων οὐ περὶ
πάντων τούσδε τοὺς λόγους, ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων

μούνων, πρῶτα μὲν ὅτι οὐκ ἔστι ὅπως κοτὲ σοὺς δέ-
ξονται λόγους δουλοσύνην φέροντας τῇ Ἑλλάδι, αὐτὶς
δὲ ὥς ἀντιώδονται τοι ἐς μάχην καὶ ἦν οἱ ἄλλοι Ἑλ-
ληνες πάντες τὰ σὰ φρονέωσι. ἀριθμοῦ δὲ πέρι μὴ
πύθῃ ὅσοι τινὲς ἔοντες ταῦτα ποιέειν οἴοι τέ εἰσι· ἦν
τε γὰρ τύχῳσι ἐξεστρατευμένοι χίλιοι, οὗτοι μαχήσου-
νται τοι, ἦν τε ἐλάσσονες τούτων, ἦν τε καὶ πλεῦνες.

103 ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης γελάσας ἔφη· Δημάρητε, οἷον
ἐφθέρξαο ἔπος, ἄνδρας χιλίους στρατιῇ τοσῆδε μαχή-
σεσθαι. ἄγε, εἰπέ μοι, σὺ φῆς τούτων τῶν ἀνδρῶν
βασιλεὺς αὐτὸς γενέσθαι. σὺ ὦν ἐθελήσεις αὐτίκα
μάλα πρὸς ἄνδρας δέκα μάχεσθαι; καίτοι εἰ τὸ πολι-
τικὸν ὑμῖν πᾶν ἔστι τοιοῦτο οἷον σὺ διαιρέεις, σέ γε
τὸν κείνων βασιλέα πρέπει πρὸς τὸ διπλήσιον ἀντι-
τάσσεσθαι κατὰ νόμους τοὺς ὑμετέρους. εἰ γὰρ κείνων
ἕκαστος δέκα ἀνδρῶν τῆς στρατιῆς τῆς ἐμῆς ἀντάξιός
ἐστι, σέ δέ γε δίζημαί εἰκοσι εἶναι ἀντάξιον· καὶ οὕτω
μὲν ὀρθοῦτ' ἂν ὁ λόγος ὁ παρὰ σέο εἰρημένος. εἰ δὲ
τοιοῦτοί τε ἔοντες καὶ μεγάθεια τοσοῦτοι, ὅσοι σὺ τε
καὶ οἱ παρ' ἐμὲ φοιτῶσι Ἑλλήνων ἐς λόγους, αὐχέετε
τοσοῦτο, ὅρα μὴ μάτην κόμπος ὁ λόγος οὗτος εἰρη-
μένος ᾗ. ἐπεὶ φέρε ἰδὼ παντὶ τῷ οἴκῳ· κῶς ἂν
δυναίατο χίλιοι ἢ καὶ μύριοι ἢ καὶ πεντακισμύριοι,
ἔοντες γε ἐλεύθεροι πάντες ὁμοίως καὶ μὴ ὑπ' ἐνὸς
ἀρχόμενοι, στρατῷ τοσῶδε ἀντιστῆναι; ἐπεὶ τοι πλεῖ-
νῆς περὶ ἓνα ἕκαστον γινόμεθα ἢ χίλιοι, ἔοντων ἐκε-
νῶν πέντε χιλιάδων. ὑπὸ μὲν γὰρ ἐνὸς ἀρχόμενοι
κατὰ τρόπον τὸν ἡμέτερον γενοίαιτ' ἂν δειμαίνοντες
τοῦτον καὶ παρὰ τὴν ἐωντῶν φύσιν ἀμείνονες καὶ
λοῖον ἀναγκαζόμενοι μάστιγι ἐς πλεῦνας ἐλάσσονες

Quintus
probat

έόντες· άνειμένοι δὲ ἐς τὸ ἐλεύθερον οὐκ ἂν ποιεόιεν
τούτων οὐδέτερα. δοκέω δὲ ἔγωγε καὶ ἀνισωθέντας
πλήθει χαλεπῶς ἂν Ἑλληνας Πέρσῃσι μούνοισι μάχε-
σθαι. ἀλλὰ παρ' ἡμῖν τοῦτο ἔστι τὸ σὺ λέγεις, ἔστι
γε μὲν σὺ πολλὸν ἀλλὰ σπάνιον· εἰσὶ γὰρ Περσέων
τῶν ἐμῶν αἰχμοφόρων οἳ ἐθελήσουσι Ἑλλήνων ἀνδράσι
τρισι ὁμοῦ μάχεσθαι· τῶν σὺ ἔων ἅπειρος πολλὰ φλυη-
ρέεις. πρὸς ταῦτα Δημάργτος λέγει· Ὡ βασιλεῦ, ἀρ- 104
χῆθεν ἠπιστάμην ὅτι ἀληθείῃ χρεώμενος σὺ φίλα τοι
ἔρῳ. σὺ δὲ ἐπεὶ ἠνάγκασας λέγειν τῶν λόγων τοὺς
ἀληθεστάτους, ἔλεγον τὰ κατήκοντα Σπαρτιήτῃσι. καί-
τοι ὥς ἐγὼ τυγχάνω τὰ νῦν τάδε ἔστοργῶς ἐκείνους,
αὐτοὺς μάλιστα ἐξεπίστεται, οἳ με τιμὴν τε καὶ γέρεα
ἀπελόμενοι πατρώια ἅπολιν τε καὶ φυγάδα πεποιήκασι,
πατήρ δὲ σὸς ὑποδεξάμενος βίον τέ μοι καὶ οἶκον
ἔδωκε. οὐκ ὦν οἶκός ἐστι ἄνδρα τὸν σώφρονα εὐνοίην
φαινομένην διωθέεσθαι, ἀλλὰ στέργειν μάλιστα. ἐγὼ
δὲ οὔτε δέκα ἀνδράσι ὑπίσχομαι οἶός τε εἶναι μάχε-
σθαι οὔτε δυοῖσι, ἐκῶν τε εἶναι οὐδ' ἂν μοννομα-
χέοιμι. εἰ δὲ ἀναγκαίῃ εἴῃ ἢ μέγας τις ὁ ἐποτρύνων
ἄγων, ^{ἐλπίαν} μαχοίμην ἂν πάντων ἥδιστα ἐνὶ τούτων τῶν
ἀνδρῶν οἳ Ἑλλήνων ἕκαστός φησι τριῶν ἄξιός εἶναι.
ὥς δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ μὲν ἓνα μαχόμενοι
οὐδαμῶν εἰσι κακίονες ἀνδρῶν, ἀλλῆς δὲ ἄριστοι ἀν-
δρῶν ἀπάντων. ἐλεύθεροι γὰρ έόντες σὺ πάντα ἐλεύ-
θεροί εἰσι· ἔπεστι γὰρ σφι δεσπότης νόμος, τὸν ὑπο-
δειμαίνουσι πολλῶ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοὶ σέ. ποιεῦσι
γὰρ τὰ ἂν ἐκεῖνος ἀνώγη· ἀνώγει δὲ τῶντὸ αἰεὶ, οὐκ
ἔων φεύγειν οὐδὲν πληθὸς ἀνθρώπων ἐκ μάχης, ἀλλὰ
μένοντας ἐν τῇ τάξι ἐπικρατέειν ἢ ἀπόλλυσθαι. σοὶ

δὲ εἰ φαίνομαι ταῦτα λέγων φλυηρέειν, τᾶλλα σιγᾶν
θίλω τὸ λοιπόν· νῦν δὲ ἀναγκασθεὶς ἔλεξα. γένοιτο
μέντοι κατὰ νόον τοι, βασιλεῦ.

- 105 Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο, Ξέρξης δὲ ἐς γέλωτά
τε ἔτρεψε καὶ οὐκ ἐποίησατο ὀργὴν οὐδεμίαν, ἀλλ'
ἡπίως αὐτὸν ἀπεπέμψατο. τούτῳ δὲ ἐς λόγους ἐλθὼν
Ξέρξης καὶ ὑπαρχον ἐν τῷ Δορίσκῳ τούτῳ καταστήσας
Μασκάμην τὸν Μεγαδόστω, τὸν δὲ ὑπὸ Δαρείου στα-
θέντα καταπαύσας, ἐξήλαυνε τὸν στρατὸν διὰ τῆς Θρη-
106 κης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. κατέλιπε δὲ ἄνδρα τοιόνδε Μα-
σκάμην γενόμενον, τῷ [μούνῳ] Ξέρξης δῶρα πέμπεσκε
ὥς ἀριστεύοντι πάντων ὅσους αὐτὸς κατέστησε ἢ Δα-
ρεῖος ὑπάρχους, πέμπεσκε δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος· ὥς δὲ καὶ
Ἀρτοξέρξης ὁ Ξέρξεω τοῖσι Μασκαμείοισι ἐκγόνοισι. κατ-
έστασαν γὰρ ἔτι πρότερον ταύτης τῆς ἐλάσιος ὑπαρχοὶ
ἐν τῇ Θρηίκῃ καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου πανταχῇ. οὗτοι
ὦν πάντες, οἳ τε ἐκ Θρηίκης καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου,
πλὴν τοῦ ἐν Δορίσκῳ ὑπὸ Ἑλλήνων ὕστερον ταύτης
τῆς στρατηλασίης ἐξαιρέθησαν· τὸν δὲ ἐν Δορίσκῳ
Μασκάμην οὐδαμοὶ καὶ ἐδυνάσθησαν ἐξελεῖν, πολλῶν
πειρησαμένων. διὰ τοῦτο δὲ οἱ τὰ δῶρα πέμπεται
107 παρὰ τοῦ βασιλεύοντος αἰεὶ ἐν Πέρσῃσι. τῶν δὲ ἐξ-
αιρεθέντων ὑπὸ Ἑλλήνων οὐδένα βασιλεὺς Ξέρξης ἐνό-
μισε εἶναι ἄνδρα ἀγαθὸν εἰ μὴ Βόγην μούνον τὸν ἐξ
Ἡϊόνος. τοῦτον δὲ αἰνέων οὐκ ἐπαύετο καὶ τοὺς περι-
εόντας αὐτοῦ ἐν Πέρσῃσι παῖδας ἐτίμα μάλιστα, ἐπεὶ
καὶ ἄξιός αἶνον μεγάλου ἐγένετο Βόγης· ὃς ἐπειδὴ
ἐπολιορκέτο ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ Κίμωνος τοῦ Μιλτιά-
δεω, παρεὼν αὐτῷ ὑπόσπονδον ἐξελεῖν καὶ νοστήσαι
ἐς τὴν Ἀσίην, οὐκ ἠθέλησε, μὴ δειλὴν δόξειε περιεῖναι

βασιλείᾳ, ἀλλὰ ^{ῥα} διεκαρτέρεε ἐς τὸ ἐσχατον. ὥς δ' οὐδὲν
 ἔτι φθόρῃς ἐνὴν ἐν τῷ τείχει, συννήσας πυρὴν μεγάλην
 ἔσφαξε τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς ^{καὶ τοὺς οἰκέτας}
 καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ ἔπειτα ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ, μετὰ
 δὲ ταῦτα τὸν χρυσὸν ἅπαντα τὸν ἐκ τοῦ ἔσπεος καὶ
 τὸν ἄργυρον ἐσπείρει ἀπὸ τοῦ τείχεος ἐς τὸν Στρυμόνα,
 ποιήσας δὲ ταῦτα ἑωυτὸν ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ. οὕτω
 μὲν οὗτος δικαίως αἰνέεται ἔτι καὶ ἐς τόδε ὑπὸ Περ-
 σέων. Ξέρξης δὲ ἐκ τοῦ Δορίσκου ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν 108
 Ἑλλάδα, τοὺς δὲ αἰεὶ γινομένους ἐμποδῶν συστρα-
 τεύεσθαι ἠνάγκαζε. ἐδεδούλωτο γάρ, ὥς καὶ πρότερόν
 μοι δεδήλωται, ἢ μέχρι Θεσσαλίας πᾶσα καὶ ἦν ὑπὸ
 βασιλείᾳ δασμοφόρος, Μεγαβάξου τε καταστρεψαμένου
 καὶ ὕστερον Μαρδονίου. παραμείβετο δὲ πορευόμενος
 ἐκ Δορίσκου πρῶτα μὲν τὰ Σαμοθρίκια τείχεα, τῶν
 ἐσχάτη πεπόλισται πρὸς ἐσπέρας πόλις τῇ οὐνομά ἐστι
 Μεσαμβρία. ἔχεται δὲ ταύτης Θασίων πόλις Στρώμη,
 διὰ δὲ σφραγίδος τοῦ μέσου Αἰσος ποταμοῦ διαρρέει, ὃς
 τότε οὐκ ἀντέσχε τὸ ὕδωρ παρέχων τῷ Ξέρξει στρατῷ
 ἀλλ' ἐπέλιπε. ἢ δὲ χώρα αὕτη πάλαι μὲν ἐκαλέετο
 Γαλλαϊκή, νῦν δὲ Βριαντική· ἐστὶ μέντοι τῷ δικαιο-
 τάτῳ τῶν λόγων καὶ αὕτη Κικόνων. διαβὰς δὲ τοῦ 109
 Αἰσος ποταμοῦ τὸ ῥέεθρον ἀπεξηρασμένον πόλιας
 Ἑλληνίδας τάσδε παραμείβετο, Μαρώνειαν, Δίκαιαν,
Ἀβδηρα. ταύτας τε δὴ παρεξήιε καὶ κατὰ ταύτας
 λίμνας ὀνομαστὰς τάσδε, Μαρωνείης μὲν μεταξὺ καὶ
 Στρώμης κειμένην Ἰσμαρίδα, κατὰ δὲ Δίκαιαν Βιστο-
 νίδα, ἐς τὴν ποταμοὶ δύο ἐσιεῖσι τὸ ὕδωρ, Τραυὸς τε
 καὶ Κόμφατος. κατὰ δὲ Ἀβδηρα λίμνην μὲν οὐδε-
 μίαν ἐοῦσαν ὀνομαστὴν παραμείψατο Ξέρξης, ποταμὸν

- δὲ Νέστον ῥέοντα ἐς θάλασσαν. μετὰ δὲ ταύτας τὰς
 χώρας ἰὼν τὰς ἡπειρώτιδας πόλεις παρήιε, τῶν ἐν μῆ
 λίμνῃ ἑοῦσα τυγχάνει ὥσει τριήκοντα σταδίων μάλιστα
 κη τὴν περίοδον, ἰχθυώδης τε καὶ κάρτα ^{καὶ ἀλμυρὴ}
 ταύτην τὰ ὑποζύγια μούνα ^{καὶ ἀρδόμενα} ἀνεξήρηνε. τῇ
 δὲ πόλει ταύτῃ οὖνομά ἐστι Πίστυρος. ταύτας μὲν δὴ
 τὰς πόλεις τὰς παραθαλασσίας τε καὶ Ἑλληνίδας ἐξ
 110 εὐωνύμου χειρὸς ἀπέργων παρεξήιε, ἔθνεα δὲ Θρηάκων
 δι' ὧν τῆς χώρας ὁδὸν ἐποιέετο τοσάδε, Παῖτοι, Κί-
 κωνες, Βίστονες, Σαπατοί, Δερσατοί, Ἡδωνοί, Σάτραι.
 τούτων οἱ μὲν παρὰ θάλασσαν κατοικημένοι ἐν τῇσι
 νηυσὶ εἶποντο· οἱ δὲ αὐτῶν τὴν μεσόγαιαν οἰκέοντες
 καταλεχθέντες τε ὑπ' ἐμεῦ, πλὴν Σατρέων οἱ ἄλλοι
 111 πάντες περὶ ἀναγκαζόμενοι εἶποντο. Σάτραι δὲ οὐδε-
 νός κω ἀνθρώπων ὑπήκοοι ἐγένοντο, ὅσον ἡμεῖς ἴδμεν,
 ἀλλὰ διατελευθοῦσι τὸ μέχρι ἐμεῦ αἰεὶ ἔοντες. ἐλεύθεροι
 μούνοι Θρηάκων· οἰκέουσι τε γὰρ ὄρεα ὑψηλά, ἰδησί
 τε παντοίησι καὶ χιόνι ^{κοινοῖς} συνήρεφά, καὶ εἰσὶ τὰ πολέμια
 ἄκροι, οὗτοι οὖν τοῦ Διονύσου τὸ μαντήδιον εἰσι ἐκτη-
 μένοι. τὸ δὲ μαντήδιον τοῦτο ἐστὶ μὲν ἐπὶ τῶν ὄρεων
 τῶν ὑψηλοτάτων, Βησσοὶ δὲ τῶν Σατρέων εἰσὶ οἱ προ-
 φητεύοντες τοῦ ἱεροῦ, πρόμαντις δὲ ἡ χρέωσα κατὰ περ
 ἐν Δελφοῖσι, καὶ οὐδὲν ποικιλώτερον. ^{καὶ ἀμνημονεύει}
 112 Παραμειψάμενος δὲ ὁ Ξέρξης τὴν εἰρημένην δεύ-
 τερα τούτων παραμείβετο τείχεα τὰ Πιέρων, τῶν ἐνὶ
 Φάργῃς ἐστὶ οὖνομα καὶ ἑτέρῳ Πέργαμος. ταύτῃ μὲν
 δὴ παρ' αὐτὰ τὰ τείχεα τὴν ὁδὸν ἐποιέετο, ἐκ δεξιῆς
 χειρὸς τὸ Πάγγαιον ὄρος ἀπέργων, ἐὼν μέγα τε καὶ
 ὑψηλόν, ἐν τῷ χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ἐνὶ μέταλλα, τὰ
 νέμονται Πιέρεις τε καὶ Ὀδόμαντοι καὶ μάλιστα Σάτραι.

ὑπεροικέοντας δὲ τὸ Πάγγαιον πρὸς βορέῳ ἀνέμου 113
 Παίονας Δόβηράς τε καὶ Παιόπлас παρεξίων ἦε πρὸς
 ἐσπέρην, ἐς δ' ἀπίκετο ἐπὶ ποταμὸν τε Στρυμόνα καὶ
 πόλιν Ἡϊόνα, τῆς ἔτι ζωὸς ἔων ἦρχε Βόγης, τοῦ περ
 ὀλίγῳ πρότερον τούτων λόγον ἐποιεῦμην. ἡ δὲ γῆ
 αὕτη ἡ περὶ τὸ Πάγγαιον ὕρος καλέεται Φυλλίς, κατα-
 τείνουσα τὰ μὲν πρὸς ἐσπέρην ἐπὶ ποταμὸν Ἀγγίτην
 ἐκδιδόντα ἐς τὸν Στρυμόνα, τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην Σου-
 τείνουσα ἐς αὐτὸν τὸν Στρυμόνα· ἐς τὸν οἱ Μάγοι
 ἐκαλλιτέρεοντο σφάζοντες ἵππους λευκοὺς. φάρμακόν 114
 σαντες δὲ ταῦτα ἐς τὸν ποταμὸν καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς
 τούτοις ἐν Ἐννέα ὁδοῖσι τῇσι Ἡδωνῶν ἐπορεύοντο
 κατὰ τὰς γεφύρας, τὸν Στρυμόνα εὐρόντες ἐξευγμένον.
 Ἐννέα δὲ ὁδοὺς πυνθανόμενοι τὸν χῶρον τοῦτον κα-
 λέεσθαι τοσοῦτους ἐν αὐτῷ παῖδας τε καὶ παρθένους
 ἀνδρῶν τῶν ἐπιχωρίων ζῶοντας κατώρυσσον. Περ-
 σικὸν δὲ τὸ ζῶοντας κατορύσσειν, ἐπεὶ καὶ Ἀμυστιν
 τὴν Ξέρξεω γυναῖκα πυνθάνομαι γηράσασαν δις ἐπὶ
 Περσέων παῖδας, ἰόντων ἐπιφανέων ἀνδρῶν, ὑπὲρ
 ἑωυτῆς τῷ ὑπὸ γῆν λεγομένῳ εἶναι θεῷ ἀντιχαρίζε-
 σθαι κατορύσσουσιν. ὥς δὲ ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ἐπο- 115
 ρεύετο ὁ στρατός, ἐνθαῦτα πρὸς ἡλίῳ δυσμέων ἐστὶ
 αἰγιαλὸς ἐν τῷ οἰκημένην Ἀργίλον πόλιν Ἑλλάδα
 παρεξίη· αὕτη δὲ καὶ ἡ κατ' ὑπερθε ταύτης καλέεται
 Βισαλτίη. ἐνθεῦτεν δὲ κόλπον τὸν ἐπὶ Ποσιδηίου ἐξ
 ἀριστερῆς χειρὸς ἔχων ἦε διὰ Συλέος πεδίου καλεο-
 μένου, Στάγειρον πόλιν Ἑλλάδα παραμειβόμενος, καὶ
 ἀπίκετο ἐς Ἀκανθον, ἅμα ἀγόμενος τούτων ἕκαστον
 τῶν ἐθνέων καὶ τῶν περὶ τὸ Πάγγαιον ὕρος οἰκούν-
 των, ὁμοίως καὶ τῶν πρότερον κατέλεξα, τοὺς μὲν

- παρὰ θάλασσαν ἔχων οἰκημένους ἐν νηυσὶ στρατενο-
 μένους, τοὺς δ' ὑπὲρ θαλάσσης περὶ ἐπομένους. τὴν
 δὲ ὁδὸν ταύτην, ἣν βασιλεὺς Ξέρξης τὸν στρατὸν
 ἤλασε, οὔτε σὺν ^{ῥαυτοῖς} ῥαυτοῖσι Θορήικες οὔτ' ἐπισπείρουσι, σέ-
 βονται τε μεγάλως τὸ μέχρι ἐμεῦ. ὥς δὲ ἄρα ἐς τὴν
 116 Ἀκανθὸν ἀπίκετο, ξεινίην τε ὁ Ξέρξης τοῖσι Ἀκαν-
 θίοισι προείπε καὶ ἐδωρήσατό σφας ἐσθῆτι Μηδικῇ
 ἐπαίνειέ τε, ὁρέων καὶ αὐτοὺς προθύμους ἔοντας ἐς τὸν
 117 πόλεμον καὶ τὸ ὄρυγμα ἀκούων. ἐν Ἀκάνθῳ δὲ ἔοντας
 Ξέρξεω συνήνεικε ὑπὸ νόουσιν ἀποθανεῖν τὸν ἐπεστεῶτα
 τῆς διώρυχος Ἀρταχαιήν, δόκιμον ἔοντα παρὰ Ξέρξη
 καὶ γένος Ἀχαιμενίδην, μεγάθει τε μέγιστον ἔοντα
 Περσέων (ἀπὸ γὰρ πέντε πηχέων βασιληῶν ἀπέλειπε
 τέσσερας δακτύλους) φωνέοντά τε μέγιστον ἀνθρώπων,
 ὥστε Ξέρξην συμφορὴν ποιησάμενον μεγάλην ἐξενεῖκαί
 τε αὐτὸν κάλλιστα καὶ θάψαι· ἐτυμβοχόες δὲ πᾶσα ἡ
 στρατιή. τούτῳ δὲ τῷ Ἀρταχαίῳ θύουσι Ἀκάνθιοι ἐκ
^{στρατιᾶς} θεοπροπίου ὡς ἥρωι, ἐκονομάζοντες τὸ οὖνομα. βασι-
 λεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἀπολομένου Ἀρταχαίῳ ἐποιέετο
 118 συμφορὴν· οἱ δὲ ὑποδεκόμενοι Ἑλλήνων τὴν στρα-
 τὴν καὶ δειπνίζοντες Ξέρξην ἐς πᾶν κακοῦ ἀπίκετο,
 οὔτῳ ὥστε ἀνάστατοι ἐκ τῶν οἰκῶν ἐγίνοντο, ὅκου γε
 Θασίοισι ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ πολλῶν τῶν σφετέ-
 ρων δεξαμένοισι τὴν Ξέρξεω στρατὴν καὶ δειπνίσασαι
 Ἀντίπατρος ὁ Ὀργέος ἀραιρημένος, τῶν ἀστῶν ἀνὴρ
 δόκιμος ὅμοια τῷ μάλιστα, ἀπέδεξε ἐς τὸ δεῖπνον τε-
 119 τρακόσια τάλαντα ἀργυρίου τετελεσμένα. ὥς δὲ παρα-
 πλησίως καὶ ἐν τῇσι ἄλλῃσι πόλεσι οἱ ἐπεστεῶτες ἀπ-
 εδείκνυσαν τὸν λόγον. τὸ γὰρ δεῖπνον τοιόνδε τε
 ἐγίνετο, οἷα ἐκ πολλοῦ χρόνου προειρημένον καὶ περὶ

πολλοῦ ποιευμένων. τοῦτο μὲν, ὥς ἐπύθοντο τάχιστα τῶν κηρύκων τῶν περιαγγελλόντων, δασάμενοι σίτον ἐν τῇσι πόλεσι οἱ ἄστοι ἄλευρά τε καὶ ἄλφιτα ἐποίησαν πάντες ἐπὶ μῆνας συχνούς· τοῦτο δὲ κτήνεα ἐσίτευον *fatted* ἐξευρίσκοντες τιμῆς τὰ κάλλιστα, ἐτρεφόν τε ὄρνιθας χειρσαίους καὶ λιμναίους ἐν τε οἰκῆμασι καὶ λαγκοῖσι, ἐς ὑποδοχάς τοῦ στρατοῦ· τοῦτο δὲ χυύσεά τε καὶ ἀργύρεα ποτήριά τε καὶ κρητῆρας ἐποιεῦντο καὶ τᾶλλα ὅσα ἐπὶ τράπεζαν τιθέαται πάντα. ταῦτα μὲν αὐτῷ τε βασιλεῖ καὶ τοῖσι δημοσίτοισι μετ' ἐκείνου ἐπεποιήτο, τῇ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ τὰ ἐς φορβὴν μούνα τασσόμενα. ὅπως δὲ ἀπίκοιτο ἡ στρατιή, σκηνὴ μὲν ἔσκε πεπηγυῖα ἐτάλμη ἐς τὴν αὐτὸς σταθμὸν ποιέεσκετο Ξέρξης, ἡ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ [ἔσκε] ὑπαίθριος. ὥς δὲ δεῖπνον γίνοιτο ὦρη, οἱ μὲν δεκόμενοι ἔχεσκον πόνον, οἱ δὲ ὅπως πλησθέντες νύκτα αὐτοῦ ἀγάγοιεν, τῇ ὑστεραίῃ τὴν τε σκηνὴν ἀνασπάσαντες καὶ τὰ ἐπιπλα πάντα λαβόντες οὕτω ἀπελαύνεσκον, λείποντες οὐδὲν ἄλλὰ φερόμενοι. ἐνθα δὴ Μεγακρέοντος ἀνδρὸς Ἀβδηρίτῃ ἐπος εὖ 120 εἰρημένον ἐγένετο, ὃς συνεβούλευσε Ἀβδηρίτῃσι πανδημεὶ αὐτοὺς καὶ γυναῖκας, ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα ἰρὰ ἵζεσθαι ἰκέτας τῶν θεῶν παραιτεομένων καὶ τὸ λοιπὸν σφι ἀπαμύνειν τῶν ἐπιόντων κακῶν τὰ ἡμίσεα, τῶν τε παροιχομένων ἔχειν σφι μεγάλην χάριν, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης οὐδὲς ἐκάστης ἡμέρης ἐνόμισε σίτον αἰρέεσθαι· παρέχειν γὰρ ἂν Ἀβδηρίτῃσι, εἰ καὶ ἄριστον προείρητο ὁμοια τῷ δεῖπνῳ παρασκευάζειν, ἢ μὴ ὑπομένειν Ξέρξην ἐπιόντα ἢ καταμείναντας κάκιστα πάντων ἀνθρώπων διατριβῆναι.

121 Οἱ μὲν δὴ πιεζόμενοι ὅμως τὸ ἐπιτασσόμενον ἐπετέλειον, Ξέρξης δὲ ἐκ τῆς Ἀκάνθου ἐντειλάμενος τοῖσι στρατηγοῖσι τὸν ναυτικὸν στρατὸν ὑπομένειν ἐν Θέρμῃ ἀπῆκε ἀπ' ἐαυτοῦ πορεύεσθαι τὰς νέας, Θέρμῃ δὲ τῇ ἐν τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ οἰκημένη, ἀπ' ἧς καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει· ταύτῃ γὰρ ἐπυνθάνετο συντομώτατον εἶναι. μέχρι μὲν γὰρ Ἀκάνθου ὧδε τεταγμένος ὁ στρατὸς ἐκ Δορίσκου τὴν ὁδὸν ἐποιέετο· τρεῖς μοίρας ὁ Ξέρξης δασάμενος πάντα τὸν πεζὸν [στρατόν], μίαν αὐτέων ἔταξε παρὰ θάλασσαν ἰέναι ὁμοῦ τῷ ναυτικῷ· ταύτης μὲν δὴ ἐστρατήγεον Μαργδονίος τε καὶ Μασίστης, ἑτέρῃ δὲ τεταγμένη ἦε τοῦ στρατοῦ τριτημορὶς τὴν μεσόγαιαν, τῆς ἐστρατήγεον Τριτανταίχμης τε καὶ Γέργις. ἡ δὲ τρίτη τῶν μοιρέων, μετ' ἧς ἐπορεύετο αὐτὸς Ξέρξης, ἦε μὲν τὸ μέσον αὐτέων, στρατηγούς δὲ παρείχετο Σμερδομένεά τε καὶ Μεγάβυζον.

122 Ὁ μὲν νυν ναυτικὸς στρατὸς ὡς ἀπείσθη ὑπὸ Ξέρξεω καὶ διεξέπλωσε τὴν διώρυχα τὴν ἐν τῷ Ἄθρ γενομένην, διέχουσαν δὲ ἐς κόλπον ἐν τῷ Ἄσσαι πόλις καὶ Πίλωρος καὶ Σίγγος καὶ Σάρτη οἰκνται, ἐνθεῦτεν, ὡς καὶ ἐκ τούτων τῶν πολλίων στρατιὴν παρέλαβε, ἐπλεε ἀπιέμενοσι^{ἐκ τούτων} ἐς τὸν Θερμαῖον κόλπον, κάμπτων δὲ Ἀμπελον τὴν Τορωναίην ἄκρην παραμείβετο Ἑλληνίδας τάσδε πόλεις, ἐκ τῶν νέας τε καὶ στρατιὴν παρελάμβανε, Τορώνην, Γαληψόν, Σερμύλην, Μηκύβεργναν, Ὀλυνθον. ἡ μὲν νυν χώρα αὕτη Σι-
123 θωνίη καλεῖται. ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Ξέρξεω συντάμνων ἀπ' Ἀμπέλου ἄκρης ἐπὶ Καναστραῖον ἄκρην, τὸ δὴ πάσης τῆς Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα, ἐνθεῦτεν

νέας τε καὶ στρατιὴν παρελάμβανε ἐκ Ποτιδαίης καὶ Ἀφύτιος καὶ Νέης πόλιος καὶ Αἰγῆς καὶ Θεράμβω καὶ Σκιώνης καὶ Μένδης καὶ Σάνης· αὐταὶ γὰρ εἰσι αἱ τὴν νῦν Παλλήνην, πρότερον δὲ Φλέγρην καλεομένην νεμόμεναι. παραπλέων δὲ καὶ ταύτην τὴν χώραν ἐπλεε ἐς τὸ προειρημένον, παραλαμβάνων στρατιὴν καὶ ἐκ τῶν προσεχέων πολλῶν τῇ Παλλήνῃ, ὁμουρεουσέων δὲ τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ, τῇσι ὀνόματά ἐστι τάδε, Αἰπάξος, Κώμβρεια, Λισαί, Γίγωνος, Κάμψα, Σμίλα, Αἰνεια. ἡ δὲ τούτων χώρα Κροσσαίη ἐτι καὶ ἐς τόδε καλέεται. ἀπὸ δὲ Αἰνείης, ἐς τὴν ἐτελεύτων καταλέγων τὰς πόλεις, ἀπὸ ταύτης ἤδη ἐς αὐτόν τε τὸν Θερμαῖον κόλπον ἐγένετο τῷ ναυτικῷ στρατῷ ὁ πλόος καὶ γῆν τὴν Μυγδονίην, πλέων δὲ ἀπίκετο ἐς τε τὴν προειρημένην Θέρμην καὶ Σίνδον ^{divida} ~~τε~~ πόλιν καὶ Χαλέστρην ἐπὶ τὸν Ἄξιον ποταμόν, ὃς ^{divida} ~~οὐρῖζει~~ ^{divida} ~~χώραν~~ τὴν Μυγδονίην τε καὶ Βοττιαίδα, τῆς ἔχουσι τὸ παρὰ θάλασσαν, στεινὸν χωρίον, πόλεις Ἰχναι τε καὶ Πέλλα.

Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς αὐτοῦ περὶ Ἄξιον ¹²⁴ ποταμόν καὶ πόλιν Θέρμην καὶ τὰς μεταξὺ πόλιας τούτων περιμένων βασιλέα ἐστρατοπεδεύετο, Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς ἐπορεύετο ἐκ τῆς Ἀκάνθου τὴν μεσόγαιαν τάμνων τῆς ὁδοῦ, βουλόμενος ἐς τὴν Θέρμην ἀπικέσθαι. ἐπορεύετο δὲ διὰ τῆς Παιονικῆς καὶ Κρηστωνικῆς ἐπὶ ποταμόν Ἐχειδωρον, ὃς ἐκ Κρηστωνάων ἀρξάμενος ῥέει διὰ Μυγδονίης χώρας καὶ ἐξίει παρὰ τὸ ἔλος τὸ ἐπ' Ἀξίῳ ποταμῷ. πορευο- ¹²⁵ μένῳ δὲ ταύτῃ λέοντες οἱ ἐπεθήκαντο τῇσι σιτοφόροισι καμήλοισι· καταφοιτέοντες γὰρ οἱ λέοντες τὰς νύκτας καὶ λείποντες τὰ σφέτερα ἡθια ἄλλου μὲν

- οὐδενὸς ἄπτοντο οὔτε ὑπόζυγλου οὔτε ἀνθρώπου, οἱ δὲ τὰς καμήλους ἐκεράζον μούνας. θαμάζω δὲ τὸ αἴτιον, ὃ τι κοτὲ ἦν τῶν ἄλλων τὸ ἀναγκάζον ἀπεχομένους τοὺς λέοντας τῇσι καμήλοισι ἐπιτίθεσθαι, τὸ μήτε πρότερον ὁπώπесαν θηρίον μήτ' ἐπεπειρέατο
- 126 αὐτοῦ. εἰσὶ δὲ κατὰ ταῦτα τὰ χωρία καὶ λέοντες πολλοὶ καὶ βόες ἄγριοι, τῶν τὰ κέρα ὑπερμεγάθεά ἐστι τὰ ἐς Ἑλλήνας φοιτέοντα. οὗρος δὲ τοῖσι λέουσι ἐστι ὃ τε δι' Ἀβδήρων ῥέων ποταμὸς Νέστος καὶ ὁ δι' Ἀκαρνανίης ῥέων Ἀχελῷος· οὔτε γὰρ τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τοῦ Νέστου οὐδαμόθι πάσης τῆς ἔμπροσθε Εὐρώπης ἴδοι τις ἂν λέοντα, οὔτε πρὸς ἐσπέρης τοῦ Ἀχελῷου ἐν τῇ ἐπιλοίπῳ ἡπείρῳ, ἀλλ' ἐν τῇ μεταξὺ τοῦ
- 127 τῶν ποταμῶν γίνονται. ὥς δὲ ἐς τὴν Θέρμην ἀπῆκετο ὁ Ξέρξης, ἰδὼν αὐτοῦ τὴν στρατιήν. ἐπέσχε δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ στρατοπεδευόμενος τὴν παρὰ θάλασσαν χώραν τοσὴνδε, ἀρξάμενος ἀπὸ Θέρμης πόλιος καὶ τῆς Μυγδονίης μέχρι Λυδίας τε ποταμοῦ καὶ Ἀλιάκμονος, οἱ οὐρίζουσι γῆν τὴν Βοττιαίδα τε καὶ Μακεδονίδα, ἐς τῶντο [ῥέεθρον] τὸ ὕδωρ συμμίσγοντες. ἐστρατοπεδεύοντο μὲν δὴ ἐν τούτοις τοῖσι χωρίοις οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ καταλεχθέντων τούτων ποταμῶν ἐκ Κρησιωναίων ῥέων Ἐχλείδωρος μούνος οὐκ ἀντήρησε τῇ στρατιῇ πινόμενος ἀλλ' ἐπέλιπε.
- 128 Ξέρξης δὲ ὁρέων ἐκ τῆς Θέρμης ὄρεα τὰ Θεσσαλικά, τὸν τε Ὀλυμπον καὶ τὴν Ὀσσαν, μεγάθει τε ὑπερμήκεα ἔοντα, διὰ μέσου τε αὐτῶν αὐλῶνα στεινὸν πυνθανόμενος εἶναι, δι' οὗ ῥέει ὁ Πηνειός, ἀκούων τε ταύτῃ εἶναι ὁδὸν ἐς Θεσσαλίην φέρουσαν, ἐπεθύμησε πλώσας θεήσασθαι τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ,

ὅτι τὴν ἄνω ὁδὸν ἐμελλε ἐλᾶν διὰ Μακεδόνων τῶν κατύπερθε οἰκημένων ἐς Περραιβοὺς παρὰ Γόννον πόλιν· ταύτῃ γὰρ ἀσφαλέστατον ἐκυνθάνετο εἶναι. ὥς δὲ ἐπεθύμησε, καὶ ἐποίησε ταῦτα· ἐσβὰς ἐς Σιδωνίην νέα, ἐς τὴν περ ἐσέβαινε αἰεὶ ὅπως τι ἐθέλοι τοιοῦτο ποιῆσαι, ἀνέδεξε σημήιον καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνάγεσθαι, καταλιπὼν αὐτοῦ τὸν πεζὸν στρατόν. ἐπεὶ δὲ ἀπῆκετο καὶ ἐθέησατο Ξέρξης τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ἐν θώματι μεγάλῳ ἐνέσχετο, καλέσας δὲ τοὺς κατηγεμόνας τῆς ὁδοῦ εἶρετο εἰ τὸν ποταμὸν ἔστι παρατρέψαντα ἑτέρη ἐς θάλασσαν ἐξαγαγεῖν. τὴν δὲ Θεσσα- 129 λίην λόγος ἔστι τὸ παλαιὸν εἶναι λίμνην, ὥστε γε συγκεκλημένην πάντοθεν ὑπερμήκεσι ὕρεσι. τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς τὴν ἡῶ ἔχοντα τό τε Πήλιον ὕρος, καὶ ἡ Ὅσσα ἀποκληθεῖ συμμίσγοντα τὰς ὑπαρρέας ἀλλή-^{λοι}λοισι, τὰ δὲ πρὸς βορέῳ ἀνέμου Ὀλυμπος, τὰ δὲ πρὸς ἐσπέρην Πίνδος, τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ ἄνεμον νότον ἡ Ὀθρυς· τὸ μέσον δὲ τούτων τῶν λεχθέντων ὁρέων ἡ Θεσσαλίη ἔστι ἐοῦσα κοίλῃ. ὥστε ὧν ποταμῶν ἐς αὐτὴν καὶ ἄλλων συχνῶν ἐσβαλλόντων, πέντε δὲ τῶν δοκίμων μάλιστα τῶνδε, Πηνειοῦ καὶ Ἀπιδανοῦ καὶ Ὀνοχώνου καὶ Ἐνιπέος καὶ Παμίσου, οἱ μὲν νυν ἐς τὸ πεδίον τοῦτο συλλεγόμενοι ἐκ τῶν ὁρέων τῶν περικληιόντων τὴν Θεσσαλίην ὀνομαζόμενοι δι' ἐνὸς ἀὐλῶνος καὶ τούτου στεينوῦ ἔκροον ἔχουσι ἐς θάλασσαν, προσυμμίσγοντες τὸ ὕδωρ πάντες ἐς τῶντό. ἐπεὰν δὲ συμμιχθέωσι τάχιστα, ἐνθεῦτεν ἤδη ὁ Πηνειὸς τῷ οὐνόματι κατακρατέων ἀωννύμους τοὺς ἄλλους εἶναι ποιεῖ. τὸ δὲ παλαιὸν λέγεται, οὐκ ἐόντος κω τοῦ ἀὐλῶνος καὶ διεκρόου τούτου, τοὺς ποταμοὺς

τούτους καὶ πρὸς τοῖσι ποταμοῖσι τούτοισι τὴν Βοιβηίδα λίμνην οὔτε ὀνομάζεσθαι κατὰ περ νῦν ῥέειν τε οὐδὲν ἤσسون ἢ νῦν, ῥέοντας δὲ ποιέειν τὴν Θεσσαλίην πᾶσαν πέλαγος. αὐτοὶ μὲν νῦν Θεσσαλοὶ φασὶ Ποσειδέωνα ποιῆσαι τὸν ἀνὺλωνα δι' οὗ ῥέει ὁ Πηνειὸς, οἰκότες λέγοντες. ὅστις γὰρ νομίζει Ποσειδέωνα τὴν γῆν σείειν καὶ τὰ διεστέωτα ὑπὸ σεισμοῦ τοῦ θεοῦ τούτου ἔργα εἶναι, καὶ ἂν ἐκεῖνο ἰδὼν φάιη Ποσειδέωνα ποιῆσαι· ἔστι γὰρ σεισμοῦ ἔργον, ὥς ἐμοὶ ἐφαίνετο εἶναι, ἢ διάστασις τῶν ὁρέων.

- 130 Οἱ δὲ κατηγεόμενοι εἰρομένου Ξέρξεω εἰ ἔστι ἄλλη ἐξοδος ἐς θάλασσαν τῷ Πηνειῷ, ἐξεπιστάμενοι ἀτρεκέως εἶπον· Βασιλεῦ, ποταμῷ τούτῳ οὐκ ἔστι ἄλλη ἐξήλυσις ἐς θάλασσαν κατήκουσα, ἀλλ' ἤδε αὐτή· ὅρεσι γὰρ περιεστεφάνονται πᾶσα Θεσσαλίη. Ξέρξης δὲ λέγεται εἰπεῖν πρὸς ταῦτα· Σοφοὶ ἄνδρες εἰσὶ Θεσσαλοὶ. ταῦτ' ἄρα πρὸ πολλοῦ ἐφυλάξαντο γνωσιμαχέοντες καὶ τᾶλλα καὶ ὅτι χώραν ἄρα εἶχον εὐαίρετόν τε καὶ ταχυάλωτον· τὸν γὰρ ποταμὸν πρῆγμα ἂν ἦν μούνον ἐπεῖναι σφειων ἐπὶ τὴν χώραν, χώματι ἐκ τοῦ ἀνὺλωνος ἐκβιβάσαντα καὶ παρατρέψαντα δι' ὧν νῦν ῥέει ῥέεθρων, ὥστε Θεσσαλίην πᾶσαν ἔξω τῶν ὁρέων ὑπόβρυχα γενέσθαι. ταῦτα δὲ ἔχοντα ἔλεγε ἐς τοὺς Ἀλεῦεω παῖδας, ὅτι πρῶτοι Ἑλλήνων ἰόντες Θεσσαλοὶ ἔδοσαν ἑωυτοὺς βασιλεῖ, δοκέων ὁ Ξέρξης ἀπὸ παντός· σφειας τοῦ ἔθνεος ἐπαγγέλλεσθαι φιλήν. εἰπας δὲ ταῦτα καὶ θεησάμενος ἀπέπλεε ἐς τὴν Θέρμην.

- 131 Ὁ μὲν δὴ περὶ Πιερίην διέτριβε ἡμέρας συχνάς· τὸ γὰρ δὴ ὄρος τὸ Μακεδονικὸν ἔκειρε τῆς στρατιῆς τριτημορίς, ἵνα ταύτῃ διεξίη ἅπασα ἡ στρατιὴ ἐς

Περραιβούς· οἱ δὲ δὴ κήρυκες οἱ ἀποπεμφθέντες ἐς
 τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ γῆς αἰτησὶν ἀπίκατο οἱ μὲν κεινοί, οἵ τινες ^{by.}
 δὲ φέροντες γῆν τε καὶ ὕδωρ. τῶν δὲ δόντων ταῦτα 132
 ἐγένοντο οἶδε, Θεσσαλοί, Δόλοπες, Ἐνιῆνες, Περραι-
 βοί, Λοκροί, Μάγνητες, Μηλιέες, Ἀχαιοὶ οἱ Φθιώται
 καὶ Θηβαῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ πλὴν Θεσπιέων τε
 καὶ Πλαταιέων. ἐπὶ τούτοισι οἱ Ἕλληνες ἔταμον ὄρ-
 κιον οἱ τῷ βαρβάρῳ πόλεμον ἀειράμενοι. τὸ δὲ ὄρκιον
 ᾧδε εἶχε, ὅσοι τῷ Πέρσῃ ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ἕλ-
 ληνες ἐόντες, μὴ ἀναγκασθέντες, καταστάντων σφι εὖ
 τῶν προηγμάτων, τούτους δεκατεῦσαι τῷ ἐν Δελφοῖσι
 θεῷ. τὸ μὲν δὴ ὄρκιον ᾧδε εἶχε τοῖσι Ἕλλησι· ἐς δὲ 133
 Ἀθήνας καὶ Σπάρτην οὐκ ἀπέπεμψε Ξέρξης ἐπὶ γῆς
 αἰτησὶν κήρυκας τῶνδε εἵνεκα· πρότερον Δαρείου πέμ-
 ψαντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο οἱ μὲν αὐτῶν τοὺς αἰτέοντας
 ἐς τὸ βάρβαρον, οἱ δ' ἐς φρέαρ ἐσβαλόντες ἐκέλευον
 γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐκ τούτων φέρειν παρὰ βασιλέα. τού-
 των μὲν εἵνεκα οὐκ ἔπεμψε Ξέρξης τοὺς αἰτήσοντας.
 ὃ τι δὲ τοῖσι Ἀθηναίοισι ταῦτα ποιήσασι τοὺς κήρυκας
 συνήνεικε ἀνεθέλητον γενέσθαι, οὐκ ἔχω εἶπαι, πλὴν
 ὅτι σφέων ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις ἐδηλώθη. ἀλλὰ τοῦτο
 οὐ διὰ ταύτην τὴν αἰτίην δοκέω γενέσθαι. τοῖσι δὲ 134
 ᾧν Λακεδαιμονίοισι μῆνις κατέσκηψε Ταλθυβίου τοῦ
 Ἀγαμέμνονος κήρυκος. ἐν γὰρ Σπάρτῃ ἐστὶ Ταλθυ-
 βίου ἱρόν, εἰσὶ δὲ καὶ ἀπόγονοι [Ταλθυβίου] Ταλθυ-
 βιάδαι καλεόμενοι, τοῖσι αἱ κηρυκῆαι αἱ ἐκ Σπάρτης
 πᾶσαι γέρας δέδονται. μετὰ δὲ ταῦτα τοῖσι Σπαρτιή-
 τησι καλλιερῆσαι θυομένοισι οὐκ ἐδύνατο. τοῦτο δ'
 ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἦν σφι. ἀχθομένων δὲ καὶ συμ-
 φορῇ χρεωμένων Λακεδαιμονίων, ἀλλῆς τε πολλάκις

συλλεγομένης καὶ κήρυγμα τοιόνδε ποιευμένων, εἴ τις
 βούλοιο Λακεδαιμονίων πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθνή-
 σκειν, Σπερδίδης τε ὁ Ἀνηρίστου καὶ Βοῦλις ὁ Νικό-
 λεω, ἄνδρες Σπαρτιῆται φύσι τε γεγονότες εὖ καὶ
 χρήμασι ἀνήκοντες ἐς τὰ πρῶτα, ἐθέλονται ὑπέδυσαν
 ποιήν τισαι Ξέρξῃ τῶν Λαρείου κηρύκων τῶν ἐν
 Σπάρτῃ ἀπολομένων. οὕτω Σπαρτιῆται τούτους ὥς
 135 ἀποθανευμένους ἐς Μήδους ἀπέπεμψαν. αὕτη τε ἡ
 τόλμα τούτων τῶν ἀνδρῶν θώματος ἀξίη καὶ τάδε
 πρὸς τούτοισι τὰ ἔπεα. πορευόμενοι γὰρ ἐς Σοῦσα
 ἀπικνέονται παρὰ Ὑδάρνεα. ὁ δὲ Ὑδάρνης ἦν μὲν
 γένος Πέρσης, στρατηγὸς δὲ τῶν παραθαλασσίων ἀν-
 θρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ· ὅς σφεας ξείνια προθέ-
 μενος ἰστία, ξεινίζων δὲ εἴρετο [λέγων] τάδε· Ἄνδρες
 Λακεδαιμόνιοι, τί δὴ φεύγετε βασιλεῖ φίλοι γενέσθαι;
 ὁρᾶτε γὰρ ὥς ἐπίσταται βασιλεὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς
 τιμᾶν, ἐς ἐμέ τε καὶ τὰ ἐμὰ πρήγματα ἀποβλέποντες.
 οὕτω δὲ καὶ ὑμεῖς εἰ δοίητε ὑμέας αὐτοὺς βασιλεῖ
 (δεδοξώσθε γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἄνδρες εἶναι ἀγαθοί),
 ἕκαστος ἂν ὑμέων ἄρχοι γῆς Ἑλλάδος δόντος βασιλέος.
 πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο τάδε· Ὑδαρνες, οὐκ ἐξ ἴσου
 γίνεται ἡ συμβουλή ἢ ἐς ἡμέας τείνουσα. τοῦ μὲν
 γὰρ πεπειρημένος συμβουλεύεις, τοῦ δὲ ἄπειρος ἐών·
 τὸ μὲν γὰρ δοῦλος εἶναι ἐξεπίσται, ἐλευθερίας δὲ
 οὐκω ἐπειρήθης, οὐτ' εἰ ἔστι γλυκὺν οὐτ' εἰ μῆ. εἰ
 γὰρ αὐτῆς πειρήσαιο, οὐκ ἂν δόρασι συμβουλεύοις
 136 ἡμῖν περὶ αὐτῆς μάχεσθαι, ἀλλὰ καὶ πελέεσι. ταῦτα
 μὲν Ὑδάρνεα ἀμείψαντο· ἐνθεῦτεν δὲ ὥς ἀνέβησαν ἐς
 Σοῦσα καὶ βασιλεῖ ἐς ὄψιν ἦλθον, πρῶτα μὲν τῶν
 δορυφόρων κελευόντων καὶ ἀνάγκην σφι προσφερόντων

προσκυνέειν βασιλέα προσπίπτοντας οὐκ ἔφασαν ὠθεόμενοι πρὸς αὐτῶν ἐπὶ κεφαλὴν ποιήσειν ταῦτα οὐδαμὰ· οὔτε γὰρ σφίσι ἐν νόμῳ εἶναι ἄνθρωπον προσκυνέειν οὔτε κατὰ ταῦτα ἤκειν· ὥς δὲ ἀπεμαχέσαντο τοῦτο, δευτέρᾳ σφι λέγουσι τάδε καὶ λόγον τοιοῦδε ἐχόμενα· Ὁ βασιλεῦ Μήδων, ἐπεμψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι ἀντὶ τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων κηρύκων ποιήνῃ ἐκείνων τίσοντας, λέγουσι δὲ αὐτοῖσι ταῦτα Ξέρξης ὑπὸ μεγαλοφροσύνης οὐκ ἔφη ὁμοίος ἔσεσθαι Λακεδαιμονίοισι· κείνους μὲν γὰρ συγγέαι τὰ πάντων ἀνθρώπων νόμιμα ἀποκτείναντας κήρυκας, αὐτὸς δὲ τὰ ἐκείνοισι ἐπιπλήσσει ταῦτα οὐ ποιήσειν, οὐδὲ ἀνταποκτείνας ἐκείνους ἀπολύσειν Λακεδαιμονίους τῆς αἰτίας. οὕτω ἡ 137 Ταλθυβίου μῆνις καὶ ταῦτα ποιησάντων Σπαρτιητέων ἐπαύσατο τὸ παραντίκα, καίπερ ἀπονοστιγσάντων ἐς Σπάρτην· Σπερθιέω τε καὶ Βούλιος. χρόνῳ δὲ μετέπειτα πολλῷ ἐπηγέρθη κατὰ τὸν Πελοποννησίῳ καὶ Ἀθηναίων πόλεμον, ὥς λέγουσι Λακεδαιμόνιοι. τοῦτό μοι ἐν τοῖσι θειότατον φαίνεται γενέσθαι. ὅτι μὲν γὰρ κατέσκηψε ἐς ἀγγέλους ἡ Ταλθυβίου μῆνις οὐδὲ ἐπαύσατο πρὶν ἢ ἐξῆλθε, τὸ δίκαιον οὕτω ἔφερε· τὸ δὲ συμπεσεῖν ἐς τοὺς παῖδας τῶν ἀνδρῶν τούτων τῶν ἀναβάντων πρὸς βασιλέα διὰ τὴν μῆνιν, ἐς Νικόλαν τε τὸν Βούλιος καὶ ἐς Ἀνήριστον τὸν Σπερθιέω, ὃς εἶλε Ἀλιέας τοὺς ἐκ Τίρυνθος ὀλκάδι καταπλώσας πλήρεϊ ἀνδρῶν, δῆλον ὦν μοι ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα [ἐκ τῆς μῆνιος]· οἱ πεμφθέντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἄγγελοι ἐς τὴν Ἀσίην, προδοθέντες δὲ ὑπὸ Σιτάλκω τοῦ Τήρεω Θρηίκων βασιλέος καὶ Νυμφοδώρου τοῦ Πυθιέω ἀνδρὸς Ἀβδηρίτεω, ἥλωσαν κατὰ

Βισάνθην τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ ἀπαχθέντες ἐς τὴν Ἀττικὴν ἀπέθανον ὑπὸ Ἀθηναίων, μετὰ δὲ αὐτῶν καὶ Ἀριστέας ὁ Ἀδειμάντου Κορίνθιος ἀνὴρ.

Ταῦτα μὲν νυν πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον ἐγένετο τοῦ βασιλέως στόλου, ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον
 138 λόγον. ἡ δὲ στρατηλασίῃ ἡ βασιλέως οὖνομα μὲν εἶχε ὥς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, κατέτετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα πρὸ πολλοῦ οἱ Ἕλληνες οὐκ ἐν ὁμοίῳ πάντες ἐποιεῦντο. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν δόντες γῆν τε καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ εἶχον θάρσος ὥς οὐδὲν πεισόμενοι ἄχαρι πρὸς τοῦ βαρβάρου· οἱ δὲ οὐ δόντες ἐν δέλματι· μεγάλῳ κατέστασαν, ἅτε οὔτε νεῶν ἐουσέων ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀριθμὸν ἀξιωμαχῶν δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα, οὔτε βουλομένων τῶν πολλῶν ἀντι-
 139 ἀπτεσθαι τοῦ πολέμου, μηδιζόντων δὲ προθύμως. ἐνθαῦτα ἀναγκαίῃ ἐξέργομαι γνώμῃν ἀποδεξασθαι ἐπιφθονον μὲν πρὸς τῶν πλεόνων ἀνθρώπων, ὅμως δέ, τῇ γέ μοι φαίνεται εἶναι ἀληθές, οὐκ ἐπισχῆσω. εἰ Ἀθηναῖοι καταρροδῆσαντες τὸν ἐπιόντα κίνδυνον ἐξέλιπον τὴν σφετέρην, ἥ καὶ μὴ ἐκλιπόντες ἀλλὰ μείναντες ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ξέρξῃ, κατὰ τὴν θάλασσαν οὐδαμοὶ ἂν ἐπειρῶντο ἀντιεύμενοι βασιλέϊ. εἰ τοίνυν κατὰ τὴν θάλασσαν μηδεὶς ἠντιοῦτο Ξέρξῃ, κατὰ γε ἂν τὴν ἡπειρον τοιάδε ἐγίνετο. εἰ καὶ πολλοὶ τειχέων κιθῶνες ἦσαν ἐληλαμένοι διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοις, προδοθέντες ἂν Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν συμμάχων οὐκ ἐκόντων ἀλλ' ὑπ' ἀναγκῆς, κατὰ πόλιν ἀλίσκομένων ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ τοῦ βαρβάρου, ἐμουνώθησαν, μουνωθέντες δὲ ἂν καὶ ἀποδεξάμενοι ἔργα μεγάλα ἀπέθανον γενναίως. ἡ ταῦτα ἂν

ἐπαθον, ἥ πρὸ τοῦ ὀρῶντες ἂν καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλλήνας μηδίζοντας ὁμολογίῃ ἂν ἐχρήσαντο πρὸς Ξέρξην. καὶ οὕτω ἂν ἐπ' ἀμφοτέρω ἡ Ἑλλάς ἐγίνετο ὑπὸ Πέρσῃσι. τὴν γὰρ ὠφελίην τὴν τῶν τειχέων τῶν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐληλαμένων οὐ δύναμαι πυνθέσθαι ἥτις ἂν ἦν βασιλεὺς ἐπικρατέοντος τῆς θαλάσσης. νῦν δὲ Ἀθηναίους ἂν τις λέγων σωτήρας γενέσθαι τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἂν ἀμαρτάνοι τὸ ἀληθές· οὗτοι γὰρ ἐπὶ ὁκότερα τῶν πρηγμάτων ἐτράποντο, ταῦτα ῥέψειν ἐμελλε· ἐλόμενοι δὲ τὴν Ἑλλάδα περιεῖναι ἐλευθέρην, τοῦτο τὸ Ἑλληνικὸν πᾶν τὸ λοιπόν, ὅσον μὴ ἐμήδισε, αὐτοὶ οὗτοι ἦσαν οἱ ἐπεγείραντες καὶ βασιλέα μετὰ γε θεοὺς ἀνωσάμενοι. οὐδὲ σφεας χρηστήρια φοβερὰ ἐλθόντα ἐκ Δελφῶν καὶ ἐς δεῖμα βαλόντα ἔπεισε ἐκλιπεῖν τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καταμείναντες ἀνέσχοντο τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώραν δέξασθαι.

Πέμψαντες γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεοπρό- 140
πους χρηστηριάζεσθαι ἦσαν ἔτοιμοι· καὶ σφι ποιή-
σασι περὶ τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα, ὥς ἐς τὸ μέγαρον
ἐσελθόντες ἵζοντο, χρᾶ ἡ Πυθίῃ, τῇ οὖνομα ἦν Ἀρι-
στονίκη, τάδε·

ὦ μέλαιοι, τί κάθησθε; λιπὼν φεῦγ' ἔσχατα γαίης
Δώματα καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κάρηνα.
Οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον οὔτε τὸ σῶμα,
Οὔτε πόδες νέατοι οὐτ' ὦν χέρες, οὔτε τι μέσσης
Λαίπεται, ἀλλ' ἄζηλα πέλει· κατὰ γάρ μιν ἐρείπει
Πῦρ τε καὶ ὀξὺς Ἄρης, Συριηγενὲς ἄρμα διώκων.
Πολλὰ δὲ κάλλ' ἀπολεῖ πυργώματα, κοῦ τὸ σὸν οἶον·
Πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῶ πυρὶ δώσει,
Οἳ που νῦν ἰδρῶτι ρεοῦμενοι ἐστήκασι,

Δείματι παλλόμενοι, κατὰ δ' ἀκροτάτοις ὀρόφοισι
 Αἶμα μέλαν κέχυται, προῖδὸν κακότητος ἀνάγκας.

Ἄλλ' ἔτον ἐξ ἀδύτοιο, κακοῖς δ' ἐπικίδνατε θυμόν.
 141 ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν Ἀθηναίων θεοπρόποι συμ-
 φορῇ τῇ μεγίστῃ ἐχρέωντο. προβάλλουσι δὲ σφέας
 αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κακοῦ τοῦ κεχρησμένου Τίμων ὁ Ἀν-
 δροβούλου, τῶν Δελφῶν ἀνὴρ δόκιμος ὅμοια τῷ μάλι-
 στα, συνεβούλευέ σφι ἱκετηρίας λαβοῦσι δευτέρα αὐτῖς
 ἐλθόντας χρᾶσθαι τῷ χρηστηρίῳ ὥς ἰκέτας. πειθομέ-
 νοισι δὲ ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι καὶ λέγουσι· Ὠναξ,
 χρῆσον ἡμῖν ἄμεινόν τι περὶ τῆς πατρίδος, αἰδεσθεῖς
 τὰς ἱκετηρίας τὰςδε τὰς τοι ἤκομεν φέροντες· ἢ οὐ
 τοι ἄπιμεν ἐκ τοῦ ἀδύτου, ἀλλ' αὐτοῦ τῇδε μενέομεν
 ἔστ' ἂν καὶ τελευτήσωμεν, ταῦτα δὲ λέγουσι ἢ πρό-
 μαντις χρᾶ δευτέρα τὰδε·

Οὐ δύναται Παλλὰς Δί' Ὀλύμπιον ἐξιλᾶσθαι,
 Λισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μήτιδι πυκνῇ.
 Σοὶ δὲ τόδ' αὐτῖς ἔπος ἐρέω, ἀδάμαντι πελάσσας·
 Τῶν ἄλλων γὰρ ἀλίσκομένων ὅσα Κέκροπος οὐρός
 Ἐντὸς ἔχει κευθμῶν τε Κιθαιρῶνος ξαθέοιο,
 Τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοὶ εὐρύοπα Ζεὺς
 Μοῦνον ἀπόρθητον τελέθειν, τὸ σὲ τέκνα τ' ὀνήσει.
 Μηδὲ σύ γ' ἱπποσύνην τε μένειν καὶ πεζὸν ἰόντα
 Πολλὸν ἀπ' ἡπείρου στρατὸν ἥσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν
 Νῶτον ἐπιστρέψας· ἔτι τοί ποτε κἀντίος ἔσση.
 Ὡς θείῃ Σαλαμῖς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν
 Ἥ που σκιδναμένης Δημήτερος ἢ συνιούσης.

142 Ταῦτά σφι ἡπιώτερα γὰρ τῶν προτέρων καὶ ἦν
 καὶ ἐδόκεε εἶναι, συγγραφάμενοι ἀπαλλάσσοντο ἐς τὰς
 Ἀθήνας. ὥς δὲ ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελλον

ἐς τὸν δῆμον, γινῶμαι καὶ ἄλλαι πολλαὶ γίνονται διζη-
μένων τὸ μαντήιον καὶ αἶδε συνεστηκυῖαι μάλιστα·
τῶν πρεσβυτέρων ἔλεγον μετεξέτεροι δοκέειν σφίσι
τὸν θεὸν τὴν ἀκρόπολιν χρῆσαι περιέσεσθαι· ἡ γὰρ
ἀκρόπολις τὸ πάλαι τῶν Ἀθηνέων ῥηχρῶ ἐπέφρακτο.
οἱ μὲν δὴ [κατὰ τὸν φραγμὸν] συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ
ξύλινον τεῖχος εἶναι, οἱ δ' αὖ ἔλεγον τὰς νέας σημαί-
νειν τὸν θεόν, καὶ ταύτας παραρτέεσθαι ἐκέλευον τὰ
ἄλλα ἀπέντας. τοὺς ὧν δὴ τὰς νέας λέγοντας εἶναι τὸ
ξύλινον τεῖχος ἔσφαλλε τὰ δύο τὰ τελευταῖα ῥηθέντα
ὑπὸ τῆς Πυθίης,

Ὡς θεῖη Σαλαμίς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν.

Ἡ που σκιδναμένης Δημήτερος ἡ συνιούσης.

κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεα συνεχέοντο αἱ γινῶμαι τῶν φαμέ-
νων τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι· οἱ γὰρ χρησμο-
λόγοι ταύτῃ ταῦτα ἐλάμβανον, ὥς ἀμφὶ Σαλαμίνα δεῖ
σφεας ἐσσωθῆναι ναυμαχίην παρασκευασαμένους. ἦν 143
δὲ τῶν τις Ἀθηναίων ἀνὴρ ἐς πρῶτους νεωστὶ παρ-
ιών, τῷ οὔνομα μὲν ἦν Θεμιστοκλῆς, παῖς δὲ Νεο-
κλέος ἐκαλέετο. οὗτος ὦν ἦρ οὐκ ἔφη πᾶν ὀρθῶς τοὺς
χρησμολόγους συμβάλλεσθαι, λέγων τοιαῦτα, εἰ ἐς Ἀθη-
ναίους εἶχε τὸ ἔπος εἰρημένον ἐόντως, οὐκ ἂν οὕτω
μιν δοκέειν ἡπίως χρησθῆναι, ἀλλὰ ὥδε Ὡς σχετλίῃ
Σαλαμίς, ἀντὶ τοῦ Ὡς θεῖη Σαλαμίς, εἰ πέρ γε ἐμελλον
οἱ οἰκήτορες ἀμφ' αὐτῇ τελευτήσκειν. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς
πολεμίους τῷ θεῷ εἰρησθαι τὸ χρηστήριον συλλαμ-
βάνοντι κατὰ τὸ ὀρθόν, ἀλλ' οὐκ ἐς Ἀθηναίους. παρα-
σκευάζεσθαι ὧν αὐτοὺς ὥς ναυμαχήσοντας συνεβούλευε,
ὥς τούτου ἐόντος τοῦ ξυλίνου τεύχεος. ταύτῃ Θεμιστο-
κλέος ἀποφαινομένου Ἀθηναῖοι ταῦτα σφίσι ἔγνωσαν

αἰρετώτερα εἶναι μᾶλλον ἢ τὰ τῶν χρησμολόγων, οἳ οὐκ ἔων ναυμαχίην ἀρτέεσθαι, τὸ δὲ σύμπαν εἶπαι οὐδὲ χειρας ἀνταείρεσθαι, ἀλλὰ ἐκλιπόντας χώρην τὴν
 144 Ἀττικὴν ἄλλην τινὰ οἰκίσειν. ἐτέρη τε Θεμιστοκλέϊ γνῶμη ἐμπροσθε ταύτης ἐς καιρὸν ἠρίστευσε, ὅτε Ἀθηναίοισι γενομένων χρημάτων μεγάλων ἐν τῷ κοινῷ, τὰ ἐκ τῶν μετᾶλλων σφι προσῆλθε τῶν ἀπὸ Λαυρείου, ἔμελλον λάξεσθαι ὀρχηδὸν ἕκαστος δέκα δραχμάς· τότε Θεμιστοκλέης ἀνέγνωσε Ἀθηναίους τῆς διαιρέσιος ταύτης παυσαμένους νέας τούτων τῶν χρημάτων ποιήσασθαι διηκοσίας ἐς τὸν πόλεμον, τὸν πρὸς Αἰγινήτας λέγων. οὗτος γὰρ ὁ πόλεμος συστάς ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα, ἀναγκάσας θαλασσίους γενέσθαι Ἀθηναίους. αἱ δὲ ἐς τὸ μὲν ἐποιήθησαν, οὐκ ἐχρήσθησαν, ἐς δέον δὲ οὕτω τῇ Ἑλλάδι ἐγένοντο. αὐταί τε δὴ αἱ νέες τοῖσι Ἀθηναίοισι προποιηθεῖσαι ὑπῆρχον, ἐτέρας τε ἔδεε προσναυπηγέεσθαι. ἔδοξέ τέ σφι μετὰ τὸ χρηστήριον βουλευομένοισι ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον δέκεσθαι τῇσι νηυσὶ πανδημεῖ, τῷ θεῷ πειδομένους, ἅμα Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι.

145 Τὰ μὲν δὴ χρηστήρια ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐγεγόνεε· συλλεγομένων δὲ ἐς τῶν τῶν Ἑλλήνων τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα τὰ ἀμείνω φρονούντων καὶ διδόντων σφίσι λόγον καὶ πίστιν, ἐνθαῦτα ἐδόκεε βουλευομένοισι αὐτοῖσι πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλλάσσεσθαι τάς τε ἐχθρας καὶ τοὺς κατ' ἀλλήλους ἔοντας πολέμους· ἦσαν δὲ πρὸς τινας καὶ ἄλλους ἐγκραγεμένοι, ὁ δὲ ὢν μέγιστος Ἀθηναίοισι τε καὶ Αἰγινήτησι. μετὰ δὲ πυνθανόμενοι Ξέρξην σὺν τῷ στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι ἐβουλεύσαντο κατασκόπους πέμπειν ἐς τὴν

Ἀσίην τῶν βασιλέος πρηγμάτων, ἐς Ἄργος τε ἀγγέλους δμαιοχμήν συνθησομένους πρὸς τὸν Πέρσην, καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους πέμπειν παρὰ Γέλωνα τὸν Δεινομένεος, ἐς τε Κέρκυραν κελεύσοντας βοηθέειν τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους, φρονήσαντες εἰ πως ἐν τε γένοιτο τὸ Ἑλληνικὸν καὶ εἰ συγκύψαντες τῷ τῷ πρήσσοιεν πάντες, ὥς δεινῶν ἐπιόντων ὁμοίως πᾶσι Ἕλλησι. τὰ δὲ Γέλωνος πρήγματα μεγάλα ἐλέγετο εἶναι, οὐδαμῶν Ἑλληνικῶν τῶν οὐ πολλὸν μέζω. ὥς 146 δὲ ταῦτά σφι ἔδοξε, καταλυσάμενοι τὰς ἐχθρας πρῶτα μὲν κατασκόπους πέμπουσι ἐς τὴν Ἀσίην ἄνδρας τρεῖς. οἱ δὲ ἀπικόμενοι τε ἐς Σάρδις καὶ καταμαθόντες τὴν βασιλέος στρατιήν, ὥς ἐπάϊστοι ἐγένοντο, βασιανισθέντες ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοῦ πεζοῦ στρατοῦ ἀπήγοντο ὥς ἀπολεόμενοι. καὶ τοῖσι μὲν κατεκέκριτο θάνατος, Ξέρξης δὲ ὥς ἐπύθετο ταῦτα, μεμψείς τῶν στρατηγῶν τὴν γνώμην πέμπει τῶν τινας δορυφόρων, ἐντειλάμενος, ἣν καταλάβωσι τοὺς κατασκόπους ζῶντας, ἄγειν παρ' ἐωυτόν. ὥς δὲ ἔτι περιέοντας αὐτοὺς κατέλαβον καὶ ἦγον ἐς ὄψιν τὴν βασιλέος, τὸ ἐνθεῦτεν πνυθόμενος ἐπ' οἷσι ἦλθον, ἐκέλευσέ σφεας τοὺς δορυφόρους περιάγοντας ἐπιδείκνυσθαι πάντα τε τὸν πεζὸν στρατὸν καὶ τὴν ἵππον, ἐπεὰν δὲ ταῦτα θηεύμενοι ἔωσι πλήρεις, ἀποπέμπειν ἐς τὴν ἂν αὐτοὶ ἐθέλωσι χώραν ἀσινέας. ἐπιλέγων δὲ τὸν λόγον τόνδε ταῦτα ἐνετέλλετο, ὥς εἰ 147 μὲν ἀπώλοντο οἱ κατάσκοποι, οὗτ' ἂν τὰ ἐωυτοῦ πρήγματα προεπύθοντο οἱ Ἕλληνες ἐόντα λόγου μέζω, οὗτ' ἂν τι τοὺς πολεμίους μέγα ἐσίναντο ἄνδρας τρεῖς ἀπολέσαντες· νοστησάντων δὲ τούτων ἐς τὴν Ἑλλάδα δοκέειν ἔφη ἀκούσαντας τοὺς Ἕλληνας τὰ ἐωυτοῦ

πρήγματα πρὸ τοῦ στόλου τοῦ γινομένου παραδώσειν σφέας τὴν ἰδίην ἐλευθερίην, καὶ οὕτω οὐδὲ δεήσειν ἐπ' αὐτοὺς στρατηλατέοντας πρήγματα ἔχειν. οἶκε δὲ αὐτοῦ αὕτη ἡ γνώμη τῆδε ἄλλη· ἔων γὰρ ἐν Ἀβύδῳ ὁ Ξέρξης εἶδε πλοῖα ἐκ τοῦ Πόντου σιταγωγὰ διεκπλέοντα τὸν Ἑλλησπόντον, ἔς τε Αἰγιναν καὶ Πελοπόννησον κομιζόμενα. οἱ μὲν δὴ πάρεδροι αὐτοῦ ὥς ἐπύθοντο πολέμια εἶναι τὰ πλοῖα, ἔτοιμοι ἦσαν αἰρέειν αὐτά, ἐσβλέποντες ἔς τὸν βασιλέα ὁκότε παραγγελέει. ὁ δὲ Ξέρξης εἶρετο αὐτοὺς ὅκη πλείοιεν· οἱ δὲ εἶπαν· Ἐς τοὺς σοὺς πολεμίους, ὧ δέσποτα, σῖτον ἄγοντες. ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· Οὐκ ὦν καὶ ἡμεῖς ἐκεῖ πλέομεν ἔνθα περ καὶ οὗτοι, τοῖσί τε ἄλλοισι ἐξηρτυμένοι καὶ σίτῳ; τί δῆτα ἀδικέουσι οὗτοι ἡμῖν σιτία παρακομίζοντες;

Οἱ μὲν νυν κατάσκοποι οὕτω θεησάμενοί τε καὶ
 148 ἀποπεμφθέντες ἐνόστησαν ἔς τὴν Εὐρώπην, οἱ δὲ συνωμόται Ἑλλήνων ἐπὶ τῷ Πέρσῃ μετὰ τὴν ἀποπεμφθῆναι τῶν κατασκόπων δεύτερα ἐπεμπον ἔς Ἄργος ἀγγέλους. Ἀργεῖαι δὲ λέγουσι τὰ κατ' ἐωυτοὺς γενέσθαι ὧδε· πυθέσθαι γὰρ αὐτίκα κατ' ἀρχὰς τὰ ἐκ τοῦ βαρβάρου ἐγειρόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πυθόμενοι δὲ καὶ μαθόντες ὥς σφεας οἱ Ἕλληνες πειρήσονται παραλαμβάνοντες ἐπὶ τὸν Πέρσῃ, πέμψαι θεοπρόπους ἔς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπειρησομένους, ὥς σφι μέλλει ἄριστον ποιέουσι γίνεσθαι· νεωστὶ γὰρ σφέων τεθνάναι ἑξακισχιλίους ὑπὸ Λακεδαιμονίων καὶ Κλεομένεος τοῦ Ἀναξανδρίδου, τῶν δὲ εἵνεκα πέμπειν. τὴν δὲ Πυθίην ἐπειρωτῶσι αὐτοῖσι ἀνελεῖν τάδε·

Ἐχθρὲ περικτιόνεσσι, φίλ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
Εἶσω τὸν προβόλαιον ἔχων πεφυλαγμένος ἦσο.

Καὶ κεφαλὴν πεφύλαξο· κάρη δὲ τὸ σῶμα σαώσῃ.
ταῦτα μὲν τὴν Πυθίην χρῆσαι πρότερον, μετὰ δὲ ὡς
ἔλθειν τοὺς ἀγγέλους ἐς δὴ τὸ Ἄργος, ἐπελθεῖν ἐπὶ
τὸ βουλευτήριον καὶ λέγειν τὰ ἐντεταλμένα. τοὺς δὲ
πρὸς τὰ λεγόμενα ὑποκρίνασθαι ὡς ἔτοιμοί εἰσι Ἀρ-
γεῖοι ποιεῖν ταῦτα τριήκοντα ἔτεα εἰρήνην σπεισά-
μενοι Λακεδαιμονίοισι καὶ ἡγεόμενοι κατὰ τὸ ἥμισυ
πάσης τῆς συμμαχίας· καίτοι κατὰ γε τὸ δίκαιον γίνε-
σθαι τὴν ἡγεμονίην ἑωυτῶν, ἀλλ' ὅμως σφι ἀποχρᾶν
κατὰ τὸ ἥμισυ ἡγεομένοισι. ταῦτα μὲν λέγουσι τὴν 149
βουλὴν ὑποκρίνασθαι, καίπερ ἀπαγορεύοντός σφι τοῦ
χρηστηρίου μὴ ποιεέσθαι τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμ-
μαχίην. σπονδὴν δὲ ἔχειν σπονδὰς γενέσθαι τριη-
κοντοετίδας, καίπερ τὸ χρηστήριον φοβεομένοισι, ἵνα
δὴ σφι οἱ παῖδες ἀνδρωθέωσι ἐν τούτοις τοῖσι ἔτεσι.
μὴ δὲ σπονδέων ἐουσέων ἐπιλέγεσθαι, ἣν ἄρα σφέας
καταλάβῃ πρὸς τῷ γεγονότι κακῷ ἄλλο πταῖσμα πρὸς
τὸν Πέρσην, μὴ τὸ λοιπὸν ἔωσι Λακεδαιμονίων ὑπήκοοι.
τῶν δὲ ἀγγέλων τοὺς ἀπὸ τῆς Σπάρτης πρὸς τὰ φη-
θέντα ἐκ τῆς βουλῆς ἀμείψασθαι τοισίδε, περὶ μὲν
σπονδέων ἀνοίσειν ἐς τοὺς πλεῦνας, περὶ δὲ ἡγεμο-
νίης αὐτοῖσι ἐντετάλλθαι ὑποκρίνασθαι, καὶ δὴ λέγειν
σφίσι μὲν εἶναι δύο βασιλεῖς, Ἀργείοισι δὲ ἓνα· οὐκ
ᾧ δυνατὸν εἶναι τῶν ἐκ Σπάρτης οὐδέτερον παῦσαι
τῆς ἡγεμονίης, μετὰ δὲ δύο τῶν σφετέρων δμόψηφον
τὸν Ἀργεῖον εἶναι κωλύειν οὐδέν. οὕτω δὴ [οἱ] Ἀρ-
γεῖοί φασι οὐκ ἀνασχέσθαι τῶν Σπαρτιητέων τὴν
πλεονεξίην, ἀλλ' ἐλέσθαι μᾶλλον ὑπὸ τῶν βαρβάρων

ἄρχεσθαι ἢ τι ὑπεῖξαι Λακεδαιμονίοισι, προειπεῖν τε τοῖσι ἀγγέλοισι πρὸ δύντος ἡλίου ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ τῆς Ἀργείων χώρας, εἰ δὲ μή, περιέψεσθαι ὥς πολε-
 150 μους. αὐτοὶ μὲν Ἀργεῖοι τοσαῦτα τούτων πέρι λέγουσι· ἔστι δὲ ἄλλος λόγος λεγόμενος ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, ὥς Ξέρξης ἐπεμψε κήρυκα ἐς Ἀργος πρότερον ἢ περ ὀρμῆσαι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἐλθόντα δὲ τοῦτον λέγεται εἰπεῖν· Ἄνδρες Ἀργεῖοι, βασιλεὺς Ξέρξης τάδε ὑμῖν λέγει· Ἡμεῖς νομίζομεν Πέρσῃν εἶναι ἀπ' οὗ ἡμεῖς γεγόναμεν, παῖδα Περσέος τοῦ Δανάης, γεγνοντά ἐκ τῆς Κηφέος θυγατρὸς Ἀνδρομέδης. οὕτω ἂν ὦν εἴημεν ὑμέτεροι ἀπόγονοι. οὔτε ὦν ἡμέας οἰκὸς ἐπὶ τοὺς ἡμετέρους προγόνους στρατεύεσθαι, οὔτε ὑμέας ἄλλοισι τιμωρέοντας ἡμῖν ἀντιξόους γίνεσθαι, ἀλλὰ παρ' ὑμῖν αὐτοῖσι ἡσυχίην ἔχοντας κατῆσθαι. ἦν γὰρ ἐμοὶ γένηται κατὰ νόον, οὐδαμὸς μέξονας ὑμέων ἄξω. ταῦτα ἀκούσαντας Ἀργεῖους λέγεται πρῆγμα ποιήσασθαι, καὶ παραχρῆμα μὲν οὐδὲν ἐπαγγελλομένους μεταίτεειν, ἐπεὶ δὲ σφεας παραλαμβάνειν τοὺς Ἕλληνας, οὕτω δὴ ἐπισταμένους ὅτι οὐ μεταδώσουσι τῆς ἀρχῆς Λακεδαιμόνιοι μεταίτεειν, ἵνα
 151 ἐπὶ προφάσιος ἡσυχίην ἄγωσι. συμπεσεῖν δὲ τούτοισι καὶ τόνδε τὸν λόγον λέγουσί τινες Ἑλλήνων, πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον γενόμενον τούτων· τυχεῖν ἐν Σούσοισι τοῖσι Μεμμονίοισι ἐόντας ἑτέρου πρῆγματος εἵνεκα ἀγγέλους Ἀθηναίων, Καλλίην τε τὸν Ἰππονίκου καὶ τοὺς μετὰ τούτου ἀναβάντας, Ἀργεῖους δὲ τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον πέμψαντας καὶ τούτους ἐς Σοῦσα ἀγγέλους εἰρωτᾶν Ἀρτοξέρξην τὸν Ξέρξεω εἰ σφι ἔτι ἐμμένει τὴν πρὸς Ξέρξην φιλίην συνεκεράσαντο, ἢ

νομιζοίατο πρὸς αὐτοῦ εἶναι πολέμιοι. βασιλέα δὲ Ἀρτοξέρξην μάλιστα ἐμμένειν φάναι καὶ οὐδεμίαν νομίζειν πόλιν Ἀργεος φιλιωτέραν. εἰ μὲν νυν Ἑξέρξης 152 τε ἀπέπεμψε ταῦτα λέγοντα κήρυκα ἐς Ἀργος καὶ Ἀργείων ἄγγελοι ἀναβάντες ἐς Σοῦσα ἐπειρώτων Ἀρτοξέρξην περὶ φιλίας, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν, οὐδέ τινα γνώμην περὶ αὐτῶν ἀποφαίνομαι ἄλλην γε ἢ τὴν περ αὐτοὶ Ἀργεῖοι λέγουσι. ἐπίσταμαι δὲ τοσοῦτο ὅτι εἰ πάντες ἄνθρωποι τὰ οἰκῆια κακὰ ἐς μέσον συνενεῖκαιεν ἀλλάξασθαι βουλόμενοι τοῖσι πλησίοισι, ἐγκύψαντες ἂν ἐς τὰ τῶν πέλας κακὰ ἀσπασίως ἔκαστοι αὐτῶν ἀποφεροίατο ὀπίσω τὰ ἐσηνεύκαντο. οὕτω οὐδ' Ἀργείοισι αἰσχιστα· πεποιήται. ἐγὼ δὲ ὀφείλω λέγειν τὰ λεγόμενα, πείθεσθαι γε μὲν οὐ παντάπασι ὀφείλω, καὶ μοι τοῦτο τὸ ἔπος ἐχέτω ἐς πάντα λόγον· ἐπεὶ καὶ ταῦτα λέγεται, ὥς ἄρα Ἀργεῖοι ἦσαν οἱ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Πέρσην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπειδὴ σφι πρὸς Λακεδαιμονίους κακῶς ἡ αἰχμὴ ἐστήκει, πᾶν δὴ βουλόμενοί σφι εἶναι πρὸ τῆς παρεούσης λύπης.

Τὰ μὲν περὶ Ἀργείων εἴρηται· ἐς δὲ τὴν Συκε- 153 λίην ἄλλοι τε ἀπίκατο ἄγγελοι ἀπὸ τῶν συμμάχων συμμύξοντες Γέλωνι καὶ δὴ καὶ ἀπὸ Λακεδαιμονίων Σύαργος. τοῦ δὲ Γέλωνος τούτου πρόγονος, οἰκῆτωρ ὁ ἐν Γέλῃ, ἦν ἐκ νήσου Τήλου τῆς ἐπὶ Τριοπίῳ κειμένης· ὃς κτιζομένης Γέλῃς ὑπὸ Λινδίων τε τῶν ἐκ Ρόδου καὶ Ἀντιφήμεον οὐκ ἐλείφθη. ἀνὰ χρόνον δὲ αὐτοῦ οἱ ἀπόγονοι γενόμενοι ἱεροφάνται τῶν χθονίων θεῶν διετέλεον ἐόντες, Τηλίνεω ἐνός τευ τῶν προγόνων κτησαμένου τρόπῳ τοιῷδε· ἐς Μακτώριον πόλιν τὴν ὑπὲρ Γέλῃς οἰκημένην ἔφυγον ἄνδρες Γελῶν

στάσι ἐσσωθέντες. τούτους ὦν ὁ Τηλίνης κατήγαγε
 ἐς Γέλην, ἔχων οὐδεμίαν ἀνδρῶν δύναμιν ἀλλὰ ἰρὰ
 τρυτῶν τῶν θεῶν. ὅθεν δὲ αὐτὰ ἔλαβε ἢ αὐτὸς ἐκτί-
 σατο, τοῦτο δὲ οὐκ ἔχω εἰπεῖν. τούτοισι δ' ὦν πίσυ-
 νος ἔων κατήγαγε, ἐπ' ᾧ τε οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἱρο-
 φάνται τῶν θεῶν ἔσονται. θῶμά μοι ὦν καὶ τοῦτο
 γέγονε πρὸς τὰ πυνθάνομαι, κατεργάσασθαι Τηλίνην
 ἔργον τοσοῦτο· τὰ τοιαῦτα γὰρ ἔργα οὐ πρὸς [τοῦ]
 ἄπαντος ἀνδρὸς νερόμικα γίνεσθαι, ἀλλὰ πρὸς ψυχῆς
 τε ἀγαθῆς καὶ ῥώμης ἀνδρείης· ὁ δὲ λέγεται πρὸς
 τῆς Σικελίης τῶν οἰκητόρων τὰ ὑπεναντία τούτων
 πεφυκέναι θηλυδρείης τε καὶ μαλακώτερος ἀνὴρ. οὕτω
 154 μὲν νυν ἐκτίσατο τοῦτο τὸ γέρας· Κλεάνδρου δὲ τοῦ
 Παντάρεος τελευτήσαντος τὸν βίον, ὃς ἐτυρέννευσε
 μὲν Γέλῃς ἐπὶ τὰ ἔτεα, ἀπέθανε δὲ ὑπὸ Σαβύλλου
 ἀνδρὸς Γελφου, ἐνθαῦτα ἀναλαμβάνει τὴν μουναρχίην
 Ἰπποκράτης, Κλεάνδρου ἔων ἀδελφεός. ἔχοντας δὲ
 Ἰπποκράτης τὴν τυραννίδα ὁ Γέλων, ἔων Τηλίνεω
 τοῦ ἱεροφάντεω ἀπόγονος, πόλλων μετ' ἄλλων καὶ Αἰνη-
 σιδῆμου τοῦ Παταίκου ὃς ἦν δορυφόρος Ἰπποκρά-
 τεος... μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον δι' ἀρετὴν ἀπ-
 εδέχθη πάσης τῆς ἵππου εἶναι ἵππαρχος· πολιορκέοντος
 γὰρ Ἰπποκράτης Καλλιπολίτας τε καὶ Ναξίους καὶ
 Ζαγκλαίους τε καὶ Λεοντίλους καὶ πρὸς Συρηκοσίους
 τε καὶ τῶν βαρβάρων συχνοὺς ἀνὴρ ἐφαίνετο ἐν τού-
 τοις τοῖσι πολέμοις ἔων ὁ Γέλων λαμπρότατος. τῶν
 δὲ εἶπον πολλῶν τούτων πλὴν Συρηκουσέων οὐδεμία
 ἀπέφυγε δουλοσύνην πρὸς Ἰπποκράτους. Συρηκοσίους
 δὲ Κορίνθιοί τε καὶ Κερκυραῖοι ἐρρύσαντο μάχῃ ἐσσω-
 θέντας ἐπὶ ποταμῷ Ἐλώρῳ· ἐρρύσαντο δὲ οὗτοι ἐπὶ

τοισίδε καταλλάξαντες, ἐπ' ᾧ τε Ἴπποκράτει Καμάριναν Συρηκοσίους παραδοῦναι· Συρηκοσίων δὲ ἦν Καμά- 155
 ρινα τὸ ἀρχαῖον. ὥς δὲ καὶ Ἴπποκράτεια τυραννεύ-
 σαντα ἴσα ἔτεα τῷ ἀδελφεῷ Κλεάνδρῳ κατέλαβε ἀπο-
 θανεῖν πρὸς πόλιν Ὑβλην, στρατευσάμενον ἐπὶ τοὺς
 Σικελούς, οὕτω δὴ ὁ Γέλων τῷ λόγῳ τιμωρέων τοῖσι
 Ἴπποκράτεος παισὶ Εὐκλείδῃ τε καὶ Κλεάνδρῳ, οὐ βου-
 λομένων τῶν πολιητέων κατηκόων ἔτι εἶναι, τῷ ἔργῳ,
 ὥς ἐπεκράτησε μάχῃ τῶν Γελῶν, ἤρχε αὐτὸς ἀπο-
 στερήσας τοὺς Ἴπποκράτεος παῖδας. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ
 εὖρημα τοὺς γαμόρους καλεομένους τῶν Συρηκοσίων
 ἐκπεσόντας ὑπὸ τε τοῦ δήμου καὶ τῶν σφετέρων δού-
 λων, καλεομένων δὲ Κυλλυρίων, ὁ Γέλων καταγαγὼν
 τούτους ἐκ Κασμένης πόλιος ἐς τὰς Συρηκούσας ἔσχε
 καὶ ταύτας· ὁ γὰρ δῆμος ὁ τῶν Συρηκοσίων ἐπιόντι
 Γέλωνι παρατιδοῖ τὴν πόλιν καὶ ἑωυτόν. ὁ δὲ ἐπεῖτε 156
 παρέλαβε τὰς Συρηκούσας, Γέλης μὲν ἐπικρατέων λόγον
 ἐλάσσω ἐποιέετο, ἐπιτρέψας αὐτὴν Ἰέρωνι ἀδελφεῷ
 ἑωυτοῦ, ὁ δὲ τὰς Συρηκούσας ἐκράτννε, καὶ ἡσάν οἱ
 πάντα αἱ Συρηκούσαι. αἱ δὲ παραντίκα ἀνά τ' ἔδρα-
 μον καὶ ἀνέβλαστον· τοῦτο μὲν γὰρ Καμαριναίους
 ἅπαντας ἐς τὰς Συρηκούσας ἀγαγὼν πολιήτας ἐποίησε,
 Καμαρίνης δὲ τὸ ἄστυ κατέσκαψε, τοῦτο δὲ Γελῶν
 ὑπερημίσεας τῶν ἀστίων τῶντὸ τοῖσι Καμαριναίοισι
 ἐποίησε· Μεγαρέας τε τοὺς ἐν Σικελίῃ, ὥς πολιορκεό-
 μενοι ἐς ὁμολογίην προσεχώρησαν, τοὺς μὲν αὐτῶν
 παχέας, ἀειραμένους τε πόλεμον αὐτῷ καὶ προσδο-
 κῶντας ἀπολέεσθαι διὰ τοῦτο, ἀγαγὼν ἐς τὰς Συρη-
 κούσας πολιήτας ἐποίησε· τὸν δὲ δῆμον τῶν Μεγα-
 ρέων, οὐκ ἔόντα μεταίτιον τοῦ πολέμου τούτου οὐδὲ

προσδεκόμενον κακὸν οὐδὲν πείσεσθαι, ἀγαγὼν καὶ
τούτους ἐς τὰς Συρηκούσας ἀπέδοτο ἐπ' ἐξαγωγῇ ἐκ
Σικελίης. τὠυτὸ δὲ τοῦτο καὶ Εὐβοέας τοὺς ἐν Σι-
κελίῃ ἐποίησε διακρίνας. ἐποίει δὲ ταῦτα τούτους
ἀμφοτέρους νομίσας δῆμον εἶναι συννοίκημα ἀχαριτώ-
τατον. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ τύραννος ἐγεγόνει μέγας
157 ὁ Γέλων· τότε δ' ὥς οἱ ἄγγελοι τῶν Ἑλλήνων ἀπίκατο
ἐς τὰς Συρηκούσας, ἐλθόντες αὐτῷ ἐς λόγους ἔλεγον
τάδε· Ἐπεμψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι [τε καὶ Ἀθη-
ναῖοι] καὶ οἱ τούτων σύμμαχοι παραλαμφομένους σε
πρὸς τὸν βάρβαρον· τὸν γὰρ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
πάντως κου πυνθάνεαι, ὅτι Πέρσης ἀνὴρ μέλλει ξεύξας
τὸν Ἑλλησποντον καὶ ἐπάγων πάντα τὸν ἡῶν στρατὸν
ἐκ τῆς Ἀσίας στρατηλατήσειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρό-
σχημα μὲν ποιεύμενος ὥς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, ἐν νόῳ
δὲ ἔχων πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ὑπ' ἐωυτῷ ποιήσασθαι.
σὺ δὲ δυνάμιός τε (γὰρ) ἦκεις μεγάλως καὶ μοῖρά τοι
τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἐλαχίστη μέτα ἄρχοντί γε Σικελίης,
βοήθει τε τοῖσι ἐλευθεροῦσι τὴν Ἑλλάδα καὶ συνελευ-
θέρου. ἀλλῆς μὲν γὰρ γενομένη πᾶσα ἡ Ἑλλὰς χεῖρ
μεγάλη συνάγεται, καὶ ἀξιόμαχοι γινόμεθα τοῖσι ἐπιούσι·
ἦν δὲ ἡμέων οἱ μὲν καταπροδιδῶσι, οἱ δὲ μὴ θέλωσι
τιμωρέειν, τὸ δὲ ὕγιαίνον τῆς Ἑλλάδος ἢ ὀλίγον,
τοῦτο δὲ ἤδη δεινὸν γίνεται μὴ πέσῃ πᾶσα ἡ Ἑλλὰς.
μὴ γὰρ ἐλπίσης, ἣν ἡμέας καταστρέψεται ὁ Πέρσης
μάχῃ κρατήσας, ὥς οὐκ ἤξει παρὰ σέ γε, ἀλλὰ πρὸ
τούτου φύλαξαι· βοηθέων γὰρ ἡμῖν σεωυτῷ τιμωρέεις·
τῷ δὲ εὖ βουλευθέντι πρήγματι τελευτῇ ὥς τὸ ἐπίπαν
158 χρηστῇ ἐθέλει ἐπιγίνεσθαι. οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον,
Γέλων δὲ πολλὸς ἐνέκειτο λέγων τοιαύδε· Ἄνδρες

Ἕλληνες, λόγον ἔχοντες πλεονέκτην ἐτολμήσατε ἐμὲ σύμμαχον ἐπὶ τὸν βάρβαρον παρακαλέοντες ἔλθειν. αὐτοὶ δὲ ἐμεῦ πρότερον δεηθέντος βαρβαρικοῦ στρατοῦ συνεπάσασθαι, ὅτε μοι πρὸς Καρχηδονίους νεῖκος συνῆπτο, ἐπισκῆπτοντός τε τὸν Λωριέος τοῦ Ἀναξανδριδῆος πρὸς Ἑγεσταιῶν φόνον ἐκπρήξασθαι, ὑποτείνοντός τε τὰ ἐμπόρια συνελευθεροῦν ἀπ' ὧν ὑμῖν μεγάλαι ὥφελαι τε καὶ ἐπαυρέσεις γηγόνασι, οὔτε ἐμεῦ εἵνεκα ἤλθετε βοηθήσοντες οὔτε τὸν Λωριέος φόνον ἐκπρήξόμενοι, τό τε κατ' ὑμέας τάδε ἅπαντα ὑπὸ βαρβάροις νέμεται. ἀλλὰ εὖ γὰρ ἡμῖν καὶ ἐπὶ τὸ ἕμεινον κατέστη. νῦν δὲ ἐπειδὴ περιελήλυθε ὁ πόλεμος καὶ ἀπύκται ἐς ὑμέας, οὕτω δὴ Γέλωνος μνηστis γέγονε. ἀτιμίας δὲ πρὸς ὑμέων κυρήσας οὐκ ὁμοιώσομαι ὑμῖν, ἀλλ' ἔτοιμός εἰμι βοηθεῖν παρεχόμενος διηκασίας τε τριήρεας καὶ δισμυρίους ὀπλίτας καὶ δισχιλίην ἵππων καὶ δισχιλίους τοξότας καὶ δισχιλίους σφενδονήτας καὶ δισχιλίους ἵπποδρόμους ψιλούς· σῆτόν τε ἀπάσῃ τῇ Ἑλλήνων στρατιῇ, ἔστ' ἂν διαπολεμήσωμεν, ὑποδέκομαι παρέξειν. ἐπὶ δὲ λόγῳ τοιῷδε τάδε ὑπίσχομαι, ἐπ' ᾧ στρατηγός τε καὶ ἡγεμὼν τῶν Ἑλλήνων ἔσομαι πρὸς τὸν βάρβαρον· ἐπ' ἄλλῳ δὲ λόγῳ οὗτ' ἂν αὐτὸς ἔλθοιμι οὗτ' ἂν ἄλλους πέμπωμι. ταῦτα ἀκούσας οὔτε ἠνέσχετο 159 ὁ Σύαγρος εἶπέ τε τάδε· Ἡ κε μέγ' οἰμώξειε ὁ Πελοπίδης Ἀγαμέμνων πυνθόμενος Σπαρτιότηας τὴν ἡγεμονίην ἀπαραιρηθῆσαι ὑπὸ Γέλωνός τε καὶ Συρηκοσίων. ἀλλὰ τούτου μὲν τοῦ λόγου μηκέτι μνησθῆς, ὅπως τὴν ἡγεμονίην τοι παραδώσομεν. ἀλλ' εἰ μὲν βούλει βοηθεῖν τῇ Ἑλλάδι, ἴσθι ἀρξόμενος ὑπὸ Λακεδαιμονίων· εἰ δ' ἄρα μὴ δίκαιοις ἄρχεσθαι, σὺ δὲ μὴ βοηθεῖν.

- 160 πρὸς ταῦτα ὁ Γέλων, ἐπειδὴ ὥρα ἀπεστραμμένους τοὺς λόγους τοῦ Συάργου, τὸν τελευταῖόν σφι τόνδε ἐξέφαινε λόγον· Ὡς ξεῖνε Σπαρτιῆτα, ὀνειδέα κατιόντα ἀνθρώπων φιλέει ἐπανάγειν τὸν θυμόν. σὺ μέντοι ἀποδεξάμενος ὑβρίσματα ἐν τῷ λόγῳ οὗ με πείσεις ἀσχήμονα ἐν τῇ ἀμοιβῇ γενέσθαι. ὅκου δὲ ὑμεῖς οὕτω περιέχεσθε τῆς ἡγεμονίης, οἶκός καὶ ἐμὲ μᾶλλον ὑμέων περιέχεσθαι, στρατιῆς τε ἔοντα πολλαπλησίης ἡγεμόνα καὶ νεῶν πολλὸν πλεύνων. ἀλλ' ἐπεῖτε ὑμῖν ὁ λόγος οὕτω προσάντης κατίσταται, ἡμεῖς τι ὑπείξομεν τοῦ ἀρχαίου λόγου. εἰ τοῦ μὲν πεζοῦ ὑμεῖς ἡγέοισθε, τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐγὼ· εἰ δὲ ὑμῖν ἡδονὴ τοῦ κατὰ θάλασσαν ἡγεμονεύειν, τοῦ πεζοῦ ἐγὼ θέλω. καὶ ἡ τοῦτοις ὑμέας χρεὸν ἐστὶ ἀρκέεσθαι ἢ ἀπιέναι συμμάχων τοσῶνδε ἐρήμους. Γέλων μὲν δὴ ταῦτα προετίνετο,
- 161 φθάσας δὲ ὁ Ἀθηναίων ἄγγελος τὸν Λακεδαιμονίων ἀμείβετό μιν τοισίδε· Ὡς βασιλεῦ Συρηκοσίων, οὐκ ἡγεμόνος δεομένη ἡ Ἑλλὰς ἀπέπεμψε ἡμέας πρὸς σέ, ἀλλὰ στρατιῆς. σὺ δὲ ὅπως μὲν στρατιὴν πέμψεις μὴ ἡγεύμενος τῆς Ἑλλάδος, οὐ προφαίνεις, ὥς δὲ στρατηγήσεις αὐτῆς, γλίχεται. ὅσον μὲν νυν παντὸς τοῦ Ἑλλήνων στρατοῦ ἐδέεο ἡγέεσθαι, ἐξήρχεε ἡμῖν τοῖσι Ἀθηναίοισι ἡσυχίην ἄγειν, ἐπισταμένοις ὥς ὁ Λάκων ἱκανός τοι ἐμελλε ἔσεσθαι καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀπολογεύμενος· ἐπεῖτε δὲ ἀπάσης ἀπελαυνόμενος δέεαι τῆς ναυτικῆς ἄρχειν, οὕτω ἔχει τοι· οὐδ' ἦν ὁ Λάκων ἐπιῆ τοι ἄρχειν αὐτῆς, ἡμεῖς ἐπήσομεν. ἡμετέρη γάρ ἐστι αὕτη γε μὴ αὐτῶν βουλομένων Λακεδαιμονίων. τοῦτοις μὲν ὧν ἡγέεσθαι βουλομένοις οὐκ ἀντιτείνομεν, ἄλλω τε παρήσομεν οὐδενὶ ναυαρχεῖν. μάτην γὰρ ἂν

ὧδε πάραλον Ἑλλήνων στρατὸν πλείστον εἴημεν ἐκτη-
 μένοι, εἰ Συρηκοςίοισι ἐόντες Ἀθηναῖοι συγχωρήσομεν
 τῆς ἡγεμονίης, ἀρχαιότατον μὲν ἔθνος παρεχόμενοι,
 μοῦνοι δὲ ἐόντες οὐ μετανάσται Ἑλλήνων· τῶν καὶ
 Ὅμηρος ὁ ἐποποιὸς ἄνδρα ἄριστον ἔφησε ἐς Ἴλιον
 ἀπικέσθαι τάξαι τε καὶ διακοσμήσαι στρατόν. οὕτω
 οὐκ ὕνειδος οὐδὲν ἡμῖν ἐστι λέγειν ταῦτα. ἀμείβεται 162
 Γέλων τοισίδε· Ξεῖνε Ἀθηναῖε, ὑμεῖς οἴκατε τοὺς μὲν
 ἄρχοντας ἔχειν, τοὺς δὲ ἀρξομένους οὐκ ἔχειν. ἐπεὶ
 τοίνυν οὐδὲν ὑπιέντες ἔχειν τὸ πᾶν ἐθέλετε, οὐκ ἂν
 φθάνοιτε τὴν ταχίστην ὀπίσω ἀπαλλασσόμενοι καὶ ἀγ-
 γέλλοντες τῇ Ἑλλάδι ὅτι ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ ἕαρ αὐτῇ
 ἐξαφαιρῆται. [οὗτος δὲ ὁ νόος τοῦ ῥήματος, τὸ ἐθέλει
 λέγειν· δῆλα γὰρ ὡς ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐστι τὸ ἕαρ δοκι-
 μώτατον, τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων στρατιῆς τὴν ἑωυτοῦ
 στρατιήν. στερισχομένην ὦν τὴν Ἑλλάδα τῆς ἑωυτοῦ
 συμμαχίης εἰκάξει ὡς εἰ τὸ ἕαρ ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐξαφαιρη-
 μένον εἴη.]

Οἱ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων ἄγγελοι τοσαῦτα τῷ 163
 Γέλωνι χρηματисάμενοι ἀπέπλεον· Γέλων δὲ πρὸς ταῦτα
 δείσας μὲν περὶ τοῖσι Ἑλλήσι μὴ οὐ δύνωνται τὸν
 βάρβαρον ὑπερβαλέσθαι, δεινὸν δὲ καὶ οὐκ ἀνασχετὸν
 ποιησάμενος ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον ἄρχεσθαι ὑπὸ
 Λακεδαιμονίων, ἐὼν Σικελίης τύραννος, ταύτην μὲν
 τὴν ὁδὸν ἡμέλησε, ὁ δὲ ἄλλης εἴχετο· ἐπεὶτε γὰρ τά-
 χιστα ἐπύθετο τὸν Πέρσην διαβεβηκότα τὸν Ἑλλήσπον-
 τον, πέμπει πεντηκοντέροισι τρισὶ Κάδμον τὸν Σκύ-
 θεω ἄνδρα Κῶν ἐς Δελφούς, ἔχοντα χρήματα πολλὰ
 καὶ φιλίους λόγους, καραδοκῆσοντα τὴν μάχην τῇ πε-
 σέεται, καὶ ἦν μὲν ὁ βάρβαρος νικᾷ, τά τε χρήματα

αὐτῷ διδόναι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ τῶν ἄρχαι ὁ Γέλων,
 164 ἦν δὲ οἱ Ἕλληνες, ὀπίσω ἀπάγειν. ὁ δὲ Κάδμος οὗτος
 πρότερον τούτων παραδεξάμενος παρὰ πατρὸς τυραν-
 νίδα Κῶων εὖ βεβηκυῖαν, ἐκὼν τε εἶναι καὶ δεινοῦ
 ἐπιόντος οὐδενὸς ἀλλὰ ἀπὸ δικαιοσύνης ἐς μέσον Κῳοῖσι
 καταθεῖς τὴν ἀρχὴν οἴχετο ἐς Σικελίην, ἔνθα μετὰ Σα-
 μίων ἔσχε τε καὶ κατοίκησε πόλιν Ζάγκλην τὴν ἐς Μεσ-
 σήνην μεταβαλοῦσαν τὸ ὄνομα. τοῦτον δὲ ὁ Γέλων
 τὸν Κάδμον καὶ τοιοῦτῳ τρόπῳ ἀπικόμενον διὰ δικαιο-
 σύνην, τὴν οἱ αὐτὸς ἄλλην συνήδεε ἐοῦσαν, ἐπεμπε-
 ὄς ἐπὶ τοῖσι ἄλλοισι δικαίοις τοῖσι ἐξ ἑωυτοῦ ἐργασμέ-
 νοις καὶ τότε οὐκ ἐλάχιστον τούτων ἐλίπετο· κρατήσας
 γὰρ μεγάλων χρημάτων τῶν οἱ Γέλων ἐπετράπετο,
 παρεὼν κατασχέσθαι οὐκ ἠθέλησε, ἀλλ' ἐπεὶ οἱ Ἕλληνες
 ἐπεκράτησαν τῇ ναυμαχίῃ καὶ Ξέρξης οἰχώκεε ἀπελαύ-
 νων, καὶ δὴ καὶ ἐκεῖνος ἀπῖκετο ἐς τὴν Σικελίην ἀπαντα
 165 τὰ χρήματα ἄγων. λέγεται δὲ καὶ τάδε ὑπὸ τῶν ἐν
 Σικελίῃ οἰκημένων, ὥς ὅμως καὶ μέλλων ἄρχεσθαι ὑπὸ
 Λακεδαιμονίων ὁ Γέλων ἐβοήθησε ἂν τοῖσι Ἕλλησι,
 εἰ μὴ ὑπὸ Θήρωνος τοῦ Αἰνησιδήμου Ἀκραγαντίνων
 μουνάρχου ἐξελασθεὶς ἐξ Ἰμέρης Τήριλλος ὁ Κρινίπ-
 που, τύραννος ἐὼν Ἰμέρης, ἐπῆγε ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον
 τοῦτον Φοινίκων καὶ Λιβύων καὶ Ἰβήρων καὶ Λιγύων
 καὶ Ἐλισύκων καὶ Σαρδονίων καὶ Κυρυνίων τριήκοντα
 μυριάδας καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Ἀμίλλαν τὸν Ἄννωνος,
 Καρχηδονίων ἐόντα βασιλέα, κατὰ ξεινίην τε τὴν
 ἑωυτοῦ ὁ Τήριλλος ἀναγνώσας καὶ μάλιστα διὰ τὴν
 Ἀναξίλῃω τοῦ Κρητίνεω προθυμίην, ὃς Ῥηγίου ἐὼν
 τύραννος, τὰ ἑωυτοῦ τέκνα δοὺς ὁμήρους Ἀμίλλᾳ ἐπ-
 ῆγε ἐπὶ τὴν Σικελίην τιμωρέων τῷ πενθερῷ· Τηρίλλου

γὰρ εἶχε θυγατέρα Ἀναξίλεως, τῇ οὖνομα ἦν Κυδίππη. οὕτω δὴ οὐκ οἶόν τε γενόμενον βοηθεῖν τὸν Γέλωνα τοῖσι Ἑλλήσι ἀποπέμπειν εἰς Δελφοὺς τὰ χρήματα. πρὸς δὲ καὶ τάδε λέγουσι, ὥς συνέβη τῆς αὐτῆς ἡμέρης 166 ἐν τε τῇ Σικελίῃ Γέλωνα καὶ Θήρωνα νικᾶν Ἀμίλλαν τὸν Καρχηδόνιον καὶ ἐν Σαλαμῖνι τοὺς Ἑλληνας τὸν Πέρσην. τὸν δὲ Ἀμίλλαν, Καρχηδόνιον ἔόντα πρὸς πατρός, μητροθεν δὲ Συρηκόσιον, βασιλεύσαντά τε κατ' ἀνδραγαθήν Καρχηδονίων, ὥς ἡ συμβολή τε ἐγίνετο καὶ ὥς ἐσσοῦτο τῇ μάχῃ, ἀφανισθῆναι πυνθά- νομαι· οὔτε γὰρ ζῶντα οὔτε ἀποθανόντα φανῆναι οὐδα- μοῦ γῆς· τὸ πᾶν γὰρ ἐπεξελεθεῖν διζήμενόν Γέλωνα. ἔστι δὲ ὑπ' αὐτῶν Καρχηδονίων ὃδε λόγος λεγόμενος, 167 οἰκότι χρεωμένων, ὥς οἱ μὲν βάρβαροι τοῖσι Ἑλλήσι [ἐν τῇ Σικελίῃ] ἐμάχοντο ἐξ ἡοῦς ἀρξάμενοι μέχρι δειλῆς ὀψέης (ἐπὶ τοσοῦτο γὰρ λέγεται ἐλκύναι τὴν σύστασιν), ὃ δὲ Ἀμίλλας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ μένων ἐν τῷ στρατοπέδῳ [ἐθύετο καὶ] ἐκαλλιερέετο ἐπὶ πυρρῆς μεγάλης σῶματα ὅλα καταγίλων, ἰδὼν δὲ τροπὴν τῶν ἑωυτοῦ γινομένην, ὥς ἔτυχε ἐπισπένδων τοῖσι ἱροῖσι, ὥσε ἑωυτὸν εἰς τὸ πῦρ· οὕτω δὴ κατακαυθέντα ἀφα- νισθῆναι. ἀφανισθέντι δὲ Ἀμίλλᾳ τρόπῳ εἰτε τοιούτῳ ὥς Φοίνικες λέγουσι, εἰτε ἑτέρῳ, [ὥς Καρχηδόνιοι καὶ Συρηκόσιοι], τοῦτο μὲν οἱ θύουσι, τοῦτο δὲ μνη- ματα ἐποίησαν ἐν πάσῃσι τῇσι πόλισι τῶν ἀποικί- δων, ἐν αὐτῇ τε μέγιστον Καρχηδόνη. τὰ μὲν ἀπὸ Σικελίης τοσαῦτα.

Κερκυραῖοι δὲ τάδε ὑποκρινάμενοι τοῖσι ἀγγέ- 168 λοις τοιάδε ἐποίησαν· καὶ γὰρ τούτους παρελάμβανον οἱ αὐτοὶ οἳ περ εἰς Σικελίην ἀπίκατο, λέγοντες τοὺς

αὐτοὺς λόγους τοὺς καὶ πρὸς Γέλωνα ἔλεγον. οἱ δὲ παραυτίκα μὲν ὑπὶσχοντο πέμψειν τε καὶ ἀμυνέειν, φράζοντες ὥς οὗ σφι περιοπτέη ἐστὶ ἡ Ἑλλὰς ἀπολλυμένη· ἦν γὰρ σφαλῆ, σφεῖς γε οὐδὲν ἄλλο ἢ δουλεύουσιν τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερέων· ἀλλὰ τιμωρητέον εἴη ἐς τὸ θυνατώτατον. ὑπεκρίναντο μὲν οὕτω εὐπρόσωπα· ἐπεὶ δὲ ἔδει βοηθέειν, ἄλλα νοέοντες ἐπλήρωσαν νέας ἐξήκοντα, μόγισ δὲ ἀναχθέντες προσέμιξαν τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ περὶ Πύλον καὶ Ταίναρον γῆς τῆς Λακεδαιμονίων ἀνεκώχενον τὰς νέας, караδοκέοντες καὶ οὗτοι τὸν πόλεμον τῇ πεσέεται, ἀελπτέοντες μὲν τοὺς Ἑλληνας ὑπερβαλέσθαι, δοκέοντες δὲ τὸν Πέρσῃν κατακρατήσαντα πολλὸν ἄρξειν πάσης τῆς Ἑλλάδος. ἐποίευν ὦν ἐπίτηδες, ἵνα ἔχῃσι πρὸς τὸν Πέρσῃν λέγειν τοιάδε· Ὁ βασιλεῦ, ἡμεῖς παραλαμβανόντων τῶν Ἑλλήνων ἡμέας ἐς τὸν πόλεμον τοῦτον, ἔχοντες δύναμιν οὐκ ἐλαχίστην οὐδὲ νέας ἐλαχίστας παρασχόντες ἂν ἀλλὰ πλείστας μετὰ γε Ἀθηναίους, οὐκ ἠθελήσαμεν τοι ἀντιοῦσθαι οὐδέ τι ἀποθύμιον ποιῆσαι. τοιαῦτα λέγοντες ἡλπιζον πλεόν τι τῶν ἄλλων οἴσεσθαι· τὰ περ ἂν καὶ ἐγένετο, ὥς ἐμοὶ δοκέει. πρὸς δὲ τοὺς Ἑλληνὰς σφι σκῆψις ἐπεποίητο, τῇ περ δὴ καὶ ἐχρήσαντο· αἰτιωμένων γὰρ τῶν Ἑλλήνων ὅτι οὐκ ἐβοήθειον, ἔφασαν πληρῶσαι μὲν ἐξήκοντα τριήρεας, ὑπὸ δὲ ἐτησιέων ἀνέμων ὑπερβαλεῖν Μαλέην οὐκ οἶοί τε γενέσθαι· οὕτω οὐκ ἀπικέσθαι ἐς Σαλαμίνα καὶ οὐδεμιῇ κακότητι λειψθῆναι τῆς ναυμαχίης. οὗτοι μὲν οὕτω διεκρούσαντο τοὺς Ἑλληνας.

169 Κρήτες δέ, ἐπεῖτε σφέας παρελάβανον οἱ ἐπὶ τούτοις ταχθέντες Ἑλλήνων, ἐποίησαν τοιόνδε· πέμψαντες

κοινῇ θεοπρόπους ἐς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπειρώτων εἴ
 σφι ἄμεινον τιμωρέουσι γίνεται τῇ Ἑλλάδι. ἡ δὲ
 Πυθίῃ ὑπεκρίνατο· Ὡ νῆπιοι, ἐπιμέμφεσθε ὅσα ὑμῖν
 ἐκ τῶν Μενέλεω τιμωρημάτων Μίνως ἐπεμψε μηνίων
 δακρύματα, ὅτι οἱ μὲν οὐ συνεξεπρήξαντο αὐτῷ τὸν
 ἐν Καμικῷ θάνατον γενόμενον, ὑμεῖς δὲ ἐκείνοισι τὴν
 ἐκ Σπάρτης ἀρπασθεῖσαν ὑπ' ἀνδρὸς βαρβάρου γυ-
 ναῖκα. ταῦτα οἱ Κρῆτες ὥς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν,
 ἔσχοντο τῆς τιμωρῆς. λέγεται γὰρ Μίνων κατὰ ξή- 170
 τησιν Δαϊδάλου ἀπικόμενον ἐς Σικανίην τὴν νῦν Σι-
 κελίην καλεομένην ἀποθανεῖν βιαίῳ θανάτῳ. ἀνὰ δὲ
 χρόνον Κρῆτας θεοῦ σφέας ἐποτρύναντος, πάντας πλὴν
 Πολιχνιτέων τε καὶ Πραισίων, ἀπικομένους στόλῳ με-
 γάλῳ ἐς Σικανίην πολιορκεῖν ἐπ' ἔτεα πέντε πόλιν
 Καμικόν, τὴν κατ' ἐμὲ Ἀκραγαντίνοι ἐνέμοντο. τέλος
 δὲ οὐ δυναμένους οὔτε εἰλεῖν οὔτε παραμένειν λιμῷ
 συνεστέωτας, ἀπολιπόντας οἴχεσθαι. ὥς δὲ κατὰ Ἰηπυ-
 γίην γενέσθαι πλείοντας, ὑπολαβόντα σφέας χειμῶνα
 μέγαν ἐκβαλεῖν ἐς τὴν γῆν· συναραχθέντων δὲ τῶν
 πλοίων (οὐδεμίαν γάρ σφι ἔτι κομιδὴν ἐς Κρήτην φαί-
 νεσθαι), ἐνθαῦτα Ἱέρην πόλιν κτίσαντας καταμεῖναι τε
 καὶ μεταβαλόντας ἀντὶ μὲν Κρητῶν γενέσθαι Ἱήπυγας
 Μεσσαπίους, ἀντὶ δὲ εἶναι νησιώτας ἡπειρώτας. ἀπὸ
 δὲ Ἱέρης πόλιος τὰς ἄλλας οἰκίσαι, τὰς δὲ Ταραντίνοι
 χρόνῳ ὕστερον πολλῷ ἐξανιστάντες προσέπταισαν με-
 γάλως, ὥστε φόβος Ἑλληνικὸς μέγιστος οὗτος δὴ ἐγέ-
 νετο πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, αὐτῶν τε Ταραντίνων
 καὶ Ῥηγίνων, οἳ ὑπὸ Μικύθου τοῦ Χοίρου ἀναγκαζό-
 μενοι τῶν ἀστῶν καὶ ἀπικόμενοι τιμωροὶ Ταραντίνοισι
 ἀπέθανον τρισχίλιοι οὕτω· αὐτῶν δὲ Ταραντίνων οὐκ

ἐπὶ ἄριθμός. ὁ δὲ Μίκυθος, οἰκέτης ἐὼν Ἀναξίλειω, ἐπίτροπος Ῥηγίου κατελέλειπτο, οὗτος δὲ περ ἐκπεσὼν ἐκ Ῥηγίου καὶ Τεγέην τὴν Ἀρκάδων οἰκήσας ἀνέθηκε
 171 ἐν Ὀλυμπίῃ τοὺς πολλοὺς ἀνδριάντας. ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ Ῥηγίους τε καὶ Ταραντίνους τοῦ λόγου μοι παρενθήκη γέγονε. ἐς δὲ τὴν Κρήτην ἐρημωθείσαν, ὥς λέγουσι Πραῖσιοι, ἐσοικλῆσθαι ἄλλους τε ἀνθρώπους καὶ μάλιστα Ἑλλήνας, τρίτῃ δὲ γενεῇ μετὰ Μίνων τελευτήσαντα γενέσθαι τὰ Τρωικά, ἐν τοῖσι οὐ φλαυροτάτους φαίνεσθαι ἔοντας Κρήτας τιμωροὺς Μενέλεω. ἀντὶ τούτων δὲ σφι ἀπονοστήσασι ἐκ Τροίης λιμὸν τε καὶ λοιμὸν γενέσθαι καὶ αὐτοῖσι καὶ τοῖσι προβάτοισι, ἔστε τὸ δεύτερον ἐρημωθείσης Κρήτης μετὰ τῶν ὑπολοίπων τρίτους αὐτὴν νῦν νέμεσθαι Κρήτας. ἡ μὲν δὴ Πυθίη ὑπομνήσασα ταῦτα ἔσχε βουλομένους τιμωρεῖν τοῖσι Ἑλλησι.

172 Θεσσαλοὶ δὲ ὑπὸ ἀναγκαίης τὸ πρῶτον ἐμῆδισαν, ὥς διέδεξαν, ὅτι οὐ σφι ἦνδανε τὰ οἱ Ἀλευάδαι ἐμχανῶντο. ἐπεῖτε γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα μέλλοντα διαβαίνειν τὸν Πέρσην ἐς τὴν Εὐρώπην, πέμπουσι ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἀγγέλους. ἐν δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἦσαν ἀλισμένοι πρόβουλοι τῆς Ἑλλάδος ἀραιρημένοι ἀπὸ τῶν πολιῶν τῶν τὰ ἀμείνω φρονεουσέων περὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀπικόμενοι δὲ ἐπὶ τούτους τῶν Θεσσαλῶν οἱ ἄγγελοι ἔλεγον· Ἄνδρες Ἕλληνες, δεῖ φυλάσσεσθαι τὴν ἐσβολὴν τὴν Ὀλυμπικὴν, ἵνα Θεσσαλίῃ τε καὶ ἡ σύμπασα ἡ Ἑλλὰς ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου. ἡμεῖς μὲν νῦν ἑτοιμοὶ εἰμεν συμφυλάσσειν, πέμπειν δὲ χορὴ καὶ ὑμέας στρατιὴν πολλήν, ὥς εἰ μὴ πέμψετε, ἐπίστασθε ἡμέας ὁμολογήσειν τῷ Πέρσῃ· οὐ γάρ τοι προκατημένους τοσοῦτο

πρὸ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος μούνους πρὸ ὑμέων δεῖ ἀπο-
 λέσθαι. βοηθεῖν δὲ οὐ βουλόμενοι ἀναγκαίην ἡμῖν
 οὐδεμίαν οἰοί τε ἐστε προσφέρειν· οὐδὰμὰ γὰρ ἀδυ-
 νασίης ἀνάγκη κρέσσων ἔσθι. ἡμεῖς δὲ πειρησόμεθα
 αὐτοὶ τινα σωτηρίην μηχανώμενοι. ταῦτα ἔλεγον οἱ
 Θεσσαλοί, οἱ δὲ Ἕλληνες πρὸς ταῦτα ἐβουλεύσαντο 173
 ἐς Θεσσαλίην πέμπειν κατὰ θάλασσαν πεζὸν στρατὸν
 φυλάξοντα τὴν ἐσβολήν. ὥς δὲ συνελέχθη ὁ στρατός,
 ἔπλεε δι' Εὐρύππου. ἀπικόμενος δὲ τῆς Ἀχαιῆς ἐς
 Ἄλουν, ἀποβάς ἐπορεύετο ἐς Θεσσαλίην, τὰς νέας αὐτοῦ
 καταλιπών, καὶ ἀπῆκετο ἐς τὰ Τέμπεα ἐς τὴν ἐσβολὴν
 ἣ περ ἀπὸ Μακεδονίης τῆς κάτω ἐς Θεσσαλίην φέρει
 παρὰ ποταμὸν Πηνειὸν, μεταξὺ δὲ Ὀλύμπου τε ὕψους
 ἑόντα καὶ τῆς Ὀσσης. ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύοντο τῶν
 Ἑλλήνων κατὰ μυρίους ὀπλῖται συλλεγέντες, καὶ σφι
 προσῆν ἡ Θεσσαλῶν ἵππος. ἐστρατήγεε δὲ Λακεδαι-
 μονίων μὲν Εὐαίνετος ὁ Καρήνου ἐκ τῶν πολεμάρχων
 ἀραιρημένος, γένεος μέντοι ἑὼν οὐ τοῦ βασιλῆιου, Ἀθη-
 ναίων δὲ Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλῆος. ἔμειναν δὲ ὀλίγας
 ἡμέρας ἐνθαῦτα· ἀπικόμενοι γὰρ ἄγγελοι παρὰ Ἀλεξάν-
 δρου τοῦ Ἀμύντεω ἀνδρὸς Μακεδόνης συνέβούλευόν
 σφι ἀπαλλάσσεσθαι μηδὲ μένοντας ἐν τῇ ἐσβολῇ κατα-
 πατηθῆναι ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ ἐπιόντος, σημαίνοντες
 τὸ πλῆθος τε τῆς στρατιῆς καὶ τὰς νέας. ὥς δὲ οὗτοί
 σφι ταῦτα συνεβούλευον (χρηστὰ γὰρ ἐδόκεον συμ-
 βουλεύειν, καὶ σφι εὖνοος ἐφαίνετο ἑὼν ὁ Μακεδών),
 ἐπείθοντο. δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδίῃ ἦν τὸ πείθον,
 ὥς ἐπύθοντο καὶ ἄλλην ἐοῦσαν ἐσβολὴν ἐς Θεσσαλοὺς
 κατὰ τὴν ἄνω Μακεδονίην διὰ Περραιβῶν κατὰ Γόννον
 πόλιν, τῇ περ δὴ καὶ ἐσέβαλε ἡ στρατιὴ ἡ Ξέρξεω.

- καταβάντες δὲ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τὰς νέας ὀπίσω ἐπο-
 174 ρεύοντο ἐς τὸν Ἰσθμόν. αὕτη ἐγένετο ἡ ἐς Θεσσα-
 λίην στρατιή, βασιλέος τε μέλλοντος διαβαίνειν ἐς τὴν
 Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ἐόντος ἤδη ἐν Ἀβύδῳ.
 Θεσσαλοὶ δὲ ἐρημωθέντες συμμαχῶν οὕτω δὴ ἐμήδισαν
 προθύμως οὐδ' ἔτι ἐνδοιαστῶς, ὥστε ἐν τοῖσι πρή-
 γμασι ἐφαίνοντο βασιλεῖ ἄνδρες ἐόντες χρησιμώτατοι.
- 175 Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεῖτε ἀπύκναιτο ἐς τὸν Ἰσθμόν,
 ἐβουλεύοντο πρὸς τὰ λεχθέντα ἐξ Ἀλεξάνδρου τῇ τε
 στήσονται τὸν πόλεμον καὶ ἐν οἷσι χώροισι. ἡ νι-
 κῶσα δὲ γνώμη ἐγένετο τὴν ἐν Θερμοπύλῃσι ἐσβολὴν
 φυλάξαι· στεινότερη γὰρ ἐφαίνεται ἐοῦσα τῆς ἐς Θεσσα-
 λίην καὶ ἅμα μία ἀγχοτέρη τε τῆς ἐωυτῶν. τὴν δὲ
 ἀτραπὸν, δι' ἣν ἤλυσαν οἱ ἀλόντες Ἑλλήνων ἐν Θερ-
 μοπύλῃσι, οὐδὲ ἤδεσαν ἐοῦσαν πρότερον ἢ περ ἀπύκ-
 νηνοι ἐς Θερμοπύλας ἐπύθοντο Τρηχινίων. ταύτην
 ὧν ἐβουλεύσαντο φυλάσσοντες τὴν ἐσβολὴν μὴ παρ-
 ιέναι ἐς τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον, τὸν δὲ ναυτικὸν
 στρατὸν πλέειν γῆς τῆς Ἰστιαιώτιδος ἐπὶ Ἀρτεμίσιον.
 ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ ὥστε πυνθάνεσθαι
 τὰ κατὰ ἐκατέρους ἐόντα, οἳ τε χώροι οὕτω ἔχουσι·
- 176 τοῦτο μὲν, τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐκ τοῦ πελάγεος τοῦ Θρη-
 κίου ἐξ εὐρέος συνάγεται ἐς στεινὸν ἐόντα τὸν πόρον
 τὸν μεταξὺ νήσου τε Σκιαθοῦ καὶ ἠπείρου Μαγνησίης·
 ἐκ δὲ τοῦ στεινοῦ τῆς Εὐβοίης ἤδη τὸ Ἀρτεμίσιον
 δέκεται αἰγιαλός, ἐν δὲ Ἀρτέμιδος ἱρόν. ἡ δὲ αὖ
 διὰ Τρηχίνος ἔσοδος ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐστὶ τῇ στεινο-
 τάτῃ ἡμίπλεθρον. οὐ μέντοι κατὰ τοῦτό γε ἐστὶ τὸ
 στεινότατον τῆς χώρας τῆς ἄλλης, ἀλλ' ἐμπροσθὲ τε
 Θερμοπυλέων καὶ ὀπισθε, κατὰ τε Ἀλπηνούς, ὀπισθε

έόντας, έοῦσα άμαξιτός μούνη, καί έμπροσθε κατά Φοίνικα ποταμόν άγχοῦ Ἀνθήλης πόλιος, άλλη άμαξιτός μούνη. τών δέ Θερμοπυλέων τὸ μὲν πρὸς έσπέρης ὄρος άβατόν τε καί απόκρημνον, ύψηλόν, άνατείνον ές τήν Οίτην· τὸ δέ πρὸς τήν ήῶ τῆς ὁδοῦ θάλασσα ύποδέκεται καί τενάγεια. έστι δέ έν τῇ έσόδῳ ταύτῃ θερμά λουτρά, τὰ Χύτρους καλέουσι οί έπιχώριοι, καί βωμός ιδρυται Ἡρακλέος έπ' αὐτοῖσι. έδέδμητο δέ τείχος κατά ταύτας τὰς έσβολάς, καί τό γε παλαιόν πύλαι έπήσαν. έδειμαν δέ Φωκέες τὸ τείχος δείσαντες, έπει Θεσσαλοί ήλθον εκ Θεσπρωτών οίκήσונτες γῆν τήν Αἰολίδα, τήν περ νῦν εκτέεται. άτε δῆ πειρωμένων τών Θεσσαλῶν καταστρέφεσθαί σφεας, τοῦτο προεφυλάξαντο οί Φωκέες καί τὸ ὕδωρ τὸ θερμόν τότε έπήκαν έπὶ τήν έσοδον, ὥς άν χαραδρωθείῃ ὁ χῶρος, πᾶν μηχανώμενοι ὅπως μή σφι έσβάλοιεν οί Θεσσαλοί ές τήν χώραν. τὸ μὲν νυν τείχος τὸ άρχαῖον εκ παλαιοῦ τε έδέδμητο καί τὸ πλέον αὐτοῦ ήδη ὑπὸ χρόνου έκειτο· τοῖσι δέ αὗτις ὀρθώσασα έδοξε ταύτῃ άκαμύνειν άπὸ τῆς Ἑλλάδος τὸν βάρβαρον. κόμη δέ έστι άγχοτάτω τῆς ὁδοῦ, Ἀλπηνοί οὔνομα· εκ ταύτης δέ έπισιτιεῖσθαι έλογίζοντο οί Ἑλληνες. οί μὲν νυν χῶροι οὔτοι τοῖσι Ἑλλησι εἶναι 177 έφαίνοντο έπιτήδαιοι· άπαντα γάρ προσκεψάμενοι καί έπιλογισθέντες ὅτι οὔτε πλήθει έξουσι χρᾶσθαι οί βάρβαροι οὔτε ἱππῳ, ταύτῃ σφι έδοξε δέκεσθαι τὸν επιόντα έπὶ τήν Ἑλλάδα. ὥς δέ επύθοντο τὸν Πέρσην έόντα έν Πιερή, διαλυθέντες εκ τοῦ Ἰσθμοῦ έστρατεύοντο αὐτῶν· οί μὲν ές Θερμοπύλας πεξῆ, άλλοι δέ κατά θάλασσαν έπ' Ἀρτεμίσιον.

178 Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες κατὰ τάχος ἐβοήθειον δια-
 ταχθέντες, Δελφοὶ δ' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐχρησθησά-
 ζοντο τῷ θεῷ ὑπὲρ ἑωυτῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος καταρρω-
 δηκότες, καὶ σφι ἐχρήσθη ἀνέμοισι εὐχεσθαι· μεγάλους
 γὰρ τούτους ἐσεσθαι τῇ Ἑλλάδι συμμάχους. Δελφοὶ
 δὲ δεξάμενοι τὸ μαντήιον πρῶτα μὲν Ἑλλήνων τοῖσι
 βουλομένοισι εἶναι ἐλευθέροισι ἐξήγγειλαν τὰ χρη-
 σθέντα αὐτοῖσι, καὶ σφι δεινῶς καταρρωδέουσι τὸν
 βάρβαρον ἐξαγγείλαντες χάριν ἀθάνατον κατέθεντο·
 μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Δελφοὶ τοῖσι ἀνέμοισι βωμόν τε
 ἀπέδεξαν ἐν Θυίῃ, τῇ περ τῆς Κηφισοῦ θυγατρὸς
 Θυίης τὸ τέμενός ἐστι, ἐπ' ἧς καὶ ὁ χῶρος οὗτος τὴν
 ἐπωνυμίην ἔχει, καὶ θυσίῃσι σφεας μετήισαν. Δελφοὶ
 μὲν δὴ κατὰ τὸ χρηστήριον ἔτι καὶ νῦν τοὺς ἀνέμους
 ἱλάσκονται.

179 Ὁ ΔΕ ναυτικὸς Ξέρξεω στρατὸς ὁρμώμενος ἐκ
 Θέρμης πόλιος παρέβαλε νηυσὶ τῇσι ἄριστα πλεούσῃσι
 δέκα ἰθὺ Σκιάθου, ἐνθα ἦσαν προφυλάσσουσαι νέες
 τρεῖς Ἑλληνίδες, Τροίξηνίη τε καὶ Αἰγιναίη καὶ Ἀτ-
 τική. προῖδόντες δὲ οὗτοι τὰς νέας τῶν βαρβάρων ἐς
 180 φυγὴν ὥρμησαν. τὴν μὲν δὴ Τροίξηνίην, τῆς ἦρχε
 Πρηξίνος, αὐτίκα αἰρέουσι ἐπισπόμενοι οἱ βάρβαροι·
 καὶ ἔπειτα τῶν ἐπιβατέων αὐτῆς τὸν καλλιστεύοντα
 ἀγαγόντες ἐπὶ τὴν πρῶτην τῆς νεὸς ἐσφαξαν, διαδέ-
 ξιον ποιεύμενοι τὸν εἶλον τῶν Ἑλλήνων πρῶτον καὶ
 κάλλιστον. τῷ δὲ σφαγιασθέντι τούτῳ οὖνομα ἦν
 181 Λέων· τάχα δ' ἂν τι καὶ τοῦ οὐνόματος ἐπαύροιτο. ἡ
 δὲ Αἰγιναίη, τῆς ἐτριηράρχεε Ἀσωνίδης, καὶ τινὰ σφι
 θόρυβον παρέσχε Πυθίῳ τοῦ Ἰσχευόου ἐπιβατεύον-
 τος, ἀνδρὸς ἀρίστου γενομένου ταύτην τὴν ἡμέραν· ὃς

ἐπειδὴ ἡ νηὺς ἡλίσκετο ἐς τοῦτο ἀντεῖχε μαχόμενος ἐς
 δ κατεκρεουργήθη ἅπας. ὥς δὲ πεσὼν οὐκ ἀπέθανε
 ἀλλ' ἦν ἔμπνοος, οἱ Πέρσαι, οἳ περ ἐπεβάτευσον ἐπὶ
 τῶν νεῶν, δι' ἀρετὴν τὴν ἐκείνου περιποιήσασθαι μιν
 περὶ πλείστου ἐποίησαντο, σμύρνῃσι τε ἰώμενοι τὰ
 ἔλκεα καὶ σινδόνης βυσσίνης τελαμῶσι κατειλίσσοντες·
 καὶ μιν, ὥς ὀπίσω ἀπίκοντο ἐς τὸ ἐωυτῶν στρατό-
 πεδον, ἐπεδείκνυσαν ἐκπαγλεόμενοι πάσῃ τῇ στρατιῇ,
 περιέποντες εὖ· τοὺς δὲ ἄλλους τοὺς ἔλαβον ἐν τῇ νηὶ
 ταύτῃ περιεῖπον ὥς ἀνδράποδα. αἱ μὲν δὴ δύο τῶν 182
 νεῶν οὕτω ἐχειρώθησαν· ἡ δὲ τρίτη, τῆς ἐτριηράρχε
 Φόρμος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φεύγουσα ἐξοκέλλει ἐς τὰς
 ἐκβολὰς τοῦ Πηνειοῦ, καὶ τοῦ μὲν σκάφους ἐκράτησαν
 οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ ἀνδρῶν οὐ. ὥς γὰρ δὴ τάχιστα
 ἐπώκειλαν τὴν νέα οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποθορόντες κατὰ
 Θεσσαλίην πορευόμενοι ἐκομίσθησαν ἐς Ἀθήνας. ταῦτα 183
 οἱ Ἕλληνες οἱ ἐκ' Ἀρτεμισίῳ στρατοπεδευόμενοι πυν-
 θάνονται παρὰ πυρσῶν ἐκ Σκιάθου. πυνθόμενοι δὲ καὶ
 καταρρωδήσαντες ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου μετορμίζοντο ἐς
 Χαλκίδα, φυλάξοντες μὲν τὸν Εὐριπον, λείποντες δὲ
 ἡμεροσκόπους περὶ τὰ ὑψηλὰ τῆς Εὐβοίης. τῶν δὲ
 δέκα νεῶν τῶν βαρβάρων τρεῖς ἐπήλασαν περὶ τὸ ἔρμα
 τὸ μεταξὺ ἐὼν Σκιάθου τε καὶ Μαγνησίης, καλεόμενον
 δὲ Μύρμηκα. ἐνθαῦτα οἱ βάρβαροι ἐπειδὴ στήλην λίθου
 ἐπέθηκαν κομίσαντες ἐπὶ τὸ ἔρμα, ὀρμηθέντες αὐτοὶ
 ἐκ Θέρμης, ὥς σφι τὸ ἐμποδὼν ἐγγέρονε καθαρὸν, ἐπ-
 ἔπλεον πάσῃσι τῇσι νηυσί, ἔνδεκα ἡμέρας παρέντες
 μετὰ τὴν βασιλέος ἐξέλασιν ἐκ Θέρμης. τὸ δὲ ἔρμα
 σφι κατηγήσατο ἐὼν ἐν πόρῳ μάλιστα Πάμμων Σκύ-
 ριος. πανημερὸν δὲ πλείοντες οἱ βάρβαροι ἐξανύουσι

τῆς Μαγνησίης χώρας ἐπὶ Σηπιάδα τε καὶ τὸν αἰγιαλὸν τὸν μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος ἔοντα καὶ Σηπιάδος ἀκτῆς.

- 184 Μέχρι μὲν νυν τούτου τοῦ χώρου καὶ Θερμοπυλέων ἀπαθῆς τε κακῶν ἦν ὁ στρατός, καὶ πλῆθος ἦν τηνικαῦτα ἔτι, ὥς ἐγὼ συμβαλλόμενος εὐρίσκω, τῶν μὲν ἐκ τῶν νεῶν τῶν ἐκ τῆς Ἀσίης, ἑουσέων ἑπτὰ καὶ διηκοσιέων καὶ χιλιέων, τὸν μὲν ἀρχαῖον ἐκάστων τῶν ἔθνέων ἔοντα ὁμίλον τέσσερας καὶ εἴκοσι μυριάδας καὶ πρὸς χιλιάδα τε καὶ τετρακοσίους, ὥς ἀνὰ διηκοσίους ἄνδρας λογιζόμενοισι ἐν ἐκάστη νηί. ἐπεβάτευσον δὲ ἐπὶ τούτων τῶν νεῶν, χωρὶς ἐκάστων τῶν ἐπιχωρίων ἐπιβατέων, Περσέων τε καὶ Μήδων καὶ Σακίων τριήκοντα ἄνδρες. οὗτος ἄλλος ὁμίλος γίνεται τρισμῦριοι καὶ ἑξακισχίλιοι καὶ πρὸς διηκόσιοί τε καὶ δέκα. προσθήσω δ' ἔτι τούτῳ καὶ τῷ προτέρῳ ἀριθμῷ τοὺς ἐκ τῶν πεντηκοντέρων, ποιήσας ὃ τι πλέον ἦν αὐτῶν ἢ ἔλασσον, ἀν' ὀγδώκοντα ἄνδρας ἐνεῖναι. συνελέχθη δὲ ταῦτα τὰ πλοῖα, ὥς καὶ πρότερον εἰρέθη, τρισχίλια. ἤδη ὧν ἄνδρες ἀν εἶεν ἐν αὐτοῖσι τέσσερες μυριάδες καὶ εἴκοσι. τοῦτο μὲν δὴ τὸ ἐκ τῆς Ἀσίης ναυτικὸν ἦν, σύμπαν ἐὼν πεντήκοντα μυριάδες καὶ μία, χιλιάδες δὲ ἔπεισι ἐπὶ ταύτῃσι ἑπτὰ καὶ πρὸς ἑκατοντάδες ἑξ καὶ δεκάς. τοῦ δὲ πεζοῦ ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες ἐγένοντο, τῶν δὲ ἱππέων ὀκτὼ μυριάδες. προσθήσω δ' ἔτι τούτοισι τὰς καμήλους τοὺς ἐλαύνοντας Ἀραβίους καὶ τοὺς τὰ ἄρματα Λίβυας, πλῆθος ποιήσας διςμυρίους ἄνδρας. καὶ δὴ τό τε ἐκ τῶν νεῶν καὶ τοῦ πεζοῦ πλῆθος συντιθέμενον γίνεται διηκόσιαί τε μυριάδες καὶ τριήκοντα καὶ μία καὶ πρὸς χιλιάδες ἑπτὰ

καὶ ἑκατοντάδες ἑξ καὶ δεκάς. τοῦτο μὲν τὸ ἑξ αὐτῆς
 τῆς Ἀσίης στράτευμα ἔξαναχθὲν εἴρηται, ἄνευ τε τῆς
 θεραπήης τῆς ἐπομένης καὶ τῶν σιταγωγῶν πλοίων
 καὶ ὅσοι ἐνέπλεον τούτοις. τὸ δὲ δὴ ἐκ τῆς Εὐρώπης 185
 ἀγόμενον στράτευμα ἔτι προσλογιστέα τούτῳ παντὶ
 τῷ ἐξηριθμημένῳ· δόκησιν δὲ δεῖ λέγειν. νέας μὲν
 νυν οἱ ἀπὸ Θρηίκης Ἑλλήνες καὶ ἐκ τῶν νήσων τῶν
 ἐπικειμένων τῇ Θρηίκῃ παρείχοντο εἴκοσι καὶ ἑκα-
 τόν. ἐκ μὲν νυν τούτων τῶν νεῶν ἄνδρες τετρακισ-
 χίλιοι καὶ δισμύριοι γίνονται. πεζοῦ δὲ τὸν Θρηίκης
 παρείχοντο καὶ Παίονες καὶ Ἑορδοὶ καὶ Βοττιαῖοι καὶ
 τὸ Χαλκιδικὸν γένος καὶ Βρύγοι καὶ Πίερες καὶ Μα-
 κεδόνες καὶ Περραιβοὶ καὶ Ἐνιήνες καὶ Δόλοπες καὶ
 Μάγνητες καὶ Ἀχαιοὶ καὶ ὅσοι τῆς Θρηίκης τὴν παρα-
 λίην νέμονται, τούτων τῶν ἔθνέων τριήκοντα μυριάδας
 δοκέω γενέσθαι. αὗται δὲ αἱ μυριάδες ἐκείνησι προσ-
 τεθεῖσαι τῇσι ἐκ τῆς Ἀσίης γίνονται αἱ πᾶσαι ἀνδρῶν
 αἱ μάχιμοι μυριάδες διηκόσιαι καὶ ἐξήκοντα καὶ τέσ-
 σερες, ἔπεισι δὲ ταύτησι ἑκατοντάδες ἑκατὰ καὶ
 δεκάς. τοῦ μαχίμου δὲ τούτου ἔοντος ἀριθμὸν τοσού- 186
 του τὴν θεραπήην τὴν ἐπομένην τούτοις καὶ τοὺς
 ἐν τοῖσι σιταγωγοῖσι ἀκάτοις ἔοντας καὶ μάλα ἐν τοῖσι
 ἄλλοις πλοίοις τοῖσι ἅμα πλέουσι τῇ στρατιῇ, τού-
 τους τῶν μαχίμων ἀνδρῶν οὐ δοκέω εἶναι ἐλάσσονας
 ἀλλὰ πλεῦνας. καὶ δὴ σφεας ποιέω ἴσους ἐκείνοις
 εἶναι καὶ οὔτε πλεῦνας οὔτε ἐλάσσονας οὐδέν· ἐξισού-
 μενοι δὲ οὗτοι τῷ μαχίμῳ ἐκπληροῦσι τὰς ἴσας μυριά-
 δας ἐκείνοις. οὕτω πεντακοσίας τε μυριάδας καὶ εἴκοσι
 καὶ ὀκτὼ καὶ χιλιάδας τρεῖς καὶ ἑκατοντάδας δύο καὶ
 δεκάδας δύο ἀνδρῶν ἡγάγεε Ξέρξης ὁ Δαρείου μέχρι

187 Σηπιάδος καὶ Θερμοπυλέων. οὗτος μὲν δὴ τοῦ συν-
 ἀπαντος τοῦ Ξέρξεω στρατεύματος ἀριθμός, γυναικῶν
 δὲ σιτοποιῶν καὶ παλλακέων καὶ εὐνούχων οὐδείς ἂν
 εἴποι ἀτρεκέα ἀριθμόν· οὐδ' αὖ ὑποζυγίων τε καὶ τῶν
 ἄλλων κτηνέων τῶν ἀχθοφόρων καὶ κυνῶν Ἰνδικῶν
 τῶν ἐπομένων, οὐδ' ἂν τούτων ὑπὸ πλήθους οὐδείς
 ἂν εἴποι ἀριθμόν. ὥστε οὐδέν μοι θῶμα παρίσταται
 προδοῦναι τὰ ῥέεθρα τῶν ποταμῶν ἔστι ὧν, ἀλλὰ
 μᾶλλον ὅπως τὰ σιτία ἀντέχρησε θῶμά μοι μυριάσι
 τοσαύτησι. εὐρίσκω γὰρ συμβαλλόμενος, εἰ χοίνικα
 πυρῶν ἕκαστος τῆς ἡμέρης ἐλάμβανε καὶ μηδὲν πλεόν,
 ἔνδεκα μυριάδας μεδίμνων τελομένους ἐπ' ἡμέρῃ ἐκά-
 στη καὶ πρὸς τριηκοσίους τε ἄλλους μεδίμνους καὶ
 τεσσαεράκοντα. γυναιξὶ δὲ καὶ εὐνούχοισι καὶ ὑπο-
 ζυγίοισι καὶ κυσὶ οὐ λογίζομαι. ἀνδρῶν δ' ἐουσέων
 τοσούτων μυριάδων κάλλεός τε εἵνεκα καὶ μεγάρθους
 οὐδείς αὐτῶν ἀξιονικότερος ἦν αὐτοῦ Ξέρξεω ἔχειν
 τοῦτο τὸ κράτος.

188 Ὁ δὲ δὴ ναυτικὸς στρατὸς ἐπέτεε ὀρμηθεὶς ἐπλεε
 καὶ κατέσχε τῆς Μαγνησίης χώρας ἐς τὸν αἰγιαλὸν τὸν
 μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος ἔοντα καὶ Σηπιάδος
 ἀκτῆς, αἱ μὲν δὴ πρῶται τῶν νεῶν ὄρμεον πρὸς γῆν,
 ἄλλαι δ' ἐπ' ἐκείνησι ἐπ' ἀγκυρέων· ἅτε γὰρ τοῦ αἰγια-
 λοῦ ἔοντος οὐ μεγάλου πρόκροσσαι ὄρμεον τὸ ἐς πόντον
 καὶ ἐπὶ ὀκτὼ νέας. ταύτην μὲν τὴν εὐφρόνην οὕτω,
 ἅμα δὲ ὄρθρῳ ἐξ αἰθρίας τε καὶ νηνεμίας τῆς θα-
 λάσσης ξεσάσης ἐπέπεσέ σφι χειμῶν τε μέγας καὶ πολ-
 λὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης, τὸν δὴ Ἑλλησποντίην καλέουσι
 οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία οἰκημένοι. ὅσοι μὲν νυν αὐτῶν
 αὐξόμενον ἔμαθον τὸν ἄνεμον καὶ τοῖσι οὕτω εἶχε

ὄρμου, οἱ δ' ἐφθησαν τὸν χειμῶνα ἀνασπᾶσαντες τὰς
 νέας, καὶ αὐτοὶ τε περιῆσαν καὶ αἱ νέες αὐτῶν· ὅσας
 δὲ τῶν νεῶν μεταρσίας ἔλαβε, τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς
 Ἴκνουδς καλεομένους τοὺς ἐν Πηλῳ, τὰς δὲ ἐς τὸν
 αἰγιαλόν· αἱ δὲ περὶ αὐτὴν τὴν Σηπιάδα περιέπιπτον,
 αἱ δὲ ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ δὲ ἐς Κασθαναίην ἐξ-
 εβράσσοντο. ἦν δὲ τοῦ χειμῶνος χρῆμα ἀφόρητον.
 λέγεται δὲ λόγος ὡς Ἀθηναῖοι τὸν Βορέην ἐκ θεο-189
 προκίου ἐπεκαλέσαντο, ἐλθόντος σφι ἄλλου χρηστη-
 ρίου τὸν γαμβρὸν ἐπίκουρον καλέσασθαι. Βορέης δὲ
 κατὰ τὸν Ἑλλήνων λόγον ἔχει γυναῖκα Ἀττικὴν, Ὁρεΐ-
 θυιαν τὴν Ἐρεχθέος. κατὰ δὲ τὸ κῆδος τοῦτο οἱ Ἀθη-
 ναῖοι, ὥς φάτις ὄρηται, συμβαλλόμενοι σφίσι τὸν
 Βορέην γαμβρὸν εἶναι, ναυλοχέοντες τῆς Εὐβοίης ἐν
 Χαλκίδι ὥς ἔμαθον αὐξόμενον τὸν χειμῶνα ἢ καὶ πρὸ
 τούτου, ἐθύνοντό τε καὶ ἐπεκαλέοντο τὸν τε Βορέην
 καὶ τὴν Ὁρεΐθυιαν τιμωρῆσαι σφίσι καὶ διαφθεῖραι
 τῶν βαρβάρων τὰς νέας, ὥς καὶ πρότερον περὶ Ἀθῶν.
 εἰ μὲν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρβάροισι ὀρμεύουσι ὁ
 Βορέης ἐπέπεσε, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· οἱ δ' ὦν Ἀθηναῖοι
 σφίσι λέγουσι βοηθήσαντα τὸν Βορέην πρότερον καὶ
 τότε ἐκεῖνα κατεργάσασθαι, καὶ ἱρὸν ἀπελθόντες Βορέω
 ἰδρύναντο παρὰ ποταμὸν Ἴλισόν. ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ 190
 νέας οὐ ἐλαχίστας λέγουσι διαφθαρῆναι, τετρακοσιέων
 οὐκ ἐλάσσονας, ἄνδρας τε ἀναριθμήτους χρημάτων τε
 πλήθος ἄφθονον· ὥστε Ἀμεινοκλέϊ τῷ Κρητίνεω ἀνδρὶ
 Μάγνητι γηοχέοντι περὶ Σηπιάδα μέγας ἢ ναυηγίη
 [αὕτη] ἐγένετο χρηστή· ὅς πολλὰ μὲν χρύσεια ποτήρια
 ὑστέρῳ χρόνῳ ἐκβρασσόμενα ἀνείλετο, πολλὰ δὲ ἀργύ-
 ρεα, θησαυρούς τε τῶν Περσέων εὗρε, ἅλλα τε [χρύσεια]

ἄφατα χρήματα περιεβάλετο. ἀλλ' ὁ μὲν τᾶλλα οὐκ
 εὐτυχέων εὐρήμασι μέγα πλούσιος ἐγένετο· ἦν γάρ τις
 191 καὶ τοῦτον ἔχαρις συμφορῇ λυπεῦσα παιδοφόνος. σιτα-
 γωγῶν δὲ ὀλκάδων καὶ τῶν ἄλλων πλοίων διαφθειρο-
 μένων οὐκ ἐπὶν ἀριθμός, ὥστε δεισαντες οἱ στρατηγοὶ
 τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ μὴ σφι κεκακωμένοισι ἐπιθέωνται
 οἱ Θεσσαλοί, ἔρκος ὑψηλὸν ἐκ τῶν ναυηγίων περιεβά-
 λοντο. ἡμέρας γὰρ δὴ ἐχείμαζε τρεῖς· τέλος δὲ ἐντομά-
 τε ποιεῦντες καὶ καταεῖδοντες βοῆσι οἱ Μάγοι τῷ
 ἀνέμῳ, πρὸς τε τούτοισι καὶ τῇ Θέτι καὶ τῇσι Νη-
 ρησίσι θύοντες ἐπαυσαν τετάρτῃ ἡμέρῃ, ἣ ἄλλως κως
 αὐτοὺς ἐθέλων ἐκόπασε. τῇ δὲ Θέτι ἔθνον πυθόμενοι
 παρὰ τῶν Ἰώνων τὸν λόγον ὥς ἐκ τοῦ χώρου τούτου
 ἀρπασθείη ὑπὸ Πηλέος, εἴη τε ἄπασα ἡ ἀκτὴ ἡ Σηπιάς
 192 ἐκείνης τε καὶ τῶν ἄλλων Νηρηίδων. ὁ μὲν δὴ τε-
 τάρτῃ ἡμέρῃ ἐπέπαντο· τοῖσι δὲ Ἑλλήσι οἱ ἡμεροσκόποι
 ἀπὸ τῶν ἔκρων τῶν Εὐβοϊκῶν καταδραμόντες δευτέρῃ
 ἡμέρῃ ἀπ' ἧς ὁ χειμῶν ὁ πρῶτος ἐγένετο, ἐσήμαινον
 πάντα τὰ γενόμενα περὶ τὴν ναυηγίην. οἱ δὲ ὥς ἐπύθοντο,
 Ποσειδέωνι σωτήρι εὐξάμενοι καὶ σπονδὰς προχέαντες
 τὴν ταχίστην ὀπίσω ἠπείγοντο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον,
 ἐλπίσαντες ὀλίγας τινὰς σφι ἀντιέξους ἐσεσθαι νέας.
 οἱ μὲν δὴ τὸ δεύτερον ἐλθόντες περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον
 ἐναυλόχουν, Ποσειδέωνος σωτήρος ἐπωνυμίην ἀπὸ τού-
 193 του ἔτι καὶ ἐς τὸδε νομίζοντες· οἱ δὲ βάρβαροι, ὥς
 ἐπαύσατό τε ὁ ἄνεμος καὶ τὸ κύμα ἔστρωτο, κατασπά-
 σαντες τὰς νέας ἐπλεον παρὰ τὴν ἡπειρον, κάμψαντες
 δὲ τὴν ἔκρην Μαγνησίης ἰθάεν ἐπλεον ἐς τὸν κόλπον
 τὸν ἐπὶ Παγασέων φέροντα. ἔστι δὲ χώρος ἐν τῷ
 κόλπῳ τούτῳ τῆς Μαγνησίης, ἐνθα λέγεται τὸν Ἡρακλέα

καταλειφθῆναι ὑπὸ Ἰήσονός τε καὶ τῶν συνεταίρων
ἐκ τῆς Ἀργούς ἐπ' ὕδωρ πεμφθέντα, εὔτε ἐπὶ τὸ κῶας
ἐπλεον ἐς Αἴαν τὴν Κολχίδα· ἐνθεῦτεν γὰρ ἔμελλον
ὕδρευσάμενοι ἐς τὸ πέλαγος ἀπήσειν, ἐπὶ τούτου δὲ τῷ
χώρῳ οὖνομα γέγονε Ἀφεται. ἐν τούτῳ ὦν ὄρμον οἱ
Ξέρξεω ἐποιεῦντο. πεντεκαίδεκα δὲ τῶν νεῶν τούτων 194
ἐτυχόν τε ὕσταται πολλὸν ἐξαναχθεῖσαι καὶ κως κατ-
εἶδον τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῶν Ἑλλήνων νέας. ἔδοξάν
τε δὴ τὰς σφετέρας εἶναι οἱ βάρβαροι καὶ πλείοντες
ἐσέπασον ἐς τοὺς πολεμίους· τῶν ἐστρατήγει δ' ἀπὸ
Κύμης τῆς Αἰολίδος ὑπαρχος Σανδῶκης ὁ Θαμασίου,
τὸν δὴ πρότερον τούτων βασιλεὺς Δαρεῖος ἐπ' αἰτίῃ
τοιγῆδε λαβὼν ἀνεσταύρωσε, ἐόντα τῶν βασιληίων δικα-
στέων. ὁ Σανδῶκης ἐπὶ χρήμασι ἄδικον δίκην ἐδίκασε.
ἀνακρεμασθέντος ὦν αὐτοῦ λογιζόμενος ὁ Δαρεῖος εὗρε
οἱ πλέω ἀγαθὰ τῶν ἀμαρτημάτων πεποιημένα ἐς οἶκον
τὸν βασιληῖον· εὗρων δὲ τοῦτο ὁ Δαρεῖος καὶ γνοὺς
ὥς ταχύτερα αὐτὸς ἢ σοφώτερα ἐργασμένος εἶη, ἔλυσε.
βασιλέα μὲν δὴ Δαρεῖον οὕτω διαφυγῶν μὴ ἀπολέσθαι
περιῆν, τότε δὲ ἐς τοὺς Ἑλληνας καταπλώσας ἔμελλε
οὐ τὸ δεύτερον διαφυγῶν ἔσεσθαι· ὥς γάρ σφεας
εἶδον προσπλέοντας οἱ Ἕλληνες, μαθόντες αὐτῶν τὴν
γινομένην ἀμαρτιάδα ἐπαναχθέντες εὐπετέως σφεας
εἶλον. ἐν τούτων μὴ Ἀρίδωλις πλέων ἦλω, τύραννος 195
Ἀλαβάνδων τῶν ἐν Καρίῃ, ἐν ἑτέρῃ δὲ ὁ Πάφιος
στρατηγὸς Πενθύλος ὁ Δημονόου, δς ἦγε μὲν δυώ-
δεκα νέας ἐκ Πάφου, ἀποβαλὼν δὲ σφεων τὰς ἔνδεκα
τῷ χειμῶνι τῷ γενομένῳ κατὰ Σηπιάδα, μὴ τῇ περι-
γενομένη καταπλέων ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦλω. τούτους οἱ
Ἕλληνες ἐξιστορήσαντες τὰ ἐβούλοντο πυνθέσθαι ἀπὸ

τῆς Ξέρξεω στρατιῆς, ἀποπέμπουσι δεδεδμένους ἐς τὸν Κορινθίων ἰσθμόν.

- 196 Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς ὁ τῶν βαρβάρων στρατός, πάρεξ τῶν πεντεκαίδεκα νεῶν τῶν εἶπον Σανδώκεια στρατηγέειν, ἀπίκοντο ἐς Ἀφειάς. Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς πορευθεὶς διὰ Θεσσαλίας καὶ Ἀχαιῆς ἐσβεβληκῶς ἦν καὶ δὴ τριταῖος ἐς Μηλιέας, ἐν Θεσσαλίῃ μὲν ἄμιλλαν ποιησάμενος ἵππων τῶν ἑωυτοῦ, ἀποπειρώμενος καὶ τῆς Θεσσαλίας ἵππων, πυθόμενος ὥς ἀρίστη εἴη τῶν ἐν Ἑλλήσι· ἐνθα δὴ αἱ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλείποντο πολλόν. τῶν μὲν νυν ἐν Θεσσαλίῃ ποταμῶν Ὀνόχωνος μούνης οὐκ ἀπέχρησε τῇ στρατιῇ τὸ ρέεθρον πινόμενος· τῶν δὲ ἐν Ἀχαιῇ ποταμῶν ρεόντων οὐδὲ ὅστις μέγιστος αὐτῶν ἐστὶ Ἡπιδανός, οὐδὲ οὗτος ἀντέσχε
- 197 εἰ μὴ φλαύρως. ἐς Ἄλον δὲ τῆς Ἀχαιῆς ἀπικομένῃ Ξέρξῃ οἱ κατηγεμόνες τῆς ὁδοῦ βουλόμενοι τὸ πᾶν ἐξηγέεσθαι ἑλεγόν οἱ ἐπιχώριον λόγον, τὰ περὶ τὸ ἱρὸν τοῦ Λαφυστιίου Διός, ὥς Ἀθάμας ὁ Αἰόλου ἐμνηχανήσατο Φοῖβῳ μόνον σὺν Ἴνοι βουλευσας, μετέπειτα δὲ ὥς ἐκ θεοπροπίου Ἀχαιοὶ προτιθεῖσι τοῖσι ἐκείνου ἀπογόνοισι ἀέθλους τοιούσδε· ὅς ἂν ἡ τοῦ γένεος τούτου πρεσβύτατος, τούτῳ ἐπιτάξαντες ἐργεσθαι τοῦ λήϊτου αὐτοὶ φυλακὰς ἔχουσι (λήϊτον δὲ καλέουσι τὸ πρυτανήμιον [οἱ] Ἀχαιοί)· ἦν δὲ ἐσέλθῃ, οὐκ ἐστὶ ὅπως ἔξεισι πρὶν ἢ θύσεσθαι μέλλῃ· ὥς τε ἔτι πρὸς τούτοις πολλοὶ ἤδη τούτων [τῶν] μελλόντων θύσεσθαι δείσαντες οἴχοντο ἀποδράντες ἐς ἄλλην χώραν, χρόνου δὲ προϊόντος ὀπίσω κατελθόντες ἦν ἀλίσκωνται ἐστέλλονται ἐς τὸ πρυτανήμιον· ὥς θύεται τε ἐξηγέοντο στέμμασι πᾶς πνικασθεὶς καὶ ὥς σὺν πομπῇ ἐξαχθεῖς. ταῦτα

δὲ πάσχουσι οἱ Κυτισσώρου τοῦ Φριξίου παιδὸς ἀπόγονοι, διότι καθαρμὸν τῆς χώρας ποιευμένων Ἀχαιῶν ἐκ θεοπροπίου Ἀθάμαντα τὸν Αἰόλου καὶ μελλόντων μιν θύειν ἀπικόμενος οὗτος ὁ Κυτίσσωρος ἐξ Αἴης τῆς Κολχίδος ἐρρύσατο, ποιήσας δὲ τοῦτο τοῖσι ἐπιγενομένοισι ἐξ ἑωυτοῦ μῆνιν τοῦ θεοῦ ἐνέβαλε. Ξέρξης δὲ ταῦτα ἀκούσας ὥς κατὰ τὸ ἄλσος ἐγένετο, αὐτὸς τε ἔργετο αὐτοῦ καὶ τῇ στρατιῇ πάσῃ παρήγγειλε, τῶν τε Ἀθάμαντος ἀπογόνων τὴν οἰκίην ὁμοίως καὶ τὸ τέμενος ἐσέβετο.

Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Θεσσαλίῃ καὶ τὰ ἐν Ἀχαίῃ· 198 ἀπὸ δὲ τούτων τῶν χώρων ἦγε ἐς τὴν Μηλίδα παρὰ κόλπον θαλάσσης, ἐν τῷ ἄμπωτις τε καὶ φηγίῃ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην γίνεται. περὶ δὲ τὸν κόλπον τοῦτόν ἐστι χῶρος πεδινός, τῇ μὲν εὐρύς, τῇ δὲ καὶ κάρτα στεινός· περὶ δὲ τὸν χῶρον ὄρεα ὑψηλὰ καὶ ἄβατα περικληίει πᾶσαν τὴν Μηλίδα γῆν, Τρηχίνιαί πέτραι καλούμεναι. πρώτη μὲν νυν πόλις ἐστὶ ἐν τῷ κόλπῳ ἰόντι ἀπὸ Ἀχαιῆς Ἀντικύρη, παρ' ἣν Σπερχεῖδς ποταμὸς ῥέων ἐξ Ἐνιήνων ἐς θάλασσαν ἐκδιδού. ἀπὸ δὲ τούτου διὰ εἴκοσιν σταδίων ἄλλος ποταμὸς τῷ ὄννομα κέεται Δύρας, τὸν βοηθέοντα Ἡρακλεῖ καιομένῳ λόγος ἐστὶ ἀναφανῆναι. ἀπὸ δὲ τούτου δι' ἄλλων εἴκοσι σταδίων ἄλλος ποταμὸς ἐστὶ ὃς καλεῖται Μέλας· Τρηχίς δὲ πόλις ἀπὸ τοῦ Μέλανος τούτου 199 ποταμοῦ πέντε στάδια ἀπέχει. ταύτῃ δὲ καὶ εὐρύτατόν ἐστι πάσης τῆς χώρας ταύτης ἐκ τῶν ὀρέων ἐς θάλασσαν, κατ' ἃ Τρηχίς πεκόλισται· δισχίλιά τε γὰρ καὶ δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου ἐστί. τοῦ δὲ ὄρεος τὸ περικληίει τὴν γῆν τὴν Τρηχινίην ἐστι διασφαῖ

πρὸς μεσαμβρίην Τρηχίνος, διὰ δὲ τῆς διασφάγος Ἀσωπὸς ποταμὸς ῥέει παρὰ τὴν ὑπωρέην τοῦ ὄρεος. 200 ἔστι δὲ ἄλλος Φοῖνιξ ποταμὸς οὐ μέγας πρὸς μεσαμβρίην τοῦ Ἀσωποῦ, ὃς ἐκ τῶν ὀρέων τούτων ῥέων ἐς τὸν Ἀσωπὸν ἐκδίδοι. κατὰ δὲ τὸν Φοίνικα ποταμὸν στενωτάτον ἔστι· ἀμαξιτὸς γὰρ μούνη [μία] δέδμηται. ἀπὸ δὲ τοῦ Φοίνικος ποταμοῦ πεντεκαίδεκα στάδια ἔστι ἐς Θερμοπύλας. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Φοίνικὸς (τε) ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώμη τε ἔστι τῇ οὐνομα Ἀνθήλη κέεται, παρ' ἣν δὴ παραρρέων ὁ Ἀσωπὸς ἐς θάλασσαν ἐκδίδοι, καὶ χῶρος περὶ αὐτὴν εὐρύς, ἐν τῷ Δίμητρος τε ἱρὸν Ἀμφικτυονίδος ἱδρύται καὶ ἔδραι εἰσὶ Ἀμφικτύοσι καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀμφικτύονος ἱρόν.

201 Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μηλίδος ἐν τῇ Τρηχινίῃ, οἱ δὲ δὴ Ἕλληνες ἐν τῇ διόδῳ· καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. ἐστρατοπεδεύοντο μὲν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι, ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορέην ἄνεμον ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχίνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον (τε) καὶ μεσαμβρίην φερόντων 202 τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου. ἦσαν δὲ οἷδε Ἑλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσην ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὀπλῖται καὶ Τεγεατέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἑκατέρων, ἐξ Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίας εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίας χίλιοι· τοσοῦτοι μὲν Ἀρκαδῶν, ἀπὸ δὲ Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλιοῦντος διηκόσιοι καὶ Μανηνέων ὀγδῶκοντα. οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρήσαν, ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι καὶ

Θηβαίων τετρακόσιοι. πρὸς τούτοις ἐπικλήτοι ἐγέ- 203
νοντο Λοκροί τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ καὶ Φω-
κίων χίλιοι. αὐτοὶ γάρ σφας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέ-
σαντο, λέγοντες δι' ἀγγέλων ὥς αὐτοὶ μὲν ἦκοιεν
πρόδρομοι τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων
προσδόκιμοι πᾶσαν εἰεν ἡμέρην, ἢ θάλασσά τέ σφι
εἴη ἐν φυλακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρομένη καὶ
Αἰγινήτων καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέν-
των, καὶ σφι εἴη δεινὸν οὐδέν· οὐ γὰρ θεὸν εἶναι
τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἀλλ' ἄνθρωπον, εἶναι δὲ
θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσεσθαι τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινο-
μένῳ οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοις αὐτῶν μέγιστα·
ὀφείλειν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὥς ἔοντα θνητόν,
ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν [ἂν]. οἱ δὲ ταῦτα πυνθανό-
μενοι ἐβρόθήθουν ἐς τὴν Τρηχίνα. τούτοις ἦσαν μέν 204
νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιν ἐκάστων, ὁ δὲ
θωμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος
ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρί-
δεω τοῦ Λέοντος τοῦ Εὐρυκρατίδεω τοῦ Ἀναξάνδρου
τοῦ Εὐρυκράτεος τοῦ Πολυδώρου τοῦ Ἀλκαμένεος τοῦ
Τηλέκλου τοῦ Ἀρχέλεω τοῦ Ἡγησίλεω τοῦ Δορύσσου
τοῦ Λεωβώτεω τοῦ Ἐχέστράτου τοῦ Ἥγιος τοῦ Εὐρυ-
σθένης τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεο-
δαίου τοῦ Ἰλλου τοῦ Ἡρακλέος, κτησάμενος τὴν βασι-
ληίην ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκήτου. διξῶν γάρ οἱ ἔόν- 205
των πρεσβυτέρων ἀδελφεῶν, Κλεομένεός τε καὶ Δω-
ριεύς, ἀπελήλατο τῆς φροντίδος περὶ τῆς βασιλείης.
ἀποθανόντος δὲ Κλεομένεος ἄπαιδος ἔρσεως γόνου,
Δωριεύς τε οὐκέτι ἔοντος ἀλλὰ τελευτήσαντος καὶ
τούτου ἐν Σικελίᾳ, οὕτω δὴ ἐς Λεωνίδην ἀνέβαινε ἡ

βασιλῆϊ, καὶ διότι πρότερος ἐγεγόνεε Κλεομβρότου
 (οὗτος γὰρ ἦν νεώτατος Ἀναξανδρίδω πατρί) καὶ δὴ
 καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα. ὃς τότε ἦιε ἐς Θερμο-
 πύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε [τούς] κατεστέφτας τριη-
 κοσίους καὶ τοῖσι ἐτύγχανον παῖδες ἰόντες. παραλαβὼν
 δὲ ἀπῆκετο καὶ Θηβαίων τοὺς ἐς τὸν ἀριθμὸν λογισά-
 μενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου.
 τοῦδε δὲ εἵνεκα τούτους σπουδῇ ἐποίησατο Λεωνίδης
 μούνους Ἑλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων μεγάλως
 κατηγόρητο μηδίξειν· παρεκάλει ὦν ἐς τὸν πόλεμον
 θέλων εἰδέναι εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ
 τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην. οἱ δὲ ἄλλοι-
 206 φρονέοντες ἔπεμπον. τούτους μὲν τοὺς ἀμφὶ Λεω-
 νίδην πρῶτους ἀπέπεμψαν Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους
 ὁρῶντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται μηδὲ καὶ
 οὗτοι μηδίσωσι, ἣν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλο-
 μένους· μετὰ δέ, Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδῶν, ἐμελλον
 ὁρτάσαντες καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ κατὰ
 τάχος βοηθέειν πανδημεῖ. ὥς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν
 συμμάχων ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήσειν·
 ἦν γὰρ κατὰ τῶντὸ Ὀλυμπιάς τούτοις τοῖσι πρήγμασι
 συμπεσοῦσα· οὐκ ὦν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω δια-
 κριθῆσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον ἔπεμπον
 τοὺς προδρόμους.

207 Οὗτοι μὲν δὴ οὕτω διενένωντο ποιήσειν· οἱ δὲ
 ἐν Θερμοπύλῃσι Ἕλληνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς
 ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταρρωθέοντες ἐβουλεύοντο περὶ
 ἀπαλλαγῆς. τοῖσι μὲν νυν ἄλλοισι Πελοποννησίοις
 ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἴσθμὸν ἔχειν ἐν
 φυλακῇ· Λεωνίδης δὲ Φωκέων καὶ Λοκρῶν περισπερ-

χθέντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο
 πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλεις κελεύοντάς σφι
 ἐπιβοηθεῖν, ὥς ἐόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν
 Μῆδων ἀλέξασθαι. ταῦτα βουλευομένων σφέων ἐπεμπε 208
 Ξέρξης κατάσκοπον ἱππέα ἰδέσθαι ὁκόσοι εἰσὶ καὶ ὅ
 τι ποιοῖεν. ἀκηκόεε δὲ ἔτι ἔων ἐν Θεσσαλίῃ ὥς ἀλι-
 σμένη εἴη ταύτῃ στρατιῇ ὀλίγῃ, καὶ τοὺς ἡγεμόνας
 ὥς εἴησαν Λακεδαιμόνιοι τε καὶ Λεωνίδης, ἔων γένος
 Ἡρακλείδης. ὥς δὲ προσήλασε ὁ ἱππεὺς πρὸς τὸ στρα-
 τόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ κατῶρα πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατό-
 πεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορ-
 θώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε ἦν κατιδέσθαι·
 ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ
 ὅπλα ἔκειτο. ἔνυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαι-
 μόνιοι ἔξω τεταγμένοι. τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους
 τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενίζομένους. ταῦτα
 δὴ θεώμενος ἐθώμαζε καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε. μαθὼν
 δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλανε ὀπίσω κατ' ἡσυχίην·
 οὔτε γὰρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς· ἀπελ-
 θὼν τε ἔλεγε πρὸς Ξέρξην τά περ ὁπώπεε πάντα.
 ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἐόν, ὅτι 209
 παρεσκευάζοντο ὥς ἀπολεόμενοι τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ
 δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιεῖν,
 μετεπέμψατο Δημάρτητον τὸν Ἀρίστωνος, ἐόντα ἐν τῷ
 στρατοπέδῳ. ἀπικόμενον δὲ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα
 τούτων, ἐθέλων μαθεῖν τὸ ποιεύμενον πρὸς τῶν Λακε-
 δαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε· Ἦκουσας μὲν καὶ πρότερόν μιν,
 εὔτε ὀρμῶμεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τού-
 των· ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθεν λέγοντα τῇ περ ὥρων
 ἐκβησόμενα πρήγματα ταῦτα. ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην

ἀσκέειν ἀντία σεῦ, βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι. ἄκου-
 σον δὲ καὶ νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπικάται μαχησόμενοι
 ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόμος
 γὰρ σφι ἔχων οὕτω ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν
 τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται. ἐπίστασο δέ,
 εἰ τούτους γε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέψαι,
 ἐστὶ οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων τὸ σέ, βασιλεῦ, ὑπο-
 μενέει χεῖρας ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιληῆν
 τε καλλίστην τῶν ἐν Ἑλλήσι προσφέρειαι καὶ ἄνδρας
 ἀρίστους. κάρτα τε δὴ Ξέρξῃ ἅπιστα ἐφαίνετο τὰ λεγό-
 μενα εἶναι καὶ δεύτερα ἐπειρώτα ὄντινα τρόπον τοσοῦτοι
 ἐόντες τῇ ἑωυτοῦ στρατιῇ μαχήσονται. ὁ δὲ εἶπε· ὦ
 βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὥς ἀνδρὶ ψεύστη, ἦν μὴ ταῦτά
 210 τοι ταύτῃ ἐκβῇ τῇ ἐγὼ λέγω. ταῦτα λέγων οὐκ ἐπειθε
 τὸν Ξέρξην. τέσσερας μὲν δὴ παρήκε ἡμέρας, ἐλπίζων
 αἰεὶ σφεας ἀποδρῆσεσθαι· πέμπτῃ δέ, ὥς οὐκ ἀπαλ-
 λάσσοντο ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδείῃ τε καὶ ἀβουλήῃ
 διαχρεώμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε
 καὶ Κισσίους θυμωθεῖς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρῆ-
 σαντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἑωυτοῦ. ὥς δ' ἐσέπεσον
 φερόμενοι ἐς τοὺς Ἑλληνας οἱ Μῆδοι, ἐπιπτον πολλοί,
 ἄλλοι δ' ἐπεσήισαν καὶ οὐκ ἀπήλαννον, καίπερ μεγά-
 λως προσπταίνοντες. δῆλον δ' ἐποίησαν παντὶ τεφ καὶ
 οὐκ ἦκιστα αὐτῷ βασιλεῖ ὅτι πολλοὶ μὲν ἀνθρώποι
 εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐρίνετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέ-
 211 ρης. ἐπείτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα
 οὗτοι μὲν ὑπεξήισαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήισαν,
 τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεύς, τῶν ἡρχε Ὑδάρνης,
 ὥς δὴ οὗτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. ὥς δὲ καὶ
 οὗτοι συνέμισγον τοῖσι Ἑλλήσι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο

τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς ἀλλὰ τὰ αὐτά, ἅτε ἐν στε-
 νοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δόρασι βραχυτέροισι
 χρεώμενοι ἢ περ οἱ Ἕλληνες καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθει
 χρῆσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγον,
 ἄλλα τε ἀποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι
 ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὅπως ἐντρέψειαν τὰ νῶτα, ἀλῆες
 φεύγεσκον δῆθεν, οἱ δὲ βάρβαροι ὀρῶντες φεύγοντας
 βοῇ τε καὶ κατάγῳ ἐπήϊσαν, οἱ δ' ἂν καταλαμβανόμενοι
 ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροις, μεταστρε-
 φόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθει ἀναριθμήτους τῶν Περ-
 σέων· ἐπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα
 ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνάετο παραλαβεῖν οἱ Πέρ-
 σαι τῆς ἐσόδου πειρώμενοι καὶ κατὰ τέλεα καὶ παν-
 τοίως προσβάλλοντες, ἀπήλαννον ὀπίσω. ἐν ταύτῃσι 212
 τῇσι προσόδοις τῆς μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον
 τρὶς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῇ
 στρατιῇ. τότε μὲν οὕτω ἡγωνίσαντο, τῇ δ' ὑστεραίῃ
 οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον· ἅτε γὰρ ὀλίγων
 ἐόντων, ἐλπίσαντές σφεας κατατετρωματίσθαι τε καὶ
 οὐκ οἶους τε ἔσεσθαι ἔτι χεῖρας ἀνταείρασθαι συνέ-
 βαλλον. οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξιν τε καὶ κατὰ ἔθνεα
 κεκοσμημένοι ἦσαν καὶ ἐν μέρει ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν
 Φωκέων· οὗτοι ῥῆ ἐς τὸ ὄρος ἐτάχθησαν φυλάξοντες
 τὴν ἀτραπὸν. ὥς δὲ οὐδὲν εὗρισκον ἀλλοιότερον οἱ
 Πέρσαι ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνῶρων, ἀπήλαννον. ἀπορέον- 213
 τος δὲ βασιλεὺς ὃ τι χρήσεται τῷ παρόντι πρήγματι,
 Ἐπιάτης ὁ Εὐρυδήμου ἀνὴρ Μηλιεὺς ἦλθέ οἱ ἐς
 λόγους ὥς μέγα τι παρὰ βασιλεὺς δοκέων οἴσεσθαι,
 ἔφρασε τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ ὄρους φέρουσιν
 ἐς Θερμοπύλας καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτῃ ὑπομείναντας

Ἑλλήνων. ὕστερον δὲ δείσας Λακεδαιμονίους ἐφυγε
 ἐς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων,
 τῶν Ἀμφικτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην συλλεγομένων ἀρ-
 γύριον ἐπεκηρύχθη. χρόνῳ δὲ ὕστερον, κατῆλθε γὰρ
 ἐς Ἀντικύρην, ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω ἀνδρὸς Τρηχι-
 νίου. ὁ δὲ Ἀθηνάδης οὗτος ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάτην
 δι' ἄλλην αἰτίην, τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὀπίσθε λόγοισι
 σημανέω, ἐτιμήθη μέντοι ὑπὸ Λακεδαιμονίων οὐδὲν
 ἥσσον. Ἐπιάτης μὲν οὕτω ὕστερον τούτων ἀπέθανε·
 214 ἔστι δὲ ἕτερος λεγόμενος λόγος, ὥς Ὀνήτης τε ὁ Φα-
 ναγόρεω ἀνὴρ Καρύστιος καὶ Κορυθαλλὸς Ἀντικυρεὺς
 εἰσι οἱ εἶπαντες πρὸς βασιλέα τούτους τοὺς λόγους καὶ
 περιγηγασάμενοι τὸ ὄρος τοῖσι Πέρσησι, οὐδαμῶς ἔμοιγε
 πιστός. τοῦτο μὲν γὰρ τῷδε χρόνῳ σταθμώσασθαι, οἱ
 οἱ τῶν Ἑλλήνων Πυλαγόροι ἐπεκήρυξαν οὐκ ἐπὶ Ὀνή-
 τη τε καὶ Κορυθαλλῷ ἀργύριον ἀλλ' ἐπὶ Ἐπιάτῃ τῷ
 Τρηκινίῳ, πάντως κού τὸ ἀτρεκέστατον πυθόμενοι·
 τοῦτο δὲ φεύγοντα Ἐπιάτην ταύτην τὴν αἰτίην οἶδα-
 μεν. εἰδείη μὲν γὰρ ἂν καὶ ἑὼν μὴ Μηλιεύς ταύτην
 τὴν ἀτραπὸν Ὀνήτης, εἰ τῇ χώρῃ πολλὰ ὠμληκῶς εἴη·
 ἀλλ' Ἐπιάτης γὰρ ἔστι ὁ περιγηγασάμενος τὸ ὄρος
 215 κατὰ τὴν ἀτραπὸν, τοῦτον αἴτιον γράφω. Ξέρξης
 δέ, ἐπεὶ ἤρεσε τὰ ὑπέσχετο Ἐπιάτης κατεργάσεσθαι,
 αὐτίκα περιχαρὴς γενόμενος ἐπεμπε Ἰθάρνεα καὶ τῶν
 ἐστρατήγεε Ἰθάρνης. ὁρμέατο δὲ περὶ λύχνων ἀφ' ὧς
 ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεύρον
 μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιεῖς, ἐξευρόντες δὲ Θεσσαλοῖσι
 κατηγήσαντο ἐπὶ Φωκέας, τότε ὅτε οἱ Φωκέες φρά-
 ξαντες τείχεϊ τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπη τοῦ πολέ-
 μου· ἐκ τε τόσου διή κατεδέδεκτο ἐοῦσα οὐδὲν χρηστὴ

Μηλιεῦσι. ἔχει δὲ ὧδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη· ἄρχεται μὲν 216
 ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ῥέ-
 οντος, οὖνομα δὲ τῷ ὄρει τούτῳ καὶ τῇ ἀτραπῷ τούτῳ
 κέεται, Ἀνόπαια· τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν
 τοῦ ὄρους, λήγει δὲ κατὰ τε Ἀλπηνὸν πόλιν, πρώτην
 ἑοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς [τῶν] Μηλιέων, καὶ κατὰ
 Μελαμπύγου τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων
 ἔδρας, τῇ καὶ τὸ στεινότατόν ἐστι. κατὰ ταύτην δὴ 217
 τὴν ἀτραπὸν καὶ οὕτω ἔχουσιν οἱ Πέρσαι τὸν Ἀσωπὸν
 διαβάντες ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν
 ἔχοντες ὄρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων.
 ἡὼς τε δὴ διέφαινε καὶ οἱ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ
 τοῦ ὄρους. κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ ὄρους ἐφύλασσον, ὥς
 καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, Φωκέων χίλιοι ὀπλίται,
 ῥυόμενοι τε τὴν σφετέρην χώραν καὶ φρουρέοντες τὴν
 ἀτραπὸν. ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφύλασσέτο ὑπὸ τῶν
 εἰρηται· τὴν δὲ διὰ τοῦ ὄρους ἀτραπὸν ἐθελονταὶ Φω-
 κέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσον. ἔμαθον δέ 218
 σφεας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαίνοντες γὰρ
 ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ ὄρος πᾶν ἐὼν δρυὼν ἐπίπλεον.
 ἦν μὲν δὴ νηνεμία, ψόφου δὲ γινομένου πολλοῦ, ὥς
 οἰκὸς ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσί, ἀνά
 τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὄπλα, καὶ αὐ-
 τίκα οἱ βάρβαροι παρήσαν. ὥς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδύο-
 μένους ὄπλα, ἐν θώματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γὰρ οὐδὲν
 σφι φανήσεσθαι ἀντίξοον ἐνεκύρησαν στρατῷ. ἐνθαῦτα
 Ἰθάκης καταρρωδήσας μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαι-
 μόνιοι, εἶρετο Ἐπιδάτην ὁδοαπὸς εἶη ὁ στρατός, πυθό-
 μενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ὥς ἐς μάχην.
 οἱ δὲ Φωκέες ὥς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσι

τε καὶ πυκνοῖσι, οἷχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ὄρεος τὸν
 κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὥς ἐπὶ σφῆας ὁρμήθησαν ἀρχήν,
 καὶ παρεσκευάδατο ὥς ἀπολεόμενοι. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα
 ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιδάτην καὶ Ὑδάρνεα Πέρσαι
 Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον
 219 τὸ ὄρος κατὰ τάχος. τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι
 Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ μάντις Μεγιστίης ἐσιδὼν ἐς
 τὰ ἱερὰ ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἡοῦ σφι
 θάνατον. ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξαγγείλαντες
 τῶν Περσέων τὴν περίοδον. οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς
 ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκοποὶ καταδραμόντες
 ἀπὸ τῶν ἄκρων ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. ἐνθαῦτα
 ἐβουλευόντο οἱ Ἕλληνες, καὶ σφῶν ἐσχίζοντο αἱ γνώ-
 μαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ
 ἀντέτεινον. μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλ-
 λάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλιν ἕκαστοι ἐτρά-
 220 ποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρε-
 σκευάδατο. λέγεται δὲ καὶ ὥς αὐτὸς σφῶας ἀπέπεμψε
 Λεωνίδῃς, μὴ ἀπόλωνται κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρ-
 τητέων τοῖσι παρεοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν
 τὴν τάξιν ἐς τὴν ἡλθον φυλάζοντες ἀρχήν. ταύτῃ καὶ
 μᾶλλον γνώμην πλεῖστός εἰμι, Λεωνίδην, ἐπεὶτε ἦσθετο
 τοὺς συμμάχους ἔοντας ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλον-
 τας συνδιακινδυνεύειν, κελεῦσαι σφῶας ἀπαλλάσσεσθαι,
 αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν. μένοντι δὲ αὐτοῦ
 κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίῃ οὐκ
 ἐξηλείφετο. ἐνέχρηστο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρ-
 τητήσιν χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμιου τούτου αὐτίκα
 κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἢ Λακεδαιμονὰ ἀνάστατον
 γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἢ τὸν βασιλέα σφῶν

ἀπολέσθαι. ταῦτα δέ σφι ἐν ἔπεσι ἐξαμέτροισι χοῦ
ἔχοντα ᾤδε·

Ἵμῖν δ', ὦ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,
Ἦ μέγα ἄστυ ἐρικυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσείδῃσι
Πέριθεται, ἢ τὸ μὲν οὐχί, ἀφ' Ἡρακλέος δὲ γενέθλης
Πενθήσει βασιλῇ φθίμενον Λακεδαιμόνος οὔρος.
Οὐ γὰρ τὸν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων
Ἀντιβίην· Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος· οὐδὲ ἔφημι

Σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἕτερον διὰ πάντα δάσσηται.
ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην καὶ βουλόμενον
κλέος καταθέσθαι μύνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι
τοὺς συμμάχους μᾶλλον ἢ γνώμη διενειχθέντας οὕτω
ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους. μαρτύριον δέ μοι 221
καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε, ὅτι καὶ
τὸν μάντιν ὃς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστήν τὸν
Ἀκαρνήνα, λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμ-
ποδος, τοῦτον τὸν εἰπαντα ἐκ τῶν ἱρῶν τὰ μέλλοντά
σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμψων,
ἵνα μὴ συναπόληται σφι. ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς
μὲν οὐκ ἀπέλιπε, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἔοντα
οἱ μουνογενέα, ἀπέπεμψε. οἱ μὲν νυν σύμμαχοι [οἱ] 222
ἀποπεμπόμενοι οἴχοντό τε ἀπιόντες καὶ ἐπείθοντο Λεω-
νίδῃ, Θεσπιέες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μῦνοι πα-
ρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες
ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι (κατεῖχε γὰρ σφεας Λεωνί-
δης ἐν ὁμήρων λόγῳ ποιεύμενος), Θεσπιέες δὲ ἐκόντες
μάλιστα, οἳ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ
τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες
συναπέθανον. ἐστρατήγεε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Δια-
δρόμεω.

- 223 Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποιή-
 σατο, ἐπισχῶν χρόνον ἐς ἀγορῆς κου μάλιστα πληθῶ-
 ρην πρόσδοον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλ-
 τεω οὕτω· ἀπὸ γὰρ τοῦ ὕρεος ἡ κατὰβασις συντομωτέρη
 τέ ἐστι καὶ βραχύτερος ὁ χῶρος πολλὸν ἢ περ ἡ περιό-
 δός τε καὶ ἀνάβασις. οἷ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρ-
 ξην προσήισαν καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἑλληνες, ὥς
 τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιεύμενοι, ἤδη πολλῷ μᾶλλον
 ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήισαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ αὐχένος.
 τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος ἐφυλάσσετο, οἱ δὲ ἀνὰ
 τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιόντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμά-
 χοντο. τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στεινῶν ἐπιπτον
 πλήθει πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὀπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες
 τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα,
 αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. πολλοὶ μὲν δὴ ἐπέ-
 πιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεφθείροντο,
 πολλῷ δ' ἔτι πλεῦνες κατεπατέοντο ζωοὶ ὑπ' ἀλλήλων·
 ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. ἅτε γὰρ ἐπιστά-
 μενοι τὸν μέλλοντα σφίσι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν
 περιόντων τὸ ὄρος, ἀπεδείκνυντο ῥώμης ὅσον εἶχον
 μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους, παρὰ χρεώμενοί τε καὶ
- 224 ἀτέοντες. δόρατα μὲν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηρι-
 καῦτα ἤδη ἐτύγγανε κατεηγότα, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι
 διεργάζοντο τοὺς Πέρσας. καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ
 τῷ πόνῳ πίπτει ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἑτεροὶ
 μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὥς ἀν-
 δρῶν ἀξίων γενομένων ἐπυθόμην τὰ οὐνόματα, ἐπυθό-
 μην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων. καὶ δὴ Περσέων
 πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ ὀνομαστοί, ἐν
 δὲ δὴ καὶ Λαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ

Ἵπεράνδρης, ἐκ τῆς Ἀρτάνεω θυγατρὸς Φραταγούνης
γεγονότες Δαρεῖω. ὁ δὲ Ἀρτάνης Δαρείου μὲν τοῦ
βασιλέως ἦν ἀδελφεός, Ἵστάσπεος δὲ τοῦ Ἀρσάμεος
παῖς· ὃς καὶ ἐκδιδόνς τὴν θυγατέρα Δαρεῖω τὸν οἶκον
πάντα τὸν ἑαυτοῦ ἐπέδωκε, ὥς μούνου οἱ ἐούσης ταύ-
της τέκνου. Ἐξέξω τε δὴ δύο ἀδελφοὶ ἐνθαῦτα πί- 223
πτουσι μαχόμενοι (καὶ) ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω
Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγίνετο πολ-
λός, ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες ὑπεξείρυσαν
καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δὲ συνε-
στήκει μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο. ὥς δὲ
τούτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη
ἐτεροιοῦτο τὸ νείκος· ἔς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ
ἀνεχώρεον ὀπίσω καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόν-
τες ἵζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἁλῆες οἱ ἄλλοι
πλὴν Θηβαίων. ὁ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅκου
νῦν ὁ λίθινος λέων ἔστηκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. ἐν τούτῳ
σφέας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῖσι αὐτῶν
ἐτύγχανον ἔτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατ-
έχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας
ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τεύχεος συγχώσαντες,
οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιδέων τοιούτων γενο- 226
μένων ὁμῶς λέγεται ἄριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιή-
της Διηνέκης· τὸν τότε φασὶ εἰπεῖν τὸ ἔπος πρὶν ἢ
συμμίξει σφέας τοῖσι Μήδοισι, πνυθόμενον πρὸς τευ-
τῶν Τρηχινίων ὥς ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ το-
ξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν διστῶν ἀπο-
κρύπτουσι· τοσοῦτο πλῆθος αὐτῶν εἶναι· τὸν δὲ οὐκ
ἐκπλαγέντα τούτοις εἰπεῖν, ἐν ἀλογίῃ ποιούμενον τὸ

Μήδων πλῆθος, ὥς πάντα σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος
 ξεῖνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν
 ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ
 ἐν ἡλίῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιοντότροπα ἐπεὰ φασὶ
 Διηγήεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μνημόβυνα.
 227 μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεύσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι
 δύο ἀδελφεοί, Ἀλφεὺς τε καὶ Μάρων Ὀρσιφάντου
 παῖδες. Θεσπίων δὲ εὐδοκίμεις μάλιστα τῷ οὐνομα
 228 ἦν Διδύραμβος Ἀρματίδew. θαυθεῖσι δὲ σφι αὐτοῦ
 ταύτῃ τῇ περ ἔπεσον καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι
 ἢ ὑπὸ Λεωνίδew ἀποπεμφθέντας οἴχεσθαι, ἐπιγέγρα-
 πται γράμματα λέγοντα τάδε·

Μυριάσιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο

Ἐκ Πελοποννήσου χιλιάδες τέτορες.

ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρ-
 τήτησι ἰδίῃ·

Ὡ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε

Κείμεθα τοῖς κείνων φήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε·

Μνῆμα τόδε κλεινοῦ Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι

Σπερχεῖον ποταμὸν πτεῖναν ἀμειψάμενοι,

Μάντιος, ὃς τότε Κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς

Οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν.

ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ στήλῃσι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάν-
 τιος ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονές εἰσὶ σφeας οἱ ἐπικοσμή-
 σαντες· τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίew Σιμωνίδης ὁ
 Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.

229 Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται Εὐφρυτών
 τε καὶ Ἀριστόδημον, παρεὶν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῶ
 λόγῳ χρησαμένοισι ἢ ἀποσωθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην,

ὥς μεμετιμένοι τε ἦσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδεω καὶ κατεκέατο ἐν Ἀλπηνοῖσι ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ ἔσχατον, ἢ εἰ γε μὴ ἐβούλοντο νοστήσαι, ἀποθανεῖν ἅμα τοῖσι ἄλλοισι, παρεόν σφι τούτων τὰ ἑτερα ποίειν οὐκ ἐθέλῃσαι ὁμοφρονέειν, ἀλλὰ γνώμη διενειχθέντας Εὐρυτον μὲν πυθόμενον τῶν Περσέων τὴν περίοδον αἰτήσαντά τε τὰ ὅπλα καὶ ἐνδύντα ἄγειν αὐτὸν καλεῦσαι τὸν εἴλωτα ἐς τοὺς μαχομένους, ὅπως δὲ αὐτὸν ἦραγε, τὸν μὲν ἀγαγόντα οἴχεσθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπεσόντα ἐς τὸν ὄμιλον διαφθαῖναι, Ἀριστόδημον δὲ λιποφυγέοντα λειψθῆναι. εἰ μὲν νυν ἦν μοῦνον Ἀριστόδημον ἀλγίσαντα ἀπονοστήσαι ἐς Σπάρτην, ἢ καὶ ὁμοῦ σφεων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας μῆνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι· νῦν δὲ τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου, τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προφάσιος, οὐκ ἐθέλῃσαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι ἔχειν μηνίσαι μεγάλως Ἀριστοδήμῳ. οἱ μὲν νυν οὕτω σωθῆναι λέ- 230 γουσι Ἀριστόδημον ἐς Σπάρτην καὶ διὰ πρόφασιν τοιήνδε, οἱ δὲ ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ τοῦ στρατοπέδου, ἐξέον αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην οὐκ ἐθέλῃσαι, ἀλλ' ὑπομείναντα ἐν τῇ ὁδῷ περιγενέσθαι, τὸν δὲ συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀποθανεῖν. ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαιμόνα Ἀριστό- 231 δημοσ. ὄνειδός τε εἶχε καὶ ἀτιμίην· πάσχων δὲ τοιάδε ἡτίμωτο· οὔτε οἱ πῦρ οὐδείς ἐναυε Σπαρτιητέων οὔτε διελέγετο, ὄνειδός τε εἶχε ὁ τρέσας Ἀριστόδημος καλούμενος. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιῇσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπενειχθεῖσαν αἰτίην. λέγεται δὲ καὶ ἄλλον 232 ἀποπεμφθέντα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων

τούτων περιγενέσθαι, τῷ οὖνομα εἶναι Παντίτην· νοστήσαντα δὲ τοῦτον ἐς Σπάρτην, ὥς ἡτίμωτο, ἀπάγξασθαι. οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῶν δ' Αἰοντιάδης ἐστρατήγῃ, τέως μὲν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο ὑπ' ἀναγκαίης ἐχόμενοι πρὸς τὴν βασιλέος στρατὴν· ὥς δὲ εἶδον κατυπέρτερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ, τῶν σὺν Αἰωνίδῃ Ἑλλήνων ἐπειγόμενων ἐπὶ τὸν κολωνόν, ἀποσχισθέντες τούτων χεῖρας τε προέτεινον καὶ ἤισαν ἄσσον τῶν βαρβάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὥς καὶ μηδίζουσι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοισι ἔδοσαν βασιλεῖ, ὑπὸ δὲ ἀναγκαίης ἐχόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίατο καὶ ἀαίτιοι εἶεν τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος βασιλέε. ὥστε ταῦτα λέγοντες περιεγίνοντο· εἶχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τούτων τῶν λόγων μάρτυρας. οὐ μέντοι τά γε πάντα εὐτύχησαν· ὥς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ βάρβαροι ἐλθόντας, τοὺς μὲν τινὰς καὶ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς δὲ πλεῖνας αὐτῶν κελεύσαντος Ξέρξεω ἐστίζον στίγματα βασιλῆα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Αἰοντιάδεω, τοῦ τὸν παῖδα Εὐρύμαχον χρόνῳ μετέπειτα ἐφόνευσαν Πλαταιέες στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρακοσίων καὶ σχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.

234 Οἱ μὲν δὴ περὶ Θερμοπύλας Ἕλληνες οὕτω ἡγανίσαντο, Ξέρξης δὲ καλέσας Δημόρῃτον εἰρώτα ἀρξάμενος ἐνθένδε· Δημόρῃτε, ἀνὴρ εἰς ἀγαθός. τεκμαίρομαι δὲ τῇ ἀληθείᾳ· ὅσα γὰρ εἶπας, ἅπαντα ἀπέβη οὕτω. νῦν δέ μοι εἰπέ, κόσσοι τινὲς εἰσι οἱ λοιποὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τούτων ὁκόσοι τοιοῦτοι τὰ πολέμια, εἴτε καὶ ἅπαντες. ὁ δὲ εἶπε· ὦ βασιλεῦ, πλῆθος μὲν πολλὸν πάντων τῶν Λακεδαιμονίων καὶ πόλιες

πολλαί· τὸ δὲ θέλεις ἐκμαθεῖν, εἰδήσεις. ἔστι ἐν τῇ Λακεδαιμόνι Σπάρτῃ πόλις ἀνδρῶν ὀκτακισχιλίων μάλιστα, καὶ οὗτοι πάντες εἰσὶ ὅμοιοι τοῖσι ἐνθάδε μαχασσάμενοισι· οἳ γε μὲν ἄλλοι Λακεδαιμόνιοι τούτοισι μὲν οὐκ ὅμοιοι, ἀγαθοὶ δέ. εἶπε πρὸς ταῦτα Ξέρξης· Δημάρητε, τέφω τρόπῳ ἀπονητότατα τῶν ἀνδρῶν τούτων ἐπικρατήσομεν; ἴθι ἐξηγέο. σὺ γὰρ ἔχεις αὐτῶν τὰς διεξόδους τῶν βουλευμάτων, οἷα βασιλεὺς γενόμενος. ὁ δ' ἀμείβετο· Ὡ βασιλεῦ, εἰ μὲν δὴ συμβουλευεαί μοι 235 προθύμως, δίκαιόν με σοί ἔστι φράζειν τὸ ἄριστον. εἰ τῆς ναυτικῆς στρατιῆς νέας τριηκοσίας ἀποστείλειας ἐπὶ τὴν Λάκαιναν χώραν. ἔστι δὲ ἐπ' αὐτῇ νῆσος ἐπικειμένη τῇ οὐνομά ἔστι Κύθηρα, τὴν Χίλων ἀνὴρ παρ' ἡμῖν σοφώτατος γενόμενος κέρδος μέζον ἔφη εἶναι Σπαρτιήτῃσι κατὰ τῆς θαλάσσης καταδεδυκέναι μᾶλλον ἢ ὑπερέχειν, αἰεὶ τι προσδοκῶν ἀπ' αὐτῆς τοιοῦτο ἔσεσθαι οἶδόν τοι ἐγὼ ἐξηγέομαι, οὔτι τὸν σὸν στόλον προειδώς, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως φοβεόμενος ἀνδρῶν στόλον. ἐκ ταύτης τῆς νήσου ὀρμώμενοι φοβεόντων τοὺς Λακεδαιμονίους. παροίκου δὲ πολέμου σφι ἐόντος οἰκῆριον οὐδὲν δεινὸν ἔσονται τοι μὴ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἀλίσκομένης ὑπὸ τοῦ πεζοῦ βοηθέωσι ταύτῃ. καταδουλωθείσης δὲ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἀσθενὲς ἤδη τὸ Λακωνικὸν μοῦνον λείπεται. ἦν δὲ ταῦτα μὴ ποιήσης, τάδε τοι προσδόκα ἔσεσθαι· ἔστι τῆς Πελοποννήσου ἰσθμὸς στενός· ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ πάντων Πελοποννησίων συνομοσάντων ἐπὶ σοὶ μάχας ἰσχυροτέρας ἄλλας τῶν γενομένων προσδέκεο ἔσεσθαι τοι. ἐκεῖνο δὲ ποιήσαντι ἀμαχητὶ ὃ τε ἰσθμὸς οὗτος καὶ αἱ πόλεις προσχωρήσουσι. λέγει μετὰ τοῦτον Ἀχαιμένης, ἀδελφεός 236

τε ἐὼν Ξέρξεω καὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ στρατηγός,
 παρατυχῶν τε τῷ λόγῳ καὶ δεισας μὴ ἀναγνωσθῆ
 Ξέρξης ποιέειν ταῦτα· Ὡ βασιλεῦ, ὁρέω σε ἀνδρὸς
 ἐνδεκόμενον λόγους ὃς φθονέει τοι εὖ πρήσσοντι ἢ
 καὶ προδιδοῖ πρήγματα τὰ σά. καὶ γὰρ δὴ καὶ τρό-
 ποισι τοιούτοισι χρεώμενοι Ἕλληνες χαίρουσι· τοῦ τε
 εὐτυχέειν φθονέουσι καὶ τὸ κρέσσον στυγέουσι. εἰ δ'
 ἐπὶ τῇσι παρεούσησι τύχησι, τῶν νέες νευαυηγῆκας
 τετρακόσiai, ἄλλας ἐκ τοῦ στρατοπέδου τριηκοσίας ἀπο-
 πέμψεις περιπλέειν Πελοπόννησον, ἀξιόμαχοί τοι γί-
 νονται οἱ ἀντίπαλοι· ἀλλῆς δὲ ἐὼν ὁ ναυτικὸς στρατὸς
 δυσμεταχειριστὸς τε αὐτοῖσι γίνεται, καὶ ἀρχὴν οὐκ
 ἀξιόμαχοί τοι ἔσονται, καὶ πᾶς ὁ ναυτικὸς τῷ πεζῷ
 ἀρῆξει καὶ ὁ πεζὸς τῷ ναυτικῷ ὁμοῦ πορευόμενος· εἰ
 δὲ διασπάσεις, οὔτε σὺ ἔσαι ἐκείνοισι χρήσιμος οὔτε
 ἐκεῖνοι σοί. τὰ σεωυτοῦ δὲ τιθέμενος εὖ γνώμην ἔχε
 τὰ τῶν ἀντιπολέμων μὴ ἐπιλέγεσθαι πρήγματα, τῇ τε
 στήσονται τὸν πόλεμον τά τε ποιήσουσι ὅσοι τε πληθὸς
 εἰσι. ἱκανοὶ γὰρ ἐκεῖνοί γε αὐτοὶ ἐωυτῶν πέρι φρον-
 τίζειν εἰσί, ἡμεῖς δὲ ἡμέων ὡσαύτως. Λακεδαιμόνιοι
 δὲ ἦν ἴωσι ἀντὶ Πέρσῃσι ἐς μάχην, οὐδὲν τὸ παρεὸν
 237 τρῶμα ἀκεῖνται. ἀμείβεται Ξέρξης τοισίδε· Ἀχαίμενες,
 εὖ τέ μοι δοκέεις λέγειν καὶ ποιήσω ταῦτα. Δημάρκετος
 δὲ λέγει μὲν τὰ ἄριστα ἔλπεται εἶναι ἐμοί, γνώμη μὲν-
 τοι ἔσσοῦται ὑπὸ σεῦ. οὐ γὰρ δὴ κείνῳ γε ἐνδέξομαι
 ὅπως οὐκ εὐνοέει τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι, τοῖσί τε λεγο-
 μένοισι πρότερον ἐκ τούτου σταθμώμενος καὶ τῷ ἐόντι,
 ὅτι πολιήτης μὲν πολιήτῃ εὖ πρήσσοντι φθονέει καὶ
 ἔστι δυσμενὴς τῇ σιγῇ, οὐδ' ἂν συμβουλευομένου τοῦ
 ἀστοῦ πολιήτης ἀνὴρ τὰ ἄριστα οἱ δοκέοντα εἶναι

ὑποθέοιτο, εἰ μὴ πρόσω ἀρετῆς ἀνῆκοι· σπάνιοι δὲ
 εἰσι οἱ τοιοῦτοι· ξείνος δὲ ξείνῳ εὖ πρήσσοντί ἐστι
 εὐμενέστατον πάντων, συμβουλευομένου τε ἂν συμ-
 βουλεύσεις τὰ ἄριστα. οὕτω ὦν κακολογίης πέρι τῆς
 ἐς Δημάρχον, ἐόντος ἐμοὶ ξείνου, ἔχουσθαι τινα τοῦ
 λοιποῦ κελεύω. ταῦτα εἰπας Ξέρξης διεξῆμε διὰ τῶν 238
 νεκρῶν καὶ Λεωνίδεω, ἀκηκοῶς ὅτι βασιλεὺς τε ἦν καὶ
 στρατηγὸς Λακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποταμόντας τὴν
 κεφαλὴν ἀνασταυρώσαι. δῆλὰ μοι πολλοῖσι μὲν καὶ
 ἄλλοισι τεκμηρίοισι, ἐν δὲ καὶ τῷδε οὐκ ἦμιστα γέγονε,
 ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης πάντων δὴ μάλιστα ἀνδρῶν ἐδυ-
 μώθη ζῶντι Λεωνίδῃ· οὐ γὰρ ἂν κοτε ἐς τὸν νεκρὸν
 ταῦτα παρενόμησε, ἐπεὶ τιμᾶν μάλιστα νομίζουσι τῶν
 ἐγὼ οἶδα ἀνδραγαθῶν Πέρσαι ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέ-
 μια. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίουν, τοῖσι ἐπετέτακτο ποιεῖν.
 [ἄνειμι δὲ ἐκείσε τοῦ λόγου τῇ μοι τὸ πρότερον ἐξέλιπε. 239
 ἐπύθοντο Λακεδαιμόνιοι ὅτι βασιλεὺς στέλλοιτο ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα πρῶτοι, καὶ οὕτω δὴ ἐς τὸ χρηστήριον
 τὸ ἐς Δελφοὺς ἀπέπεμψαν, ἐνθα δὴ σφι ἐχρήσθη τὰ
 ὀλίγῳ πρότερον εἶπον· ἐπύθοντο δὲ τρόπῳ θωμασίῳ.
 Δημάρχτος γὰρ ὁ Ἀρίστωνος φυχὼν ἐς Μήδους, ὥς
 μὲν ἐγὼ δοκέω, καὶ τὸ οἶκός ἐμοὶ συμμάχεται, οὐκ ἦν
 εὖνοος Λακεδαιμονίοισι, πάρεστι δὲ εἰκάζειν εἴτε εὐνοίῃ
 ταῦτα ἐποίησε εἴτε καὶ καταχαίρων· ἐπεῖτε γὰρ Ξέρξης
 ἔδοξε στρατηλατέειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐὼν ἐν Σούσοισι
 ὁ Δημάρχτος καὶ πνυθόμενος ταῦτα ἠθέλησε Λακεδαι-
 μονίοισι ἐξαγγεῖλαι. ἄλλως μὲν δὴ οὐκ εἶχε σημῆναι·
 ἐπικίνδυνον γὰρ ἦν μὴ λαμφθεῖν· ὁ δὲ μηχανᾶται
 τοιάδε· δελτίον δίπτυχον λαβὼν τὸν κηρὸν αὐτοῦ ἐξ-
 ἐκνήσσε καὶ ἔπειτα ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ δελτίου ἐγραψε τὴν

βασιλέος γνώμην, ποιήσας δὲ ταῦτα ὀπίσω ἐπέτηξε τὸν κηρὸν ἐπὶ τὰ γράμματα, ἵνα φερόμενον κεινὸν τὸ δελτίον μηδὲν πρῆγμα παρέχοι πρὸς τῶν ὁδοφυλάκων. ἐπεὶ δὲ καὶ ἀπῆκετο ἐς τὴν Λακεδαίμονα, οὐκ εἶχον συμβαλέσθαι οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν γε δὴ σφι, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, Κλεομένεος μὲν θυγάτηρ, Λεωνίδεω δὲ γυνὴ Γοργῷ ὑπέθετο ἐπιφρασθεῖσα αὐτή, τὸν κηρὸν κινᾶν κελεύουσα, καὶ εὐρήσειν σφέας γράμματα ἐν τῷ ξύλῳ. πειθόμενοι δὲ εὗρον καὶ ἐπελέξαντο, ἔπειτα δὲ τοῖσι ἄλλοισι Ἑλλήσι ἐπέστειλαν. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω λέγεται γενέσθαι.]

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΔΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΟΓΔΟΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΟΤΡΑΝΙΑ.

ΟΙ ΔΕ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες ¹ ἦσαν οἷδε, Ἀθηναῖοι μὲν νέας παρεχόμενοι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ· ὑπὸ δὲ ἀρετῆς τε καὶ προθυμίας Πλαταιέες, ἅπειροι τῆς ναυτικῆς ἔόντες, συνεπλήρουν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰς νέας, Κορίνθιοι δὲ τεσσαεράκοντα νέας παρείχοντο, Μεγαρέες δὲ εἴκοσι. καὶ Χαλκιδέες ἐπλήρουν εἴκοσι, Ἀθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας, Αἰγινῆται δὲ ὀκτωκαίδεκα, Σικυνῶνιοι δὲ δυοκαίδεκα, Λακεδαιμόνιοι δὲ δέκα, Ἐπιδάυριοι δὲ ὀκτώ, Ἐρετριέες δὲ ἑπτὰ, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Σκυροῖες δὲ δύο καὶ Κήιοι δύο τε νέας καὶ πεντηκοντέρους δύο. Λοκροὶ δὲ σφι οἱ Ὀπούντιοι ἐπεβοήθεον πεντηκοντέρους ἔχοντες ἑπτὰ. ἦσαν ² μὲν ὧν οὗτοι οἱ στρατευόμενοι ἐπ' Ἀρτεμίσιον, εἰρηται δέ μοι καὶ ὅσον πλῆθος ἕκαστοι τῶν νεῶν παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλεχθεισέων νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, διηκόσiai καὶ ἑβδομήκοντα καὶ μίαι. τὸν δὲ στρατηγὸν τὸν τὸ μέγιστον κράτος ἔχοντα παρείχοντο Σπαρτιῆται Εὐρυβιάδην Εὐρυκλείδεω· οἱ γὰρ σύμμαχοι οὐκ ἔφασαν, ἦν μὴ ὁ Λάκων ἡγεμονεύῃ, Ἀθηναίοισι ἔψεσθαι ἡγεομένοισι, ἀλλὰ

3 λύσειν τὸ μέλλον ἔσεσθαι στράτευμα. ἐγένετο γὰρ
 κατ' ἀρχὰς λόγος, πρὶν ἢ καὶ ἐς Σικελίην πέμπειν ἐπὶ
 συμμαχίην, ὥς τὸ ναυτικὸν Ἀθηναίοισι χρεὼν εἶη ἐπι-
 τράπειν. ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμάχων εἶκον οἱ Ἀθη-
 ναῖοι, μέγα πεπονημένοι περιεῖναι τὴν Ἑλλάδα καὶ
 γνόντες, εἰ στασιάσουσι περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὥς ἀπ-
 ολέεται ἡ Ἑλλάς, ὀρθὰ νοεῦντες· στάσις γὰρ ἔμφυλος
 πολέμου ὁμοφρονέοντος τοσούτῳ κἀκίον ἐστὶ ὄσφ πό-
 λεμος εἰρήνης. ἐπιστάμενοι ὦν αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἀντ-
 ἔτεινον ἄλλ' εἶκον, μέχρι ὅσου κάρτα ἐδέοντο αὐτῶν,
 ὥς διέδεξαν· ὥς γὰρ διωσάμενοι τὸν Πέρσην περὶ τῆς
 ἐκείνου ἡδὴ τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφασιν τὴν Παν-
 σανίῳ ὕβριν προῖσχύμενοι ἀπείλοντο τὴν ἡγεμονίην
 τοὺς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγέ-
 4 νετο· τότε δὲ οὗτοι οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίον Ἑλλήνων
 ἀπικόμενοι ὥς εἶδον νέας τε πολλὰς καταχθείσας ἐς
 τὰς Ἀφειὰς καὶ στρατιῆς ἄπαντα πλέα, ἐπεὶ αὐτοῖσι
 παρὰ δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἢ
 ὥς αὐτοὶ κατεδόκεον, καταρρωδήσαντες δρησμὸν ἐβού-
 λευον ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. γνόντες
 δὲ σφεας οἱ Εὐβοέες ταῦτα βουλευομένους ἐδέοντο
 Εὐρυβιάδῳ προσμεῖναι χρόνον ὀλίγον, ἔστ' ἂν αὐτοὶ
 τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκδέωνται. ὥς δ' οὐκ
 ἐπειθον, μεταβάντες τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν πεί-
 θουσι Θεμιστοκλέα ἐπὶ μισθῷ τριήκοντα ταλάντοισι,
 ἐπ' ᾧ τε καταμείναντες πρὸ τῆς Εὐβοίης ποιήσονται
 5 τὴν ναυμαχίην. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς τοὺς Ἕλληνας ἐπι-
 σχεῖν ὧδε ποιέει· Εὐρυβιάδῃ τούτων τῶν χρημάτων
 μεταδιδοῖ πέντε τάλαντα ὥς παρ' ἑαυτοῦ δῆθεν διδούς.
 ὥς δὲ οἱ οὗτος ἀνεπέπειστο (Ἀδείμαντος γὰρ ὁ Ὠκύτου

Κορίνθιος στρατηγῶν τῶν λοιπῶν ἤσπαιρε μοῦνος, φάμενος ἀποπλεύσεσθαι τε ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ οὐ παραμενέειν), πρὸς δὴ τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπομόσας· Οὐ σύ γε ἡμέας ἀπολείψεις, ἐπεὶ τοι ἐγὼ μέξω δῶρα δώσω ἢ βασιλεὺς ἂν τοι ὁ Μήδων πέμψῃς ἀπολιπόντι τοὺς συμμάχους. ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν νέα τὴν Ἀδειμάντου τάλαντα ἀργυρίου τρία. οὗτοί τε δὴ πληγέντες δώροισι ἀναπεπεισμένοι ἦσαν καὶ τοῖσι Εὐβοεῦσι ἐκεχάριστο, αὐτὸς τε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκέρδηνε, ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ ἔχων, ἀλλ' ἠπιστέατο οἱ μεταλαβόντες τούτων τῶν χρημάτων ἐκ τῶν Ἀθηνέων ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ [τὰ χρήματα].

Οὕτω δὴ κατέμεινάν τε ἐν τῇ Εὐβολῇ καὶ ἐναυμά- 6
 χησαν. ἐγένετο δὲ ὥδε· ἐπεῖτε δὴ ἐς τὰς Ἀφειτὰς περὶ
 δέϊλιν πρωίην γινομένην ἀπίκατο οἱ βάρβαροι, πυθό-
 μενοι μὲν ἔτι καὶ πρότερον περὶ τὸ Ἀρτεμισιον ναυλο-
 χεῖν νέας Ἑλληνίδας ὀλίγας, τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες,
 πρόθυμοι ἦσαν ἐπιχειρεῖν, εἴ πως ἔλοιεν αὐτάς. ἐκ
 μὲν δὴ τῆς ἀντίης προσπλέειν οὐ κῶ σφι ἐδόκεε τῶνδε
 εἵνεκα, μή πως ἰδόντες οἱ Ἕλληνες προσπλέοντας ἐς
 φυγὴν ὁρμήσειαν φεύγοντάς τε εὐφρόνη καταλαμβάνη·
 καὶ ἐμελλόν δῆθεν ἐκφεύξεσθαι, ἔδει δὲ μὴδὲ πυρφό-
 ρον τῷ ἐκείνων λόγῳ ἐκφυγόντα περιγενέσθαι. πρὸς 7
 ταῦτα ὧν τάδε ἐμηχανῶντο· τῶν νεῶν ἀπασέων ἀπο-
 κρίναντες διηκοσίας περιέπεμπον ἔξωθεν Σκιάθου, ὥς
 ἂν μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ τῶν πολεμίων περιπλεύουσαι
 Εὐβοίαν κατὰ τε Καφηρέα καὶ περὶ Γεραιστὸν ἐς τὸν
 Εὐριπον, ἵνα δὴ περιλάβοιεν οἱ μὲν ταύτη ἀπικόμενοι
 καὶ φράξαντες αὐτῶν τὴν ὀπίσω φέρουσιν ὁδόν, σφεῖς

δὲ ἐπισπόμενοι ἐξ ἐναντίας. ταῦτα βουλευσάμενοι ἀπέπεμπον τῶν νεῶν τὰς ταχθείσας, αὐτοὶ οὐκ ἐν νόφ ἔχοντες ταύτης τῆς ἡμέρης τοῖσι Ἑλλήσι ἐπιθήσεσθαι, οὐδὲ πρότερον ἢ τὸ σύνθημά σφι ἐμελλε φανήσεσθαι παρὰ τῶν περιπλεόντων ὡς ἡκόντων. ταύτας μὲν δὴ περιέπεμπον, τῶν δὲ λοιπέων νεῶν ἐν τῇσι Ἀφετῇσι
 8 ἐποιεῦντο ἀριθμόν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐν τῷ οὗτῳ ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν (ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος, δύτης τῶν τότε ἀνθρώπων ἄριστος, ὃς καὶ ἐν τῇ ναυηγίᾳ τῇ κατὰ Πήλιον γενομένη πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσῃσι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο), οὗτος ὁ Σκυλλίης ἐν νόφ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομολήσιν ἐς τοὺς Ἑλληνας, ἀλλ' οὐ γὰρ οἱ παρέσχε ὡς τότε. ὅτε μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν ἔτι ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἑλληνας, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἀτρεκέως, θωμάζω δὲ εἰ τὰ λεγόμενά ἐστι ἀληθέα· λέγεται γὰρ ὡς ἐξ Ἀφετέων δὺς ἐς τὴν θάλασσαν οὐ πρότερον ἀνέσχε πρὶν ἢ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, σταδίους μάλιστα καὶ τούτους ἐς ὀγδώκοντα διὰ τῆς θαλάσσης διεξελθόν. λέγεται μὲν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσι εἴκελα περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα· περὶ μέντοι τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω πλοῖον μιν ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ὡς δὲ ἀπίκετο, αὐτίκα ἐσήμαινε τοῖσι στρατηγοῖσι τὴν τε ναυηγίην ὡς γένοιτο καὶ τὰς
 9 περιπεμφθείσας τῶν νεῶν περὶ Εὐβοίαν. τοῦτο δὲ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες λόγον σφίσι αὐτοῖσι ἐδίδονσαν. πολλῶν δὲ λεχθέντων ἐνῖκα τὴν ἡμέρην ἐκείνην αὐτοῦ μέιναντάς τε καὶ ἀντισθέντας, μετέπειτα νύκτα μέσσην παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντᾶν τῇσι περιπλεούσῃσι

τῶν νεῶν. μετὰ δὲ τοῦτο, ὥς οὐδεὶς σφι ἐπέπλεε, δέειλιν ὀψίην γινομένην τῆς ἡμέρης φυλάξαντες αὐτοὶ ἐπανεέπλεον ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτῶν ποιήσασθαι βουλόμενοι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκ- 10 πλόου. ὁρῶντες δὲ σφεας οἷ τε ἄλλοι στρατιῶται οἱ Ξέρξεω καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐπιπλέοντας νηυσὶ ὀλίγησι, πάγχυ σφι μανίην ἐπενείκοντες ἀνήγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας, ἐλπίσαντές σφεας εὐπετέως αἰρήσειν, οἰκότα κάρτα ἐλπίσαντες, τὰς μὲν γε τῶν Ἑλλήνων ὁρῶντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἑωυτῶν πλήθει τε πολλαπλησίας καὶ ἄμεινον πλεούσας. καταφρονήσαντες ταῦτα ἐκυ- κλοῦντο αὐτοὺς ἐς μέσον. ὅσοι μὲν νυν τῶν Ἰώνων ἦσαν εὐνοοὶ τοῖσι Ἑλλησι, ἀέκοντές τε ἐστρατεύοντο συμφορὴν τε ἐποιεῦντο μεγάλην ὁρῶντες περιεχομένους αὐτοὺς καὶ ἐπιστάμενοι ὥς οὐδεὶς αὐτῶν ἀπονοστήσει· οὕτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ἡδομένοισι ἦν τὸ γινόμενον, ἄμιλλαν ἐποιεῦντο ὅπως αὐτοὺς ἕκαστος πρῶτος νέα Ἀττικὴν ἐλὼν δῶρα παρὰ βασιλέος λάμψεται· Ἀθη- ναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλειεστος ἀνὰ τὰ στρα- τόπεδα. τοῖσι δὲ Ἑλλησι ὥς ἐσήμηνε, πρῶτα μὲν ἀντί- 11 πρῶροι τοῖσι βαρβάροις γενόμενοι ἐς τὸ μέσον τὰς πρύμνας συνήγαγον, δεύτερα δὲ σημήναντος ἔργου εἶχοντο, ἐν ὀλίγῳ περ ἀπολαμφθέντες καὶ κατὰ στόμα. ἐνθαῦτα τριήκοντα νέας αἰρέουσι τῶν βαρβάρων καὶ τὸν Γόργου τοῦ Σαλαμινίων βασιλέος ἀδελφεὸν Φι- λάονα τὸν Χέρσιος, λόγιμον ἔοντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τῶν πολεμίων εἶλε ἀνὴρ Ἀθηναῖος, Λυκομήδης Αἰσχροῦ, καὶ τὸ ἀρι- στήιον ἔλαβε οὗτος. τοὺς δ' ἐν τῇ ναυμαχίᾳ ταύτῃ

- ἑτεραλκέως ἀγωνιζομένους νύξ ἐπελθοῦσα διέλυσε. οἱ
 μὲν δὴ Ἕλληνες ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπέπλεον, οἱ δὲ
 βάρβαροι ἐς τὰς Ἀφετάς, πολλὸν παρὰ δόξαν ἀγωνι-
 σάμενοι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Ἀντίδωρος Ἀθήνιος
 μοῦνος τῶν σὺν βασιλεῖ Ἑλλήνων ἐόντων αὐτομολεῖ
 ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον
 12 ἔδοσαν [αὐτῷ] χῶρον ἐν Σαλαμῖνι. ὥς δὲ εὐφρόνη
 ἐγεγόνεε, ἦν μὲν τῆς ὥρης μέσον θέρους, ἐγίνετο δὲ
 ὕδωρ τε ἄπλετον διὰ πάσης τῆς νυκτὸς καὶ σκληραὶ
 βρονταὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου· οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυήγια
 ἐξεφορέοντο ἐς τὰς Ἀφετάς, καὶ περὶ τε τὰς πρῶρας
 τῶν νεῶν εἰλέοντο καὶ ἐτάρασσον τοὺς ταρσοὺς τῶν
 κωπέων. οἱ δὲ στρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀκούοντες ταῦτα
 ἐς φόβον κατιστέατο, ἐλπίζοντες πᾶγχυ ἀπολέεσθαι ἐς
 οἷα κακὰ ἦκον· πρὶν γὰρ ἢ καὶ ἀναπνεῦσαι σφεας ἔκ
 τε τῆς ναυηγίης καὶ τοῦ χειμῶνος τοῦ γενομένου κατὰ
 Πήλιον, ὑπέλαβε ναυμαχίῃ καρτερή, ἐκ δὲ τῆς ναυμα-
 χίης ὄμβρος τε λάβρος καὶ θεύματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν
 13 ὀρμημένα βρονταὶ τε σκληραί. καὶ τούτοισι μὲν τοιαύτη
 νύξ ἐγίνετο, τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτῶν περιπλέειν Εὐβοίαν
 ἢ αὐτὴ περ ἐοῦσα νύξ πολλὸν ἦν ἔτι ἀγριωτέρη, το-
 σούτῳ ὅσῳ ἐν πελάγῃ φερομένοισι ἐπέπιπτε, καὶ τὸ
 τέλος σφι ἐγένετο ἄχαρι· ὥς γὰρ δὴ πλέουσι αὐτοῖσι
 χειμῶν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐεγίνετο ἐοῦσι κατὰ τὰ Κοῖλα
 τῆς Εὐβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι καὶ οὐκ εἰδότες τῇ
 ἐφέροντο ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποιέετό τε πᾶν
 ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὅπως ἂν ἐξισωθῇ τῷ Ἑλληνικῷ τὸ
 14 Περσικὸν μηδὲ πολλῶ πλεον εἴη. οὗτοι μὲν νυν περὶ
 τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο· οἱ δὲ ἐν Ἀφετῇσι
 βάρβαροι, ὥς σφι ἀσμένιοις ἡμέρῃ ἐπέλαμψε, ἀτρέμας

τε εἶχον τὰς νέας καὶ σφι ἀπεχρᾶτο κακῶς πρήσσουσι
 ἡσυχίην ἄγειν ἐν τῷ παρεόντι. τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ἐπ-
 εβοήθειον νέες τρεῖς καὶ πεντήκοντα Ἀττικάι. αὐταί
 τε δὴ σφεας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι καὶ ἅμα ἀγγελίῃ
 ἔλθοῦσα ὥς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλέοντες τὴν Εὐβοίαν
 πάντες εἶησαν διεφθαρμένοι ὑπὸ τοῦ γενομένου χει-
 μῶνος. φυλάξαντες δὴ τὴν αὐτὴν ὥρην πλέοντες ἐπ-
 έπεσον νηυσὶ Κιλίσσησι· ταύτας δὲ διαφθείραντες,
 ὥς εὐφρόνη ἐγίνετο, ἀπέπλεον ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἀρτεμί-
 σιον. τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ δεινὸν τι ποιησάμενοι οἱ στρα- 15
 τηγοὶ τῶν βαρβάρων νέας οὕτω σφι ὀλίγας λυμαίνε-
 σθαι καὶ τὸ ἀπὸ Ξέρξεω δειμαίνοντες οὐκ ἀνέμειναν
 ἔτι τοὺς Ἑλληνας μάχης ἄρξαι, ἀλλὰ παρακελευσάμενοι
 κατὰ μέσον ἡμέρης ἀνῆγον τὰς νέας. συνέπιπτε δὲ
 ὥστε τὰς αὐτὰς ταύτας ἡμέρας τὰς τε ναυμαχίας γίνε-
 σθαι ταύτας καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς ἐν Θερμοπύλῃσι.
 ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ θάλασσαν περὶ τοῦ
 Εὐρίπου, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδην τὴν ἐσβολὴν
 φυλάσσειν. οἱ μὲν δὴ παρεκελεύοντο ὅπως μὴ παρή-
 σουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους, οἱ δ' ὅπως τὸ
 Ἑλληνικὸν στράτευμα διαφθείραντες τοῦ πόρου κρα-
 τήσουσι. ὥς δὲ ταξάμενοι οἱ Ξέρξεω ἐπέπλεον, οἱ 16
 Ἑλληνες ἀτρέμας εἶχον πρὸς τῷ Ἀρτεμισίῳ. οἱ δὲ
 βάρβαροι μηνοειδὲς ποιήσαντες τῶν νεῶν ἐκυκλοῦντο,
 ὥς περιλάβοιεν αὐτούς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἕλληνες ἐπαν-
 έπλεόν τε καὶ συνέμισγον. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ
 παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγίνοντο. ὁ γὰρ Ξέρξεω στρατὸς
 ὑπὸ μεγάρθεός τε καὶ πλήθεος αὐτὸς ὑπ' ἑωυτοῦ ἐπιπτε,
 ταρσασσομένων τε τῶν νεῶν καὶ περιπιπτουσέων περὶ
 ἀλλήλας· ὅμως μέντοι ἀντεῖχε καὶ οὐκ εἶκε· δεινὸν γὰρ

χρῆμα ἐποιεῦντο ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τράπεσθαι. πολλὰ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες, πολλῶ δ' ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι διέστησαν χωρὶς ἑκάτεροι.

17 Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Ξέρξεω στρατιωτέων ἡρίστευσαν, οἳ ἄλλα τε μεγάλα ἔργα ἀπεδέξαντο καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον Ἑλληνίδας πέντε. τῶν δὲ Ἑλλήνων κατὰ ταύτην τὴν ἡμέρην ἡρίστευσαν Ἀθηναῖοι καὶ Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδew, ὃς δαπάνην οἰκίην παρεχόμενος ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε διηκοσίοισι καὶ οἰκίῃ νηί.

18 Ὡς δὲ διέστησαν, ἄσμενοι ἑκάτεροι ἐς ὄρμον ἡπείγοντο. οἳ δὲ Ἕλληνες ὥς διακριθέντες ἐκ τῆς ναυμαχίης ἀπηλλάχθησαν, τῶν μὲν νεκρῶν καὶ τῶν ναυηγίων ἐπεκράτεον, τρηχέως δὲ περιεφθέντες, καὶ οὐκ ἥμισυ Ἀθηναῖοι τῶν αἱ ἡμίσεια τῶν νεῶν τετρωμέναι ἦσαν,

19 ὁρησμὸν δὴ ἐβούλευον ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. νόφ δὲ λαβὼν [ὁ] Θेमιστοκλέης ὥς εἰ ἀπορραγείῃ ἀπὸ τοῦ βαρβάρου τό τε Ἰωνικὸν φύλον καὶ τὸ Καρικόν, οἷοί τε εἶησαν τῶν λοιπῶν κατὑπερθε γενέσθαι, ἐλαννόντων τῶν Εὐβοέων πρόβατα ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ταύτη συλλέξας τοὺς στρατηγοὺς ἔλεγέ σφι ὥς δοκέοι ἔχειν τινὰ παλάμην τῇ ἐλπίζοι τῶν βασιλέος συμμάχων ἀποστήσειν τοὺς ἀρίστους. ταῦτα μὲν νυν ἐς τοσοῦτο παρεγύμνου, ἐπὶ δὲ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι τάδε ποιητέα εἶναι σφι ἔλεγε, τῶν τε προβάτων τῶν Εὐβοϊκῶν καταθῦειν ὅσα τις ἐθέλοι (κρέσσον γὰρ εἶναι τὴν στρατιὴν ἔχειν ἢ τοὺς πολεμίους), παραίνεε τε προειπεῖν τοῖσι ἑωυτῶν ἑκάστους πῦρ ἀνακαίειν· κομιδῆς

δὲ περὶ τὴν ὥρην αὐτῷ μελήσειν ὥστε ἀσινέας ἀπικέ-
σθαι ἐς τὴν Ἑλλάδα. ταῦτα ἤρεσέ σφι ποιέειν καὶ
αὐτίκα πῦρ ἀνακαυσάμενοι ἐτράποντο πρὸς τὰ πρό-
βατα. οἱ γὰρ Εὐβοέες παραχρησάμενοι τὸν Βάκιδος 20
χρησμὸν ὥς οὐδὲν λέγοντα, οὔτε τι ἐξεκομίσαντο οὐδὲν
οὔτε προεσάξαντο ὥς παρεσομένου σφι πολέμου, περι-
πετέα τε ἐποίησαντο σφίσι αὐτοῖσι τὰ πρήγματα. Βά-
κιδι γὰρ ὧδε ἔχει περὶ τούτων ὁ χρησμός·

Φράξο, βαρβαρόφωνος ὕταν ζυγὸν εἰς ἄλλα βάλλῃ

Βύβλινον, Εὐβοίης ἀπέχειν πολυμηκάδας αἶγας.

τούτοισι οὐδὲν τοῖσι ἔπεσι χρησαμένοισι ἐν τοῖσι τότε
παρεούσιν τε καὶ προσδοκίμοις κακοῖσι παρῇν σφι
συμφορῇ χρᾶσθαι πρὸς τὰ μέγιστα. οἱ μὲν δὴ ταῦτα 21
ἐπρησσον, παρῇν δὲ ὁ ἐκ Τρηχίνος κατάσκοπος. ἦν
μὲν γὰρ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ κατάσκοπος Πολύας, γένος
Ἀντικυρεὺς, τῷ προστετέκντο, καὶ εἶχε πλοῖον κατῆρες
ἔτοιμον, εἰ παλήσειε ὁ ναυτικὸς στρατός, σημαίνειν
τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι· ὥς δ' αὐτως ἦν Ἀβρώ-
νιχος ὁ Λυσικλέος Ἀθηναῖος καὶ παρὰ Λεωνίδῃ ἔτοιμος
τοῖσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐοῦσι ἀγγέλλειν τριηκοντέρῳ, ἦν
τι καταλαμβάνῃ νεώτερον τὸν πεζόν. οὗτος ὢν ὁ
Ἀβρώνιχος ἀπικόμενός σφι ἐσήμαινε τὰ γεγονότα περὶ
Λεωνίδην καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ ὥς ἐπύθοντο
ταῦτα, οὐκέτι ἐς ἀναβολὰς ἐποιεῦντο τὴν ἀποχώρησιν,
ἐκομίζοντο δὲ ὥς ἕκαστοι ἐτάχθησαν, Κορίνθιοι πρῶτοι,
ὕστατοι δὲ Ἀθηναῖοι. Ἀθηναίων δὲ νέας τὰς ἄριστα 22
πλεούσας ἐπιλεξάμενος Θεμιστοκλέης ἐπορεύετο περὶ
τὰ πότιμα ὕδατα, ἐντάμνων ἐν τοῖσι λίθοις γράμματα,
τὰ Ἴωνες ἐπελθόντες τῇ ὑστεραίῃ ἡμέρῃ ἐπὶ τὸ Ἀρτε-
μίσιον ἐπελέξαντο. τὰ δὲ γράμματα τάδε ἔλεγε· Ἄνδρες

- Ἴωνες, οὐ ποιεέτε δίκαια ἐπὶ τοὺς πατέρας στρατευόμενοι καὶ τὴν Ἑλλάδα καταδουλούμενοι. ἀλλὰ μάλιστα μὲν πρὸς ἡμέων γίνεσθε· εἰ δὲ ὑμῖν ἐστὶ τοῦτο μὴ δυνατὸν ποιῆσαι, ὑμεῖς δὲ ἔτι καὶ νῦν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῖν ἔξεσθε καὶ αὐτοὶ καὶ τῶν Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν ποιεῖν· εἰ δὲ μηδέτερον τούτων οἶόν τε γίνεσθαι, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μέζονος κατέξευχθε ἢ ὥστε ἀπίστασθαι, ὑμεῖς δὲ ἐν τῷ ἔργῳ, ἐπεὰν συμμίσγωμεν, ἐθελokaκέετε, μεμνημένοι ὅτι ἀπ' ἡμέων γεγόνατε καὶ ὅτι ἀρχῆθεν ἡ ἐχθρὴ πρὸς τὸν βάρβαρον ἀπ' ὑμέων ἡμῖν γέγονε. Θεμιστοκλῆς δὲ ταῦτα ἔγραφε, δοκέειν ἐμοί, ἐπ' ἀμφοτέρω νοέων, ἵνα ἡ λαθόντα τὰ γράμματα βασιλέα Ἴωνας ποιήσῃ μεταβαλεῖν καὶ γενέσθαι πρὸς ἑωυτῶν, ἡ ἐπεῖτε ἀνευεῖχθῇ καὶ διαβληθῇ πρὸς Ξέρξην, ἀπίστους ποιήσῃ τοὺς Ἴωνας καὶ τῶν ναυμαχιῶν αὐτοὺς
- 23 ἀπόσχη. Θεμιστοκλῆς μὲν ταῦτα ἐνέγραψε· τοῖσι δὲ βαρβάροισι ἀντίκα μετὰ ταῦτα πλοῖα ἦλθε ἀνὴρ Ἰστιαιεὺς ἀγγέλλων τὸν ὄρησμον τὸν ἀπ' Ἀρτεμισίου τῶν Ἑλλήνων. οἱ δ' ὑπ' ἀπιστίας τὸν μὲν ἀγγέλλοντα εἶχον ἐν φυλακῇ, νέας δὲ ταχέας ἀπέστειλαν προκατοψομένας· ἀπαγγειλάντων δὲ τούτων τὰ ἦν, οὕτω δὴ ἅμα ἡλίω σκιδναμένῳ πᾶσα ἡ στρατιὴ ἐπέπλεε ἀλῆς ἐπὶ τὸ Ἀρτεμισιον. ἐπισχόντες δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ μέχρι μέσου ἡμέρης, τὸ ἀπὸ τούτου ἔπλεον ἐς Ἰστιαίην. ἀπικόμενοι δὲ τὴν πόλιν ἔσχον τῶν Ἰστιαίων καὶ τῆς Ἑλλοπίης μοίρης, γῆς δὲ τῆς Ἰστιαιώτιδος τὰς παραθαλασσίας
- 24 κώμας πάσας ἐπέδραμον. ἐνθαῦτα δὲ τούτων ἐόντων Ξέρξης ἐτοιμασάμενος τὰ περὶ τοὺς νεκροὺς ἐπεμπε ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν κήρυκα. προετοιμάσατο δὲ τάδε· ὅσοι τοῦ στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ ἦσαν νεκροὶ ἐν

Θερμοπύλῃσι (ἦσαν δὲ καὶ δύο μυριάδες), ὑπολιπό-
 μενος τούτων ὥς χιλίους, τοὺς λοιποὺς τάφρους ὀρυ-
 ξάμενος ἔθαψε, φυλλάδα τε ἐπιβαλὼν καὶ γῆν ἐπαμη-
 σάμενος, ἵνα μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ.
 ὥς δὲ διέβη ἐς τὴν Ἰστιαίην ὁ κῆρυξ, σύλλογον ποιη-
 σάμενος παντὸς τοῦ στρατοπέδου ἔλεγε τάδε· Ἄνδρες
 σύμμαχοι, βασιλεὺς Ξέρξης τῷ βουλομένῳ ὑμῶν παρα-
 διδοῖ ἐκλιπόντα τὴν τάξιν καὶ ἐλθόντα θεήσασθαι ὅπως
 μάχεται πρὸς τοὺς ἀνοήτους τῶν ἀνθρώπων, οἳ ἡλπισαν
 τὴν βασιλέος δύναμιν ὑπερβαλέεσθαι. ταῦτα ἐπαγγει- 25
 λαμένου, μετὰ ταῦτα οὐδὲν ἐγένετο πλοίων σπανιώ-
 τερον· οὕτω πολλοὶ ἠθέλον θεήσασθαι. διαπεραιω-
 θέντες δὲ ἐθηεύντο διεξιόντες τοὺς νεκρούς· πάντες
 δὲ ἠπιστέατο τοὺς κείμενους εἶναι πάντας Λακεδαι-
 μονίους καὶ Θεσπιάας, ὀρῶντες καὶ τοὺς εἰλωτας. οὐ
 μὲν οὐδ' ἐλάνθανε τοὺς διαβεβηκότας Ξέρξης ταῦτα
 πρήξας περὶ τοὺς νεκρούς τοὺς ἑαυτοῦ· καὶ γὰρ δὴ
 καὶ γελοῖον ἦν· τῶν μὲν χίλιοι ἐφαίνοντο νεκροὶ κεί-
 μενοι, οἳ δὲ πάντες ἐκέατο ἀλέες συγκεκομισμένοι ἐς
 τὸντὸ χωρίον [τέσσερες χιλιάδες]. ταύτην μὲν τὴν
 ἡμέρην πρὸς θῆν ἐτράποντο, τῇ δ' ὕστεραίῃ οἳ μὲν
 ἀπέπλεον ἐς Ἰστιαίην ἐπὶ τὰς νέας, οἳ δὲ ἀμφὶ Ξέρξην
 ἐς ὁδὸν ὀρμέατο. ἦκον δὲ σφι αὐτόμολοι ἄνδρες ἀπ' 26
 Ἀρκαδίας ὀλίγοι τινές, βίου τε δεόμενοι καὶ ἐνεργοὶ
 βουλόμενοι εἶναι. ἄγοντες δὲ τούτους ἐς ὄψιν τὴν
 βασιλέος ἐπυνθάνοντο οἱ Πέρσαι περὶ τῶν Ἑλλήνων
 τί ποιεοίεν· εἰς δὲ τις πρὸ πάντων ἦν ὁ εἰρωτέων
 αὐτοὺς ταῦτα. οἳ δὲ σφι ἔλεγον ὥς Ὀλύμπια ἄγουσι
 καὶ θεωρεοίεν ἄγῳνα γυμνικὸν καὶ ἵππικόν. ὁ δὲ
 ἐπείρετο ὃ τι [τὸ ἄεθλον] εἴη σφι κείμενον περὶ ὅτεν

ἀγωνίζονται· οἱ δὲ εἶπον τῆς ἐλαίης τὸν διδόμενον
 στέφανον. ἐνθαῦτα εἶπας γνώμην γενναιοτάτην Τρι-
 τανταλῆμης ὁ Ἀρταβάνου δειλίην ὥφλε πρὸς βασιλέος.
 πυνθανόμενος γὰρ τὸ ἄεθλον ἐὼν στέφανον ἄλλ' οὐ
 χρήματα, οὔτε ἠνέσχετο σιγῶν εἰπέ τε ἐς πάντας τάδε·
 Παπαί, Μαρθόνιε, κόλους ἐπ' ἄνδρας ἡγαγες μαχησο-
 μένους ἡμέας, οἳ οὐ περὶ χρημάτων τὸν ἀγῶνα ποιεῦνται
 27 ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς. τούτῳ μὲν δὴ ταῦτα εἰρητο· ἐν δὲ
 τῷ διὰ μέσου χρόνῳ, ἐπείτε τὸ ἐν Θερμοπύλῃσι τρώμα
 ἐγγέρονε, αὐτίκα Θεσσαλοὶ πέμπουσι κήρυκα ἐς Φω-
 κέας, ἅτε σφι ἐνέχοντες αἰεὶ χόλον, ἀπὸ δὲ τοῦ ὑστά-
 του τρώματος καὶ τὸ κάρτα. ἐσβαλόντες γὰρ παν-
 στρατιῇ αὐτοὶ τε οἱ Θεσσαλοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν
 ἐς τοὺς Φωκέας οὐ πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον ταύτης
 τῆς βασιλέος στρατηλασίης ἐσώθησαν ὑπὸ τῶν Φω-
 κέων καὶ περιέφθησαν τρηχέως. ἐπείτε γὰρ κατειλή-
 θησαν ἐς τὸν Παρνησσὸν οἱ Φωκέες ἔχοντες μάντιν
 Τελλίην τὸν Ἡλεῖον, ἐνθαῦτα ὁ Τελλίης οὗτος σοφί-
 ζεται αὐτοῖσι τοιόνδε· γυνώσας ἄνδρας ἐξακοσίους
 τῶν Φωκέων τοὺς ἀρίστους, αὐτοὺς τε τούτους καὶ
 τὰ ὄπλα αὐτῶν, νυκτὸς ἐπεθήκατο τοῖσι Θεσσαλοῖσι,
 προεῖπας αὐτοῖσι, τὸν ἂν μὴ λευκανθίζοντα ἴδωνται,
 τοῦτον κτείνειν. τούτους ὧν αἶ τε φυλακαὶ τῶν Θεσ-
 σαλῶν πρῶται ἰδοῦσαι ἐφοβήθησαν, δόξασαι ἄλλο τι
 εἶναι τέρας, καὶ μετὰ τὰς φυλακὰς αὐτῇ ἡ στρατιῇ
 οὕτω ὥστε τετρακισχιλίων κρατῆσαι νεκρῶν καὶ ἀσπί-
 δων Φωκέας, τῶν τὰς μὲν ἡμισέας ἐς Ἀβας ἀνέθεσαν,
 τὰς δὲ ἐς Δελφούς· ἡ δὲ δεκάτη ἐγένετο τῶν χρημά-
 των ἐκ ταύτης τῆς μάχης οἱ μεγάλοι ἀνδριάντες οἱ
 περὶ τὸν τρίποδα συνεστέωτες ἔμπροσθε τοῦ νηοῦ τοῦ

ἐν Δελφοῖσι, καὶ ἑτεροὶ τοιοῦτοι ἐν Ἀβησι ἀνακέαται.
 ταῦτα μὲν νυν τὸν πεζὸν ἐργάσαντο τῶν Θεσσαλῶν 28
 οἱ Φωκέες πολιορκέοντας ἑαυτούς· ἐσβαλοῦσαν δὲ ἐς
 τὴν χώραν τὴν ἵππον αὐτῶν ἐλυμήναντο ἀνηκέστως.
 ἐν γὰρ τῇ ἐσβολῇ ἣ ἐστὶ κατὰ Τάμπολιν, ἐν ταύτῃ
 τάφρον μεγάλην ὀρύξαντες ἀμφορέας κεινοὺς ἐς αὐτὴν
 κατέθηκαν, χοῦν δὲ ἐπιφορήσαντες καὶ ὁμοιώσαντες
 τῷ ἄλλῳ χώρῳ ἐδέκοντο τοὺς Θεσσαλοὺς ἐσβάλλοντας.
 οἱ δὲ ὥς ἀναρπασόμενοι τοὺς Φωκέας φερόμενοι ἐσ-
 έπεσον ἐς τοὺς ἀμφορέας. ἐνθαῦτα οἱ ἵπποι τὰ σκέλεα
 διεφθάρησαν. τούτων δὴ σφι ἀμφοτέρων ἔχοντες ἔγ- 29
 κοτον οἱ Θεσσαλοὶ πέμπαντες κήρυκα ἡγόρευον τάδε·
 ὦ Φωκέες, ἤδη τι μᾶλλον γνωσιμαχέετε μὴ εἶναι ὅμοιοι
 ἡμῖν. πρόσθε τε γὰρ ἐν τοῖσι Ἑλλήσι, ὅσον χρόνον
 ἐκεῖνα ἡμῖν ἤνθανε, πλεον αἰεὶ κοτε ὑμέων ἐφερόμεθα,
 νῦν τε παρὰ τῷ βαρβάρῳ τοσοῦτο δυνάμεθα ὥστε ἐπ’
 ἡμῖν ἐστὶ τῆς γῆς ἐστερεῖσθαι καὶ πρὸς ἡνδραποδίσθαι
 ὑμέας· ἡμεῖς μέντοι τὸ πᾶν ἔχοντες οὐ μνησικακέομεν,
 ἀλλ’ ἡμῖν γενέσθω ἀντ’ αὐτῶν πεντήκοντα τάλαντα
 ἀργυρίου, καὶ ὑμῖν ὑποδεκόμεθα τὰ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν
 χώραν ἀποτρέψειν. ταῦτά σφι ἐπαγγέλλοντο οἱ Θεσ- 30
 σαλοί. οἱ γὰρ Φωκέες μοῦνοι τῶν ταύτῃ ἀνθρώπων
 οὐκ ἐμήδιζον, κατ’ ἄλλο μὲν οὐδέν, ὥς ἐγὼ συμβαλ-
 λόμενος εὐρίσκω, κατὰ δὲ τὸ ἔχθος τὸ Θεσσαλῶν. εἰ
 δὲ Θεσσαλοὶ τὰ Ἑλλήνων ἠϋξον, ὥς ἐμοὶ δοκέειν,
 ἐμήδιζον ἂν οἱ Φωκέες· οὐ ταῦτα ἐπαγγελλομένων
 Θεσσαλῶν οὔτε θώσειν ἔφασαν χρήματα παρέχειν τέ
 σφι Θεσσαλοῖσι ὁμοίως μεδίξειν, εἰ ἄλλως βουλοίατο·
 ἀλλ’ οὐκ ἔσεσθαι ἐκόντες εἶναι προδόται τῆς Ἑλλάδος.
 ἐπειδὴ δὲ ἀνηνείχθησαν οὗτοι οἱ λόγοι, οὔτω δὴ οἱ 31

Θεσσαλοὶ κεχολωμένοι τοῖσι Φωκεῦσι ἐγένοντο ἡγεμόνες τῷ βαρβάρῳ τῆς ὁδοῦ. ἐκ μὲν δὴ τῆς Τρηκινίης ἐς τὴν Δωρίδα ἐσέβαλον· τῆς γὰρ Δωρίδος χώρας ποδεῶν στεινὸς ταύτῃ κατατείνει, ὥς τριήκοντα σταδίων μάλιστά κη εὖρος, κείμενος μεταξὺ τῆς τε Μηλίδος καὶ Φωκίδος χώρας, ἥ περ ἦν τὸ παλαιὸν Δρυοπίς· ἡ δὲ χώρα αὕτη ἐστὶ μητρόπολις Δωριέων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ. ταύτην ὦν τὴν Δωρίδα γῆν οὐκ ἐσίναντο ἐσβαλόντες οἱ βάρβαροι· ἐμήδιζόν τε γὰρ

32 καὶ οὐκ ἐδόκεε Θεσσαλοῖσι. ὥς δὲ ἐκ τῆς Δωρίδος ἐς τὴν Φωκίδα ἐσέβαλον, αὐτοὺς μὲν τοὺς Φωκέας οὐκ αἰρέουσι. οἱ μὲν γὰρ τῶν Φωκέων ἐς τὰ ἄκρα τοῦ Παρνησσοῦ ἀνέβησαν (ἐστὶ δὲ καὶ ἐπιτηδέη δέξασθαι ὅμιλον τοῦ Παρνησσοῦ ἢ κορυφή, κατὰ Νέωνα πόλιν κειμένη ἐπ' ἐωυτῆς, Τιθορέα οὖνομα αὐτῇ, ἐς τὴν δὴ ἀνηνεύκοντο καὶ αὐτοὶ ἀνέβησαν)· οἱ δὲ πλεῖνες αὐτῶν ἐς τοὺς Ὀξόλας Λοκροὺς ἐξεκομίσαντο, ἐς Ἀμφισσαν πόλιν τὴν ὑπὲρ τοῦ Κρισαίου πεδίου οἰκημένην. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν χώραν πᾶσαν ἐπέδραμον τὴν Φωκίδα· Θεσσαλοὶ γὰρ οὕτω ἦγον τὸν στρατόν· ὁκόσα δὲ ἐπέσχον, πάντα ἐπέφλεγον καὶ ἔκειρον, καὶ

33 ἐς τὰς πόλεις ἐνιέντες πῦρ καὶ ἐς τὰ ἱρά. πορευόμενοι γὰρ ταύτῃ παρὰ τὸν Κηφισὸν ποταμὸν ἐδήλιον πάντα, καὶ κατὰ μὲν ἔκαυσαν Δρυμὸν πόλιν, κατὰ δὲ Χαράδραν καὶ Ἐρωχον καὶ Τεθρώνιον καὶ Ἀμφίκαιαν καὶ Νέωνα καὶ Πεδιέας καὶ Τριτέας καὶ Ἐλάτειαν καὶ Ἰάμπολιν καὶ Παραποταμίους καὶ Ἄβας, ἐνθα ἦν ἱρὸν Ἀπόλλωνος πλούσιον, θησαυροῖσί τε καὶ ἀναθήμασι πολλοῖσι κατεσκευασμένον· ἦν δὲ καὶ τότε καὶ νῦν ἐστὶ χρηστήριον αὐτόθι· καὶ τοῦτο τὸ ἱρὸν συλήσαντες

ἐνέπρησαν. καὶ τινας διώκοντες εἶλον τῶν Φωκέων
 πρὸς τοῖσι ὄρεσι, καὶ γυναῖκάς τινας διέφθειραν μισγό-
 μενοι ὑπὸ πλήθους. Παραποταμίους δὲ παραμειβόμενοι 34
 οἱ βάρβαροι ἀπίκοντο ἐς Πανοπέας. ἐνθεῦτεν δὲ ἤδη
 διακρινομένη ἡ στρατιὴ αὐτῶν ἐσχίζετο. τὸ μὲν πλεῖ-
 στον καὶ δυνατώτατον τοῦ στρατοῦ ἄμα αὐτῷ Ξέρξῃ
 πορευόμενον ἐπ' Ἀθήνας ἐσέβαλε ἐς Βοιωτούς, ἐς γῆν
 τὴν Ὀρχομενίων. Βοιωτῶν δὲ πᾶν τὸ πλήθος ἐμήδιζε,
 τὰς δὲ πόλεις αὐτῶν ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι
 ἔσωζον, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἀποπεμφθέντες. ἔσωζον δὲ
 τῇδε, δῆλον βουλόμενοι ποιέειν Ξέρξῃ ὅτι τὰ Μήδων
 Βοιωτοὶ φρονέοιεν. οὗτοι μὲν δὴ τῶν βαρβάρων ταύτη
 ἐτράποντο, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἡγεμόνας ἔχοντες ὁρμέατο 35
 ἐπὶ τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, ἐν δεξιῇ τὸν Παρνησσὸν
 ἀπέργοντες. ὅσα δὲ καὶ οὗτοι ἐπέσχον τῆς Φωκίδος,
 πάντα ἐσυναμώρεον· καὶ γὰρ τῶν Πανοπέων τὴν πόλιν
 ἐνέπρησαν καὶ Δαυλίων καὶ Αἰολιδέων. ἐπορεύοντο
 δὲ ταύτῃ ἀποσχισθέντες τῆς ἄλλης στρατιῆς τῶνδε
 εἵνεκα, ὅπως συλήσαντες τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι βα-
 σιλεῖ Ξέρξῃ ἀποδέξαιεν τὰ χρήματα. πάντα δ' ἡπί-
 στατο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγου ἦν ἄξια Ξέρξης, ὥς
 ἐγὼ πυνθάνομαι, ἄμεινον ἢ τὰ ἐν τοῖσι οἰκίοισι ἔλιπε,
 πολλῶν αἰεὶ λεγόντων, καὶ μάλιστα τὰ Κροίσου τοῦ
 Ἀλυάττεω ἀναθήματα. οἱ δὲ Δελφοὶ πυνθανόμενοι 36
 ταῦτα ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην ἀπίκατο, ἐν δείματι δὲ με-
 γάλῳ κατεστεῶτες ἐμαντεύοντο περὶ τῶν ἱρῶν χρημά-
 των, εἴτε σφέα κατὰ γῆς κατορύξωσι εἴτε ἐκκομίσωσι
 ἐς ἄλλην χώραν. ὁ δὲ θεὸς σφεας οὐκ ἔα κινέειν, φὰς
 αὐτὸς ἱκανὸς εἶναι τῶν ἐωντοῦ προκατῆσθαι. Δελφοὶ
 δὲ ταῦτα ἀκούσαντες σφέων αὐτῶν πέρι ἐφρόντιζον.

- τέκνα μὲν νυν καὶ γυναῖκας πέρην ἐς τὴν Ἀχαιὴν διέπεμψαν, αὐτῶν δὲ οἱ μὲν πλείστοι ἀνέβησαν ἐς τοῦ Παρνησσοῦ τὰς κορυφὰς καὶ ἐς τὸ Κωρύκιον ἄντρον ἀννείκοντο, οἱ δὲ ἐς Ἀμφισσαν τὴν Λοκρίδα ὑπεξῆλθον. πάντες δὲ ὧν οἱ Δελφοὶ ἐξέλιπον τὴν πόλιν,
37. πλὴν ἐξήκοντα ἀνδρῶν καὶ τοῦ προφήτεω. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἦσαν οἱ βάρβαροι ἐπιόντες καὶ ἀπώρων τὸ ἱρὸν, ἐν τούτῳ ὁ προφήτης, τῷ ὄνῳμα ἦν Ἀκέρατος, ὄρᾳ πρὸ τοῦ νηοῦ ὅπλα προκείμενα ἔσωθεν ἐκ τοῦ μεγάρου ἐξεννειγμένα ἱρά, τῶν οὐκ ὄσιον ἦν ἄπτεσθαι ἀνθρώπων οὐδενί. ὁ μὲν δὴ ἦε Δελφῶν τοῖσι παρεοῦσι σημανέων τὸ τέρας· οἱ δὲ βάρβαροι ἐπειδὴ ἐγίνοντο ἐπειγόμενοι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Προνηΐης Ἀθηναίης, ἐπιγίνεται σφι τέρεα ἔτι μέξονα τοῦ πρὶν γενομένου τέρεος. θῶμα μὲν γὰρ καὶ τοῦτο κάρτα ἐστί, ὅπλα ἀρήγια αὐτόματα φανῆναι ἔξω προκείμενα τοῦ νηοῦ· τὰ δὲ δὴ ἐπὶ τούτῳ δεύτερα ἐπιγενόμενα καὶ διὰ πάντων φασμάτων ἄξια θαυμάσαι μάλιστα. ἐπεὶ γὰρ δὴ ἦσαν ἐπιόντες οἱ βάρβαροι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Προνηΐης Ἀθηναίης, ἐν τούτῳ ἐκ μὲν τοῦ οὐρανοῦ κεραυνοὶ αὐτοῖσι ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τοῦ Παρνησσοῦ ἀπορραγεῖσαι δύο κορυφαὶ ἐφέροντο πολλῶ πατάγῳ ἐς αὐτοὺς καὶ κατέλαβον συχνούς σφρων, ἐκ δὲ τοῦ ἱροῦ τῆς Προνηΐης βοή τε καὶ ἀλαλαγμὸς ἐγίνετο.
38. συμμιγέντων δὲ τούτων πάντων φόβος τοῖσι βαρβάροις ἐνεπεπτώκεε. μαθόντες δὲ οἱ Δελφοὶ φεύγοντάς σφρας, ἐπικαταβάντες ἀπέκτειναν πλῆθος τι αὐτῶν. οἱ δὲ περιεόντες ἰδὺν Βοιωτῶν ἐφευγον. ἔλεγον δὲ οἱ ἀπονοστήσαντες οὗτοι τῶν βαρβάρων, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, ὥς πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα ὥρων θεία· δύο γὰρ

ὀπλίτας μέζοντας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν [ἔχοντας] 39
 ἔπεσθαί σφι κτείνοντας καὶ διώκοντας. τούτους δὲ
 τοὺς δύο Δεῖλφοι λέγουσι εἶναι ἐπιχωρίους ἡρώας,
 Φύλακόν τε καὶ Αὐτόνοον, τῶν τὰ τεμένεά ἐστι περὶ
 τὸ ἱρόν, Φυλάκου μὲν παρ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν κατύπερθε
 τοῦ ἱεροῦ τῆς Προνηΐης, Αὐτονόου δὲ πέλας τῆς Καστα-
 λίης ὑπὸ τῇ Ῥαμπεῖῃ κορυφῇ. οἱ δὲ πεσόντες ἀπὸ
 τοῦ Παρνησσοῦ λίθοι ἔτι καὶ ἐς ἡμέας ἦσαν σόοι,
 ἐν τῷ τεμένει τῆς Προνηΐης Ἀθηναίης κείμενοι, ἐς
 τὸ ἐνέσκηψαν διὰ τῶν βαρβάρων φερόμενοι. τούτων
 μὲν νυν τῶν ἀνδρῶν αὕτη ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀπαλλαγὴ
 γίνεται.

Ὁ ΔΕ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτε- 40
 μισίου Ἀθηναίων δεηθέντων ἐς Σαλαμίνα κατίσχει τὰς
 νέας. τῶνδε δὲ εἵνεκα προσεδεήθησαν αὐτῶν σχεῖν
 πρὸς Σαλαμίνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ
 γυναικας ὑπεξάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ
 βουλευσῶνται τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. ἐπὶ γὰρ τοῖσι
 κατήκουσι πρήγμασι βουλὴν ἐμελλον ποιήσεσθαι ὥς
 ἐψευσμένοι γνώμης. δοκέοντες γὰρ εὐρήσειν Πελοπον-
 νησίους πανδημεὶ ἐν τῇ Βοιωτῇ ὑποκατημένους τὸν
 βάρβαρον, τῶν μὲν εὖρον οὐδὲν ἐόν, οἱ δὲ ἐπυνθά-
 νοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας, τὴν Πελοπόν-
 νησον περὶ πλείστου τε ποιευμένους περιεῖναι καὶ
 ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τὰ ἄλλα δὲ ἀπιέναι. ταῦτα
 πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδεήθησάν σφεων σχεῖν
 πρὸς τὴν Σαλαμίνα. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέσχον ἐς τὴν 41
 Σαλαμίνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἑωυτῶν. μετὰ δὲ τὴν
 ἄπιξιν κήρυγμα ἐποιήσαντο, Ἀθηναίων τῇ τις δύνανται
 σῶζειν τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οἱ μὲν

πλείστοι ἐς Τροιζήνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ ἐς Αἰγιναν, οἱ δὲ ἐς Σαλαμίνα. ἔσπευσαν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι τῷ χρηστηρίῳ τε βουλόμενοι ὑπηρετέειν καὶ δὴ καὶ τοῦδε εἵνεκα οὐκ ἦμιστα· λέγουσι Ἀθηναῖοι ὄφιν μέγαν φύλακα τῆς ἀκροπόλιος ἐνδικοιτᾶσθαι ἐν τῷ ἱερῷ. λέγουσί τε ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὥς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες· τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσά ἐστι. αὕτη δ' ἡ μελιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη τότε ἦν ἄψανστος. σημηνάσης δὲ ταῦτα τῆς ἰρείης μᾶλλον τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προθυμότερον ἐξέλιπον τὴν πόλιν ὥς καὶ τῆς θεοῦ ἀπολελοιπνύης τὴν ἀκρόπολιν. ὥς δέ σφι πάντα ὑπεξέκειτο, ἔπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον.

- 42 ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμίνα κατέσχον τὰς νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζήνος· ἐς γὰρ Πάγωνα τὸν Τροιζηνίαν λιμένα προείρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε δὴ πολλῶ πλεῦνες νέες ἢ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐναυμάχεον καὶ ἀπὸ πολίων πλεύνων. ναύαρχος μὲν νυν ἐπὶν αὐτὸς ὅς περ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης Εὐρυκλείδew ἀνὴρ Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεός γε τοῦ βασιλέως ἐών. νέας δὲ πολλῶ πλείστας τε καὶ
- 43 ἄριστα πλεούσας παρείχοντο Ἀθηναῖοι. ἐστρατεύοντο δὲ οἷδε· ἐκ μὲν Πελοποννήσου Λακεδαιμόνιοι ἑκατταίδεκα νέας παρεχόμενοι, Κορίνθιοι δὲ τὸν αὐτὸ πλήρωμα παρεχόμενοι τὸ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ· Σικυνῶνιοι δὲ πεντεκαίδεκα παρείχοντο νέας, Ἐπιδαύριοι δὲ δέκα, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Ἐρμιονέες δὲ τρεῖς, ἐόντες οὗτοι πλὴν Ἐρμιονέων Ἀωρικὸν τε καὶ Μακεδνὸν ἔθνος, ἐξ Ἐρινεοῦ τε καὶ Πίνδου καὶ τῆς Δρυοπίδος ὕστατα ὀρμηθέντες. οἱ δὲ Ἐρμιονέες εἰσὶ Δρύοπες, ὑπὸ Ἡρακλέος

τε καὶ Μηλιέων ἐκ τῆς νῦν Δωρίδος καλεομένης χώρας
 ἐξαναστάντες. οὗτοι μὲν νυν Πελοποννησίων ἐστρα- 44
 τεύοντο, οἱ δὲ ἐκ τῆς ἔξω ἡπείρου, Ἀθηναῖοι μὲν πρὸς
 πάντας τοὺς ἄλλους παρεχόμενοι νέας ὀγδῶκοντα καὶ
 ἑκατόν, μῦνοι· ἐν Σαλαμῖνι γὰρ οὐ συνενανμάχησαν
 Πλαταιέες Ἀθηναίοισι διὰ τοιόνδε τι πρῆγμα· ἀπαλ-
 λασσομένων τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου, ὥς
 ἐγίνοντο κατὰ Χαλκίδα, οἱ Πλαταιέες ἀποβάντες ἐς
 τὴν περαινὴν τῆς Βοιωτίας χώρας πρὸς ἐκκομιδὴν ἐτρά-
 ποντο τῶν οἰκετέων. οὗτοι μὲν νυν τούτους σῶζοντες
 ἐλείφθησαν. Ἀθηναῖοι δὲ ἐπὶ μὲν Πελασγῶν ἐχόντων
 τὴν νῦν Ἑλλάδα καλεομένην ἦσαν Πελασγοί, ὀνομα-
 ζόμενοι Κραναοί, ἐπὶ δὲ Κέκροπος βασιλέος ἐκλήθησαν
 Κεκροπίδαι, ἐκδεξαμένου δὲ Ἐρεχθίδος τὴν ἀρχὴν Ἀθη-
 ναῖοι μετωνομάσθησαν, Ἴωνος δὲ τοῦ Ξούθου στρα-
 τάρχεω γενομένου Ἀθηναίοισι ἐκλήθησαν ἀπὸ τούτου
 Ἴωνες. Μεγαρέες δὲ τῶντὸ πλήρωμα παρείχοντο καὶ 45
 ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Ἀμπρακιῶται δὲ ἐπὶ νέας ἔχοντες
 ἐπεβοήθησαν, Λευκάδιοι δὲ τρεῖς, ἔθνος ἔοντες οὗτοι
 Δωρικὸν ἀπὸ Κορίνθου. νησιωτέων δὲ Αἰγινῆται τριή- 46
 κοντα παρείχοντο. ἦσαν μὲν σφι καὶ ἄλλαι πεπληρω-
 μέναι νέες, ἀλλὰ τῇσι μὲν τὴν ἑωυτῶν ἐφύλασσον,
 τριήκοντα δὲ τῇσι ἄριστα πλεούσῃσι ἐν Σαλαμῖνι ἐναν-
 μάχησαν. Αἰγινῆται δὲ εἰσι Δωριεῖς ἀπὸ Ἐπιδαύρου·
 τῇ δὲ νήσῳ πρότερον ὄνομα ἦν Οἰνώνη. μετὰ δὲ
 Αἰγινήτας Χαλκιδεῖς τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ εἴκοσι παρεχό-
 μενοι καὶ Ἐρετριεῖς τὰς ἐπτά· οὗτοι δὲ Ἴωνες εἰσι.
 μετὰ δὲ Κήιοι τὰς αὐτὰς παρεχόμενοι, ἔθνος ἔον Ἴωνι-
 κὸν ἀπὸ Ἀθηνέων. Νάξιοι δὲ παρείχοντο τέσσερας,
 ἀποπεμφθέντες μὲν ἐς τοὺς Μήδους ὑπὸ τῶν πολιητέων,

- κατά περ οἱ ἄλλοι νησιῶται, ἀλογήσαντες δὲ τῶν ἐν-
τολέων ἀπίκατο ἐς τοὺς Ἑλληνας Δημοκρίτου σπέν-
σαντος, ἀνδρὸς τῶν ἀσίων δοκίμου καὶ τότε τριηρα-
χέοντος· Νάξιοι δὲ εἰσι Ἴωνες ἀπὸ Ἀθηνέων [γεγονότες].
Στυρέες δὲ τὰς αὐτὰς παρείχοντο νέας τὰς περ ἐπ'
Ἀρτεμισίῳ, Κύθνιοι δὲ μίαν καὶ πεντηκόντερον, ἐόντες
συναμφοότεροι οὗτοι Δρύοπες. καὶ Σερίφιοι τε καὶ
Σίφνιοι καὶ Μήλιοι ἐστρατεύοντο· οὗτοι γὰρ οὐκ ἔδο-
σαν μούνοι νησιωτέων τῷ βαρβάρῳ γῆν τε καὶ ὕδωρ.
- 47 οὗτοι μὲν ἅπαντες ἐντὸς οἰκημένοι Θεσπρωτῶν καὶ
Ἀχέροντος ποταμοῦ ἐστρατεύοντο· Θεσπρωτοὶ γὰρ εἰσι
ὁμουρέοντες Ἀμπρακιώτησι καὶ Λευκαδίοισι, οἳ ἐξ ἐσχά-
των χωρέων ἐστρατεύοντο. τῶν δὲ ἐκτὸς τούτων οἰκη-
μένων Κροτωνιῆται μούνοι ἦσαν οἳ ἐβροήθησαν τῇ
Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ μὴ νηί, τῆς ἦρχε ἀνὴρ τρις
πυθιονίκης Φάϋλλος· Κροτωνιῆται δὲ γένος εἰσὶ Ἀχαιοί.
- 48 οἱ μὲν νυν ἄλλοι τριήρεας παρεχόμενοι ἐστρατεύοντο,
Μήλιοι δὲ καὶ Σίφνιοι καὶ Σερίφιοι πεντηκοντέρους.
Μήλιοι μὲν, γένος ἐόντες ἀπὸ Λακεδαιμόνος, δύο παρ-
είχοντο, Σίφνιοι δὲ καὶ Σερίφιοι, Ἴωνες ἐόντες ἀπ'
Ἀθηνέων, μίαν ἑκάτεροι. ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς
τῶν νεῶν, πᾶρεξ τῶν πεντηκοντέρων, τριηκόσιοι καὶ
ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ.
- 49 Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ
ἀπὸ τῶν εἰρημένων πολιῶν, ἐβουλεύοντο, προθέντος
Εὐρυβιάδεω γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλόμενον,
ὅκον δοκέει ἐπιτηδεότατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι
τῶν αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσί· ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀπείτο
ἤδη, τῶν δὲ λοιπέων πέρι προετίθεε. αἱ γνώμαι δὲ
τῶν λεγόντων αἱ πλείσται συνεξέπιπτον πρὸς τὸν

Ἰσθμὸν πλώσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Πελοποννήσου, ἐπιλέγοντες τὸν λόγον τόνδε, ὥς εἰ νικηθέωσι τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἔόντες πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρὴ οὐδεμία ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἐς τοὺς ἑωυτῶν ἐξοίσονται. ταῦτα τῶν ἀπὸ 50 Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγομένων ἐληλύθεε ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἀγγέλλων ἦκειν τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπιέων τὴν πόλιν αὐτῶν ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον καὶ τὴν Πλαταιέων ὥσαύτως, ἥκε τε ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδηλίω. ἐνέπρησε δὲ Θεσπειάν τε καὶ Πλάταιαν πυθόμενος Θηβαίων ὅτι οὐκ ἐμήδιζον. ἀπὸ 51 δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐνθεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἵνα αὐτοῦ διατρίψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἐτέροισι μῆσι ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιάδεω ἄρχοντος Ἀθηναίοισι. καὶ αἰρέουσι ἔρημον τὸ ἄστν καὶ τινας ὀλίγους εὐρίσκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱερῷ ἔοντας, ταμίας τε τοῦ ἱεροῦ καὶ πένητας ἀνθρώπους, οἱ φραξάμενοι τὴν ἀκρόπολιν θύρῃσι τε καὶ ξύλοισι ἡμύνοντο τοὺς ἐπιόντας, ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθενείης βίου οὐκ ἐκωρήσαντες ἐς Σαλαμῖνα, πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέναι τὸ μαντήιον τὸ ἡ Πυθίῃ σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον ἔσεσθαι· αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγετον κατὰ τὸ μαντήιον καὶ οὐ τὰς νέας. οἱ δὲ 52 Πέρσαι ἰζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλιος ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἀρήιον πάγον, ἐπολιόρκεον τρόπον τοιόνδε· ὅκως στυππεῖον περὶ τοὺς ὀλιστοὺς περιθέντες ἄψειαν, ἐτόξευον ἐς τὸ φράγμα. ἐνθαῦτα

Ἀθηναίων οἱ πολιορκούμενοι ὁμοῦς ἡμύνοντο, καί τε
 ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι καὶ τοῦ φράγματος προ-
 δεδωκότος. οὐδὲ λόγους τῶν Πεισιστρατιδῶν προσ-
 φερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέχοντο, ἀμυνόμενοι δὲ
 ἄλλα τε ἀντεμνηχανῶντο καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν
 βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας ὀλοιτρόχους ἀπίεσαν, ὥστε
 Ξέρξην ἐπὶ χρόνον συγχρὸν ἀπορήσει ἐνέχεσθαι οὐ
 53 δυνάμενόν σφεας ἐλεῖν. χρόνον δ' ἐκ τῶν ἀπόρων
 ἐφάνη δὴ τις ἐξοδος τοῖσι βαρβάροισι· ἔδεε γὰρ κατὰ
 τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἡπείρῃ
 γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. ἐμπροσθε ὦν πρὸ τῆς ἀκρο-
 πόλιος, ὅπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὲ
 οὔτε τις ἐφύλασσε οὔτ' ἂν ἤλπιζε μὴ κοτέ τις κατὰ
 ταῦτα ἀναβαλὴν ἀνθρώπων, ταύτῃ ἀνέβησάν τινες κατὰ
 τὸ ἱρὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρου, καὶ [τοί]
 περ ἀποκρήμνου ἑόντος τοῦ χώρου. ὥς δὲ εἶδον αὐτοὺς
 ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι [ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν], οἱ μὲν
 ἐρρίπτεον ἑωυτοὺς κατὰ τοῦ τείχεος κάτω καὶ διεφθεί-
 ροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περ-
 σέων οἱ ἀναβεβηκότες πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς
 πύλας, ταύτας δὲ ἀνοιξάντες τοὺς ἰαέτας ἐφόνεον·
 ἐπεὶ δὲ σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες
 54 ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν. σχὼν δὲ παντελῶς
 τὰς Ἀθήνας Ξέρξης ἀπέπεμψε ἐς Σοῦσα ἄγγελον ἰατιά
 Ἀρταβάνῳ ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσάν σφι εὐπρηξίην.
 ἀπὸ δὲ τῆς πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συ-
 καλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυνάδας, ἑωυτῷ δὲ ἐπομέ-
 νους, ἐκέλευε τρόπον τῷ σφετέρῳ θῦσαι τὰ ἱρὰ ἀνα-
 βάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, εἴτε δὴ ὦν ὄψιν τινα ἰδὼν
 ἐνυπνίου ἐνετέλλετο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐνθυμῖόν οἱ ἐγένετο

ἐμπρήσαντι τὸ ἱρόν. οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων
ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα. τοῦ δὲ εἵνεκεν τούτων ἐ-
μνήσθην, φράσω. ἔστι ἐν τῇ ἀκροπόλει ταύτῃ Ἐρε- 55
χθεός τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι νηός, ἐν τῷ ἐλαίῳ
τε καὶ θάλασσα ἐνι, τὰ λόγος παρὰ Ἀθηναίων Ποσει-
δέωνά τε καὶ Ἀθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρης
μαρτύρια θέσθαι. ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ
ἱρῷ κατέλαβε ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευ-
τέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρήσιος Ἀθηναίων οἱ θύειν
ὑπὸ βασιλέος κελευόμενοι ὥς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρόν, ὥρῳ
βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος ὅσον τε πηχυαῖον ἀναδεδρα-
μηκότα. οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὥς σφι ἐξαγγέλθη 56
ὥς ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον
θόρυβον ἀπίκοντο ὥστε ἐνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ
κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἐς τε
τὰς νέας ἐσέπικτον καὶ ἰστία αἰείροντο ὥς ἀποθνεύ-
μενοι· τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ
τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμαχέειν. νύξ τε ἐγίνετο καὶ οἱ δια-
λυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου ἐσέβαινον ἐς τὰς νέας.
ἐνθαῦτα δὴ Θεμιστοκλέα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νέα εἵρετο 57
Μνησίφιλος ἀνὴρ Ἀθηναῖος ὃ τι σφι εἴη βεβουλευ-
μένον. πνυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ ὥς εἴη δεδογμένον
ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ πρὸ τῆς Πε-
λοποννήσου ναυμαχέειν, εἶπε· Οὐ τοι ἄρα, ἦν ἀπαεί-
ρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμῖνος, περὶ οὐδεμιῆς ἔτι
πατρίδος ναυμαχήσεις· κατὰ γὰρ πόλις ἕκαστοι τρέφου-
ται, καὶ οὔτε σφέας Εὐρυβιάδης κατέχειν δυνήσεται
οὔτε τις ἀνθρώπων ἄλλος ὥστε μὴ οὐ διασκεδασθῆναι
τὴν στρατιήν· ἀπολέεταί τε ἡ Ἑλλὰς ἀβουλήσι. ἀλλ'

εἴ τις ἔστι μηχανή, ἴθι καὶ πειρῶ διαχέαι τὰ βεβου-
 λευμένα, ἦν κως δύνῃ ἀναγνῶσαι Εὐρυβιάδην μετα-
 58 βουλευσασθαι ὥστε αὐτοῦ μένειν. κάρτα τε τῷ Θεμιστο-
 κλέϊ ἤρесе ἡ ὑποθήκη καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος
 ἦι ἐπὶ τὴν νέαν τὴν Εὐρυβιάδεω. ἀπικόμενος δὲ ἔφη
 ἐθέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμῆλαι. ὁ δ' αὐτὸν ἐς
 τὴν νέαν ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εἴ τι θέλει. ἐνθαῦτα
 ὁ Θεμιστοκλῆς παριζόμενός οἱ καταλέγει ἐκεῖνά τε
 πάντα τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, ἐωντοῦ ποιεύμενος, καὶ
 ἄλλα πολλὰ προστιθείς, ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρηίζων ἐκ τε
 τῆς νεὸς ἐκβῆναι συλλέξαι τε τοὺς στρατηγούς ἐς τὸ
 59 συνέδριον. ὥς δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυ-
 βιάδην προθεῖναι τὸν λόγον τῶν εἵνεκα συνήγαγε τοὺς
 στρατηγούς, πολλὸς ἦν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐν τοῖσι λόγοισι
 οἷα κάρτα δεόμενος. λέγοντος δὲ αὐτοῦ ὁ Κορινθίων
 στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε· ὦ Θεμιστόκλεες,
 ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι ῥαπίζονται. ὁ δὲ
 ἀπολυόμενος ἔφη· οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στε-
 60 φανοῦνται. τότε μὲν ἡπίως [πρὸς] τὸν Κορίνθιον ἀμεί-
 ψατο, πρὸς δὲ τὸν Εὐρυβιάδην ἔλεγε ἐκείνων μὲν εἶ
 οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὥς ἐπεὰν ἀπαείρωσι
 ἀπὸ Σαλαμῖνος διαδρῆσονται· παρεόντων γὰρ τῶν συμ-
 μάχων οὐκ ἔφερε οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορεῖν· ὁ δὲ
 α ἄλλου λόγου εἶχετο, λέγων τάδε· Ἐν σοὶ νῦν ἐστὶ
 σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἦν ἐμοὶ πείδη ναυμαχίην αὐτοῦ
 μένων ποιέεσθαι μηδὲ πειθόμενος τούτων τοῖσι λόγοισι
 ἀναξεύξης πρὸς τὸν Ἴσθμὸν τὰς νέας. ἀντίθες γὰρ
 ἐκάτερον ἀκούσας. πρὸς μὲν τῷ Ἴσθμῳ συμβάλλων
 ἐν πελάγει ἀναπεπταμένῳ ναυμαχήσεις, ἐς τὸ ἥμιστα
 ἡμῖν σύμφορόν ἐστι νέας ἔχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμὸν

ἐλάσσονας· τοῦτο δὲ ἀπολέεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρα
 καὶ Αἴγιναν, ἣν περ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἅμα
 γὰρ τῷ ναυτικῷ αὐτῶν ἔψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός,
 καὶ οὕτω σφεάς αὐτοὺς ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον,
 κινδυνεύσεις τε ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι. ἦν δὲ τὰ ἐγὼ λέγω β
 ποιήσης, τοσάδε ἐν αὐτοῖσι χρηστὰ εὐρήσεις· πρῶτα
 μὲν ἐν στεινῷ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγησι πρὸς πολ-
 λάς, ἦν τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνη, πολλὸν
 κρατήσομεν· τὸ γὰρ ἐν στεινῷ ναυμαχεῖν πρὸς ἡμέων
 ἐστί, ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ πρὸς ἐκείνων. αὐτίς δὲ Σαλαμὶς
 περιγίνεται, ἐς τὴν ἡμῖν ὑπεκκείται τέκνα τε καὶ γυ-
 ναῖκες. καὶ μὲν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ
 περιέχεσθε μάλιστα· ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων προναυ-
 μαχήσεις Πελοποννήσου καὶ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ, οὐδέ
 σφεας, εἴ περ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόν-
 νησον. ἦν δέ γε καὶ τὰ ἐγὼ ἐλπίζω γένηται καὶ νικῆ- γ
 σωμεν τῇσι νηυσί, οὔτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέσσονται
 οἱ βάρβαροι οὔτε προβήσονται ἑκαστέρω τῆς Ἀττικῆς,
 ἀπίαςί τε οὐδενὶ κόσμῳ, Μεγάροισί τε κερδανέομεν
 περιεοῦσι καὶ Αἴγινῃ καὶ Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ
 λόγιόν ἐστι τῶν ἐχθρῶν κατ'ὑπερθε γενέσθαι. οἰκότα
 μὲν νυν βουλευομένοισι ἀνθρώποισι ὥς τὸ ἐπίπαν
 ἐθέλει γίνεσθαι· μὴ δὲ οἰκότα βουλευομένοισι οὐκ
 ἐθέλει· οὐδὲ ὁ θεὸς προσχωρεῖν πρὸς τὰς ἀνθρωπίας
 γνώμας. ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος αὐτίς ὁ Κορίν- 61
 θιος Ἀδείμαντος ἐπεφέρετο, σιγᾶν τε κελεύων τῷ μὴ
 ἔστι πατρὶς καὶ Εὐρυβιάδην οὐκ ἔων ἐπιψηφίζειν ἀπόλι
 ἀνδρὶ· πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον οὕτω
 ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δὲ οἱ προέφερε,
 ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο Ἀθῆναι. τότε δὴ ὁ

- Θεμιστοκλέης κεινόν τε καὶ τοὺς Κορινθίους πολλὰ τε καὶ κακὰ ἔλεγε, ἑωντοῖσί τε ἐδήλου λόγῳ ὥς εἴη καὶ πόλις καὶ γῇ μέζων ἢ περ ἐκείνοισι, ἔστ' ἂν διηκόσῃαι νέες σφι ἔωσι πεπληρωμέναι· οὐδαμῶς γὰρ Ἑλλήνων
- 62 αὐτοὺς ἐπιόντας ἀποκρούσεσθαι. σημαίνων δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ διέβαινε ἐς Εὐρυβιάδην, λέγων μᾶλλον ἐπεστραμμένα· Σὺ εἰ μενέεις αὐτοῦ καὶ μένων ἔσαι ἀνὴρ ἀγαθός· εἰ δὲ μὴ, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλλάδα· τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν τοῦ πολέμου φέρουσι αἱ νέες. ἀλλ' ἐμοὶ πεῖθεο. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσης, ἡμεῖς μὲν ὥς ἔχομεν ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας κομιεύμεθα ἐς Σίριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἢ περ ἡμετέρῃ τέ ἐστι ἐκ παλαιοῦ ἔτι, καὶ τὰ λόγια λέγει ὕπ' ἡμέων αὐτὴν δεῖν κτισθῆναι· ὅμως δὲ συμμάχων τοιῶνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε τῶν
- 63 ἐμῶν λόγων. ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέος λέγοντος ἀνεδιδάσκετο Εὐρυβιάδης· δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους [ἀνεδιδάσκετο], μὴ σφεας ἀπολίπωσι, ἣν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀνάγῃ τὰς νέας· ἀπολιπόντων γὰρ Ἀθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί. ταύτην δὲ αἰρέεται τὴν γνώμην, αὐτοῦ μένοντας
- 64 διανναυμαχεῖν. οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμίνα ἔπεσι ἀφοβολισάμενοι, ἐπεῖτε Εὐρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὥς ναυμαχῆσונτες. ἡμέρῃ τε ἐγίνετο καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἐν τε τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ. ἔδοξε δέ σφι εὐξασθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. ὥς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίησεν ταῦτα· εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμίνος Αἰαντὰ τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.

Ἔφη δὲ Δίκαμος ὁ Θεοκύδεις ἀνὴρ Ἀθηναῖος, 65
φυγὰς τε καὶ παρὰ Μήδοισι λόγιμος γενόμενος τοῦτον
τὸν χρόνον, ἐπεῖτε ἐκείρετο ἡ Ἀττικὴ χώρα ὑπὸ τοῦ
πελοῦ στρατοῦ τοῦ Ξέρξεω, εἰσὺσα ἔρημος Ἀθηναίων,
τοχέει τότε ἐὼν ἅμα Δημαρχῆσσι τῷ Λακεδαιμονίῳ ἐν
τῷ Θριασίῳ πεδίῳ, ἰδεῖν δὲ κονιορτὸν χωρέοντα ἀπ’
Ἐλευσίνος ὥς ἀνδρῶν μάλιστα καὶ τρισμυρίων, ἀπο-
θωμάζειν τὴν σφαιρὰν τὸν κονιορτὸν ὅτε ὅτε εἴη ἀν-
θρώπων, καὶ πρόκατε φωνῆς ἀκούειν, καὶ οἱ φαίνεσθαι
τὴν φωνὴν εἶναι τὸν μυστικὸν λαχρον. εἶναι δ’ ἀδαή-
μονα τῶν ἱρῶν τῶν ἐν Ἐλευσίνι γινομένων τὸν Δη-
μάρχητον, εἰρέσθαι τε αὐτὸν ὅ τι τὸ φθεγγόμενον εἴη
τοῦτο. αὐτὸς δὲ εἰπεῖν· Δημάρχητε, οὐκ ἔστι ὅπως οὐ
μέγα τι σίνος ἔσται τῇ βασιλείῳ στρατιῇ. τάδε γὰρ
ἀρίσθηλα, ἐρήμου εἰσῆς τῆς Ἀττικῆς, ὅτι θεῖον τὸ
φθεγγόμενον, ἀπ’ Ἐλευσίνος ἰὼν ἐς τιμωρίην Ἀθη-
ναίοισι τε καὶ τοῖσι συμμάχοισι. καὶ ἦν μὲν γε κατα-
σκήψῃ ἐς τὴν Πελοπόννησον, κίνδυνος αὐτῷ τε βασιλείῃ
καὶ τῇ στρατιῇ τῇ ἐν τῇ ἡπείρῳ ἔσται, ἦν δὲ ἐπὶ τὰς
νέας τράπηται τὰς ἐν Σαλαμῖνι, τὸν ναυτικὸν στρατὸν
κινδυνεύσει βασιλεὺς ἀποβαλεῖν. τὴν δὲ ὁρτὴν ταύτην
ἄγουσι Ἀθηναῖοι ἀνὰ πάντα ἔτια τῇ Μητρὶ καὶ τῇ
Κούρῃ, καὶ αὐτῶν τε ὁ βουλόμενος καὶ τῶν ἄλλων
Ἑλλήνων μυεῖται· καὶ τὴν φωνὴν τῆς ἀκούεις ἐν ταύτῃ
τῇ ὁρτῇ λακχάζουσι. πρὸς ταῦτα εἰπεῖν Δημάρχητον·
Σίγα τε καὶ μηδεὶς ἄλλω τὸν λόγον τοῦτον εἴπῃς. ἦν
γὰρ τοι ἐς βασιλέα ἀνευειχθῇ τὰ ἔπεια ταῦτα, ἀπο-
βαλέεις τὴν κεφαλὴν, καὶ σε οὔτε ἐγὼ θυνήσομαι φύσα-
σθαι οὔτ’ ἄλλος ἀνθρώπων οὐδὲ εἰς. ἀλλ’ ἐχ’ ἥσυχος,
περὶ δὲ στρατιῆς τῆσδε θεοῖσι μελήσει. τὸν μὲν δὴ

ταῦτα παραινέειν, ἐκ δὲ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς φωνῆς γενέσθαι νέφος καὶ μεταρσιωθὲν φέρεσθαι ἐπὶ Σαλαμῖνος ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλλήνων. οὕτω δὴ αὐτοὺς μαθεῖν ὅτι τὸ ναυτικὸν τὸ Ξέρξεω ἀπολέεσθαι μέλλοι. ταῦτα μὲν Δίκαιος ὁ Θεοκύδεος ἔλεγε, Δημαρήτου τε καὶ ἄλλων μαρτύρων καταπτόμενος.

- 66 Οἱ δὲ ἐς τὸν Ξέρξεω ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες, ἐπειδὴ ἐκ Τρηλίνος θεησάμενοι τὸ τρῶμα τὸ Λακωνικὸν διέβησαν ἐς τὴν Ἰστιαίην, ἐπισχόντες ἡμέρας τρεῖς ἐπλεον δι' Εὐρύππου, καὶ ἐν ἐτέρῃσι τρισὶ ἡμέρησι ἐγένοντο ἐν Φαλήρῳ. ὥς μὲν ἐμοὶ δοκέειν, οὐκ ἐλάσσονες ἔοντες ἀριθμὸν ἐσέβαλον ἐς τὰς Ἀθήνας κατὰ τε ἡπειρον καὶ τῇσι νηυσὶ [ἀπικόμενοι], ἣ ἐπὶ τε Σηπιάδα ἀπίκοντο καὶ ἐς Θερμοπύλας. ἀντιθήσω γὰρ τοῖσι τε ὑπὸ τοῦ χειμῶνος αὐτῶν ἀπολομένοισι καὶ τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι καὶ τῇσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμαχίῃσι τούσδε τοὺς τότε οὐκω ἐπομένους βασιλεῖ, Μηλιάς καὶ Δωριέας καὶ Λοκροὺς καὶ Βοιωτοὺς πανστρατιῇ ἐπομένους πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων, καὶ μάλα Καρυστίους τε καὶ Ἀνδρίους καὶ Τηνίους τε καὶ τοὺς λοιποὺς νησιώτας πάντας, πλὴν τῶν πέντε πολίων τῶν ἐπεμνήσθην πρότερον τὰ οὐνόματα. ὅσῳ γὰρ δὴ προέβαινε ἐσωτέρῳ τῆς Ἑλλάδος ὁ Πέρσης,
- 67 τοσούτῳ πλέω ἔθνεά οἱ εἶπετο. ἐπεὶ ὦν ἀπίκато ἐς τὰς Ἀθήνας πάντες οὗτοι πλὴν Παρίων (Πάριοι δὲ ὑπολειφθέντες ἐν Κύθῳ ἐκαραδόκεον τὸν πόλεμον κῆ ἀποβήσεται), οἱ δὲ λοιποὶ ὥς ἀπίκοντο ἐς τὸ Φάληρον, ἐνθαῦτα κατέβη αὐτὸς Ξέρξης ἐπὶ τὰς νέας, ἐθέλων σφι συμμῖξαι τε καὶ πυθέσθαι τῶν ἐκίπλεόντων τὰς γνώμας. ἐπεὶ δὲ ἀπικόμενος προῖζετο, παρήσαν

μετάπεμπτοι οἱ τῶν ἐθνέων τῶν σφετέρων τύραννοι καὶ ταξίαρχοι ἀπὸ τῶν νεῶν, καὶ ἴζοντο ὥς σφι βασιλεὺς ἐκάστω τιμὴν ἐδεδώκεε, πρῶτος μὲν ὁ Σιδώνιος [βασιλεύς], μετὰ δὲ ὁ Τύριος, ἐπὶ δὲ ἄλλοι. ὥς δὲ κόσμῳ ἐπεξῆς ἴζοντο, πέμψας Ξέρξης Μαρδόνιον εἰρώτα ἀποπειρώμενος ἐκάστου εἰ ναυμαχίην ποιεόιτο. ἐπεὶ 68 δὲ περιῶν εἰρώτα ὁ Μαρδόνιος ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ Σιδωνίου, οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τῶντ' ὁ γνῶμην ἐξεφύροντο, κελεύοντες ναυμαχίην ποιέεσθαι, Ἀρτεμισίῃ δὲ τάδε ἔφη· Εἰπεῖν μοι πρὸς βασιλέα, Μαρδόνιε, ὥς α ἔγὼ τάδε λέγω, οὔτε κακίστη γενομένη ἐν τῇσι ναυμαχίῃσι τῇσι πρὸς Εὐβοίῃ οὔτε ἐλάχιστα ἀποδεξαμένη. δέσποτα, τὴν δὲ ἐοῦσαν γνῶμην με δίκαιόν ἐστιν ἀποδείκνυσθαι, τὰ τυγχάνω φρονέουσα ἄριστα ἐς πρήγματα τὰ σά. καὶ τοι τάδε λέγω, φείδεο τῶν νεῶν μηδὲ ναυμαχίην ποιεό· οἱ γὰρ ἄνδρες τῶν σῶν ἀνδρῶν κρέσσονες τοσοῦτό εἰσι κατὰ θάλασσαν ὅσον ἄνδρες γυναικῶν. τί δὲ πάντως δεῖ σε ναυμαχίῃσι ἀνακινδυνεύειν; οὐκ ἔχεις μὲν τὰς Ἀθήνας, τῶν περ εἵνεκα ὀρμηθῆς στρατεύεσθαι, ἔχεις δὲ τὴν ἅλλην Ἑλλάδα; ἐμποδὼν δέ τοι ἴσταται οὐδεὶς· οἱ δέ τοι ἀντέστησαν, ἀπήλλαξαν οὕτω ὥς κείνους ἔπρεπε. τῇ δὲ ἐγὼ δοκέω β ἀποβήσεσθαι τὰ τῶν ἀντιπολέμων πρήγματα, τοῦτο φράσω· ἦν μὲν μὴ ἐπειχθῆς ναυμαχίην ποιεύμενος, ἀλλὰ τὰς νέας αὐτοῦ ἔχῃς πρὸς γῇ μένων ἢ καὶ προβαίνων ἐς τὴν Πελοπόννησον, εὐπετέως τοι, δέσποτα, χωρήσει τὰ νοέων ἐλήλυθας. οὐ γὰρ οἷοί τε πολλὸν χρόνον εἰσί τοι ἀντέχειν οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ σφεας διασκεδᾷς, κατὰ πόλεις δὲ ἕκαστοι φεύξονται. οὔτε γὰρ σῖτος πάρα σφι ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι,

- οὕτε αὐτοὺς οἰκός, ἦν σὺ ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλαύ-
 νης τὸν πεζὸν στρατὸν, ἀτρεμεῖν τοὺς ἐκείθεν αὐτῶν
 ἥκοντας, οὐδὲ σφι μελήσει πρὸ τῶν Ἀθηνέων ναυμα-
 γ χεῖν. ἦν δὲ αὐτίκα ἐπειχθῆς ναυμαχῆσαι, δειμαίνω μὴ
 ὁ ναυτικὸς στρατὸς κακωθεῖς τὸν πεζὸν προσδηλησῇται.
 πρὸς δέ, ὧ βασιλεῦ, καὶ τόδε ἐς θυμὸν βάλεν, ὥς
 τοῖσι μὲν χρηστοῖσι τῶν ἀνθρώπων κακοὶ δοῦλοι φι-
 λέουσι γίνεσθαι, τοῖσι δὲ κακοῖσι χρηστοί. σοὶ δὲ
 ἐόντι ἀρίστῳ ἀνδρῶν πάντων κακοὶ δοῦλοι εἰσὶ, οἳ ἐν
 συμμάχων λόγῳ λέγονται εἶναι, ἐόντες Αἰγύπτιοί τε
 καὶ Κύπριοι καὶ Κίλικες καὶ Πάμφυλοι, τῶν ὀφελός
 69 ἐστὶ οὐδέν. ταῦτα λεγούσης πρὸς Μαρδόνιον, ὅσοι
 μὲν ἦσαν εὐνοοὶ τῇ Ἀρτεμισίῃ, συμφορὴν ἐποιεῦντο
 τοὺς λόγους ὥς κακὸν τι πεισομένης πρὸς βασιλέος,
 ὅτι οὐκ ἔα ναυμαχίην ποιέεσθαι· οἳ δὲ ἀγαιόμενοί τε
 καὶ φθονέοντες αὐτῇ, ὅτε ἐν πρώτοισι τετιμημένης διὰ
 πάντων τῶν συμμάχων, ἐτέρποντο τῇ ἀνακρίσει ὥς
 ἀπολεομένης αὐτῆς. ἐπεὶ δὲ ἀνηνεῖχθησαν αἱ γνώμαι
 ἐς Ξέρξην, κάρτα τε ἦσθη τῇ γνώμῃ τῇ Ἀρτεμισίῃς,
 καὶ νομίζων ἔτι πρότερον σπουδαίην εἶναι τότε πολλῷ
 μᾶλλον αἴνεε. ὅμως δὲ τοῖσι πλέοσι πείθεσθαι ἐκέλευε,
 τάδε καταδόξας, πρὸς μὲν Εὐβοίῃ σφέας ἐδελοκακέειν
 ὥς οὐ παρεόντος αὐτοῦ, τότε δὲ αὐτὸς παρεσκευάστο
 θεήσασθαι ναυμαχέοντας.
- 70 Ἐπεὶ δὲ παρήγγελλον ἀναπλέειν, ἀνῆγον τὰς νέας
 ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα, καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες
 κατ' ἡσυχίην. τότε μὲν νυν οὐκ ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη
 ναυμαχίην ποιήσασθαι· νύξ γὰρ ἐπεγένετο· οἳ δὲ
 παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. τοὺς δὲ Ἕλληνας
 εἶχε δέος τε καὶ ἀρρωδίη, οὐκ ἦμιστα δὲ τοὺς ἀπὸ

Πελοποννήσου· ἀρρώδεον δέ, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμῖνι κατήμενοι ὑπὲρ γῆς τῆς Ἀθηναίων ναυμαχεῖν μέλλοιεν, νικηθέντες τε ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέντες τὴν ἐαυτῶν ἀφύλακτον. τῶν δὲ βαρ- 71
 βάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεούσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο ὅπως κατ' ἡπειρον μὴ ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι. ὥς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολλῶν εἰς τὸν Ἴσθμὸν ἵζοντο, καὶ σφι ἐπὶ τὴν στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδρίδew, Λεωνίδew δὲ ἀδελφεός. ἱζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἴσθμῳ καὶ συγχώσαντες τὴν Σκιρωνίδα ὁδόν, μετὰ τοῦτο ὥς σφι ἔδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἴσθμοῦ τεῖχος. ὅτε δὲ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου ἦνετο τὸ ἔργον· καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεις ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίνυον οὐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρης. οἱ δὲ 72
 βοηθήσαντες εἰς τὸν Ἴσθμὸν πανδημεὶ οἶδε ἦσαν Ἑλλήνων, Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Ἀρκάδες πάντες καὶ Ἡεῖοι καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυνῶνιοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Ἐρμιονέες. οὗτοι μὲν ἦσαν οἱ βοηθήσαντες καὶ ὑπεραρρωθέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἐμελε οὐδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παρ-
 οισχώκεε ἤδη.

Οἰκίει δὲ τὴν Πελοπόννησον ἔθνεα ἑπτὰ. τούτων 73
 δὲ τὰ μὲν δύο αὐτόχθονα ἔοντα κατὰ χώραν ἰδρυταὶ νῦν τῇ καὶ τὸ πάλαι οἶκεον, Ἀρκάδες τε καὶ Κυνούριοι·

ἐν δὲ ἔθνος τὸ Ἀχαιϊκὸν ἐκ μὲν Πελοποννήσου οὐκ ἐξεχώρησε, ἐκ μέντοι τῆς ἑωυτῶν, οἰκείει δὲ τὴν ἄλλοτρίην. τὰ δὲ λοιπὰ ἔθνεα τῶν ἐπὶ τὰ τέσσαρα ἐπήλυδά ἐστι, Δωριεῖς τε καὶ Αἰτωλοὶ καὶ Δρύοπες καὶ Ἀθημνιοί. Δωριέων μὲν πολλαὶ τε καὶ δόκιμοι πόλεις, Αἰτωλῶν δὲ Ἥλις μούνη, Δρυόπων δὲ Ἑρμιῶν τε καὶ Ἀσίνη ἢ πρὸς Καρδαμύλῃ τῇ Λακωνικῇ, Ἀθημνίων δὲ Παρωρεῖται πάντες. οἱ δὲ Κυνοῦριοι αὐτόχθονες ἔοντες δοκέουσι μοῦνοι εἶναι Ἴωνες, ἐκδεδωρίενται δὲ ὑπὸ τε Ἀργείων ἀρχόμενοι καὶ τοῦ χρόνου, ἔοντες Ὀρνεῖται καὶ περιόικοι. τούτων ὦν τῶν ἐπὶ ἔθνεων αἱ λοιπαὶ πόλεις, πάρεξ τῶν κατέλεξα, ἐκ τοῦ μέσου κατέατο· εἰ δὲ ἐλευθέρας ἔξεστι εἰπεῖν, ἐκ τοῦ μέσου κατήμενοι ἐμῆδιζον.

- 74 Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ τοιούτῳ πόνῳ συνέστασαν, ἅτε περὶ τοῦ παντὸς ἤδη (τὸν) δρόμον θέοντες καὶ τῆσι νηυσὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὅμως ταῦτα πυνθανόμενοι ἀρρώδεον, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες ὥς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ. τέως μὲν δὴ αὐτῶν ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστάς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θῶμα ποιεύμενοι τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην· τέλος δὲ ἐξεργάγῃ ἐς τὸ μέσον. σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν, οἱ μὲν ὥς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεὸν εἴη ἀποπλέειν καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ πρὸ χώρας δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγινῆται καὶ
- 75 Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύνεσθαι. ἐνθαῦτα Θεμιστοκλέης ὥς ἔσσοῦτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἐξελθὼν δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοῖον,

ἐντείλλόμενος τὰ λέγειν χρεόν, τῷ οὖνομα μὲν ἦν Σίκιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστοκλέος παίδων· τὸν δὴ ὕστερον τούτων τῶν πρηγμάτων Θεμιστοκλέης Θεσπία τε ἐποίησε, ὥς ἐπεδέχοντο οἱ Θεσπῖες πολιήτας, καὶ χρήμασι ὄλβιον. ὃς τότε πλοῖον ἀπικόμενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν βαρβάρων τάδε· Ἐπεμψέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάθρῃ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλείος καὶ βουλόμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατ' ἐπερθε γίνεσθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα) φράσσοντα ὅτι οἱ Ἕλληνες δορησμὸν βουλευόμενοι καταρρωδηκότες, καὶ νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον ἀπάντων ἐξεργασασθαι, ἣν μὴ περιίδητε διαδρόντας αὐτούς. οὔτε γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι οὔτ' ἔτι ἀντιστήσονται ὑμῖν, πρὸς ἑωυτούς τε σφέας ὄψεσθε ναυμαχέοντας τοὺς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μὴ. ὁ μὲν ταῦτά σφι σημήνας ἐκποδῶν ἀπαλλάσσετο· τοῖσι δὲ 76 ὥς πιστὰ ἐγίνετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν νησίδα τὴν [Ψυττάλειαν] μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆς ἠπείρου πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβίβασαν· τοῦτο δέ, ἐπειδὴ ἐγίνοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ' ἐσπέρας κέρας κυκλούμενοι πρὸς τὴν Σαλαμίνα, ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατεῖχόν τε μέχρι Μουνυχίης πάντα τὸν πορθμὸν τῇσι νηυσί. τῶνδε εἵνεκα ἀνῆγον τὰς νέας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἕλλησι μὴδὲ φυγεῖν ἐξῆ, ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα τὴν Ψυττάλειαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων τῶνδε εἵνεκα, ὥς ἐπεὰν γίνηται ναυμαχία, ἐνθαῦτα μάλιστα

ἐξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων (ἐν γὰρ δὴ πόρῳ [τῆς] ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἔκειτο ἡ νῆσος), ἵνα τοὺς μὲν περιποιέωσι, τοὺς δὲ διαφθείρωσι. ἐποίησεν δὲ σιγῇ ταῦτα, ὥς μὴ πυνθανοίαιτο οἱ ἐναντίοι. οἱ μὲν δὲ ταῦτα τῆς νυκτὸς οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες παραρτίοντο.

- 77 [Χρησμοῖσι δὲ οὐκ ἔχω ἀντιλέγειν ὥς οὐκ εἰσὶ ἀληθεές, οὐ βουλόμενος ἐναργέως λέγοντας πειρᾶσθαι καταβάλλειν, ἐς τοιάδε πρήγματα ἐσβλέψας.

Ἄλλ' ὅταν Ἀρτέμιδος χρυσάουρου ἱερὸν ἀκτὴν νηυσὶ γεφυρώσωσι καὶ εἰναλίην Κυνόσουραν, ἐλπίδι μαινομένη λιπαρὰς πέρσαντες Ἀθήνας, διὰ Δίκη σβέσσει κρατερὸν Κόρον, Ἵβριος υἱόν, δεινὸν μαιμώνοντα, δοκεῦντ' ἀνὰ πάντα πιθέσθαι. Χαλκὸς γὰρ χαλκῷ συμμίζεται, αἵματι δ' Ἄρης πόντον φοινίξει. τότε' ἐλεύθερον Ἑλλάδος ἡμᾶρ εὐρύοπα Κρονίδης ἐπάγει καὶ πότνια Νίκη.

ἐς τοιαῦτα μὲν καὶ οὕτω ἐναργέως λέγοντι Βάκιδι ἀντιλογίης χρησμῶν περὶ οὔτε αὐτὸς λέγειν τολμέω οὔτε παρ' ἄλλων ἐνδέχομαι].

- 78 Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγένετο ὦθισμός λόγων πολλός. ἥδεσαν δὲ οὕκω ὅτι σφέας περιεκυκλοῦντο τῇσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρων αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκεον κατὰ χώρην εἶναι.
- 79 συνεστηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήγησι καὶ δικαιοτάτον. οὗτος ὡνὴρ στας ἐπὶ τὸ συνέδριον ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, ἔοντα μὲν ἑωυτῷ

οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ δὲ μεγάρθεος
 τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιούμενος ἐξεκα-
 λέστο, θέλων αὐτῷ συμμῖξαι. προακηχόεε δὲ ὅτι σπεύ-
 δοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς
 τὸν Ἰσθμόν. ὥς δὲ ἐξῆλθέ οἱ Θεμιστοκλέης, ἔλεγε
 Ἀριστείδης τάδε· Ἡμέας στασιάζειν χρεόν ἐστι ἐν τε
 τῷ ἅλλῳ καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε περὶ τοῦ ὀκότερος
 ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. λέγω δὲ
 τοι ὅτι ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ ἀπο-
 πλόου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοισι. ἐγὼ γὰρ αὐτό-
 πτης τοι λέγω γενόμενος ὅτι νῦν οὐδ' ἦν θέλωσι
 Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐρυβιάδης οἷοί τε ἔσονται
 ἐκπλῶσαι· περιεχόμεθα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ.
 ἀλλ' ἐσελθὼν σφι ταῦτα σήμενον. ὁ δ' ἀμείβετο 80
 τοισίδε· Κάριτα τε χρηστὰ διακελεύεαι καὶ εὖ ἡγγεilas·
 τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενό-
 μενος ἦκεις. ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιούμενα ὑπὸ
 Μήδων. ἔδεε γάρ, ὅτε οὐκ ἐκόντες ἠθέλον ἐς μάχην
 κατίστασθαι οἱ Ἕλληνες, ἀέκοντας παραστήσασθαι. σὺ
 δὲ ἐπεὶ περ ἦκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτὸς σφι
 ἔγγειλον. ἦν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν
 καὶ οὐ πείσω ὥς οὐ ποιούντων τῶν βαρβάρων ταῦτα.
 ἀλλὰ σφι σήμενον αὐτὸς παρελθὼν ὥς ἔχει. ἐπεὰν δὲ
 σημήνης, ἦν μὲν πείθονται, [ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα,]
 ἦν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὅμοιον ἡμῖν ἔσται·
 οὐ γὰρ ἔτι διαδρήσονται, εἰ περ περιεχόμεθα παντα-
 χόθεν, ὥς σὺ λέγεις. ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀρι- 81
 στείδης, φάμενος ἐξ Αἰγίνης τε ἦκειν καὶ μόγις ἐκ-
 πλῶσαι λαθὼν τοὺς ἐπορμέοντας· περιέχεσθαι γὰρ πᾶν
 τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν

ἤεργεω· παραρτέεσθαι τε συνεβούλευε ὥς ἀλεξησομένους. καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἶπας μετεστήκεε, τῶν δὲ αὐτῆς ἐγίνετο λόγων ἀμφισβασίη· οἱ γὰρ πλεῖνες τῶν στρα-
 82 τηγῶν οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἐσαγγελθέντα. ἀπιστεόντων δὲ τούτων ἦκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτομολέουσα, τῆς ἦρχε ἀνὴρ (Τήνιος) Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἣ περ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεργάφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι. σὺν δὲ ὧν ταύτῃ τῇ νηὶ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς Σαλαμῖνα καὶ τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτεμίσιον τῇ Αἰγυπῇ ἐξεπληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἑλλήσι ἐς τὰς ὀγδῶκοντα καὶ τριη-
 κοσίας νέας· δύο γὰρ δὴ νεῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν ἀριθμόν.

83 Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὥς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὥς ναυμαχῆ-
 σοντες. ἡὼς τε δὴ διέφαινε καὶ οἱ σύλλογον τῶν ἐπι-
 βατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστοκλῆς. τὰ δὲ ἔπεα ἦν πάντα (τὰ) κρέσσω τοῖσι ἥσσοσι ἀντιτιθέμενα, ὅσα δὴ ἐν ἀνθρώ-
 που φύσι καὶ καταστάσι ἐγγίνεται· παραινέσας δὲ τού-
 των τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσ-
 βαινουν, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγύπτου τριήρης, ἣ κατὰ τοῦς Αἰακίδας ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νέας ἀπάσας
 84 οἱ Ἕλληνες. ἀναγομένοισι δὲ σφι ἀντίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες [ἐπὶ] πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ὤκελλον τὰς νέας, Ἀμεινίης δὲ Παλ-
 ληνεὺς ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἐξαναχθεὶς νηὶ ἐμβάλλει. συμ-
 πλακείσσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι,

οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ βοηθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν ἀρχήν, Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἰγιναν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. λέγεται δὲ καὶ τάδε, ὥς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη, φανείσαν δὲ διακελεύσασθαι ὥστε καὶ ἅπαν ἀκούσαι τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον, ὀνειδίσασαν πρότερον τάδε· Ὡς δαιμόνιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρύμνην ἀνακρούεσθε;

Κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες (οὗτοι 85 γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσίνος τε καὶ ἐσπέρης κέρας), κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους Ἴωνες· οὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. ἐθελοκάκισον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῖνες οὕ. ἔχω μὲν νυν συγχῶν οὐνόματα τριηράρχων καταλέξει τῶν νέας Ἑλληνίδας ἐλόντων, χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλὴν Θεομήστορος τε τοῦ Ἀνδροδάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ Ἰστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. τοῦδε δὲ εἵνεκα μέμνημαι τούτων μούνων, ὅτι Θεομήστωρ μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐκυράννευσε καταστησάντων τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη καὶ χώρα ἐδωρήθη πολλῇ. οἱ δ' εὐεργέται βασιλέος ὀροσάγγαυι καλέονται Περσιστί. περὶ μὲν νυν 86 τούτους οὕτω εἶχε· τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκεραῖζετο, αἱ μὲν ὑπ' Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ ὑπ' Αἰγινητέων. ἅτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων (καὶ) κατὰ τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οὔτε τεταγμένων ἔτι οὔτε σὺν νόῳ ποιεόντων οὐδέν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι οἷόν περ ἀπέβη. καίτοι ἥσαν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν

ἡμέρην μακρῷ ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωυτῶν ἢ πρὸς Εὐβοίῃ,
 πᾶς τις προθυμέμενος καὶ δειμαίνων Ξέρξην, ἐδόκει
 87 τε ἕκαστος ἑωυτὸν θεήσασθαι βασιλέα. κατὰ μὲν δὴ
 τοὺς ἄλλους οὐκ ἔχω μετεξετέρους εἰπεῖν ἀτρεκέως ὥς
 ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἡγωνίζοντο· κατὰ
 δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον
 ἔτι παρὰ βασιλέε. ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο
 τὰ βασιλείος πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ νηὺς ἡ
 Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς· καὶ ἡ οὐκ ἔχουσα
 διαφυγεῖν, ἔμπροσθε γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι νῆες φί-
 λiai, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε
 ἐοῦσα, ἔδοξε οἱ τόδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιη-
 σάσῃ· διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φέρουσα ἐνέβαλε
 νηὶ φιλήν ἀνδρῶν τε Καλυνδέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος
 τοῦ Καλυνδέων βασιλέος Δαμασιθύμου. εἰ μὲν καὶ τι
 νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλησποντον ἑόν-
 των, οὐ μέντοι ἔχω γε εἰπεῖν, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης
 αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκύρησε ἡ τῶν Καλυνδέων
 κατὰ τύχην παραπεσοῦσα νηὺς. ὥς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ
 κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη διπλᾶ ἑωυτὴν ἀγαθὰ
 ἐργάσατο· ὃ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς νεὸς τριτάρχος ὥς
 εἶδε μιν ἐμβάλλουσιν νηὶ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας
 τὴν νέαν τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα εἶναι ἢ αὐτομο-
 λέειν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀπο-
 88 στρέψας πρὸς ἄλλας ἐτράπετο. τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῇ
 συνήνεικε γενέσθαι διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι,
 τοῦτο δὲ συνέβη ὥστε κακὸν ἐργασαμένην ἀπὸ τούτων
 αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. λέγεται γὰρ
 βασιλέα θεγνύμενον μαθεῖν τὴν νέαν ἐμβαλοῦσαν, καὶ δὴ
 τινα εἰπεῖν τῶν παρῶντων· Δέσποτα, ὁρᾷς Ἀρτεμισίην

ὥς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε; καὶ τὸν ἐπειρέσθαι εἰ ἀληθῶς ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον, καὶ τοὺς φάναι, σαφῶς τὸ ἐπίσημον τῆς νεὸς ἐπισταμένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἡπιστάετο εἶναι πολεμίνην. τὰ τε γὰρ ἄλλα, ὥς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεικε ἐς εὐτυχίην γενόμενα καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἰπεῖν λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· Οἱ μὲν ἄνδρες γερόνασί μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες. ταῦτα μὲν Ξέρξην φασὶ εἰπεῖν. ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ 89 μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρείου, Ξέρξεω ἑὼν ἀδελφεός, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοί τε καὶ ὀνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, ὀλίγοι δὲ τινες καὶ Ἑλλήνων· ἅτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, οἱ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπολλύμενοι ἐς τὴν Σαλαμίνα διένεον. τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσται διεφθείροντο. οἱ γὰρ ὀπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῇσι νηυσὶ παριέναι πειρώμενοι ὥς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλεῖ, τῇσι σφετέρῃσι νηυσὶ φευγούσῃσι περιέπιπτον. ἐγένετο 90 δὲ καὶ τότε ἐν τῷ θορούβῳ τούτῳ· τῶν τινες Φοινίκων, τῶν αἱ νέες διεφθάρησαν, ἐλθόντες παρὰ βασιλέα διέβαλλον τοὺς Ἴωνας, ὥς δι' ἐκείνους ἀπολοίετο αἱ νέες, ὥς προδόντων. συνήνεικε ὦν οὕτω ὥστε Ἴωνων τε τοὺς στρατηγούς μὴ ἀπολέσθαι Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν τοιόνδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρηκίῃ νηὺς. ἥ τε δὴ Ἀττικὴ κατεδύετο καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναίη

νηὺς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηίκων τὴν νεά. ἅτε δὲ ἑόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρηῖκες τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβησαν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἴωνας ἐρρύσατο· ὥς γὰρ εἶδέ σφεας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασμένους ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας οἷα ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος, καὶ σφεων ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνονας διαβάλλωσι. ὅπως γὰρ τινα ἰδοὶ Ξέρξης τῶν ἑωυτοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ ὄρει τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος, τὸ καλέσται Αἰγάλεως, ἀνεπνυθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ γραμματισταὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν. πρὸς δέ τι καὶ προσεβάλετο φίλος ἔων Ἀριαράμνης ἀνὴρ Πέρσης παρεὼν τούτου τοῦ Φοινικίου πάθους.

- 91 Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο· τῶν δὲ βαρβάρων ἐς φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλεόντων πρὸς τὸ Φάληρον Αἰγινῆται ὑποστάντες ἐν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκεράιζον τὰς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεούσας· ὅπως δέ τινες τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι
- 92 ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Αἰγινήτας. ἐνθαῦτα συνεκύρεον νέες ἥ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νεά, καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κριοῦ ἀνδρὸς Αἰγινήτεω νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ, ἥ περ εἶλε τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκιάθῃ τὴν Αἰγιναίην, ἐπ' ἧς ἐπλεε Πυθίης ὁ Ἰσχευόου, τὸν οἱ Πέρσαι κατακοπέντα ἀρετῆς εἵνεκα εἶχον ἐν τῇ νηὶ ἐκπαγλεόμενοι· τὸν δὴ περιάγουσα ἅμα τοῖσι Πέρσῃσι

ἦλω νηὺς ἡ Σιδωνίη, ὥστε Πυθίην οὕτω σωθῆναι ἐς Αἰγιναν. ὥς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέαν τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω τὸ σημήιον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος, καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλέα ἐπεκερτόμησε ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμόν ὀνειδίζων. ταῦτα μὲν νυν νηὶ ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέα· οἱ δὲ βάρβαροι τῶν αἰ νέες περιεγέροντο φεύγοντες ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν. ἐν δὲ τῇ ναυ- 93
μαχίᾳ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινῆται, ἐπὶ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινῆτης καὶ Ἀθηναῖοι Εὐμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος καὶ Ἀμεινίης Παλληνεύς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. εἰ μὲν νυν ἔμαθε ὅτι ἐν ταύτῃ πλέοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον ἢ εἰλέ μιν ἢ καὶ αὐτὸς ἦλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, πρὸς δὲ καὶ ἄεθλον ἔκειτο μύριαι δραχμαί, ὃς ἂν μιν ζωὴν ἔλῃ· δεινὸν γάρ τι ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δὴ, ὥς πρότερον εἰρηται, διέφυγε· ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἰ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ.

Ἀδείμαντον δὲ τὸν Κορινθίων στρατηγὸν λέγουσι 94
Ἀθηναῖοι αὐτίκα κατ' ἀρχάς, ὥς συνέμισγον αἰ νέες, ἐκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἰστία ἀειράμενον οἴχεσθαι φεύγοντα, ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὴν στρατηγίδα φεύγουσαν ὡσανύτως οἴχεσθαι. ὥς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι τῆς Σαλαμινίης κατὰ τὸ ἱρὸν Ἀθηναίης Σκιράδος, περιπίπτειν σφι κέλητα θείῃ πομπῇ, τὸν οὕτε πέμψαντα φανῆναι οὐδένα, οὕτε τι τῶν ἐπὶ τῆς στρατιῆς εἰδόσι προσφάρεσθαι τοῖσι Κορινθίοις. τῇδε δὲ συμβάλλονται εἶναι θεῖον τὸ πρῆγμα· ὥς γὰρ

- ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν, τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος λέγειν
 τάδε· Ἀδείμαντε, σὺ μὲν ἀποστρέψας τὰς νέας ἐς φυγὴν
 ὀρμησαι καταπροδοὺς τοὺς Ἑλληνας· οἱ δὲ καὶ δὴ
 νικῶσι ὅσον αὐτοὶ ἠρῶντο ἐπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν.
 ταῦτα λεγόντων ἀπιστέειν γὰρ τὸν Ἀδείμαντον, αὐτὶς
 τάδε λέγειν, ὥς αὐτοὶ οἴοι τε εἶεν ἀγόμενοι ὁμηροὶ
 ἀποδυνήσκειν, ἣν μὴ νικῶντες φαίνονται οἱ Ἕλληνες.
 οὕτω δὴ ἀποστρέψαντα τὴν νέαν αὐτόν τε καὶ τοὺς
 ἄλλους ἐπ' ἐξεργασμένοισι ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον.
 τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων, οὐ
 μέντοι αὐτοὶ γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρῶ-
 τοις σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι·
 95 μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς. Ἀριστείδης δὲ ὁ
 Λυσιμάχου ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ ὀλίγῳ τι πρότερον
 τούτων ἐπεμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ
 θορόβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίει·
 παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὀπλιτέων οἱ παρετετάχατο
 παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρας, γένος ἔοντες
 Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων,
 οἱ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφρό-
 νευσαν πάντας.
 96 Ὡς δὲ ἡ ναυμαχίη διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς
 τὴν Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτῃ
 ἐτύγχανε ἔτι ἔοντα, ἔτοιμοι ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην,
 ἐλπίζοντες τῇσι περιουσίῃσι νηυσὶ ἔτι χρῆσεσθαι βασι-
 λέα. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβὼν ἄνεμος ξέφυρος
 ἔφερε τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἡϊόνα καλεομένην Κωλιάδα,
 ὥστε ἀποπλησθῆναι τὸν χρησμὸν τὸν τε ἄλλον πάντα
 τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ
 Μουσαίῳ, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτῃ ἐξενει-

χθέντα τὸ εἰρημένον πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τούτων
ἐν χρησμῷ Λυσιστράτῳ Ἀθηναίῳ ἀνδρὶ χρησμολόγῳ,
τὸ ἐλελήθες πάντας τοὺς Ἑλληνας,

Κωλιάδες δὲ γυναικες ἐρετμοῖσι φρύξουσι.
τοῦτο δὲ ἐμελλε ἀπελάσαντος βασιλέος ἐσεσθαι.

ΞΕΡΞΗΣ δὲ ὡς ἔμαθε τὸ γερονὸς πάθος, δείσας 97
μὴ τις τῶν Ἰώνων ὑποθῇται τοῖσι Ἑλλήσι ἢ αὐτοὶ
νοήσωσι πλέειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντες τὰς γε-
φύρας καὶ ἀπολαμφθεὶς ἐν τῇ Εὐρώπῃ κινδυνεύσῃ
ἀπολέσθαι, ὀρησμὸν ἐβούλευε· θέλων δὲ μὴ ἐπίδηλος
εἶναι μήτε τοῖσι Ἑλλήσι μήτε τοῖσι ἑωυτοῦ ἐς τὴν
Σαλαμίνα χῶμα ἐπειρᾶτο διαχοῦν, γαύλους τε Φοι-
κηλοὺς συνέδεε, ἵνα ἀντί τε σχεδίνης ἔωσι καὶ τείχεος,
ἀρτέετό τε ἐς πόλεμον ὡς ναυμαχίην ἄλλην ποιησό-
μενος. ὁρῶντες δέ μιν πάντες οἱ ἄλλοι ταῦτα πρήσ-
σοντα εὖ ἠπιστέατο ὡς ἐκ παντὸς νόου παρεσκευάσται
μένων πολεμήσειν· Μαροδόνιον δ' οὐδὲν τούτων ἐλάν-
θανε ὡς μάλιστα ἔμπειρον ἔοντα τῆς ἐκείνου διανοίης.
ταῦτά τε ἅμα Ξέρξης ἐποίησε καὶ ἔπεμπε ἐς Πέρσας
ἀγγελέοντα τὴν παρεούσάν σφι συμφορὴν. τούτων δὲ 98
τῶν ἀγγέλων ἔστι οὐδὲν ὃ τι θᾶσσον παραγίνεται
θνητὸν ἔόν· οὕτω τοῖσι Πέρσῃσι ἐξεύρηται τοῦτο.
λέγουσι γὰρ ὡς ὅσων ἂν ἡμερέων ἦ ἡ πᾶσα ὁδός, το-
σοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεστιάσι, κατὰ ἡμερησίην
ὁδὸν ἐκάστην ἵππος τε καὶ ἀνὴρ τεταγμένος· τοὺς
οὔτε νιφετός, οὐκ ὄμβρος, οὐ καῦμα, οὐ νύξ ἔργει μὴ
οὐ κατανύσαι τὸν προκείμενον αὐτῷ δρόμον τὴν ταχί-
στην. ὁ μὲν δὴ πρῶτος δραμῶν παραδιδοῖ τὰ ἐντεταλ-
μένα τῷ δευτέρῳ, ὁ δὲ δεύτερος τῷ τρίτῳ· τὸ δὲ ἐν-
θεῦτεν ἤδη κατ' ἄλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, κατὰ

περ Ἑλλήσι ἡ λαμπαδηφορία τὴν τῷ Ἡφαίστῳ ἐπι-
τελέουσι. τοῦτο τὸ δράμημα τῶν ἱππῶν καλεῖνσι Πέρ-
99 σαι ἄγγαρήιον. ἡ μὲν δὴ πρώτη ἐς Σοῦσα ἀγγελίη
ἀπικουμένη, ὥς ἔχῃ Ἀθήνας Ξέρξης, ἔτερψε οὕτω δὴ
τι Περσέων τοὺς ὑπολειφθέντας ὥς τὰς τε ὁδοὺς μυρ-
σίην πάσας ἐστόρεσαν καὶ ἐθυμίων θυμῆματα καὶ
αὐτοὶ ἦσαν ἐν θυσίῃσι τε καὶ εὐπαθείῃσι· ἡ δὲ δευ-
τέρη σφι ἀγγελίη ἐπεσελθοῦσα συνέχεε οὕτω ὥστε
τοὺς κισθῶνας κατερρήξαντο πάντες, βοῇ τε καὶ οἰμωγῇ
ἐχρέωντο ἀπλέρῳ, Μαρδόνιον ἐν αἰτίῃ τιθέντες. οὐκ
οὕτω δὲ περὶ τῶν νεῶν ἀχθόμενοι ταῦτα οἱ Πέρσαι
ἐποίουν ὥς περὶ αὐτῷ Ξέρξῃ δειμαίνοντες.

100 Καὶ περὶ Πέρσας μὲν ἦν ταῦτα τὸν πάντα μεταξὺ
χρόνον γενόμενον, μέχρι οὗ Ξέρξης αὐτὸς σφεας ἀπικό-
μενος ἔπαυσε. Μαρδόνιος δὲ ὁρέων μὲν Ξέρξην συμ-
φορὴν μεγάλην ἐκ τῆς ναυμαχίης ποιεύμενον, ὑπο-
πτεύων δὲ αὐτὸν δρησμὸν βουλεύειν ἐκ τῶν Ἀθηνέων,
φροντίσας πρὸς ἐωυτὸν ὥς δώσει δίκην ἀναγνώσας
βασιλέα στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ οἱ κρέσσον
εἶη ἀνακινδυνεύσαι ἢ κατεργάσασθαι τὴν Ἑλλάδα ἢ
αὐτὸν καλῶς τελευτῆσαι τὸν βίον ὑπὲρ μεγάλων αἰωρη-
θέντα· πλεον μέντοι ἔφερε οἱ ἡ γνώμη κατεργάσασθαι
τὴν Ἑλλάδα· λογισάμενος ὦν ταῦτα προσέφερε τὸν
λόγον τόνδε· Δέσποτα, μήτε λυπέο μήτε συμφορὴν
μηδεμίαν μεγάλην ποιεῦ τοῦδε τοῦ γεγονότος εἵνεκα
πρήγματος. οὐ γὰρ ξύλων ἄγων ὁ τὸ πᾶν φέρων ἐστὶ
ἡμῖν, ἀλλ' ἀνδρῶν τε καὶ ἱππῶν. σοὶ δὲ οὕτε τις
τούτων τῶν τὸ πᾶν σφι ἤδη δοκούντων κατεργάσθαι
ἀποβὰς ἀπὸ τῶν νεῶν πειρήσεται ἀντιωθῆναι οὗτ' ἐκ
τῆς ἡπείρου τῆσδε· οἷς τε ἡμῖν ἠντιώθησαν, ἔδοσαν

δίκας. εἰ μὲν νυν δοκέει, ἀντίκα πειρώμεθα τῆς Πελοποννήσου· εἰ δὲ καὶ δοκέει ἐπισχεῖν, παρέχει ποιεῖν ταῦτα. μὴ δὲ δυσθύνει· οὐ γὰρ ἔστι Ἑλλήσι οὐδεμία ἔκδυσις μὴ οὐ δόντας λόγον τῶν ἐποίησαν νῦν τε καὶ πρότερον εἶναι σοὺς δούλους. μάλιστα μὲν νυν ταῦτα ποίει· εἰ δ' ἄρα τοι βεβούλευται αὐτὸν ἀπελαύνοντα ἀπάγειν τὴν στρατιήν, ἄλλην ἔχω καὶ ἐκ τῶνδε βουλήν. σὺ Πέρσας, βασιλεῦ, μὴ ποιήσης καταγελάστους γενέσθαι Ἑλλήσι. οὐδὲ γὰρ ἐν Πέρσῃσί τοί τι δεδῆλγται τῶν προηγμάτων, οὐδὲ ἐρέεις ὅκου ἐγενόμεθα ἄνδρες κακοί. εἰ δὲ Φοίνικές τε καὶ Αἰγύπτιοι καὶ Κύπριοί τε καὶ Κίλικες κακοὶ ἐγένοντο, οὐδὲν πρὸς Πέρσας τοῦτο προσήκει τὸ πάθος. ἤδη ὦν, ἐπειδὴ οὐ Πέρσαι τοι αἰτιοὶ εἰσι, ἐμοὶ πεῖθεο· εἰ τοι δέδοκται μὴ παραμένειν, σὺ μὲν ἐς ἡθρα τὰ σεωντοῦ ἀπέλαυνε τῆς στρατιῆς ἀπάγων τὸ πολλόν, ἐμὲ δέ σοι χρὴ τὴν Ἑλλάδα παρασχεῖν δεδουλωμένην, τριήκοντα μυριάδας τοῦ στρατοῦ ἀπολεξάμενον. ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης ὥς ἐκ κακῶν ¹⁰¹ ἐχάρη τε καὶ ἤσθη, πρὸς Μαρδόνιον τε βουλευσάμενος ἔφη ὑποκρινέεσθαι ὁκότερον ποιήσῃ τούτων. ὥς δὲ ἐβουλεύετο ἅμα Περσέων τοῖσι ἐπικλήτοισι, ἔδοξέ οἱ καὶ Ἀρτεμισίην ἐς συμβουλίην μεταπέμψασθαι, ὅτι πρότερον ἐφαίνετο μούνη νοέουσα τὰ ποιητέα ἦν. ὥς δὲ ἀπίκετο ἡ Ἀρτεμισίη, μεταστησάμενος τοὺς ἄλλους, τοὺς τε συμβούλους Περσέων καὶ τοὺς δορυφόρους, ἔλεξε Ξέρξης τάδε· Κελεύει με Μαρδόνιός μένοντα αὐτοῦ πειρᾶσθαι τῆς Πελοποννήσου, λέγων ὥς μοι Πέρσαι τε καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς οὐδενὸς μεταίτιοι πάθος εἰσι, ἀλλὰ βουλομένοισί σφι γένοιτ' ἂν ἀποδείξῃς. ἐμὲ ὦν ἡ ταῦτα κελεύει ποιεῖν, ἡ αὐτὸς ἐθέλει

τριήκοντα μυριάδας ἀπολεξάμενος τοῦ στρατοῦ παρα-
 σκεῖν μοι τὴν Ἑλλάδα δεδουλωμένην, αὐτὸν δὲ με
 κελεύει ἀπελαύνειν σὺν τῷ λοιπῷ στρατῷ εἰς ἡθια τὰ
 ἑμέα. σὺ ὦν ἐμοί, καὶ γὰρ περὶ τῆς ναυμαχίης εὖ
 συνεβούλευσας τῆς γενομένης οὐκ ἔωσα ποιέεσθαι, νῦν
 τε συμβούλευσον ὁκότερα ποιέων ἐπιτύχω εὖ βουλευ-
 102 σάμενος. ὁ μὲν ταῦτα συνεβουλεύετο, ἡ δὲ λέγει
 τάδε· Βασιλεῦ, χαλεπὸν μὲν ἔστι συμβουλευομένῳ τυ-
 χεῖν τὰ ἄριστα εἰπάσαν, ἐπὶ μέντοι τοῖσι κατήκουσι
 πρῆγμασι δοκέει μοι αὐτὸν μὲν σε ἀπελαύνειν ὀπίσω,
 Μαρδόνιον δέ, εἰ ἐθέλει τε καὶ ὑποδέκεται ταῦτα ποιή-
 σειν, αὐτοῦ καταλιπεῖν σὺν τοῖσι ἐθέλει. τοῦτο μὲν
 γάρ, ἣν καταστρέψῃται τὰ φησι θέλειν καὶ οἱ προχω-
 ρήσῃ τὰ νοέων λέγει, σὺν τῷ ἔργον, ὃ δέσποτα, γίνε-
 ται· οἱ γὰρ σοὶ δοῦλοι κατεργάσαντο· τοῦτο δέ, ἣν τὰ
 ἐναντία τῆς Μαρδονίου γνώμης γένηται, οὐδεμία συμ-
 φορὴ μεγάλη ἔσται σέο τε περιεόντος καὶ ἐκείνων τῶν
 πρηγμάτων περὶ οἶκον τὸν σόν. ἣν γὰρ σύ τε περιῆς
 καὶ οἶκος ὁ σός, πολλοὺς πολλὰκις ἀγῶνας δραμέονται
 περὶ σφέων αὐτῶν οἱ Ἕλληνες. Μαρδονίου δέ, ἣν τι
 πάθῃ, λόγος οὐδεὶς γίνεται· οὐδέ τι νικῶντες οἱ Ἕλ-
 ληνες νικῶσι, δοῦλον σὸν ἀπολέσαντες· σὺ δέ, τῶν
 εἵνεκα τὸν στόλον ἐποιήσας, πυρώσας τὰς Ἀθήνας
 103 ἀπελᾶς. ἥσθη τε δὴ τῇ συμβουλίῃ Ξέρξης· λέγουσα
 γὰρ ἐπετύγχανε τὰ περ αὐτὸς ἐνόεε. οὐδὲ γὰρ εἰ
 πάντες καὶ πᾶσαι συνεβούλευον αὐτῷ μένειν, ἔμμενε ἂν
 δοκέειν ἐμοί· οὕτω καταρρωδήκεε. ἐπαινέσας δὲ τὴν
 Ἀρτεμισίην ταύτην μὲν ἀποστέλλει ἄγουσαν αὐτοῦ
 παῖδας εἰς Ἑφεσον· νόθοι γάρ τινες παῖδες οἱ συν-
 104 εἶποντο. συνέπεμπε δὲ τοῖσι παισὶ φύλακον Ἑρμό-

τιμον, γένος μὲν ἔοντα Πηδασέα, φερόμενον δὲ οὐ τὰ
 δεύτερα τῶν εὐνούχων παρὰ βασιλέϊ. [οἱ δὲ Πηδα-
 σέες οἰκέουσι ὑπὲρ Ἀλικαρνησσοῦ. ἐν δὲ τοῖσι Πηδά-
 σοισι τούτοισι τοιόνδε συμφέρεται πρῆγμα γίνεσθαι·
 ἔπεὰν τοῖσι ἀμφικτυόσι πᾶσι τοῖσι ἀμφὶ ταύτης οἰκέουσι
 τῆς πόλιος μέλλῃ τι ἐντὸς χρόνου ἔσεσθαι χαλεπόν,
 τότε ἡ ἱρεὶα αὐτόθι τῆς Ἀθηναίης φύει πώγωνα μέγαν.
 τοῦτο δὲ σφι δις ἤδη ἐγένετο. ἐκ τούτων δὴ τῶν 105
 Πηδασέων ὁ Ἑρμότιμος ἦν] τῷ μεγίστῃ τίσις ἤδη ἀδι-
 κηθέντι ἐγένετο πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. ἀλόντα γὰρ
 αὐτὸν ὑπὸ πολεμίων καὶ πωλεόμενον ὠνέεται Πανιώνιος
 ἀνὴρ Χίος, ὃς τὴν ζόην κατεστήσατο ἀπ' ἔργων ἀνοσιω-
 τάτων· ὅπως γὰρ κτήσαιτο παῖδας εἰδεὸς ἐπαμμένους,
 ἐκτάμνων ἀγινέων ἐπώλεε ἐς Σάρδις τε καὶ Ἐφεσον
 χρημάτων μεγάλων. παρὰ γὰρ τοῖσι βαρβάροισι τιμιώ-
 τεροί εἰσι οἱ εὐνούχοι πίστιος εἵνεκα τῆς πάσης τῶν
 ἐνορχίων. ἄλλους τε δὴ ὁ Πανιώνιος ἐξέταμε πολ-
 λούς, ἅτε ποιεύμενος ἐκ τούτου τὴν ζόην, καὶ δὴ καὶ
 τοῦτον. καὶ οὐ γὰρ τὰ πάντα ἐδυστύχεε ὁ Ἑρμότιμος,
 ἀπικνέεται ἐκ τῶν Σαρδίων παρὰ βασιλέα μετ' ἄλλων
 δώρων, χρόνου δὲ προϊόντος πάντων τῶν εὐνούχων
 ἐτιμήθη μάλιστα παρὰ Ξέρξῃ. ὥς δὲ τὸ σγράψημα τὸ 106
 Περσικὸν ὄρμα βασιλεὺς ἐπὶ τὰς Ἀθήνας ἔων ἐν Σάρ-
 δισι, ἐνθαῦτα καταβὰς κατὰ δὴ τι πρῆγμα ὁ Ἑρμό-
 τιμος ἐς γῆν τὴν Μυσίην, τὴν Χίοι [μὲν] νέμονται,
 Ἀταρνεὺς δὲ καλέεται, εὐρίσκει τὸν Πανιώνιον ἐν-
 θαῦτα. ἐπιγνοὺς δὲ ἔλεγε πρὸς αὐτὸν πολλοὺς καὶ
 φιλλίους λόγους, πρῶτα μὲν οἱ καταλέγων ὅσα αὐτὸς
 δι' ἐκείνον ἔχοι ἀγαθὰ, δεύτερα δὲ οἱ ὑπισχνεύμενος
 ἀντὶ τούτων ὅσα μιν ἀγαθὰ ποιήσῃ, ἦν κομίσας τοὺς

οἰκέτας οἰκὴν ἐκείνην, ὥστε ὑποδεξάμενον ἄσμενον τοὺς λόγους τὸν Πανιώνιον κομίσαι τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα. ὥς δὲ ἄρα πανοικίῃ μιν περιέλαβε, ἔλεγε ὁ Ἑρμότιμος τάδε· Ὡς πάντων ἀνδρῶν ἤδη μάλιστα ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων τὸν βίον κτησάμενε, τί σε ἐγὼ κακὸν ἢ αὐτὸς ἢ τῶν ἐμῶν τις ἐργάσατο, ἢ σὲ ἢ τῶν σὼν τινα, ὅτι με ἀντ' ἀνδρὸς ἐποίησας τὸ μηδὲν εἶναι; ἐδόκεές τε θεοὺς λήσειν οἷα ἐμηχανῶ τότε· οἷ σε ποιήσαντα ἀνόσια, νόμῳ δικαίῳ χρεώμενοι, ὑπήγαγον ἐς χεῖρας τὰς ἐμάς, ὥστε σε μὴ μέμψεσθαι τὴν ἀπ' ἐμέο τοι ἐσομένην δίκην. ὥς δὲ οἱ ταῦτα ὠνειδίσει, ἀχθέντων τῶν παίδων ἐς ὅψιν ἠναγκάζετο ὁ Πανιώνιος τῶν ἐωντοῦ παίδων, τεσσέρων ἐόντων, τὰ αἰδοῖα ἀποτάμνειν, ἀναγκαζόμενος δὲ ἐποίησε ταῦτα· αὐτοῦ τε, ὥς ταῦτα ἐργάσατο, οἱ παῖδες ἀναγκαζόμενοι ἀπέταμνον. Πανιώνιον μὲν νυν οὕτω περιήλθε ἢ τε τίσις καὶ Ἑρμότιμος.

- 107 **ΞΕΡΞΗΣ** δὲ ὥς τοὺς παῖδας ἐπέτρεψε Ἀρτεμισίῃ ἀπάγειν ἐς Ἑφεσον, καλέσας Μαρδόνιον ἐκέλευέ μιν τῆς στρατιῆς διαλέγειν τοὺς βούλεται, καὶ ποιέειν τοῖσι λόγοισι τὰ ἔργα πειρώμενον ὁμοῖα. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην ἐς τοσοῦτο ἐγίνετο, τῆς δὲ νυκτὸς καλεῦσαντος βασιλέος τὰς νέας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τοῦ Φαλήρου ἀπῆγον ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὥς τάχως εἶχε ἕκαστος, διαφυλαξούσας τὰς σχεδίας πορευθῆναι βασιλέε. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ ἦσαν Ζωστῆρος πλέοντες οἱ βάρβαροι, ἀνατείνουσι γὰρ ἄκραι λεπταὶ τῆς ἡπείρου ταύτης, ἔδοξάν τε νέας εἶναι καὶ ἔφευγον ἐπὶ πολλόν. χρόνῳ δὲ μαθόντες ὅτι οὐ νέες εἰεν ἀλλ' ἄκραι, συλλεχθέντες ἐκομίζοντο. ὥς δὲ ἡμέρη ἐγίνετο, ὁρῶντες οἱ Ἕλληνες
- 108

κατὰ χώραν μένοντα τὸν στρατὸν τὸν πεζὸν ἡλιπίζον
καὶ τὰς νέας εἶναι περὶ Φάληρον, ἐδόκεόν τε ναυμα-
χήσειν σφέας παραρτέοντό τε ὥς ἀλεξισόμενοι. ἐπεὶ
δὲ ἐπύθοντο τὰς νέας οἰχωκυίας, ἀντίκα μετὰ ταῦτα
ἐδόκεε ἐπιδιώκειν. τὸν μὲν νυν ναυτικὸν τὸν Ἐρέξεω
στρατὸν οὐκ ἐπείδον διώξαντες μέχρι Ἄνδρου, ἐς δὲ
τὴν Ἄνδρον ἀπικόμενοι ἐβουλεύοντο. Θεμιστοκλῆς μὲν
νυν γνώμην ἀπεδείκνυτο διὰ νήσων τραπομένους καὶ
ἐπιδιώξαντας τὰς νέας πλέειν ἰθὺς ἐπὶ τὸν Ἑλλή-
σποντον λύσοντας τὰς γεφύρας· Εὐρυβιάδης δὲ τὴν
ἐναντίην ταύτην γνώμην ἐτίθετο, λέγων ὥς εἰ λύσουσι
τὰς σχεδίας, τοῦτ' ἂν μέγιστον πάντων σφεῖς κακὸν
τὴν Ἑλλάδα ἐργασαίαιτο. εἰ γὰρ ἀναγκασθεῖη ἀπο-
λαμφθεὶς ὁ Πέρσης μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, πειρῶτο
ἂν ἡσυχίην μὴ ἄγειν, ὥς ἄγοντι μὲν οἱ ἡσυχίην οὔτε
τι προχωρεῖν οἶόν τε ἔσται τῶν πρηγμάτων οὔτε τις
κομιδὴ τὸ ὀπίσω φανήσεται, λιμῶ τέ οἱ ἡ στρατιῇ δια-
φθερέεται, ἐπιχειροῦντι δὲ αὐτῶ καὶ ἔργου ἐχομένῳ
πάντα τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπην οἷά τε ἔσται προσχωρῆσαι
κατὰ πόλεις τε καὶ κατὰ ἔθνεα, ἥτοι ἀλίσκομένων γε ἢ
πρὸ τούτου ὁμολογεόντων· τροφήν τε ἔξειν σφέας τὸν
ἐπέτειον αἰεὶ τὸν Ἑλλήνων καρπὸν. ἀλλὰ δοκέειν γὰρ
νικηθέντα τῇ ναυμαχίῃ οὐ μενέειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὸν
Πέρσῃ· ἐατέον ὦν εἶναι φεύγειν, ἐς δ' ἔλθῃ φεύγων
ἐς τὴν ἑωυτοῦ· τὸ ἐνθεῦτεν δὲ περὶ τῆς ἐκείνου ποιέε-
σθαι ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐκέλευε. ταύτης δὲ εἶχοντο τῆς
γνώμης καὶ Πελοποννησίων τῶν ἄλλων οἱ στρατηγοί.
ὥς δὲ ἔμαθε ὅτι οὐ πείσει τοὺς γε πολλοὺς πλέειν ἐς 109
τὸν Ἑλλήσποντον ὁ Θεμιστοκλῆς, μεταβαλὼν πρὸς
τοὺς Ἀθηναίους (οὗτοι γὰρ μάλιστα ἐκπεφευγότες

περιημέκτεον, ὁρμέατό τε ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πλέειν
καὶ ἐπὶ σφέων αὐτῶν βαλόμενοι, εἰ ὧλλοι μὴ βου-
λοῖατο) ἔλεγε σφι τάδε· Καὶ αὐτὸς ἤδη πολλοῖσι παρ-
εγενόμην καὶ πολλῷ πλέω ἀκήκοα τοιάδε γενέσθαι,
ἄνδρας ἐς ἀναγκαίην ἀπειληθέντας νενικημένους ἀνα-
μάχεσθαι τε καὶ ἀναλαμβάνειν τὴν προτέρην κακότητα.
ἡμεῖς δέ (εὖρημα γὰρ εὖρήκαμεν ἡμέας τε αὐτοὺς καὶ
τὴν Ἑλλάδα, νέφος τοσοῦτο ἀνθρώπων ἀνωσάμενοι)
μὴ διώκωμεν ἄνδρας φεύγοντας. τάδε γὰρ οὐκ ἡμεῖς
κατεργασάμεθα, ἀλλὰ θεοὶ τε καὶ ἥρωες, οἳ ἐφθόνησαν
ἄνδρα ἓνα τῆς τε Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης βασιλεῦσαι,
ἔόντα ἀνόσιόν τε καὶ ἀτάσθαλον· ὃς τὰ τε ἱρὰ καὶ τὰ
ἴδια ἐν ὁμοίῳ ἐποιέετο, ἐμπικράς τε καὶ καταβάλλων
τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα· ὃς καὶ τὴν θάλασσαν ἀπεμα-
στίγωσε πέδας τε κατήκε. ἀλλ' εὖ γὰρ ἔχει ἐς τὸ
παρεὶν ἡμῖν νῦν μὲν ἐν τῇ Ἑλλάδι καταμείναντας
ἡμέων τε αὐτῶν ἐπιμεληθῆναι καὶ τῶν οἰκετέων· καί
τις οἰκίην τε ἀναπλασάσθω καὶ σπόρου ἀνακῶς ἐχέτω,
παντελέως ἀπελάσας τὸν βάρβαρον· ἅμα δὲ τῷ ἔαρι
καταπλέωμεν ἐπὶ Ἑλλησπόντου καὶ Ἰωνίης. ταῦτα ἔλεγε
ἀποθήκην μέλλων ποιήσεσθαι ἐς τὸν Πέρσην, ἵνα ἦν
ἄρα τί μιν καταλαμβάνη πρὸς Ἀθηναίων πάθος, ἐχῇ
110 ἀποστροφὴν· τὰ περ ὧν καὶ ἐγένετο. Θεμιστοκλῆς
μὲν ταῦτα λέγων διέβαλλε, Ἀθηναῖοι δὲ ἐπείθοντο·
ἐπειδὴ γὰρ καὶ πρότερον δεδογμένος εἶναι σοφὸς ἐφάνη
ἔων ἀληθῶς σοφός τε καὶ εὖβουλος, πάντως ἔτοιμοι
ἦσαν λέγοντι πείθεσθαι. ὥς δὲ οὗτοί οἱ ἀνεγνωσμένοι
ἦσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ὁ Θεμιστοκλῆς ἄνδρας ἀπ-
έπεμπε ἔχοντας πλοῖον, τοῖσι ἐπίστευσε σιγᾶν ἐς πᾶσαν
βάσανον· ἀπικνεομένοισι τὰ αὐτὸς ἐνετείλατο βασιλεῖ

φράσαι· τῶν καὶ Σίκιννος ὁ οἰκέτης αὐτῖς ἐγένετο· οἱ
ἐπειδὴ ἀπίκοντο πρὸς τὴν Ἀττικὴν, οἱ μὲν κατέμενον
ἐπὶ τῷ πλοίῳ, Σίκιννος δὲ ἀναβὰς παρὰ Ξέρξην ἔλεγε
τάδε· Ἐπεμψέ με Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλῆος, στρατηγὸς
μὲν Ἀθηναίων, ἀνὴρ δὲ τῶν συμμάχων πάντων ἄρι-
στος καὶ σοφώτατος, φράσσοντά τοι ὅτι Θεμιστοκλῆς
[ὁ Ἀθηναῖος] σοὶ βουλόμενος ὑπουργεῖν ἔσχε τοὺς
Ἕλληνας τὰς νέας βουλομένους διώκειν καὶ τὰς ἐν
Ἑλλησπόντῳ γεφύρας λύνειν. καὶ νῦν κατ' ἡσυχίην
πολλὴν κομίζεο. οἱ μὲν ταῦτα σημήναντες ἀπέπλεον 111
ὀπίσω· οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπεὶ τε σφι ἀπέδοξε μήτ' ἐπι-
διώκειν ἔτι προσωτέρῳ τῶν βαρβάρων τὰς νέας μήτε
πλέειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντας τὸν πόρον, τὴν
Ἄνδρον περικατέατο ἐξελεῖν ἐθέλοντες. πρῶτοι γὰρ
Ἄνδριοι νησιωτῶν αἰτηθέντες πρὸς Θεμιστοκλῆος χρή-
ματα οὐκ ἔδοσαν, ἀλλὰ προῖσχομένου Θεμιστοκλῆος
λόγον τόνδε, ὥς ἤκοιεν Ἀθηναῖοι περὶ ἑωντοὺς ἔχοντες
δύο θεοὺς μεγάλους, Πειθῶ τε καὶ Ἀναγκαίην, οὕτω
τέ σφι κάρτα δοτέα εἶναι χρήματα, ὑπεκρίναντο πρὸς
ταῦτα λέγοντες ὥς κατὰ λόγον ἦσαν ἄρα αἱ Ἀθῆναι
μεγάλαι τε καὶ εὐδαίμονες καὶ θεῶν χρηστῶν ἤκοιεν
εὖ, ἐπεὶ Ἀνδρίους γε εἶναι γεωπεινάς ἐς τὰ μέγιστα
ἀνήκοντας, καὶ θεοὺς δύο ἀχρήστους οὐκ ἐκλείπειν
σφέων τὴν νῆσον ἀλλ' αἰεὶ φιλοχωρεῖν, Πενίην τε
καὶ Ἀμνηχανίην, καὶ τούτων τῶν θεῶν ἐπηβόλους ἔοντας
Ἀνδρίους οὐ δώσειν χρήματα· οὐδέκοτε γὰρ (ἂν)
τῆς ἑωντῶν ἀδυναμίας τὴν Ἀθηναίων δύναμιν εἶναι
κρέσσω. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ὑποκρινάμενοι καὶ οὐ
δόντες χρήματα ἐπολιορκέοντο. Θεμιστοκλῆς δέ, οὐ 112
γὰρ ἐπαύετο πλεονεκτέων, ἐσπέμπων ἐς τὰς ἄλλας

νήσους ἀπειλητηρίους λόγους αἰτεε χρήματα διὰ τῶν αὐτῶν ἀγγέλων [χρεώμενος λόγοισι] τοῖσι καὶ πρὸς βασιλέα ἐχρήσατο, λέγων ὥς εἰ μὴ δώσουσι τὸ αἰτεόμενον, ἐπάξει τὴν στρατιὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ πολιορκέων ἐξαιρήσει. λέγων ταῦτα συνέλεγε χρήματα μεγάλα παρὰ Καρυστίων τε καὶ Παρίων, οἳ πυνθανόμενοι τὴν τε Ἄνδρον ὥς πολιορκέοιτο διότι ἐμήδισε, καὶ Θεμιστοκλέα ὥς εἶη ἐν αἰνῇ μεγίστῃ τῶν στρατηγῶν, δέισαντες ταῦτα ἐπεμπον χρήματα. εἰ δὲ δὴ τινες καὶ ἄλλοι ἔδοσαν νησιωτέων, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· δοκέω δὲ τινας καὶ ἄλλους δοῦναι καὶ οὐ τούτους μούνοους. καὶ τοι Καρυστίοισι γε οὐδὲν τούτου εἴνεκα τοῦ κακοῦ ὑπερβολὴ ἐγένετο· Πάριοι δὲ Θεμιστοκλέα χρήμασι ἱλασάμενοι διέφυγον τὸ στράτευμα. Θεμιστοκλέης μὲν νῦν ἐξ Ἄνδρου ὁρμώμενος χρήματα παρὰ νησιωτέων ἐκτάτο λάθρῃ τῶν ἄλλων στρατηγῶν.

- 113 Οἱ δ' ἀμφὶ Ξέρξην ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ναυμαχίην ἐξήλαντον ἐς Βοιωτοὺς τὴν αὐτὴν ὁδόν. ἔδοξε γὰρ Μαρδονίῳ ἅμα μὲν προπέμψαι βασιλέα, ἅμα δὲ ἄνωρίην εἶναι τοῦ ἔτεος πολεμέειν, χειμερίσαι τε ἅμεινον εἶναι ἐν Θεσσαλίῃ, καὶ ἔπειτα ἅμα τῷ ἔαρι πειρᾶσθαι τῆς Πελοποννήσου. ὥς δὲ ἀπύκατο ἐς τὴν Θεσσαλίην, ἐνθαῦτα Μαρδόνιος ἐξελέγετο πρῶτους μὲν τοὺς Πέρσας πάντας τοὺς ἀθανάτους καλεομένους, πλὴν Ἰδάρνεος τοῦ στρατηγοῦ (οὗτος γὰρ οὐκ ἔφη λείψεσθαι βασιλέος), μετὰ δὲ τῶν ἄλλων Περσέων τοὺς θωρηκοφόρους καὶ τὴν ἵππον τὴν χιλίνην, καὶ Μήδους τε καὶ Σάκας καὶ Βακτροὺς τε καὶ Ἰνδοὺς, καὶ τὸν πεξὸν καὶ τὴν ἵππον. ταῦτα μὲν ἔθνεα ὅλα εἴλετο, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων συμμάχων ἐξελέγετο κατ' ὀλίγους, τοῖσι

εἶδεά τε ὑπῆρχε διαλέγων καὶ εἰ τέοισί τι χρηστὸν
 συνῆδε πεποιημένον· ἐν δὲ πλείστον ἔθνος Πέρσας
 αἰρέετο, ἔνδρας στρεπτοφόρους τε καὶ ψελιοφόρους,
 ἐπὶ δὲ Μήδους. οὗτοι δὲ πλῆθος μὲν οὐκ ἐλάσσονες
 ἦσαν τῶν Περσέων, ῥώμῃ δὲ ἥσσονες· ὥστε σύμπαντας
 τριήκοντα μυριάδας γενέσθαι σὺν ἱππεύσι. ἐν δὲ 114
 τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῷ Μαρδόνιός τε τὴν στρατιὴν
 διέκρινε καὶ Ξέρξης ἦν περὶ Θεσσαλίην, χρηστήριον
 ἐληλύθει ἐκ Δελφῶν Λακεδαιμονίοισι, Ξέρξην αἰτέειν
 δίκας τοῦ Λεωνίδεω φόνου καὶ τὸ διδόμενον ἐξ ἐκείνου
 δέκεσθαι. πέμπουσι δὴ κήρυκα τὴν ταχίστην Σπαρ-
 τιῆται, ὃς ἐπειδὴ κατέλαβε ἑοῦσαν ἔτι πᾶσαν τὴν στρα-
 τιὴν ἐν Θεσσαλίῃ, ἐλθὼν ἐς ὕψιν τὴν Ξέρξεω ἔλεγε
 τάδε· ὦ βασιλεῦ Μήδων, Λακεδαιμόνιοί τέ σε καὶ
 Ἡρακλεῖδαι οἱ ἀπὸ Σπάρτης αἰτέουσι φόνου δίκας, ὅτι
 σφέων τὸν βασιλέα ἀπέκτεινας φνόμενον τὴν Ἑλλάδα.
 ὁ δὲ γελάσας τε καὶ κατασχὼν πολλὸν χρόνον, ὥς οἱ
 ἐτύγγανε παρεστῶς Μαρδόνιος, δεικνὺς ἐς τοῦτον εἶπε·
 Τοιγάρ σφι Μαρδόνιος ὃδε δίκας δώσει τοιαύτας οἷας
 ἐκείνοισι πρόκειται. ὁ μὲν δὴ δεξάμενος τὸ ρηθὲν ἀπαλ- 115
 λάσσετο, Ξέρξης δὲ Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίῃ καταλιπὼν
 αὐτὸς ἐπορεύετο κατὰ τάχος ἐς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ
 ἀπικνέεται ἐς τὸν πόρον τῆς διαβάσιος ἐν πέντε καὶ
 τεσσαράκοντα ἡμέρησι, ἀπάγων τῆς στρατιῆς οὐδὲν
 μέρος ὥς εἰπεῖν. ὅκου δὲ πορευόμενοι γινοίατο καὶ
 κατ' οὔστινας ἀνθρώπους, τὸν τούτων καρπὸν ἀρπά-
 ζοντες ἐσιτέοντο· εἰ δὲ καρπὸν μηδένα εὔροιεν, οἱ δὲ
 τὴν πόλιν τὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναφυομένην καὶ τῶν δεν-
 δρέων τὸν φλοιὸν περιλέποντες καὶ τὰ φύλλα κατα-
 δρέποντες κατήσθιον, ὁμοίως τῶν τε ἡμέρων καὶ τῶν

ἀργύρων, καὶ ἔλειπον οὐδέν· ταῦτα δ' ἐποίηον ὑπὸ λιμοῦ.
 ἐπιλαβὼν δὲ λοιμός τε τὸν στρατὸν καὶ δυσεντερίη
 κατ' ὁδὸν διέφθιρε. τοὺς δὲ καὶ νοσέοντας αὐτῶν
 κατέλειπε, ἐπιτάσσωσι τῇσι πόλισι, ἵνα ἐκάστοτε γίνουτο
 ἐλαύνων, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν, ἐν Θεσσαλίῃ τέ
 τινας καὶ ἐν Σίρῳ τῆς Παιονίης καὶ ἐν Μακεδονίῃ.
 ἐνθα καὶ τὸ ἱρὸν ἄρμα καταλιπὼν τοῦ Διός, ὅτε ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα ἤλαννε, ἀπὶ ὧν οὐκ ἀπέλαβε, ἀλλὰ δόντες
 οἱ Παῖονες τοῖσι Θρηῖξι ἀπαιτέοντος Ξέρξεω ἔφασαν
 νεμομένας ἀρπασθῆναι ὑπὸ τῶν ἄνω Θρηίκων τῶν
 116 περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος οἰκημένων. ἐνθα καὶ
 ὁ τῶν Βισαλτέων βασιλεὺς γῆς τε τῆς Κρηστωνικῆς
 Θρηῖξ ἔργον ὑπερφυῆς ἐργάσατο· ὃς οὔτε αὐτὸς ἔφη
 τῷ Ξέρξει ἕκων εἶναι δουλεύσειν, ἀλλ' οἶχετο ἄνω ἐς
 τὸ ὄρος τὴν Ῥοδόπην, τοῖσί τε παισὶ ἀπηγόρευε μὴ
 στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. οἱ δὲ ἀλογήσαντες, ἢ
 ἄλλως σφι θυμὸς ἐγένετο θεήσασθαι τὸν πόλεμον,
 ἐστρατεύοντο ἅμα τῷ Πέρσῃ. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησαν
 ἀσινέες πάντες ἔξ ἐόντες, ἐξώρυξε αὐτῶν ὁ πατήρ τοὺς
 117 ὀφθαλμοὺς διὰ τὴν αἰτίην ταύτην. καὶ οὗτοι μὲν
 τοῦτον τὸν μισθὸν ἔλαβον· οἱ δὲ Πέρσαι ὥς ἐκ τῆς
 Θρηίκης πορευόμενοι ἀπίκοντο ἐπὶ τὸν πόρον, ἐπειγό-
 μενοι τὸν Ἑλλήσποντον τῇσι νηυσὶ διέβησαν ἐς Ἄβυδον·
 τὰς γὰρ σχεδίας οὐκ εὗρον ἔτι ἐντεταμένας ἀλλ' ὑπὸ
 χειμῶνος διαλελυμένας. ἐνθαῦτα δὲ κατεχόμενοι σιτία
 τε πλέω ἢ κατ' ὁδὸν ἐλάγχανον, οὐδένα τε κόσμον
 ἐμπιπλάμενοι καὶ ὕδατα μεταβάλλοντες ἀπέθνησκον τοῦ
 στρατοῦ τοῦ περιέοντος πολλοί. οἱ δὲ λοιποὶ ἅμα Ξέρξει
 118 ἀπικνεύονται ἐς Σάρδεις. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὕδρ' λόγος
 λεγόμενος, ὥς ἐπειδὴ Ξέρξης ἀπελάνων ἐξ Ἀθηνέων

ἀπίκετο ἐπ' Ἡϊόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι, ἐνθεύτεν οὐκέτι ὁδοιπορήσει διεχρᾶτο, ἀλλὰ τὴν μὲν στρατιὴν Ἰθάρνει ἐπιτράπει ἀπάγειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, αὐτὸς δ' ἐπὶ νεὸς Φοινίσσης ἐπιβὰς ἐκομίζετο ἐς τὴν Ἀσίην. πλέοντα δέ μιν ἄνεμον Στρυμονίην ὑπολαβεῖν μέγαν καὶ κυματίνην. καὶ δὴ μᾶλλον γὰρ τι χειμαίνεσθαι γεμούσης τῆς νεὸς ὥστε ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐπεόντων συχνῶν Περσέων τῶν σὺν Ξέρξῃ κομιζομένων, ἐνθαῦτα ἐς δειμαπεσόντα τὸν βασιλέα εἰρέσθαι βῶσαντα τὸν κυβερνήτην εἶ τις ἔστι σφι σωτηρίη. καὶ τὸν εἶπαι· Δέσποτα, οὐκ ἔστι οὐδεμία, εἰ μὴ τούτων ἀπαλλαγὴ τις γένηται τῶν πολλῶν ἐπιβατέων. καὶ Ξέρξην λέγεται ἀκούσαντα ταῦτα εἰπεῖν· Ἄνδρες Πέρσαι, νῦν τις διαδεξάτω ὑμέων βασιλέος κηδόμενος· ἐν ὑμῖν γὰρ οἶκε εἶναι ἐμοὶ ἡ σωτηρίη. τὸν μὲν ταῦτα λέγειν, τοὺς δὲ προσκυνέοντας ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν νέα ἐπικουφισθελσαν οὕτω θῆ ἀποσωθῆναι ἐς τὴν Ἀσίην. ὥς δὲ ἐκβῆναι τάχιστα ἐς γῆν τὸν Ξέρξην, ποιῆσαι τοιόνδε· ὅτι μὲν ἔσωσε βασιλέος τὴν ψυχὴν, δωρήσασθαι χρυσέῳ στεφάνῳ τὸν κυβερνήτην, ὅτι δὲ Περσέων πολλοὺς ἀπώλεσε, ἀποταμεῖν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. οὗτος δὲ ἄλλος 119 λέγεται λόγος περὶ τοῦ Ξέρξεω νόστου, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστός, οὔτε ἄλλως οὔτε τὸ Περσέων τοῦτο πάθος. εἰ γὰρ δὴ ταῦτα οὕτω εἰρέθη ἐκ τοῦ κυβερνήτεω πρὸς Ξέρξην, ἐν μυρίησι γνώμησι μίαν οὐκ ἔχω ἀντίξοον μὴ οὐκ ἂν ποιῆσαι βασιλέα τοιόνδε, τοὺς μὲν ἐκ τοῦ καταστρώματος καταβιβάσαι ἐς κολήν νέα, ἐόντας Πέρσας καὶ Περσέων τοὺς πρώτους, τῶν δ' ἑρετέων ἐόντων Φοινίκων ὅκως οὐκ ἂν ἴσον πλῆθος τοῖσι Πέρσῃσι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν, ὥς καὶ

πρότερόν μοι εἴρηται, ὁδῷ χρεώμενος ἅμα τῷ ἄλλῳ
 120 στρατῷ ἀπενόστησε ἐς τὴν Ἀσίην. μέγα δὲ καὶ τόδε
 μαρτύριον· φαίνεται γὰρ Ξέρξης ἐν τῇ ὀπίσω κομιδῇ
 ἀπικόμενος ἐς Ἀβδηρα καὶ ξεινίην τέ σφι συνθέμενος
 καὶ ὠρησάμενος αὐτοὺς ἀκινάκη τε χρυσέῳ καὶ τιήρῃ
 χρυσοπάστῳ. καὶ ὥς αὐτοὶ λέγουσι Ἀβδηρεῖται, λέγοντες
 ἔμοιγε οὐδαμῶς πιστά, πρῶτον ἐλύσατο τὴν ζώνην
 φεύγων ἐξ Ἀθηνέων ὀπίσω, ὥς ἐν ἀδείῃ ἑών. τὰ δὲ
 Ἀβδηρα ἴδρυται πρὸς τοῦ Ἑλλησπόντου μᾶλλον ἢ τοῦ
 Στρυμόνος καὶ τῆς Ἱόνος, ὅθεν δὴ μὲν φασὶ ἐπι-
 βῆναι ἐπὶ τὴν νέα.

121 Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεῖτε οὐκ οἶοί τε ἐγίνοντο ἐξελεῖν
 τὴν Ἀνδρον, τραπόμενοι ἐς Κάρυστον καὶ δηιώσαντες
 αὐτῶν τὴν χώραν ἀπαλλάσσοντο ἐς Σαλαμίνα. πρῶτα
 μὲν νυν τοῖσι θεοῖσι ἐξείλον ἀκροθίνια ἄλλα τε καὶ
 τριήρεας τρεῖς Φοινίσσας, τὴν μὲν ἐς Ἰσθμὸν ἀναθεῖναι,
 ἥ περ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν, τὴν δὲ ἐπὶ Σούνιον, τὴν δὲ
 τῷ Αἴαντι αὐτοῦ ἐς Σαλαμίνα. μετὰ δὲ τοῦτο διεδά-
 σαντο τὴν ληϊήν καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν ἐς Δελ-
 φούς, ἐκ τῶν ἐγένετο ἀνδριάς ἔχων ἐν τῇ χειρὶ ἀκρω-
 τήριον νεός, ἑὼν μέγαθος δυώδεκα πηχέων· ἔστηκε δὲ
 122 οὗτος τῇ περ ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος ὁ χρύσεος. πέμ-
 ψαντες δὲ ἀκροθίνια οἱ Ἕλληνες ἐς Δελφούς ἐπειρώτων
 τὸν θεὸν κοινῇ εἰ λελάβηκε πλήρεα καὶ ἀρεστὰ τὰ ἀκρο-
 θίνια. ὁ δὲ παρ' Ἑλλήνων μὲν τῶν ἄλλων ἔφησε ἔχειν,
 παρὰ Αἰγινήτων δὲ οὐ, ἀλλὰ ἀπαίτεε αὐτοὺς τὰ ἀρι-
 στηία τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας. Αἰγινῆται δὲ πυνθό-
 μενοι ἀνέθεσαν ἀστέρας χρυσεούς, οἱ ἐπὶ ἴστυ χαλ-
 κέου ἐστᾶσι τρεῖς ἐπὶ τῆς γωνίης, ἀγχοτάτω τοῦ Κροίσου
 123 κρητήρος. μετὰ δὲ τὴν διαίρεσιν τῆς ληϊῆς ἔπλεον οἱ

Ἑλληνες εἰς τὸν Ἰσθμὸν ἀριστήια δώσοντες τῷ ἄξιω-
 τάτῳ γενομένῳ Ἑλλήνων ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. ὥς
 δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ διένεμον τὰς ψήφους ἐπὶ
 τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύ-
 τερον κρίνοντες ἐκ πάντων, ἐνθαῦτα πᾶς τις αὐτῶν
 ἑωυτῷ ἐτίθετο τὴν ψήφον, αὐτὸς ἕκαστος δοκέων ἄρι-
 στος γενέσθαι, δευτέρα δὲ οἱ πολλοὶ συνεξέπιπτον Θεμι-
 στοκλέα κρίνοντες. οἱ μὲν δὴ ἐμουνούντο, Θεμιστο-
 κλέης δὲ δευτερείοισι ὑπερεβάλλετο πολλόν. οὐ βου- 124
 λομένων δὲ ταῦτα κρίνειν τῶν Ἑλλήνων φθόνῳ, ἀλλ'
 ἀποπλεόντων ἑκάστων εἰς τὴν ἑωυτῶν ἀκρίτων, ὅμως
 Θεμιστοκλέης ἐβῶσθη τε καὶ ἐδοξώθη εἶναι ἀνὴρ πολλὸν
 Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ὅτι δὲ
 νικῶν οὐκ ἐτιμήθη πρὸς τῶν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχη-
 σάντων, αὐτίκα μετὰ ταῦτα εἰς Λακεδαίμονα ἀπῖκετο
 θέλων τιμηθῆναι· καὶ μιν Λακεδαιμόνιοι καλῶς μὲν
 ὑπεδέξαντο, μέγας δὲ ἐτίμησαν. ἀριστήια μὲν νυν
 ἔδοσαν Εὐρυβιάδῃ ἐλαίης στέφανον, σοφίης δὲ καὶ
 δεξιότητος Θεμιστοκλέϊ, καὶ τούτῳ στέφανον ἐλαίης·
 ἐδωρήσαντό τε μιν ὅχρῳ τῷ ἐν Σπάρτῃ καλλιστευόντι.
 αἰνέσαντες δὲ πολλὰ, προέπεμψαν ἀπὸντα τριηκόσιοι
 Σπαρτιητέων λογάδες, οὗτοι οἱ περ ἱππέες καλέονται,
 μέχρι οὖρων τῶν Τεγεατικῶν. μῦνον δὴ τοῦτον πάν-
 των ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Σπαρτιῆται προέπεμψαν.
 ὥς δὲ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀπῖκετο εἰς τὰς Ἀθήνας, 125
 ἐνθαῦτα Τιμόδημος Ἀφιδναῖος, τῶν ἐχθρῶν μὲν τῶν
 Θεμιστοκλέος ἑών, ἄλλως δὲ οὐ τῶν ἐπιφανέων ἀνδρῶν,
 φθόνῳ καταμαργέων ἐνείκεε τὸν Θεμιστοκλέα, τὴν εἰς
 Λακεδαίμονα ἄπιξεν προφέρων, ὥς διὰ τὰς Ἀθήνας
 ἔχοι τὰ γέρεα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι'

ἑαυτόν. ὁ δέ, ἐπεῖτε οὐκ ἐπαύετο λέγων ταῦτα ὁ Τιμόδημος, εἶπε· Οὕτω ἔχει τοι· οὐτ' ἂν ἐγὼ ἐὼν Βελβινίτης ἐτιμήθην οὕτω πρὸς Σπαρτιητέων, οὐτ' ἂν σύ, ὦνθρῳπε, ἐὼν Ἀθηναῖος.

- 126 Ταῦτα μὲν νυν ἐς τοσοῦτο ἐγένετο, Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκειος, ἀνὴρ ἐν Πέρσῃσι λόγιμος καὶ πρόσθε ἑὼν, ἐκ δὲ τῶν Πλαταιικῶν καὶ μᾶλλον ἔτι γενόμενος, ἔχων ἑξ μυριάδας στρατοῦ τοῦ Μαρδόνιος ἐξελέξατο, προέπεμπε βασιλέα μέχρι τοῦ πόρου. ὥς δὲ ὁ μὲν ἦν ἐν τῇ Ἀσίῃ, ὁ δὲ ὀπίσω πορευόμενος κατὰ τὴν Παλλήνην ἐγίνετο, ἅτε Μαρδονίου τε χειμερίζοντος περὶ Θεσσαλίην τε καὶ Μακεδονίην καὶ οὐδέν κω κατεπεύγοντος ἦκειν ἐς τὸ ἄλλο στρατόπεδον, οὐκ ἐδικαίου ἐντυχὼν ἀπεστεῶσι Ποτιδαῖηται μὴ οὐκ ἐξανδραποδίσασθαί σφεας. οἱ γὰρ Ποτιδαῖηται, ὥς βασιλεὺς παρεξελήλακε καὶ ὁ ναυτικὸς τοῖσι Πέρσῃσι οἰχώκεε φεύγων ἐκ τῆς Σαλαμίνης, ἐκ τοῦ φανεροῦ ἀπέστασαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων· ὥς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τὴν Παλλήνην ἔχοντες. ἐνθαῦτα δὴ Ἀρτάβαζος ἐπολιόρκεε τὴν Ποτίδαιαν. ὑποπτεύσας δὲ καὶ τοὺς Ὀλυνθίους ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος, καὶ ταύτην ἐπολιόρκεε· εἶχον δὲ αὐτὴν Βοττιαῖοι οἱ ἐκ τοῦ Θερμαίου κόλπου ἐξαναστάντες ὑπὸ Μακεδόνων. ἐπεὶ δὲ σφεας εἶλε πολιορκέων, κατέσφαξε ἐξαγαγὼν ἐς λίμνην, τὴν δὲ πόλιν παραδιδούῃ Κριτοβούλῳ Τορωναίῳ ἐπιτροπεύειν καὶ τῷ Χαλκιδικῷ γένει, καὶ οὕτω Ὀλυνθον Χαλκιδέες ἔσχον.
- 128 ἔξελὼν δὲ ταύτην ὁ Ἀρτάβαζος τῇ Ποτιδαίῃ ἐντεταμένως προσεῖχε, προσέχοντι δὲ οἱ προθύμως συντίθεται προδοσίην Τιμόξεινος ὁ τῶν Σκιωναίων στρατηγός, ὄντινα μὲν τρόπον ἀρχήν, ἔγωγε οὐκ ἔχω εἰπεῖν (οὐ

γὰρ ὃν λέγεται), τέλος μέντοι τοιαύδε ἐγένετο· **θαυ-**
σι βιβλίον γράψει ἢ Τιμόξεινος ἐθέλων **παρὰ Ἀρτάβαζον**
πέμψαι ἢ Ἀρτάβαζος παρὰ Τιμόξεινον, τοξεύματος παρὰ
 τὰς γλυφίδας περιειλλέξαντες καὶ πτερώσαντες τὸ βιβλίον
 ἐτόξευον ἐς συγκείμενον χωρίον. ἐπάλιστος δὲ ἐγένετο
 ὁ Τιμόξεινος προδιδούς τὴν Ποτιδαίαν· τοξεύων γὰρ
 ὁ Ἀρτάβαζος ἐς τὸ συγκείμενον, ἀμαρτῶν τοῦ χωρίου
 τούτου βάλλει ἀνδρὸς Ποτιδαιήτεω τὸν ὄμιον, τὸν δὲ
 βληθέντα περιέδραμε ὄμιλος, οἳα φιλεῖ γίνεσθαι ἐν
 πολέμῳ, οἳ αὐτίκα τὸ τόξευμα λαβόντες, ὥς ἔμαθον
 τὸ βιβλίον, ἔφερον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς· παρῆν δὲ καὶ
 τῶν ἄλλων Παλληναίων συμμαχίη. τοῖσι δὲ στρατη-
 γοῖσι ἐπιλεξαμένοισι τὸ βιβλίον καὶ μαθοῦσι τὸν αἴτιον
 τῆς προδοσίης ἔδοξε μὴ καταπλῆξαι Τιμόξεινον προ-
 δοσίῃ τῆς Σκιωναίων πόλιος εἵνεκα, μὴ νομιζοίαιτο
 εἶναι Σκιωναῖοι ἐς τὸν μετέπειτα χρόνον αἰεὶ προ-
 δόται. ὁ μὲν δὴ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπάλιστος ἐγεγόνεε·
 Ἀρταβάξω δὲ ἐπειδὴ πολιορκέοντι ἐγεγόνεσαν τρεῖς 129
 μῆνες, γίνεται ἄμπωτις τῆς θαλάσσης μεγάλη καὶ χρόνον
 ἐπὶ πολλόν. ἰδόντες δὲ οἱ βάρβαροι τέναγος γενόμενον
 παρήσαν ἐς τὴν Παλλήνην. ὥς δὲ τὰς δύο μὲν μοῖρας
 διοδοικορήκεσαν, ἔτι δὲ τρεῖς ὑπόλοιποι ἦσαν, τὰς διελ-
 θόντας χρῆν εἶναι ἕσω ἐν τῇ Παλλήνῃ, ἐπῆλθε πλημ-
 μυρίς τῆς θαλάσσης μεγάλη, ὅση οὐδαμὰ κω, ὥς οἱ
 ἐπιχώριοι λέγουσι, πολλάκις γινομένη. οἱ μὲν δὴ νέειν
 αὐτῶν οὐκ ἐπιστάμενοι διεφθείροντο, τοὺς δὲ ἐπιστα-
 μένους οἱ Ποτιδαιῆται ἐπιπλώσαντες πλοίοισι ἀπώλεσαν.
 αἴτιον δὲ λέγουσι Ποτιδαιῆται τῆς τε φηχίης [καὶ τῆς
 πλημμυρίδος] καὶ τοῦ Περσικοῦ πάθεος γενέσθαι τόδε,
 ὅτι ἐς τοῦ Ποσειδέωνος τὸν νηὸν καὶ τὸ ἄγαλμα τὸ

έν τῷ προαστείῳ ἡσέβησαν οὗτοι τῶν Περσέων οἱ περ
καὶ διεφθάρησαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης· αἷτιον δὲ τοῦτο
λέγοντες εὐ λέγειν ἔμοιγε δοκέουσι. τοὺς δὲ περιγενομέ-
νους ἀπῆγε Ἀρτάβαζος ἐς Θεσσαλίην παρὰ Μαρδόνιον.

- 180 Οὗτοι μὲν οἱ προπέμπαντες βασιλέα οὕτω ἐπρήξαν.
ὁ δὲ ναυτικὸς ὁ Ξέρξης (δ) περιγεγόμενος, ὥς προσ-
έμιξε τῇ Ἀσίῃ φεύγων ἐκ Σαλαμῖνος καὶ βασιλέα τε καὶ
τὴν στρατιὴν ἐκ Χερσονήσου διεπόρθμευσσε ἐς Ἄβυδον,
ἐχειμέριζε ἐν Κύμῳ. ἔαρος δὲ ἐπιλάμπαντος πρώως
συνελέγετο ἐς Σάμον· αἱ δὲ τῶν νεῶν καὶ ἐχειμέρισαν
αὐτοῦ· Περσέων δὲ καὶ Μήδων οἱ πλεῖντες ἐπεβάτεον.
στρατηγοὶ δὲ σφι ἐπῆλθον Μαρδόντης τε ὁ Βαγαῖον
καὶ Ἀρταῦντης ὁ Ἀρταχάειω· συνῆρχε δὲ τούτοισι καὶ
ἀδελφιδέος αὐτοῦ Ἀρταῦντεω προσελομένου Ἰθαμίτης.
ἅτε δὲ μεγάλως πληγέντες, οὐ προήμισαν ἀνωτέρω τὸ
πρὸς ἐσπέρας, οὐδ' ἐπηγάγκαζε οὐδεῖς, ἀλλ' ἐν τῇ Σάμῳ
κατήμενοι ἐφύλασσον τὴν Ἰωνίην μὴ ἀποστῇ, νέας
ἔχοντες σὺν τῇσι Ἰάσι τριηκοσίας. οὐ μὲν οὐδὲ προσ-
εδέκοντο τοὺς Ἑλληνας ἐλεύσεσθαι ἐς τὴν Ἰωνίην ἀλλ'
ἀποκρήσειν σφι τὴν ἐσωτῶν φυλάσσειν, σταθμεύμενοι
ὅτι σφέας οὐκ ἐπεδίωξαν φεύγοντας ἐκ Σαλαμῖνος ἀλλ'
ἄσμενοι ἀπαλλάσσοντο. κατὰ μὲν νυν τὴν θάλασσαν
ἐσσωμένοι ἦσαν τῷ θυμῷ, πεζῇ δὲ ἐδόκεον πολλῷ
κρατήσειν τὸν Μαρδόνιον. ἔόντες δὲ ἐν Σάμῳ ἅμα
μὲν ἐβουλεύοντο εἴ τι δυναίατο κακὸν τοὺς πολεμίους
ποιεῖν, ἅμα δὲ καὶ ὠτακούστεον ὅκῃ πεσέεται τὰ Μαρ-
181 δονίου πρήγματα. τοὺς δὲ Ἑλληνας τό τε ἔαρ γινόμενον
ἤγειρε καὶ Μαρδόνιος ἐν Θεσσαλίῃ ἑών. ὁ μὲν
δὴ πεζὸς οὕκω συνελέγετο, ὁ δὲ ναυτικὸς ἀπίκετο ἐς
Αἴγιναν, νέες ἀριθμὸν δέκα καὶ ἑκατόν. στρατηγὸς δὲ

καὶ ναύαρχος ἦν Λευτυχίδης ὁ Μενάρεος τοῦ Ἑγη-
σίλλεω τοῦ Ἰπποκρατίδew τοῦ Λευτυχίδew τοῦ Ἀνα-
ξίλλεω τοῦ Ἀρχιδάμου τοῦ Ἀναξανδριδew τοῦ Θεοπόμ-
που τοῦ Νικάνδρου τοῦ Χαρίλλεω τοῦ Εὐνόμου τοῦ
Πολυδέκτεω τοῦ Πρυτάνιος τοῦ Εὐρυφῶντος τοῦ Προ-
κλέος τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου
τοῦ Ἰλλου τοῦ Ἡρακλέος, ἔων τῆς ἐτέρης οἰκίης τῶν
βασιλέων. οὗτοι πάντες, πλὴν τῶν ἐπὶ τῶν μετὰ Λευ-
τυχίδew πρώτων καταλεχθέντων, οἱ ἄλλοι βασιλεῖς ἐγέ-
νοντο Σπάρτης. Ἀθηναίων δὲ ἐστρατήγεε Ξάνθιππος
· ὁ Ἀρίφρωνος. ὥς δὲ παρεγένοντο ἐς τὴν Αἰγιναν πᾶσαι 132
αἱ νῆες, ἀπίκοντο Ἰῶνων ἄγγελοι ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν
Ἑλλήνων, οἱ καὶ ἐς Σπάρτην ὀλίγῳ πρότερον τούτων
ἀπικόμενοι ἐδέοντο Λακεδαιμονίων ἐλευθεροῦν τὴν
Ἰωνίην· τῶν καὶ Ἡρόδοτος ὁ Βασιληίδew ἦν· οἱ στα-
σιῶται σφίσι γενόμενοι ἐπεβούλευον θάνατον Στράττι
τῷ Χίου τυράννῳ, ἔοντες ἀρχὴν ἐπὶ ἀπιβουλεύοντες
δὲ ὥς φανεροὶ ἐγένοντο, ἐξενείκαντος τὴν ἐπιχείρησιν
ἐνὸς τῶν μετεχόντων, οὕτω δὴ οἱ λοιποὶ ἔξ ἔοντες
ὑπεξέσχον ἐκ τῆς Χίου καὶ ἐς Σπάρτην τε ἀπίκοντο καὶ
δὴ καὶ τότε ἐς τὴν Αἰγιναν, τῶν Ἑλλήνων δεόμενοι
καταπλῶσαι ἐς τὴν Ἰωνίην· οἱ προήγαγον αὐτοὺς μόγισ
μέχρι Δήλου. τὸ γὰρ προσωτέρω πᾶν δεινὸν ἦν τοῖσι
Ἕλλησι οὐτε τῶν χώρων ἐοῦσι ἐμπείροισι, στρατιῆς
τε πάντα πλέα ἐδόκεε εἶναι· τὴν δὲ Σάμον ἐπιστέατο
δόξη καὶ Ἡρακλέας στήλας ἴσον ἀπέχειν. συνέπιπτε
δὲ τοιοῦτο ὥστε τοὺς μὲν βαρβάρους τὸ πρὸς ἐσπέρας
ἀνωτέρω Σάμου μὴ τολμᾶν καταπλῶσαι καταρρωδη-
κότας, τοὺς δὲ Ἕλληνας χρηιζόντων Χίων τὸ πρὸς τὴν
ἡῶ κατωτέρω Δήλου. οὕτω δέος τὸ μέσον ἐφύλασσε

- 133 σφεων. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἐπλεον ἐς τὴν Δῆλον, Μαργδόνιος δὲ περὶ τὴν Θεσσαλίην ἐχείμαζε. ἐνδεῦτεν δὲ ὁρμώμενος ἐπεμπε κατὰ τὰ χρηστήρια ἄνδρα Εὐρωπαϊά γένος, τῷ οὖνομα ἦν Μῦς, ἐντειλάμενος πανταχῇ μιν χρησόμενον ἐλθεῖν, τῶν οἷά τε ἦν σφι ἀποπειρήσασθαι. ὃ τι μὲν βουλόμενος ἐμαθεῖν πρὸς τῶν χρηστηρίων ταῦτα ἐνετέλλετο, οὐκ ἔχω φράσαι· οὐ γὰρ ὧν λέγεται δοκέω δ' ἔγωγε περὶ τῶν παρεόντων πρηγμάτων καὶ
- 134 οὐκ ἄλλων πέρι πέμψαι. οὗτος ὁ Μῦς ἐς τε Λεβᾶδειαν φαίνεται ἀπικόμενος καὶ μισθῷ πείσας τῶν ἐκχωρίων ἄνδρα καταβῆναι παρὰ Τροφώνιον, καὶ ἐς Ἄβας τὰς Φωκέων ἀπικόμενος ἐπὶ τὸ χρηστήριον· καὶ δὴ καὶ ἐς Θήβας πρῶτα ὡς ἀπύκετο, τοῦτο μὲν τῷ Ἰσμηνίῳ Ἀπόλλωνι ἐχρήσατο (ἔστι δὲ κατὰ περ ἐν Ὀλυμπίῳ ἱεροῖσι αὐτόθι χρηστηριάζεσθαι), τοῦτο δὲ ξεινόν τινα καὶ οὐ Θηβαίων χρήμασι πείσας κατακοίμησε ἐς Ἀμφιάρεω. Θηβαίων δὲ οὐδενὶ ἔξεστι μαντεύεσθαι αὐτόθι διὰ τόδε· ἐκέλευσέ σφεας ὁ Ἀμφιάρεως διὰ χρηστηρίων ποιεύμενος ὁκότερα βούλονται ἐλέσθαι τούτων, ἑωντῷ ἢ ἅτε μάντι χρᾶσθαι ἢ ἅτε συμμάχῳ, τοῦ ἑτέρου ἀπεχομένους· οἱ δὲ σύμμαχόν μιν εἶλοντο εἶναι. διὰ τοῦτο μὲν οὐκ ἔξεστι Θηβαίων οὐδενὶ αὐτόθι ἐγκατα-
- 135 κοιμηθῆναι. τόδε δὲ θῶμά μοι μέγιστον γενέσθαι λέγεται ὑπὸ Θηβαίων, ἐλθεῖν ἄρα τὸν Εὐρωπαϊά Μῦν, περιστροφώμενον πάντα τὰ χρηστήρια, καὶ ἐς τοῦ Πιτφῶν Ἀπόλλωνος τὸ τέμενος. τοῦτο δὲ τὸ ἱρὸν καλεῖται μὲν Πιτφῶν, ἔστι δὲ Θηβαίων, κέεται δὲ ὑπὲρ τῆς Κωπαίδος λίμνης πρὸς ὄρεϊ ἀγχοτάτῳ Ἀγκραιφίης πόλιος. ἐς τοῦτο τὸ ἱρὸν ἐπεῖτε παρελθεῖν τὸν καλεόμενον τοῦτον Μῦν, ἔπεσθαι δέ οἱ τῶν ἀστῶν αἰρετοὺς ἄνδρας

τρεῖς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ὥς ἀπογραφομένους τὰ θεσπιεῖν
 ἐμελλε, καὶ πρόκατε τὸν πρόμαντιν βαρβάρῳ γλώσση
 χρᾶν. καὶ τοὺς μὲν ἐπομένους τῶν Θηβαίων ἐν θά-
 ματι ἔχεσθαι ἀκούοντας βαρβάρου γλώσσης ἀντὶ Ἑλλά-
 δος, οὐδὲ ἔχειν ὃ τι χρήσονται τῷ παρόντι πρήγματι·
 τὸν δὲ Εὐρωπαϊά Μῦν ἐξαρκάσαντα παρ' αὐτῶν τὴν
 ἐφέροντο δέλτον, τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ προφήτεω γρά-
 φειν ἐς αὐτήν, φάναι δὲ Καρίῃ μιν γλώσση χρᾶν,
 συγγραψάμενον δὲ οἴχεσθαι ἀπιόντα ἐς Θεσσαλίην.
 Μαρκόνιος δὲ ἐπιλεξάμενος ὃ τι δὴ λέγοντα ἦν τὰ 136
 χρηστήρια, μετὰ ταῦτα ἐπεμψε ἄγγελον ἐς Ἀθήνας
 Ἀλέξανδρον τὸν Ἀμύντεω ἄνδρα Μακεδόνα, ἅμα μὲν
 ὅτι οἱ προσκηδέες οἱ Πέρσαι ἦσαν (Ἀλεξάνδρου γὰρ
 ἀδελφεὴν Γυναιήν, Ἀμύντεω δὲ θυγατέρα, Βουβάρης
 ἀνὴρ Πέρσης ἔσχε, ἐκ τῆς οἱ ἐγγόνεε Ἀμύντης ὁ ἐν
 τῇ Ἀσίῃ, ἔχων τὸ οὖνομα τοῦ μητροπάτορος, τῷ δὴ
 ἐκ βασιλέος τῆς Φρυγίης ἐδόθη Ἀλάβανδα πόλις μεγάλη
 νέμεσθαι), ἅμα δὲ ὁ Μαρκόνιος πυνθόμενος ὅτι πρό-
 ξεινός τε εἶη καὶ εὐεργέτης ὁ Ἀλέξανδρος ἐπεμπε. τοὺς
 γὰρ Ἀθηναίους οὕτω ἐδόκεε μάλιστα προσκτήσεσθαι,
 λεῶν τε πολλὸν ἄρα ἀκούων εἶναι καὶ ἔλκιμον, τὰ τε
 κατὰ τὴν θάλασσαν συντυχόντα σφι παθήματα κατ-
 εργασαμένους μάλιστα Ἀθηναίους ἐπίστατο. τούτων
 δὲ προσγενομένων κατήλπιζε εὐπετέως τῆς θαλάσσης
 κρατήσειν, τὰ περ ἂν καὶ ἦν, πεξῆ τε ἐδόκεε πολλῷ
 εἶναι κρέσσων· οὕτω τε ἐλογίζετο κατύπερθε οἱ τὰ
 πρήγματα ἔσεσθαι τῶν Ἑλληνικῶν. τάχα δ' ἂν καὶ
 τὰ χρηστήρια ταῦτά οἱ προλέγοι, συμβουλευόντα σύμ-
 μαχον τὸν Ἀθηναῖον ποιέεσθαι· τοῖσι δὴ πειθόμενος
 ἐπεμπε.

- 137 ΤΟΤ ΔΕ Ἀλεξάνδρου τούτου ἑβδομος γενέτωρ Περδίκκης ἐστὶ ὁ κτησάμενος τῶν Μακεδόνων τὴν τυραννίδα τρόπῳ τοιῷδε· ἐξ Ἀργεος ἐφυγον ἐς Ἴλλυριοὺς τῶν Τημένου ἀπογόνων τρεῖς ἀδελφεοί, Γαυάνης τε καὶ Ἀέροπος καὶ Περδίκκης, ἐκ δὲ Ἴλλυριῶν ὑπερβαλόντες ἐς τὴν ἄνω Μακεδονίην ἀπίκοντο ἐς Λεβαίην πόλιν. ἐνθαῦτα δὲ ἐθήτενον ἐπὶ μισθῷ παρὰ τῷ βασιλεί, ὁ μὲν ἵππους νέμων, ὁ δὲ βοῦς, ὁ δὲ νεώτατος αὐτῶν Περδίκκης τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων. ἦσαν δὲ τὸ πάλοι καὶ αἱ τυραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀσθενέες χρήμασι, οὐ μούνον ὁ δῆμος. ἡ δὲ γυνὴ τοῦ βασιλέος αὐτῇ τὰ σιτία σφι ἐπεσσε. ὅπως δὲ ὀπτήῃ, ὁ ἄρτος τοῦ παιδὸς τοῦ θητός, Περδίκκῃ, διπλήσιος ἐγίνετο αὐτὸς ἑωυτοῦ. ἐπεὶ δὲ αἰεὶ τῷτο τοῦτο ἐγίνετο, εἶπε πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἑωυτῆς. τὸν δὲ ἀκούσαντα ἐσῆλθε αὐτίκα ὡς εἴη τέρας καὶ φέροι ἐς μέγα τι. καλέσας δὲ τοὺς θήτας προηγόρευέ σφι ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ γῆς τῆς ἑωυτοῦ. οἱ δὲ τὸν μισθὸν ἔφασαν δίκαιοι εἶναι ἀπολαβόντες οὕτω ἐξίεναι. ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς τοῦ μισθοῦ πέρι ἀκούσας, ἦν γὰρ κατὰ τὴν καπνοδόκην ἐς τὸν οἶκον ἐσέχων ὁ ἥλιος, εἶπε θεοβλαβῆς γενόμενος “Μισθὸν δὲ ὑμῖν ἐγὼ ὑμέων ἄξιον τόνδε ἀποδίδωμι”, δέξας τὸν ἥλιον. ὁ μὲν δὴ Γαυάνης τε καὶ ὁ Ἀέροπος οἱ πρεσβύτεροι ἕστασαν ἐκπεπληγμένοι, ὡς ἤκουσαν ταῦτα· ὁ δὲ παῖς, ἐτύγγανε γὰρ ἔχων μάχαιραν, εἶπας τάδε “Δεκόμεθα, ὦ βασιλεῦ, τὰ διδοῖς”, περιγράφει τῇ μαχαίρῃ ἐς τὸ ἔδαφος τοῦ οἴκου τὸν ἥλιον, περιγράφας δέ, ἐς τὸν κόλπον τρεῖς ἀρυσάμενος τοῦ ἡλίου,
- 138 ἀπαλλάσσετο αὐτός τε καὶ οἱ μετ’ ἐκείνου. οἱ μὲν δὴ ἀπήισαν, τῷ δὲ βασιλεί σημαίνει τις τῶν παρέδρων

οἶόν τι χρῆμα ποιήσῃε ὁ παῖς καὶ ὥς σὺν νόῳ κείνων
 ὁ νεώτατος λάβοι τὰ διδόμενα. ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας
 καὶ ὄξυνθεις πέμπει ἐπ' αὐτοὺς ἱππέας ἀπολέοντας.
 ποταμὸς δέ ἐστι ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ, τῷ θύουσι οἱ τού-
 των τῶν ἀνδρῶν ἀπ' Ἄργεος ἀπόγονοι σωτῆρι. οὗτος,
 ἐπεῖτε διέβησαν οἱ Τημενίδαι, μέγας οὕτω ἐρρῦν ὥστε
 τοὺς ἱππέας μὴ οἶους τε γενέσθαι διαβῆναι. οἱ δὲ
 ἀπικόμενοι ἐς ἄλλην γῆν τῆς Μακεδονίης οἰκησαν πέλας
 τῶν κήπων τῶν λεγομένων εἶναι Μίδεω τοῦ Γορ-
 δίω, ἐν τοῖσι φύεται αὐτόματα ῥόδα, ἐν ἑαστον ἔχον
 ἐξήκοντα φύλλα, ὁδμῇ τε ὑπερφέροντα τῶν ἄλλων.
 ἐν οὗτοισι καὶ ὁ Σιληνὸς τοῖσι κήποισι ἦλω, ὥς λέγε-
 ται ὑπὸ Μακεδόνων. ὑπὲρ δὲ τῶν κήπων ὄρος κέεται
 Βέρμιον οὖνομα, ἄβατον ὑπὸ χειμῶνος. ἐνθεῦτεν δὲ
 ὁρμώμενοι, ὥς ταύτην ἔσχον, κατεστρέφοντο καὶ τὴν
 ἄλλην Μακεδονίην. ἀπὸ τούτου δὴ τοῦ Περιδίκω 139
 Ἀλέξανδρος ὧδε ἐγένετο· Ἀμύντεω παῖς ἦν Ἀλέξανδρος,
 Ἀμύντης δὲ Ἀλκέτω, Ἀλκέτω δὲ πατὴρ ἦν Ἀέροπος,
 τοῦ δὲ Φίλιππος, Φιλίππου δὲ Ἀργαῖος, τοῦ δὲ Περ-
 δίκης ὁ κτησάμενος τὴν ἀρχήν.

Ἐγεγόνεε μὲν δὴ ὧδε Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω 140
 ὥς δὲ ἀπῖκετο ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ Μαρ-
 δονίου, ἔλεγε τάδε· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μαργδόνιος τάδε
 λέγει· Ἐμοὶ ἀγγελίη ἦκει παρὰ βασιλέος λέγουσα οὕτω·
 Ἀθηναίοισι τὰς ἀμαρτιάδας τὰς ἐς ἐμὲ ἐξ ἐκείνων γενο-
 μένας πάσας μετήμι. νῦν τε ὧδε, Μαργδόνιε, ποίεε·
 τοῦτο μὲν τὴν γῆν σφι ἀπόδος, τοῦτο δὲ ἄλλην πρὸς
 ταύτῃ ἐλέσθων αὐτοί, ἥντινα ἂν ἐθέλωσι, ἐόντες αὐτό-
 νομοι. ἱρὰ τε πάντα σφι, ἣν δὴ βούλονται γε ἐμοὶ
 ὁμολογέειν, ἀνόρθωσον, ὅσα ἐγὼ ἐνέπρησα. τούτων

δὲ ἀπιγμένων ἀναγκαιῶς ἔχει μοι ποιέειν ταῦτα, ἣν μὴ τὸ ὑμέτερον αἴτιον γένηται. λέγω δὲ ὑμῖν τάδε νῦν· τί μαίνεσθε πόλεμον βασιλεῖ ἀνταειρόμενοι; οὔτε γὰρ ἂν ὑπερβάλαισθε οὔτε οἰοί τε ἔστε ἀντέχειν τὸν πάντα χρόνον. εἶδετε μὲν γὰρ τῆς Ξέρξεω στρατηλασίης τὸ πλῆθος καὶ τὰ ἔργα, πυνθάνεσθε δὲ καὶ τὴν νῦν παρ' ἐμοὶ ἐούσαν δύναμιν, ὥστε καὶ ἦν ἡμέας ὑπερβάλλησθε καὶ νικήσητε, τοῦ περ ὑμῖν οὐδεμία ἐλπίς εἰ περ εὖ φρονέετε, ἄλλη παρέσται πολλαπλησίη. μὴ ὦν βούλεσθε παρισυνόμενοι βασιλεῖ στέρεσθαι μὲν τῆς χώρης, θίειν δὲ αἰεὶ περὶ ὑμέων αὐτῶν, ἀλλὰ καταλύσασθε. παρέχει δὲ ὑμῖν κάλλιστα καταλῦσασθαι βασιλέος ταύτῃ ὀρμημένου. ἔστε ἐλεύθεροι, ἡμῖν ὁμαιχμίην συνθέμενοι ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης.

β Μαροδόνιος μὲν ταῦτα, ὃ Ἀθηναῖοι, ἐνετείλατό μοι εἰπεῖν πρὸς ὑμέας. ἐγὼ δὲ περὶ μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς ὑμέας ἐούσης ἐξ ἐμεῦ οὐδὲν λέξω (οὐ γὰρ ἂν νῦν πρῶτον ἐκμάθοιτε), προσχρηγίζω δὲ ὑμέων πείθεσθαι Μαροδονίῳ. ἐνορέω γὰρ ὑμῖν οὐκ οἰοισί τε ἔσομένοισι τὸν πάντα χρόνον πολεμέειν Ξέρξῃ. εἰ γὰρ ἐνῶρων τοῦτο ἐν ὑμῖν, οὐκ ἂν κοτε ἐς ὑμέας ἦλθον ἔχων λόγους τούσδε· καὶ γὰρ δύναμις ὑπὲρ ἄνθρωπον ἢ βασιλέος ἐστὶ καὶ χεὶρ ὑπερμήκης. ἦν ὦν μὴ αὐτίκα ὁμολογήσητε, μεγάλα προτεινόντων ἐπ' οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι, δειμαίνω ὑπὲρ ὑμέων ἐν τρίβῳ τε μάλιστα οἰκημένων τῶν συμμάχων πάντων αἰεὶ τε φθειρομένων μούνων, ἐξαίρετον μεταίχμιόν τε τὴν γῆν ἐκτημένων. ἀλλὰ πείθεσθε· πολλοῦ γὰρ ὑμῖν ἄξια ταῦτα, εἰ βασιλεύς γε ὁ μέγας μούννοισι ὑμῖν Ἑλλήνων τὰς ἀμαρτάδας ἀπιεὶς ἐθέλει φίλος γενέσθαι. Ἀλέξανδρος μὲν ταῦτα

ἔλεξε· Λακεδαιμόνιοι δὲ πυθόμενοι ἦκειν Ἀλέξανδρον 141
 εἰς Ἀθήνας εἰς ὁμολογίην ἄξοντα τῷ βαρβάρῳ Ἀθη-
 ναίους, ἀναμνησθέντες τῶν λογίων ὡς σφεας χρεόν
 ἐστὶ ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Δωριεῦσι ἐκπίπτειν ἐκ Πελο-
 ποννήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ Ἀθηναίων, κάρτα τε
 ἔδεισαν μὴ ὁμολογήσωσι τῷ Πέρσῃ Ἀθηναῖοι, αὐτίκα
 τέ σφι ἔδοξε πέμπειν ἀγγέλους. καὶ δὴ συνέπιπτε ὥστε
 ὁμοῦ σφεων γίνεσθαι τὴν κατάστασιν· ἐπανέμειναν γὰρ
 οἱ Ἀθηναῖοι διατρίβοντες, εὖ ἐπιστάμενοι ὅτι ἐμελλον
 Λακεδαιμόνιοι πεύσεσθαι ἦκοντα παρὰ τοῦ βαρβάρου
 ἄγγελον ἐπ' ὁμολογίῃ, πυθόμενοί τε πέμψειν κατὰ
 τάχος ἀγγέλους. ἐπίτηδες ὧν ἐποίουν, ἐνδεικνύμενοι
 τοῖσι Λακεδαιμονίοισι τὴν ἐσωτῶν γνώμην. ὥς δὲ 142
 ἐπαύσατο λέγων Ἀλέξανδρος, διαδεξάμενοι ἔλεγον οἱ
 ἀπὸ Σπάρτης ἄγγελοι· Ἡμέας δὲ ἐπεμψαν Λακεδαιμό-
 νιοι δεησομένους ὑμέων μήτε νεώτερον ποιεῖν μηδὲν
 κατὰ τὴν Ἑλλάδα μήτε λόγους ἐνδέκεσθαι παρὰ τοῦ
 βαρβάρου. οὔτε γὰρ δίκαιον οὐδαμῶς οὔτε κόσμον
 φέρον οὔτε γε ἄλλοισι Ἑλλήνων οὐδαμοῖσι, ὑμῖν δὲ
 δὴ καὶ διὰ πάντων ἦμισα πολλῶν εἵνεκα· ἡγείρατε
 γὰρ τόνδε τὸν πόλεμον ὑμεῖς οὐδὲν ἡμέων βουλομέ-
 νων, καὶ περὶ τῆς ὑμετέρης ἀρχῆν ὁ ἀγὼν ἐγένετο·
 νῦν δὲ φέρει καὶ εἰς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ἄλλως τε
 τούτων ἀπάντων αἰτίους γενέσθαι δουλοσύνης τοῖσι
 Ἑλλήσι Ἀθηναίους οὐδαμῶς ἀνασχετόν, οἵτινες αἰεὶ καὶ
 τὸ πάλαι φαίνεσθε πολλοὺς ἐλευθερώσαντες ἀνθρώπων.
 πιεξευμένοισι μέντοι ὑμῖν συναχθόμεθα, καὶ ὅτι καρπῶν
 ἐστερήθητε διξῶν ἤδη καὶ ὅτι οἰκοφθόρησθε χρόνον
 ἤδη πολλόν. ἀντὶ τούτων δὲ ὑμῖν Λακεδαιμόνιοί τε
 καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπαγγέλλονται γυναικῶς τε καὶ τὰ εἰς

πόλεμον ἄχρηστα οἰκετέων ἐχόμενα πάντα ἐπιθρόφειν, ἔστ' ἂν ὁ πόλεμος ὅδε συνεστήκη. μηδὲ ὑμέας Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἀναγνώσῃ, λείψας τὸν Μαρδονίου λόγον. τοῦτ' μὲν γὰρ ταῦτα ποιητέα ἐστί· τύραννος γὰρ ἔων τυράννῳ συγκατεργάζεται· ὑμῖν δὲ γε οὐ ποιητέα, εἰ περ εὖ τυχάνετε φρονέοντες, ἐπισταμένοισι ὥς βαρβάροισι ἐστὶ οὔτε πιστὸν οὔτε ἀληθὲς οὐδέν.

143 ταῦτα ἔλεξαν οἱ ἄγγελοι. Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ὑπεκρίναντο τάδε· Καὶ αὐτοὶ τοῦτό γε ἐπιστάμεθα ὅτι πολλαπλησίη ἐστὶ τῷ Μήδῳ δύναμις ἢ περ ἡμῖν, ὥστε οὐδὲν δεῖ τοῦτό γε ὀνειδίζειν. ἀλλ' ὅμως ἐλευθερίης γλιχόμενοι ἀμυννόμεθα οὕτω ὅπως ἂν καὶ δυνώμεθα. ὁμολογῆσαι δὲ τῷ βαρβάρῳ μήτε σὺ ἡμέας πειρῶ ἀναπελθεῖν οὔτε ἡμεῖς πεισόμεθα. νῦν τε ἀπάγγελλε Μαρδονίῳ ὥς Ἀθηναῖοι λέγουσι, ἔστ' ἂν ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἴῃ τῇ περ καὶ νῦν ἔρχεται, μήποτε ὁμολογήσειν ἡμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσι τε συμμάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν ἀμυνόμενοι καὶ τοῖσι ἡρώσι, τῶν ἐκεῖνος οὐδεμίαν ὄπιν ἔχων ἐνέπρησε τοὺς τε οἴκους καὶ τὰ ἀγάλματα. σὺ τε τοῦ λοιποῦ λόγους ἔχων τοιούσδε μὴ ἐπιφαίνεο Ἀθηναίοισι, μηδὲ δοκέων χρηστὰ ὑπουργεῖν ἀθέμιστα ἔρδειν παραίνες. οὐ γὰρ σε βουλόμεθα οὐδὲν ἄχαρι πρὸς Ἀθηναίων παθεῖν,

144 ἐόντα πρόξεινόν τε καὶ φίλον. πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ταῦτα ὑπεκρίναντο, πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ Σπάρτης ἀγγέλους τάδε· Τὸ μὲν δεῖσαι Λακεδαιμονίους μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ βαρβάρῳ κάρτα ἀνθρωπήιον ἦν. ἀτὰρ αἰσχρὸς γε οἴκατε ἐξεπιστάμενοι τὸ Ἀθηναίων φρόνημα ἀρρωθεῖσαι, ὅτι οὔτε χρυσὸς ἐστὶ γῆς οὐδαμῶς τοσοῦτος οὔτε χώρη κάλλει καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερφέρουσα,

τὰ ἡμεῖς δεξάμενοι ἐθέλοισιν ἂν μηδίσαντες καταδου-
 λῶσαι τὴν Ἑλλάδα. πολλά τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐστὶ
 τὰ διακωλύοντα ταῦτα μὴ ποιεῖν μηδ' ἦν ἐθέλωμεν,
 πρῶτα μὲν καὶ μέγιστα τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ
 τὰ οἰκήματα ἐμπεπρημένα τε καὶ συγκεχωσμένα, τοῖσι
 ἡμέας ἀναγκάως ἔχει τιμωρῆειν ἐς τὰ μέγιστα μᾶλλον
 ἢ περ ὁμολογῆειν τῷ ταῦτα ἐργασαμένῳ, αὐτὶς δὲ τὸ
 Ἑλληνικόν, ἐὼν ὅμαιμόν τε καὶ ὁμόγλωσσον, καὶ θεῶν
 ἰδρύματά τε κοινὰ καὶ θυσαίαι ἡθεὰ τε ὁμότροπα, τῶν
 προδότας γενέσθαι Ἀθηναίους οὐκ ἂν εὖ ἔχοι. ἐπί-
 στασθὲ τε οὕτω, εἰ μὴ πρότερον ἐτυγχάνετε ἐπιστά-
 μενοι, ἔστ' ἂν καὶ εἰς περιῇ Ἀθηναίων, μηδαμὰ ὁμο-
 λογήσοντας ἡμέας Ξέρξῃ. ὑμέων μέντοι ἀγάμεθα τὴν
 προνοίην τὴν ἐς ἡμέας ἔχουσιν, ὅτι προεῖдете ἡμέων
 οἰκοφθορημένων οὕτω ὥστε ἐπιθρῆψαι ἐθέλειν ἡμέων
 τοὺς οἰκέτας. καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλήρωται,
 ἡμεῖς μέντοι λιπαρήσομεν οὕτω ὅπως ἂν ἔχωμεν, οὐδὲν
 λυπέοντες ὑμέας. νῦν δέ, ὥς οὕτω ἔχόντων, στρατιὴν
 ὥς τάχιστα ἐκπέμπετε. ὥς γὰρ ἡμεῖς εἰκάζομεν, οὐκ
 ἐκὰς χρόνου παρέσται ὁ βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμε-
 τέρην, ἀλλ' ἐπεὰν τάχιστα πύθηται τὴν ἀγγελλήν ὅτι
 οὐδὲν ποιήσομεν τῶν ἐκεῖνος ἡμέων προσεδέετο. πρὶν
 ὦν παρῆναι ἐκεῖνον ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἡμέας καιρὸς
 ἐστὶ προβοηθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτίνην. οἱ μὲν ταῦτα
 ὑποκριναμένων Ἀθηναίων ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ
ΤΟΥ
ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΥ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΝΝΑΤΗ
ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

- 1 ΜΑΡΔΟΝΙΟΣ δέ, ὥς οἱ ἀπονοστήσας Ἀλέξανδρος
τὰ παρὰ Ἀθηναίων ἐσήμηνε, ὀρμηθεὶς ἐκ Θεσσαλίας
ἤγε τὴν στρατιὴν σπουδῇ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας· ὅκου δὲ
ἐκάστοτε γίνοιτο, τούτους παρελάμβανε. τοῖσι δὲ Θεσ-
σαλίας ἡγεομένοισι οὔτε τὰ πρὸ τοῦ πεπρηγμένα μετ-
έμελε οὐδὲν πολλῶ τε μᾶλλον ἐπῆγον τὸν Πέρσην, καὶ
συμπροέπεμψέ τε Θῶρηξ ὁ Ληρισαῖος Ξέρξην φεύγοντα
καὶ τότε ἐκ τοῦ φανεροῦ παρῆκε Μαρδόνιον ἐπὶ τὴν
2 Ἑλλάδα. ἐπεὶ δὲ πορευόμενος γίνεται ὁ στρατὸς ἐν
Βοιωτοῖσι, οἱ Θηβαῖοι κατελάμβανον τὸν Μαρδόνιον
καὶ συνεβούλευον αὐτῷ λέγοντες ὥς οὐκ εἴη χῶρος
ἐπιτηδεότερος ἐνστρατοπεδεύεσθαι ἐκείνου, οὐδὲ ἔων
ἶναι ἐκαστέρῳ, ἀλλ' αὐτοῦ ἱζόμενον ποιέειν ὅπως ἀμα-
χητὶ τὴν πᾶσαν Ἑλλάδα καταστρέφεται. κατὰ μὲν γὰρ
τὸ ἰσχυρὸν Ἑλλήνας ὁμοφρονέοντας, οἳ περ καὶ πάρος
ταῦτ' ἐγίνωσκον, χαλεπὰ εἶναι περιγίνεσθαι καὶ ἅπασι
ἀνθρώποισι· Εἰ δὲ ποιήσεις τὰ ἡμεῖς παραινέομεν,
ἔφασαν λέγοντες, ἔξεις ἀπόνως ἅπαντα τὰ ἐκείνων βου-
λεύματα. πέμπε χρήματα ἐς τοὺς δυναστεύοντας ἄνδρας
ἐν τῇσι πόλεσι, πέμπων δὲ τὴν Ἑλλάδα διαστήσεις·

ἐνθεῦτεν δὲ τοὺς μὴ τὰ σὰ φρονέοντας ῥηιδίως μετὰ
 τῶν στασιωτέων καταστρέψαι. οἱ μὲν ταῦτα συνεβού- 3
 λευον, ὁ δὲ οὐκ ἐπεΐθετο, ἀλλὰ οἱ δεινός τις ἐνέστακτο
 ἡμερος τὰς Ἀθήνας δεύτερα ἐλεῖν, ἅμα μὲν ὑπ' ἀγνω-
 μοσύνης, ἅμα δὲ πυρσοῖσι διὰ νήσων ἐδόκεε βασιλεῖ
 δηλώσειν ἔντι ἐν Σάρδισι ὅτι ἔχοι Ἀθήνας. ὃς οὐδὲ
 τότε ἀπικόμενος ἐς τὴν Ἀττικὴν εὔρε τοὺς Ἀθηναίους,
 ἀλλ' ἐν τε Σαλαμῖνι τοὺς πλείστους ἐπυνθάνετο εἶναι
 ἐν τε τῇσι νηυσί, αἰρέει τε ἔρημον τὸ ἄστυ. ἡ δὲ
 βασιλέος αἴρεσις ἐς τὴν ὑστέραν τὴν Μαρδονίου ἐπι-
 στρατηγὴν δεκάμηνος ἐγένετο. ἐπεὶ δὲ ἐν Ἀθήνησι 4
 ἐγένετο ὁ Μαρδόνιος, πέμπει ἐς Σαλαμῖνα Μουρυχίδην
 ἄνδρα Ἑλλησπόντιον φέροντα τοὺς αὐτοὺς λόγους τοὺς
 καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν τοῖσι Ἀθηναίοισι διεπόρ-
 θμενσε. ταῦτα δὲ τὸ δεύτερον ἀπέστελλε προέχων μὲν
 τῶν Ἀθηναίων οὐ φιλίας γνώμας, ἐλπίσας δὲ σφεας
 ὑπῆσειν τῆς ἀγνωμοσύνης ὥς δοριαλώτου ἐούσης τῆς
 Ἀττικῆς χώρας καὶ ἐούσης ὑπ' ἐνωτῶ. τούτων μὲν
 εἵνεκα ἀπέπεμψε Μουρυχίδην ἐς Σαλαμῖνα· ὁ δὲ ἀπικό- 5
 μενος ἐπὶ τὴν βουλὴν ἔλεγε τὰ παρὰ Μαρδονίου. τῶν
 δὲ βουλευτέων Λυκίδης εἶπε γνώμην ὥς οἱ ἐδόκεε
 ἄμεινον εἶναι δεξαμένους τὸν λόγον τὸν σφι Μουρυ-
 χίδης προσφέρει ἐξενεῖκαι ἐς τὸν δῆμον. ὁ μὲν δὴ
 ταύτην τὴν γνώμην ἀπεφαίνετο, εἴτε δὴ δεδεγμένος
 χρήματα παρὰ Μαρδονίου, εἴτε καὶ ταῦτά οἱ ἑάνδανε·
 Ἀθηναῖοι δὲ αὐτίκα δεινὸν ποιησάμενοι, οἳ τε ἐκ τῆς
 βουλῆς καὶ οἱ ἔξωθεν, ὥς ἐπύθοντο, περιστάντες Λυ-
 κίδην κατέλευσαν βάλλοντες, τὸν δὲ Ἑλλησπόντιον
 Μουρυχίδην ἀπέπεμψαν ἄσινέα. γενομένου δὲ θορύ-
 βου ἐν τῇ Σαλαμῖνι περὶ τὸν Λυκίδην, πυνθάνονται

τὸ γινόμενον αἱ γυναῖκες τῶν Ἀθηναίων, διακελευσα-
 μένη δὲ γυνή γυναικὶ καὶ παραλαβοῦσα ἐπὶ τὴν Λυ-
 κίδεω οἰκίην ἦσαν αὐτοκελές, καὶ κατὰ μὲν ἔλευσαν
 6 αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, κατὰ δὲ τὰ τέκνα. ἐς δὲ τὴν Σαλα-
 μῖνα διέβησαν οἱ Ἀθηναῖοι ὧδε· ἕως μὲν προσεδέκοντο
 ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἥξειν τιμωρήσουντά σφι,
 οἱ δὲ ἔμενον ἐν τῇ Ἀττικῇ· ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν μακρότερά
 τε καὶ σχολαίτερα· ἐποίησαν, ὁ δὲ ἐπιὼν καὶ δὴ ἐν τῇ
 Βοιωτίῃ ἐλέγετο εἶναι, οὕτω δὴ ὑπεξεκομίσαντό τε
 πάντα καὶ αὐτοὶ διέβησαν ἐς Σαλαμῖνα, ἐς Λακεδαι-
 μονά τε ἔπεμπον ἀγγέλους ἅμα μὲν μεμψομένους τοῖσι
 Λακεδαιμονίοισι ὅτι περιεῖδον ἐσβαλόντα τὸν βάρβαρον
 ἐς τὴν Ἀττικὴν ἄλλ' οὐ μετὰ σφέων ἡντίασαν ἐς τὴν
 Βοιωτίην, ἅμα δὲ ὑπομνήσοντας ὅσα σφι ὑπέσχετο ὁ
 Πέρσης μεταβαλοῦσι δώσειν, προεῖπαί τε ὅτι εἰ μὴ
 ἀμνηεῦσι Ἀθηναίοισι, ὥς καὶ αὐτοὶ τινα ἀλεωρὴν εὐρή-
 7 σονται. οἱ γὰρ δὴ Λακεδαιμόνιοι ὄρταζόν τε τοῦτον
 τὸν χρόνον καὶ σφι ἦν Ῥακίνθια, περὶ πλείστου δ'
 ἦγον τὰ τοῦ θεοῦ πορσύνειν· ἅμα δὲ τὸ τεῖχος σφι,
 τὸ ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἐτείχεον, καὶ ἤδη ἐπάλξις ἐλάμβανε.
 ὥς δὲ ἀπίκοντο ἐς τὴν Λακεδαίμονα οἱ ἄγγελοι οἱ ἀπ'
 Ἀθηνέων, ἅμα ἀρόμενοι ἐκ τε Μεγάρων ἀγγέλους καὶ
 ἐκ Πλαταιέων, ἔλεγον τάδε ἐπελθόντες ἐπὶ τοὺς ἐφό-
 8 ρους· Ἐπεμψαν ἡμέας Ἀθηναῖοι λέγοντες ὅτι ἡμῖν βασι-
 λεὺς ὁ Μήδων τοῦτο μὲν τὴν χώραν ἀποδιδού, τοῦτο
 δὲ συμμάχους ἐθέλει ἐπ' Ἰσθμῷ τε καὶ ὁμοίῃ ποιήσασθαι
 ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης, ἐθέλει δὲ καὶ ἄλλην χώραν
 πρὸς τῇ ἡμετέρῃ διδόναι, τὴν ἂν αὐτοὶ ἐλώμεθα. ἡμεῖς
 δὲ Δία τε Ἑλλήνιον αἰδεσθέντες καὶ τὴν Ἑλλάδα
 δεινὸν ποιεύμενοι προδοῦναι οὐ καταινέσαμεν ἄλλ'

ἀπειπάμεθα, καίπερ ἀδικεόμενοι ὑπ' Ἑλλήνων καὶ κατα-
 προδιδόμενοι ἐπιστάμενοί τε ὅτι κερδαλεώτερόν ἐστι
 ὁμολογέειν τῷ Πέρσῃ μᾶλλον ἢ περ πολεμέειν· οὐ μὲν
 οὐδὲ ὁμολογήσομεν ἐκόντες εἶναι. καὶ τὸ μὲν ἀπ'
 ἡμέων οὕτω ἀκίβδηλον νέμεται ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας.
 ὑμεῖς δὲ ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην τότε ἀπικόμενοι μὴ ὁμο- β
 λογήσωμεν τῷ Πέρσῃ, ἐπεῖτε ἐξεμάθετε τὸ ἡμέτερον
 φρόνημα σαφέως, ὅτι οὐδαμὰ προδώσομεν τὴν Ἑλλάδα,
 καὶ διότι τείχος ὑμῖν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐλαννόμενον ἐν
 τέλει ἐστι, καὶ δὴ λόγον οὐδένα τῶν Ἀθηναίων ποιέ-
 σθε, συνθέμενοί τε ἡμῖν [τὸν Πέρσῃ] ἀντιώσεσθαι
 ἐς τὴν Βοιωτίην προδεδώκατε, περιείδετέ τε ἐσβαλόντα
 ἐς τὴν Ἀττικὴν τὸν βάρβαρον. ἐς μὲν νυν τὸ παρεὸν
 Ἀθηναῖοι ὑμῖν μηνίουσι· οὐ γὰρ ἐποιήσατε ἐπιτηδέως.
 νῦν δὲ ὅτι τάχος στρατιὴν ἅμα ἡμῖν ἐκέλευσαν ὑμέας
 ἐκπέμπειν, ὥς ἂν τὸν βάρβαρον δεκώμεθα ἐν τῇ Ἀττικῇ·
 ἐπειδὴ γὰρ ἡμάρτομεν τῆς Βοιωτίας, τῆς γε ἡμετέρης 8
 ἐπιτηδεότατόν ἐστι ἐμμαχέσασθαι τὸ Θριάσιον πεδίον.
 ὥς δὲ ἄρα ἤκουσαν οἱ ἔφοροι ταῦτα, ἀνεβάλλοντο ἐς
 τὴν ὑστεραίην ὑποκρινέεσθαι, τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἐς τὴν
 ἑτέρην. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἐποίησαν, ἐξ ἡμέ-
 ρης ἐς ἡμέρην ἀναβαλλόμενοι. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ
 τὸν Ἰσθμὸν ἐτείχεον σπουδὴν ἔχοντες πολλὴν πάντες
 Πελοποννήσιοι, καὶ σφι ἦν πρὸς τέλος. οὐδ' ἔχω εἰπεῖν
 τὸ αἴτιον διότι ἀπικομένου μὲν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακε-
 δόνος ἐς Ἀθήνας σπουδὴν μεγάλην ἐποιήσαντο μὴ
 μηδίσαι Ἀθηναίους, τότε δὲ ὥρην ἐποιήσαντο οὐδε-
 μίαν, ἄλλο γε ἢ ὅτι ὁ Ἰσθμὸς σφι ἐτετείχιστο καὶ
 ἐδόκεον Ἀθηναίων ἔτι δέεσθαι οὐδέν· ὅτε δὲ Ἀλέξαν-
 δρος ἀπῖκετο ἐς τὴν Ἀττικὴν, οὐκ ἔχω ἀπετετείχιστο,

ἐργάζοντο δὲ μεγάλως καταρρωδηκότες τοὺς Πέρσας.
 9 τέλος δὲ τῆς τε ὑποκρίσιος καὶ ἐξόδου τῶν Σπαρτι-
 τέων ἐγένετο τρόπος τοιούσδε· τῇ προτεραίῃ τῆς ὑστέρτης
 καταστάσιος μελλούσης ἐσεσθαι Χίλεος ἀνὴρ Τεγεήτης,
 δυνάμενος ἐν Λακεδαιμονίᾳ μέγιστον ξείνων, τῶν ἐφόρων
 ἐπύθετο πάντα λόγον, τὸν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον.
 ἀκούσας δὲ ὁ Χίλεος ἔλεγε ἄρα σφι τάδε· Οὐτῶ ἔχει,
 ἄνδρες ἔφοροι· Ἀθηναίων ἡμῖν ἐόντων μὴ ἀρθμίων,
 τῷ δὲ βαρβάρῳ συμμάχων, καίπερ τεῖχος διὰ τοῦ
 Ἴσθμοῦ ἐληλαμένου κρατεροῦ, μεγάλαι κλισιάδες ἀνα-
 πεπτέεται ἐς τὴν Πελοπόννησον τῷ Πέρσῃ. ἀλλ' ἐσ-
 ακούσατε, πρὶν τι ἄλλο Ἀθηναίοισι δόξαι σφάλμα φέρον
 10 τῇ Ἑλλάδι. ὁ μὲν σφι ταῦτα συνεβούλευε· οἱ δὲ φρενὶ
 λαβόντες τὸν λόγον αὐτίκα, φράσαντες οὐδὲν τοῖσι
 ἀγγέλοισι τοῖσι ἀπιγμένοισι ἀπὸ τῶν πολιῶν, νυκτὸς
 ἔτι ἐκπέμπουσι πεντακισχιλίους Σπαρτιητέων καὶ ἐπὶ
 περὶ ἕκαστον τάξαντες τῶν εἰλώτων, Πανσανίῃ τῇ
 Κλεομβρότου ἐπιτρέψαντες ἐξάγειν. ἐγίνετο μὲν νυν
 ἡ ἡγεμονίη Πλειστάρχου τοῦ Λεωνίδεω· ἀλλ' ὁ μὲν
 ἦν ἔτι παῖς, ὁ δὲ τούτου ἐπίτροπός τε καὶ ἀνεψιός.
 Κλεομβροτος γὰρ ὁ Πανσανίεω μὲν πατήρ, Ἀναξαν-
 δρίδεω δὲ παῖς οὐκέτι περιῆν, ἀλλ' ἀπαγαγὼν ἐκ τοῦ
 Ἴσθμοῦ τὴν στρατιὴν τὴν τὸ τεῖχος δειμάσαν μετὰ
 ταῦτα οὐ πολλόν τινα χρόνον βιοὺς ἀπέθανε. ἀπῆγε
 δὲ τὴν στρατιὴν ὁ Κλεομβροτος ἐκ τοῦ Ἴσθμοῦ διὰ
 τόδε· θυομένῳ οἱ ἐπὶ τῷ Πέρσῃ ὁ ἥλιος ἀμυνρώθη
 ἐν τῷ οὐρανῷ. προσαιρέεται δὲ ἑωντῷ Πανσανίης
 Εὐρυάνακτα τὸν Δωριεὺς, ἄνδρα οἰκίης ἐόντα τῆς
 αὐτῆς. οἱ μὲν δὴ σὺν Πανσανίῃ ἐξεληλύθεσαν ἔξω
 11 Σπάρτης· οἱ δὲ ἄγγελοι, ὥς ἡμέρῃ ἐγεγόνεε, οὐδὲν

εἰδότες περὶ τῆς ἐξόδου ἐπῆλθον ἐπὶ τοὺς ἐφόρους, ἐν νόῳ δὴ ἔχοντες ἀπαλλάσσεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὴν ἑωυτοῦ ἕκαστος· ἐπελθόντες δὲ ἔλεγον τάδε· Ὑμεῖς μὲν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, αὐτοῦ τῇδε μένοντες Ὑακλίνθιά τε ἄγετε καὶ παίζετε, καταπροδόντες τοὺς συμμάχους· Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ἀδικεόμενοι ὑπὸ ὑμῶν χήτει τε συμμάχων καταλύσονται τῷ Πέρσῃ οὕτω ὅπως ἂν δύνωνται. καταλυσάμενοι δέ, δηλαὰ γὰρ ὅτι σύμμαχοι βασιλέος γινόμεθα, συστρατευσόμεθα τῇ ἂν ἐκεῖνοι ἐξηγέωνται. ὑμεῖς δὲ τὸ ἐνθεῦτεν μαθήσεσθε ὁκοῖον ἂν τι ὑμῖν ἐξ αὐτοῦ ἐκβαίνη. ταῦτα λεγόντων τῶν ἀγγέλων οἱ ἔφοροι εἶπαν ἐπ' ὅρκου καὶ δὴ δοκέειν εἶναι ἐν Ὁρεσθείῳ στείχοντας ἐπὶ τοὺς ξείνους· ξείνους γὰρ ἐκάλεον τοὺς βαρβάρους. οἱ δὲ ὡς οὐκ εἰδότες ἐπειρώτων τὸ λεγόμενον, ἐπειρόμενοι δὲ ἐξέμαθον πᾶν τὸ ἐόν, ὥστε ἐν θώματι γενόμενοι ἐπορεύοντο τὴν ταχίστην διώκοντες· σὺν δέ σφι τῶν περιόικων Λακεδαιμονίων λογάδες πεντακισχίλιοι ὀπλῖται τῶντὸ τοῦτο ἐποίησαν.

Οἱ μὲν δὴ ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἠπείλγοντο· Ἀργεῖοι δὲ 12 ἐπεῖτε τάχιστα ἐπύθοντο τοὺς μετὰ Παυσανίῳ ἐξεληλυθότας ἐκ Σπάρτης, πέμπουσι κήρυκα τῶν ἡμεροδρόμων ἀνευρόντες τὸν ἄριστον ἐς τὴν Ἀττικὴν, πρότερον αὐτοὶ Μαρδονίῳ ὑποδεξάμενοι σχήσειν τὸν Σπαρτιήτην μὴ ἐξιέναι· ὃς ἐπεῖτε ἀπῖκετο ἐς τὰς Ἀθήνας, ἔλεγε τάδε· Μαρδόνιε, ἐπεμψάν με Ἀργεῖοι φράσσοντά τοι ὅτι ἐκ Λακεδαίμονος ἐξεληλύθε ἡ νεότης, καὶ ὡς οὐ δυνατοὶ αὐτὴν ἴσχειν εἰσὶ Ἀργεῖοι μὴ οὐκ ἐξιέναι. πρὸς ταῦτα τύγχανε εὐ βουλευόμενος. ὁ μὲν δὴ εἶπας ταῦτα ἀπαλλάσσετο ὀπίσω, Μαρδόνιος δὲ 13 οὐδαμῶς ἐτι πρόθυμος ἦν μένειν ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὡς

- ἤκουσε ταῦτα. πρὶν μὲν νυν ἢ πυθῆσθαι ἀνεκώχευε, θέλων εἰδέναι τὸ παρ' Ἀθηναίων, ὁκοῖόν τι ποιήσουσι, καὶ οὔτε ἐπήμαινε οὔτε ἐσίνετο γῆν τὴν Ἀττικὴν, ἐλπίζων διὰ παντὸς τοῦ χρόνου ὁμολογήσειν σφέας· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἐπειθε, πυθόμενος πάντα λόγον, πρὶν ἢ τοὺς μετὰ Πανσανίεω ἐς τὸν Ἴσθμὸν ἐσβαλεῖν, ὑπεξεχώρεε ἐμπρήσας τε τὰς Ἀθήνας, καὶ εἰ κού τι ὀρθὸν ἦν τῶν τειχέων ἢ τῶν οἰκημάτων ἢ τῶν ἱρῶν, πάντα καταβαλὼν καὶ συγχώσας. ἐξήλαντε δὲ τῶνδε εἵνεκεν, ὅτι οὔτε ἱππασίμη ἢ χώρη ἦν ἢ Ἀττικὴ, εἰ τε νικῶτο συμβαλὼν, ἀπάλλαξις οὐκ ἦν ὅτι μὴ κατὰ στεινόν, ὥστε καὶ ὀλίγους σφέας ἀνθρώπους ἴσχειν. ἐβουλευέτο ὦν ἐπαναχωρήσας ἐς τὰς Θήβας συμβαλεῖν
- 14 πρὸς πόλιν τε φιλήν καὶ (ἐν) χώρῃ ἱππασίμῃ. Μαρδόνιος μὲν δὴ ὑπεξεχώρεε, ἥδη δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἔοντι αὐτῷ ἦλθε ἀγγελίη πρόδρομον ἄλλην στρατιὴν ἤκειν ἐς Μέγαρα, Λακεδαιμονίων χιλίους. πυθόμενος δὲ ταῦτα ἐβουλευέτο, [θέλων] εἰ καὶ τούτους πρῶτον ἔλοι. ὑποστρέψας δὲ τὴν στρατιὴν ἤγε ἐπὶ τὰ Μέγαρα· ἢ δὲ ἵππος προελθοῦσα κατικπάσατο χώρην τὴν Μεγαρίδα ἐς ταύτην δὴ ἐκασιάτω τῆς Εὐρώπης τὸ πρὸς ἡλίου
- 15 δύνοντος ἢ Περσικὴ αὕτη στρατιὴ ἀπίκετο. μετὰ δὲ ταῦτα Μαρδόνιῳ ἦλθε ἀγγελίη ὥς ἀλέες εἴησαν οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ Ἴσθμῳ. οὕτω δὴ ὀπίσω ἐπορεύετο διὰ Δεκελῆς· οἱ γὰρ βοιωτάρχαι μετεπῆμψαντο τοὺς προσχώρους τῶν Ἀσωπίων, οὗτοι δὲ αὐτῷ τὴν ὁδὸν ἡγέοντο ἐς Σφενδαλέας, ἐνθεῦτεν δὲ ἐς Τάναγραν. ἐν Τανάγραν δὲ νύκτα ἐναυλισάμενος καὶ τραπόμενος τῇ ὑστεραίῃ ἐς Σκῶλον ἐν γῇ τῇ Θηβαίων ἦν. ἐνθαῦτα δὲ τῶν Θηβαίων καίπερ μηδίζόντων ἔκειρε τοὺς χώρους,

οὔτι κατὰ ἔχθος αὐτῶν ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μεγάλης [ἐχόμενος], βουλόμενος ἐρυμὰ τε τῷ στρατοπέδῳ ποιήσασθαι, καὶ ἦν συμβαλόντι οἱ μὴ ἐκβαίνειν ὁκοίον τι ἐθέλοι, κρησφύγετον τοῦτο ἐποιέετο. παρῆκε δὲ αὐτοῦ τὸ στρατόπεδον ἀφ' ἑαυτοῦ ἀπὸ Ἐρυθρέων παρὰ Ἰστιάς, κατέτεινε δὲ ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, παρὰ τὸν Ἀσωπὸν ποταμὸν τεταγμένον. οὐ μέντοι τό γε τεῖχος τοσοῦτο ἐποιέετο, ἀλλ' ὥς ἐπὶ δέκα σταδίους μάλιστα κη μέτωπον ἕκαστον.

Ἐχόντων δὲ τὸν πόνον τοῦτον τῶν βαρβάρων Ἀτταγίνος ὁ Φρύωνος ἀνὴρ Θηβαῖος παρασκευασάμενος μεγάλως ἐκάλεσε ἐπὶ ξείνια αὐτόν τε Μαργδόνιον καὶ πεντήκοντα Περσέων τοὺς λογιμωτάτους, κληθέντες δὲ οὗτοι εἶποντο. ἦν δὲ τὸ δειπνον ποιούμενον ἐν Θήβῃσι. τάδε δὲ ἤδη τὰ ἐπίλοιπα ἡκουνον Θερσάνδρου 16 ἀνδρὸς μὲν Ὀρχομενίου, λογίμου δὲ ἐς τὰ πρῶτα ἐν Ὀρχομενῷ. ἔφη δὲ ὁ Θέρσανδρος κληθῆναι καὶ αὐτὸς ὑπὸ Ἀτταγίνου ἐπὶ τὸ δειπνον τοῦτο, κληθῆναι δὲ καὶ Θηβαίων ἄνδρας πεντήκοντα, καὶ σφεων οὐ χωρὶς ἐκότερους κλίνειν, ἀλλὰ Πέρσῃν τε καὶ Θηβαίων ἐν κλίνῃ ἐκάστη. ὥς δὲ ἀπὸ δειπνου ἦσαν, διαπινόντων τὸν Πέρσῃν τὸν ὁμόκλινον Ἑλλάδα γλῶσσαν ἰέντα εἰρέσθαι αὐτὸν ὁποδαπὸς ἐστί, αὐτὸς δὲ ὑποκρίνασθαι ὥς εἶη Ὀρχομένιος. τὸν δὲ εἰπεῖν· Ἐπεὶ νῦν ὁμοτράπεζός τέ μοι καὶ ὁμόσπονδος ἐγένεο, μνημόσυνά τοι γνώμης τῆς ἐμῆς καταλιπέσθαι θέλω, ἵνα καὶ προειδὼς αὐτὸς περὶ σεωντοῦ βουλευέσθαι ἔχῃς τὰ συμφέροντα. ὁρᾷς τούτους τοὺς δαινυμένους Πέρσας καὶ τὸν στρατὸν τὸν ἐλλίπομεν ἐπὶ τῷ ποταμῷ στρατοπεδευόμενον; τούτων πάντων ὄψαι ὀλίγου τινὸς χρόνου διελθόντος .

ὀλίγους τινὰς τοὺς περιγενομένους. ταῦτά τε ἅμα τὸν Πέρσῃν λέγειν καὶ μετιέναι πολλὰ τῶν δακρύων. αὐτὸς δὲ θωμάσας τὸν λόγον εἶπειν πρὸς αὐτόν· Οὐκᾶν Μαρδονίῳ τε ταῦτα χρεόν ἐστι λέγειν καὶ τοῖσι μετ' ἐκείνων ἐν αἰνῇ ἐοῦσι Περσέων; τὸν δὲ μετὰ ταῦτα εἶπειν· Ξεῖνε, ὃ τι δεῖ γενέσθαι ἐκ τοῦ θεοῦ, ἀμήχανον ἀποτρέφαι ἀνθρώπων· οὐδὲ γὰρ πιστὰ λέγουσι ἐθέλει πείθεσθαι οὐδεῖς. ταῦτα δὲ Περσέων συχνοὶ ἐπιστάμενοι ἐκόμεθα ἀναγκαίῃ ἐνδεδεμένοι. ἐχθίστη δὲ ὁδύνη [ἐστὶ] τῶν ἐν ἀνθρώποισι αὕτη, πολλὰ φρονέοντα μηδενὸς κρατεῖν. ταῦτα μὲν τοῦ Ὀρχομενίου Θερσάνδρου ἤκουον, καὶ τάδε πρὸς τούτοις, ὥς αὐτὸς αὐτίκα λέγοι ταῦτα πρὸς ἀνθρώπους πρότερον ἢ γενέσθαι ἐν Πλαταιῇσι τὴν μάχην.

- 17 Μαρδονίου δὲ ἐν τῇ Βοιωτίῃ στρατοπεδευομένου οἱ μὲν ἄλλοι παρείχοντο ἅπαντες στρατιὴν καὶ συνεσέβαλον ἐς Ἀθήνας ὅσοι περ ἐμῆδιζον Ἑλλήνων τῶν ταύτῃ οἰκημένων, μῦνοι δὲ Φωκέες οὐ συνεσέβαλον· ἐμῆδιζον γὰρ δὴ σφόδρα καὶ οὗτοι, οὐκ ἐκόντες ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης. ἡμέρησι δὲ οὐ πολλῇσι μετὰ τὴν ἄπιξιν τὴν ἐς Θήβας ὕστερον ἦλθον αὐτῶν ὀπλίται χίλιοι· ἦγε δὲ αὐτοὺς Ἀρμοκύδης ἀνὴρ τῶν ἀστῶν δοκιμώτατος. ἐπεὶ δὲ ἀπίκατο καὶ οὗτοι ἐς Θήβας, πέμψας ὁ Μαρδόνιος [ἰκπίας] ἐκέλευε σφεας ἐπ' ἐσωτῶν ἐν τῷ πεδίῳ ἵζεσθαι. ὥς δὲ ἐποίησαν ταῦτα, αὐτίκα παρῇν ἵππος ἢ ἄπασα. μετὰ δὲ ταῦτα διεξήλθε μὲν διὰ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἑλληνικοῦ τοῦ μετὰ Μήδων ἐόντος φήμη ὥς κατακοντιεῖ σφεας, διεξήλθε δὲ δι' αὐτῶν Φωκέων τὸν τοῦτο. ἔνθα δὴ σφι ὁ στρατηγὸς Ἀρμοκύδης παραίνειε λέγων τοιάδε· ὦ Φωκέες,

πρόδηλα γὰρ ὅτι ἡμέας οὗτοι οἱ ἄνθρωποι μέλλουσι
 προόπτῳ θανάτῳ δώσειν, διαβεβλημένους ὑπὸ Θεσσα-
 λῶν, ὥς ἐγὼ εἰκάξω· νῦν ἄνδρα πάντα τινὰ ὑμῶν
 χρεόν ἐστι γενέσθαι ἀγαθόν· κρέσσον γὰρ ποιεῦντάς
 τι καὶ ἀμυνομένους τελευτῆσαι τὸν αἰῶνα ἢ περ παρ-
 έχοντας διαφθαρῆναι αἰσχίστῳ μόρῳ. ἀλλὰ μαθέτω
 τις αὐτῶν ὅτι ἐόντες βάρβαροι ἐπ' Ἑλλήσι ἀνδράσι
 φόνον ἔρραψαν. ὁ μὲν ταῦτα παραίνεε· οἱ δὲ ἱππῆες 18
 ἐπείτε σφέας ἐκυκλώσαντο, ἐπήλαννον ὥς ἀπολέοντες,
 καὶ δὴ διετείνοντο τὰ βέλεα ὥς ἀπήσοντες, καὶ κού-
 τις καὶ ἀπήκε. καὶ οἱ ἀντίοι ἔστασαν, πάντῃ συστρέ-
 ψαντες ἑωυτοὺς καὶ πυκνώσαντες ὥς μάλιστα. ἐνθαῦτα
 οἱ ἱππῶται ὑπέστρεφον καὶ ἀπήλαννον ὀπίσω. οὐκ ἔχω
 δ' ἀτρεκέως εἰπεῖν οὔτε εἰ ἦλθον μὲν ἀπολέοντες τοὺς
 Φωκέας δεηθέντων Θεσσαλῶν, ἐπεὶ δὲ ὤρων πρὸς ἀλέ-
 ξησιν τραπομένους, δείσαντες μὴ καὶ σφίσι γένηται
 τρώματα, οὕτω δὴ ἀπήλαννον ὀπίσω (ὥς γὰρ σφι ἐν-
 στείλατο Μαργδόνιος) οὗτ' εἰ αὐτῶν πειρηθῆναι ἠθέ-
 λησε εἰ τι ἀλλῆς μετέχουσι. ὥς δὲ ὀπίσω ἀπήλασαν
 οἱ ἱππῶται, πέμψας Μαργδόνιος κήρυκα ἔλεγε τάδε·
 Θαρσέετε, ὦ Φωκέες· ἄνδρες γὰρ ἐφάνητε ἐόντες ἀγα-
 θοί, οὐκ ὥς ἐγὼ ἐπυνθανόμην. καὶ νῦν προθύμως
 φέρετε τὸν πόλεμον τοῦτον· εὐεργεσίῃσι γὰρ οὐ νική-
 σετε οὗτ' ὧν ἐμὲ οὔτε βασιλέα. τὰ περὶ Φωκέων μὲν
 ἐς τοσοῦτο ἐγένετο· Λακεδαιμόνιοι δὲ ὥς ἐς τὸν Ἰσθμὸν 19
 ἦλθον, ἐν τούτῳ ἐστρατοπεδεύοντο. πυνθανόμενοι δὲ
 ταῦτα οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι τοῖσι τὰ ἀμείνω ἐάν-
 δανε, οἱ δὲ καὶ ὀρῶντες ἐξιόντας Σπαρτιήτας, οὐκ
 ἐδικαίειν λείπεσθαι τῆς ἐξόδου [Λακεδαιμονίων]. ἐκ δὴ
 ὧν τοῦ Ἰσθμοῦ καλλιερησάντων [τῶν ἱρῶν] ἐπορεύοντο

πάντες καὶ ἀπικνέονται ἐς Ἐλευσίνα· ποιήσαντες δὲ καὶ ἐνθαῦτα ἱρά, ὥς σφι ἐκαλλιέρεε, τὸ πρόσω ἐπορεύοντο, Ἀθηναῖοι δὲ ἅμα αὐτοῖσι, διαβάντες μὲν ἐκ Σαλαμῖνος, συμμιγέντες δὲ ἐν Ἐλευσίνι. ὥς δὲ ἅρα ἀπίκοντο τῆς Βοιωτῆς ἐς Ἐρυθράς, ἔμαθόν τε δὴ τοὺς βαρβάρους ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ στρατοπεδευομένους, φρασθέντες δὲ τοῦτο ἀντετάσσοντο ἐπὶ τῆς ὑπαρῆς

20 τοῦ Κιθαιρώνος. Μαρδόνιος δέ, ὥς οὐ κατέβαινον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸ πεδῖον, πέμπει ἐς αὐτοὺς πᾶσαν τὴν ἵππον, τῆς ἱππάρχουε Μασίστιος εὐδοκιμῶν παρὰ Πέρσῃσι, τὸν Ἕλληνες Μασίστιον· καλέουσι, ἵππον ἔχων Νησαῖον χρυσοχάλινόν τε καὶ ἄλλως κεκοσμημένον καλῶς. ἐνθαῦτα ὥς προσήλασαν οἱ ἱππόται πρὸς τοὺς Ἕλληνας, προσέβαλλον κατὰ τέλεα, προσβάλλοντες δὲ κακὰ μεγάλα ἐργάζοντο καὶ γυναικῆς σφεας ἀπεκάλεον.

21 κατὰ συντυχίην δὲ Μεγαρέες ἔτυχον ταχθέντες τῇ τε ἐπιμαχώτατον ἦν τοῦ χωρίου παντός, καὶ πρόσδοδος μάλιστα ταύτῃ ἐγίνετο τῇ ἵππῳ. προσβαλλούσης ὦν τῆς ἵππου οἱ Μεγαρέες πιεζόμενοι ἔπεμπον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων κήρυκα, ἀπικόμενος δὲ ὁ κῆρυξ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε τάδε· Μεγαρέες λέγουσι· Ἡμεῖς, ἄνδρες σύμμαχοι, οὐ δυνατοὶ εἶμεν τὴν Περσέων ἵππον δέκεσθαι μούνοι, ἔχοντες στάσιν ταύτην ἐς τὴν ἔστημεν ἀρχήν· ἀλλὰ καὶ ἐς τόδε λιπαρήν τε καὶ ἀρετῇ ἀντέχομεν καίπερ πιεζόμενοι. νῦν τε εἰ μὴ τινας ἄλλους πέμψετε διαδόχους τῆς τάξις, ἵστε ἡμέας ἐκλείποντας τὴν τάξιν. ὁ μὲν δὴ σφι ταῦτα ἀπήγγελλε, Πανσανίης δὲ ἀπεπειράτο τῶν Ἑλλήνων εἴ τινες ἐθέλοιεν ἄλλοι ἐθέλονται ἵναί τε ἐς τὸν γῶρον τοῦτον καὶ τάσσεσθαι διάδοχοι Μεγαρεῦσι. οὐ βουλομένων

δὲ τῶν ἄλλων Ἀθηναῖοι ὑπεδέξαντο καὶ Ἀθηναίων οἱ
 τριηκόσιοι λογάδες, τῶν ἐλοχῆγεε Ὀλυμπιόδωρος ὁ Λάμ-
 πωνος. οὗτοι ἦσαν οἱ τε ὑποδεξάμενοι καὶ οἱ πρὸ τῶν 22
 ἄλλων τῶν παρεόντων Ἑλλήνων ἐς Ἐρυθρὰς ταχθέντες,
 τοὺς τοξότας προσελόμενοι. μαχομένων δὲ σφεων ἐπὶ
 χρόνον τέλος τοιόνδε ἐγένετο τῆς μάχης· προσβαλλούσης
 τῆς ἵππου κατὰ τέλεα ὁ Μασιστίου προέχων τῶν ἄλλων
 ἵππος βάλλεται τοξεύματι τὰ πλευρά, ἀλγήσας δὲ ἴστα-
 ται τε ὀρθὸς καὶ ἀποσείεται τὸν Μασίστιον. πεσόντι
 δὲ αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτίκα ἐπεκέατο. τὸν τε δὴ
 ἵππον αὐτοῦ λαμβάνουσι καὶ αὐτὸν ἀμυνόμενον κτεί-
 νουσι, κατ' ἀρχὰς οὐ δυνάμενοι. ἐνεσκέυαστο γὰρ οὕτω·
 ἐντὸς θώρηκα εἶχε χρύσειον λεπιδωτόν, κατύπερθε δὲ
 τοῦ θώρηκος κιθῶνα φοινίκεον ἐνεδεδύκεε. τύπτοντες
 δὲ ἐς τὸν θώρηκα ἐποίησαν οὐδέν, πρὶν γε δὴ μαθῶν
 τις τὸ ποιούμενον παῖει μιν ἐς τὸν ὀφθαλμόν. οὕτω
 δὴ ἐπεσέ τε καὶ ἀπέθανε. ταῦτα δὲ κως γινόμενα
 ἐλελήθεις τοὺς ἄλλους ἱππέας· οὔτε γὰρ πεσόντα μιν
 εἶδον ἀπὸ τοῦ ἵππου οὔτε ἀποθνήσκοντα, ἀναχω-
 ρήσιός τε γινομένης καὶ ὑποστροφῆς οὐκ ἔμαθον τὸ
 γινόμενον. ἐπεῖτε δὲ ἔστησαν, αὐτίκα ἐπόθεσαν, ὥς
 σφεας οὐδεὶς ἦν ὁ τάσσω· μαθόντες δὲ τὸ γεγονός,
 διακελευσάμενοι ἤλαινον τοὺς ἵππους πάντες, ὥς ἂν
 τὸν γε νεκρὸν ἀνελοῖατο. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι 23
 οὐκ ἐτι κατὰ τέλεα προσελαύνοντας τοὺς ἱππέας ἀλλ'
 ἅμα πάντας, τὴν ἄλλην στρατιὴν ἐπεβώσαντο. ἐν ᾧ
 δὲ ὁ πεζὸς ἄκας ἐπεβοήθει, ἐν τούτῳ μάχῃ ὀξέα περὶ
 τοῦ νεκροῦ γίνεται. ἕως μὲν νυν μοῦνοι ἦσαν οἱ τριη-
 κόσιοι, ἐσσοῦντό τε πολλὸν καὶ τὸν νεκρὸν ἀπέλιπον·
 ὥς δὲ σφι τὸ πλῆθος ἐπεβοήθησε, οὕτω δὴ οὐκ ἐτι οἱ

ἱππότες ὑπέμενον, οὐδέ σφι ἐξεγένετο τὸν νεκρὸν ἀνελεῖσθαι, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνῳ ἄλλους προσαπώλεσαν τῶν ἱππέων. ἀποστήσαντες ὧν ὅσον τε δύο στάδια ἐβουλευόντο ὃ τι χρεὸν εἴη ποιέειν· ἐδόκεε δέ σφι
 24 ἀναρχίης ἐούσης ἀπελαύνειν παρὰ Μαρδόνιον. ἀπικόμενης δὲ τῆς ἱππου ἐς τὸ στρατόπεδον πένθος ἐποιήσαντο Μασιστίου πᾶσά τε ἡ στρατιὴ καὶ Μαρδόνιος μέγιστον, σφέας τε αὐτοὺς κείροντες καὶ τοὺς ἱππους καὶ τὰ ὑποζύγια οἰμωγῇ τε χρεώμενοι ἀπλέτῳ· ἄπασαν γὰρ τὴν Βοιωτίην κατεῖχε ἡχὼ ὥς ἀνδρὸς ἀπολομένου μετὰ γε Μαρδόνιον λογιμωτάτου παρὰ τε Πέρσῃσι καὶ βασιλεί.

Οἱ μὲν νυν βάρβαροι τρόπῳ τῷ σφετέρῳ ἀπο-
 25 θανόντα ἐτίμων Μασίστιον· οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς τὴν ἱππον ἐδέξαντο προσβάλλουσαν, καὶ δεξάμενοι ὥσαντο, ἐθάρσυσαν πολλῷ μᾶλλον. καὶ πρῶτα μὲν ἐς ἄμαξαν ἐσθέντες τὸν νεκρὸν παρὰ τὰς τάξεις ἐκόμιζον· ὃ δὲ νεκρὸς ἦν θέης ἄξιος μεγάλτερος εἵνεκα καὶ κάλλεος· τῶν δὲ εἵνεκα καὶ ταῦτα ἐποίησαν· ἐκλείποντες τὰς τάξεις ἐφοίτων θηησόμενοι Μασίστιον. μετὰ δὲ ἐδοξέ σφι ἐπι-
 καταβῆναι ἐς Πλαταιάς· ὃ γὰρ χῶρος ἐφαίνετο πολλῷ ἔων ἐπιτηδεότερός σφι ἐνστρατοπεδεύεσθαι ὁ Πλαται-
 κὸς τοῦ Ἑρυθραίου τά τε ἄλλα καὶ εὐνδροτέρος. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χῶρον καὶ ἐπὶ τὴν κρήνην τὴν Γαργα-
 φίην τὴν ἐν τῷ χῶρῳ τούτῳ ἐοῦσαν ἐδοξέ σφι χρεὸν εἶναι ἀπικέσθαι καὶ διαταχθέντας στρατοπεδεύεσθαι. ἀναλαβόντες δὲ τὰ ὅπλα ἦσαν διὰ τῆς ὑπαρέης τοῦ Κιθαιρώνος παρὰ Ὑσιᾶς ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, ἀπικό-
 μενοι δὲ ἐτάσσοντο κατὰ ἔθνεα πλησίον τῆς τε κρήνης τῆς Γαργαφίης καὶ τοῦ τεμένεος τοῦ Ἀνδροκράτεος

τοῦ ἥρωος διὰ ὄχθων τε οὐκ ὑψηλῶν καὶ ἀπέδου χω-
 ρίου. ἐνθαῦτα ἐν τῇ διατάξει ἐγένετο λόγων πολλὸς 26
 ὠθισμὸς Τεγεγτέων τε καὶ Ἀθηναίων· ἐδικαίευν γὰρ
 αὐτοὶ ἑκάτεροι ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας, καὶ καινὰ καὶ
 παλαιὰ παραφέροντες ἔργα. τοῦτο μὲν οἱ Τεγεῆται
 ἔλεγον τάδε· Ἡμεῖς αἰεὶ κοτε ἀξιεύμεθα ταύτης τῆς
 τάξιος ἐκ τῶν συμμάχων ἀπάντων, ὅσαι ἤδη ἔξοδοι
 κοινὰ ἐγένοντο Πελοποννησίοισι καὶ τὸ παλαιὸν καὶ
 τὸ νέον, ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου ἐπεῖτε Ἡρακλείδα
 ἐπειρῶντο μετὰ τὸν Εὐρυσθέος θάνατον κατιόντες
 ἐς Πελοπόννησον. τότε εὐρόμεθα τοῦτο διὰ πρῆγμα
 τοιόνδε· ἐπεὶ μετὰ Ἀχαιῶν καὶ Ἰώνων τῶν τότε ὄντων
 ἐν Πελοποννήσῳ ἐκβοηθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἰξό-
 μεθα ἀντίοι τοῖσι κατιούσι, τότε ὦν λόγος Ὑλλῶν
 ἀγορεύσασθαι ὡς χρὸν εἰη τὸν μὲν στρατὸν τῷ στρατῷ
 μὴ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντα, ἐκ δὲ τοῦ Πελοπον-
 νησίου στρατοπέδου τὸν ἄν σφέων αὐτῶν κρίνωσι
 εἶναι ἄριστον, τοῦτόν οἱ μουννομαχῆσαι ἐπὶ διακειμέ-
 νοισι. ἔδοξέ τε τοῖσι Πελοποννησίοισι ταῦτα εἶναι
 ποιητέα καὶ ἔταμον ὄρκιον ἐπὶ λόγῳ τοιῷδε, ἦν μὲν
 Ὑλλος νικήσῃ τὸν Πελοποννησίων ἡγεμόνα, κατιέναι
 Ἡρακλείδας ἐπὶ τὰ πατρώια, ἦν δὲ νικηθῇ, τὰ ἔμπαλιν
 Ἡρακλείδας ἀπαλλάσσεσθαι καὶ ἀπάγειν τὴν στρατιὴν
 ἑκατόν τε ἐτέων μὴ ζητῆσαι κάτοδον ἐς Πελοπόννησον.
 προεκρίθη τε δὴ ἐκ πάντων συμμάχων ἐθελοντῆς Ἐχε-
 μος ὁ Ἡερόπου τοῦ Φηγέος, στρατηγός τε ἔων καὶ
 βασιλεὺς ἡμέτερος, καὶ ἐμουννομάχησέ τε καὶ ἀπέκτεινε
 Ὑλλῶν. ἐκ τούτου τοῦ ἔργου εὐρόμεθα ἐν Πελοπον-
 νησίοισι τοῖσι τότε καὶ ἄλλα γέρεα μεγάλα, τὰ δια-
 τελέομεν ἔχοντες, καὶ τοῦ κέρεος τοῦ ἐτέρου αἰεὶ

ἡγεμονεύειν κοινῆς ἐξόδου γινομένης. ὑμῖν μὲν νυν,
 ὦ Λακεδαιμόνιοι, οὐκ ἀντιεύμεθα, ἀλλὰ διδόντες αἵρεσιν
 ὁκοτέρου βούλεσθε κέρους ἄρχειν παρίεμεν· τοῦ δὲ ἐτέ-
 ρου φαμὲν ἡμέας ἰκνέεσθαι ἡγεμονεύειν κατὰ περ ἐν τῷ
 πρόσθε χρόνῳ. χωρὶς τε τούτου τοῦ ἀπηγημένου ἔργου
 ἀξιονικότεροί εἰμεν Ἀθηναίων ταύτην τὴν τάξιν ἔχειν.
 πολλοὶ μὲν γὰρ καὶ εὖ ἔχοντες πρὸς ὑμέας ἡμῖν, ἄνδρες
 Σπαρτιῆται, ἀγῶνες ἀγωνίδαται, πολλοὶ δὲ καὶ πρὸς
 ἄλλους. οὕτω ὦν δίκαιον ἡμέας ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας
 ἢ περ Ἀθηναίους· οὐ γὰρ σφί ἐστι ἔργα οἷά περ ἡμῖν
 27 κατεργασμένα, οὔτ' ὦν καινὰ οὔτε παλαιά. οἱ μὲν
 ταῦτα ἔλεγον, Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο
 τάδε· Ἐπιστάμεθα μὲν σύνοδον τήνδε μάχης εἶνεκα
 συλλεγῆναι πρὸς τὸν βάρβαρον, ἀλλ' οὐ λόγων· ἐπεὶ
 δὲ ὁ Τεγεήτης προέθηκε παλαιὰ καὶ καινὰ λέγειν τὰ
 ἑκατέροισι ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ κατέργασται χρηστά,
 ἀναγκαίως ἡμῖν ἔχει δηλῶσαι πρὸς ὑμέας ὅθεν ἡμῖν
 πατρώϊόν ἐστι ἐοῦσι χρηστοῖσι αἰεὶ πρώτοις εἶναι μᾶλλον
 ἢ Ἀρκάσι. Ἡρακλείδας, τῶν οὐτοί φασι ἀποκτείναι τὸν
 ἡγεμόνα ἐν Ἰσθμῷ, τούτους πρότερον ἐξελαυνομένους
 ὑπὸ πάντων Ἑλλήνων ἐς τοὺς ἀπικοῖατο φεύγοντες
 δουλοσύνην πρὸς Μυκηναίων, μῦνοι ὑποδεξάμενοι τὴν
 Εὐρυσθέος ὕβριν κατείλομεν, σὺν ἐκείνοισι μάχῃ νική-
 σαντες τοὺς τότε ἔχοντας Πελοπόννησον. τοῦτο δὲ Ἀρ-
 γείους τοὺς μετὰ Πολυνείκεος ἐπὶ Θήβας ἐλάσαντας,
 τελευτήσαντας τὸν αἰῶνα καὶ ἀτάφους κειμένους, στρα-
 τευσάμενοι ἐπὶ τοὺς Καδμείους ἀνελέσθαι τε τοὺς νε-
 κρούς φαμεν καὶ θάψαι τῆς ἡμετέρης ἐν Ἐλευσίνι.
 ἐστὶ δὲ ἡμῖν ἔργον εὖ ἔχον καὶ ἐς Ἀμαξοῦνιδας τὰς
 ἀπὸ Θερμῶδοντος ποταμοῦ ἐσβαλούσας κοτὲ ἐς γῆν τὴν

Ἀττικὴν· καὶ ἐν τοῖσι Τρωικοῖσι πόνοισι οὐδαμῶν ἐλει-
 πόμεθα. ἀλλ' οὐ γάρ τι προέχει τούτων ἐπιμενῆ-
 σθαι· καὶ γὰρ ἂν χρηστοὶ τότε ἐόντες ὧντοί νῦν ἂν
 εἴεν φλαυρότεροι καὶ τότε ἐόντες φλαῦροι νῦν ἂν εἴεν
 ἀμείνονες. παλαιῶν μὲν νῦν ἔργων ἄλλος ἔστω· ἡμῖν
 δὲ εἰ μηδὲν ἄλλο ἐστὶ ἀποδεδεγμένον, ὥσπερ ἐστὶ πολλά
 τε καὶ εὖ ἔχοντα εἰ τέοισι καὶ ἄλλοις Ἑλλήνων, ἀλλὰ
 καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἔργου ἄξιοι εἶμεν τοῦτο τὸ
 γέρας ἔχειν καὶ ἄλλα πρὸς τούτῳ, οἵτινες μούνοι Ἑλ-
 λήνων δὴ μονομαχήσαντες τῷ Πέρσῃ καὶ ἔργῳ το-
 σούτῳ ἐπιχειρήσαντες περιεγενόμεθα καὶ ἐνίκησαμεν
 ἔθνεα ἕξ τε καὶ τεσσεράκοντα. ἄρ' οὐ δίκαιοι εἶμεν
 ἔχειν ταύτην τὴν τάξιν ἀπὸ τούτου μόνου τοῦ ἔργου;
 ἀλλ' οὐ γὰρ ἐν τῷ τοιῷδε τάξις εἵνεκα στασιάζειν
 πρέπει, ἄρτιοι εἶμεν πεῖθεσθαι ὑμῖν, ὧ Λακεδαιμόνιοι,
 ἵνα δοκέει ἐπιτηδεύτατον ἡμέας εἶναι ἐστάναι καὶ κατ'
 οὔστινας· πάντῃ γὰρ τεταγμένοι πειρησόμεθα εἶναι
 χρηστοί. ἐξηγέσθε δὲ ὥς πεισομένων. οἱ μὲν ταῦτα 28
 ἀμείβοντο, Λακεδαιμονίων δὲ ἀνέβωσσε ἅπαν τὸ στρα-
 τόπεδον Ἀθηναίους ἀξιονικότερους εἶναι ἔχειν τὸ κέρας
 ἢ περ Ἀρκάδας. οὕτω δὲ ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπερ-
 εβάλλοντο τοὺς Τεγεήτας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐτάσσοντο ὧδε οἱ ἐπιφοιτῶντές τε
 καὶ οἱ ἀρχὴν ἐλθόντες Ἑλλήνων· τὸ μὲν δεξιὸν κέρας
 εἶχον Λακεδαιμονίων μύριοι· τούτων δὲ τοὺς πεντα-
 κισχιλίους ἐόντας Σπαρτιήτας ἐφύλασσαν φιλοὶ τῶν
 εἰλώτων πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι, περὶ ἄνδρα ἑκα-
 στον ἐπὶ τεταγμένοι. προσεχέας δὲ σφίσι εἵλοντο ἐστά-
 ναι οἱ Σπαρτιῆται τοὺς Τεγεήτας καὶ τιμῆς εἵνεκα καὶ
 ἀρετῆς· τούτων δ' ἦσαν ὀπλῖται χίλιοι καὶ πεντακόσιοι.

μετὰ δὲ τούτους ἴσταντο Κορινθίων πεντακισχίλιοι, παρὰ δὲ σφίσι εὗροντο παρὰ Πανσανίῳ ἐστάναι Ποτιδαιητέων τῶν ἐκ Παλλήνης τοὺς παρεόντας τριηκόσιους. τούτων δὲ ἐχόμενοι ἴσταντο Ἀρκάδες Ὀρχομένιοι ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Σικυώνιοι τρισχίλιοι. τούτων δὲ εἶχοντο Ἐπιδαυρίων ὀκτακόσιοι. παρὰ δὲ τούτους Τροιζηνίων ἐτάσσοντο χίλιοι, Τροιζηνίων δὲ ἐχόμενοι Δεπρεητέων διηκόσιοι, τούτων δὲ Μυκηναίων καὶ Τιρυνθίων τετρακόσιοι, τούτων δὲ ἐχόμενοι Φλιάσιοι χίλιοι· παρὰ δὲ τούτους ἔστησαν Ἑρμιονέες τριηκόσιοι. Ἑρμιονέων δὲ ἐχόμενοι ἴσταντο Ἐρετριέων τε καὶ Στυρέων ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Χαλκιδέες τετρακόσιοι, τούτων δὲ Ἀμπρακιωτέων πεντακόσιοι. μετὰ δὲ τούτους Λευκαδίων καὶ Ἀνακτορίων ὀκτακόσιοι ἔστησαν, τούτων δὲ ἐχόμενοι Παλέες οἱ ἐκ Κεφαλληνίης διηκόσιοι. μετὰ δὲ τούτους Αἰγινητέων πεντακόσιοι ἐτάχθησαν. παρὰ δὲ τούτους ἐτάσσοντο Μεγαρέων τρισχίλιοι. εἶχοντο δὲ τούτων Πλαταιέες ἑξακόσιοι. τελευταῖοι δὲ καὶ πρῶτοι Ἀθηναῖοι ἐτάσσοντο, κέρας ἔχοντες τὸ εὐώνυμον, ὀκτακισχίλιοι· ἐστρατήγεε δ' αὐτῶν Ἀρι-
29 στείδης ὁ Λυσιμάχου. οὗτοι, πλὴν τῶν ἑπτὰ περὶ ἕκαστον τεταγμένων Σπαρτιήτησι, ἦσαν ὀπλίται, συνάπαντες ἔοντες ἀριθμὸν τρεῖς τε μυριάδες καὶ ὀκτὼ χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες ἑπτὰ. ὀπλίται μὲν οἱ πάντες συλλεγέντες ἐπὶ τὸν βάρβαρον ἦσαν τοσοῦτοι, ψιλῶν δὲ πλῆθος ἦν τόδε, τῆς μὲν Σπαρτιητικῆς τάξιος πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἄνδρες ὡς ἔοντων ἑπτὰ περὶ ἕκαστον ἄνδρα, καὶ τούτων πᾶς τις παρήρητητο ὡς ἐς πόλεμον· οἱ δὲ τῶν λοιπῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλλήνων ψилоί, ὡς εἰς περὶ ἕκαστον ἕων ἄνδρα, πεντακόσιοι

καὶ τετρακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἦσαν. ψιλῶν μὲν δὴ
 τῶν ἀπάντων μαχίμων ἦν τὸ πλῆθος ἕξ τε μυριάδες
 καὶ ἑννέα χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες πέντε, τοῦ δὲ σύμ- 30
 παντος Ἑλληνικοῦ τοῦ συνελθόντος ἐς Πλαταιὰς σὺν
 τε ὀπλίτησι καὶ ψιλοῖσι τοῖσι μαχίμοισι ἔνδεκα μυριάδες
 ἦσαν, μῆς χιλιάδος, πρὸς δὲ ὀκτακοσίων ἀνδρῶν κατα-
 δέουσαι. σὺν δὲ Θεσπιέων τοῖσι παρεοῦσι ἐξεπληροῦντο
 αἱ ἔνδεκα μυριάδες· παρήσαν γὰρ καὶ Θεσπιέων ἐν τῷ
 στρατοπέδῳ οἱ περιεόντες, ἀριθμὸν ἐς ὀκτακοσίους καὶ
 χιλίους· ὅπλα δὲ οὐδ' οὗτοι εἶχον.

Οὗτοι μὲν νυν ταχθέντες ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ ἐστρα- 31
 τοπεδεύοντο· οἱ δὲ ἀμφὶ Μαρδόνιον βάρβαροι ὥς ἀπ-
 ἐκήδευσαν Μασίστιον, παρήσαν, πυθόμενοι τοὺς Ἑλ-
 ληνας εἶναι ἐν Πλαταιῇσι, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸν Ἀσωπὸν
 τὸν ταύτη ρέοντα. ἀπικόμενοι δὲ ἀντετάσσοντο ὧδε ὑπὸ
 Μαρδονίου· κατὰ μὲν Λακεδαιμονίους ἔστησε Πέρσας.
 καὶ δὴ πολλὸν γὰρ περιῆσαν πλήθει οἱ Πέρσαι, ἐπὶ
 τε τάξις πλεῦνας ἐπεκοσμέατο καὶ ἐπεῖχον καὶ τοὺς
 Τεγεῆτας. ἔταξε δὲ οὕτω· ὃ τι μὲν ἦν αὐτῶν δυνα-
 τώτατον πᾶν ἀπολέξας ἔστησε ἀντίον Λακεδαιμονίων,
 τὸ δὲ ἀσθενέστερον παρέταξε κατὰ τοὺς Τεγεῆτας.
 ταῦτα δ' ἐποίησε φραζόντων τε καὶ διδασκόντων Θη-
 βαίων. Περσέων δὲ ἐχομένους ἔταξε Μήδους· οὗτοι
 δὲ ἐπέσχον Κορινθίους τε καὶ Ποτιδαίητας καὶ Ὀρχο-
 μενίους τε καὶ Σικωνίους. Μήδων δὲ ἐχομένους ἔταξε
 Βακτρίους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἐπιδαυρίους τε καὶ Τροι-
 ξηνίους καὶ Λεπρεῆτας τε καὶ Τιφυνθίους καὶ Μυκη-
 ναίους τε καὶ Φλιασίους. μετὰ δὲ Βακτρίους ἔστησε
 Ἰνδοὺς· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἑρμιονέας τε καὶ Ἑρετριέας
 καὶ Στυρέας τε καὶ Χαλκιδέας. Ἰνδῶν δὲ ἐχομένους

- Σάκας ἔταξε, οἳ ἐπέσχον Ἀμπρακιώτας τε καὶ Ἀνακτορίους καὶ Λευκαδίους καὶ Παλέας καὶ Αἰγινήτας. Σακέων δὲ ἐχομένους ἔταξε ἀντία Ἀθηναίων τε καὶ Πλαταιέων καὶ Μεγαρέων Βοιωτούς τε καὶ Λοκροὺς καὶ Μηλιέας καὶ Θεσσαλοὺς καὶ Φωκέων τοὺς χιλίους. οὐ γὰρ ὦν ἅπαντες οἱ Φωκέες ἐμήδισαν, ἀλλὰ τινες αὐτῶν καὶ τὰ Ἑλλήνων ἠϋξον περὶ τὸν Παρνησσὸν κατελιγμένοι, καὶ ἐνθεῦτεν ὁρμώμενοι ἔφερόν τε καὶ ἤγον τήν τε Μαρδονίου στρατιήν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἔοντας Ἑλλήνων. ἔταξε δὲ καὶ Μακεδόνας τε καὶ τοὺς
- 32 περὶ Θεσσαλίην οἰκημένους κατὰ τοὺς Ἀθηναίους. ταῦτα μὲν τῶν ἐθνέων τὰ μέγιστα ὠνόμασται τῶν ὑπὸ Μαρδονίου ταχθέντων, τὰ περ ἐπιφανέστατά τε ἦν καὶ λόγου πλείστου. ἐνῆσαν δὲ καὶ ἄλλων ἐθνέων ἄνδρες ἀναμειγμένοι, Φρυγῶν τε καὶ Μυσῶν καὶ Θρηάκων τε καὶ Παιόνων καὶ τῶν ἄλλων, ἐν δὲ καὶ Αἰθιοπῶν τε καὶ Αἰγυπτίων οἳ τε Ἑρμοτύβιες καὶ οἱ Καλασίριες καλεόμενοι μαχαιοφόροι, οἳ περ εἰσὶ Αἰγυπτίων μοῦνοι μάχιμοι. τούτους δὲ ἔτι ἐν Φαλήρῳ ἔων ἀπὸ τῶν νεῶν ἀπεβιβάσατο, ἔοντας ἐπιβάτας· οὐ γὰρ ἐτάχθησαν ἐς τὸν πεζὸν τὸν ἅμα Ξέρξῃ ἀπικόμενον ἐς Ἀθήνας Αἰγύπτιοι. τῶν μὲν δὴ βαρβάρων ἦσαν τριήκοντα μυριάδες, ὥς καὶ πρότερον δεδῆλωται· τῶν δὲ Ἑλλήνων τῶν Μαρδονίου συμμάχων οἶδε μὲν οὐδεὶς ἀριθμὸν (οὐ γὰρ ὦν ἡριθμῆθησαν), ὥς δὲ ἀπεικάσαι, ἐς πέντε μυριάδας συλλεγῆναι εἰκάξω. οὗτοι οἱ παραταχθέντες πεζοὶ ἦσαν, ἡ δὲ ἵππος χωρὶς ἐτέτακτο.
- 83 Ὡς δὲ ἄρα πάντες οἱ ἐτετάχατο κατὰ τε ἔθνεα καὶ κατὰ τέλεα, ἐνθαῦτα τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ ἐθύνοντο καὶ ἀμφοτέροι. Ἑλλησι μὲν Τισαμενὸς Ἀντιόχου ἦν ὁ

θυόμενος· οὗτος γὰρ δὴ εἶπετο τῷ στρατεύματι τούτῳ μάντις· τὸν ἐόντα Ἑλεῖον καὶ γένεος τοῦ Ἰαμιδέων [Κλυτιάδην] Λακεδαιμόνιοι ἐποιήσαντο λεωσφέτερον. Τισαμενῷ γὰρ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι περὶ γόνου ἀνέειλε ἡ Πυθίη ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ἀναιρησέσθαι πέντε. ὁ μὲν δὴ ἀμαρτῶν τοῦ χρηστηρίου προσεῖχε γυμνασίοισι ὥς ἀναιρησόμενος γυμνικοὺς ἀγῶνας, ἀσκέων δὲ πεντάεθλον παρὰ ἐν πάλαισμα ἔδραμε νικᾶν Ὀλυμπιάδα, Ἰερωνύμῳ τῷ Ἀνδρίῳ ἐλθὼν ἐς ἔριν. Λακεδαιμόνιοι δὲ μαθόντες οὐκ ἐς γυμνικοὺς ἀλλ' ἐς ἀρηίους ἀγῶνας φέρον τὸ Τισαμενοῦ μαντήιον, μισθῷ ἐπειρῶντο πείσαντες Τισαμενὸν ποιέεσθαι ἅμα Ἡρακλιδέων τοῖσι βασιλεῦσι ἡγεμόνα τῶν πολέμων. ὁ δὲ ὁρέων περὶ πολλοῦ ποιευμένους Σπαρτιήτας φίλον αὐτὸν προσθέσθαι, μαθὼν τοῦτο ἀντίμα, σημαίνων σφι ὥς ἦν μιν πολιήτην σφέτερον ποιήσωνται τῶν πάντων μεταδιδόντες, ποιήσει ταῦτα, ἐπ' ἄλλῳ μισθῷ δ' οὐ. Σπαρτιῆται δὲ πρῶτα μὲν ἀκούσαντες δεινὰ ἐποιεῦντο καὶ μετίεσαν τῆς χρησιμοσύνης τὸ παράπαν, τέλος δὲ δείματος μεγάλου ἐπικρεμαμένου τοῦ Περσικοῦ τούτου στρατεύματος καταίνεον μετιόντες. ὁ δὲ γνούς τετραμμένους σφέας οὐδ' οὕτω ἔτι ἔφη ἀρκέεσθαι τούτοισι μούνοισι, ἀλλὰ δεῖν ἔτι τὸν ἀδελφεὸν ἔωντοῦ Ἑγίην γίνεσθαι Σπαρτιήτην ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι λόγοισι τοῖσι καὶ αὐτὸς γίνεται. ταῦτα δὲ λέγων οὗτος 34 ἐμίμετο Μελάμποδα, ὥς εἰκάσαι βασιλήϊν τε καὶ πολιτήϊν αἰτεόμενον. καὶ γὰρ δὴ καὶ Μελάμπους τῶν ἐν Ἀργεὶ γυναικῶν μανεισέων, ὥς μιν οἱ Ἀργεῖοι ἐμισθοῦντο ἐκ Πύλου παῦσαι τὰς σφετέρας γυναῖκας τῆς νούσου, μισθὸν προτείνετο τῆς βασιλήϊς τὸ

ἡμισυ. οὐκ ἀνασχομένων δὲ τῶν Ἀργείων ἀλλ' ἀπιόντων, ὥς ἐμαίνοντο πλεῖνες τῶν γυναικῶν, οὕτω δὴ ὑποστάντες τὰ ὁ Μελάμπους προετείνατο ἤμισαν δώσοντές οἱ ταῦτα. ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ἐπορεύεται ὁρέων αὐτοὺς τετραμμένους, φάς, ἦν μὴ καὶ τῷ ἀδελφεῷ Βίαντι μεταδῶσι τὸ τρίτημόριον τῆς βασιλείης, οὐ ποιήσιν τὰ βούλονται. οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἀπειληθέντες

85 ἔς στεινὸν καταινέουσι καὶ ταῦτα. ὥς δὲ καὶ Σπαρτιῆται, ἐδέοντο γὰρ δεινῶς τοῦ Τισαμενοῦ, πάντως συνεχώρεόν οἱ. συγχωρησάντων δὲ καὶ ταῦτα τῶν Σπαρτιητέων, οὕτω δὴ πέντε σφι μαντευόμενος ἄγωνας τοὺς μεγίστους Τισαμενὸς ὁ Ἥλειος, γενόμενος Σπαρτιήτης, συγκαταίρει. μῦνοι δὲ δὴ πάντων ἀνθρώπων ἐγένοντο οὗτοι Σπαρτιήτησι πολιῆται. οἱ δὲ πέντε ἄγωνες οἷδε ἐγένοντο, εἰς μὲν καὶ πρῶτος οὗτος ὁ ἐν Πλαταιῆσι, ἐπὶ δὲ ὁ ἐν Τεγέῃ πρὸς Τεγεήτας τε καὶ Ἀργεῖους γενόμενος, μετὰ δὲ ὁ ἐν Δικαιεῦσι πρὸς Ἀρκάδας πάντα πλὴν Μαντινέων, ἐπὶ δὲ ὁ Μεσσηνίων ὁ πρὸς Ἰθώμῃ, ὕστατος δὲ ὁ ἐν Τανάργῃ πρὸς Ἀθηναίους τε καὶ Ἀργεῖους γενόμενος· οὗτος δὲ ὕστατος κατεργάσθη τῶν πέντε ἁγῶνων.

- 86 Οὗτος δὴ τότε τοῖσι Ἑλλήσι ὁ Τισαμενὸς ἁγόντων τῶν Σπαρτιητέων ἐμαντεύετο ἐν τῇ Πλαταιίδι τοῖσι μὲν νυν Ἑλλήσι καλὰ ἐγίνετο τὰ ἱρὰ ἀμυνομένοισι, διαβᾶσι δὲ τὸν Ἀσωπὸν καὶ μάχης ἄρχουσι οὗ.
- 37 Μαρδονίῳ δὲ προθυμομένῳ μάχης ἄρχειν οὐκ ἐπιτήδεα ἐγίνετο τὰ ἱρὰ, ἀμυνομένῳ δὲ καὶ τούτῳ καλὰ. καὶ γὰρ οὗτος Ἑλληνικοῖσι ἱροῖσι ἐχρᾶτο, μάντιν ἔχων Ἠγησίστρατον, ἄνδρα Ἥλειόν τε καὶ τῶν Τελλιαδέων ἐόντα λογιμώτατον, τὸν δὴ πρότερον τούτων Σπαρ-

τιῆται λαβόντες ἔδησαν ἐπὶ θανάτῳ ὥς πεπονθότες
πολλὰ τε καὶ ἀνάρσια ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐν τούτῳ τῷ
κακῷ ἐχόμενος, ὥστε τρέχων περὶ τῆς ψυχῆς πρό τε
τοῦ θανάτου πεισόμενος πολλὰ τε καὶ λυγρὰ, ἔργον
ἐργάσατο μέζον λόγου. ὥς γὰρ δὴ ἐδέδετο ἐν ξύλῳ
σιδηροδέτῳ, ἐσενειχθέντος κως σιδηρίου ἐκράτησε,
αὐτίκα δὲ ἐμηχανᾷτο ἀνδρηιότατον ἔργον πάντων τῶν
ἡμεῖς ἴδμεν· σταθμησάμενος γὰρ ὅκως ἐξελεύσεται οἱ
τὸ λοιπὸν τοῦ ποδός, ἀπέταμε τὸν ταρσὸν ἑωυτοῦ.
ταῦτα δὲ ποιήσας, ὥστε φυλασσόμενος ὑπὸ φυλάκων,
διορύξας τὸν τοίχον ἀπέδρη ἐς Τεγέην, τὰς μὲν νύκτας
πορευόμενος, τὰς δὲ ἡμέρας καταδύνων ἐς ὕλην καὶ
αὐλιζόμενος, οὕτω ὥστε Λακεδαιμονίων πανθημεῖ διζη-
μένων τρίτῃ εὐφρόνῃ γενέσθαι ἐν Τεγέῃ, τοὺς δὲ ἐν
θώματι μεγάλῳ ἐνέχεσθαι τῆς τε τόλμης, ὀρῶντας τὸ
ἡμίτομον τοῦ ποδός κείμενον κάκεινον οὐ δυναμένους
εὐρεῖν. τότε μὲν οὕτω διαφυγὼν Λακεδαιμονίους κατα-
φεύγει ἐς Τεγέην, ἐοῦσαν οὐκ ἀρθμίνην Λακεδαιμονίοισι
τοῦτον τὸν χρόνον· ὑγιῆς δὲ γενόμενος καὶ προσποιη-
σάμενος ξύλινον πόδα κατεστήκει ἐκ τῆς ἰδέης Λακε-
δαιμονίοισι πολέμιος. οὐ μέντοι ἐς γε τέλος οἱ συνήνεικε
τὸ ἔχθος τὸ ἐς Λακεδαιμονίους συγκεκρημένον· ἦλω γὰρ
μαντευόμενος ἐν Ζακύνθῳ ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀπέθανε. ὁ 38
μὲν νυν θάνατος ὁ Ἡγησιστράτου ὕστερον ἐγένετο τῶν
Πλαταιικῶν, τότε δὲ ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ Μαρδονίῳ μεμι-
σθωμένος οὐκ ὀλίγου ἐθύετό τε καὶ προεθυμέετο κατὰ
τε τὸ ἔχθος τὸ Λακεδαιμονίων καὶ κατὰ τὸ κέρδος. ὥς
δὲ οὐκ ἐκαλλιέρεε ὥστε μάχεσθαι οὔτε αὐτοῖσι Πέρσῃσι
οὔτε τοῖσι μετ' ἐκείνων ἐοῦσι Ἑλλήνων (εἶχον γὰρ
καὶ οὗτοι ἐπ' ἑωυτῶν μάντιν Ἰππόμαχον Λευκάδιον

- ἄνδρα), ἐπιρφεόντων δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ γινομένων
 πλεύνων Τιμηγενίδης ὁ Ἑρπυος ἀνὴρ Θηβαῖος συνεβού-
 λευσε Μαρδονίῳ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κιθαιρωνος φυλάξαι,
 λέγων ὡς ἐπιρφεύουσι οἱ Ἕλληνες αἰεὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην
 39 καὶ ὡς ἀπολάμψοιτο συχνοῦς. ἡμέραι δὲ σφι ἀντι-
 κατημένοισι ἤδη ἐγεγόνεσαν ὁκτώ, ὅτε ταῦτα ἐκεῖνος
 συνεβούλευε Μαρδονίῳ. ὁ δὲ μαθὼν τὴν παραίνεσιν
 εὖ ἔχουσαν, ὡς εὐφρόνη ἐγένετο, πέμπει τὴν ἵππον ἐς
 τὰς ἐκβολὰς Κιθαιρωνίδας αἱ ἐπὶ Πλαταιέων φέρουσι,
 τὰς Βοιωτοὶ μὲν Τρεῖς κεφαλὰς καλέουσι, Ἀθηναῖοι
 δὲ Δρυὸς κεφαλὰς. πεμφθέντες δὲ οἱ ἱππῶται οὐ
 μάτην ἀπίκοντο· ἐσβάλλοντα γὰρ ἐς τὸ πεδίον λαμβά-
 νουσι ὑποζύγια τε πεντακόσια, σιτία ἄγοντα ἀπὸ Πελο-
 ποννήσου ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀνθρώπους οἱ εἶποντο
 τοῖσι ξεύεσι. ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν ἄγρην οἱ Πέρσαι
 ἀφειδέως ἐφόνευον, οὐ φειδόμενοι οὔτε ὑποζυγίου
 οὔδενος οὔτε ἀνθρώπου. ὡς δὲ ἄδην εἶχον κτείνοντες,
 τὰ λοιπὰ αὐτῶν ἡλαυνον περιβαλλόμενοι παρὰ τε Μαρ-
 40 δόνιον καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον
 ἑτέρας δύο ἡμέρας διέτριψαν, οὐδέτεροι βουλόμενοι
 μάχης ἄρξαι· μέχρι μὲν γὰρ τοῦ Ἀσωποῦ ἐπήϊσαν οἱ
 βάρβαροι πειρώμενοι τῶν Ἑλλήνων, διέβαινον δὲ οὐδέ-
 τεροι. ἡ μὲντοι ἵππος ἡ Μαρδονίου αἰεὶ προσέκειτό
 τε καὶ ἐλύπεε τοὺς Ἕλληνας· οἱ γὰρ Θηβαῖοι, ἅτε μη-
 δίζοντες μεγάλως, προθύμως ἔφερον τὸν πόλεμον καὶ
 αἰεὶ κατηγέοντο μέχρι μάχης, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου παρα-
 δεκόμενοι Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι μάλα ἔσκον οἱ ἀπεδεί-
 κνυντο ἀρετάς.
- 41 Μέχρι μὲν νυν τῶν δέκα ἡμερῶν οὐδὲν ἐπὶ πλεῦν
 ἐγένετο τούτων· ὡς δὲ ἐνδεκάτῃ ἐγεγόνεε ἡμέρῃ ἀντι-

κατημένοισι ἐν Πλαταιῇσι, οἳ τε δὴ Ἕλληνες πολλῶ
 πλεῦνες ἐγεγόνεσαν καὶ Μαρδόνιος περιημέκτεε τῇ
 ἔδρῃ. ἐνθαῦτα ἐς λόγους ἦλθον Μαρδόνιος τε ὁ Γω-
 βρύεω καὶ Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνάκειος, ὃς ἐν ὀλίγοισι
 Περσέων ἦν ἀνὴρ δόκιμος παρὰ Ξέρξῃ. βουλευομένων
 δὲ αἰδεῖσθαι αἱ γινώμηναι, ἡ μὲν Ἀρταβάζου ὥς χρὲν
 εἶναι ἀναξεύξαντας τὴν ταχίστην πάντα τὸν στρατὸν
 ἵέναι ἐς τὸ τεῖχος τὸ Θηβαίων, ἐνθα στίον τέ σφι
 ἐσενηνεῖσθαι πολλὸν καὶ χρόνον τοῖσι ὑποζυγίοισι, κατ'
 ἡσυχίην τε ἰζομένους διαπρήσσεσθαι ποιεῦντας τάδε·
 ἔχειν γὰρ χρυσὸν πολλὸν μὲν ἐπίσημον, πολλὸν δὲ καὶ
 ἄσημον, πολλὸν δὲ καὶ ἄργυρόν τε καὶ ἐκπώματα· τού-
 των φειδομένους μηδενὸς διαπέμπειν ἐς τοὺς Ἕλληνας,
 Ἑλλήνων δὲ μάλιστα ἐς τοὺς προεστέωτας ἐν τῇσι πό-
 λισι, καὶ ταχέως σφέας παραδώσειν τὴν ἐλευθερίην,
 μηδὲ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντας. τούτου μὲν ἡ αὐτὴ
 ἐγίνετο καὶ Θηβαίων γνώμη, ὥς προειδότες πλεῦν τι
 καὶ τούτου, Μαρδονίου δὲ ἰσχυροτέρῃ τε καὶ ἀγνωμο-
 νεστέρῃ καὶ οὐδαμῶς συγγινωσκομένῃ· δοκέειν τε γὰρ
 πολλῶ κρέσσονα εἶναι τὴν σφετέρην στρατιὴν τῆς Ἑλλη-
 νικῆς, συμβάλλειν τε τὴν ταχίστην μηδὲ περιορᾶν συλ-
 λεγομένους ἔτι πλεῦνας τῶν συλλελεγμένων, τὰ τε
 σφάγια τὰ Ἡγησιστράτου ἔαν χαίρειν μηδὲ βιάζεσθαι,
 ἀλλὰ νόμῳ τῷ Περσέων χρεωμένους συμβάλλειν. 42
 του δὲ οὕτω δικαιοῦντος ἀντέλεγε οὐδεὶς, ὥστε ἐκράτεε
 τῇ γνώμῃ· τὸ γὰρ κράτος εἶχε τῆς στρατιῆς οὗτος ἐκ
 βασιλέος, ἀλλ' οὐκ Ἀρτάβαζος. μεταπεμψάμενος ὦν
 τοὺς ταξιάρχους τῶν τελέων καὶ τῶν μετ' ἐωντοῦ
 ἐόντων Ἑλλήνων τοὺς στρατηγούς εἰρώτα εἰ τι εἶδεῖεν
 λόγιον περὶ Περσέων ὥς διαφθερέονται ἐν τῇ Ἑλλάδι.

σιγώντων δὲ τῶν ἐπικλήτων, τῶν μὲν οὐκ εἰδότεων τοὺς χρησμούς, τῶν δὲ εἰδότεων μὲν, ἐν ἀδείῃ δὲ οὐ ποιευμένων τὸ λέγειν, αὐτοὺς Μαρδόוניος ἔλεγε· Ἐπεὶ τοίνυν ὑμεῖς ἢ ἴστε οὐδὲν ἢ οὐ τολμᾶτε λέγειν, ἀλλ' ἐγὼ ἐρέω ὥς εὖ ἐπιστάμενος. ἔστι λόγιον ὥς χρεόν ἐστι Πέρσας ἀπικομένους ἐς τὴν Ἑλλάδα διαρπάσαι τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, μετὰ δὲ τὴν διαρπαγὴν ἀπολέσθαι πάντα. ἡμεῖς τοίνυν αὐτὸ τοῦτο ἐπιστάμενοι οὔτε ἴμεν ἐπὶ τὸ ἱρὸν τοῦτο οὔτε ἐπιχειροῦμεν διαρπάζειν, ταύτης τε εἵνεκα τῆς αἰτίας οὐκ ἀπολεόμεθα. ὥστε ὑμέων ὅσοι τυγχάνουσι εὐνοοὶ ἐόντες Πέρσῃσι, ἡδεσθε τοῦδε εἵνεκα ὥς περιεσομένους ἡμέας Ἑλλήνων. ταῦτά σφι εἶπας δευτέρᾳ ἐσήμαινε παραρτέεσθαι τε πάντα καὶ εὐκρινέα ποιέεσθαι ὥς ἅμα ἡμέρῃ
 43 τῇ ἐπιούσῃ σύμβολῃς ἐσομένης. τοῦτον δ' ἔγωγε τὸν χρησμόν, τὸν Μαρδόוניος εἶπε ἐς Πέρσας ἔχειν, ἐς Ἰλλυριοὺς τε καὶ τὸν Ἑγχελέων στρατὸν οἶδα πεποιημένον, ἀλλ' οὐκ ἐς Πέρσας. ἀλλὰ τὰ μὲν Βάκιδι ἐς ταύτην τὴν μάχην [ἐστὶ] πεποιημένα,

Τὴν δ' ἐπὶ Θερμώδοντι καὶ Ἀσωπῷ λεχεποίῃ Ἑλλήνων σύνοδον καὶ βαρβαρόφωνον ἰνγὴν,
 Τῇ πολλοὶ πεσέονται ὑπὲρ Λάχεσιν τε μόρον τε Τοξοφόρων Μήδων, ὅταν αἰσιμον ἡμαρ ἐπέλθῃ, ταῦτα μὲν καὶ παραπλήσια τούτοις ἄλλα Μουσαῖος ἔχοντα οἶδα ἐς Πέρσας. ὁ δὲ Θερμώδων ποταμὸς ῥέει
 44 μεταξὺ Τανάγρας τε καὶ Γλίσσαντος. μετὰ δὲ τὴν ἐπειρώτησιν τῶν χρησμῶν καὶ παραίνεσιν τὴν ἐκ Μαρδονίου νύξ τε ἐγένετο καὶ ἐς φυλακὰς ἐτάσσοντο. ὥς δὲ πρόσω τῆς νυκτὸς προελήλατο καὶ ἡσυχίῃ ἐδόκεε εἶναι ἀνὰ τὰ στρατόπεδα καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐν

ὑπνῳ, τηνικαῦτα προσελάσας ἵππῳ πρὸς τὰς φυλακὰς τὰς Ἀθηναίων Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω, στρατηγός τε ἔων καὶ βασιλεὺς Μακεδόνων, ἐδίξητο τοῖσι στρατηγοῖσι ἐς λόγους ἐλθεῖν. τῶν δὲ φυλάκων οἱ μὲν πλεῖνες παρέμενον, οἱ δ' ἔθειον ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς, ἐλθόντες δὲ ἔλεγον ὥς ἄνθρωπος ἥκοι ἐπ' ἵππου ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Μήδων, ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν παραγνυνοῖ ἔπος, στρατηγοὺς δὲ ὀνομάζων ἐθέλειν φησὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν. οἱ δὲ ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, αὐτίκα εἶποντο ἐς 45 τὰς φυλακὰς. ἀπικομένοισι δὲ ἔλεγε Ἀλέξανδρος τάδε· ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραθήκην ὑμῖν τὰ ἔπεα τάδε τίθεμαι, ἀπόρρητα ποιεύμενος πρὸς μηδένα λέγειν ὑμέας ἄλλον ἢ Πανσανίην, μή με καὶ διαφθείρητε· οὐ γὰρ ἂν ἔλεγον, εἰ μὴ μεγάλως ἐκηδόμην συναπάσης τῆς Ἑλλάδος. αὐτός τε γὰρ Ἑλλήν γένος εἰμὶ τῶρχατον καὶ ἄντ' ἐλευθέρης δεδουλωμένην οὐκ ἂν ἐθέλοιμι ὀρᾶν τὴν Ἑλλάδα. λέγω δὲ ὦν ὅτι Μαρδονίῳ τε καὶ τῇ στρατιῇ τὰ σφάγια οὐ δύναται καταθύμια γενέσθαι· πάλαι γὰρ ἂν ἐμάχεσθε. νῦν δὲ οἱ δέδοκται τὰ μὲν σφάγια ἔαν χαίρειν, ἅμα ἡμέρῃ δὲ διαφωσκούσῃ συμβολὴν ποιέεσθαι· καταρρώδηκε γὰρ μὴ πλεῖνες συλλεχθῆτε, ὥς ἐγὼ εἰκάζω. πρὸς ταῦτα ἐτοιμάζεσθε. ἦν δὲ ἄρα ὑπερβάληται τὴν συμβολὴν Μαρδόνιος καὶ μὴ ποιέηται, λιπαρέετε μένοντες· ὀλίγων γὰρ σφι ἡμερέων λείπεται σιτία. ἦν δὲ ὑμῖν ὁ πόλεμος ὃδε κατὰ νόον τελευτήσῃ, μνησθῆναί τινα χρὴ καὶ ἐμεῦ ἐλευθερώσιος πέρι, ὃς Ἑλλήνων εἵνεκα οὕτω ἔργον παράβολον ἐργασμαι ὑπὸ προθυμίας, ἐθέλων ὑμῖν δηλῶσαι τὴν διανοίαν τὴν Μαρδονίου, ἵνα μὴ ἐπιπέσῃσι ὑμῖν οἱ βάρβαροι μὴ προσδεκομένοισί κω. εἰμὶ δὲ Ἀλέξανδρος

ὁ Μακεδών. ὁ μὲν ταῦτα εἶπας ἀπήλαννε ὀπίσω ἐς
 46 τὸ στρατόπεδον καὶ τὴν ἐνωτοῦ τάξιν· οἱ δὲ στρατηγοὶ
 τῶν Ἀθηναίων ἐλθόντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας ἔλεγον
 Πανσανίῃ τὰ περ ἤκουσαν Ἀλεξάνδρου. ὁ δὲ τούτῳ
 τῷ λόγῳ καταρρωδήσας τοὺς Πέρσας ἔλεγε τάδε· Ἐπεὶ
 τοίνυν ἐς ἡῶ ἡ συμβολὴ γίνεται, ὑμέας μὲν χρεὸν ἐστὶ
 τοὺς Ἀθηναίους στήναι κατὰ τοὺς Πέρσας, ἡμέας δὲ
 κατὰ τοὺς Βοιωτοὺς τε καὶ τοὺς κατ' ὑμέας τεταγμέ-
 νους Ἑλλήνων, τῶνδε εἵνεκα· ὑμεῖς ἐπίστασθε τοὺς
 Μήδους καὶ τὴν μάχην αὐτῶν ἐν Μαραθῶνι μαχεσά-
 μενοι, ἡμεῖς δὲ ἄπειροί τε εἰμεν καὶ ἀδαεῖς τούτων
 τῶν ἀνδρῶν· Σπαρτιητέων γὰρ οὐδεὶς πεπειρήται Μή-
 δων. ἡμεῖς δὲ Βοιωτῶν καὶ Θεσσαλῶν ἔμπειροί εἰμεν.
 ἀλλ' ἀναλαβόντας τὰ ὄπλα χρεὸν ἐστὶ ἵεναι ὑμέας μὲν
 ἐς τόδε τὸ κέρας, ἡμέας δὲ ἐς τὸ εὐώνυμον. πρὸς δὲ
 ταῦτα εἶπαν οἱ Ἀθηναῖοι τάδε· Καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πάλαι
 ἀπ' ἀρχῆς, ἐπεῖτε εἶδομεν κατ' ὑμέας τασσομένους τοὺς
 Πέρσας, ἐν νόῳ ἐγένετο εἰπεῖν ταῦτα τὰ περ ὑμεῖς
 φθάντες προφέρετε· ἀλλὰ γὰρ ἀρρωθέομεν μὴ ὑμῖν
 οὐκ ἡδέες γένωνται οἱ λόγοι. ἐπεὶ δ' ὧν αὐτοὶ ἐμνή-
 σθητε, καὶ ἡδομένοισι ἡμῖν οἱ λόγοι γέγονασιν καὶ ἔτοι-
 47 μοί εἰμεν ποιεῖν ταῦτα. ὥς δ' ἤρεσκε ἀμφοτέροισι
 ταῦτα, ἡὼς τε διέφαινε καὶ διαλλάσσοντο τὰς τάξεις.
 γνόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ποιούμενον ἐξαγορεύουσι
 Μαρδονίῳ. ὁ δ' ἐπεῖτε ἤκουσε, ἀντίκα μετιστάναι καὶ
 αὐτὸς ἐπειρᾶτο, παράγων τοὺς Πέρσας κατὰ τοὺς Λακε-
 δαιμονίους. ὥς δὲ ἔμαθε τοῦτο τοιοῦτο γενόμενον ὁ
 Πανσανίης, γνούς τι οὐ λανθάνει, ὀπίσω ἤγε τοὺς
 Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας* ὥς δ' αὐτως καὶ ὁ
 48 Μαρδόνιος ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου. ἐπεὶ δὲ κατέστησαν ἐς

τὰς ἀρχαίας τάξεις, πέμψας ὁ Μαρδόνιος κήρυκα ἐς
 τοὺς Σπαρτιήτας ἔλεγε τάδε· ὦ Λακεδαιμόνιοι, ὑμεῖς
 δὴ λέγεσθε εἶναι ἄνδρες ἄριστοι ὑπὸ τῶν τῆδε ἀνθρώ-
 πων, ἐκπαγλεομένων ὥς οὔτε φεύγετε ἐκ πολέμου οὔτε
 τάξιν ἐκλείπετε, μένοντές τε ἢ ἀπόλλυτε τοὺς ἐναντίους
 ἢ αὐτοὶ ἀπόλλυσθε. τῶν δ' ἄρ' ἦν οὐδὲν ἀληθές·
 πρὶν γὰρ ἢ συμμῆξαι ἡμέας ἐς χειρῶν τε νόμον ἀπικέ-
 σθαι, καὶ δὴ φεύγοντας καὶ τάξιν ἐκλείποντας ὑμέας
 εἶδομεν, ἐν Ἀθηναίοισι τε τὴν πρόπειραν ποιευμένους
 αὐτούς τε ἀντὶα δούλων τῶν ἡμετέρων τασσομένους.
 ταῦτα οὐδαμῶς ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργα, ἀλλὰ πλείστον
 δὴ ἐν ὑμῖν ἐψεύσθημεν· προσδεκόμενοι γὰρ κατὰ κλέος
 ὥς δὴ πέμψετε ἐς ἡμέας κήρυκα προκαλούμενοι καὶ
 βουλόμενοι μύνουσι Πέρσῃσι μάχεσθαι, ἄρτιοι ἐόντες
 ποιεῖν ταῦτα οὐδὲν τοιοῦτο λέγοντας ὑμέας εὖρομεν
 ἀλλὰ πτώσσοιτας μᾶλλον. νῦν ὧν ἐπειδὴ οὐκ ὑμεῖς
 ἤρξατε τούτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρχομεν. τί δὴ
 οὐ πρὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑμεῖς, ἐπεῖτε δεδόξωσθε
 εἶναι ἄριστοι, πρὸ δὲ τῶν βαρβάρων ἡμεῖς ἴσοι πρὸς
 ἴσους ἀριθμὸν ἐμαχεσάμεθα; καὶ ἦν μὲν δοκέη καὶ
 τοὺς ἄλλους μάχεσθαι, οἳ δ' ὧν μετέπειτα μαχέσθων
 ὕστεροι· εἰ δὲ καὶ μὴ δοκέοι ἀλλ' ἡμέας μύνους ἀπο-
 χρᾶν, ἡμεῖς δὲ διαμαχεσώμεθα· ὁκότεροι δ' ἂν ἡμέων
 νικήσωσι, τούτους τῷ ἅπαντι στρατοπέδῳ νικᾶν. ὁ μὲν 49
 ταῦτα εἶπας τε καὶ ἐπισχὼν χρόνον, ὥς οἳ οὐδείς οὐδὲν
 ὑπεκρίνετο, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω, ἀπελθὼν δὲ ἐσήμαινε
 Μαρδονίῳ τὰ καταλαβόντα. ὁ δὲ περιχαρὴς γενόμενος
 καὶ ἐπαρθεὶς ψυχρῇ νίκῃ ἐπῆκε τὴν ἵππον ἐπὶ τοὺς
 Ἑλληνας. ὥς δὲ ἐπήλασαν οἳ ἱππῶται, ἐσίνοντο πᾶσαν
 τὴν στρατιὴν τὴν Ἑλληνικὴν ἐσακοντίζοντές τε καὶ

έστοξεύοντες ὥστε ἱπποτοξόται τε έόντες καὶ προσφέρει-
σθαι ἄποροι· τήν τε κρήνην τήν Γαργαφίην, ἀπ' ἧς
ὕδρευέτο πᾶν τὸ στρατεύμα τὸ Ἑλληνικόν, συνειτάραξαν
καὶ συνέχωσαν. ἦσαν μὲν ὧν κατὰ τήν κρήνην Λακε-
δαιμόνιοι τεταγμένοι μοῦνοι, τοῖσι δὲ ἄλλοισι Ἑλλήσι
ἢ μὲν κρήνη πρόσω ἐγίνετο, ὥς ἕκαστοι ἔτυχον τεταγμέ-
νοι, ὁ δὲ Ἀσωπὸς ἀγχοῦ· ἐρυκόμενοι δὲ τοῦ Ἀσωποῦ
οὔτω δὴ ἐπὶ τήν κρήνην ἐφοίτων· ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ
γάρ σφι οὐκ ἐξήν ὕδωρ φορέεσθαι ὑπὸ τε τῶν ἱππέων
καὶ τοξευμάτων.

- 50 Τούτου δὲ τοιούτου γινομένου οἱ τῶν Ἑλλήνων
στρατηγοί, ἅτε τοῦ τε ὕδατος στερηθείσης τῆς στρα-
τιῆς καὶ ὑπὸ τῆς ἵππου ταρασσομένης, συνελέχθησαν
περὶ αὐτῶν τε τούτων καὶ ἄλλων, ἐλθόντες παρὰ Παν-
σανίην ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας. ἄλλα γὰρ τούτων τοιού-
των έόντων μᾶλλον σφεας ἐλύπее· οὔτε γὰρ σιτία
εἶχον ἔτι, οἳ τέ σφεων ὀπέωνες ἀποπεμφθέντες ἐς
Πελοπόννησον ὥς ἐπισιτιεύμενοι ἀποκεκληίατο ὑπὸ τῆς
ἵππου, οὐ δυνάμενοι ἀπικέσθαι ἐς τὸ στρατόπεδον.
- 51 βουλευομένοισι δὲ τοῖσι στρατηγοῖσι ἔδοξε, ἣν ὑπερ-
βάλονται ἐκείνην τήν ἡμέρην οἱ Πέρσαι συμβολήν μὴ
ποιεύμενοι, ἐς τὴν νῆσον ἰέναι. ἢ δὲ ἐστὶ ἀπὸ τοῦ
Ἀσωποῦ καὶ τῆς κρήνης τῆς Γαργαφίης, ἐπ' ἣ ἐστρα-
τοπεδεύοντο τότε, δέκα σταδίους ἀπέχουσα, πρὸ τῆς
Πλαταιέων πόλιος. νῆσος δὲ οὔτω ἂν εἴη ἐν ἡπείρῳ·
σχιζόμενος ὁ ποταμὸς ἄνωθεν ἐκ τοῦ Κιθαιρώνος ῥέει
κάτω ἐς τὸ πεδίον, διέχων ἀπ' ἀλλήλων τὰ ῥέεθρα
ὅσον περ τρία στάδια, καὶ ἔπειτα συμμίσγει ἐς τὸντό·
ὄνομα δὲ οἱ Ὠερόη. θυγατέρα δὲ ταύτην λέγουσι
εἶναι Ἀσωποῦ οἱ ἐπιχώριοι. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χῶρον

ἐβουλεύσαντο μεταναστῆναι, ἵνα καὶ ὕδατι ἔχωσι χρᾶ-
 σθαι ἀφθόνως καὶ οἱ ἱππεῖς σφέας μὴ σινοίατο ὥσπερ
 κατιθὺ ἐόντων· μετακινέεσθαι τε ἐδόκεε τότε ἐπεὰν
 τῆς νυκτὸς ἢ δευτέρῃ φυλακῇ, ὥς ἂν μὴ ἰδοίατο οἱ
 Πέρσαι ἑξορμωμένους καὶ σφέας ἐπόμενοι ταράσσοιεν
 οἱ ἱππότες. ἀπικομένων δὲ ἐς τὸν χῶρον τοῦτον, τὸν
 δὴ ἡ Ἀσωπὶς Ὀρεοῇ περισχίζεται ῥέουσα ἐκ τοῦ Κιθαι-
 ρῶνος, ὑπὸ τὴν νύκτα ταύτην ἐδόκεε τοὺς ἡμίσεας ἀπο-
 στέλλειν τοῦ στρατοπέδου πρὸς τὸν Κιθαιρῶνα, ὥς
 ἀναλάβοιεν τοὺς ὀπείωνας τοὺς ἐπὶ τὰ σιτία οἰχομέ-
 νους· ἦσαν γὰρ ἐν τῷ Κιθαιρῶνι ἀπολελαμμένοι. ταῦτα 52
 βουλευσάμενοι κείνην μὲν τὴν ἡμέρην πᾶσαν προσκει-
 μένης τῆς ἵππου εἶχον πόνον ἄτρυτον· ὥς δὲ ἡ τε
 ἡμέρην ἔληγε καὶ οἱ ἱππεῖς ἐπέπαινον, νυκτὸς δὴ γινο-
 μένης καὶ ἐούσης τῆς ὥρης ἐς τὴν δὴ συνέκειτο σφι
 ἀπαλλάσσεσθαι, ἐνθαῦτα ἀερθέντες οἱ πολλοὶ ἀπαλλάσ-
 σοντο, ἐς μὲν τὸν χῶρον ἐς τὸν συνέκειτο οὐκ ἐν νόφ
 ἔχοντες, οἱ δὲ ὥς ἐκινήθησαν, ἔφευγον ἄσμενοι τὴν
 ἵππον πρὸς τὴν Πλαταιέων πόλιν, φεύγοντες δὲ ἀπ-
 κινέονται ἐπὶ τὸ Ἥραιον. τὸ δὲ πρὸ τῆς πόλεως ἐστὶ
 τῆς Πλαταιέων, εἴκοσι σταδίους ἀπὸ τῆς κρήνης τῆς
 Γαργαφίης ἀπέχον. ἀπικόμενοι δὲ ἔθεντο πρὸ τοῦ ἱεροῦ
 τὰ ὄπλα. καὶ οἱ μὲν περὶ τὸ Ἥραιον ἐστρατοπεδεύοντο, 53
 Πανσανίης δὲ ὀρέων σφέας ἀπαλλασσομένους ἐκ τοῦ
 στρατοπέδου παρήγγελλε καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι ἀνα-
 λαβόντας τὰ ὄπλα ἰέναι κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς προΐον-
 τας, νομίσας αὐτοὺς ἐς τὸν χῶρον ἰέναι ἐς τὸν συνεθή-
 καντο. ἐνθαῦτα οἱ μὲν ἄλλοι ἄρτιοι ἦσαν τῶν ταξιάρχων
 πεῖθεσθαι Πανσανίῃ, Ἀμομφάρετος δὲ ὁ Πολιάδεω λο-
 χηγέων τοῦ Πιτανήτεω λόχου οὐκ ἔφη τοὺς ξείνους

ἔστοξεύοντες ὥστε ἱπποτοξόται τε ἐξ ἑν Σπάρτην,
 σθαι ἄποροι· τὴν τε κρήνην τὴν παραγενόμενος
 ὑδρεύετο πᾶν τὸ στράτευμα τὴν καὶ ὁ Εὐρυνάξ
 καὶ συνέχωσαν. ἦσαν μὲν γὰρ ἐκείνον σφίδι,
 δαιμόνιοι τεταγμένοι μοῖνον μιν ἀπολίσκωσι
 ἢ μὲν κρήνη πρόσω ἐγὼ ἀπολίσκωσι ποιεῦντες
 νοι, ὁ δὲ Ἀσωπὸς ἑλλήσι, ἀπόληται ὑπο-
 οὔτω δὴ ἐπὶ τῇ ἡρετος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ.
 γάρ σφι οὐκ ἔστιν ἔμεας εἶχον τὸ στρατόπεδον τὸ
 καὶ τοξευμάτ' ἐπειρῶντο πείθοντές μιν ὥς οὐ χρεὼν

- 50 Τούτῳ δὲ μίειν. καὶ οἱ μὲν παρηγόρεον Ἀμομφά-
 στρατηγὸν Λακεδαιμονίων τε καὶ Τεγεστῶν λελειμ-
 τιῆς· Ἀθηναῖοι δὲ ἐποίησαν τοιάδε· εἶχον ἀτρέμας
 περὶ αὐτοὺς ἵνα ἐτάχθησαν, ἐπιστάμενοι τὰ Λακε-
 δαιμονίων φρονήματα ὥς ἄλλα φρονεόντων καὶ ἄλλα
 μερόντων. ὥς δὲ ἐκινήθη τὸ στρατόπεδον, ἐπεμπον
 σφέων ἱππέα ὀφόμενόν τε εἰ πορεύεσθαι ἐπιχειροῦσιν
 οἱ Σπαρτιῆται, εἴτε καὶ τὸ παράπαν μὴ διανοεῖνται
 ἀπαλλάσσεσθαι, ἐπειρέσθαι τε Πανσανίην τὸ χρεὼν
 55 εἶη ποιεῖν. ὥς δὲ ἀπύκετο ὁ κῆρυξ ἐς τοὺς Λακεδαι-
 μονίους, ὥρα τέ σφεας κατὰ χώραν τεταγμένους καὶ
 ἐς νεῖκεα ἀπυγμένους αὐτῶν τοὺς πρώτους. ὥς γὰρ
 δὴ παρηγόρεον τὸν Ἀμομφάρετον ὃ τε Εὐρυνάξ καὶ
 ὁ Πανσανίης μὴ κινδυνεύειν μένοντας μούνους Λακε-
 δαιμονίων, οὐ κως ἐπειθον, ἐς δ' ἐς νεῖκεά τε συμ-
 πεσόντες ἀπύκατο καὶ ὁ κῆρυξ τῶν Ἀθηναίων παρίστατο
 σφι ἀπυγμένος. νεικέων δὲ ὁ Ἀμομφάρετος λαμβάνει
 πέτρον ἀμφοτέρῃσι τῇσι χερσὶ καὶ τιθεὶς πρὸ ποδῶν
 τῶν Πανσανίεω ταύτῃ τῇ ψήφῳ ψηφίζεσθαι ἔφη μὴ
 φεύγειν τοὺς ξείνους, ξείνους λέγων τοὺς βαρβάρους].

καινόμενον καὶ οὐ φρενήρεα καλέων ἐκείνουν
 τὸν Ἀθηναίων κήρυκα ἐπειρωτῶντα τὰ ἐν-
 λέγειν ὁ Πανσανίης ἐκέλευε τὰ παρεόντα
 , ἐχρήριζε τε τῶν Ἀθηναίων προσχωρήσαι
 ὅς καὶ ποιεῖν περὶ τῆς ἀπόδου τὰ περ
 καὶ ὁ μὲν ἀπαλλάσσετο ἐς τοὺς Ἀθη- 56
 ἐπεὶ ἀνακρινομένους πρὸς ἑαυτοὺς
 , ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κατήμενος ὁ
 οὐ δοκέων τὸν Ἀμομφάρετον λείψεσθαι
 των Λακεδαιμονίων ἀποστειχόντων, τὰ δὴ καὶ
 , ἐνετο, σημήνας ἀπῆγε διὰ τῶν κολωνῶν τοὺς λοι-
 ποὺς πάντας· εἶποντο δὲ καὶ Τεγεῆται. Ἀθηναῖοι δὲ
 ταχθέντες ἦσαν τὰ ἔμπαλιν ἢ Λακεδαιμόνιοι· οἱ μὲν
 γὰρ τῶν τε ὄχθων ἀντεείχοντο καὶ τῆς ὑπώρεης τοῦ
 Κιθαιρώνος, φοβέμενοι τὴν ἵππον, Ἀθηναῖοι δὲ κάτω
 τραφθέντες ἐς τὸ πεδῖον. Ἀμομφάρετος δὲ ἀρχὴν τε 57
 οὐδαμὰ δοκέων Πανσανίην τολμήσειν σφέας ἀπολιπεῖν
 περιείχετο αὐτοῦ μένοντας μὴ ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν· προ-
 τερέοντων δὲ τῶν σὺν Πανσανίῃ, καταδόξας αὐτοὺς
 ἰδέη τέχνη ἀπολείπειν αὐτόν, ἀναλαβόντα τὸν λόχον
 τὰ ὄπλα ἤγε βάδην πρὸς τὸ ἄλλο στίφος. τὸ δὲ ἀπ-
 ελθὼν ὅσον τε δέκα στάδια ἀνέμενε τὸν Ἀμομφάρετον
 λόχον, περὶ ποταμὸν Μολόεντα ἰδρυμένον Ἀργιόπιόν
 τε χῶρον καλούμενον, τῇ καὶ Δήμητρος Ἐλευσινίης
 ἱερὸν ἦσται· ἀνέμενε δὲ τοῦδε εἵνεκα, ἵνα ἦν μὴ ἀπο-
 λείπη τὸν χῶρον ἐν τῷ ἐτετάχато ὁ Ἀμομφάρετός τε
 καὶ ὁ λόχος, ἀλλ' αὐτοῦ μένωσι, βοηθεῖο ὀπίσω παρ'
 ἐκείνους. καὶ οἱ τε ἀμφὶ τὸν Ἀμομφάρετον παρεγί-
 νοντό σφι καὶ ἡ ἵππος ἡ τῶν βαρβάρων προσέκειτο
 πᾶσα. οἱ γὰρ ἱππόται ἐποίουν οἶον καὶ ἐώθεσαν

φεύξεσθαι οὐδὲ ἐκὼν εἶναι αἰσχυνέειν τὴν Σπάρτην,
 ἐθώμαξέ τε ὁρέων τὸ ποιεύμενον ἅτε οὐ παραγενόμενος
 τῷ προτέρῳ λόγῳ. ὁ δὲ Πανσανίης τε καὶ ὁ Εὐρυάναξ
 δεινὸν μὲν ἐποιεῦντο τὸ μὴ πεῖθεσθαι ἐκείνων σφίσι,
 δεινότερον δὲ ἔτι κέλινον ταῦτ' ἀναινομένου ἀπολίσκειν
 τὸν λόχον τὸν Πιτανήτην, μὴ ἦν ἀπολίπωσι ποιεῦντες
 τὰ συνεθήκαντο τοῖσι ἄλλοισι Ἑλλήσι, ἀπόληται ὑπο-
 λειφθεὶς αὐτός τε Ἀμομφάρετος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ.
 ταῦτα λογιζόμενοι ἀτρέμας εἶχον τὸ στρατόπεδον τὸ
 Λακωνικὸν καὶ ἐπειρῶντο πείθοντές μιν ὥς οὐ χρεὼν
 54 εἶη ταῦτα ποιεῖν. καὶ οἱ μὲν παρηγόρεον Ἀμομφά-
 ρετον μούνον Λακεδαιμονίων τε καὶ Τεγεατέων λελειμ-
 μένον, Ἀθηναῖοι δὲ ἐποίησαν τοιάδε· εἶχον ἀτρέμας
 σφέας αὐτοὺς ἵνα ἐτάχθησαν, ἐπιστάμενοι τὰ Λακε-
 δαιμονίων φρονήματα ὥς ἄλλα φρονούντων καὶ ἄλλα
 λεγόντων. ὥς δὲ ἐκινήθη τὸ στρατόπεδον, ἐπεμπον
 σφέων ἱππέα ὀφόμενόν τε εἰ πορεύεσθαι ἐπιχειροῦν
 οἱ Σπαρτιῆται, εἴτε καὶ τὸ παράπαν μὴ διανοεῖνται
 ἀπαλλάσσεσθαι, ἐπειρέσθαι τε Πανσανίην τὸ χρεὼν
 55 εἶη ποιεῖν. ὥς δὲ ἀπῆκετο ὁ κῆρυξ ἐς τοὺς Λακεδαι-
 μονίους, ὥρα τέ σφεας κατὰ χώρην τεταγμένους καὶ
 ἐς νεῖκεα ἀπιγμένους αὐτῶν τοὺς πρώτους. ὥς γὰρ
 δὴ παρηγόρεον τὸν Ἀμομφάρετον ὃ τε Εὐρυάναξ καὶ
 ὁ Πανσανίης μὴ κινδυνεύειν μένοντας μούνους Λακε-
 δαιμονίων, οὐ κως ἐπειθον, ἐς ὃ ἐς νεῖκεά τε συμ-
 πεσόντες ἀπῆκατο καὶ ὁ κῆρυξ τῶν Ἀθηναίων παρίστατό
 σφι ἀπιγμένος. νεϊκέων δὲ ὁ Ἀμομφάρετος λαμβάνει
 πέτρον ἀμφοτέρῃσι τῇσι χερσὶ καὶ τιθεὶς πρὸ ποδῶν
 τῶν Πανσανίεω ταύτῃ τῇ ψήφῳ ψηφίζεσθαι ἔφη μὴ
 φεύγειν τοὺς ξείνους[, ξείνους λέγων τοὺς βαρβάρους].

ὁ δὲ μαινόμενον καὶ οὐ φρενήρεα καλέων ἐκείνον
 πρὸς τε τὸν Ἀθηναίων κήρυκα ἐπειρωτῶντα τὰ ἐν-
 τεταλμένα λέγειν ὁ Πανσανίης ἐκέλευε τὰ παρεόντα
 σφι πρήγματα, ἐχρήιξέ τε τῶν Ἀθηναίων προσχωρήσαι
 τε πρὸς ἑωυτοὺς καὶ ποιέειν περὶ τῆς ἀπόδου τὰ περ
 ἂν καὶ σφεῖς. καὶ ὁ μὲν ἀπαλλάσσεται ἐς τοὺς Ἀθη- 56
 ναίους· τοὺς δὲ ἐπεὶ ἀνακρινομένους πρὸς ἑωυτοὺς
 ἥως κατελάμβανε, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κατήμενος ὁ
 Πανσανίης, οὐ δοκέων τὸν Ἀμομφάρετον λείψεσθαι
 τῶν ἄλλων Λακεδαιμονίων ἀποστειχόντων, τὰ δὴ καὶ
 ἐγένετο, σημήνας ἀπήγε διὰ τῶν κολωνῶν τοὺς λοι-
 ποὺς πάντας· εἶποντο δὲ καὶ Τεγεῆται. Ἀθηναῖοι δὲ
 ταχθέντες ἦσαν τὰ ἑμπαλιν ἢ Λακεδαιμόνιοι· οἱ μὲν
 γὰρ τῶν τε ὄχθων ἀντείχοντο καὶ τῆς ὑπώφους τοῦ
 Κιθαιρώνος, φοβέμενοι τὴν ἵππον, Ἀθηναῖοι δὲ κάτω
 τραφθέντες ἐς τὸ πεδῖον. Ἀμομφάρετος δὲ ἀρχὴν τε 57
 οὐδαμὰ δοκέων Πανσανίην τολμήσειν σφέας ἀπολιπεῖν
 περιείχετο αὐτοῦ μένοντας μὴ ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν· προ-
 τερόντων δὲ τῶν σὺν Πανσανίῃ, καταδόξας αὐτοὺς
 ἰδέη τέχνη ἀπολείπειν αὐτόν, ἀναλαβόντα τὸν λόχον
 τὰ ὄπλα ἤγε βάδην πρὸς τὸ ἄλλο στίφος. τὸ δὲ ἀπ-
 ελθὼν ὅσον τε δέκα στάδια ἀνέμενε τὸν Ἀμομφάρετον
 λόχον, περὶ ποταμὸν Μολόεντα ἰδρυμένον Ἀργιόπιόν
 τε χῶρον καλούμενον, τῇ καὶ Δῆμητρος Ἐλευσινίης
 ἱρὸν ἦσται· ἀνέμενε δὲ τοῦδε εἵνεκα, ἵνα ἦν μὴ ἀπο-
 λείπη τὸν χῶρον ἐν τῷ ἐτετάχατο ὁ Ἀμομφάρετός τε
 καὶ ὁ λόχος, ἀλλ' αὐτοῦ μένωσι, βοηθεῖο ὀπίσω παρ'
 ἐκείνους. καὶ οἱ τε ἀμφὶ τὸν Ἀμομφάρετον παρεγί-
 νοντό σφι καὶ ἡ ἵππος ἡ τῶν βαρβάρων προσέκειτο
 πᾶσα. οἱ γὰρ ἱππόται ἐποίουν οἶον καὶ ἐώθεσαν

ποιέειν αἰεὶ, ἰδόντες δὲ τὸν χῶρον κεινὸν ἐν τῷ ἐτε-
τάχατο οἱ Ἕλληνες τῇσι προτέρησι ἡμέρησι, ἤλαυνον
τοὺς ἱπποὺς αἰεὶ τὸ πρόσω καὶ ἅμα καταλαβόντες
προσεκιάτῳ σφι.

- 58 Μαροδόσιος δὲ ὥς ἐκύθητο τοὺς Ἕλληνας ἀποικο-
μένους ὑπὸ νύκτα εἶδε τε τὸν χῶρον ἐρημον, καλέσας
τὸν Ληρισαῖον Θάρηκα καὶ τοὺς ἀδελφεοὺς αὐτοῦ
Εὐρύπυλον καὶ Θρασυδήιον ἔλεγε· ὦ παῖδες Ἀλεῦεω,
ἔτι τί λέξετε τάδε ὀρῶντες ἐρημα; ὑμεῖς γὰρ οἱ πλη-
σιόχωροι ἐλέγετε Λακεδαιμονίους οὐ φεύγειν ἐκ μάχης,
ἀλλὰ ἄνδρας εἶναι τὰ πολέμια πρῶτους· τοὺς πρότερόν
τε μετισταμένους ἐκ τῆς τάξις εἰδετε, νῦν τε ὑπὸ τὴν
παροικομένην νύκτα καὶ οἱ πάντες ὀρῶμεν διαδράντας·
διέδεξάν τε, ἐπεὶ σφεας ἔδεε πρὸς τοὺς ἀψευδέως ἀρί-
στους ἀνθρώπων μάχῃ διακριθῆναι, ὅτι οὐδένας ἄρα
έόντες ἐν οὐδαμοῖσι ἐοῦσι Ἕλλησι ἐναπεδεικνύατο. καὶ
ὑμῖν μὲν ἐοῦσι Περσέων ἀπείροισι πολλὴ ἐκ γε ἐμεῦ
ἐγίνετο συγγνώμη, ἐπαινέοντων τούτους τοῖσί τι καὶ
συνηδέατε· Ἀρταβάζου δὲ θῶμα καὶ μᾶλλον ἐποιεύμην
τὸ καὶ καταρρωδῆσαι Λακεδαιμονίους καταρρωδήσαντά
τε ἀποδέξασθαι γνώμην δειλοτάτην, ὥς χρεὸν εἴη ἀνα-
ξεύξαντας τὸ στρατόπεδον ἰέναι ἐς τὸ Θηβαίων ἄστν
πολιορκησομένους· τὴν ἔτι πρὸς ἐμεῦ βασιλεὺς πεύ-
σεται. καὶ τούτων μὲν ἐτέρωθι ἔσται λόγος· νῦν δὲ
ἐκείνοισι ταῦτα ποιεῦσι οὐκ ἐπιτρεπτέα ἐστί, ἀλλὰ διω-
κτέοι εἰσὶ ἐς ὃ καταλαμφθέντες δώσουσι ἡμῖν τῶν δῆ
59 ἐποίησαν Πέρσας πάντων δίκας. ταῦτα εἶπας ἦγε τοὺς
Πέρσας δρόμῳ διαβάντας τὸν Ἀσωπὸν κατὰ στίβον
τῶν Ἑλλήνων ὥς δῆ ἀποδιδρησκόντων, ἐπεῖχέ τε ἐπὶ
Λακεδαιμονίους τε καὶ Τεγεήτας μούνοισι· Ἀθηναίους

γὰρ τραπομένους ἐς τὸ πεδίου ὑπὸ τῶν ὄχθων οὐ
 κατώρα. Πέρσας δὲ ὀφῶντες ὀρμημένους διώκειν τοὺς
 Ἕλληνας οἱ λοιποὶ τῶν βαρβαρικῶν τελέων ἄρχοντες
 αὐτίκα πάντες ἤειραν τὰ σημήα καὶ ἐδίωκον ὡς ποδῶν
 ἕκαστος εἶχον, οὔτε κόσμεν οὐδενὶ κοσμηθέντες οὔτε
 τάξι. καὶ οὗτοι μὲν βοῆ τε καὶ ὁμίλῳ ἐπήισαν ὡς
 ἀναρπασόμενοι τοὺς Ἕλληνας· Πανσανίης δέ, ὡς προσ- 60
 ἔκειτο ἡ ἵππος, πέμψας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἱππέα
 λέγει τάδε· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀγῶνος μεγίστου προ-
 κειμένου ἐλευθέρην εἶναι ἢ δεδουλωμένην τὴν Ἑλλάδα,
 προδεδομένην ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡμεῖς τε οἱ Λακεδαι-
 μόνιοι καὶ ὑμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὴν παροιχομένην
 νύκτα διαδράντω. νῦν ὧν δέδεκται τὸ ἐνθεῦτεν τὸ
 ποιητέον ἡμῖν· ἀμυνομένους γὰρ τῇ δυνάμει ἀριστα
 περιστέλλειν ἀλλήλους. εἰ μὲν νυν ἐς ὑμέας ὥρμησε
 ἀρχὴν ἡ ἵππος, χρὴν δὴ ἡμέας τε καὶ τοὺς μετ' ἡμῶν
 τὴν Ἑλλάδα οὐ προδιδόντας Τεγεῆτας βοηθῆειν ὑμῖν·
 νῦν δέ, ἐς ἡμέας γὰρ ἅπασα κεχώρηκε, δίκαιοί ἐστε
 ὑμεῖς πρὸς τὴν πιεζομένην μάλιστα τῶν μοιρέων ἀμυ-
 νέοντες ἵεναι. εἰ δ' ἄρα αὐτοὺς ὑμέας καταλελάβηκε
 ἀδύνατόν τι βοηθῆειν, ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς τοξότας
 ἀποπέμψαντες χάριν θέσθε. συνοίδαμεν δὲ ὑμῖν ὑπὸ
 τὸν παρόντα τόνδε πόλεμον ἐοῦσι πολλὸν προθυμο-
 τάτοισι, ὥστε καὶ ταῦτα ἐσακούειν. ταῦτα οἱ Ἀθη- 61
 ναῖοι ὡς ἐπύθοντο, ὀρμέατο βοηθῆειν καὶ τὰ μάλιστα
 ἐπαμύνειν· καὶ σφι ἤδη στείχουσι ἐπιτίθενται οἱ ἐντι-
 ταχθέντες Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος γενομένων,
 ὥστε μηκέτι δύνασθαι βοηθῆσαι· τὸ γὰρ προσκαίμενόν
 σφας ἐλύπεε. οὕτω δὴ μουνωθέντες Λακεδαιμόνιοι
 καὶ Τεγεῆται, ἔόντες σὺν ψιλοῖσι ἀριθμὸν οἱ μὲν

πεντακισμύριοι, Τεγεῆται δὲ τρισχίλιοι (οὗτοι γὰρ οὐδαμὰ ἀπεσχίζοντο ἀπὸ Λακεδαιμονίων), ἐσφαγίζοντο ὡς συμβαλέοντες Μαρδονίῳ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ παρεούσῃ. καὶ οὐ γὰρ σφι ἐγίνετο τὰ σφάγια χρηστά, ἐπιπτον δὲ αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλοὶ καὶ πολλῶ πλεῦνες ἐτρωματίζοντο· φράξαντες γὰρ τὰ γέρρα οἱ Πέρσαι ἀπείσαν τῶν τοξευμάτων πολλὰ ἀφειδέως, οὕτω ὥστε πιεζομένων τῶν Σπαρτιητέων καὶ τῶν σφαγίων οὐ γινομένων ἀποβλέψαντα τὸν Πανσανίην πρὸς τὸ Ἥραιον τὸ Πλαταιέων ἐπικαλέσασθαι τὴν θεόν, χρηίζοντα μηδαμῶς σφέας ψευσθῆναι τῆς

62 ἐλπίδος. ταῦτα δ' ἐτι τούτου ἐπικαλομένου προεξαναστάντες πρότεροι οἱ Τεγεῆται ἐχώρεον ἐς τοὺς βαρβάρους, καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι αὐτίκα μετὰ τὴν εὐχὴν τὴν Πανσανίῳ ἐγίνετο θυομένοισι τὰ σφάγια χρηστά. ὥς δὲ χρόνῳ κοτὲ ἐγένετο, ἐχώρεον καὶ οὗτοι ἐπὶ τοὺς Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι τὰ τόξα μετέντες. ἐγίνετο δὲ πρῶτον περὶ τὰ γέρρα μάχη. ὥς δὲ ταῦτα ἐπεπτώκεε, ἤδη ἐγίνετο μάχη ἰσχυρὴ παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἐς ὃ ἀπίκοντο ἐς ὠθισμόν· τὰ γὰρ δόρατα ἐπιλαμβανόμενοι κατέκλων οἱ βάρβαροι. λήματι μὲν νυν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἦσσονες ἦσαν οἱ Πέρσαι, ἄνοπλοι δὲ ἔόντες καὶ πρὸς ἀνεπιστήμονες ἦσαν καὶ οὐκ ὅμοιοι τοῖσι ἐναντίοισι σοφίην. προεξαισسونτες δὲ κατ' ἓνα καὶ δέκα καὶ πλεῦνές τε καὶ ἐλάσσονες συστρεφόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας

63 καὶ διεφθείροντο. τῇ δὲ ἐτύγχανε αὐτοὺς ἔων Μαρδόνιος, ἀπ' ἵππου τε μαχόμενος λευκοῦ ἔχων τε περὶ ἑαυτὸν λογάδας Περσέων τοὺς ἀρίστους χιλίους, ταύτῃ δὲ καὶ μάλιστα τοὺς ἐναντίους ἐπείσαν. ὅσον μὲν νυν

χρόνον Μαρδόνιος περιῆν, οἱ δὲ ἀντειχον καὶ ἀμυνό-
 μενοι κατέβαλλον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων· ὥς δὲ
 Μαρδόνιος ἀπέθανε καὶ τὸ περὶ ἐκεῖνον τεταγμένον,
 ἔδον ἰσχυρότατον, ἔπεσε, οὕτω δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐτρά-
 ποντο καὶ εἶξαν τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. πλεῖστον γάρ
 σφεας ἐδηλέετο ἢ ἐσθῆς, ἔρημος ἐοῦσα ὄπλων· πρὸς
 γὰρ ὀπλίτας ἔοντες γυμνήτες ἀγῶνα ἐποιεῦντο. ἐνθαῦτα 64
 ἦ τε δίκη τοῦ φόνου τοῦ Λεωνίδεω κατὰ τὸ χρηστή-
 ριον τοῖσι Σπαρτιήτησι ἐκ Μαρδονίου ἐπετελέετο καὶ
 νίκην ἀναιρέεται καλλίστην ἀपाσέων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν
 Πανσανίης ὁ Κλεομβρότου τοῦ Ἀναξανδρίδεω. τῶν
 δὲ κατ' ὑπερθεῖ οἱ προγόνων τὰ οὐνόματα εἴρηται ἐς
 Λεωνίδην· ὧντοὶ γάρ σφι τυγχάνουσι ἔοντες. ἀπο-
 θνήσκει δὲ Μαρδόνιος ὑπὸ Ἀριμνήστου ἀνδρὸς ἐν
 Σπάρτῃ λογίμου, ὃς χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ
 ἔχων ἄνδρας τριηκοσίους συνέβαλε ἐν Στενυκλήρῳ
 πολέμῳ ἔοντος Μεσσηνίοισι πᾶσι καὶ αὐτὸς τε ἀπ-
 ἐθανε καὶ οἱ τριηκόσιοι. ἐν δὲ Πλαταιῇσι οἱ Πέρσαι 65
 ὥς ἐτράποντο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐφρευγον οὐδένα
 κόσμον ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἐσωτῶν καὶ ἐς τὸ τεῖχος
 τὸ ξύλινον τὸ ἐποίησαντο ἐν μοίρῃ τῇ Θηβαίδι. θῶμα
 δέ μοι ὅπως παρὰ τῆς Δήμητρος τὸ ἄλσος μαχομένων
 οὐδὲ εἰς ἐφάνη τῶν Περσέων οὔτε ἐσελθὼν ἐς τὸ τέμενος
 οὔτε ἐναποθανῶν, περὶ τε τὸ ἱρὸν οἱ πλεῖστοι ἐν τῷ
 βεβήλῳ ἔπεσον. δοκέω δέ, εἴ τι περὶ τῶν θείων προη-
 γμάτων δοκέειν δεῖ, ἢ θεὸς αὐτῇ σφεας οὐκ ἐδέετο
 ἐμπρήσαντας [τὸ ἱρὸν] τὸ ἐν Ἐλευσίνι ἀνάκτορον.

Αὕτη μὲν νυν ἡ μάχη ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο· Ἀρτά- 66
 βαζος δὲ ὁ Φαρνάκειος αὐτίκα τε οὐκ ἠρέσκετο κατ'
 ἀρχὰς λειπομένον Μαρδονίου ἀπὸ βασιλέως, καὶ τότε

πολλὰ ἀπαγορεύων οὐδὲν ἦεν, συμβάλλειν οὐκ ἔδωκ·
ἐποίησέ τε αὐτὸς τοιάδε ὥς οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖσι
πρήγμασι τοῖσι ἐκ Μαρδονίου ποιευμένοιαι. τῶν ἐστρα-
τήγεε Ἀρτάβαζος (εἶχε δὲ δύναμιν οὐκ ὀλίγην ἀλλὰ
καὶ ἐς τέσσερας μυριάδας ἀνθρώπων περὶ ἑωυτόν),
τούτους, ὅπως ἢ συμβολὴ ἐγίνετο, εὖ ἐξεπιστάμενος
τὰ ἑμαλλε ἀποβήσεσθαι ἀπὸ τῆς μάχης, ἦγε κατηρη-
μένως, παραγγείλας κατὰ τῶντὸ ἵναίαι πάντας τῇ ἂν
αὐτὸς ἐξηγήηται, ὅπως ἂν αὐτὸν ὀρθῶσι σπουδῆς ἔχοντα.
ταῦτα παραγγείλας ὥς ἐς μάχην ἦγε δῆθεν τὸν στρατὸν·
προτερέων δὲ τῆς ὁδοῦ ὦρα καὶ δὴ φεύγοντας τοὺς
Πέρσας. οὕτω δὴ οὐκέτι τὸν αὐτὸν κόσμον κατηγέετο,
ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἐτρόχαζε φεύγων οὔτε ἐς τὸ ξύλινον
τεῖχος οὔτε ἐς τὸ Θηβαίων τεῖχος ἀλλ' ἐς Φωκέας, ἐδέ-
67 λων ὥς τάχιστα ἐπὶ τὸν Ἑλλησποντον ἀπικέσθαι. καὶ
δὴ οὗτοι μὲν ταύτῃ ἐτράποντο· τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων
τῶν μετὰ βασιλέος ἐθελόκακόντων Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι
ἑμαχέσαντο χρόνον ἐπὶ συχνόν· οἱ γὰρ μηδίζοντες τῶν
Θηβαίων, οὗτοι εἶχον προθυμίην οὐκ ὀλίγην μαχό-
μενοί τε καὶ οὐκ ἐθελόκακόντες, οὕτω ὥστε τριηκόσιοι
αὐτῶν οἱ πρῶτοι καὶ ἄριστοι ἐνθαῦτα ἔπεσον ὑπὸ Ἀθη-
ναίων· ὥς δὲ ἐτράποντο καὶ αὗτοι, ἔφευγον ἐς τὰς
Θήβας, οὐ τῇ περ οἱ Πέρσαι. καὶ τῶν ἄλλων συμ-
μάχων ὁ πᾶς ὁμιλος οὔτε διαμαχεσάμενος οὐδενὶ οὔτε
68 τι ἀποδεξάμενος ἔφευγον. δηλοὶ τέ μοι ὅτι πάντα τὰ
πρήγματα τῶν βαρβάρων ἤρητο ἐκ Περσέων, εἰ καὶ τότε
οὗτοι πρὶν ἢ καὶ συμμῆξαι τοῖσι πολεμίοισι ἔφευγον, ὅτι
καὶ τοὺς Πέρσας ὤρων. οὕτω τε πάντες ἔφευγον πλὴν
τῆς Ἰππου τῆς τε ἄλλης καὶ τῆς Βοιωτῆς· αὕτη δὲ
τοσαῦτα προσωφέλεε τοὺς φεύγοντας, αἰεὶ τε πρὸς τῶν

πολεμίων ἄγχιστα ἐθύσα ἀπέργουσά τε τοὺς φίλους
 φεύγοντας ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων. οἱ μὲν δὴ νικῶντες
 εἶποντο τοὺς Δέρξῃ διώκοντές τε καὶ φονεύοντες· ἐν 69
 δὲ τούτῳ τῷ γινομένῳ φόβῳ ἀγγέλλεται τοῖσι ἄλλοισι
 Ἑλλήσι τοῖσι τεταγμένοισι περὶ τὸ Ἡραῖον καὶ ἀπο-
 γενομένοισι τῆς μάχης, ὅτι μάχη τε γέγνε καὶ νικᾷεν
 οἱ μετὰ Πausανίῃ· οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα, οὐδένα
 κόσμον ταχθέντες, οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους ἐτράποντο
 διὰ τῆς ὑπαρέτης καὶ τῶν καλῶν τὴν φέρουσαν ἄνω
 ἰθὺ τοῦ ἱεροῦ τῆς Δήμητρος, οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας τε
 καὶ Φλιασίους διὰ τοῦ πεδίου τὴν λειοτάτην τῶν ὁδῶν.
 ἐπείτε δὲ ἀγχοῦ τῶν πολεμίων ἐγίνοντο οἱ Μεγαρέες
 καὶ Φλιαῖοι, ἀπιδόντες σφέας οἱ Θηβαίων ἱππῶται
 ἐπαιγομένους οὐδένα κόσμον ἤλαννον ἐπ' αὐτοὺς τοὺς
 ἵππους, τῶν ἱππάρχεις Ἀσωπόδωρος ὁ Τιμάνδρου. ἐσ-
 πεσόντες δὲ κατεστόρεσαν αὐτῶν ἑξακοσίους, τοὺς δὲ
 λοιποὺς κατήραξαν διώκοντες ἐς τὸν Κιθαιρῶνα. οὗτοι
 μὲν δὴ ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἀπώλοντο· οἱ δὲ Πέρσαι καὶ 70
 ὁ ἄλλος ὄμιλος, ὥς κατέφυγον ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος,
 ἐφθησαν ἐπὶ τοὺς πύργους ἀναβάντες πρὶν ἢ τοὺς
 Λακεδαιμονίους ἀπικέσθαι, ἀναβάντες δὲ ἐφράξαντο
 ὥς ἡδυνέατο ἄριστα τὸ τεῖχος· προσελθόντων δὲ τῶν
 Λακεδαιμονίων κατεστήκει σφι τειχομαχίῃ ἐρρωμενε-
 στέρῃ. ὥς μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ δ' ἡμύ-
 νοντο καὶ πολλῷ πλεον εἶχον τῶν Λακεδαιμονίων ὥστε
 οὐκ ἐπισταμένων τειχομαχεῖν· ὥς δὲ σφι Ἀθηναῖοι
 προσῆλθον, οὕτω δὴ ἰσχυρῇ ἐγίνετο τειχομαχίῃ καὶ
 χρόνον ἐπὶ πολλόν. τέλος δὲ ἀρετῇ τε καὶ λιπαρίῃ
 ἐπέβησαν Ἀθηναῖοι τοῦ τεύχεος καὶ ἤρειπον, τῇ δὴ
 ἐσεχέοντο οἱ Ἕλληνες. πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῆται

ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὴν σκηνὴν τὴν Μαρδονίου οὗτοι ἦσαν οἱ διαρπάσαντες, τὰ τε ἄλλα ἐξ αὐτῆς καὶ τὴν φάτνην τῶν ἵππων, ἐοῦσαν χαλκίην πᾶσαν καὶ θέης ἀξίην. τὴν μὲν νυν φάτνην ταύτην τὴν Μαρδονίου ἀνέθεσαν ἐς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης Τεγεῆται, τὰ δὲ ἄλλα ἐς τὸν αὐτό, ὅσα περ ἔλαβον, ἐσήνεικαν τοῖσι Ἑλλήσι. οἱ δὲ βάρβαροι οὐδὲν ἔτι στίφος ἐποιήσαντο πεσόντος τοῦ τεύχεος, οὔτε τις αὐτῶν ἀλλοῆς ἐμέμνητο ἀλύκταξόν τε οἶα ἐν ὀλίγῳ χώρῳ πεφοβημένοι τε καὶ πολλὰ μυριάδες κατειλημένοι ἀνθρώπων. παρὴν τε τοῖσι Ἑλλήσι φονεύειν οὕτω ὥστε τριήκοντα μυριάδων στρατοῦ, καταδεουσέων τεσσέρων τὰς ἔχων Ἀρτάβαζος ἔφηνε, τῶν λοιπέων μὴδὲ τρεῖς χιλιάδας περιγενέσθαι. Λακεδαιμονίων δὲ τῶν ἐκ Σπάρτης ἀπέθανον οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ εἰς καὶ ἐνενήκοντα, Τεγεγετέων δὲ ἑκατάδεκα, Ἀθηναίων δὲ δύο καὶ πενήκοντα.

- 71 Ἡρίστευσε δὲ τῶν βαρβάρων πεζὸς μὲν ὁ Περσέων, ἵππος δὲ ἡ Σακέων, ἀνὴρ δὲ λέγεται Μαρδόνιος· Ἑλλήνων δέ, ἀγαθῶν γενομένων καὶ Τεγεγετέων καὶ Ἀθηναίων, ὑπερεβάλοντο ἀρετῇ Λακεδαιμόνιοι. ἄλλῳ μὲν οὐδενὶ ἔχω ἀποσημήνασθαι (ἅπαντες γὰρ οὗτοι τοὺς κατ' ἑωυτοὺς ἐνίκων), ὅτι δὲ κατὰ τὸ ἰσχυρότατον προσηνεύθησαν καὶ τούτων ἐκράτησαν. καὶ ἄριστος ἐγένετο μακρῷ Ἀριστόδημος κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας, ὃς ἐκ Θερμοπυλέων μῦθος τῶν τριηκοσίων σωθεὶς εἶχε ὄνειδος καὶ ἀτιμίην. μετὰ δὲ τοῦτον ἡρίστευσαν Ποσειδώνιός τε καὶ Φιλοκύων καὶ Ἀμομφάρετος Σπαρτιῆται. καίτοι γενομένης λέσχης ὃς γένοιτο αὐτῶν ἄριστος, ἔγνωσαν οἱ παραγενόμενοι Σπαρτιητέων Ἀριστόδημον μὲν βουλόμενον φανερώς ἀποθανεῖν ἐκ

τῆς παρεούσης οἱ αἰτίας, λυσσῶντά τε καὶ ἐκλιπόντα
τὴν τάξιν ἔργα ἀποδέξασθαι μεγάλα, Ποσειδώνιον δὲ
οὐ βουλόμενον ἀποθνήσκειν ἄνδρα γενέσθαι ἀγαθόν·
τοσοῦτῳ τοῦτον εἶναι ἀμείνω. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ
φθόνῳ ἂν εἴποιεν· οὔτοι δὲ τοὺς κατέλεξα πάντες,
πλὴν Ἀριστοδήμου, τῶν ἀποθανόντων ἐν ταύτῃ τῇ
μάχῃ τίμιοι ἐγένοντο, Ἀριστόδημος δὲ βουλόμενος ἀπο-
θανεῖν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίην οὐκ ἐτιμήθη. οὔτοι 72
μὲν τῶν ἐν Πλαταιῇσι ὀνομαστότατοι ἐγένοντο. Καλλι-
κράτης γὰρ ἔξω τῆς μάχης ἀπέθανε, ἐλθὼν ἀνὴρ κάλ-
λιστος ἐς τὸ στρατόπεδον. τῶν τότε Ἑλλήνων, οὐ μούνον
αὐτῶν Λακεδαιμονίων ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων·
ὅς, ἐπειδὴ ἐσφαγιάζετο Παυσανίης, κατήμενος ἐν τῇ
τάξῃ ἐτρωματίσθη τοξεύματι τὰ πλευρά. καὶ δὴ οἱ
μὲν ἐμάχοντο, ὁ δ' ἐξηνηνευγμένος ἐδυσθανάτεε τε καὶ
ἔλεγε πρὸς Ἀρίμνηστον ἄνδρα Πλαταιέα οὐ μέλειν οἱ
ὅτι πρὸ τῆς Ἑλλάδος ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐχρή-
σατο τῇ χειρὶ καὶ ὅτι οὐδὲν ἐστὶ οἱ ἀποδεδεγμένον ἔργον
ἑαυτοῦ ἄξιον προθυμευμένου ἀποδέξασθαι. Ἀθηναίων 73
δὲ λέγεται εὐδοκιμῆσαι Σωφάνης ὁ Εὐτυχίδεω, ἐὼν
δήμου Δεκελεῖθεν, Δεκελέων δὲ τῶν κοτε ἐργασαμένων
ἔργον χρήσιμον ἐς τὸν πάντα χρόνον, ὥς αὐτοὶ Ἀθη-
ναῖοι λέγουσι. ὥς γὰρ δὴ τὸ πάλαι κατὰ Ἑλένης κομι-
δὴν Τυνδαρίδαι ἐσέβαλον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν σὺν
στρατοῦ πλήθει καὶ ἀνίστασαν τοὺς δῆμους, οὐκ εἰδότες
ἵνα ὑπεξέκειτο ἡ Ἑλένη, τότε λέγουσι τοὺς Δεκελέας,
οἱ δὲ αὐτὸν Δέκελον ἀχθόμενον τε τῇ Θησέος ὕβρι
καὶ δειμαίνοντα περὶ πάσῃ τῇ Ἀθηναίων χώρῃ, ἐξηγη-
σάμενόν σφι τὸ πᾶν πρῆγμα κατηγήσασθαι ἐπὶ τὰς
Ἀφίδνας, τὰς δὴ Τιτακός, ἐὼν αὐτόχθων, καταπροδιδοῖ

- Τυνδαρίδῃσι. τοῖσι δὲ Δεκελεῦσι ἐν Σπάρτῃ ἀπὸ τοῦ-
του τοῦ ἔργου ἀτελείῃ τε καὶ προεδρίῃ διατελεῖ. ἐς
τόδε αἰεὶ ἐτι ἰοῦσα, οὕτω ὥστε καὶ ἐς τὸν πόλεμον
τὸν ὕστερον πολλοῖσι ἔτεσι τούτων γενόμενον Ἀθη-
ναίοισι τε καὶ Πελοποννησίοισι, σινομένων τὴν ἄλλην
74 Ἀττικὴν Λακεδαιμονίων, Δεκελῆς ἀποσχέσθαι. τούτου
τοῦ δήμου ἔων ὁ Σωφάνης καὶ ἀριστεύσας τότε Ἀθη-
ναίων διξοὺς λόγους λεγομένους ἔχει, τὸν μὲν ὥς ἐκ
τοῦ ῥωστήρος τοῦ θώρηκος ἐφόρει χαλκῇ ἀλύσι δεδε-
μένην ἄγκυραν σιδηρῆν, τὴν ὅπως πελάσειε ἀπικνεό-
μενος τοῖσι πολεμίοισι βαλλέσκατο, ἵνα δὴ μιν οἱ πολέμιοι
ἐκπίπτοντες ἐκ τῆς τάξις μετακινήσαι μὴ δυναίετο· γι-
νομένης δὲ φυγῆς τῶν ἐναντίων ἐδέδοκτο τὴν ἄγκυραν
ἀναλαβόντα οὕτω διώκειν. οὗτος μὲν οὕτω λέγεται, ὁ
δ' ἕτερος τῶν λόγων τῷ πρότερον λεχθέντι ἀμφοισβ-
άτων λέγεται, ὥς ἐκ' ἀσπίδος αἰεὶ περιθεούσης καὶ
οὐδαμὰ ἀτρεμιζούσης ἐφόρει ἐπίσημον ἄγκυραν, καὶ
75 οὐκ ἐκ τοῦ θώρηκος δεδεμένην σιδηρῆν. ἔστι δὲ καὶ
ἕτερον Σωφάνει λαμπρὸν ἔργον ἐξεργασμένον, ὅτε περι-
κατημένων Ἀθηναίων Αἰγιναν Εὐρυβάτην τὸν Ἀργεῖον,
ἄνδρα πεντάεθλον, ἐκ προκλήσιος ἐφόνευσε. αὐτὸν δὲ
Σωφάνεια χρόνῳ ὕστερον τούτων κατέλαβε ἄνδρα γενό-
μενον ἀγαθόν, Ἀθηναίων στρατηγέοντα ἕμα Λεάγρον
τῷ Γλαύκωνος, ἀποθανεῖν ὑπὸ Ἡδανῶν ἐν Δάτρῳ περὶ
τῶν μετάλλων τῶν χρυσέων μαχόμενον.
76 Ὡς δὲ τοῖσι Ἑλλήσι ἐν Πλαταιῇσι κατέστρωντο
οἱ βάρβαροι, ἐνθαυτὰ σφι ἐπῆλθε γυνὴ αὐτόμολος· ἣ
ἐπειδὴ ἔμαθε ἀπολωλότας τοὺς Πέρσας καὶ νικῶντας
τοὺς Ἑλληνας, ἰοῦσα παλλακὴ Φαρανδάτεος τοῦ Τεά-
σπιος ἀνδρὸς Πέρσεω, κοσμησαμένη χρυσῇ πολλῇ καὶ

αὐτὴ καὶ ἀμφίπολοι καὶ ἐσθῆτι τῇ καλλίστῃ τῶν παρεουσέων, καταβᾶσα ἐκ τῆς ἀρμαμάξης ἐχώρει ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἐν τῇσι φονῇσι ἔοντας, ὁρῶσα δὲ πάντα ἐκεῖνα διέποντα Πανσανίην, πρότερόν τε τὸ οὐνομα ἐξεπισταμένη καὶ τὴν πάτρην ὥστε πολλάκις ἀκούσασα, ἔγνω τε τὸν Πανσανίην καὶ λαβομένη τῶν γοννάτων ἔλεγε τάδε· Ὁ βασιλεῦ Σπάρτης, φῦσαί με τὴν ἱκέτιν αἰχμαλώτου δουλοσύνης. σὺ γὰρ καὶ ἐς τόδε ὦνησας τούσδε ἀπολέσας τοὺς οὔτε δαιμόνων οὔτε θεῶν ὕπιν ἔχοντας. εἰμὶ δὲ γένος μὲν Κῶν, θυγάτηρ δὲ Ἥγητορίδω τοῦ Ἀνταγόρεω. βίην δέ με λαβὼν ἐν Κῷ εἶχε ὁ Πέρσης. ὁ δὲ ἀμείβεται τοισίδε· Γύναι, θάρσει καὶ ὥς ἱκέτις καὶ εἰ δὴ πρὸς τούτῳ τυγχάνεις ἀληθεία λέγουσα καὶ εἰς θυγάτηρ Ἥγητορίδω τοῦ Κῶου, ὃς ἐμοὶ ξεῖνος μάλιστα τυγχάνει ἐὼν τῶν περὶ ἐκείνους τοὺς χώρους οἰκημένων. ταῦτα εἰπας τότε μὲν ἐπέτρεψε τῶν ἐφόρων τοῖσι παρεοῦσι, ὕστερον δὲ ἀπέπεμψε ἐς Αἰγιναν, ἐς τὴν αὐτὴ ἠθέλε [ἀπικέσθαι]. μετὰ δὲ τὴν 77 ἄπιξεν τῆς γυναικὸς αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἀπίκοντο Μαντινέες ἐπ' ἐξεργασμένοισι· μαθόντες δὲ ὅτι ὕστεροι ἤκουσι τῆς συμβολῆς, συμφορὴν ἐποιεῦντο μεγάλην ἄξιοί τε ἔφασαν εἶναι σφέας ζημιῶσαι. πυνθανόμενοι δὲ τοὺς Μήδους τοὺς μετὰ Ἀρταβάζου φεύγοντας, τούτους ἐδίωκον μέχρι Θεσσαλίας· Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔων φεύγοντας διώκειν. οἱ δὲ ἀναχωρήσαντες ἐς τὴν ἑωυτῶν τοὺς ἡγεμόνας τῆς στρατιῆς ἐδίωξαν ἐκ τῆς γῆς. μετὰ δὲ Μαντινέας ἦκον Ἥλείοι, καὶ ὡσαύτως οἱ Ἥλείοι τοῖσι Μαντινεῦσι συμφορὴν ποιησάμενοι ἀπαλλάσσοντο· ἀπέλθόντες δὲ καὶ οὗτοι τοὺς ἡγεμόνας ἐδίωξαν. τὰ κατὰ Μαντινέας μὲν καὶ Ἥλείους τοσαῦτα·

78 ἐν δὲ Πλαταιῇσι ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Αἰγινητέων ἦν Λάμπων ὁ Πυθίω, Αἰγινητέων (έων) τὰ πρῶτα· ὃς ἀνοσιώτατον ἔχων λόγον ἔτετο πρὸς Πανσανίην, ἀπικόμενος δὲ σπουδῇ ἔλεγε τάδε· Ὡ καὶ Κλεομβρότου, ἔργον ἐργασταί τοι ὑπερφυλὲς μέγαθός τε καὶ κάλλος, καὶ τοι θεὸς παρέδωκε ῥυσάμενον τὴν Ἑλλάδα κλέος καταθέσθαι μέγιστον Ἑλλήνων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. σὺ δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ἐπὶ τούτοις ποιήσον, ὅκως λόγος τέ σε ἔχη ἔτι μέζων καὶ τις ὕστερον φυλάσσηται τῶν βαρβάρων μὴ ὑπάρχειν ἔργα ἀτάσθαλα ποιέων ἐς τοὺς Ἕλληνας. Λεωνίδεω γὰρ ἀποθανόντος ἐν Θερμοπύλῃσι Μαρδόνιός τε καὶ Ξέρξης ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν ἀνεσταύρωσαν· τῷ σὺ τὴν ὁμοίην ἀποδιδούς ἔπαινον ἔξεις πρῶτα μὲν ὑπὸ πάντων Σπαρτιητέων, αὐτίς δὲ καὶ πρὸς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· Μαρδόνιον γὰρ ἀνασκολοπίσας τετιμωρῆσαι ἐς πάτρων τὸν σὸν Λεωνίδην. ὁ μὲν δοκέων χαρίζεσθαι ἔλεγε τάδε, ὁ δ' ἀνταμείβετο
79 τοισίδε· Ὡ ξεῖνε Αἰγινῆτα, τὸ μὲν εὐνοεῖν τε καὶ προορᾶν ἄγαμαί σευ, γνώμης μέντοι ἡμάρτηκας χρηστῆς· ἐξαίρως γάρ με ὑποῦ καὶ τὴν πάτριν καὶ τὸ ἔργον, ἐς τὸ μηδὲν κατέβαλες παραινέων νεκρῷ λυμάνεσθαι, καὶ ἦν ταῦτα ποιέω, φᾶς ἄμεινόν με ἀκούσεσθαι. τὰ πρόπει μᾶλλον βαρβάροις ποιέειν ἢ περ Ἑλλήσι· καὶ ἐκείνοισι δὲ ἐπιφθονέομεν. ἐγὼ δ' ὦν τούτου εἵνεκα μήτε Αἰγινῆτησι ἄδοιμι μήτε τοῖσι ταῦτ' ἀρέσκειται, ἀποχρᾶ δέ μοι Σπαρτιήτησι ἀρεσόμενον ὅσια μὲν ποιέειν, ὅσια δὲ καὶ λέγειν. Λεωνίδη δέ, τῷ με κελεύεις τιμωρῆσαι, φημί μέγας τετιμωρῆσθαι, ψυχῇσί τε τῇσι τῶνδε ἀναριθμήτοις τετίμηται αὐτός τε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἐν Θερμοπύλῃσι

τελευτήσαντες. σὺ μέντοι ἔτι ἔχων λόγον τοιόνδε μήτε προσέλθῃς ἔμοιγε μήτε συμβουλευέσῃς, χάριν τε ἴσθι ἐὼν ἀπαθής.

Ὁ μὲν ταῦτα ἀκούσας ἀπαλλάσσετο· Πανσανίης 80 δὲ κήρυγμα ποιησάμενος μηδένα ἄπτεσθαι τῆς ληΐης, συγκομίζειν ἐκέλευε τοὺς εἰλωτας τὰ χρήματα. οἱ δὲ ἀνὰ τὸ στρατόπεδον σκιδνάμενοι εὗρισκον σκηναὺς κατεσκευασμένας χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ, κλίνας τε ἐπιχρυσούς καὶ ἐπαργύρους, κρητῆράς τε χρυσέους καὶ φιάλας τε καὶ ἄλλα ἐκπώματα· σάκκους τε ἐπ' ἀμαξέων εὗρισκον, ἐν τοῖσι λέβητες ἐφαίνοντο ἐνεόντες χρύσειοι τε καὶ ἀργυρεοί· ἀπὸ τε τῶν κειμένων νεκρῶν ἐσκύλευον ψέλια τε καὶ στρεπτοὺς καὶ τοὺς ἀκινάκας, ἐόντας χρυσέους, ἐπεὶ ἐσθῆτός γε ποικίλης λόγος ἐρίνετο οὐδὲ εἷς. ἐνθαῦτα πολλὰ μὲν κλέπτοντες ἐπώλεον πρὸς τοὺς Αἰγινήτας οἱ εἰλωτες, πολλὰ δὲ καὶ ἀπεδείκνυσαν, ὅσα αὐτῶν οὐκ οἶά τε ἦν κρύψαι· ὥστε Αἰγινήτησι οἱ μεγάλοι πλοῦτοι ἀρχὴν ἐνθεῦτεν ἐγένοντο, οἱ τὸν χρυσὸν ἄτε ἐόντα χαλκὸν δῆθεν παρὰ τῶν εἰλωτῶν ὠνέοντο. συμφορήσαντες δὲ τὰ χρήματα καὶ δεκάτην ἐξελόντες 81 τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ, ἀπ' ἧς ὁ τρίπους ὁ χρύσεος ἀνετέθη ὁ ἐπὶ τοῦ τρικαρήνου ὄφις τοῦ χαλκίου ἐπεστεῶς ἄγχιστα τοῦ βωμοῦ, καὶ τῷ ἐν Ὀλυμπίῃ θεῷ ἐξελόντες, ἀπ' ἧς δεκάπηχυν χάλκεον Δία ἀνέθηκαν, καὶ τῷ ἐν Ἰσθμῷ θεῷ, ἀπ' ἧς ἐπτάπηχυν χάλκεος Ποσειδέων ἐξεγένετο, ταῦτα ἐξελόντες τὰ λοιπὰ διαιρέοντο καὶ ἔλαβον ἕκαστοι τῶν ἄξιοι ἦσαν, καὶ τὰς παλλακὰς τῶν Περσέων καὶ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ ἄλλα χρήματά τε καὶ ὑποζύγια. ὅσα μὲν νυνὶ ἐξαίρετα τοῖσι ἀριστεύουσι αὐτῶν ἐν Πλαταιῇσι

ἐδόθη, οὐ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν, δοκέω δ' ἔγωγε καὶ
 τούτοις δοθῆναι. Πανσανίη δὲ πάντα δέκα ἐξαιρέθη
 τε καὶ ἐδόθη, γυναῖκες, ἵπποι, τάλαντα, κάμηλοι, ὥς
 82 δὲ αὐτως καὶ τὰ ἄλλα χρήματα. λέγεται δὲ καὶ τάδε
 γενέσθαι, ὥς Ξέρξης φεύγων ἐκ τῆς Ἑλλάδος Μαρ-
 δονίῳ τὴν κατασκευὴν καταλίποι τὴν ἑαυτοῦ Πανσα-
 νίην ὣν ὁρῶντα τὴν Μαρδονίου κατασκευὴν χρυσῷ τε
 καὶ ἀργύρῳ καὶ παραπετάσμασι ποικίλοις κατεσκευα-
 σμένην κελεῦσαι τοὺς τε ἀρτοκόπους καὶ τοὺς ὀφθ-
 ποιοὺς κατὰ ταῦτά [καθὼς] Μαρδονίῳ δείκνον παρα-
 σκευάζειν. ὥς δὲ κελεύόμενοι οὗτοι ἐποίησαν ταῦτα,
 ἐνθαῦτα τὸν Πανσανίην ἰδόντα κλίνας τε χρυσείας
 καὶ ἀργυρέας εὐ ἐστρωμένας καὶ τραπέζας τε χρυσείας
 καὶ ἀργυρέας καὶ παρασκευὴν μεγαλοκρεπέα τοῦ δει-
 πνου, ἐκπλαγέντα τὰ προκείμενα ἀγαθὰ κελεῦσαι ἐπὶ
 γέλωτι τοὺς ἑαυτοῦ διηκόνους παρασκευάσαι Λακω-
 νικὸν δείκνον. ὥς δὲ τῆς θολίνης ποιηθείσης ἦν πολ-
 λὸν τὸ μέσον, τὸν Πανσανίην γελάσαντα μεταπέμψα-
 σθαι τῶν Ἑλλήνων τοὺς στρατηγούς, συνελθόντων δὲ
 τούτων εἰπεῖν τὸν Πανσανίην, δεικνύντα ἐς ἑκατέρην
 τοῦ δείπνου τὴν παρασκευὴν. Ἄνδρες Ἕλληνες, τῶνδε
 εἵνεκα ἐγὼ ὑμέας συνήγαγον, βουλούμενος ὑμῖν τοῦ
 Μήδου τὴν ἀφροσύνην δέξαι, ὃς τοιήνδε δίαιταν ἔχων
 ἦλθε ἐς ἡμέας οὕτω διζυρὴν ἔχοντας ἀπαιρησόμενος.
 ταῦτα μὲν Πανσανίην λέγεται εἰπεῖν πρὸς τοὺς στρα-
 88 τηγούς τῶν Ἑλλήνων. ὑστέρω μέντοι χρόνῳ μετὰ
 ταῦτα καὶ τῶν Πλαταιέων εὖρον συχνοὶ θήκας χρυ-
 σοῦ καὶ ἀργύρου καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων. ἐφάνη
 δὲ καὶ τόδε ὕστερον ἐτι τούτων. τῶν νεκρῶν περι-
 ψιλωθέντων τὰς σάρκας (συνεφύρεον γὰρ τὰ ὀστέα οἱ

Πλαταιέες ἐς ἓνα χῶρον) εὐρέθη κεφαλὴ οὐκ ἔχουσα
 ραφὴν οὐδεμίαν ἀλλ' ἐξ ἑνὸς ἑοῦσα ὅστέον· ἐφάνη δὲ
 καὶ γνάθος, καὶ τὸ ἄνω τῆς γνάθου, ἔχουσα ὀδόντας
 μουνοφυέας, ἐξ ἑνὸς ὀστέου πάντας, τοὺς τε ὀδόντας
 καὶ τοὺς γομφίους· καὶ πενταπῆχρος ἀνδρὸς ὅστέα
 ἐφάνη. ἐπεῖτε δὲ Μαρδονίου δευτέρῃ ἡμέρῃ ὁ νεκρὸς 84
 ἠφάνιστο, ὑπ' ὅτεν μὲν ἀνθρώπων, τὸ ἀτρεκέες οὐκ ἔχω
 εἰπεῖν, πολλοὺς δὲ τινας ἤδη καὶ παντοδαποὺς ἤχουσα
 θάψαι Μαρδόνιον, καὶ δῶρα μεγάλα οἶδα λαβόντας
 πολλοὺς παρὰ Ἀρτόντειω τοῦ Μαρδονίου παιδὸς διὰ
 τοῦτο τὸ ἔργον· ὅστις μέντοι ἦν αὐτῶν ὁ ὑπελόμενός
 τε καὶ θάψας τὸν νεκρὸν τὸν Μαρδονίου, οὐ δύναμαι
 ἀτρεκέως πυνθέσθαι. ἔχει δὲ τινα φάτιν καὶ Διονυσιο-
 φάνης ἀνὴρ Ἐφέσιος θάψαι Μαρδόνιον. ἀλλ' ὁ μὲν 85
 τρόπῳ τοιούτῳ ἐτάφη· οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς ἐν Πλαταιῇσι
 τὴν λήϊν διείλοντο, ἔθαπτον τοὺς ἐωντῶν χωρὶς ἑκα-
 στοί. Λακεδαιμόνιοι μὲν τριξὰς ἐποίησαντο θήκας·
 ἐνθα μὲν τοὺς ἱρένας ἔθαψαν, τῶν καὶ Ποσειδώνιος
 καὶ Ἀμομφάρετος ἦσαν καὶ Φιλοκύων τε καὶ Καλλι-
 κράτης. ἐν μὲν δὴ ἐν τῶν τάφων ἦσαν οἱ ἱρένες, ἐν
 δὲ τῷ ἑτέρῳ οἱ ἄλλοι Σπαρτιῆται, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ οἱ
 εἵλωτες. οὗτοι μὲν οὕτω ἔθαπτον, Τεγεῆται δὲ χωρὶς
 πάντας ἄλλας, καὶ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐωντῶν ὁμοῦ, καὶ
 Μεγαρέες τε καὶ Φλιάσιοι τοὺς ὑπὸ τῆς ἵππου δια-
 φθαρέντας. τούτων μὲν δὴ πάντων πλήρεις ἐγένοντο
 οἱ τάφοι· τῶν δὲ ἄλλων ὅσοι καὶ φαίνονται ἐν Πλα-
 ταιῇσι ἑόντες τάφοι, τούτους δέ, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι,
 ἐπαισχυνομένους τῇ ἀπεστοῦ τῆς μάχης ἐκάστους χῶ-
 ματα χῶσαι κεινὰ τῶν ἐπιγινομένων εἵνεκεν ἀνθρώ-
 πων, ἐπεὶ καὶ Αἰγινητέων ἐστὶ αὐτόθι καλεόμενος

τάφος, τὸν ἐγὼ ἀκούω καὶ δέκα ἔτεσι ὕστερον μετὰ ταῦτα δεηθέντων Αἰγινητέων χῶσαι Κλεάδην τὸν Αὐτοδίκου ἄνδρα Πλαταιέα, πρόξεινον ἰόντα αὐτῶν.

- 86 Ὡς δ' ἄρα ἔθαψαν τοὺς νεκροὺς ἐν Πλαταιῇσι οἱ Ἕλληνες, ἀντίκα βουλευομένοισί σφι ἔδοκε στρατεύεσθαι ἐπὶ τὰς Θήβας καὶ ἐξαιτέειν αὐτῶν τοὺς μηδίσαντας, ἐν πρώτοισι δὲ αὐτῶν Τιμηγενίδην καὶ Ἄττα-γῖνον, οἱ ἀρχηγέται ἀνὰ πρώτους ἦσαν· ἦν δὲ μὴ ἐκδιδῶσι, μὴ ἀπανίστασθαι ἀπὸ τῆς πόλιος πρότερον ἢ ἐξέλωσι. ὥς δὲ σφι ταῦτα ἔδοξε, οὕτω δὴ ἐνδεκάτῃ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς συμβολῆς ἀπικόμενοι ἐπολιόρκεον Θηβαίους, κελεύοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας· οὐ βουλομένων δὲ τῶν Θηβαίων ἐκδιδόναι τὴν τε γῆν αὐτῶν
- 87 ἔταμνον καὶ προσέβαλλον πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ οὐ γὰρ ἐπαύοντο σινόμενοι, εἰκοστῇ ἡμέρῃ ἔλεξε τοῖσι Θηβαίοισι Τιμηγενίδης τάδε· Ἄνδρες Θηβαῖοι, ἐπειδὴ οὕτω δέδοκται τοῖσι Ἕλλησι, μὴ πρότερον ἀπαναστῆναι πολιορκέοντας ἢ ἐξέλωσι Θήβας ἢ ἡμέας αὐτοῖσι παραδῶτε, νῦν ὧν ἡμέων εἵνεκα γῆ ἢ Βοιωτίῃ πλέω μὴ ἀναπλήσῃ, ἀλλ' εἰ μὲν χρημάτων χρηρίζοντες πρόσχημα ἡμέας ἐξαιτέονται, χρήματά σφι δῶμεν ἐκ τοῦ κοινοῦ (σὺν γὰρ τῷ κοινῷ καὶ ἐμυδίσσαμεν οὐδὲ μοῦνοι ἡμεῖς), εἰ δὲ ἡμέων ἀληθέως δεόμενοι πολιορκέουσι, ἡμεῖς ἡμέας αὐτοὺς ἐς ἀντιλογίην παρῆξομεν. κάρτα τε ἔδοξε εὖ λέγειν καὶ ἐς καιρὸν, ἀντίκα τε ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς Πανσανίην οἱ Θηβαῖοι θέλοντες ἐκδιδόναι
- 88 τοὺς ἄνδρας. ὥς δὲ ὡμολόγησαν ἐπὶ τούτοις, Ἄττα-γῖνος μὲν ἐκδιδρῆσκει ἐκ τοῦ ἕσπεος, παῖδας δὲ αὐτοῦ ἀπαχθέντας Πανσανίης ἀπέλυσε τῆς αἰτίας, φὰς τοῦ μηδισμοῦ παῖδας οὐδὲν εἶναι μεταιτίους. τοὺς δὲ

ἄλλους ἄνδρας τοὺς ἐξέδοσαν οἱ Θηβαῖοι, οἱ μὲν ἐδόκεον ἀντιλογίης τε κυρήσειν καὶ δὴ χρήμασι ἐπεποίθεσαν διωθέεσθαι· ὁ δὲ ὥς παρέλαβε, αὐτὰ ταῦτα ὑπονοέων τὴν στρατιὴν τὴν τῶν συμμάχων ἅπασαν ἀπῆκε καὶ ἐκείνους ἀγαγὼν ἐς Κόρινθον διέφθειρε.

Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Πλαταιῇσι καὶ Θήβῃσι γενόμενα· 89 Ἀρτάβαξος δὲ ὁ Φαρνάκεος φεύγων ἐκ Πλαταιέων καὶ δὴ πρόσω ἐγίνετο. ἀπικόμενον δέ μιν οἱ Θεσσαλοὶ παρὰ σφέας ἐπὶ τε ξείνια ἐκάλεον καὶ ἀνειρώτων περὶ τῆς στρατιῆς τῆς ἄλλης, οὐδὲν ἐπιστάμενοι τῶν ἐν Πλαταιῇσι γενομένων. ὁ δὲ Ἀρτάβαξος γνούς ὅτι, εἰ ἐθέλει σφι πᾶσαν τὴν ἀληθείην τῶν ἀγώνων εἰπεῖν, αὐτὸς τε κινδυνεύσει ἀπολέσθαι καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ στρατὸς (ἐπιθήσεσθαι γάρ οἱ πάντα τινὰ οἴετο πυνθανόμενον τὰ γεγονότα), ταῦτα ἐκλογιζόμενος οὔτε πρὸς τοὺς Φωκέας ἐξηγόρευε οὐδὲν πρὸς τε τοὺς Θεσσαλοὺς ἔλεγε τάδε· Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες Θεσσαλοί, ὥς ὁρᾶτε, ἐπείγομαι τε κατὰ τάχος τὴν ἐλῶν ἐς Θρηίκην καὶ σπουδὴν ἔχω, πεμφθεὶς κατὰ τι πρῆγμα ἐκ τοῦ στρατοπέδου μετὰ τῶνδε· αὐτὸς δὲ ὑμῖν Μαρδόνιος καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ οὗτος κατὰ πόδας ἐμεῦ ἐλαύνων προσδοκιμὸς ἐστί. τοῦτον καὶ ξεινίζετε καὶ εὖ ποιεῦντες φαίνεσθε· οὐ γὰρ ὑμῖν ἐς χρόνον ταῦτα ποιεῦσι μεταμελήσει. ταῦτα δὲ εἰπας ἀπήλαυνε σπουδῇ τὴν στρατιὴν διὰ Θεσσαλίας τε καὶ Μακεδονίης ἰθὺς τῆς Θρηίκης, ὥς ἀληθέως ἐπειγόμενος καὶ τὴν μεσόγαιαν τάμνων τῆς ὁδοῦ. καὶ ἀπικνέεται ἐς Βυζάντιον, καταλιπὼν τοῦ στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ συχνοὺς ὑπὸ Θρηίκων τε κατακοπέντας κατ' ὁδὸν καὶ λιμῷ συστάντας καὶ καμᾶτ'· ἐκ Βυζαντίου δὲ διέβη πλοίοισι.

- 90 Οὗτος μὲν οὕτω ἀπενόστησε ἐς τὴν Ἀσίην· τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρης τῆς περ ἐν Πλαταιῇσι τὸ τρώμα ἐγένετο, συνεχύρησε γενέσθαι καὶ ἐν Μυκάλῃ τῆς Ἰωνίης. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ Δῆλῳ κατέατο οἱ Ἕλληνες οἱ ἐν τῇσι νηυσὶ ἅμα Λευτυχίδῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, ἦλθόν σφι ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου Λάμπων τε Θρασυκλέος καὶ Ἀθηναγόρης Ἀρχεστρατίδεω καὶ Ἠγησίστρατος Ἀρισταγόρεω, πεμφθέντες ὑπὸ Σαμίων λάθρῃ τῶν τε Περσέων καὶ τοῦ τυράννου Θεομήστορος τοῦ Ἀνδροδάμαντος, τὸν κατέστησαν Σάμου τύραννον οἱ Πέρσαι. ἐπελθόντων δὲ σφεων ἐπὶ τοὺς στρατηγούς ἔλεγε Ἠγησίστρατος πολλὰ καὶ παντοία, ὥς ἦν μῦνον ἰδωνται αὐτοὺς οἱ Ἴωνες ἀποστήσονται ἀπὸ Περσέων, καὶ ὥς οἱ βάρβαροι οὐκ ὑπομενεύουσι· ἦν δὲ καὶ ἄρα ὑπομείνωσι, οὐκ ἑτέρην ἄγρην τοιαύτην εὐρεῖν ἂν αὐτοὺς· θεοὺς τε κοινούς ἀνακαλέων προέτραιπε αὐτοὺς ρύσασθαι ἄνδρας Ἕλληνας ἐκ δουλοσύνης καὶ ἀπαμῦναι τὸν βάρβαρον. εὐπετές τε αὐτοῖσι ἔφη ταῦτα γίνεσθαι· τὰς τε γὰρ νέας αὐτῶν κακῶς πλέειν καὶ οὐκ ἀξιωμαχοὺς κείνοισι εἶναι. αὐτοὶ τε, εἴ τι ὑποπτεύουσι μὴ δόλῳ αὐτοὺς προάγοιεν, ἔτοιμοι εἶναι ἐν τῇσι νηυσὶ
- 91 τῇσι ἐκείνων ἀγόμενοι ὁμηροὶ εἶναι. ὥς δὲ πολλὸς ἦν λισσόμενος ὁ ξεῖνος ὁ Σάμιος, εἶρετο Λευτυχίδης, εἴτε κληδόνος εἵνεκεν θέλων πυθέσθαι εἴτε καὶ κατὰ συντυχίην θεοῦ ποιεῦντος· Ὁ ξεῖνε Σάμιε, τί τοι τὸ οὔνομα; ὁ δὲ εἶπε· Ἠγησίστρατος. ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, εἴ τινα ὥρμητο λέγειν ὁ Ἠγησίστρατος, εἶπε· Δέχομαι τὸν οἶωνόν [τὸν ἡγησίστρατον], ὃ ξεῖνε Σάμιε. σὺ δὲ ἡμῖν ποιεε ὅπως αὐτός τε δοὺς πίστιν ἀποπλεύσεται καὶ οἱ σὺν σοὶ ἔοντες οἶδε, ἣ μὲν Σαμίους ἡμῖν

προθύμους ἔσεσθαι συμμάχους. ταῦτά τε ἅμα ἡγό- 92
ρευε καὶ τὸ ἔργον προσῆγε· αὐτίκα γὰρ οἱ Σάμιοι
πίστιν τε καὶ ὄρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρα πρὸς
τοὺς Ἕλληνας.

Ταῦτα δὲ ποιήσαντες οἱ μὲν ἀπέπλεον· μετὰ σφέων
γὰρ ἐκέλευε πλέειν τὸν Ἥγησίστρατον, οἰωνὸν τὸ οὖνομα
ποιεύμενος· οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπισχόντες ταύτην τὴν ἡμέρην
τῇ ὕστεραίῃ ἐκαλλιερέοντο, μαντευομένου σφι Διηφώνου
τοῦ Εὐηνίου ἀνδρὸς Ἀπολλωνιήτεω, Ἀπολλωνίης δὲ
τῆς ἐν Ἴονίῳ κόλπῳ, τοῦ τὸν πατέρα κατέλαβε Εὐήνιον
πρῆγμα τοιόνδε· ἔστι ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ ταύτῃ ἰρὰ ἡλίου 93
πρόβατα, τὰ τὰς μὲν ἡμέρας βόσκεται παρὰ ποταμόν,
ὃς ἐκ Λάκμονος ὄρεος ῥέει διὰ τῆς Ἀπολλωνίης [χώρης]
ἐς θάλασσαν παρ' Ὀρικὸν λιμένα, τὰς δὲ νύκτας ἀραι-
ρημένοι ἄνδρες οἱ πλούτῳ τε καὶ γένει δοκιμώτατοι
τῶν ἀστῶν, οὗτοι φυλάσσουσι ἐνιαυτὸν ἕκαστος· περὶ
πολλοῦ γὰρ δὴ ποιεῦνται Ἀπολλωνιῇται τὰ πρόβατα
ταῦτα ἐκ θεοπροπίου τινός· ἐν δὲ ἄντρῳ ἀυλίζονται
ἀπὸ τῆς πόλιος ἐκάς. ἐνθα δὴ τότε ὁ Εὐήνιος οὗτος
ἀραιρημένος ἐφύλασσε. καὶ κοτε αὐτοῦ κατακοιμί-
σαντος τὴν φυλακὴν παρελθόντες λύκοι ἐς τὸ ἄντρον
διέφθειραν τῶν προβάτων ὥς ἐξήκοντα. ὁ δὲ ὥς ἐπήισε,
εἶχε σιγῇ καὶ ἔφραζε οὐδενί, ἐν νόῳ ἔχων ἀντικατα-
στήσειν ἄλλα πριάμενος. καὶ οὐ γὰρ ἔλαθε τοὺς Ἀπολ-
λωνιήτας ταῦτα γενόμενα, ἀλλ' ὥς ἐπύθοντο, ὑπαγα-
γόντες μιν ὑπὸ δικαστήριον κατέκριναν, ὥς τὴν φυ-
λακὴν κατακοιμίσαντα, τῆς ὕψιος στερηθῆναι. ἐπεῖτε
δὲ τὸν Εὐήνιον ἐξετύφλωσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα οὔτε
πρόβατά σφι ἔτικτε οὔτε γῇ ἔφερε ὁμοίως [καρπόν].
πρόφαντα δέ σφι ἐν τε Δωδώνῃ καὶ ἐν Δελφοῖσι

ἐγίνετο [ἔπειτα ἐπειρώτων τοὺς προφήτας τὸ αἴτιον
 τοῦ παρεόντος κακοῦ, οἱ δὲ αὐτοῖσι ἔφραζον] ὅτι ἀδί-
 κως τὸν φύλακον τῶν ἱρῶν προβάτων Εὐήνιον τῆς
 ὕψιος ἐστέρησαν· αὐτοὶ γὰρ ἐπορμησάιν τοὺς λύκους,
 οὐ πρότερόν τε παύσεσθαι τιμωρέοντες ἐκείνῳ πρὶν ἢ
 δίκας δῶσι τῶν ἐποίησαν ταύτας τὰς ἂν αὐτὸς ἔλγῃται
 καὶ δικαιοῖ· τούτων δὲ τελεομένων αὐτοὶ δώσειν Εὐηνίῳ
 δόσιν τοιαύτην τὴν πολλοὺς μιν μακαριεῖν ἀνθρώπων
 94 ἔχοντα. τὰ μὲν χρηστήρια ταῦτά σφι ἐχρήσθη, οἱ δὲ
 Ἀπολλωνιῇται ἀπόρρητα ποιησάμενοι προέθεσαν τῶν
 ἀστῶν ἀνδράσι διαπρῆξαι. οἱ δὲ σφι διέπρηξαν ὧδε·
 κατημένου Εὐηνίου ἐν θώκῳ ἐλθόντες οἱ παρίζοντο
 καὶ λόγους ἄλλους ἐποιεῦντο, ἐς ὃ κατέβαινον συλλυ-
 πεύμενοι τῷ πάθει. ταύτῃ δὲ ὑπάγοντες εἰρώτων τίνα
 δίκην ἂν ἔλοιτο, εἰ ἐθέλοιεν Ἀπολλωνιῇται δίκας ὑπο-
 στῆναι δώσειν τῶν ἐποίησαν. ὁ δὲ οὐκ ἀκηκοὺς τὸ
 θεοπρόπιον εἴλετο εἶπας εἰ τίς οἱ δοίῃ ἀγρούς, τῶν
 ἀστῶν ὀνομάσας τοῖσι ἡπίστατο εἶναι καλλίστους δύο
 κλήρους τῶν ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ, καὶ οἰκησιν πρὸς τού-
 τοισι τὴν ἥδε καλλίστην ἐοῦσαν τῶν ἐν τῇ πόλει·
 τούτων δὲ ἔφη ἐπήβολος γενόμενος τοῦ λοιποῦ ἀμή-
 νιτος εἶναι, καὶ δίκην οἱ ταύτην ἀποχρᾶν γενομένην.
 καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε, οἱ δὲ πάρεδροι εἶπαν ὑπο-
 λαβόντες· Εὐήνιε, ταύτην δίκην Ἀπολλωνιῇται τῆς
 ἐκτυφλώσιος ἐκτίνουσί τοι κατὰ θεοπρόπια τὰ γενό-
 μενα. ὁ μὲν δὴ πρὸς ταῦτα δεινὰ ἐποιέετο, ἐνθεῦτεν
 πυθόμενος τὸν πάντα λόγον, ὥς ἔξαπατηθεῖς· οἱ δὲ
 πριάμενοι παρὰ τῶν ἐκτεμένων διδοῦσί οἱ τὰ εἴλετο.
 καὶ μετὰ ταῦτα ἀντίκα ξμφυτον μαντικὴν εἶχε, ὥστε
 95 καὶ ὀνομαστὸς γενέσθαι. τούτου δὴ ὁ Διήφορος ἔων

παῖς τοῦ Εὐηνίου ἀγόντων Κορινθίων ἐμαντεύετο τῇ στρατιῇ. ἤδη δὲ καὶ τότε ἤκουσα ὡς ὁ Διήφορος ἐμβατεύων τοῦ Εὐηνίου οὐνόματος ἐξελάμβανε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἔργα, οὐκ ἔων Εὐηνίου παῖς.

Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὡς ἐκαλλιέρησε, ἀνῆγον τὰς νέας 96 ἐκ τῆς Δήλου πρὸς τὴν Σάμον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο τῆς Σαμῆς πρὸς Καλάμοισι, οἱ μὲν αὐτοῦ ὀρμισάμενοι κατὰ τὸ Ἥραιον τὸ ταύτῃ παρεσκευάζοντο ἐς ναυμαχίην, οἱ δὲ Πέρσαι πνυθόμενοί σφεας προσπλέειν ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἡπειρον τὰς νέας τὰς ἄλλας, τὰς δὲ Φοινίκων ἀπῆκαν ἀποπλέειν. βουλευομένοισι γάρ σφι ἐδόκεε ναυμαχίην μὴ ποιέεσθαι· οὐ γὰρ ὧν ἐδόκεον ὅμοιοι εἶναι· ἐς δὲ τὴν ἡπειρον ἀπέπλεον, ὅκως ἔωσι ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατὸν τὸν σφέτερον ἐόντα ἐν τῇ Μυκάλῃ, ὃς κελεύσαντος Ξέρξεω καταλελειμμένος τοῦ ἄλλου στρατοῦ Ἰωνίην ἐφύλασσε· τοῦ πληθὸς μὲν ἦν ἑξ μυριάδες, ἐστρατήγεε δὲ αὐτοῦ Τιγράνης, κάλλει τε καὶ μεγάλῃ ὑπερφέρων Περσέων. ὑπὸ τοῦτον μὲν δὴ τὸν στρατὸν ἐβουλεύσαντο καταφυγόντες οἱ τοῦ ναυτικοῦ στρατηγοὶ ἀνειρῶσαι τὰς νέας καὶ περιβαλέσθαι ἔρκος ἔρμα τῶν νεῶν καὶ σφέων αὐτῶν κρησφύγετον. ταῦτα 97 βουλευσάμενοι ἀνῆγοντο. ἀπικόμενοι δὲ παρὰ τὸ τῶν Ποτνιέων ἱρὸν τῆς Μυκάλῃς ἐς Γαίσωνα τε καὶ Σκολοπόνεα, τῇ Δήμητρος Ἐλευσινίης [ἐστὶ] ἱρὸν, τὸ Φίλιστος ὁ Πασικλῆος ἰδρύσατο Νεῖλεφ τῷ Κόδρου ἐπισπόμενος ἐπὶ Μιλήτου κτιστύν, ἐνθαῦτα τὰς τε νέας ἀνείρυσαν καὶ περιεβάλοντο ἔρκος καὶ λίθων καὶ ξύλων, δένδρεα ἐκκόψαντες ἡμέρα, καὶ σκόλοπας περὶ τὸ ἔρκος κατέπηξαν. καὶ παρεσκευάδατο ὡς πολιορκησόμενοι [καὶ ὡς νικήσοντες· ἐπ' ἀμφοτέρα γὰρ ἐπιλεγόμενοι παρεσκευάζετο].

- 98 Οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς ἐπύθοντο οἰχωκότας τοὺς βαρ-
 βάρους ἐς τὴν ἡπειρον, ἤχθοντο ὥς ἐκπεφευγότεων ἐν
 ἀπορίῃ τε εἶχοντο ὃ τι ποιέωσι, εἴτε ἀπαλλάσσονται
 ὀπίσω εἴτε καταπλέωσι ἐπ' Ἑλλησπόντου. τέλος δὲ
 ἔδοξε τούτων μὲν μηδέτερα ποιέειν, ἐπιπλέειν δὲ ἐπὶ
 τὴν ἡπειρον. παρασκευασάμενοι ὦν ἐς ναυμαχίην καὶ
 ἀποβάθρας καὶ τὰ ἄλλα ὅσων ἔδεε ἐπλεον ἐπὶ τῆς Μυ-
 κάλης. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἐγίνοντο τοῦ στρατοπέδου
 καὶ οὐδεὶς ἐφαίνεται ὅφιν ἐπαναγόμενος, ἀλλ' ὥρων νέας
 ἀνελκυσμένας ἔσω τοῦ τείχεος, πολλὸν δὲ πεζὸν παρα-
 κεκριμένον παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐνθαῦτα πρῶτον μὲν
 ἐν τῇ νηὶ παραπλέων, ἐγγρίμψας τῷ αἰγιαλῷ. τὰ μά-
 λιστα, Λευτυχίδης ὑπὸ κήρυκος προηγόρευε τοῖσι Ἴωσι
 λέγων· Ἄνδρες Ἴωνες, ὅσοι ὑμέων τυγχάνουσι ἐπ-
 ακοούοντες, μάθετε τὰ λέγω· πάντως γὰρ οὐδὲν συν-
 ἡσουσι Πέρσαι τῶν ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι. ἐπεὰν συμ-
 μίσγωμεν, μεμνησθαί τινα χρηρὴ ἐλευθερίας μὲν πάντων
 πρῶτον, μετὰ δὲ τοῦ συνθήματος Ἑρῆς. καὶ τάδε ἴστω
 καὶ ὁ μὴ ἐπακούσας ὑμέων πρὸς τοῦ ἐπακούσαντος.
 [ὧν τὸς δὲ οὗτος ἔων τυγχάνει νόος τοῦ πρήγματος καὶ
 ὁ Θεμιστοκλῆος ὁ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ· ἡ γὰρ δὴ λαθόντα
 τὰ ρήματα τοὺς βαρβάρους ἐμελλε τοὺς Ἴωνας πείσειν,
 ἡ ἐπειτα ἀνενειχθέντα ἐς τοὺς βαρβάρους ποιήσειν
 99 ἀπίστους.] Λευτυχίδεω δὲ ταῦτα ὑποθεμένου δεύτερα
 δὴ τάδε ἐποίεν οἱ Ἕλληνες· προσσχόντες τὰς νέας
 ἀπέβησαν ἐς τὸν αἰγιαλόν. καὶ οὗτοι μὲν ἐτάσσοντο,
 οἱ δὲ Πέρσαι ὥς εἶδον τοὺς Ἕλληνας παρασκευαζομέ-
 νους ἐς μάχην καὶ τοῖσι Ἴωσι παραινέσαντας, τοῦτο
 μὲν ὑπονοήσαντες τοὺς Σαμίους τὰ Ἑλλήνων φρονέειν
 ἀπαιρέονται τὰ ὄπλα. οἱ γὰρ ὦν Σάμιοι ἀπικομένων

Ἀθηναίων αἰχμαλώτων ἐν τῇσι νηυσὶ τῶν βαρβάρων, τοὺς ἔλαβον ἀνὰ τὴν Ἀττικὴν λελειμμένους οἱ Ξέρξης, τούτους λυσάμενοι πάντας ἀποπέμπουσι ἐποδιάσαντες ἐς Ἀθήνας· τῶν εἵνεκεν οὐκ ἦκιστα ὑποψίην εἶχον, πεντακοσίας κεφαλὰς τῶν Ξέρξης πολεμίων λυσάμενοι. τοῦτο δὲ τὰς διόδους τὰς ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης φερούσας προστάσσουσι τοῖσι Μιλησίοισι φυλάσσειν ὥς ἐπισταμένοισι δῆθεν μάλιστα τὴν χώραν· ἐποίουν δὲ τούτου εἵνεκεν, ἵνα ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου ἔωσι. τούτους μὲν Ἰώνων, τοῖσι καὶ κατεδόκεον νεοχμὸν ἂν τι ποιεῖν δυνάμιος ἐπιλαβομένοισι, τρόποισι τοιούτοις προεφυλάσσοντο οἱ Πέρσαι, αὐτοὶ δὲ συνεφόρησαν τὰ γέγραφα ἔρκος εἶναι σφίσι. ὥς δὲ ἄρα παρεσκέυαστο 100 τοῖσι Ἑλλήσι, προσήμisan πρὸς τοὺς βαρβάρους. ἰοῦσι δέ σφι φήμη τε ἐσέπτατο ἐς τὸ στρατόπεδον πᾶν καὶ κηρυκῆιον ἐφάνη ἐπὶ τῆς κυματωγῆς κείμενον· ἡ δὲ φήμη διῆλθε σφι ὧδε, ὥς οἱ Ἕλληνες τὴν Μαρδονίου στρατιὴν νικῶεν ἐν Βοιωτοῖσι μαχόμενοι. δῆλα δὲ πολλοῖσι τεκμηρίοισι ἐστὶ τὰ θεῖα τῶν προηγημάτων, εἰ καὶ τότε τῆς [αὐτῆς] ἡμέρης συμπιπτούσης τοῦ τε ἐν Πλαταιῇσι καὶ τοῦ ἐν Μυκάλῃ μέλλοντος ἔσεσθαι τρώματος φήμη τοῖσι Ἑλλήσι τοῖσι ταύτῃ ἔσαπίνετο, ὥστε θαρσῆσαι τε τὴν στρατιὴν πολλῶ μᾶλλον καὶ ἐθέλειν προθυμότερον κινδυνεύειν. καὶ τότε ἕτερον συνέπεσε 101 γενόμενον, Δῆμητρος τεμένεια Ἐλευσινίης παρὰ ἀμφοτέρως τὰς συμβολὰς εἶναι· καὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Πλαταιίδι παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον ἐγίνετο, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἡ μάχη, καὶ ἐν Μυκάλῃ ἔμελλε ὡσαύτως ἔσεσθαι. γεγονέναι δὲ νίκην τῶν μετὰ Πανσανίῳ Ἑλλήνων ὁρθῶς σφι ἡ φήμη συνέβαινε ἐλθοῦσα·

τὸ μὲν γὰρ ἐν Πλαταιῇσι πρῶτ' ἔτι τῆς ἡμέρης ἐγίνετο, τὸ δὲ ἐν Μυκάλῃ περὶ δείλῃν. ὅτι δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρης συνέβαινε γίνεσθαι μηνὸς τε τοῦ αὐτοῦ, χρόνον οὐ πολλῷ σφι ὕστερον δῆλα ἀναμνησκάνουσι ἐγίνετο. ἦν δὲ ἀρρωδίη σφι πρὶν τὴν φήμην ἐσαπικέσθαι, οὔτι περὶ σφέων αὐτῶν οὕτω ὥς τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ Μαρδονίῳ πταίσῃ ἡ Ἑλλάς. ὥς μέντοι ἡ κληδὼν αὕτη σφι ἐσέπτατο, μᾶλλον τι καὶ ταχύτερον τὴν πρόσδοδον ἐποιεῦντο. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι ἔσπευδον εἰς τὴν μάχην, ὥς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἄεθλα προέκειτο.

- 102 Τοῖσι μὲν νυν Ἀθηναίοισι καὶ τοῖσι προσεχέσι τούτοις τεταγμένοις μέχρι κου τῶν ἡμισέων ἡ ὁδὸς ἐγίνετο κατ' αἰγιαλὸν τε καὶ ἄπεδον χῶρον, τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι καὶ τοῖσι ἐπεξῆς τούτοις τεταγμένοις κατὰ τε χαράδραν καὶ ὄρεα. ἐν ᾧ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι περιήρισαν, οὗτοι οἱ ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ κέρει [ἔτι] καὶ δὴ ἐμάχοντο. ἕως μὲν νυν τοῖσι Πέρσῃσι ὄρθια ἦν τὰ γέγρα, ἡμύνοντό τε καὶ οὐδὲν ἔλασσον εἶχον τῇ μάχῃ· ἐπεὶ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν προσεχέων ὁ στρατός, ὅπως ἐωντῶν γένηται τὸ ἔργον καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, παρακελευσάμενοι ἔργου εἶχοντο προθυμότερον, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ πρῆγμα. διωσάμενοι γὰρ τὰ γέγρα οὗτοι φερόμενοι ἐσέπεσον ἁλῆες εἰς τοὺς Πέρσας, οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ χρόνον συχρὸν ἀμνόμενοι τέλος ἔφευγον εἰς τὸ τεῖχος. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυῶνιοι καὶ Τροιζήνιοι (οὕτω γὰρ ἦσαν ἐπεξῆς τεταγμένοι) [συν]επισπόμενοι συνεσέπικτον εἰς τὸ τεῖχος. ὥς δὲ καὶ τὸ τεῖχος ἀραίρητο, οὗτ' ἔτι πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο οἱ βάρβαροι πρὸς φυγὴν τε

ὁρμέατο οἱ ἄλλοι πλὴν Περσέων. οὗτοι δὲ κατ' ὀλίγους γινόμενοι ἐμάχοντο τοῖσι αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐπίπτουσι Ἑλλήνων. καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν Περσικῶν δύο μὲν ἀποφεύγουσι, δύο δὲ τελευτῶσι· Ἀρτιαῦντης μὲν καὶ Ἰθαμίτρης, τοῦ ναυτικοῦ στρατηγέοντες, ἀποφεύγουσι, Μαρδόντης δὲ καὶ ὁ τοῦ πεζοῦ στρατηγὸς Τιγράνης μαχόμενοι τελευτῶσι. ἔτι δὲ μαχομένων τῶν 103 Περσέων ἀπίκοντο Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν καὶ τὰ λοιπὰ συνδιεχειρίζον. ἔπεσον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων συχνοὶ ἐνθαῦτα, ἄλλοι τε καὶ Σικυώνιοι καὶ στρατηγὸς Περίλεως. τῶν δὲ Σαμίων οἱ στρατευόμενοι, ὄντες τε ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῷ Μηδικῷ καὶ ἀπαραιρημένοι τὰ ὄπλα, ὥς εἶδον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς γινομένην ἑτεραλκέα τὴν μάχην, ἔρδον ὅσον ἐδυνέατο, προσωφελέειν ἐθέλοντες τοῖσι Ἑλλήσι. Σαμίους δὲ ἰδόντες οἱ ἄλλοι Ἴωνες ἄρξαντας, οὕτω δὴ καὶ αὐτοὶ ἀποστάντες ἀπὸ Περσέων ἐπέθεντο τοῖσι βαρβάροισι. Μιλησίοισι δὲ προσετέτακτο μὲν (ἐκ) τῶν 104 Περσέων τὰς διόδους τηρεῖν σωτηρίας εἵνεκά σφι, ὥς ἦν ἄρα σφέας καταλαμβάνη οἷά περ κατέλαβε, ἔχοντες ἡγεμόνας σώζωνται ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης. ἐτάχθησαν μὲν νυν ἐπὶ τοῦτο τὸ πρῆγμα οἱ Μιλήσιοι τούτου τε εἵνεκ' ἐν καὶ ἵνα μὴ παρεόντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τι νεοχμὸν ποιεοίεν· οἱ δὲ πᾶν τὸ ἐναντίον τοῦ προστεταγμένου ἐποίησαν, ἄλλας τε κατηγεόμενοι σφι ὁδοὺς φεύγουσι, αἱ δὲ ἔφερον ἐς τοὺς πολεμίους, καὶ τέλος αὐτοὶ σφι ἐγίνοντο κτείνοντες πολεμιώτατοι. οὕτω δὴ τὸ δεύτερον Ἴωνίη ἀπὸ Περσέων ἀπέστη. ἐν 105 δὲ ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἑλλήνων ἡρίστευσαν Ἀθηναῖοι καὶ Ἀθηναίων Ἐρμόλυκος ὁ Εὐθόϊνου, ἀνὴρ παγκράτιον

ἐπασκήσας. τοῦτον δὲ τὸν Ἑρμόλυκον κατέλαβε ὕστερον
τούτων, πολέμου ἐόντος Ἀθηναίοισι τε καὶ Καρυστίοισι,
ἐν Κύρῳ τῆς Καρυστίης χώρας ἀποθανόντα ἐν μάχῃ
κεῖσθαι ἐπὶ Γεραιστῷ. μετὰ δὲ Ἀθηναίους Κορίνθιοι
καὶ Τροιζήνιοι καὶ Σικυνῶνιοι ἡρίστευσαν.

- 106 Ἐπεῖτε δὲ κατεργάσαντο οἱ Ἕλληνες τοὺς πολλούς,
τοὺς μὲν μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας τῶν βαρ-
βάρων, τὰς νέας ἐνέπρησαν καὶ τὸ τεῖχος ἄπαν, τὴν
ληϊνὴν προεξαγαγόντες ἐς τὸν αἰγιαλόν, καὶ θησαυροὺς
τινας χρημάτων εὗρον· ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῖχος καὶ
τὰς νέας ἀπέπλεον. ἀπικόμενοι δὲ ἐς Σάμον οἱ Ἕλ-
ληνες ἐβουλεύοντο περὶ ἀναστάσιος τῆς Ἰωνίης, καὶ
ὅκη χρεὸν εἶη τῆς Ἑλλάδος κατοικίσαι τῆς αὐτοὶ ἐγκρα-
τέες ἦσαν, τὴν δὲ Ἰωνίην ἀπεῖναι τοῖσι βαρβάροισι·
ἀδύνατον γὰρ ἐφαίνετό σφι εἶναι ἑωυτούς τε Ἰώνων προ-
κατῆσθαι φρουρέοντας τὸν πάντα χρόνον, καὶ ἑωυτῶν
μὴ προκατημένων Ἰωνας οὐδεμίαν ἐλπίδα εἶχον χαί-
ροντας πρὸς τῶν Περσέων ἀπαλλάξειν. πρὸς ταῦτα
Πελοποννησίων μὲν τοῖσι ἐν τέλει ἐοῦσι ἐδόκεε τῶν
μηδισάντων ἐθνέων τῶν Ἑλληνικῶν τὰ ἐμπόρια ἐξανα-
στήσαντας δοῦναι τὴν χώραν Ἰωσι ἐνοικῆσαι, Ἀθη-
ναίοισι δὲ οὐκ ἐδόκεε ἀρχὴν Ἰωνίην γενέσθαι ἀνά-
στατον οὐδὲ Πελοποννησίους περὶ τῶν σφετέρων ἀπ-
οικιῶν βουλεύειν· ἀντιτεινόντων δὲ τούτων προθύμως
εἶξαν οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ οὕτω δὴ Σαμίους τε καὶ
Χίους καὶ Λεσβίους καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας, οἱ
ἔτυχον συστρατευόμενοι τοῖσι Ἕλλησι, ἐς τὸ συμμα-
χικὸν ἐποίησαντο, πίστι τε καταλαβόντες καὶ ὀρκίοισι
ἐμμενέειν τε καὶ μὴ ἀποστήσεσθαι. τούτους δὲ κατα-
λαβόντες ὀρκίοισι ἐπλεον τὰς γεφύρας λύσοντες· ἔτι

γὰρ ἐδόκεον ἐντεταμένους εὐρήσειν. οὗτοι μὲν δὴ ἐπ' 107
 Ἑλλησπόντου ἔπλεον· τῶν δὲ ἀποφυγόντων βαρβάρων
 εἰς τὰ ἄκρα τε τῆς Μυκάλης κατειληθέντων, ἐόντων
 οὐ πολλῶν, ἐγένετο κομιδὴ εἰς Σάρδεις. πορευομένων δὲ
 κατ' ὁδὸν Μασίστης ὁ Δαρείου παρατυχὼν τῷ πάθει
 τῷ γερονότι τὸν στρατηγὸν Ἀρταῦντην ἔλεγε πολλά τε
 καὶ κακά, ἄλλα τε καὶ γυναικὸς κακίῳ φᾶς αὐτὸν εἶναι
 τοιαῦτα στρατηγήσαντα, καὶ ἄξιον εἶναι παντὸς κακοῦ
 τὸν βασιλέος οἶκον κακώσαντα. παρὰ δὲ τοῖσι Πέρ-
 σῃσι γυναικὸς κακίῳ ἀκοῦσαι δέννος μέγιστός ἐστι. ὁ
 δὲ ἐπεὶ πολλὰ ἤκουσε, δεινὰ ποιεύμενος σπᾶται ἐπὶ
 τὸν Μασίστην τὸν ἀκινάκην, ἀποκτεῖναι θέλων. καί
 μιν ἐπιθέοντα φρασθεὶς Ξειναγόρης ὁ Πρηξίλεω ἀνὴρ
 Ἀλικαρνησσεύς, ὀπισθε ἐστεῶς αὐτοῦ Ἀρταῦντεω, ἀρ-
 πάξει μέσον καὶ ἐξαίρας παίει εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐν
 τούτῳ οἱ δορυφόροι οἱ Μασίστεω προέστησαν. ὁ δὲ
 Ξειναγόρης ταῦτα ἐργάσατο χάριτα αὐτῷ τε Μασίστῃ
 τιθέμενος καὶ Ξέρξῃ, ἐκσώζων τὸν ἀδελφεὸν τὸν ἐκεί-
 νου· καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Ξειναγόρης Κιλικίης πάσης
 ἤρξε δόντος βασιλέος. τῶν δὲ κατ' ὁδὸν πορευομένων
 οὐδὲν ἔτι πλέον τούτων ἐγένετο, ἀλλ' ἀπικνέονται εἰς
 Σάρδεις. ἐν δὲ τῇσι Σάρδισι ἐτύγχανε ἑὼν βασιλεὺς
 ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου, ἐπεῖτε ἐξ Ἀθηνέων προσ-
 πταίσας τῇ ναυμαχίῃ φυγῶν ἀπίκετο.

TOTE δὴ ἐν τῇσι Σάρδισι ἑὼν ἄρα ἦρα τῆς Μα- 108
 σίστεω γυναικὸς, ἐούσης καὶ ταύτης ἐνθαῦτα. ὥς δέ
 οἱ προσπέμποντι οὐκ ἐδύνατο κατεργασθῆναι, οὐδὲ
 βίην προσέφερε προμηθεύμενος τὸν ἀδελφεὸν Μασί-
 στην (τῶντ' οὐδὲν τοῦτο εἶχε καὶ τὴν γυναῖκα· εὐ γὰρ
 ἐπίστατο βίης οὐ τευξομένη), ἐνθαῦτα δὴ Ξέρξης

ἐργόμενος τῶν ἄλλων πρήσσει τὸν γάμον τοῦτον τῷ
 παιδί τῷ ἑωυτοῦ Δαρείῳ, θυγατέρα τῆς γυναικὸς
 ταύτης καὶ Μασίστειω, δοκέων αὐτὴν μᾶλλον λάμψε-
 σθαι ἢ ταῦτα ποιήσῃ. ἀρμόσας δὲ καὶ τὰ νομιζόμενα
 ποιήσας ἀπήλυνε ἐς Σοῦσα. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖ τε ἀπίκετο
 καὶ ἡγάγετο ἐς ἑωυτοῦ Δαρείῳ τὴν γυναῖκα, οὕτω δὲ
 τῆς Μασίστειω μὲν γυναικὸς ἐπέπαντο, ὁ δὲ διαμειψά-
 μενος ἦρα τε καὶ ἐτύγγανε τῆς Δαρείου μὲν γυναικὸς,
 Μασίστειω δὲ θυγατρὸς· οὖνομα δὲ τῇ γυναικὶ ταύτῃ
 109 ἦν Ἀρταῦντη. χρόνου δὲ προϊόντος ἀνάπυστα γίνεται
 τρόπῳ τοιῷδε· ἐξυφήνασα Ἀμηστρις ἡ Ξέρξεω γυνὴ
 φᾶρος μέγα τε καὶ ποικίλον καὶ θείης ἄξιον διδοῖ Ξέρξῃ.
 ὁ δὲ ἡσθεὶς περιβάλλεται τε καὶ ἐρχεται παρὰ τὴν Ἀρ-
 ταῦντην. ἡσθεὶς δὲ καὶ ταύτῃ ἐκέλευσε αὐτὴν αἰτήσαι
 ὃ τι βούλεται οἱ γενέσθαι ἀντὶ τῶν αὐτῷ ὑπουργη-
 μένων· πάντα γὰρ τεύξεσθαι αἰτήσασαν. τῇ δὲ κακῶς
 γὰρ ἔδεε πανοικίῃ γενέσθαι, πρὸς ταῦτα εἶπε Ξέρξῃ·
 Δῶσεις μοι τὸ ἄν σε αἰτήσω; ὁ δὲ πᾶν μᾶλλον δο-
 κέων κείνην αἰτήσαι ὑπισχνέτο καὶ ὤμοσε. ἡ δὲ ὡς
 ὤμοσε ἀδεῶς αἰτέει τὸ φᾶρος. Ξέρξης δὲ παντοῖος
 ἐγίνετο οὐ βουλόμενος δοῦναι, κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν,
 φοβεόμενος δὲ Ἀμηστριν, μὴ καὶ πρὶν κατεικαζούσῃ
 τὰ γινόμενα οὕτω ἐπευρεθῇ πρήσσω· ἀλλὰ πόλις τε
 ἐδίδου καὶ χρυσὸν ἄπλετον καὶ στρατόν, τοῦ ἐμελλε
 οὐδεὶς ἄρξειν ἄλλ' ἢ ἐκείνη· Περσικὸν δὲ κάρτα ὁ
 στρατὸς δῶρον. ἀλλ' οὐ γὰρ ἐπειθε, διδοῖ τὸ φᾶρος.
 ἡ δὲ περιχαρὴς ἐοῦσα τῷ δώρῳ ἐφόρεέ τε καὶ ἀγάλ-
 110 λετο. καὶ ἡ Ἀμηστρις πυνθάνεται μιν ἔχουσιν· μα-
 θοῦσα δὲ τὸ ποιούμενον τῇ μὲν γυναικὶ ταύτῃ οὐκ
 εἶχε ἔγκοτον, ἡ δὲ ἐλπίζουσα τὴν μητέρα αὐτῆς εἶναι

αἰτίην καὶ ταῦτα ἐκείνην πρήσσειν, τῇ Μασίστew γυναικὶ ἐβούλευε ὀλεθρον. φυλάξασα δὲ τὸν ἄνδρα τὸν ἑωυτῆς Ξέρξην βασιλῆιον δεῖπνον προτιθέμενον (τοῦτο δὲ τὸ δεῖπνον παρασκευάζεται ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐν ἡμέρῃ τῇ ἐγένετο βασιλεύς· οὖνομα δὲ τῷ δεῖπνῳ τούτῳ Περσιστὶ μὲν τυκτά, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν τέλεον· τότε καὶ τὴν κεφαλὴν σμᾶται μοῦνον βασιλεὺς καὶ Πέρσας ὠρεῖται), ταύτην δὴ τὴν ἡμέρην φυλάξασα ἡ Ἀμηστρις χρηίζει τοῦ Ξέρξεω δοθῆναί οἱ τὴν Μασίστew γυναικα. ὁ δὲ δεινὸν τε καὶ ἀνάρσιον ἐποιέετο τοῦτο μὲν ἀδελφεοῦ γυναικα παραδοῦναι, τοῦτο δὲ ἀναιτίην ἐοῦσαν τοῦ πρήγματος τούτου· συνῆκε γὰρ τοῦ εἵνεκεν ἐδέετο. τέλος μέντοι ἐκείνης τε λιπα- 111
 ρεύσης καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου ξεργόμενος, ὅτι ἀτυχήσαι τὸν χρηρίζοντα οὗ σφι δυνατόν ἐστι βασιλῆιου δεῖπνου προκειμένου, κάρτα δὴ ἀέκων κατανεύει καὶ παραδοὺς ποιεῖ ὥδε· τὴν μὲν κελεύει ποιεῖν τὰ βούλεται, ὁ δὲ μεταπεμψάμενος τὸν ἀδελφεὸν λέγει τάδε· Μασίστα, σὺ εἰς Δαρείου τε παῖς καὶ ἐμὸς ἀδελφεός, πρὸς δ' ἔτι τούτοισι καὶ εἰς ἀνὴρ ἀγαθός· γυναικὶ δὴ ταύτῃ τῇ νῦν συνοικέεις μὴ συνοίκες, ἀλλὰ τοι ἀντ' αὐτῆς ἐγὼ δίδωμι θυγατέρα τὴν ἐμήν. ταύτῃ συνοίκες· τὴν δὲ νῦν ἔχεις, οὐ γὰρ δοκέει ἐμοί, μὴ ἔχε γυναικα. ὁ δὲ Μασίστης ἀποθωμάσας τὰ λεγόμενα λέγει τάδε· ὦ δέσποτα, τίνα μοι λόγον λέγεις ἄχρηστον, κελεύων με γυναικα, ἐκ τῆς μοι παῖδες τε νεηνῖαι εἰσὶ καὶ θυγατέρες, τῶν καὶ σὺ μίαν τῷ παιδὶ τῷ σεωυτοῦ ἡγάγεο γυναικα, αὐτὴ τέ μοι κατὰ νόον τυγχάνει κάρτα ἐοῦσα, ταύτην με κελεύεις μετέντα θυγατέρα τὴν σὴν γῆμαι; ἐγὼ δέ, βασιλεῦ, μέγαλα μὲν ποιεῦμαι ἀξιεύμενος

θυγατρὸς τῆς σῆς, ποιήσω μέντοι τούτων οὐδέτερα. σὺ δὲ μηδαμῶς βιώῃ πρήγματος τοιοῦδε δεόμενος· ἀλλὰ τῇ τε σῇ θυγατρὶ ἀνὴρ ἄλλος φανήσεται ἐμεῦ οὐδὲν ἥσσων, ἐμέ τε ἕα γυναικὶ τῇ ἐμῇ συνοικήειν. ὁ μὲν δὴ τοιούτοισι ἀμείβεται, Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς λέγει τάδε· Οὕτω τοι, Μασίστα, πέπρηκται· οὔτε γὰρ ἂν τοι δοίην θυγατέρα τὴν ἐμὴν γῆμαι, οὔτε ἐκείνη πλεῦνα χρόνον συνοικήσεις, ὥς μάθης τὰ διδόμενα δέκεσθαι. ὁ δὲ ὥς ταῦτα ἤκουσε, εἶπας τοσόνδε ἐχώρει ἕξω·

112 Δέσποτα, οὐ δὴ κού με ἀπώλεσας. ἐν δὲ τούτῳ τῷ διὰ μέσου χρόνῳ, ἐν τῷ Ξέρξης τῷ ἀδελφεῷ διελέγετο, ἡ Ἄμηστρις μεταπεμφαμένη τοὺς δορυφόρους τοῦ Ξέρξεω διαλυμαίνεται τὴν γυναῖκα τὴν Μασίστειω· τοὺς τε μαζοὺς ἀποταμοῦσα κυσὶ προέβαλε καὶ ῥίνα καὶ ὄτα καὶ χεῖλεα καὶ γλῶσσαν ἐκταμοῦσα ἐς οἶκόν μιν ἀποπέμπει

113 διαλελυμασμένην. ὁ δὲ Μασίστης οὐδὲν καὶ ἀκηκοὼς τούτων, ἐλπόμενος δὲ τί οἱ κακὸν εἶναι, ἐσπίπτει δρόμῳ ἐς τὰ οἰκία. ἰδὼν δὲ διεφθαρμένην τὴν γυναῖκα, αὐτίκα μετὰ ταῦτα συμβουλευσάμενος τοῖσι παισὶ ἐπορεύετο ἐς Βάκτρα σὺν τε τοῖσι ἑωυτοῦ υἱοῖσι καὶ δὴ κού τισι καὶ ἄλλοισι ὥς ἀποστήσων νομὸν τὸν Βάκτριον καὶ ποιήσων τὰ μέγιστα κακῶν βασιλέα. τὰ περ ἂν καὶ ἐγένετο, ὥς ἐμοὶ δοκέειν, εἰ περ ἔφθη ἀναβὰς ἐς τοὺς Βακτρίους καὶ τοὺς Σάκας· καὶ γὰρ ἔστεργόν τέ μιν καὶ ἦν ὑπαρχος τῶν Βακτρίων. ἀλλὰ γὰρ Ξέρξης πνυθόμενος ταῦτα ἐκείνον πρήσσοντα πέμψας ἐπ' αὐτὸν στρατιὴν ἐν τῇ ὁδῷ κατέκτεινε αὐτόν τε ἐκείνον καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ τὴν στρατιὴν τὴν ἐκείνου.

Κατὰ μὲν τὸν ἔρωτα τὸν Ξέρξεω καὶ τὸν Μασί-
 114 στεω θάνατον τοσαῦτα ἐγένετο· οἱ δὲ ἐκ Μυκάλης

ὀρμηθέντες Ἑλληνες ἐπ' Ἑλλησπόντου πρῶτον μὲν
 περὶ Λεκτὸν ὄρμεον, ὑπὸ ἀνέμων ἀπολαμφθέντες, ἐν-
 θεῦτεν δὲ ἀπίκοντο ἐς Ἀβυδὸν καὶ τὰς γεφύρας εὗρον
 διαλελυμένας, τὰς ἐδόκειον εὐρῆσειν ἐτι ἐντεταμένας,
 καὶ τούτων οὐκ ἤκιστα εἵνεκεν ἐς τὸν Ἑλλησποντον
 ἀπίκοντο. τοῖσι μὲν νυν ἀμφὶ Λευτυχίδην Πελοπον-
 νησίοισι ἐδοξε ἀποπλέειν ἐς τὴν Ἑλλάδα, Ἀθηναίοισι
 δὲ καὶ Ξανθίππῳ τῷ στρατηγῷ αὐτοῦ ὑπομείναντας
 πειρᾶσθαι τῆς Χερσονήσου. οἱ μὲν δὴ ἀπέπλεον, Ἀθη-
 ναῖοι δὲ ἐκ τῆς Ἀβύδου διαβαλόντες ἐς τὴν Χερσό-
 νησον Σηστὸν ἐπολιόρκειον. ἐς δὲ τὴν Σηστὸν ταύτην, 115
 ὥς ἐόντος ἰσχυροτάτου τείχεος τῶν ταύτῃ, συνῆλθον, ὥς
 ἤκουσαν παρεῖναι τοὺς Ἑλληνας ἐς τὸν Ἑλλησποντον,
 ἐκ τε τῶν ἄλλων τῶν περιοικίδων, καὶ δὴ καὶ ἐκ Καρ-
 δίης πόλιος Οἰόβαζος ἀνὴρ Πέρσης, ὃς τὰ ἐκ τῶν γεφυ-
 ρέων ὄπλα ἐνθαῦτα ἦν κεκομικῶς. εἶχον δὲ ταύτην
 ἐπιχώριοι Αἰολεῖς, συνῆσαν δὲ Πέρσαι τε καὶ τῶν
 ἄλλων συμμάχων συχνὸς ὄμιλος. ἐτυράννευε δὲ τοῦ- 116
 του τοῦ νομοῦ Ξέρξεω ὑπαρχος Ἀρταῦκτης, ἀνὴρ μὲν
 Πέρσης, δεινὸς δὲ καὶ ἀτάσθαλος, ὃς καὶ βασιλέα ἐλαύ-
 νοντα ἐπ' Ἀθήνας ἐξηπάτησε, τὰ Πρωτεσίλειω τοῦ
 Ἰφίκλου χρήματα ἐξ Ἑλαιοῦντος ὑπελόμενος. ἐν γὰρ
 Ἑλαιοῦντι τῆς Χερσονήσου ἐστὶ Πρωτεσίλειω τάφος τε
 καὶ τέμενος περὶ αὐτόν, ἐνθα ἦν χρήματα πολλὰ καὶ
 φιάλαι χρύσειαι καὶ ἀργύρεαι καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθῆς
 καὶ ἄλλα ἀναθήματα, τὰ Ἀρταῦκτης ἐσύλησε βασιλέος
 δόντος. λέγων δὲ τοιάδε Ξέρξην διεβάλετο· Δέσποτα,
 ἔστι οἶκος ἀνδρὸς Ἑλληνος ἐνθαῦτα, ὃς ἐπὶ γῇν τὴν
 σὴν στρατευσάμενος δίκης κυρήσας ἀπέθανε. τούτου
 μοι δὸς τὸν οἶκον, ἵνα καὶ τις μάθῃ ἐπὶ γῇν τὴν σὴν

μὴ στρατεύεσθαι. ταῦτα λέγων εὐπετέως ἔμελλε ἀνα-
 πείσειν Ξέρξην [δοῦναι ἀνδρὸς οἶκον], οὐδὲν ὑποτοπη-
 θέντα τῶν ἐκείνος ἐφρόνεε. ἐπὶ γῆν δὲ τὴν βασιλέος
 στρατεύεσθαι Πρωτεσίλεων ἔλεγε νοέων τοιαύδε· τὴν
 Ἀσίην πᾶσαν νομίζουσι ἑωυτῶν εἶναι Πέρσαι καὶ τοῦ
 αἰεὶ βασιλεύοντος. ἐπεὶ δὲ ἐδόθη, τὰ χρήματα ἐξ
 Ἑλαιοῦντος ἐς Σηστὸν ἐξεφόρῃσε καὶ τὸ τέμενος ἔσπειρε
 καὶ ἐνέμετο, αὐτὸς τε ὅπως ἀπίκοιτο ἐς Ἑλαιοῦντα, ἐν
 τῷ ἀδύτῳ γυναιξὶ ἐμίσγετο. τότε δὲ ἐπολιορκέετο ὑπὸ
 Ἀθηναίων οὔτε παρεσκευασμένος ἐς πολιορκίην οὔτε
 προσδεκόμενος τοὺς Ἕλληνας· ἀφυλάκτῳ δὲ κως αὐτῷ
 117 ἐπέπεσον. ἐπεὶ δὲ πολιορκεομένοισιν σφι φθινόπωρον
 ἐπεγίνετο, ἡσχαλλόν οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τε τῆς ἑωυτῶν
 ἀποδημέοντες καὶ οὐ δυνάμενοι ἐξελεῖν τὸ τεῖχος,
 ἐδέοντό τε τῶν στρατηγῶν ὅπως ἀπάγοιεν σφέας ὀπίσω·
 οἱ δὲ οὐκ ἔφασαν πρὶν ἢ ἐξέλωσι ἢ τὸ Ἀθηναίων
 κοινὸν σφεας μεταπέμψηται. οὕτω δὴ ἔστεργον τὰ
 118 παρεόντα. οἱ δὲ ἐν τῷ τείχεϊ ἐς πᾶν ἤδη κακοῦ
 ἀπιγμένοι ἦσαν, οὕτω ὥστε τοὺς τόνους ἔψοντες τῶν
 κλινέων ἐσιτέοντο. ἐπεῖτε δὲ οὐδὲ ταῦτα ἔτι εἶχον,
 οὕτω δὴ ὑπὸ νύκτα οἶχοντο ἀποδράντες οἱ τε Πέρσαι
 καὶ ὁ Ἀρταῦκτης καὶ ὁ Οἰόβαξος, ὅπισθε τοῦ τεύχεος
 καταβάντες, τῇ ἣν ἐρημότατον τῶν πολεμίων. ὥς δὲ
 ἡμέρῃ ἐγένετο, οἱ Χερσονησῖται ἀπὸ τῶν πύργων ἐσή-
 μηναν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὸ γεγονὸς καὶ τὰς πύλας
 ἄνοιξαν. τῶν δὲ οἱ μὲν πλεῖνες ἐδίωκον, οἱ δὲ τὴν
 119 πόλιν εἶχον. Οἰόβαξον μὲν νυν ἐκφυγόντα ἐς τὴν
 Θρηήκην Θρηήκας Ἀψίνθιοι λαβόντες ἔθυσαν Πλειστῶρῳ
 ἐπιχωρίῳ θεῷ τρόπῳ τῷ σφετέρῳ, τοὺς δὲ μετ' ἐκείνου
 ἄλλῳ τρόπῳ ἐφόνευσαν. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ἀρταῦκην

ὕστεροι ὁρμηθέντες φεύγειν, ὥς κατελαμβάνοντο ὀλίγον
 ἔοντες ὑπὲρ Αἰγὸς Ποταμῶν, ἀλεξόμενοι χρόνον ἐπὶ
 συχρὸν οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δὲ ζῶντες ἐλάμφθησαν.
 καὶ συνδήσαντές σφεας οἱ Ἕλληνες ἤγαγον εἰς Σηστόν,
 μετ' αὐτῶν δὲ καὶ Ἀρταῦκην δεδεμένον αὐτόν τε καὶ
 τὸν παῖδα αὐτοῦ. καὶ τῶν φυλασσόντων λέγεται 120
 ὑπὸ Χερσονησιτέων ταρίχους ὀπτῶντι τέρας γενέσθαι
 τοιόνδε· οἱ τάριχοι ἐπὶ τῷ πυρὶ κείμενοι ἐπάλλοντό τε
 καὶ ἥσπαιρον ὅπως περ ἰχθύες νεοάλωτοι. καὶ οἱ μὲν
 περιχυθέντες ἐθώμαζον, ὁ δὲ Ἀρταῦκτης ὥς εἶδε τὸ
 τέρας, καλέσας τὸν ὀπτῶντα τοὺς ταρίχους ἔφη· Ξεῖνε
 Ἀθηναῖε, μηδὲν φοβέο τὸ τέρας τοῦτο· οὐ γὰρ σοὶ
 πέφηνε, ἀλλ' ἐμοὶ σημαίνει ὁ ἐν Ἑλαιοῦντι Πρωτεσί-
 λεως ὅτι καὶ τεθνεὼς καὶ τάριχος ἔων δύναμιν πρὸς
 θεῶν ἔχει τὸν ἀδικέοντα τίνεσθαι. νῦν ὦν ἄποινά οἱ
 τάδε ἐθέλω ἐπιθεῖναι, ἀντὶ μὲν χρημάτων τῶν ἔλαβον
 ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἑκατὸν τάλαντα καταθεῖναι τῷ θεῷ, ἀντὶ
 δ' ἐμεωυτοῦ καὶ τοῦ παιδὸς ἀποδώσω τάλαντα διη-
 κόσια Ἀθηναίοισι περιγενόμενος. ταῦτα ὑπισχόμενος
 τὸν στρατηγὸν Ξάνθιππον οὐκ ἐπειθε· οἱ γὰρ Ἑλαιοῦ-
 σιοι τῷ Πρωτεσίλειφ τιμωρέοντες ἐδέοντό μιν κατα-
 χρησθῆναι, καὶ αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ ταύτῃ ὁ νόος
 ἔφερε. ἀπαγαγόντες δὲ αὐτόν εἰς τὴν ἀκτὴν εἰς τὴν
 Ξέρξης ἐξευξε τὸν πόρον, οἱ δὲ λέγουσι ἐπὶ τὸν κολωνὸν
 τὸν ὑπὲρ Μαδύτου πόλιος, πρὸς σανίδας προσπασσαλεύ-
 σαντες ἀνεκρέμασαν, τὸν δὲ παῖδα ἐν ὀφθαλμοῖσι τοῦ
 Ἀρταῦκτεω κατέλευσαν. ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἀπέπλεον 121
 εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὰ τε ἄλλα χρήματα ἄγοντες καὶ δὴ καὶ
 τὰ ὅπλα τῶν γεφυρέων ὥς ἀναθήσοντες εἰς τὰ ἱερά. καὶ
 κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο οὐδὲν ἐπὶ πλεόν τούτων ἐγένετο.

122 Τούτου δὲ τοῦ Ἀρταύκτεω τοῦ ἀνακρεμασθέντος
 προπάτωρ Ἀρτεμβάρης ἐστὶ ὁ Πέρσῃσι ἐξηγησάμενος
 λόγον τὸν ἐκείνοι ὑπολαβόντες Κύρῳ προσήνειακιν λέ-
 γοντα τάδε· Ἐπεὶ Ζεὺς Πέρσῃσι ἡγεμονίην διδοί, ἀνδρῶν
 δὲ σοί, Κύρῃ, κατελὼν Ἀστυάγεα, φέρε, γῆν γὰρ ἐκτῇ-
 μεθα ὀλίγην καὶ ταύτην τρηχέαν, μεταναστάντες ἐκ
 ταύτης ἄλλην σχῶμεν ἀμείνω. εἰσὶ δὲ πολλοὶ μὲν ἀστυ-
 γεῖτονες, πολλοὶ δὲ καὶ ἐκαστέρῳ, τῶν μίαν σχόντες
 πλείοσι ἐσόμεθα θωμαστώτεροι. οἶκος δὲ ἄρχοντας ἄνδρας
 τοιαῦτα ποιέειν· κότε γὰρ δὴ καὶ παρῆξει κάλλιον ἢ ὅτε
 γε ἀνθρώπων τε πολλῶν ἄρχομεν πάσης τε τῆς Ἀσίας;
 Κύρος δὲ ταῦτα ἀκούσας καὶ οὐ θωμάσας τὸν λόγον
 ἐκέλευε ποιέειν ταῦτα, οὕτω δὲ αὐτοῖσι παραίνεε κελεύων
 παρὰσκευάζεσθαι ὥς οὐκέτι ἄρξοντας ἀλλ' ἀρξομένους·
 φιλέειν γὰρ ἐκ τῶν μαλακῶν χώρων μαλακοὺς ἄνδρας
 γίνεσθαι· οὐ γάρ τι τῆς αὐτῆς γῆς εἶναι καρπὸν τε
 θωμαστὸν φύειν καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέμια. ὥστε
 συγγνόντες Πέρσαι οἴχοντο ἀποσιάντες, ἐσσωθέντες τῇ
 γνώμῃ πρὸς Κύρου, ἄρχειν τε εἵλοντο λυπρὴν οἰκέοντες
 μᾶλλον ἢ πεδιάδα σπεύροντες ἄλλοισι δουλεύειν.

INDEX.

- Abae** I, 46; VIII, 27, 33, 134.
Abantes I, 146.
Abaris IV, 36.
Abdera I, 168; VI, 46, 47; VII, 109, 126; VIII, 120. **Abderitae** VII, 120; VIII, 120.
Abrocomes VII, 224.
Abronychus VIII, 21.
Abydus V, 117; VII, 33, 34, 37, 43, 44, 147, 174; VIII, 117, 130; IX, 114. **Abydeni** VII, 44, 95.
Acanthus VI, 44; VII, 115—117, 121, 124. **Acanthii** VII, 22, 116, 117.
Acarnania II, 10; VII, 126.
Acephali IV, 191.
Aceratus VIII, 37.
Aces III, 117.
Achaei I, 145, 146; VIII, 47; IX, 26. pop. **Achaicus** VIII, 73. **Achivi** II, 120.
Achaei Phthiotae VII, 132, 185, 197.
Achaeia Ceres V, 61.
Achaemenes, auctor regiae Persarum stirpis, III, 75; VII, 11.
Achaemenes, Darii Hystaspis f., III, 12; VII, 7, 97, 236, 237.
Achaemenidae I, 125; III, 65.
Achaeus II, 98.
Achaia VII, 94; VIII, 36.
Achaia Phthiotis VII, 173, 196—198.
Achelous II, 10; VII, 126.
Acheron V, 92 η; VIII, 47.
Achilleus cursus, ὁ Ἀχιλλέως δρόμος, IV, 55, 76.
Achilleum V, 94.
Acraephia VIII, 135.
Acrisius, Danaë's p., VI, 53, 54.
Acrothoon VII, 22.
Adicran IV, 159.
Adimantus, Corinthius, VII, 137; VIII, 5, 59, 61, 94.
Adrastus, Phryx, I, 35—45; Sicyonius, V, 67, 68.
Adria I, 163; IV, 33; V, 9.
Adrymachidae IV, 168.
Aea I, 2; VII, 193, 197.
Aeaces, Polycratis p., II, 182; III, 39, 139; VI, 13. **Sylosontis** f., Sami tyrannus, IV, 138; VI, 13, 14, 22, 25.
Aeacidae V, 80; VIII, 64, 83, 84.
Aeacus V, 89; VI, 35.
Aega VII, 123.
Aegae I, 145.
Aegaeae I, 149.
Aegaeum mare II, 97, 113; IV, 85; VII, 36, 55.
Aegaleus VIII, 90.
Aegeus, Pandionis f., I, 173; Oeolyei f., IV, 149.
Aegialees Pelasgi VII, 94. **Sicyoniorum tribus**, V, 69. **Aegialeus** V, 68.
Aegicores V, 66.
Aegidae IV, 149.
Aegilea VI, 107.

- Aegilia VI, 101.
 Aegina, nympha, V, 80.
 Aegina et Aeginetae II, 178; III, 59, 181; V, 80—89; VI, 35, 49, 50, 61, 64, 73, 85, 87—94; VII, 144, 145, 147, 203; VIII, 41, 46, 60, 64, 74, 79, 81, 83, 84, 86, 91—93, 122, 131, 132; IX, 28, 31, 75, 76, 78—80, 85.
 Aegion I, 145.
 Aegira I, 145.
 Aegiroessa I, 149.
 Aegli III, 92.
 Aegos Potamoi IX, 119.
 Aegyptii et Aegyptus I, 1, 2, 5, 30, 77, 105, 135, 140, 182, 193, 198; II, 1—III, 47, 61—65, 88, 91, 97, 126, 129, 139, 140, 160; IV, 39, 41—44, 47, 152, 159, 165—168, 180, 186, 200, 203—205; VI, 6, 53—55, 60; VII, 1, 2, 4, 5, 7, 8, 25, 34, 69, 89, 97; VIII, 17, 68, 100; IX, 32.
 (Aeimnestus IX, 64?)
 Aenea VII, 123.
 Aenesidemus VII, 154, 165.
 Aenus IV, 90; VII, 58.
 Aenyra VI, 47.
 Aeoles I, 6, 26, 28, 141, 149—152, 157, 171; II, 1, 178; III, 1, 90; IV, 89, 138; V, 94, 122, 123; VI, 8, 28, 98; VII, 9, 95; IX, 115. Aeolis V, 123; VII, 176.
 Aeolidarum oppidum VIII, 35.
 Aeolus VII, 197.
 Aëropus, Temeno natus, VIII, 137. Macedo, VIII, 139. Tegeata, IX, 26.
 Aesanius IV, 150.
 Aeschines Eretriensis VI, 100.
 Aeschraeus VIII, 11.
 Aeschrionia III, 26.
 Aeschylus II, 156.
 Aesopus II, 134.
 Aethiopes et Aethiopia II, 11, 22, 28—30, 42, 100, 104, 110, 137—140, 146, 161; III, 17—26, 30, 94, 97, 101, 114; IV, 183, 197; VII, 9, 18, 69, 70, 90; IX, 32.
 Aëtion I, 14; V, 92.
 Aetolia VI, 127. Aetoli VIII, 73.
 Aetolus VI, 127.
 Agaeus VI, 127.
 Agamemnon I, 67; IV, 103; VII, 159.
 Agarista, Clisthenis f., VI, 126—131. Periclis mater, VI, 131.
 Agasicles I, 144.
 Agathoergi I, 67.
 Agathyrsi IV, 48, 100, 102, 104, 125. Agathysorum rex IV, 119.
 Agathysus IV, 10.
 Agbalus VII, 98.
 Agbatana, Mediae opp., I, 98, 110, 153; III, 64, 92. Syriae opp., III, 62, 64.
 Agenor IV, 147; VII, 91.
 Agesilaus, Doryssi f., VII, 204; Hippocratidae f., VIII, 131.
 Agetus VI, 61, 62.
 Agis, Spartae rex, VII, 204; Menaris p., VI, 65.
 Aglaurus VIII, 53.
 Aglomachus IV, 164.
 Agora, opp., VII, 58.
 Agrianes, fl., IV, 90.
 Agrianes, pop., V, 16.
 Agrigentini VII, 165, 170.
 Agron I, 7.
 Agyllaei I, 167.
 Ajax Telamonius V, 66; VIII, 64, 121. Philaei p., VI, 35.
 Alabanda, Phrygiae opp., (Alabastro?) VIII, 136.

- Alabanda, Cariae opp., VII, 195.
 Alalia I, 165, 166.
 Alarodii III, 94; VII, 79.
 Alazir IV, 164.
 Alizones IV, 17, 52.
 Albae columnae (*αἱ Λευκαὶ στῆλαι*) V, 118.
 Alcaeus, Herculis f., I, 7; poeta, V, 95.
 Alcamenes VII, 204.
 Alcenor I, 82.
 Alcetes VIII, 139.
 Alcibiades VIII, 17.
 Alcides VI, 61.
 Alcimachus VI, 101.
 Alcmeon I, 59; VI, 125, 127.
 Alcmeonidae I, 61, 64; V, 62—71, 90; VI, 115, 121—125, 131.
 Alcmena II, 43, 145.
 Alcon VI, 127.
 Alea, Minervae cognom., I, 66; IX, 70.
 Aleius campus (*τὸ Ἀλῆιον πεδῖον*) VI, 95.
 Aleuadae VII, 6, 130, 172; IX, 58.
 Alexander, Priami f., I, 3; II, 118—120. Macedo, V, 17—22; VII, 173, 175; VIII, 121, 136—144; IX, 1, 4, 8, 44—46.
 Alilat I, 131; III, 8.
 Alopecae V, 63.
 Alpeni VII, 176, 229. Alpenus VII, 216.
 Alpheus, Spartanus, VII, 227.
 Alpis, fl., IV, 49.
 Alus VII, 173, 197.
 Alyattes I, 6, 16—25, 73, 74, 92, 93; III, 48; VIII, 35.
 Amasis, Aegypti rex, I, 30, 77; II, 43, 145, 154, 162—III, 4, 10, 14, 16, 40—47, 125. Persa, IV, 167, 201, 203.
 Amathus V, 105, 114. Amathusii V, 104, 108, 114, 115.
 Amazones IV, 110—117. Amazonides IX, 27.
 Amestris VII, 61, 114; IX, 109—112.
 Amiantus VI, 127.
 Aminias VIII, 84, (87), 93.
 Aminocles VII, 190.
 Ammonii II, 32, 42; III, 17, 25, 26; IV, 181, 182.
 Ammonis oraculum I, 46; II, 18, 32, 55; (IV, 181).
 Amompharetus IX, 53—57, 71, 85.
 Amorges V, 121.
 Ampa VI, 20.
 Ampelus VII, 122, 123.
 Amphiarus III, 91. eius oraculum I, 46, 49, 52, 92; VIII, 134.
 Amphicaea VIII, 33.
 Amphicrates III, 59.
 Amphictyon VII, 200.
 Amphictyones II, 180; V, 62; VII, 200, 213, 228.
 Amphictyonis, Ceres, VII, 200.
 Amphiloehus III, 91; VII, 91.
 Amphilytus I, 62.
 Amphimnestus VI, 127.
 Amphion V, 92.
 Amphissa VIII, 32, 36.
 Amphitrus II, 43, 44, 146; V, 59; VI, 53.
 Ampraciota VIII, 45, 47; IX, 28, 31.
 Amun II, 42.
 Amyntas, Macedo, V, 17—20, 94; VII, 173; VIII, 136, 139, 140. Persa, VIII, 136.
 Amyrgii VII, 64.
 Amyris VI, 127.
 Amyrtaeus II, 140; III, 15.
 Amythaon II, 49.
 Anacharsis IV, 46, 76, 77.

- Anacreon III, 121.
 Anactorii IX, 28, 31.
 Anagyrasius (Eumenes) VIII, 93.
 Anaphes VII, 62.
 Anaphlystus IV, 99.
 Anaua VII, 30.
 Anaxander VII, 204.
 Anaxandrides, Theopompi f., VIII, 131. Leontis f., I, 67; III, 148; V, 39—42, 64; VI, 50, 108; VII, 148, 158, 204, 205; VIII, 71; IX, 10, 64.
 Anaxilaus, Spartanus, VIII, 131.
 Rhegii tyrannus, VI, 23; VII, 165, 170.
 Anchimolius V, 63.
 Andreas VI, 126.
 Andrii VIII, 66, 111.
 Androbulus VII, 141.
 Androcrates IX, 25.
 Androdamas VIII, 85; IX, 90.
 Andromeda VII, 61, 150.
 Androphagi IV, 18, 100, 102, 106, 119, 125.
 Androsphinges II, 175.
 Andrus IV, 33; V, 31; VIII, 108, 111, 112.
 Aneristus, Sperthiae p., VII, 134. Sperthiae f., VII, 137.
ἀναρήιον (III, 126); VIII, 98.
 Angites VII, 113.
 Angrus IV, 49.
 anguilla in Aegypto sacra II, 72.
 anguis in arce Athenarum VIII, 41.
 animarum migrationes II, 123.
 annuli signatorii I, 195; III, 41.
 Anopaea VII, 216.
 antacaei IV, 53.
 Antagoras IX, 76.
 Antandrus V, 26; VII, 42.
 Anthela VII, 176, 200.
 Anthemus V, 94.
 Anthylla II, 97, 98.
 Antichares V, 43.
 Anticyra VII, 198, 213.
 Antidorus VIII, 11.
 Antiochus IX, 33.
 Antipater VII, 118.
 Antiphemus VII, 153.
 Anysis, rex Aegypti, II, 137, 140. urbs, II, 137. praefectura, II, 166.
 Anysus VII, 98.
 Aparytae III, 91.
 Apaturia I, 147.
 Aphetae VII, 193, 196; VIII, 4—14.
 Aphidnae IX, 73.
 Aphrodisias IV, 169.
 Aphthitana II, 166.
 Aphytis VII, 123.
 Api, dea Scytharum, IV, 59.
 Apidanus VII, 129, 196.
 Apis, deus Aegyptiorum, II, 153; III, 27—29, 33, 64. urbs II, 18.
 Apollo I, 50, 52, 69, 87, 90—92, 144 (182); II, 83, 144, 155, 156, 159, 178; III, 52; IV, 15, 59, 158, 163; V, 59—61; VI, 57, 80, 97, 118; VII, 26; VIII, 33, 36, 184, 135.
 Apollonia, opp. ad Pontum Euxinum, IV, 90, 93. opp. ad sinum Ionium, IX, 92—94.
 Apollophanes VI, 26.
 Apries II, 161—172; IV, 159.
 Apsinthii, VI, 34—37; IX, 119.
 Arabes et Arabia I, 181, 198; II, 8, 11, 12, 15, 19, 30, 73, 75, 124, 141, 158; III, 4, 7—9, 88, 91, 97, 107, 109—113; IV, 39; VII, 69, 86, 97, 184. Arab. sinus II, 11, 102, 158; IV, 39, 42, 43.
 Aradius (Merbalus) VII, 98.
 Ararus IV, 48.
 Araxes I, 201—216; III, 36; IV, 11, 40.

- Arcades et Arcadia I, 66, 67, 146; II, 171; IV, 161; V, 49; VI, 74, 83, 127; VII, 202; VIII, 26, 72, 73; IX, 27, 28, 35.
 Arcesilaus I. IV, 159. — II. II, 181; IV, 160. — III. IV, 162—165, 167, 200.
 Archander II, 98.
 Archandri urbs II, 97, 98.
 Archelai Sicyonii V, 68.
 Archelaus VII, 204.
 Archesistratidas IX, 90.
 Archias III, 55.
 Archidamus, Anaxandridae f., VII, 131. Zeuxidami f., VI, 71.
 Archidice II, 135.
 Archilochus I, 12.
 Ardericca, vicus Assyriae, I, 185. vicus Cisaiae, VI, 119.
 Ardys I, 15, 16, 18.
 Areopagus VIII, 52.
 Argadas V, 66.
 Argaeus VIII, 139.
 Arganthionius I, 163, 165.
 Arge IV, 85.
 Argia VI, 52.
 Argilus VII, 115.
 Argimpasa IV, 59.
 Argiopium IX, 57.
 Argippaei IV, 23.
 Argivi I, 31, 61, 82; III, 131; V, 49, 57, 61, 67, 68, 86—89, 113; VI, 19, 75—84, 92, 127; VII, 148—152; VIII, 73; IX, 12, 27, 34, 35.
 Argo IV, 145, 179; VII, 193.
 Argolici crateres IV, 152.
 Argolis I, 82; VI, 92.
 Argonautae IV, 145, 179.
 Argos I, 1, 5, 82; V, 67; VI, 76, 80—83; VII, 145—152; VIII, 137, 188; IX, 34.
 Argus, heros, VI, 75, 78, 80, 82.
 Ariabignes VII, 97; VIII, 89.
 Ariantas IV, 81.
 Ariapithes IV, 76—78.
 Ariaramnes VIII, 90. Teispis f., VII, 11.
 Ariazus VII, 82.
 Aridolis VII, 195.
 Ariei III, 93; VII, 62, 66.
 arima IV, 27.
 Arimaspea IV, 14.
 Arimaspi III, 116; IV, 13, 27.
 Arimnestus, Spartanus, IX, 64.
 Plataeensis, IX, 72.
 Ariomardus, Caspiorum dux, VII, 67. Darii f., VII, 78.
 Arion I, 23, 24.
 Aripbron VI, 131, 136; VII, 33; VIII, 131.
 Arisba I, 151.
 Aristagoras, Cymaëus, IV, 138; V, 37, 38. Cyzicenus, IV, 138.
 Milesius, V, 30—38, 49—51, 54, 55, 65, 97—100, 124—126; VI, 1, 5, 9, 13, 18; VII, 8.
 Samius, IX, 90.
 Aristetas, Corinthius, VII, 137.
 Proconnesius, IV, 13—16.
 Aristides VIII, 79—82, 95; IX, 28.
 Aristocrates VI, 73.
 Aristocyprus V, 113.
 Aristodemus, Heraclida, IV, 147; VI, 52; VII, 204; VIII, 131. ὁ ῥητορς, VII, 229—231; IX, 71.
 Aristodicus I, 158, 159.
 Aristogiton V, 55; VI, 109, 123.
 Aristolaides I, 59.
 Aristomachus VI, 52; VII, 204; VIII, 131.
 Ariston, Byzantius, IV, 138.
 Spartanus, I, 67; V, 75; VI, 51, 61—66, 68, 69; VII, 3, 101, 209, 239.
 Aristonice VII, 140.
 Aristonymus VI, 126.
 Aristophantus VI, 66.

- Aristophilides III, 136.
 Arizanti I, 101.
 Armenia et Armenii I, 180,
 194; III, 93; V, 49, 52; VII, 73.
 Armenius mons I, 72.
 Arpoxais IV, 5, 6.
 Arsamenes VII, 68.
 Arsames, p. Hystaspis, I, 209;
 VII, 11, 224. f. Darii, VII, 69.
 artaba I, 192.
 Artabanus IV, 83, 143; VII,
 10—12, 15—18, 46—53, 66,
 (67), 75, 82; VIII, 26.
 Artabates VII, 65.
 Artabazus VII, 66; VIII, 126
 —129; IX, 41, 42, 58, 66, 70,
 77, 89.
 Artace IV, 14; VI, 33.
 Artachaees VII, 22, 117.
 Artachaees, Otaspis p., VII, 63.
 Artayntae p., VIII, 130. (Artachaeus?)
 Artaei VII, 61.
 Artaeus, Artachaeis p., VII, 22.
 Azanis p., VII, 66.
 Artanes, Darii fr., VII, 224.
 Artanes, fl. Thraciae, IV, 49.
 Artaphrenes, Darii fr., V, 25,
 30—33, 35, 73, 96, 100, 123;
 VI, 1, 4, 30, 42. Artaphrenis
 f., VI, 94, 119; VII, 8, 10, 74.
 Artayctes VII, 33, 78; IX,
 116—122.
 Artaynta IX, 108, 109.
 Artayntes, Artachaeis f., VIII,
 130; IX, 102, 107. Ithamitris
 f., VII, 67.
 Artembares, Medus, I, 114—116.
 Persa, IX, 122.
 Artemisia VII, 99; VIII, 68, 69,
 87, 88, 93, 101—103, 107.
 Artemisium VII, 175—177, 182,
 192—195; VIII, 2, 4—6, 8,
 11, 14, 16, 21—23, 40, 42, 45,
 46, 66, 76, 82.
 Artiscus IV, 92.
 Artobazanes VII, 2, 3.
 Artochmes VII, 73.
 Artontes, Bagaei p., III, 128.
 Mardonii f., IX, 84.
 Artoxerxes VI, 98; VII, 106,
 151, 152.
 Artozostra VI, 43.
 Artybius V, 108, 110—113.
 Artyphius VII, 66, 67.
 Artystona III, 88; VII, 69, 72.
 Aryandes IV, 165—167, 200, 203.
 Aryenis I, 74.
 Asbystae IV, 170.
 Ascalon I, 105.
 aschy IV, 23.
 Asia, Promethei axor, IV, 45.
 Asia I, 4, 6, 15, 16, 27, 72, 95,
 102—108, 130, 177, 192, 209;
 II, 16, 17, 103; III, 67, 88,
 90, 94, 96, 98, 115, 117, 137;
 IV, 1, 4, 11, 12, 36, 37, 40—45,
 143, 198; V, 12, 15, 17, 30,
 49, 50, 96, 97, 119; VI, 24,
 43, 45, 58, 70, 116, 118, 119;
 VII, 1, 9, 11, 20, 21, 25, 33,
 70, 73, 75, 93, 107, 135, 137,
 145, 146, 157, 174, 184, 185;
 VIII, 109, 118, 119, 136; IX,
 89, 116, 122.
 Asias, tribus Sardica, IV, 45.
 Asias, f. Cotyis, IV, 45.
 Asine VIII, 73.
 asmach II, 30.
 Asonides VII, 181.
 Asopii IX, 15.
 Asopodorus IX, 69.
 Asopus, deus, V, 80; IX, 51.
 Asopus, Boeotiae fl., VI, 108;
 IX, 15, 19; 30, 31, 36, 38, 40,
 43, 49, 51, 59. Trachiniae fl.,
 VII, 199, 200, 216, 217.
 Aspathines III, 70, 78; VII, 97.
 Assa VII, 122.
 Assesus I, 19, 22.

- Assyria et Assyrii I, 95,
 102—106, 131, 178, 185, 188,
 192—194, 199; II, 17, 30, 141,
 150; III, 92, 155; IV, 89;
 VII, 9, 63. literae Ass. IV, 87;
 merces Ass. I, 1. *Ἀσσ. λόγος*
 I, 184.
 Astacus V, 67.
 Aster V, 63.
 Astrobacus VI, 69.
 Astyages I, 46, 73—75, 91,
 107—130, 162; III, 62; VII, 8.
 Asychis II, 136.
 Atarantes IV, 184.
 Atarbechis II, 41.
 Atarneus I, 160; VI, 28, 29;
 VII, 42; VIII, 106.
 Athamas VII, 58, 197.
 Athenades VII, 213.
 Athenagoras IX, 90.
 Athenae et Athenienses passim.
 Athos VI, 44, 45, 95; VII, 22,
 37, 122, 123, 189.
 Athribitana, praefectura Aegy-
 pti, II, 166.
 Athrys IV, 49.
 Atlantes IV, 184, 185.
 Atlanticum mare I, 202.
 Atlas, fl., IV, 49. mons, IV, 184.
 Atossa III, 68, 88, 133, 134;
 VII, 2, 3, 64, 82.
 Atramyttium VII, 42.
 Atridae VII, 20.
 Attaginus IX, 15, 16, 86, 88.
 Attica passim.
 Atys, Manis f., I, 7, 94; VII,
 74. Croesi f., I, 34—45.
 Pythii p., VII, 27.
 Auchatae IV, 6.
 Augila IV, 172, 182, 183.
 Auras IV, 49.
 Auschisae IV, 171.
 Ἀύσις IV, 180, 191.
 Autesion IV, 147; VI, 52.
 Autodicus IX, 85.
 Autonous VIII, 39.
 Auxesia V, 82, 83.
 Axius VII, 123, 124.
 Axus, vid. Oaxus.
 Azanes VII, 66.
 Azen (Laphanes) VI, 127.
 Aziris IV, 157, 169.
 Azotus II, 157.
 Babylon et Babylonii I, 77,
 93, 153, 178—200; II, 109;
 III, 92, 150—160; VII, 62.
 baculi Babyl. I, 195.
 Babylonia I, 106, 192, 193;
 IV, 198.
 Babylonicum talentum III, 89,
 95.
 Bacales IV, 171.
 Bacchus I, 150; II, 29, 42, 47,
 49, 52, 123, 144—146, 156;
 III, 8, 97, 111; IV, 67, 79,
 87, 108; V, 7, 67; VII, 111.
 Bacchanalia IV, 79, 108.
 Bacchantium vox VIII, 65.
 Bacchica instituta II, 81.
 Bacchiadae V, 92.
 Bacis VIII, 20, 77, 96; IX, 43.
 Bactra VI, 9; IX, 113.
 Bactria (III, 92) IV, 204; IX, 113.
 Bactrii I, 153; III, 102; VII,
 64, 66, 86; VIII, 113; IX,
 31, 113.
 Badres, Pasargada, IV, 167, 203.
 Hystanis f., VII, 77.
 Bagaesus, Artontis f., III, 128.
 Mardontis p., VII, 80; VIII, 130.
 barathrum Athen. VII, 133.
 barbasacerdotis Minervae apud
 Pedasenses I, 175; VIII, 104.
 Barcaei III, 13; IV, 164, 167,
 186, 200—205.
 Barce, opp., III, 91; IV, 160,
 165, 167, 171, 200, 203. vicus
 Bactriae, IV, 204.
 Bares, vid. Badres.

- baris II, 96.
 Basilides VIII, 132.
 Bassaces VII, 75.
 Battia^{da}e IV, 202.
 battus IV, 155.
 Battus I. IV, 150, 153—157, 159. — II. II, 181; IV, 159, 160. — III. IV, 161, 162, 205.
 Beatorum insula III, 26.
 becos II, 2.
 Belbina VIII, 125.
 Belides portae III, 155, 158.
 Belus, deus, I, 181; III, 158.
 Nini p., I, 7. Cephei p., VII, 61.
 Bermius VIII, 138.
 Bessi VII, 111.
 Bias Pri^{en}ensis I, 27, 170.
 Melampodis fr., IX, 34.
 Bisalt^{ae} VIII, 116.
 Bisaltes VI, 26.
 Bisaltia VII, 115.
 Bisanthe VII, 137.
 Bistones VII, 110.
 Bistonis lacus VII, 109.
 Bithyni I, 28; VII, 75.
 Biton I, 31.
 Boe^{be}is VII, 129.
 Boeoti I, 92; V, 57, 59, 61, 74, 77, 81, 89, 91; VI, 34, 108; VII, 132, 202; VIII, 34, 38, 50, 66, 113; IX, 1, 31, 39, 46, 47, 67, 68, 100. Boeotarchae IX, 15. Boeoticae soleae I, 195.
 Boeotia II, 49; V, 57; VIII, 40, 44, 144; IX, 6, 7, 17, 19, 24, 87.
 Boges VII, 107, 113.
 Bolbitinum ostium II, 17.
 Boreas VII, 189.
 Borysthenes, fl., IV, 18, 47, 53, 54, 56, 81, 101. deus, IV, 5.
 Borysthenitae eorumque urbs, IV, 17, 18, 24, 53, 78, 79.
 Bosporus Cim^{mer}ius IV, 12, 28, 100. Thracius IV, 83, 85—89, 118; VII, 10, 20.
 Bottia^{ea} VII, 123, 127.
 Bottiaei VII, 185; VIII, 127.
 Branchidae I, 46, 92, 157—159; II, 159; V, 36.
 Brauron IV, 145; VI, 138.
 Briantica regio VII, 108.
 Briges VII, 73.
 Brongus IV, 49.
 Brundisium IV, 99.
 Bryas VII, 72.
 Brygi VI, 45; VII, 185.
 Bubares V, 21; VII, 22; VIII, 136.
 Bubastis, dea, II, 59, 137, 156.
 urbs, II, 59, 60, 67, 137, 154, 158, 166. praefectura, II, 166.
 Bucolicum ostium II, 17.
 Budii I, 101.
 Budini IV, 21, 22, 102, 105, 108, 109, 119—123, 136.
 Bulis VII, 134, 137.
 Bura I, 145.
 Busae I, 101.
 Busiris, urbs, II, 59, 61. praefectura, II, 165.
 Butacides V, 47.
 Buto II, 59, 63, 67, 75, 83, 111, 133, 152, 155, 156; III, 64.
 Bybassia I, 174.
 Byzantium IV, 87, 144; V, 103; VI, 5, 26, 33; IX, 89. Byzantii IV, 87, 144; V, 26; VI, 33.
 Cabalii III, 90.
 Cabelenses VII, 77.
 Cabiri II, 51; III, 37.
 Cadmea victoria I, 166.
 Cadmeae litterae V, 59.
 Cadmei I, 56, 146; V, 57, 61; IX, 27.
 Cadmus, heros, II, 49, 145; IV, 147; V, 57—59. Cons, VIII, 163, 164.

- Cadytis II, 159; III, 5.
 Caenides V, 92.
 Caicus, campus, VI, 28. fl., VII, 42.
 Calami IX, 96.
 Calantiae (Callatiae) III, 38, 97.
 Calasiries II, 164, 166, 168; IX, 32.
 calasiris II, 81.
 Calchas VII, 91.
 Callatebus VII, 31.
 Calliades VIII, 51.
 Callias, Eleus, V, 44, 45. Hipponici f., VII, 151. Phaenippi f., VI, 121, 122.
 Callicrates IX, 72, 85.
 Callimachus VI, 109—114.
 Calliphon III, 125.
 Callipidae IV, 17.
 Callipolitani VII, 154.
 Callista IV, 147.
 Calydnii VII, 99.
 Calyndenses I, 172; VIII, 87.
 Camarina VII, 154, 156.
 Cambyses, Cyri p., I, 46, 73, 107, 111, 122, 124, 207; III, 69; VII, 11. Cyri f., I, 208; II, 1, 181; III, 1—69, 73, 75, 80, 88, 97, 120, 122, 126, 139, 140; IV, 165, 166; V, 25; VII, 1, 8, 18, 51.
 Camicus VII, 169, 170.
 Camirus I, 144.
 Campsa VII, 128.
 Κάνης δρος VII, 42.
 Canastraeum VII, 128.
 Candaules, Lydorum rex, I, 7—13. Damasithymi p., VII, 98.
 Canobicum ostium II, 17, 113, 179.
 Canobus II, 15, 97.
 Caphareum VIII, 7.
 Cappadoces et Cappadocia I, 71—73, 76; V, 49, 52; VII, 26, 72.
 Car, progenitor Carum, I, 171.
 Carcinitis IV, 55, 99.
 Cardamyle VIII, 73.
 Cardia VI, 33, 36; VII, 58; IX, 115.
 Carene VII, 42.
 Carenus VII, 173.
 Cares et Caria I, 28, 142, 146, 171—175; II, 61, 152, 154, 163; III, 11, 90; V, 103, 117—122; VI, 20, 25; VII, 31, 93, 97, 98, 195; VIII, 19, 22. lingua Car. VIII, 135. vestis Car. V, 88.
 Carnea VII, 206; VIII, 72.
 Carpathus III, 45.
 Carpis IV, 49.
 Carthaginienses et Carthago I, 166, 167 (II, 32); III, 17, 19; IV, 43, 195, 196; V, 42; VII, 158, 165—167.
 Caryanda IV, 44.
 Carystus et Carystii IV, 33; VI, 99; VIII, 66, 112, 121; IX, 105.
 Casambus VI, 73.
 Casius mons II, 6, 158; III, 5.
 Casmena VII, 155.
 Caspatyrus III, 102; IV, 44.
 Caspii III, 92, 93; VII, 67, 86.
 Caspium mare I, 202, 203; IV, 40.
 Cassandane II, 1; III, 2, 3.
 Cassiterides III, 115.
 Castalia VIII, 39.
 Casthanaea VII, 183, 188.
 Catadupa II, 17.
 Catarractes VII, 26.
 Catiani IV, 6.
 Caucas V, 33.
 Caucasus I, 104, 203, 204; III, 97; IV, 12.
 Caucones I, 147; IV, 148.
 Caunii et Caunus I, 171, 172, 176; V, 103.

- Caystrius V, 100.
 Caystrobis IV, 13.
 Cecrops VII, 141; VIII, 44, 53.
 Celaenae VII, 26.
 Celeas V, 46.
 Celtæ II, 33; IV, 49.
 Centum insulae (Ἐκατὸν νῆσοι)
 I, 151.
 Ceii IV, 35; VIII, 1, 46. Ceus
 VIII, 76.
 Cephalenia IX, 28.
 Cephene VII, 61.
 Cephæus VII, 61, 150.
 Cephisus VII, 178; VIII, 33.
 Ceramicus sinus I, 174.
 Cercasorum II, 15, 17, 97.
 Cercopes VII, 216.
 Ceres II, 59, 122, 123, 156,
 171; IV, 53; V, 61; VI, 91,
 134; VII, 141, 142, 200; IX,
 57, 62, 65, 69, 97, 101. Δή-
 μητρος καρπός I, 193; IV, 198.
 Chalcedonii IV, 85, 144; V, 26;
 VI, 33.
 Chalcidicum genus (in Thr.)
 VII, 185; VIII, 127.
 Chalcis VII, 183, 189; VIII, 44.
 Chalcidenses V, 74, 77, 91, 99;
 VIII, 1, 46, IX, 28, 31.
 Chaldaei I, 181, 183; VII, 63.
 Chald. portae III, 155.
 Chalestra VII, 123.
 Chalybes I, 28.
 champsa II, 69.
 Charadra VIII, 33.
 Charaxus II, 135.
 Charilaus III, 145.
 Charilaus, Eunomi f. (Cha-
 rillus ?) VIII, 131.
 Charopinus V, 99.
 Chemmis II, 91 (165). insula,
 II, 156.
 Cheops II, 124—129.
 Chephren II, 127.
 Cherasmis VII, 78.
 Chersis V, 104, 113; VII, 98;
 VIII, 11.
 Chersonesus Thracia IV, 143;
 VI, 33—41, 103, 104, 140;
 VII, 22, 33, 58; IX, 114, 116.
 Chersonesitæ IV, 137; VI, 38,
 39; IX, 118, 120. Chers. aspera
 IV, 99.
 Chii et Chius I, 18, 142, 160—165;
 II, 135, 178; V, 33, 34, 98;
 VI, 2, 5, 8, 15, 16, 26, 27, 31;
 VIII, 106, 132; IX, 106.
 Chileos IX, 9.
 Chilo I, 59; VII, 235. Demar-
 meni f., VI, 65.
 Choaspes I, 188; V, 49, 52.
 Choereæ VI, 101.
 Choereatae, tribus, V, 68.
 Choerus VII, 170.
 Chorasmii III, 93, 117; VII, 66.
 Chromius I, 82.
 Chytri (Χέρτροι) VII, 176.
 Cicones VII, 59, 108, 110.
 Cilices I, 28, 72; II, 17; III, 90,
 91; V, 49, 52, 118; VI, 6; VII,
 77, 91, 98; VIII, (14) 68, 100.
 Cilicia II, 17, 34; III, 90;
 V, 52, 108; VI, 43, 95; IX,
 107.
 Cilix VII, 91.
 Cilla I, 149.
 Cimmeria IV, 11, 12.
 Cimmerii I, 6, 15, 16, 103;
 IV, 1, 11—13; VII, 20. Cim-
 merium castellum (Κιμμέρια
 τείχεα) IV, 12. Cimmerium
 portorium (πορθημία Κ.) IV,
 12, 45. Cimmerius Bosporus
 IV, 12, 28, 100.
 Cimon, Miltiadis p., VI, 34,
 38, 39, 103, 137, 140. Mil-
 tiadis f., VI, 136; VII, 107.
 Cineas V, 63.
 Cinyps, fl., IV, 175; V, 42.
 regio, IV, 198; V, 42.

- Cissia terra III, 91; V, 49, 52; VI, 119. Cissiae portae III, 155, 158. Cissii III, 91; VII, 62, 86, 210.
 Cithaeron IX, 19, 25, 39.
 Cius V, 122.
 Claves Cypri (*Κληίδες τῆς Κόρυφου*) V, 108.
 Clazomenae I, 16, 142; II, 178; V, 123. Claz. thesaurus I, 51.
 Cleades IX, 85.
 Cleander, Phigalensis, VI, 83, Hippocratis f., VII, 155. Pantaris f., VII, 154, 155.
 Cleobis I, 31.
 Cleodaeus VI, 52; VII, 204; VIII, 131.
 Cleombrotus IV, 81; V, 82, 41; VII, 205; VIII, 71; IX, 10, 64, 78.
 Cleomenes III, 148; V, 39, 41, 42, 48—51, 64, 70—76, 90, 97; VI, 50, 51, 61, 64—66, 73—85, 92, 108; VII, 148, 205, 239.
 Cleonae VII, 22.
 Clinias VIII, 17.
 Clisthenes, Atheniensis, V, 66, 69, 70, 78; VI, 131. Sicyonius, V, 67, 69; VI, 126—131.
 Clytiadarum familia IX, 33.
 Cnidii et Cnidus I, 144, 174; II, 178; III, 138; IV, 164.
 Cnoethus VI, 88.
 Cobon VI, 68.
 Codrus I, 147; V, 65, 76; IX, 97.
 Coenryra VI, 47.
 Coës IV, 97; V, 11, 37, 38.
 Colaeus IV, 152.
 Colaxais IV, 5, 7.
 Colchi et Colchis I, 2, 104; II, 104, 105; III, 97; IV, 37, 40; VII, 79.
 Colias VIII, 96.
 Colophon I, 14, 16, 142. Colophonii I, 147, 150.
 Colossae VII, 30.
 Combrea VII, 123.
 Compsatus VII, 109.
 Contadesdus IV, 90.
 Copais VIII, 135.
 Corcyra III, 48—53; VII, 145, 154, 168.
 Coressus V, 100.
 Corinthii et Corinthus I, 14, 23, 24, 50, 51; II, 167; III, 48—53; IV, 162; V, 75, 76, 92, 93; VI, 89, 108, 128; VII, 154, 195, 202; VIII, 1, 21, 43, 45, 61, 72, 79, 94; IX, 28, 31, 69, 88, 95, 102, 105.
 Corobius IV, 151—153.
 Coronaei V, 79.
 Corsica I, 165—167; VII, 165.
 Corycium antrum VIII, 36.
 Corydallus VII, 214.
 Corys III, 9.
 Cos I, 144; IX, 76. Coi VII, 99, 164.
 Cotys IV, 45.
 Cranaspes III, 126.
 Cranai VIII, 44.
 Crathia Minerva V, 45.
 Crathis I, 145; V, 45.
 Cratines, Rheginus, VII, 165. Magnes, VII, 190.
 Cremni IV, 20, 110.
 Creston I, 57; Crestonaei eorumque terra V, 3, 5; VII, 124, 127; VIII, 116.
 Creta et Cretenses I, 65, 171—173; III, 44, 59; IV, 45, 151, 154, 161; VII, 92, 145, 169—171.
 Crinippus VII, 165.
 Crisaeus campus VIII, 32.
 Critalla VII, 26.
 Critobulus, Cyrenaenus, II, 181. Toronaenus, VIII, 127.
 Crius VI, 50, 73; VIII, 92.
 Crobzyi IV, 49.
 Crocodilorum urbs II, 149.

- Croesus I, 6, 7, 26—56, 59, 65, 69—92, 95, 141, 153, 155, 156, 207, 208, 211; III, 14, 34, 36, 47; V, 36; VI, 37, 125, 127; VII, 30; VIII, 35, 122.
 Crophii II, 28.
 Crossaea VII, 123.
 Croton III, 131, 136—138; V, 44—47; VI, 21; VIII, 47.
 Cuphagoras VI, 117.
 Curium V, 113.
 Cyaneae insulae IV, 85, 89.
 Cyaxares I, 16, 46, 73, 103, 106.
 Cybebe V, 102.
 Cyberniscus VII, 98.
 Cyclades V, 30, 31.
 Cydippa VII, 165.
 Cydonia III, 44, 59.
 Cydrara VII, 30.
 Cyllyrii VII, 155.
 Cylon V, 71.
 Cymaet Cymaei I, 149, 157—160; V, 38, 123; VII, 194; VIII, 130.
 Cynegirus VI, 114.
 Cyneas (Cyneus?) VI, 101.
 Cynesii = Cynetes II, 33; IV, 49.
 Cyniscus VI, 71.
 Cynocephali IV, 191.
 Cynosarges V, 63; VI, 116.
 Cynosura VIII, 76, 77.
 Cynurii VIII, 73.
 Cypria carmina II, 117.
 Cyprus I, 72, 105, 199; II, 79, 182; III, 19, 91; IV, 162, 164; V, 9, 31, 49, 104—116; VI, 6; VII, 90; VIII, 68, 100.
 Cypri claves, vid. Claves.
 Cypselus, Atheniensis, VI, 35, 36.
 Corinthius, I, 14, 20, 23; III, 48; V, 92. Cypselidae VI, 128.
 Cyranis IV, 195.
 Cyrenaei et Cyrene II, 32, 33, 161, 181, 182; III, 13, 91, 131; IV, 152, 154—165, 169—171, 186, 199, 203.
 Cyranus, heros, I, 167. opp., IX, 105. insula, vid. Corsica.
 Cyrus, avus regis Persarum, I, 111. rex Pers., I, 46, 54, 71—80, 84, 86—91, 95, 108—130, 141, 152—157, 160, 162, 169, 177, 178, 188—191, 201—214; II, 1; III, 1—3, 34, 36, 44, 61, 63, 64, 68, 69, 74, 75, 88, 89, 120, 133, 139, 152, 159, 160; V, 52; VII, 2, 8, 11, 18, 51, 64, 69, 78; IX, 122.
 Cythera I, 82, 105; VII, 235.
 Cythnus VII, 90; VIII, 67.
 Cythnii VIII, 46.
 Cytissorus VII, 197.
 Cyziceni et Cyzicus IV, 14, 76; VI, 33.
 Dadicae III, 91; VII, 66.
 Daedalus VII, 170.
 Dai I, 125.
 Damasithymus VII, 98. alius, VIII, 87.
 Damasus VI, 127.
 Damia V, 82, 83.
 Danaë II, 91; VI, 53; VII, 61, 150.
 Danaus II, 91, 93; VII, 94. filiae eius II, 171, 182.
 Daphnae Pelusiae II, 30, 107.
 Daphnis IV, 138.
 Dardanii I, 189.
 Dardanus, urbs, V, 117; VII, 43.
 darici IV, 166; VII, 28.
 Daritae III, 92.
 Darius, Hystasp. f., I, 183, 187, 209, 210; II, 158; III, 12, 38—VI, 119 passim; VII, 1—11, 14, 18, 20, 27, 32, 52, 59, 64, 69, 72, 73, 78, 82, 97, 105, 106, 133, 186, 194, 224; VIII, 39; IX, 107, 108, 111.
 Xerxis f., IX, 108.
 Dascyleum III, 120, 126; VI, 33.
 Dascylus I, 8.

- Datis VI, 94, 97, 98, 118; VII, 8, 10, 74, 88.
 Datum IX, 75.
 Daulii VIII, 35.
 Daurises V, 116—118, 121, 122.
 Decelea IX, 15, 73.
 Decelus, heros, IX, 73.
 Deioeces I, 16, 73, 96—103.
 Deiphonus IX, 92, 95.
 Delii et Delus I, 64; II, 170; IV, 33—35; VI, 97—99; VIII, 132, 133; IX, 90, 96.
 Delium VI, 118.
 Delphi I, 13, 14, 19, 20, 25, 46—55, 65—67, 85, 92, 167, 174; II, 135, 180; III, 57; IV, 15, 150, 156, 157, 161—163, 179; V, 42, 43, 67, 82, 89, 92; VI, 19, 27, 34, 35, 52, 57, 66, 70, 76, 86, 135, 139; VII, 111, 132, 139, 140, 148, 163, 165, 239; VIII, 27, 35, 82, 114, 121, 122; IX, 33, 42, 81, 93. cives I, 14, 20, 51, 54, 55; II, 134, 180; VII, 141, 178, 179; VIII, 36—39.
 Delta II, 13, 15—18, 41, 59, 97, 179.
 Demaratus V, 75; VI, 50, 51, 61—67, 70—75, 84; VII, 3, 101—104, 209, 234—237, 239; VIII, 65.
 Demarmenus V, 41; VI, 65.
 Democedes III, 125, 129—137.
 Democritus VIII, 46.
 Demonax IV, 161, 162.
 Demonous VII, 195.
 Demophilus VII, 222.
 Dersaei VII, 110.
 Derusiaei I, 125.
 Deucalion I, 56.
 Diactorides, Crannonius, VI, 127; Spartanus, VI, 71.
 Diadromes VII, 222.
 Diana I, 26; II, 59, 83, 137, 155, 156; III, 48; IV, 33, 87; V, 7; VI, 138; VII, 176; VIII, 77. Artemisium IV, 34, 35.
 Dicaea VII, 109.
 Dicaeus VIII, 65.
 Dictyna III, 59.
 Didymis oraculum VI, 19.
 Dieneces VII, 226.
 Dindymene I, 80.
 Dinomenes VII, 145.
 Διομήδης ἄριστος II, 116.
 Dionysius VI, 11, 12, 17.
 Dionysophanes IX, 84.
 Dioscuri II, 43, 50, 146; VI, 127.
 Dipaeenses IX, 35.
 Dithyrambus VII, 227.
 dithyrambus I, 23.
 Dium VII, 22.
 Doberes V, 16; VII, 113.
 Dodona I, 46; II, 52, 58; IX, 93. Dodonaei II, 55, 57; IV, 33.
 Dolonci VI, 34—36, 40.
 Dores I, 6, 28, 56, 57, 139, 144, 146, 171; II, 178; III, 56; V, 68, 72, 76; VI, 53, 55; VII, 9, 93, 99; VIII, 31, 43, 46, 66, 73. vestis Dor. V, 87, 88.
 Dorieus V, 41—48; VII, 158, 205; IX, 10.
 Doris VIII, 31, 32, 43.
 Doriscus V, 98; VII, 25, 58, 59, 105, 106, 108, 121.
 Dorus I, 56.
 Doryssus VII, 204.
 Dotus VII, 72.
 Δρόμος Ἀχιλλῆος V, 55, 76.
 Dropici I, 125.
 Drymus VIII, 33.
 Dryopes et Dryopis I, 56, 146; VIII, 31, 43, 46, 73.
 Δρυὸς κεφαλὰ IX, 39.
 Dymanatae V, 68.

- Dyme I, 145.
 Dyrras VII, 198.
 Dysorum V, 17.

 Echatana, vid. Agb.
 Echebrates V, 92.
 Echedorus VII, 124, 127.
 Echemus IX, 26.
 Echestratus VII, 204.
 Echinades II, 10.
 Edoni V, 11, 124; VII, 110, 114; IX, 75.
 Eetion, vid. Aëtion.
 Egestani V, 46; VII, 158.
 Eion VII, 25, 107, 118; VIII, 118, 120.
 Elaeus (Ἐλαίος) VI, 140; VII, 22, 33; IX, 116, 120.
 Elatea VIII, 38.
 Elbo II, 140.
 Elei et Elis II, 160; IV, 30, 148; VI, 70, 127; VIII, 72, 73; IX, 77.
 Elisyci VII, 165.
 Eleonius V, 43. •
 Elephantine II, 9, 17, 18, 28—31, 69, 175; III, 19, 20.
 Eleusis I, 30; V, 74, 76; VI, 64, 75; VIII, 65, 85; IX, 19, 27, 65.
 Ellopiia VIII, 23.
 Elorus VII, 154.
 Enarees I, 105; IV, 67.
 Enchelees V, 61; IX, 43.
 Eneti I, 196; V, 9.
 Enianes VII, 132, 185, 198.
 Enipeus VII, 129.
 Enneacrurus VI, 137.
 Ἐννέα ὁδοί VII, 114.
 Eordi VII, 185.
 Epaphus II, 38, 153; III, 27, 28.
 Ephesii et Ephesus I, 26, 92, 142, 147; II, 10, 106, 148; V, 54, 100, 102; VI, 16, 84; VIII, 103, 107.
 Ephialtes VII, 213—218, 223, 225.

 Epicydes VI, 86.
 Epidanus, vid. Apid.
 Epidauros III, 50, 52; V, 83; VIII, 46. Epidaurii I, 146; V, 82—84; VII, 99; VIII, 1, 43, 72; IX, 28, 31.
 Epigoni Homeri IV, 32.
 ἐπιστάσιον VI, 84.
 Epistrophus VI, 127.
 Epium IV, 148.
 Epizelus VI, 117.
 Epizephyrii VI, 23.
 Erasinus VI, 76.
 Erechtheus V, 82; VII, 189; VIII, 44, 55.
 Eretria I, 61, 62; V, 57; VI, 43, 94, 98, 99, 102, 106, 107, 115, 127. Eretrienses V, 99, 102; VI, 99—102, 119; VIII, 1, 46; IX, 28, 31.
 Eridanus III, 115.
 Erineus VIII, 43.
 Erinyes IV, 149.
 Erochus VIII, 33.
 Erxander IV, 97; V, 37.
 Erycina V, 43, 45.
 Erythea IV, 8.
 Erythrae, Boeotiae opp., IX, 15, 19, 22, (25); Ioniae opp., I, 142; Erythraei I, 18, 142; VI, 8.
 Ἐρυθρῇ βάλος II, 111.
 Eryxo IV, 160.
 Etearchus, Ammonius, II, 32, 33. Cretensis, IV, 154.
 Eteocles V, 61.
 Euaenetus VII, 173.
 Euagoras VI, 103.
 Eualcidas V, 102.
 Euboea I, 146; IV, 33; V, 31, 77; VI, 127; VII, 176, 183, 189; VIII, 4, 6, 8, 20, 68, 69, 86. Euboeenses VIII, 4, 5, 19, 20. τὰ ἄκρα, VI, 100; VII, 192; τὰ Κοίλα, VIII, 13, 14.

- Euboenses in Sicilia VII, 156.
 Euboicum talentum III, 89, 95.
 Euclides VII, 155.
 Euclithon IV, 162; V, 104.
 Euenius IX, 92—95.
ἐὐεργέται ap. Spartanos I, 67.
 ap. Persas III, 154; VIII, 85.
 Euhesperides IV, 171, 204.
 Euhesperitae IV, 198.
 Eumenes VIII, 93.
 Eunomus VIII, 131.
 Eupalinus III, 60.
 Euphemidae IV, 150.
 Euphorbus VI, 101.
 Euphoriion, Aeschyli p., II, 156;
 VI, 114. Laphanis p., VI, 127.
 Euphrates I, 180, 184—186,
 191, 193; V, 52.
 Euripus V, 77; VII, 173, 183;
 VIII, 7, 15, 66.
 Europa I, 4, 103, 209; II, 16,
 26, 33, 108; III, 96, 115, 116;
 IV, 36, 42, 45, 49, 89, 143,
 198; V, 1, 12; VI, 33; VII,
 5, 8—10, 20, 33, 50, 56, 126,
 148, 174, 185; VIII, 51, 97, 108,
 109; IX, 14. Europaei VII, 73.
 Europa, Tyria, I, 2, 173; IV,
 45, 147.
 Euryanax IX, 10, 53, 55.
 Eurybates VI, 92; IX, 75.
 Eurybiades VIII, 2, 4, 42, 49,
 57—64, 74, 79, 108, 124.
 Euryclides VIII, 2, 42.
 Eurycrates VII, 204.
 Eurycratides VII, 204.
 Eurydame VI, 71.
 Eurydemus VII, 213.
 Euryleon V, 46.
 Eurymachus VII, 205. eius
 nepos, VII, 233.
 Euryphon VIII, 131.
 Eurypylus IX, 58.
 Eurysthenes IV, 147; V, 39;
 VI, 51, 52; VII, 204.
 Eurystheus IX, 26, 27.
 Eurytus VII, 229.
 Euthoenus IX, 105.
 Eutychides IX, 73.
 Euxinus pontus I, 6, 72, 76,
 110; II, 33, 34; III, 98; IV,
 46, 90; VI, 33. Pontus IV,
 8, 10, 38, 46, 81, 85—87, 89,
 95, 99; VI, 5, 26; VII, 36,
 55, 95, 147.
 Exampeus IV, 52, 81.
 Gades IV, 8.
 Gaeson IX, 97.
 Galepsus VII, 122.
 Gallaica VII, 108.
γάμοποι VII, 155.
 Gandarii III, 91; VII, 66.
 Garamantes IV, 174, 183, 184.
 Gargaphia IX, 25, 49—52.
 Gauanes VIII, 137.
 Gebeleizis IV, 94.
 Gela et Gelenses VI, 23; VII,
 153—156.
 Geleon V, 66.
 Gelo VII, 145, 153—166, 168.
 Geloni IV, 102, 108, 109, 119,
 120, 136.
 Gelonus IV, 10.
 Gephyraei V, 55, 57, 58, 61, 62.
 Geraestus VIII, 7; IX, 105.
 Gergis VII, 82.
 Gergithae V, 122; VII, 43.
 Germanii I, 125.
Γέρωντες I, 65; VI, 57.
 Gerrhi IV, 71.
 Gerrhus, fl., IV, 19, 20, 47, 56.
 regio, IV, 53, 56.
 Geryones IV, 8.
 Getae IV, 93—96, 118; V, 3, 4.
 Gigonus VII, 123.
 Gilligamae IV, 169.
 Gillus III, 138.
 Gindanes IV, 176, 177
 Glaucon IX, 75.

- Glaucus, Chius, I, 25. Spar-
 tanus, VI, 86. Lycius, I,
 147.
 Glisas IX, 43.
 gnomon II, 109.
 Gnurus IV, 76.
 Gobryas III, 70, 73, 78; IV,
 182, 184; VI, 43; VII, 2, 5,
 16, 82, 97; IX, 41. Darii f.,
 VII, 72.
 Gonnus VII, 128, 173.
 Gordias I, 14, 35, 45. Midæ p.,
 VIII, 138.
 Gorgo, Cleomenis f., V, 48, 51;
 VII, 239.
 Gorgonis caput II, 91.
 Gorgus V, 104, 115; VII, 98;
 VIII, 2, 11.
 Graeci et Graecia passim.
 Gratiarum collis IV, 175. cul-
 tus II, 50.
 Grinnus IV, 150.
 Grynea I, 149.
 grypes III, 116; IV, 13, 27,
 79, 152.
 Gygadas I, 14.
 Gygaea, Macedonia, V, 21;
 VIII, 136. palus, I, 93.
 Gyges, rex Lydorum, I, 8—15
 (91). Myrsi p., III, 122; V,
 121.
 Gymnopaediae VI, 67.
 Gyndes I, 189, 190, 202; V, 52.
 Gyzantes IV, 194.
 Haemus IV, 49.
 Haliacmon VII, 127.
 Halicarnassus I, 144, 175; II,
 178; VII, 99; VIII, 104. Hali-
 carnassenses VII, 99.
 Halienses (*Ἀλιεῖς*) VII, 137.
 Halys I, 6, 28, 72, 75, 103,
 130; V, 52, 102; VII, 26.
 Hamilcar VII, 165—167.
 Hanno VII, 165.
 Harmamithres VII, 88.
 Harmatides VII, 227.
 Harmocydes IX, 17.
 Harmodius V, 55; VI, 109,
 123.
 Harpagus, Medus, I, 80, 108—113,
 117—120, 123, 127, 129,
 162—169, 171—177. Persa,
 VI, 28, 30.
 Hebae tessera (*σύνθημα Ἡβης*)
 IX, 98 (?).
 Hebrus IV, 90; VII, 59.
 Hecataeus II, 143; V, 36, 125,
 126; VI, 137.
Ἐκατόν νῆσοι, vid. centum ins.
 Hector II, 120.
 Hegesander V, 125; VI, 137.
 Hegesicles I, 65.
 Hegesipyla VI, 39.
 Hegesistratus, Eleus, IX, 37.
 Sanius, IX, 90—92. Sigeensis,
 V, 94.
 Hegetoridas IX, 76.
 Hegias IX, 33.
 Helena I, 3; II, 112—120; V,
 94; VI, 61; IX, 73.
 Helice I, 145.
 Heliconius (*Ποσειδέων*) I, 148.
 Heliopolis II, 3, 7—9, 59, 63.
 Heliopolitae II, 3, 73.
 Helisyci, vid. Elisyci.
 Helle VII, 58.
 Hellen I, 56.
 Hellenium II, 178.
 Hellespontias ventus VII, 188.
 Hellespontus I, 57; IV, 38, 76,
 85, 86, 95, 137, 138; V, 11,
 13, 14, 23, 33, 91, 103, 117,
 122; VI, 26, 33, 43, 95, 140;
 VII, 6, 8, 10, 33—36, 45, 54,
 56, 58, 78, 106, 137, 147, 163;
 VIII, 51, 87, 107—120; IX, 66,
 98, 101, 106, 114, 115. Hel-
 lespontii III, 90; IV, 34, 138,
 144; V, 1; VII, 95.

- Helotae VI, 58, 75, 80, 81;
 VII, 229; VIII, 25; IX, 10,
 28, 80, 85.
 Hephæstienses VI, 140.
 Heraclea V, 43.
 Heracidae I, 7, 13, 14, 91;
 V, 43; VIII, 114; IX, 26,
 27, 33.
 Heracles, Car, V, 121. Cu-
 manus, I, 158. alius Cumanus,
 V, 37.
 Heraeum oppidum IV, 90.
 Hercules I, 7; II, 42—45, 83,
 113, 145, 146; IV, 8—10, 59,
 82; V, 43; VI, 53, 108, 116;
 VII, 176, 193, 198, 204, 220;
 VIII, 43, 131.
 Hercules columnae II, 33; IV,
 8, 42, 43, 152, 181, 185, 196;
 VIII, 132.
 Ἑρμῆος πόλις II, 67.
 Hermione VIII, 73. Hermio-
 nenses III, 59; VIII, 43, 72;
 IX, 28, 31.
 Hermippus VI, 4.
 Hermolycus IX, 105.
 Hermophantus V, 99.
 Hermotimus VIII, 104—106.
 Hermotybies II, 164—168;
 IX, 32.
 Hermus I, 55, 80; V, 101.
 Herodotus, Halicarnassensis,
 I, 1. Basilidae f., VIII, 132.
 Herophantus IV, 138.
 Herpys IX, 38.
 Hesiodus II, 53; IV, 32.
 Hexapolis I, 144.
 Hiero VII, 156.
 Hieronymus IX, 33.
 Himera VI, 24; VII, 165.
 Hipparchus V, 55, 56, 62; VI,
 123; VII, 6.
 Hippias I, 61; V, 55, 62, 91—96;
 VI, 102, 107—109, 121.
 ἱπποβοῦται V, 77.
 Hippoclidus VI, 127—129.
 Hippoclus IV, 138.
 Hippocoon V, 60.
 Hippocrates, Gelae tyr., VI, 23;
 VII, 154, 155; Megacelis f.,
 VI, 131. Pisistrati p., I, 59;
 V, 65; VI, 103. Sybarita,
 VI, 127.
 Hippocratides VIII, 131.
 Ἰππόκλειος ἀγορῇ IV, 53.
 Hippolochus I, 147.
 Hippomachus IX, 38.
 Hipponicus, Calliae p., VII, 151.
 Calliae f., VI, 121.
 Histiaea (Histiaeotis) Euboeae
 VII, 175; VIII, 23—25, 66.
 Histiaeotis Thessaliae I, 56.
 Histiaeus, Milesius, IV, 137—
 141; V, 11, 23—25, 30, 35, 36,
 106—108, 124; VI, 1—6, 26—31,
 46. Samius, VIII, 85. Terme-
 rensis, V, 37; VII, 98.
 Homerus II, 23, 53, 116, 117;
 IV, 29, 32; V, 67; VII, 181.
 Hoples V, 66.
 Hyacinthia IX, 7, 11.
 Hyampeus, vertex Parnassi,
 VIII, 39.
 Hyampolis VIII, 28, 33.
 Hyatae V, 68.
 Hybla VII, 155.
 Hydarnes, unus e septem, III,
 70 (VI, 133 ?). Sisamnis p.,
 VII, 66. Asianae orae praef.,
 VII, 135; immortalium dux,
 VII, 83, 211 (215, 218 ?);
 VIII, 113, 118.
 Hydrea III, 59.
 Ὑδρυνέες III, 90.
 Hylaea IV, 9, 18, 19, 54, 55, 76.
 Hylleis V, 68.
 Hyllus, Hercules f., VI, 52;
 VII, 204; VIII, 131; IX, 26.
 fl., I, 80.
 Hymeas V, 116, 122.

- Hymettus VI, 137.
 Hypachaei VII, 91.
 Hypacyris IV, 47, 55.
 Hypanis IV, 17, 18, 47, 52, 53, 81.
 Hyperanthes VII, 224.
 Hyperborei IV, 13, 32—36.
 Hypernotii IV, 36.
 Hyperoche IV, 33—35.
 Hyrcanii III, 117; VII, 62.
 Hyrgis IV, 57.
 Hyria VII, 170.
 Hyroeades I, 84.
 Hysiae V, 74; VI, 108; IX, 15, 25.
 Hysseldomus(?) VII, 98.
 Hystanes VII, 77.
 Hystaspes, Darii p., I, 183, 209, 210; III, 70, 140; IV, 83, 91; V, 30, 73; VI, 98; VII, 1, 10, 11, 224. Darii f., VII, 64.
 Iacchus VIII, 65.
 Iadmon II, 134.
 Ialysus I, 144.
 Iamidae V, 44; IX, 33.
 Iapyges et Iapygia III, 138; IV, 99; VII, 170.
 Iardanus I, 7.
 Iason IV, 179; VII, 193.
 Iatragoras V, 37.
 Ibanollis V, 37, 121.
 Iberia I, 163. Iberi VII, 165.
 ibis II, 65—67, 76.
 Icarium mare VI, 95.
 Ichnae VII, 123.
 ichneumon II, 67.
 Ichthyophagi III, 19—25, 30.
 Ida I, 151; VII, 42.
 Idanthyrus IV, 76, 120, 126, 127.
 Idrias V, 118.
 Ienysus III, 5.
 Ilias II, 116, 117.
 Ilissus VII, 189.
 Ilithyia IV, 85.
 Ilium I, 5; II, 10, 117—120; VII, 20, 161. Iliaca terra V, 94, 122; VII, 42.
 Illyrii I, 196; IV, 49; VIII, 137; IX, 43.
 Imbrus V, 26; VI, 41, 104.
 Inachus I, 1.
 Inarus III, 12, 15; VII, 7.
 Indi (India) I, 192; III, 38, 94, 97—106; IV, 40, 44; V, 3; VII, 9, 65, 86; VIII, 113; IX, 31. Ind. canes I, 192; VII, 187.
 Indus IV, 44.
 Ino VII, 197.
 Intaphrenes III, 70, 78, 118, 119.
 Inyx VI, 23, 24.
 Io I, 1, 2, 5; II, 41.
 Iolcus V, 94.
 Ion V, 66; VII, 94; VIII, 44.
 Iones et Ionia I, 6, 18, 28, 56, 74, 76, 139, 141—174; II, 1, 15—17, 69, 106, 152, 154, 163, 178; III, 39, 90, 122; IV, 35, 89, 97, 98, 128, 133—142; V, 28—31, 37, 49, 50, 58, 69, 97—122; VI, 1—33, 41—43, 86, 95, 98; VII, 9, 10, 51, 94, 95, 191; VIII, 10, 22, 46, 48, 73, 85, 90, 97, 109, 130, 132; IX, 26, 90, 98, 99, 103—106. vestis Ion. V, 87.
 Ionium mare VII, 20.
 Ionius sinus VI, 127.
 Iphiclus IX, 116.
 Iphigenia IV, 103.
 Ipni VII, 188.
 Irasa IV, 158, 159.
 irenes IX, 85.
 Is I, 179.
 Isagoras V, 66, 70—72.
 Ischenous VII, 181; VIII, 92.
 Isis II, 40, 41, 59, 61, 156; IV, 186.

- Ismaris VII, 109.
 Ismenius Apollo I, 52, 92; V, 59; VIII, 134.
 Issedones I, 201; IV, 13, 16, 25—27.
 Ister I, 202; II, 26, 33, 34; IV, 47—53, 80, 89, 93, 97, 99—101, 118, 122, 133—136, 139; V, 9, 10; VII, 10.
 Isthmus Cor. VII, 139, 172—177, 207, 235; VIII, 40, 49, 56, 57, 60, 63, 71—74, 79, 121, 123; IX, 7—15, 19, 26, 27, 81. Chersonesi VI, 36. Cnid. I, 174.
 Istria II, 33.
 Italia I, 24, 145; III, 136, 138; IV, 15; V, 43; VI, 127; VIII, 62.
 Itanus IV, 151.
 Ithamitres VII, 167. alius VIII, 130; IX, 102.
 Ithome IX, 35.
 Iuno I, 31; II, 50, 178, 182; IV, 88 (IX, 98); *Ἥραιον* I, 70; III, (60), 123; IV, 152; V, 92; VI, 81, 82; IX, 52, 53, 61, 69, 96.
 Iuppiter I, 44, 65, 89, 131, 171, 181—183, 207; II, 7, 13, 29, 42, 45, 54—56, 74, 83, 116, 136, 143, 146, 178; III, 124, 125, 142, 158; IV, 5, 59, 127, 180, 181, 203; V, 46, 66, 119; VI, 56, 67, 68; VII, 40, 56, 61, 141, 197, 220; VIII, 77; IX, 7, 81, 122. conf. Ammon.
 Iyrcae IV, 22.

Καλή ἀκτὴ VI, 22, 23.
κίκι II, 94.
Κοῖλα, vid. Cava.
Κοῖλη VI, 103.
κυλλήστις II, 77.
Κυνώ I, 110, 122.

 Labda V, 92.
 Labdacus V, 59.
 Labraunda V, 119.
 Labynetos I, 74. eius f, I, 77, 188.
 labyrinthus II, 148.
 Lacedaemon et Lacedaemonii passim.
 Lacmon IX, 93.
 Lacrines I, 152.
 Lada VI, 7, 11.
 ladanum III, 112.
 Ladice II, 181.
 Laius IV, 149; V, 43, 59, 60.
λαμπαδηφορίη VIII, 98.
 Lampito VI, 71.
 Lampo, Aegineta, IX, 78. Atheniensis, IX, 21. Samius, IX, 90.
 Lamponium V, 26.
 Lampsacus V, 117. Lampsaceni VI, 37, 38.
 Laodamas, Aegineta, IV, 152. Eteoclis f., V, 61. Pho. aeensis, IV, 138.
 Laodice Hyperborea IV, 33, 35.
 Laphanes Azen VI, 127.
 Larisae I, 149.
 Lasonii III, 90; VII, 77.
 Lasus VII, 6.
 Latona II, 59, 83, 152, 155, 156.
 Laurium VII, 144.
 Laus VI, 21.
 Leager IX, 75.
 Learchus IV, 160.
 Lebadea VIII, 134.
 Lebaea VIII, 137.
 Lebedus I, 142.
 Lectus IX, 114.
λήϊον VII, 197.
 Leleges I, 171.
 Lemnus IV, 145; V, 26, 27; VI, 136—140. Lemnii V, 27; VIII, 73.
 Leo, Spartanus, I, 65; V, 39; VII, 204. Troezenus, VII, 180.

- Leobotes I, 65; VII, 204.
 Leocedes VI, 127.
 Leonidas V, 41; VII, 204—239;
 VIII, 15, 21, 71, 114; IX, 10,
 64, 78, 79.
 Leontiades VII, 205, 238.
 Leontini VII, 154.
 Leoprepes, Spartanus, VI, 85.
 Simonidis p., VII, 228.
 Leotychides, Anaxilai f., VIII,
 131. Menarei f., VI, 65, 67,
 71—73, 85—87; VIII, 181; IX,
 90—92, 98, 99, 114.
 Lepreum IV, 148. Lepreatae
 IX, 28, 31.
 Leros V, 125.
 Lesbii et Lesbus I, 23, 24,
 151, 160, 202; III, 39; V, 26,
 98; VI, 5, 8, 26—28, 31;
 IX, 106.
 Leucadii VIII, 45, 47; IX,
 28, 31.
 Leuce Acte VII, 25.
 Leucon IV, 160.
 Libya et Libyes I, 46; II, 8,
 12, 15—33, 50, 54—56, 65,
 77, 91, 99, 150; III, 12—17,
 91, 96, 115; IV, 29, 41—45,
 145, 150—160, 167—199,
 203—205; V, 42, 43; VII, 70,
 71, 86, 165, 184. Libycus
 mons II, 8. *Λιβ. λόγος* II,
 161.
 Liches I, 67, 68.
 Lida I, 175.
 Ligyres V, 9; VII, 165. Asia-
 tici, II, 72.
 Limeneum I, 18.
 Lindus I, 144; II, 182; III, 47.
 Lindii VII, 163.
 Linus II, 79.
 Lipaxus VII, 123.
 Lipoxais IV, 5, 6.
 Lipydrum V, 62.
 Lisae VII, 123.
 Lisus VII, 108.
 Locri VII, 132; VIII, 66; IX,
 31. Epiz. VI, 23. Opunt.
 VII, 203, 207; VIII, 1. Ozol.
 VIII, 32.
 Lotophagi IV, 177, 178, 183.
 lotos II, 92, 96; IV, 177.
 Lucina IV, 35.
 Luna I, 131; II, 47; IV, 188;
 VII, 37.
 Lycaretus III, 143; V, 27.
 Lycia et Lycii I, 28, 171, 173,
 176, 182; III, 4, 90; IV,
 35, 45; VII, 92. Lyc. arcus
 VII, 77.
 Lycidas IX, 5.
 Lycomedas VIII, 11.
 Lycopas III, 55.
 Lycophron III, 50, 53.
 Lycurgus, Spartanus, I, 65, 66.
 Arcas, VI, 127. Atheniensis,
 I, 59, 60.
 Lycus, fl. Phryg., VII, 30.
 fl. Scyth., IV, 123.
 Lycus, Atheniensis, I, 173;
 VII, 92. Scythia, IV, 76.
 Lydi et Lydia I, 7, 10, 13,
 18, 27—29, 34—37, 45, 47—50,
 53—55, 69—94, 103, 141,
 142, 153—157, 171; II, 167;
 III, 90, 127; IV, 45; V, 12,
 49, 101; VI, 32, 125; VII,
 30, 31, 42, 74.
 Lydias VII, 127.
 Lydus I, 7, 171; VII, 74.
 Lygdamis, Halicarnassensis,
 VII, 99. Naxius, I, 61, 64.
 Lynceus II, 91.
 Lysagoras, Milesius, V, 30. Pa-
 rius, VI, 133.
 Lysanias VI, 127.
 Lysicles VIII, 21.
 Lysimachus VIII, 79, 95; IX,
 28.
 Lysistratus VIII, 96.

- Macae** IV, 175, 176; V, 42.
Macedni I, 56; VIII, 43.
Macedones et Macedonia V, 17, 18, 20; VI, 44, 45; VII, 25, 73, 128, 173, 185; VIII, 34, 115, 126, 127, 137, 138; IX, 31, 89.
Machlyes IV, 178, 180.
Macistius, *vid.* **Masist**.
Macistus IV, 148.
Macrones II, 104; III, 94; VII, 78.
Mactorium VII, 153.
Madyes I, 103.
Madytus VII, 83; IX, 120.
Maeander II, 29; III, 122; V, 118, 119; VII, 26, 30. **Mae. campus** I, 18, 161; II, 10.
Maeandrius III, 123, 142—148; V, 27.
Maeones, Cabelenses, VII, 77; **Lydi**, I, 7; VII, 74.
Maeotae IV, 123.
Maeotes (Tanais) IV, 45.
Maeotis palus I, 104; IV, 3, 20, 21, 57, 86, 100, 101, 110, 116, 120, 123.
Magdolus II, 159.
Magi I, 101, 107, 108, 120, 128, 132, 140; VII, 19, 37, 43, 113, 191. *vid.* **Smerdis**.
Magnesia VII, 176, 183, 188, 193. *ad* **Maeandr.**, I, 161; III, 122, 125.
Magnetes VII, 132, 135. *ad* **Maeandr.**, III, 90.
Μαγοφόνια III, 79.
Malea I, 82; IV, 179; VII, 168.
Malena VI, 29.
Males VI, 127.
Maliaca et Malienses VII, 132, 196—216; VIII, 31, 43, 66; IX, 31.
Maliacus sinus IV, 33.
Mandane I, 107, 108, 111 (122).
Mandrocles IV, 87, 88.
Maneros II, 79.
Manes I, 94; IV, 45.
Mantineia et Mantinenses IV, 161; VII, 202; IX, 35, 77.
Mantyas V, 12.
Maraphii I, 125.
Marathon I, 62; VI, 102—136; VII, 1, 74; IX, 27, 46.
Mardi I, 125.
Mardonius VI, 43—45, 94; VII, 5, 9, 10, 82, 108, 121; VIII, 26, 68, 69, 97, 99—102, 107, 113, 126, 129, 131—143; IX, 1—34, 100, 101.
Mardontes VII, 80; VIII, 130; IX, 102.
Marea II, 18, 30.
Mares III, 94; VII, 79.
Mariandyni I, 28; III, 90; VII, 72.
Maris IV, 48.
Maron VII, 227.
Maronea VII, 109.
Mars II, 59, 63, 83; IV, 59—62; V, 7; VII, 76, 140; VIII, 77.
Marsyas, fl., V, 118, 119. **Silen.**, VII, 26.
Mascames VII, 105, 106.
Masistes VII, 82, 121; IX, 107—113.
Masistius VII, 79; IX, 20—25, 31.
Maspui I, 125.
Massages VII, 71.
Massagetæ I, 201, 204—216; III, 36; IV, 11, 172; VII, 18.
Massilia V, 9.
Mater Deorum I, 80; IV, 76.
Matieni montes I, 189.
Matieni I, 72, 202; III, 94; V, 49, 52; VII, 72.
Matten VII, 98.
Mausolus V, 118.
Maxyes IV, 191.
Mazares I, 156, 157, 160, 161.
Mecistes V, 67.

- Mecyberna* VII, 122.
Medea I, 2, 3; VII, 62.
Medi et Media I, 16, 55, 56, 72—74, 95—130, 134, 162, 185, 206; III, 65, 92, 126; IV, 1, 4, 12, 37, 40; V, 9; VI, 9, 22, 24, 84, 109, 112, 120; VII, 20, 40, 62, 210; VIII, 113; IX, 31, 40, 43, 44, 46, 77. *Med. vestis* I, 135; III, 84; V, 9; VI, 112; VII, 80, 116; *Med. equi* III, 106.
Megabates V, 32—35.
Megabazus IV, 143, 144; V, 1, 2, 10—26, 98. *alius* VI, 33; VII, 22, 67, 97.
Megabyzus, *unus e septem*, III, 70, 81, 82, 153, 160, IV, 43. *Zopyri f.*, III, 160; VII, 82, 121.
Megacles, Alcmeonis p., VI, 125. *Alcm. f.*, I, 59, 61; VI, 127, 130, 131. *Hippocratis f.*, VI, 131.
Megacreon VII, 120.
Megadostes VII, 105.
Megapanus VII, 62.
Megara et Megarenses I, 59; V, 76; VIII, 1, 45, 60, 74; IX, 14, 21, 28, 31, 69, 85.
Megarenses in Sicil. VII, 156.
Megasidrus VII, 72.
Megistias VII, 219, 221, 228.
Melampus II, 49; VII, 221; IX, 34.
Melampygi lapis VII, 216.
Melanchlaeni IV, 20, 100—102, 107, 119, 125.
Melanippus, Thebanus, V, 67.
Mytilenaeus, V, 95.
Melanthius V, 97.
Melanthus I, 147; V, 65.
Melas, fl. Thessaliae, VII, 198, 199. *fl. Thraciae*, VII, 58.
Melas sinus VI, 41; VII, 58.
Meles I, 84.
Meliboea VII, 188.
Melii VIII, 46, 48.
Melissa III, 50; V, 92.
Memblarius IV, 147, 148.
Memnon II, 106.
Memnonia V, 53, 54; VII, 151.
Memphis II, 3, 8, 10, 12—14, 97, 99, 112, 114, 115, 119, 150, 153, 154, 158, 175, 176; III, 6, 13, 14, 16, 25, 27, 37, 91, 139.
Menares VI, 65, 71; VIII, 131.
Menda VII, 123.
Mendes II, 42, 46 (146).
Mendesia praefectura II, 42, 46, 166.
Mendesii II, 42, 46.
Mendesium Nili ostium II, 17.
Menelaius portus IV, 169.
Menelaus II, 113—119; V, 94; VII, 169, 171.
Menius VI, 71.
mensa solis III, 17, 18, 23.
Merbalus VII, 98.
Mercurius II, 51, 138, 145; V, 7.
Mermnadae I, 7, 14.
Meroë II, 29.
Mesambria IV, 93; VI, 33; VII, 108.
Messana VII, 164.
Messapii VII, 170.
Messenii III, 47; V, 49; IX, 35, 64.
Metapontini IV, 15.
Methymnaei I, 151.
Metiochus VI, 41.
Metrodorus IV, 138.
Micythus VII, 170.
Midas Phryx I, 14, 35. *Midae horti* VIII, 138.
Milesii et Miletus I, 14—22, 25, 46, 92, 142, 143, 146, 157, 169; II, 33, 159, 178; IV, 78, 137; V, 24, 28—37, 97, 120; VI, 1, 5—11, 18—31, 77, 86; VII, 10; IX, 97, 99, 104.

- Milo** III, 137.
Miltiades, Cypseli f., VI, 34—38, 103. **Miltiades**, Cimonis f., IV, 137, 138; VI, 34, 39—41, 103, 104, 109, 110, 132—137, 140; VII, 107.
Milyae et Milyas I, 173; III, 90; VII, 77.
Min II, 4, 99.
Minerva I, 19, 22, 60, 62, 66, 92, 160, 175; II, 28, 59, 83, 169, 170, 175, 182; III, 59; IV, 180, 188, 189; V, 45, 77, 82, 95; VII, 43, 141; VIII, 37, 39, 55, 94, 104; IX, 70.
Minoa V, 46.
Minos I, 171, 173; III, 122; VII, 169—171.
Minyae I, 146; IV, 145, 146, 148, 150.
Mitra I, 131.
Mitradates I, 110, 111, 121.
Mitrobates III, 120, 126, 127.
Mnesarchus IV, 95.
Mnesiphilus VIII, 57, 58.
Moeris II, 13, 101.
Moeridis lacus II, 4, 69, 148, 149; III, 91.
Moloeis IX, 57.
Molossi I, 146.
Molpagoras V, 30.
Momemphis II, 163, 169.
Mophi II, 28.
Moschi III, 94; VII, 78.
Mossynoeci III, 94; VII, 78.
Munychia VIII, 76.
Murichides IX, 4, 5.
Musaeus VII, 6; VIII, 96; IX, 43.
Mycale I, 148; VI, 16; VII, 80; IX, 90, 96—101, 104, 107, 114.
Mycenaei VII, 202; IX, 27, 28, 31.
Mycerinus II, 129—134, 136.
Myci III, 93; VII, 68.
Myconus VI, 118.
Myecphoritana praefectura II, 166.
Mygdonia VII, 123, 124, 127.
Mylasa I, 171.
Mylitta I, 131, 199.
Myndia navis V, 33.
Myrcinus V, 11, 23, 24, 124, 126.
Myriandricus sinus IV, 38.
Myrina I, 149. **Myrinaei** VI, 140.
Myrmex VII, 183.
Myron VI, 126.
Myrsilus Candaules I, 7.
Myrsus, **Candaulis** p., I, 7.
Gygis f., III, 122; V, 121.
Mys VIII, 133—135.
Mysi et Mysia I, 28, 36, 37, 160, 171; III, 90; V, 122; VI, 28; VII, 20, 42, 74; VIII, 106; IX, 32.
Mysus I, 171.
Mytilenaei et Mytilene I, 160; II, 135, 178; III, 13, 14; IV, 97; V, 11, 37, 38, 94, 95; VI, 5.
Myus et Myusii I, 142; V, 36; VI, 8.
Naparis IV, 48.
Nasamones II, 32, 33; IV, 172, 173, 182, 190.
Natho II, 165.
naucrari V, 71.
Naucratis II, 97, 135, 178, 179.
Nauplius VI, 76.
Naustrophus III, 60.
Naxii et Naxus I, 64; V, 28—36; VI, 96; VII, 146. **Nax. Siciliae** VII, 154.
Neapolis Aegypti II, 91. **Neap. Pallenae** VII, 123.
Necos, **Psammitichi** p., II, 152. **Psammitichi** f., II, 158, 159; IV, 42.
νενομαρτήσιον V, 92.
Neleus IX, 97.
Nelidae V, 65.

- Neocles VII, 173.
 Neon VIII, 32, 33.
Néon τεῖχος I, 149.
 Neptunus I, 148; II, 43, 50;
 IV, 59, 180, 188; VII, 129,
 192; VIII, 55, 123, 129; IX, 81.
 Nereides II, 50; VII, 191.
 Nesaei equi et Nesaeus campus
 III, 106; VII, 40; IX, 20.
 Nestor V, 65.
 Nestus VII, 109, 126.
 Neuri IV, 17, 51, 100, 102, 105,
 119, 125.
 Nicander VIII, 131.
 Nicandra II, 55.
 Nicodromus VI, 88—91.
 Nicolaus, Bulidis p., VII, 134;
 Bulidis f., VIII, 137.
 Nilus II, 10—34, 72, 93, 97,
 99, 113, 124, 138, 149, 150,
 154, 155, 158, 179; III, 10;
 IV, 39, 42, 45, 50, 53.
 Ninia porta III, 155.
 Ninus, opp., I, 102, 103, 106,
 178, 185, 193; II, 150. Nin-,
 rex, I, 7; II, 150.
 Nipsaei IV, 93.
 Nisaea I, 59.
 Nisyrii VII, 99.
 Nitetis III, 1, 3.
 Nitocris, Aegyptia, II, 100. Ba-
 bylonia, I, 185, 187; II, 100.
 Noës IV, 49.
 Nonacris VI, 74.
 Nothon VI, 100.
 Notium I, 149.
 Novem-fontes VI, 137.
 Novem-viae VII, 114.
 Nudium IV, 148.
 Nymphodorus VII, 137.
 Nysa II, 146; III, 97.

 Oarizus VII, 71.
 Oarus IV, 123, 124.
 Oasis III, 26.

 Oaxus IV, 154.
 Oceanus II, 21, 23; IV, 8, 36.
 Octamasades IV, 80.
 Ocytus VIII, 5, 59.
 Odomanti V, 16; VII, 112.
 Odrysae IV, 92.
 Odyssea II, 116; IV, 29.
 Oea V, 83.
 Oebares III, 85—88. Megabazi
 f., VI, 33.
 Oedipus IV, 149; V, 60.
 Oenoë V, 74.
 Oenone VIII, 46.
 Oenotria I, 167.
 Oenussae I, 165.
 Oeobazi Persae tres IV, 84;
 VII, 68; IX, 115, 119.
 Oeolycus IV, 149.
 oeor, oeorpata IV, 110.
 Oëroë IX, 51.
 Oeta et Oetaei montes VII,
 176, 217.
 Oetosyrus IV, 59.
 Olbiopolitae IV, 18.
 Olen IV, 35.
 Olenus I, 145.
 Oliatus V, 37.
 Olophyxus VII, 22.
 Olorus VI, 39, 41.
 Olympia II, 160; V, 22; VI,
 127; VII, 170; VIII, 134; IX,
 81. Iudi I, 59; II, 160; V, 22;
 VI, 126, 127; VII, 206; VIII,
 26, 72. victoria VI, 36, 70,
 103, 126; IX, 31. Ὀλυμπιο-
 νίας V, 47, 71.
 Olympias VII, 206.
 Olympiodorus IX, 21.
 Olympieni VII, 74.
 Olympus, Mysiae mons, I, 36,
 43, VII, 74. Thessaliae, I, 56;
 VII, 128, 129, 173. Ol. fauces,
 VII, 172.
 Olynthus VII, 122; VIII, 127.
 Oneatae V, 68.

- Onesilus V, 104—114.
 Onetas VII, 214.
 Onochonus VII, 129, 196.
 Onomacritus VII, 6.
 Onomastus VI, 127.
 Onuphitana praefectura II, 166.
 Ophryneum VII, 43.
 Opis, Hyperborea, IV, 35.
 Opis, opp., I, 189.
 Opoea IV, 78.
 Opuntii, vid. Locri.
 Orbelus V, 16.
 Orchomenii, Arcades, IX, 28.
 opp., VII, 202. Boeotii, VIII,
 34. opp., IX, 16. Minyae,
 I, 146.
 Ordessus IV, 48.
 Orestes I, 67, 68.
 Orestheum IX, 11.
 Orgeus VII, 118.
 orgia Cereris V, 61.
 Oricus portus IX, 93.
 Oricus Scythia IV, 78.
 Orithyia VII, 189.
 Orneatae VIII, 73.
 Oroetes III, 120—129, 140.
 Oromedon VII, 98.
 Oropus VI, 101.
 orosangae VIII, 86.
 Orotalt III, 8.
 Orphica instituta II, 81.
 Orsiphantus VII, 227.
 Ὠρεῖος νόμος I, 24.
 Orthocorybantes III, 92.
 Orus II, 144 (83, 155).
 Osiris II, 42 (47, 48, 123),
 144—146, 156.
 Ossa I, 56; VII, 128, 129,
 173.
 Otanes, Pharnaspis f., III, 68—72,
 80, 83, 88, 141, 144, 147, 149;
 VI, 43. Xerxis socer, VII, 40,
 61, 62, 82.
 Otanes, Sisamnis f., V, 25, 26,
 116, 123.
 Otaspes VII, 63.
 Othryades I, 82.
 Othrys VII, 129.
 Ozolae, vid. Locri.
 Pactolus V, 101.
 Pactya VI, 36.
 Pactyes, Lydus, I, 153—161.
 Pactyes et Pactyica III, 93,
 102; IV, 44; VII, 67.
 Padaei III, 99.
 Paeaniensis pagus I, 60 (V, 62?).
 Paeones et Paeonia IV, 49;
 V, 1, 2, 12—17, 23, 98; VII,
 113, 124, 185; VIII, 115; IX,
 32. Pae. mulieres IV, 33.
 Paeoplae V, 15; VII, 113.
 Paesus V, 117.
 Paeti VII, 110.
 Paeum VI, 127.
 Pagasae VII, 193.
 Palaestina et Syri Palaestini I,
 105; II, 104, 106; III, 5, 91;
 IV, 39; VII, 89.
 Palenses IX, 28, 31.
 Pallena VII, 123; VIII, 126.
 Pamisus VII, 129.
 Pammon VII, 183.
 Pamphyli I, 28; III, 90; VII,
 91; VIII, 68.
 Pamphyli Sicyonii V, 68.
 Pan II, (42), 46, 105, 106, 145,
 146; VI, 105, 106.
 Panathenaea V, 56.
 Panaetius VIII, 82.
 Pandion I, 173; VII, 92.
 Pangaeus mons V, 16; VII,
 112, 113.
 Panionia I, 148.
 Panionium I, 141—143, 148,
 170; VI, 7.
 Panionius VIII, 105, 106.
 Panites VI, 52.
 Panopenses VIII, 34, 35.
 Panormus I, 157.

- Pantagnotus III, 39.
 Pantaleon I, 92.
 Pantares VII, 154.
 Panthialaei I, 125.
 Panticapes IV, 18, 19, 47, 54.
 Pantimathi III, 92.
 Pantites VII, 232.
 Papaeus Iuppiter IV, 59.
 Paphlagones I, 6, 28, 72; III, 90; VII, 72.
 papraces V, 16.
 Papremis II, 59, 63; III, 12.
 Papremitana praefectura II, 71, 165.
 Paraebates V, 46.
 Paralatae IV, 6.
 Parapotamii VIII, 33.
 parasanga II, 6; V, 53; VI, 42.
 Paretaceni I, 101.
 Paricanii Medi III, 92; VII, 68, 86. alii III, 94.
 Parii et Parus V, 28, 29, 31; VI, 133—136; VIII, 67, 112.
 Par. lapis III, 57; V, 62.
 Paris, vid. Alexander.
 Parium V, 117.
 Parmys III, 88; VII, 78.
 Parnassus VIII, 27, 32, 35—39; IX, 31.
 Paroreatae IV, 148; VIII, 73.
 Parthenius fl. II, 104.
 Parthenius mons VI, 105.
 Parthi III, 93, 117; VII, 66.
 Pasargadae I, 125.
 Pasicles IX, 97.
 pata IV, 110.
 Pataici III, 37.
 Pataicus VII, 154.
 Patara I, 182.
 Patarbemis II, 162.
 Patiramphes VII, 40.
 Patizeithes III, 61, 63.
 Patrenses I, 145.
 Patumus II, 158.
 Pausanias IV, 81; V, 32; VIII, 3; IX, 10—101 passim.
 Pausicae III, 92.
 Pausiris III, 15.
 Pedasenses et Pegasus I, 175; V, 121; VI, 20; VIII, 104.
 Pedienses VIII, 33.
 Pelasgi I, 56—58, 146; II, 50—52; IV, 145; V, 26; VI, 136—140; VII, 94, 95; VIII, 44. Pelasgia II, 56. Pelasg. murus Athenis V, 64.
 Peleus VII, 191.
 Pelius mons IV, 179; VII, 129, 188; VIII, 8, 12.
 Pella VII, 123.
 Pellena I, 145.
 Peloponnesii et Peloponnesus I, 56, 61, 68; II, 171; III, 56, 59, 148; IV, 77, 161, 179; V, 42, 74, 76; VI, 79, 86, 127; VII, 93, 94, 137, 147, 163, 168, 202, 228, 235; VIII, 31, 40, 43, 44, 49, 50, 57, 60, 65, 68, 70—75, 79, 100, 141; IX, 6, 8, 9, 19, 26, 27, 39, 50, 73, 106, 114.
 Pelops VII, 8, 11.
 Pelusium Nili ostium II, 17, 154; III, 10. opp., II, 15, 141. *παρικήα* II, 15.
 Penelope II, 145, 146.
 Peneus VII, 20, 128—130, 173, 182.
 Pentapolis Doriensium I, 144.
 Penthylus VII, 195.
 Percalos VI, 65.
 Percote V, 117.
 Perdiccas V, 22; VIII, 137—139.
 Pergamum Priami VII, 43.
 Pergamus Pierum VII, 112.
 Perialla VI, 66.
 Perianther I, 20, 23, 24; III, 48—53; V, 92, 95.
 Pericles VI, 131.

- Perilaus IX, 103.
 Perinthii et Perinthus IV, 90;
 V, 1, 2; VI, 33; VII, 25.
 perioeci VI, 58 (VII, 234); IX, 11.
 Perpherees IV, 33.
 Perrhaebi VII, 128, 131, 132,
 173, 185.
 Perses VII, 61, 150.
 Perseus II, 91; VI, 53, 54;
 VII, 61, 150. Persei specula
 II, 15.
 Persidae I, 125.
 Persis I, 126; III, 97; IV, 89;
 VII, 8, 29, 53. Persae passim.
 lingua Pers. VI, 29; VIII, 85;
 IX, 110.
 Petra V, 92.
 Petrae Trachiniae VII, 198.
 Phaedyra III, 68, 69.
 Phaenippus VI, 121.
 Phagres VII, 112.
 Phalerum V, 63, 81, 85; VI,
 116; VIII, 66, 67, 91, 93, 107,
 108; IX, 32. Phalerenses V, 63.
 Phanagoras VII, 214.
 Phanes III, 4, 11.
 Pharandates VII, 79; IX, 76.
 Pharbaethitana praefectura II,
 166.
 Pharenses I, 145.
 Pharnaces VII, 66; VIII, 126;
 IX, 41, 66, 89.
 Pharnaspes, Cyri socer, II, 1;
 III, 2. Otanis p., III, 68.
 Pharnazathres VII, 65.
 Pharnuches VII, 88.
 Phaselis II, 178.
 Phasis, I, 2, 104; II, 103; IV,
 37, 38, 45, 86; VI, 84.
 Phayllus VIII, 47.
 Phegeus IX, 26.
 Pheneus VI, 74.
 Pherendates VII, 67.
 Pheretima IV, 162, 165, 167,
 202, 205.
 Pheron II, 111.
 Phidippides VI, 105, 106.
 Phidon VI, 127.
 Phigalensis VI, 83.
 Philaeus VI, 35.
 Philagrus VI, 101.
 Philaon VIII, 11.
 Philes III, 60.
 Philippus, Crotoniata, V, 47.
 Macedo, VIII, 139.
 Philistus IX, 97.
 Philitis II, 128.
 Philocyon IX, 71, 85.
 Philocyprus V, 113.
 Phla IV, 178.
 Phlegra VII, 123.
 Phlius VII, 202. Phliasii VIII,
 72; IX, 28, 31, 69, 85.
 Phocaea et Phocaeenses I, 80,
 142, 152, 162—168; II, 106,
 178; VI, 8, 17.
 Phocenses et Phocis I, 46, 146;
 VI, 34; VII, 176, 203, 207,
 212, 215, 217, 218; VIII, 27—35,
 134; IX, 17, 18, 31, 66, 89.
 Phoebeum templum VI, 61.
 Phoenixes et Phoenicia: I, 1,
 2, 5, 105, 143; II, 44, 49, 54,
 56, 79, 104, 112, 116; III, 5,
 6, 19, 37, 91, 107, 111, 136;
 IV, 38—45, 147; V, 57, 58,
 108, 109, 112; VI, 3, 6, 14,
 17, 25, 28, 33, 41, 47, 104;
 VII, 23, 25, 34, 44, 89, 90,
 96; VIII, 90, 97, 100, 119;
 IX, 96. Carthaginienses II,
 32; IV, 197; V, 46; VII, 165,
 167.
 phoenix avis II, 73.
 Phoenix fl. VII, 176, 200.
 Phormus VII, 182.
 Phraortes, Deiocis p., I, 96;
 Deiocis f., I, 73, 102, 103.
 Phrataguna VII, 224.
 Phriconis I, 149.

- Phrixae IV, 148.
 Phrixus VII, 197.
 Phronima IV, 154.
 Phryges et Phrygia I, 14, 28, 35, 72; II, 2; III, 90 (127); V, 49, 52, 98; VII, 26, 30, 31, 73; VIII, 136; IX, 32.
 Phrynichus VI, 21.
 Phrynon IX, 15.
 Phthiotae et Phthiotis I, 56; VII, 132.
 Phthius II, 98.
 Phya I, 60.
 Phylacus, heros, VIII, 39. Samius, VIII, 85.
 Phyllis VII, 113.
 Pieres et Pieria VII, 112, 131, 177, 185. Pieria pix IV, 195.
 Pigres, Car, VII, 98. Paeon, V, 12.
 Pylorus VII, 122.
 Pindarus III, 38.
 Pindus, opp., I, 56; VIII, 43. mons, VII, 129.
 Pirene V, 92.
 piromis II, 143.
 Pirus I, 145.
 Pisa II, 7.
 Pisistratidae V, 62—65, 70, 90, 91, 93; VI, 39, 94, 123; VII, 6; VIII, 52.
 Pisistratus, Hippocratis f., I, 59—64; V, 55, 65, 71, 91, 94; VI, 35, 102, 103; VII, 6. — Pisistratus, Nestoris f., V, 65.
 pistrix Croesi I, 51.
 Pistyrus VII, 109.
 Pitana, opp. Aeol., I, 149. opp. Lac., III, 55.
 Pitanates λόγος IX, 53.
 Pithagoras V, 46.
 Pittacus I, 27.
 Pixodarus V, 118.
 Placia I, 57.
 Plataeae et Plataeenses VI, 108, 111, 113; VII, 132, 232, 233; VIII, 1, 44, 50, 66; IX, 7, 15, 16, 25—90, 100, 101.
 platanus aurea VII, 27.
 Platea IV, 151—153, 156, 169.
 Plinthinetes sinus II, 6.
 Plistarchus IX, 10.
 Plistorus IX, 119.
 Plynus portus IV, 168.
 Poeciles IV, 147.
 Poeni, vid. Carthag.
 Pogon VIII, 42.
 Poliades IX, 53.
 Polichne VI, 26.
 Polichnidae VII, 170.
 Polyas VIII, 21.
 Polybus V, 67.
 Polycrates II, 182; III, 39—46, 54, 56, 57, 120—126, 128, 131, 132, 139—142.
 Polycriti duo VI, 50, 73; VIII, 92, 93.
 Polydamna II, 116.
 Polydectes VIII, 131.
 Polydorus, Spartanus, VII, 204. Thebanus, V, 59.
 Polymnestus IV, 150, 155.
 Polynices IV, 147; VI, 52; IX, 27.
 ponticum arbor IV, 23.
 Porata s. Pyretus IV, 48.
 porinus tapis V, 62.
 Posideum Ciliciae III, 91. Thraciae VII, 115.
 Posidoniata I, 167.
 Posidonius IX, 71, 85.
 Potidaea et Potidaeenses VII, 123; VIII, 126—129; IX, 28, 31.
 praesepe Mardonii IX, 70.
 Praesii VII, 170, 171.
 Prasias V, 15—17.
 Praxilaus IX, 107.
 Praxinus VII, 180.

- Prexaspes III, 30, 34, 35, 62, 63, 65, 74—76, 78. *alius* VII, 97.
 Priamus I, 4; II, 120; VII, 43.
 Priene et Prienenses I, 15, 142, 161; VI, 8.
 Prinetas V, 41.
 Procles, Epidaurius, III, 50—52.
 Eurysthenis fr., IV, 147; VI, 52; VIII, 131.
 Proconnesus IV, 14, 15; VI, 33.
 Promenia II, 55.
 Prometheus IV, 45.
 Propontis IV, 85; V, 122.
 Proserpina VIII, 65.
 Prosopitis II, 41, 165.
 Prosilas VII, 83; IX, 116, 120.
 Proteus II, 112—116, 118, 121.
 Protothyes I, 103.
 prytanes naucrarorum V, 71.
 Prytanis VIII, 181.
 Psammenitus III, 10, 14, 15.
 Psammis II, 159—161.
 Psammitichus I, 105; II, 2, 28, 30, 151—154, 157, 158, 161. *alius* VII, 7.
 Psylli IV, 173.
 Pyttalea VIII, 76, 95.
 Pteria I, 76.
 Ptoum VIII, 135.
 Pylae, *vid.* Thermop.
 Pylaea VII, 213.
 Pylagori VII, 213, 214.
 Pylis I, 147; V, 65.
 Pylus, Elidis opp., IX, 34. *Lac. opp.*, VII, 168.
 pyramides II, 8, 124—128, 134, 136, 148.
 Pyrene II, 33.
 Pyretus IV, 48.
 Pyrgus IV, 148.
 Pythagoras, Milesius, V, 126.
 Samius, IV, 95, 96.
 Pythagorica instituta II, 81.
 Pytheas, Abderita, VII, 137.
 Aegineta, VII, 181; VIII, 92. *alius* IX, 78.
 Pythermus I, 152.
 Pythia I, 13, 19, 47, 48, 55, 65—67, 85, 91, 167, 174; III, 57, 58; IV, 15, 150, 151, 155—164; V, 43, 63, 66, 67, 79, 82, 90, 92; VI, 34, 35, 52, 66, 75, 77, 86, 123, 135, 139; VII, 140—142, 148, 169, 171, 220; VIII, 51; IX, 33.
 Pythii Lacedaemoniorum VI, 57.
 Pythius VII, 27—29, 38, 39.
 Pytho I, 54.
 Pythogenes VI, 23.
 rhadinace VI, 119.
 Rhampsinitus II, 121, 122, 124.
 Rhagini et Rhegium I, 166, 167; VI, 23; VII, 170, 171.
 Rhenea VI, 97.
 Rhodope IV, 49; VIII, 116.
 Rhodopis II, 134, 135.
 Rhodus II, 178; VII, 153. *mare Rhodium* I, 174.
 Rhoecus III, 60.
 Rhoeteum VII, 43.
 Rhypes I, 145.
 Rubrum mare I, 1, 180, 189, 202; II, 8, 11, 158, 159; III, 9, 30, 93; IV, 37, 39—42; VI, 20; VII, 80, 89.
 Sabaco II, 138, 139, 152.
 Sabyllus VII, 154.
 Sacae I, 153; III, 93; VI, 113; VII, 9, 64, 184; IX, 31, 71, 113.
 Sadyattes I, 16, 18, 73.
 Sagartii I, 125; III, 93; VII, 85.
 Sais II, 28, 59, 62, 130, 152, 163, 165, 169, 170, 172, 175, 176; III, 16. *Saiticum ostium Nili* II, 17.

- Sala VII, 59.
 Salamis ins. VII, 90, 141—143, 166, 168; VIII, 11, 40—97, 121, 122, 126, 130; IX, 3—6, 19.
 Salamis, opp. Cypri, et Salamini IV, 162; V, 104, 108, 110, 113, 115; VIII, 11.
 Salmydessus IV, 93.
 Samii et Samus I, 70, 142, 148; II, 148, 178, 182; III, 39, 40, 43—49, 54—60, 120—125, 131, 139, 140, 142—150; IV, 43, 95, 152, 162—164; V, 99, 112; VI, 8, 13, 14, 23—25, 95; VIII, 130, 132; IX, 90, 92, 96, 99, 103, 106.
 Samius III, 55.
 Samothraces et Samothracia II, 51; VI, 47; VIII, 90. Samothracia castella VII, 108.
 san I, 139.
 Sana VII, 22, 123.
 Sanacharibus II, 141.
 sandalium Persei II, 91.
 Sandanis I, 71.
 Sandoces VII, 194, 196.
 Sapaesi VII, 110.
 Sappho II, 135.
 Sarangae III, 93, 117; VII, 67.
 Sardanapalus II, 150.
 Sardes I, 7, 15, 69, 70, 73, 77—80, 84, 86, 141, 152—157; II, 106; III, 5, 48, 49, 126—129; IV, 45; V, 11—13, 23, 24, 31, 53, 54, 73, 96, 99—102, 105, 106, 108, 116, 122, 123; VI, 1, 4, 5, 30, 42, 101, 125; VII, 1, 8, 11, 26, 31, 32, 37, 41, 43, 57, 88, 145, 146; VIII, 105, 106, 117; IX, 3, 107, 108.
 Sardi et Sardinia I, 170; V, 106, 124; VII, 165.
 Sardonium linum II, 105. mare I, 166.
 Sarpedon I, 173.
 Sarpedonium VII, 58.
 Sarta VII, 122.
 Saspres I, 104, 110; III, 94, IV, 37, 40; VII, 79.
 Sataspes IV, 43.
 Satrae VII, 110—112.
 Sattagydae III, 91.
 Saulius IV, 76.
 Sauromatae IV, 21, 57, 102, 110, 116—123, 128, 136.
 Scaeus V, 60.
 Scamander V, 65; VII, 43.
 Scamandronymus II, 185.
 Scaptesytle VI, 46.
 schoenus II, 6.
 Sciathus VII, 176, 179, 183; VIII, 7, 92.
 Scidrus VI, 21.
 Sciona VII, 123. Scionaei VIII 128.
 Scironis via VIII, 71.
 Sciton III, 130.
 Scius IV, 49.
 Scolopoeis IX, 97.
 Scoloti IV, 6.
 Scolus IX, 15.
 Scopadae VI, 127.
 Scopasis IV, 120, 128.
 Scylace I, 57.
 Scylas IV, 76—80.
 Scylax, Caryandensis, IV, 44. Myndius, V, 38.
 Scyllias VIII, 8.
 Scyrius (Pammon) VII, 183.
 Scyrmiaadae IV, 93.
 Scythia IV, 10.
 Scythae et Scythia I, 15, 73, 103—106, 130; II, 103, 110, 167; III, 134; IV, 1—142; V, 24, 27; VI, 84; VII, 52, 64.
 Scythes Zancleus VI, 23, 24; VII, 163.
 Sebennytica praefectura II, 166.
 Sebennyticum ostium Nili II, 17.

- Selinuntii V, 46.
 Selymbria VI, 33.
 Semele II, 145, 146.
 Semiramis I, 184. Sem. portae III, 155.
 semita ad Thermopylas VII, 216.
 Sepia VI, 77.
 Sepias VII, 183, 186, 188, 190, 191, 195; VIII, 66.
 Serbonis II, 6; III, 5.
 Seriphii VIII, 46, 48.
 Sermyla VII, 122.
 Serrheum VII, 59.
 Sesostris II, 102—111, 137.
 Sestus IV, 143; VII, 83, 78; IX, 114—116, 119.
 Sethon II, 141.
 Sicania VII, 170.
 Sicas VII, 98.
 Sicilia et Siculi I, 24; V, 43, 46; VI, 17, 22—24; VII, 145, 153—157, 163—168, 205; VIII, 3.
 Sicinnus VIII, 75, 110.
 Sicyon et Sicyonii I, 145; V, 67, 68; VI, 92, 126, 129; VIII, 1, 43, 72; IX, 28, 31, 102.
 Sidon II, 116; III, 136. Sidoniae naves VII, 99, 100, 128.
 Sidonii VII, 44, 96. Sid. rex VIII, 67, 68.
 Sigeum IV, 88; V, 65, 91, 94, 95.
 sigma I, 139.
 Sigynnae V, 9.
 Silenus VIII, 138. Marsyas VII, 26.
 sillicypria II, 94.
 silphium IV, 169, 192.
 Simonides V, 102; VII, 228.
 Sindi et Sindica IV, 28, 86.
 Sindus VII, 123.
 Singus VII, 122.
 Sinope I, 76; II, 34; IV, 12.
 Siphnii et Siphnus III, 57, 58; VIII, 46, 48.
 Siris VIII, 62. Sirita VI, 127.
 Paeoniae VIII, 115. Siropaeones V, 15.
 Siromitres VII, 68, 79.
 Siromus, Cyprius, V, 104. Tyrius, VII, 98.
 Sisamnes V, 25. alius VII, 66.
 Sisimaces V, 121.
 sisyrna VII, 67.
 Sitalces IV, 80; VII, 137.
 Sithonia VII, 122.
 Siuph II, 172.
 Smerdis, Cyri f., III, 30, 65. Magus eiusque fr., III, 61—80, 88, 118, 126, 140, 150, 153; IV, 132.
 Smerdomenes VII, 82, 121.
 Smila VII, 123.
 Smindyridas VI, 127.
 Smyrna I, 14, 16, 94, 149, 150; II, 106. Smyrnaei I, 143, 150.
 Sogdi III, 93; VII, 66.
 Soli et Solii V, 110, 113, 115.
 Soloeis II, 32; IV, 43.
 Solon I, 29—34, 86; II, 177; V, 113.
 Solymi I, 173.
 Sophanes VI, 92; IX, 73—75.
 Sosicles V, 92.
 Sosimenes VIII, 82.
 Sostratus IV, 152.
 Spaco I, 110.
 Spargapises I, 211, 213.
 Spargapithes, Agathysorum rex, IV, 78. Scytharum rex, IV, 76.
 Sparta et Spartiatae passim.
 Spercheus VII, 198, 228.
 Sperthias VII, 134—137.
 Sphendalenses IX, 15.
 spu IV, 27.
 Stagirus VII, 115.
 Stentoris lacus VII, 58.
 Stenyclerus IX, 64.

- Stesagoras VI, 34, 38, 103.
 Stesenor V, 113.
 Stesilaus VI, 114.
Στρατόπεδα Αλύπτον II, 154.
 castra Tyriorum II, 112.
 Strattis IV, 138; VIII, 132.
 Struchates I, 101.
 Stryme VII, 108, 109.
 Strymon I, 64; V, 1, 13, 28, 98;
 VII, 24, 25, 75, 107, 113—115;
 VIII, 115, 118, 120.
 Strymonias ventus VIII, 118.
 Strymonii VII, 75.
 Stymphalis VI, 76.
 Styrenses VI, 107; VIII, 1, 46;
 IX, 28, 31.
 Styx VI, 74.
 Sunium IV, 99; VI, 87, 90,
 115, VIII, 121.
 Susa I, 188; III, 30, 64, 65,
 70, 129, 132, 140; IV, 83, 85;
 V, 24, 25, 30, 32, 35, 49, 52,
 54; VI, 1, 20, 30, 119; VII, 3,
 6, 53, 135, 136, 151, 152, 239;
 VIII, 54, 99; IX, 108.
 Syagrus VII, 153, 159, 160.
 Sybaris et Sybaritae V, 44, 45;
 VI, 21, 127.
 Syene II, 28.
 Syennesis I, 74; V, 118; VII, 98.
 Sylei campus VII, 115.
 Syloson III, 39, 139—149;
 VI, 13, 25.
 Syme I, 174.
 Syracusae et Syracusani III,
 125; VII, 154—161.
 Syrgis IV, 123.
 Syria II, 12, 20, 116; III, 6,
 62, 64; VII, 89. Syri II, 12,
 159; III, 91. vid. Palaestina.
 Syrii (Cappadoces) I, 6, 72, 76;
 II, 104; III, 90; V, 49; VII, 72.
 Assyrii VII, 63.
 Syrtes II, 32, 150; IV, 169,
 173.
 Tabalus I, 153, 154, 161.
 Tabiti IV, 59.
 Tachompsos II, 29.
 Taenarum I, 23, 24; VII, 168.
 Talaus V, 67.
 talentum Babylonicum et Eu-
 boicum III, 89.
 Talthybiadae VII, 134.
 Talthybius VII, 134, 137.
 Tamynae VI, 101.
 Tanagra et Tanagraei V, 57,
 79; IX, 15, 35, 43.
 Tanais IV, 20, 21, 45, 47, 100,
 115, 116, 120, 122, 123.
 Tanitana praefectura II, 166.
 Tarentini et Tarentum I, 24;
 III, 136, 138; IV, 99; VII, 170.
 Targiteus IV, 5, 7.
 Taricheae Canobicae II, 113.
 Pelusiacaе II, 15.
 Tartessus I, 163; IV, 152;
 Tart. mustelae IV, 192.
 Tauchaira IV, 171.
 Tauri et Taurica IV, 3, 20,
 99—103, 119. mons Taur. IV, 3.
 Taxacis IV, 120.
 Taygetus IV, 145—148.
 Tearus IV, 89—91.
 Teaspes IV, 43; VII, 79; IX, 76.
 Tegea et Tegeatae I, 65—68;
 VI, 72, 105; VII, 170, 202;
 VIII, 124; IX, 26, 28, 31, 35,
 37, 54, 56, 59—62, 70, 71, 85.
 Teii I, 168; VI, 8. Teos I, 142,
 170; II, 178.
 Telspes VII, 11.
 Telamon VIII, 64.
 Teleboae V, 59.
 Telecles Samius III, 41.
 Teleclus, rex Spart., VII, 204.
 Telemachus II, 116.
 Telesarchus III, 143.
 Telines hierophanta VII, 153.
 Tellidae IX, 37.
 Tellias VIII, 27.

- Tellus I, 30.
 Telmessenses I, 78, 84.
 Telus VII, 153.
 Telys V, 44, 47.
 Temenidae VIII, 138.
 Temenus VIII, 137.
 Temnus I, 149.
 Tempe VII, 173.
 Tenedus I, 151; VI, 31, 41.
 Tenii et Tenus IV, 33; VI, 97; VIII, 82, 83.
 Teres IV, 80; VII, 137.
 Terillus VII, 165.
 Termerensis (Histiaeus) V, 37.
 Termilae I, 173; VII, 92.
 Tethronium VIII, 33.
 Tetramnestus VII, 98.
 Teucris II, 118; V, 13, 122; VII, 20, 43, 75.
 Teuthrania II, 10.
 Thagimasadas IV, 59.
 Thales I, 74, 75, 170.
 Thamanaei III, 93, 117.
 Thamasius VII, 194.
 Thannyras III, 15.
 Thasii et Thasus II, 44; VI, 28, 44, 46, 47; VII, 108, 118.
 Thasus Phoenix VI, 47.
 Theasides VI, 85.
 Thebae Aegyptiae I, 182; II, 3, 9, 15, 54—56, 58, 69, 74, 143; III, 10, 25, 26; IV, 181.
 Thebaïs II, 28. Theb. praefectura II, 4, 42, 91, 166.
 Thebani II, 42; III, 10.
 Thebae Boeotiae et Thebani I, 52, 61, 92; V, 59, 67, 79, 81; VI, 87, 108, 118; VII, 132, 202, 205; VIII, 50, 134, 135; IX, 2, 13, 15, 16, 17, 27, 31, 40, 41, 58, 66, 67, 69, 86—88.
 Thebaïs IX, 65.
 Thebe V, 80.
 Thebes campus VII, 42.
 Themis II, 50.
 Themiscyra IV, 86.
 Themison IV, 154.
 Themistocles VII, 143, 144, 173; VIII, 4, 5, 19, 22, 23, 57—63, 75, 79, 83, 92, 108—112, 123—125; IX, 98.
 Theocydes VIII, 65.
 Theodorus I, 51; III, 41.
 theogonia (I, 132); II, 53.
 Theomestor VIII, 85; IX, 90.
 theophaia I, 51.
 Theopompus VIII, 131.
 Thera et Theraei IV, 147—157, 161, 164; V, 42.
 Therambo (?) VII, 123.
 Therapne VI, 61.
 Theras IV, 147, 148, 150.
 Therma VII, 121, 123, 124, 127—130, 179, 183. Thermaeus sinus VII, 121—123; VIII, 127.
 Thermodon, fl. Boeotiae, IX, 43. fl. Cappadociae, II, 104; IV, 86, 110; IX, 27.
 Thermopylae VII, 175—177, 184, 186, 200—207, 213, 219, 233, 234; VIII, 15, 21, 24, 27, 66, 71; IX, 71, 78, 79.
 Theron VII, 165, 166.
 Thersander, Polynicis f., IV, 147; VI, 52. Orchomenius, IX, 16.
 Theseus IX, 73.
 thesmophoria II, 171; VI, 16.
 Thespieae et Thespienses. V, 79; VII, 132, 202, 222, 226; VIII, 25, 50, 66, 75; IX, 30.
 Thesprotia II, 56; V, 92; VII, 176; VIII, 47.
 Thessali et Thessalia I, 57; III, 96; V, 63, 64, 94; VI, 72, 74, 127; VII, 6, 108, 128—130, 132, 172—176, 182, 191, 196, 198, 208, 213, 215, 232, 233; VIII, 27—32, 113—115, 126, 129, 131, 133, 135; IX, 1, 17, 31, 46, 77, 89.

- Thessalus V, 46.
 Thestes IV, 159.
 Thetis VII, 191.
 Thmuitana praefectura II, 166.
 Thoas VI, 138.
 Thon II, 116.
 Thonis II, 113, 114.
 Thorax IX, 1, 58.
 Thoricus pagus IV, 99.
 Thornax I, 69.
 Thraces et Thracia I, 168; II, 103, 134, 167; IV, 49, 74, 80, 89, 98, 99, 104, 118, 143; V, 2—8, 10, 14, 23, 24, 126; VI, 33, 39, 45, 95; VII, 20, 25, 59, 105, 106, 110, 115, 185; VIII, 115—117; IX, 32, 89, 119. mare Thrac. VII, 176. mulieres Thrac. IV, 83.
 Thraces in Asia I, 28; III, 90; VII, 75.
 Thrasybulus I, 20—23; V, 92.
 Thraeycles IX, 90.
 Thrasycleus IX, 58.
 Thrasylaus VI, 114.
 Thriasius campus VIII, 65; IX, 7.
 Thyia VII, 178.
 Thyni I, 28.
 Thyrea I, 82; VI, 76.
 Thyssagetæ IV, 22, 123.
 Thyssus VII, 22.
 tiara I, 132; III, 12; VII, 61; VIII, 120.
 Tiarantus IV, 48.
 Tibareni III, 94; VII, 78.
 Tibisis IV, 49.
 Tigranes VII 62; VIII, 26; IX, 96, 102.
 Tigris I, 189, 193; II, 150; V, 52; VI, 20.
 tilones pisces V, 16.
 Timagenides IX, 38, 86, 87.
 Timagoras VII, 98.
 Timander IX, 69.
 Timareta II, 55.
 Timesitheus V, 72.
 Timesius I, 168.
 Timo VI, 134, 135.
 Timodemus VIII, 125.
 Timon VII, 141.
 Timonax VII, 98.
 Timoxenus VIII, 128.
 Tiryns et Tirynthii VI, 76, 77, 83; VII, 187; IX, 28, 31.
 Tisamenus, Eleus, IX, 33—36.
 Thersandri f., IV, 147; VI, 52.
 Tisander, Hippoclidis p., VI, 127—129. Isagoræ p., V, 66.
 Tisias VI, 133.
 Titacus IX, 73.
 Tithæus VII, 88.
 Tithorea VIII, 32.
 Titormus VI, 127.
 Tmolus I, 84, 93; V, 100, 101.
 Tomyris I, 205—208, 211—214.
 Torone VII, 22, 122.
 Trachea Chersonesus IV, 99.
 Trachinii et Trachis VII, 175, 176, 199, 201, 203, 217, 226; VIII, 21, 31, 66. Trachiniae petrae VII, 198.
 Trapezus VI, 127.
 Traspies IV, 6.
 Trausi V, 3, 4.
 Traus VII, 109.
 Triballicus campus IV, 49.
 Triopium I, 174; IV, 38; VII, 153. templum Tr. I, 144.
 Tritaenses I, 145.
 Tritantæchmes, Artabani f., VII, 82, 121; VIII, 26. Artabazi f., I, 192.
 Tritenses VIII, 33.
 Triton IV, 179, 188. Triton fl. et Tritonis lacus IV, 178—180, 186—188, 191.
 Troezen et Troezenii III, 59; VII, 99; VIII, 1, 41—43, 72; IX, 28, 31, 102, 105. navis Tr. VII, 179, 180.

- Troglodytae IV, 183.
 Troia, Troas, bellum Troianum
 II, 118—120, 145; IV, 191;
 V, 13, 26, 122; VII, 20, 91,
 171; IX, 27.
 Trophonius I, 46; VIII, 134.
 tycta ap. Persas IX, 110.
 Tydeus V, 67.
 Tymnes, Termerensis, V, 37;
 VII, 98. Scythia, IV, 76.
 Tyndareus II, 112.
 Tyndaridae IV, 145; V, 75; IX, 73.
 Typhon II, 144, 156; III, 5.
 Tyras IV, 11, 47, 51, 52, 82.
 Tyritae IV, 51.
 Tyrodiza VII, 25.
 Tyrrheni et Tyrrhenia I, 57, 94,
 163, 166, 167; VI, 22. Tyrrhe-
 nus I, 94.
 Tyrus I, 2; II, 44. Tyrii II, 112,
 161; VIII, 67.
 Velia I, 167.
 Venus I, 105, 131, 199; II, 41,
 112, 181; III, 8; IV, 59, 67.
 Vesta II, 50; IV, 59.
 vitis aurea VII, 27.
 Umbri I, 94; IV, 49.
 Volsci, vid. Elisyci.
 Utii III, 93; VII, 68.
 Vulcanus eiusque templum, II,
 3, 99, 101, 103, 110, 112, 121,
 136, 141, 142, 147, 151, 153,
 176; III, 37; VIII, 98.
 vulpanseres II, 72.
 Xanthippus VI, 131, 136;
 VII, 33; VIII, 131; IX, 114,
 120.
 Xanthii et Xanthus I, 176.
 Xanthus(?) Samius II, 135.
 Xenagoras IX, 107.
 Xerxes I, 183; IV, 43; VI, 98;
 VII—IX passim.
 Xuthus VII, 94; VIII, 44.
 Zacynthii et Zacynthus III, 59;
 IV, 195; VI, 70; IX, 37.
 Zalmoxis IV, 94—96.
 Zanclos et Zancle VI, 22—24;
 VII, 154, 164.
 Zaueces IV, 193.
 zegeries IV, 192.
 Zeuxidamus VI, 71.
 Zona VII, 59.
 Zopyrus III, 153—158, 160;
 IV, 43; VII, 82. eius nepos,
 III, 160.
 Zoster VIII, 107.

B. G. Teubners

Schulausgaben griechischer und lateinischer Schriftsteller mit deutschen Anmerkungen.

	M. 2		M. 2
Aeschylus' Agamem. v. Enger. 2. Aufl.	2.25	Cicero Cato maior von Meißner	
— Perser von Teufel. 2. Aufl.	1.20	2. Aufl.	— .60
— Prometheus v. Wecklein. 2. Aufl.	1.80	— de finibus bonorum v. Holstein	2.70
— do. — v. Schmidt	1.20	— Somnium Scipionis v. Meißner.	
Aristophanes, die Wolken v. Teufel	1.50	2. Aufl.	— .45
Arrian's Anabasis v. Abicht. I. Heft	1.80	— Laelius v. Lammeyer. 4. Aufl.	— .60
— II. Heft	2.25	— de legibus von Du Mesnil	3.90
Buchholz, Anthologie. I. 3. Aufl.	1.20	Cornelius Nepos v. Siebelis. 10. Aufl.	
— do. — II. 3. Aufl.	1.80	von Jancovius	1.20
Caesar de bello Gallico von		— Curtius Rufus v. Vogel. I. Bd. 2. Aufl.	2.10
Doberens. 8. Aufl.	2.25	— do. — II. Band. 2. Aufl.	2.25
— de bello civili von Doberens.		Demosthenes v. Rehdantz. I. Heft.	
5. Aufl.	2.40	6. Aufl. v. Blafs	1.20
Chrestomath. Cicero. von Lüders.		— do. — II. Heft. I. Abth. 4. Aufl.	1.50
2. Aufl.	2.70	— do. — II. Heft. II. Abth. 3. Aufl.	1.80
Cicero de oratore v. Piderit. Opl.		Euripides v. Kintzel. I. Phoenissae	— .75
5. Aufl.	4.50	— von Wecklein. I. Medea. 2. Aufl.	1.80
Jedes Buch einzeln	1.50	— — II. Iphigenia in Tauris	1.50
— partitiones orator. v. Piderit	1.—	— — III. Bacchen	1.50
— Brutus von Piderit. 2. Aufl.	2.25	Herodot v. Abicht. I. Band. I. Heft.	
— Orator von Piderit. 2. Aufl.	2.—	Buch I. 4. Aufl.	1.80
— Reden:		— do. — I. Band. II. Heft.	
— für Plancius v. Köpke. 2. Aufl.	1.20	Buch II. 3. Aufl.	1.50
— für Sestius von Koch. 2. Aufl.	1.—	— do. — II. Band. Buch III	
— für Roscius v. Richter. 2. Aufl.		und IV. 2. Aufl.	2.40
v. Fleckeisen.	— .90	— do. — III. Band. Buch V	
— für Milo v. Richter. 3. Aufl.		und VI. 3. Aufl.	1.80
v. Eberhard	— .90	— do. — IV. Bd. Buch VII. 3. Aufl.	1.80
— für Murena von Koch	— .75	— do. — V. Bd. Buch VIII u. IX.	
— für Sulla von Richter	— .60	3. Aufl.	1.80
— gegen Verres. IV. Buch von		Homer's Odyssee von Ameis u. Hentze.	
Richter. 2. Aufl. v. Eberhard	1.20	I. 1. (Ges. I—VI.) 8. Aufl.	1.35
— do. — V. Buch. von Richter.	1.30	— do. — I. 2. (VII—XII.) 7. Aufl.	1.35
2. Aufl. von Eberhard	1.30	— do. — II. 1. (XIII—XVIII.) 7. Aufl.	1.35
Catullinar. Reden von Richter.		— do. — II. 2. (XIX—XXIV.) 6. Aufl.	1.35
4. Aufl. v. Eberhard	1.—	— do. — Anhang. 1. Heft. 3. Aufl.	1.50
— für Marcellus etc., v. Richter.		— do. — do. 2. Heft. 2. Aufl.	1.20
2. Aufl. von Eberhard	— .90	— do. — do. 3. " 2. Aufl.	1.20
— divinatio in Caecil. v. Richter		— do. — do. 4. " 2. Aufl.	1.20
2. Aufl. v. Eberhard	— .45	— Illias v. Ameis u. Hentze. I. 1. 3. Aufl.	— .90
— I. u. II. Philippische Rede		— do. — I. 2. 3. Aufl.	— .90
v. Koch. 2. Aufl. v. Eberhard	— .90	— do. — I. 3. 2. Aufl.	1.20
— für Archias v. Richter. 3. Aufl.		— do. — I. 4. 2. Aufl.	1.20
v. Eberhard	— .45	— do. — II. 1.	1.20
— üb. d. Imperium d. Pompeius		— do. — II. 2.	1.20
v. Richter. 3. Aufl. v. Eberhard	— .60	— do. — II. 3.	1.20
— Briefe von Frey. 3. Aufl.	2.25	— do. — II. 4.	1.50
— Tusculanen v. Heine. 3. Aufl.		(Jedes Heft à 3 Gesänge.)	
I. Heft. lib. I. II.	1.20	— do. — Anhang. 1. Heft 2. Aufl.	1.50
II. Heft. lib. III—V	1.50	— do. — Anhang. 2. Heft 2. Aufl.	1.50
— de officiis von v. Müller.	2.25		

	<i>M. A.</i>
Homer's Ilias von Ameis u. Hentze.	
Anhang. 3. Heft	1.20
— do. — Anhang. 4. Heft	1.20
— do. — Anhang. 5. Heft	1.20
— do. — Anhang. 6. Heft	1.50
— do. — Anhang. 7. Heft	1.50
Ilias v. La Roche. 2. u. 3. Aufl.	
6 Teile, jeder [4 Gesänge] . &	1.50
Horaz Oden von Nauck. 11. Aufl.	2.25
— Satir. u. Epist. v. Krüger. 11. Aufl.	2.70
— Sermonen von Fritzsche. I.	2.40
— II.	2.—
Isokrates v. Schneider. I. Bd. 2. Aufl.	1.20
— do. — II. Bändchen. 2. Aufl.	1.50
Livius, Buch I. Von M. Müller .	1.50
— Buch II. Von M. Müller .	1.50
— Buch XXI v. Wölflin. 3. Aufl.	
v. Luterbacher	1.20
— Buch XXII v. Wölflin. 2. Aufl.	1.20
— Buch XXIII von Wölflin u.	
Luterbacher	1.20
— Buch XXIV von H. J. Müller	1.—
— Buch XXV von H. J. Müller	1.20
— Buch XXVI von Friedersdorf	1.20
— Buch XXVII von Friedersdorf	1.20
— Buch XXVIII v. Friedersdorf	1.20
Lucian v. Jacobitz. I. Bändchen. 2. Aufl.	1.20
— do. — II. Bändch. 2. Aufl.	1.20
— do. — III. Bändchen	1.20
Lykurg's Redeg. Leokrat. v. Rehdantz	2.25
Lysias' Reden v. Froberger. I. Bd.	
2. Auflage v. Gebauer	4.50
— do. — II. Band	1.50
— do. — III. Band	1.50
— do. — kleinere Ausgabe	3.—
Auch in 3 Heften &	1.50
Ovid's Metamorphosen v. Siebelis	
u. Polls. I. Heft. 12. Aufl.	1.50
— II. Heft. 11. Aufl.	1.50
— Fasten von Peter. I. 2. Aufl.	2.70
— do. — II. 2. Aufl.	—90
Phaedrus v. Siebelis. 5. Aufl. v. Eckstein	—75
Platon's Schriften. I. Bdchn.: Die	
Vertheidigungsrede d. Sokrates	
u. Kriton von Cron. 8. Aufl.	1.—
— do. — II. Bdchn.: Gorgias	
von J. Deuschle. 3. Aufl.	1.80
— do. — Anhang v. Deuschle	—90
— do. — III. Bdchn.: Laeches	
von Cron. 4. Aufl.	—75
— do. — III. 2: Euthyphron	
von M. Wohlrab. 2. Aufl.	—45
— do. — IV. Bdchn.: Prota-	
goras von J. Deuschle. 4. Aufl.	1.50
— do. — V. Bdchn.: Symposion	
von Hug. 2. Aufl.	3.—
— do. — VI. Bdchn.: Phaedon	
von Wohlrab. 2. Aufl.	1.50
Plauti Trinum. v. E. J. Briz. 3. Aufl.	1.20

	<i>M. A.</i>
Plauti Captivi v. E. J. Briz. 4. Aufl.	1.—
— Menaechi v. E. J. Briz. 3. Aufl.	1.—
— Miles gloriosus v. Briz. 2. Aufl.	1.50
Plutarch's Biographien. I. Philo-	
poemen u. Flamininus v. Siefert.	
2. Aufl. von Blafs	—90
— do. — II. Timoleon u. Pyrrhos	
v. Siefert. 2. Aufl. von Blafs	1.50
— do. — III. Themistokles	
und Perikles von Blafs. 2. Aufl.	1.50
— do. — IV. Aristides u. Cato	
von Blafs	—90
— do. — V. Agis und Kleo-	
menes von Blafs	—90
— do. — VI. Tib. et G.	
Gracchus von Blafs	—90
Quintilian. X. Buch. Von G. T. A.	
Krüger. 2. Aufl.	—75
Sophokles v. Wolf u. Beilermann.	
I. Ajax. 3. Aufl.	1.20
— do. — II. Electra. 3. Aufl.	1.20
— do. — III. Antigone. 4. Aufl.	1.20
— do. — IV. König Oedipus.	
2. Aufl.	1.20
— do. — V. Oidipus auf Kolonos	1.50
Supplement. lect. graec. v. Hofmann	1.50
Tacitus Histor. von Heraeus. I.	
4. Aufl.	1.80
— do. — II. 3. Aufl.	1.80
— Annalen v. Draeger. I. 4. Aufl.	2.40
— II. 3. Aufl.	2.25
— Agricola von Draeger. 4. Aufl.	—60
— dialogus von Andraen. 2. Aufl.	—90
Terentius Hauton Timoramenos	
von Wagner	1.20
— Phormio von Dziatsko. 2. Aufl.	1.50
— Adelphoe von Dziatsko	1.50
Theokrit v. Fritzsche. 3. Aufl. v. Hiller	2.70
Thukydides von Böhm. I. Band.	
1. Heft. 5. Aufl. v. Widmann.	1.50
— do. — I. Bd. 2. Hft. 3. Aufl.	1.50
— do. — II. „ 1. „ 3. „	1.50
— do. — II. „ 2. „ 3. „	1.50
Vergils Aeneis von Kappes. I. Heft.	
3. Aufl.	1.20
— do. — II. 3. Aufl.	1.20
— do. — III. 2. Aufl.	1.20
— do. — IV. 2. Aufl.	1.20
— Bucolica u. Georgica v. Kappes	1.50
Xenophons Anabasis v. Vollbrecht.	
2. Bdchn. 7. u. 6. Aufl. . . &	1.50
— Memorabilien von R. Kühner.	
4. Aufl.	1.50
Cyropädie von Breitenbach.	
1. Heft. 3. Aufl.	1.50
— do. — 2. Heft. 4. Auflage	1.50
Griechische Geschichte von	
Büchsenhütz. I. Bdchn. 5. Aufl.	1.50
— do. — II. Bdchn. 4. Aufl.	1.50

Homeri Ilias, kplt. 1 Band mit Einleitung von Sengbusch . . .	2.25
— ed. <i>Hentze</i> . 2 voll. . .	2.25
— Odyssea, kplt. 1 Band mit Einleitung von Sengbusch . . .	2.25
— carmina, I. 1 (Ilias 1) . . .	—75
— I. 2 (Ilias II) . . .	—75
— II. 1 (Odyssea I) . . .	—75
— II. 2 (Odyssea II) . . .	—75
Horatius ed. <i>Müller</i> . Ed. maior . . .	1.—
— Ed. minor . . .	—75
Hygini Grammatici liber ed. <i>Gemoll</i> . . .	—75
Hymni Homerici ed. <i>Baummeister</i> . . .	—75
Hypocritae ed. <i>Blafs</i> . Ed. II. . . .	1.35
Pladis carmina ed. <i>Koechly</i> . . .	8.—
Incerti auctoris lib. de Constantino Magno ed. <i>Heydenreich</i> . . .	—60
Iosephus, Flavius, ed. <i>Bekker</i> . 6 voll. . .	12.60
Isaens ed. <i>Scheibe</i> . . .	1.20
Isocrates ed. <i>Benseler</i> et <i>Blafs</i> 2 voll. . .	2.70
Juliani imp. op. ed. <i>Hertlein</i> . 2 voll. . .	6.75
Iurisprud. antelust. reliquiae ed. <i>Huschke</i> . Editio IV. . . .	6.75
— Indices ed. <i>Fabricius</i> . . .	1.80
— Suppl. Bruchstücke a. Schriften röm. Juristen. Von <i>Huschke</i> . . .	—75
Iustiniani inst. ed. <i>Huschke</i> . . .	1.—
— Novellae ed. <i>Zachariae</i> . 2 voll. . .	10.50
Iustinus ed. <i>Jeep</i> . Editio maior . . .	2.70
— Editio minor . . .	—90
Iuvenalis ed. <i>Hermann</i> . . .	—45
Livius ed. <i>Weissenborn</i> . 6 voll. . .	6.—
Vol. I—III auch in Heften . . .	—60
— Vol. I pars I lib. I—III	
— — pars II lib. IV—VI	
— Vol. II pars I lib. VII—X	
— — pars II lib. XXI—XXIII	
— Vol. III pars I lib. XXIV—XXVI	
— — pars II lib. XXVII—XXX	
Ferner einzeln: lib. I et II . . .	—45
Lucian ed. <i>Jacobi</i> . 3 voll. . .	6.30
— Auch in 6 partes, à pars . . .	1.05
Lucretius ed. <i>Bernays</i> . . .	1.50
Lycophron ed. <i>Kinkel</i> . . .	1.80
Lycargus ed. <i>Scheibe</i> . . .	—60
Lydas ed. <i>Wachsmuth</i> . . .	2.70
Lysias ed. <i>Scheibe</i> . . .	1.20
Macrobius ed. <i>Eysenhardt</i> . . .	5.40
Manethon ed. <i>Koechly</i> . . .	1.50
Martialis ed. <i>Schneidewin</i> . . .	1.50
Martianus Capella ed. <i>Eysenhardt</i> . . .	4.50
Maximus et Ammon. ed. <i>Ludwich</i> . . .	1.80
Metrol. script. ed. <i>Hultsch</i> . 2 voll. . .	5.10
Muretus ed. <i>Frey</i> . Vol. I et II. . .	2.40
Nicophori opuscula historica ed. de <i>Boor</i> . . .	3.30
Nicomachus ed. <i>Hoche</i> . . .	1.80
Nonnus ed. <i>Koechly</i> . 2 voll. . .	4.50
— paraphrasis ed. <i>Schneidler</i> . . .	4.50
Onosander ed. <i>Koechly</i> . . .	1.20
Ovidii opera ed. <i>Merkel</i> . 3 voll. . .	2.90
— tristia . . .	—45
— fasti . . .	—60
— met. delectus ed. <i>Merkel</i> . . .	—60
Panegyrici latini XII ed. <i>Bachrens</i> . . .	3.60

Pausanias ed. <i>Schubart</i> . 2 voll. . .	3.60
Persius ed. <i>Hermann</i> . . .	—30
Phaedrus ed. <i>Müller</i> . . .	—30
Philodemi de musica librorum ed. <i>Kemke</i> . . .	1.50
Philostratus ed. <i>Kayser</i> . 2 voll. . .	8.25
Pindarus ed. <i>Christ</i> . . .	1.—
Plato ed. <i>Hermann</i> et <i>Wohlrab</i> . 6 voll. . .	10.50
[Auch in 15 einzelnen Heften.]	
Plautus ed. <i>Fleckeisen</i> . Vol. I. II . . .	2.70
— einzelne Stücke . . .	—45
Plim epistolae ed. <i>Kell</i> . . .	1.20
— natur. historia ed. <i>Jan</i> . 6 voll. . .	13.20
Plinius et Gargilius Mart. ed. <i>Ross</i> . . .	2.70
Plotinus ed. <i>Volkman</i> . 2 voll. . .	9.—
Plutarchus ed. <i>Sintenis</i> . 5 voll. . .	8.40
[Auch in 14 einzelnen Heften.]	
— moralia ed. <i>Hercher</i> . Vol. I . . .	1.80
Poetae latini min. ed. <i>Bachrens</i> . 5 voll. . .	15.90
Polemon ed. <i>Hinck</i> . . .	1.—
Polyaenus ed. <i>Woelflin</i> . . .	4.50
Polybion ed. <i>Dindorf</i> . 4 voll. . .	11.70
Pomponii Melae de chorographia libri tres rec. <i>Frick</i> . . .	1.20
Porphyryon ed. <i>Meyer</i> . . .	4.20
Porphyrius ed. <i>Nauck</i> . . .	1.80
Proclus ed. <i>Friedlein</i> . . .	6.75
Propertius ed. <i>Müller</i> . . .	—60
Quintillian ed. <i>Bonnell</i> . 2 voll. . .	2.40
— lib. X ed. <i>Halm</i> . . .	—30
— declamationes ed. <i>Ritter</i> . . .	4.80
Quintus Smyrnaeus ed. <i>Koechly</i> . . .	1.50
Rerum naturalium script. Graeci ed. <i>Keller</i> . Vol. I . . .	2.70
Rhetores Graeci ed. <i>Spengel</i> . 3 voll. . .	9.—
Ruhnkenii elogium Hemsterhusii ed. <i>Frey</i> . . .	—45
Rutilius Namatianus ed. <i>Müller</i> . . .	—75
Sallustius ed. <i>Dietsch</i> . Ed. IV . . .	—45
Script. histor. Augustae. 2 voll. . .	7.50
Script. metrici Graeci ed. <i>Westphal</i> . Vol. I . . .	2.70
Seneca ed. <i>Haass</i> . 3 voll. . .	7.80
— tragodiae ed. <i>Peiper</i> et <i>Richter</i> . . .	4.50
Seneca rhetor ed. <i>Kießling</i> . . .	4.50
Simeon Sethus ed. <i>Langkavel</i> . . .	1.80
Sophocles ed. <i>Dindorf-Meier</i> . Ed. VI. . .	1.50
— einzelne Stücke . . .	—30
Soranus ed. <i>Ross</i> . . .	4.80
Statius Vol. I Silvae ed. <i>Bachrens</i> . . .	1.80
— Vol. II Fasc. I. Achilleis ed. <i>Kohlmann</i> . . .	—75
— Vol. II Fasc. II. Thebais ed. <i>Kohlmann</i> . . .	4.80
Stobaei florilegium ed. <i>Meineke</i> . 4 voll. . .	9.60
Stobaei elogiae ed. <i>Meineke</i> . 2 voll. . .	6.—
Strabo ed. <i>Meineke</i> . 3 voll. . .	6.—
Suetonius ed. <i>Roth</i> . . .	1.50
Tacitus ed. <i>Halm</i> . 2 voll. . .	2.40
Vol. I. auch in 2 Fasc.: I. Annales, lib. I—VI. . .	—75
II. „ lib. XI—XVI. . .	—75
— Germania, Agricola et dia- logus ed. <i>Halm</i> . . .	—45
Terentius ed. <i>Fleckeisen</i> . . .	1.20

Testamentum, novum, Graeco ed. <i>M. A.</i>	Vergili opera ed. <i>Ribbeck</i>	<i>M. A.</i> 1.35
<i>Buttmann</i> 2.25	— Bucolica et Georgica	— .45
Theomistius ed. <i>Spengel</i> . 2 voll.	— Aeneis	— .90
Theodorus Prodromus ed. <i>Hercher</i>	Xenophontis expeditio ed. <i>Hug.</i>	— .75
Theon Smyrnaeus ed. <i>Hiller</i>	Xenoph. expeditio ed. <i>Hug.</i> Ed. maior	1.30
Theophrastus ed. <i>Wimmer</i> . 3 voll.	— ed. <i>Dindorf</i>	— .75
Theophrasti char. ed. <i>Foss.</i>	— historia Gr. ed. <i>Dindorf</i>	— .90
Thucydides ed. <i>Boschms</i> . 2 voll.	— institutio Cyri ed. <i>Hug.</i>	— .90
Tibullus ed. <i>Müller</i>	Ed. maior	1.30
Ulpian ed. <i>Huschke</i> . Ed. II.	— Ed. minor.	— .60
Valerius Flaccus ed. <i>Baehrens</i>	— ed. <i>Dindorf</i>	— .90
Valerius Maximus ed. <i>Halm</i>	— commentarii	— .45
Vegetius ed. <i>Lang</i>	— scripta minora	— .60
Velleius Paterculus ed. <i>Haase</i>	Zenaræ ed. <i>Dindorf</i> . 6 voll.	19.50
— ed. <i>Halm</i>		

Verlag von B. G. Teubner in Leipzig.

Griechisches Schulwörterbuch. 2 Bände. gr. Lex.-8. geh.

I. Griechisch-Deutsch. Von G. E. Benseler. 7. Aufl. Von G. Autenrieth. 1882. geh. 6 *M.* 75 *λ.*

II. Deutsch-Griechisch. Von K. Schenkl. 4. Aufl. 1884. geh. 9 *M.*

Lateinisches Schulwörterbuch. Von F. A. Heinichen.

2 Bde. 4. Aufl. Von A. Draeger. gr. Lex.-8. geh.

I. Lateinisch-Deutsch. 1881. 6 *M.* II. Deutsch-Lateinisch. 1883. 5 *M.*

Wörterbuch zu den Homerischen Gedichten. Von

G. Autenrieth. Vierte Auflage. gr. 8. 1883. geh. 3 *M.*

Wörterbuch zu Xenophons Anabasis. Von F. Vollbrecht.

5. Aufl. gr. 8. 1882. geh. 1 *M.* 80 *λ.*

Wörterbuch zu Xenophons Hellenica. Von C. Thiemann.

gr. 8. 1883. geh. *M.* 1.50.

Schulwörterbuch zu C. J. Cäsar. Von Dr. H. Ebeling.

Dritte Auflage, von Dr. A. Draeger. gr. 8. geh. 1 *M.*

Wörterbuch zu den Lebensbeschreibungen des Cornelius Nepos.

Von F. Haacke. 8. Aufl. 8. 1884. geh. 1 *M.* Mit dem Texte des Nepos 1 *M.* 20 *λ.*

Wörterbuch zu Ovids Metamorphosen. Von J. Siebelis.

Vierte Auflage, von Fr. Polle. gr. 8. 1885. geh. 2 *M.* 70 *λ.*

Wörterbuch zu den Fabeln des Phädrus. Von A. Schaubach.

2. Aufl. 8. 1877. geh. 60 *λ.* Mit dem Texte des Phädrus 1 *M.*

Wörterbuch zu Siebelis' tirocinium poeticum

A. Schaubach. 6. Aufl. gr. 8. 1882. geh. 45 *λ.*

